

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Stanford University Libraries

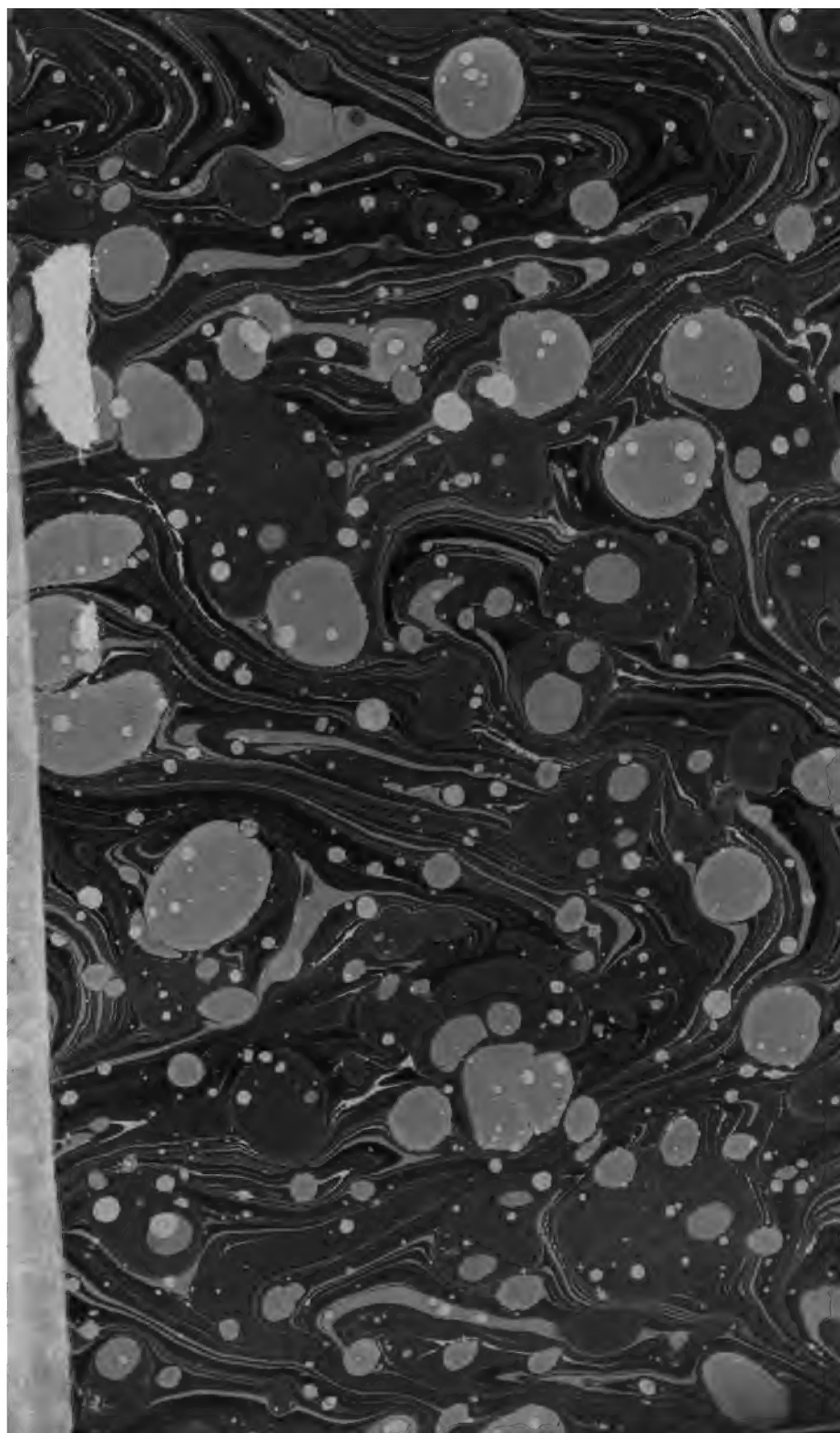

3 6105 026 544 200

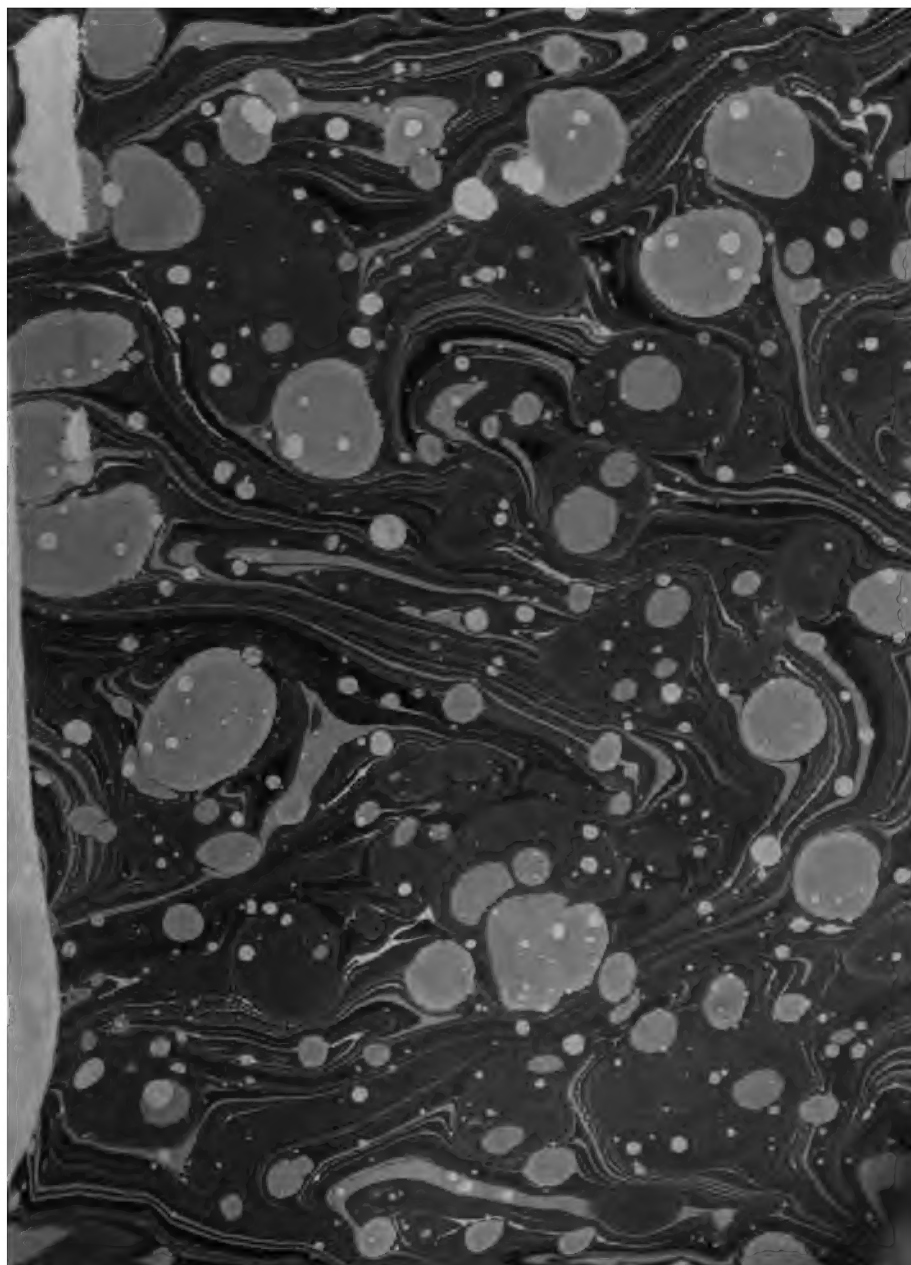
LIBRARY OF THE
Land Stanford Junior University

NOT TO BE TAKEN OUT OF THE LIBRARY.

58 V. 10

2

CODEX DIPLOMATICUS
Aevi Saxonici,

OPERA
JOHANNIS M. KEMBLE.
TOMUS III.

LONDINI:
SUMPTIBUS SOCIETATIS.
M.DCCC.XLV.

A 21432.

LONDON :
PRINTED BY S. & J. BENTLEY, WILSON, AND FLEY,
Bangor House, Shoe Lane.

CODEX DIPLOMATICUS AEVI SAXONICI.

TOM. III.

THE Third volume of the Codex Diplomaticus embraces a period of about forty years : it brings down the documentary history of England to the close of Æthelræd's unhappy reign, and the commencement of the new constitution of Cnut, leaving only a few years of disturbed and troublous character for another volume. To these documents, however, will be added a large number of charters, and abstracts of charters, either omitted unavoidably or by inadvertency in the earlier volumes, or such as have been discovered since those were compiled. It is further my intention to include in the next volume the Fasti, Indexes, and other Tables, which are necessary to the full use of the whole work.

I feel that to the philologist, the historian, and even the antiquarian, the present collection will be incomparably more valuable than the two which have preceded it. Not that, indeed, the period from Eādgār to Æthelræd is in itself of more importance than those from Æthelberht to Ecgbert, or Ecgbert to Eādgār ; but that, through accidental circumstances, a comparatively large number of documents belonging to it have survived which throw light upon the domestic manners and mode of life of our forefathers.

Such, more particularly, are the Wills, Leases, and Settlements, which are numerous in this volume, and

which, being for the most part written in the vernacular tongue, claim a double measure of interest and attention at the hand of the inquirer.¹

But, besides these, the covenants and detailed agreements or conditions by which several of the grants are accompanied, enable us to form a much clearer conception than might have been anticipated of the social state of England. They are thus in many respects more valuable than the mere references to the public life and relations of government, inasmuch as these last are at all times, and in all places, greatly modified and limited by them. The public life is, in short, the outgrowth and crown of the private life and domestic habits of a nation.

The principal difference, however, between this and the two preceding volumes, lies in the publication here of every accessible definition of boundaries, together with the charter to which it belongs. I do not scruple to assert that no collection exists in Europe which throws so much light upon the mode of settling, the land-divisions, tilth, and general condition of the Germanic races, as this collection of boundaries. It is unnecessary now to explain why the whole were not given in the former volumes. Let it suffice that whatever difficulties intervened are now removed, that every charter will henceforth be accompanied by its boundaries, and that an Appendix to this collection contains the greater part of those which were omitted on the previous occasions. I have good hope that all will in time be recovered, and that the subject will thus be left in a state of completeness which I did not venture to contemplate when I first devoted myself to its investigation.

In order that the arrangement now adopted may

¹ The charters written wholly or chiefly in Saxon, are Nos. 529, 530, 557, 559, 563, 583, 591, 593, 594, 612, 628, 642, 674, 675, 676, 680, 681, 682, 683, 685, 693, 694, 699, 704, 708, 715, 716, 717, 721, 722.

produce the advantage which is fairly to be expected from it, a few pages will be dedicated to the subject of the boundaries and the words used in them. This course is the more necessary, partly because many of these words are not to be found in our dictionaries, although still in use among the provincials of many parts of England; and, again, because the method of turning the boundaries to account is not obvious at the first glance.

I am fortunate in this case in being able to avail myself of the assistance of Dr. Heinrich Leo of Halle, who has republished the very valuable document entitled by Mr. Thorpe '*Rectitudines Singularum Personarum*,' with a judicious and learned introduction, founded to a great extent upon the data furnished by the first two volumes of the *Codex Diplomaticus*.¹ Although we shall be found to differ frequently as to the meaning of words, and in other matters of detail, I am happy to bear testimony to the general accuracy of the Professor's views, and to the satisfactory nature of the method which he has pursued. The earlier portion of his work might, indeed, almost be called a disquisition on the Anglosaxon names of places; but interwoven with it are many valuable notes upon the information to be derived from the charters in general, in illustration of the social condition of the people, which cause regret that the important materials contained in this volume were not earlier placed at Dr. Leo's disposal. In what follows I shall adopt so much of his plan and details as appears useful; giving an explanation of some difficulties which at present beset the subject, but not professing to enter into all the questions which arise out of it, and the consideration of which must be reserved for another occasion.

¹ *Rectitudines singularum personarum, nebst einer einleitenden abhandlung über landansiedlung, landbau, gutsheerliche und bäuerliche verhältnisse der Angelsachsen.* H. Leo, Halle, 1842.

The boundaries of an Anglosaxon charter are nearly always in Anglosaxon, even though the grant to which they appertain should be written in Latin. The passage which describes them is sometimes inserted in the body of the instrument, sometimes appended to it, and is very often in a different hand from that of the grant itself. It seems as if, the grant being duly made, it was left for the grantee and certain public or local authorities to settle its boundaries, according to ancient prescription, and to have them formally inserted in the document, when once fixed and ascertained. The boundaries are thus frequently called *termini notissimi*, and there are instances where they are stated to be so notorious as to require no description: in both cases we must assume them to be under the guarantee of the *visnetum* or neighbourhood, as to this day the bounds of a parish are; and we shall not take an unwarrantable liberty if we suggest that the remembrance of them was kept up in a similar way. In general, certain well-defined natural objects, as a hill, a stream, or a remarkable tree, furnished the points by which the boundary line was directed; when these were wanting, a hedge, a ditch, a pit or well, or the mound of an ancient warrior, served the purpose; even posts of wood and stone appear to have been common, and upon many of these it is probable that inscriptions were found. It may safely be assumed that originally these boundaries were under the protection of Wóden; and various traces of his influence yet remain.

The word which is almost exclusively used to denote the boundaries, is *gemæro*, a neuter plural, whose singular is *gemære*. It seems nearly confined to the Anglosaxons, other words having been appropriated in Germany to express its meaning: but it is not easily explained by the forms of the Anglosaxon itself; and this fact, coupled with the absence of the

word from the German documents, tends to induce suspicion that it is not in reality Teutonic. Grimm, in his *Grenzalterthümer*,¹ reluctantly hints at a Slavonic origin; which we cannot admit, unless we assume the Anglosaxons to have received the word from Slavonic neighbours, before their migration from the banks of the Vistula to those of the Elbe: but then would arise the difficult question, Why the Slavonians did not give the same word to the other German populations with whom they came into much closer contact in various parts of the continent.

The only Anglosaxon word which appears cognate with *gemæro*, is the adjective *mære*, *famosus*, *insignis*; and the notion that some connection subsists between them is rendered the more plausible by expressions which frequently occur in the charters themselves, viz. *termini notissimi*, *omnibus noti*, *prisca* or *vulgari relations cogniti*, etc. etc. If this be admitted, we must take the word to mean something famous or celebrated, something pre-eminently, and above all other things, well-known; and this the boundaries, which were under the guardianship of popular tradition, no doubt either were or were supposed to be. Hence, very often the boundaries themselves may be genuine and valuable, although grave suspicion attaches to the charter in which they are found. Yet this explanation seems to me insufficient: it leaves the word in a state of isolation which is very unusual, and can after all be supported only by straining the natural sense and application of *mære*. The main difficulty arises from the form: the Anglosaxon word is invariably written with *æ*, and not with *é*. This, which may appear of little consequence to those who are not familiar with the strict rules of Teutonic etymology, does in fact lead to important conclu-

¹ Deutsche Grenzalterthümer von | Akademie der Wissenschaften am
Jacob Grimm. Vorgelesen in der | 27 Juli, 1843. Berlin, 1844.

sions. It compels us to reject any derivation of the word from *môr*, *moor*, and any immediate connection with *mére*, a *mere* or lake: although in flat lands there can be no doubt that moors, marshes, and lakes were proper and usual boundaries. But nothing can be urged against the reading *gemæro*: it is found in almost every case, and universally in pure Saxon documents; it cannot therefore be supposed an error for *gemere*, and all thought of *mor* must be relinquished, for no conceivable process could transform *ô* into *æ*, although, under certain circumstances it necessarily becomes *é*. Against this peculiarity of the Anglosaxon we may indeed set the Old Norse *mæri*, *landamæri*, which in addition to the sense of *planities* have that of *terminus*; the words *Drevanaméri*, *Dunméri*, found in Westphalian documents of the ninth century; and the New-netherlandish *meer*, *limes*; *meeren*, *limitare*. But even the Old Norse forms may be more probably *mæri*, *landamæri*, having some reference perhaps to the Friesic *mâr*, pl. *mârar*, which however rather implies a ditch or canal than a moor. Grimm¹ acknowledges his inability to discover any satisfactory root for these last forms, and for *gemæro*. Under all these circumstances I am rather inclined to seek the origin of *gemære* in the language of those among whom the Saxons settled.

I do not know the exact relation in which the British spoken by the Loegrians stood to that of the Cymri; but in the latter tongue there is found the compound word *cym-mer*, a *junction* or *union*; and this seems sufficient to mark the line along which one manor, district, or even private estate, was conterminous with another. In this sense, and supposing the expression to have been borrowed by the Saxons from their Celtic neighbours, the word which denoted the

¹ Grimm, *Deutsche Grenzalt.* p. 4.

junction of any two estates would be a name for the boundary of either or both, and *gemære* must then be considered as a corruption of *cymmer*. This word is composed of the preposition *cym*, which has always a collective power, and the noun *mer*, which denotes something that lies, or is stationary; and *cymmer* therefore means, that which lies together. In composition, however, we do not always find the word in its full form: thus we have, in No. 335, both *gemær-stán* and *mær-stán*, the boundary stone; in No. 570, *gemær-bróc* and *mær-bróc*, the boundary brook; in No. 549, *mærheg*, *mærweg*; and numerous other instances which it is needless to multiply.

A more genuine, though much less common word is *mearc*, (*seó landmearc*, No. 633,) the mark or march, in its proper and restricted sense of a boundary. Occasionally it occurs to denote the limits of a private estate, and there can then be no question as to its identity with *gemæro*. Its other, wider meanings need not occupy us now. As the boundary is generally defined by signs or marks, there is no difficulty in considering this word as identical in form and meaning with our own word *mark*; indeed, it is probable that the latter is only a derivative sense, dependent upon the former. But still its meaning requires explanation. The true correspondent to *mark* is the Latin *margo*, *ὄριον*; and this would appear satisfactory, but for the Old Norse forms. In this language there are two distinct words: *Mörk*, gen. *markar*, *silva*, which is feminine; and *Mark*, or *merki*, *limes*, which is neuter. The words *mörk* and *myrkr*, *obscurus*, *murk*, *murky*, are connected; and probably the first sense of *mörk* itself may be derived from its closeness, darkness, and obscurity. From this, which I give nearly in the words of Grimm,¹

¹ D. Grenzalt. p. 3.

we may conclude that the original meaning of *mearc* is *silva*, and that it derived its more extended application from the fact that woods usually served as boundaries, whence *wood* and *boundary* became synonymous. I subjoin a few instances of the use of *mearc* in the sense of *gemæro*. *Æðelbrihtes mearc*, No. 595; *Wulfstānes mearc*, No. 595; *Cystanīnga mearc*, No. 657; *hiwena mearc*, No. 688; *cynges mearc*, No. 713; *abbudes mearc*, No. 119. Exactly similar to these are *Ælflæde*, *Wulfmæres gemæro*, No. 636.

Another word, which occurs far less frequently, is *land-scearu*. It is found only in a set of comparatively modern charters, and those principally belonging to the extreme south of England: it may therefore have been peculiar to a particular district, although in itself a genuine Saxon appellative. The following are instances: *landscar-hlinc*, Nos. 300, 302; *landscar-ac*, No. 331; 7 ðis is ðára fīf hida *landscaru* tō Westtūne, No. 713. Vide also No. 401, 436, 545, 698, 707, etc.

The word is connected with *sciran*, to *cut* or *shear*; and from it is derived *scyrian*, to *share* or *apportion*. It is our word *share*, which is a division or portion; the *landscaru* is therefore what divides or separates one estate from another.

The Latin words are, *Metæ*, *Termini*, *Definitiones*, *Limites*, *Divisiones*, *Territoria*, *Confinia*.

The Anglosaxon, like most German names of places, are nearly always composite words, that is, they consist of two or more parts: the second of these is generally a name of wide and common signification, as *ford*, *fleōt*, *hām*, *wīc*, *tūn*; while the first is a kind of definition limiting this general name to one particular application, as *Oxna-ford*, *Big-fleōt*, *Dómra-hām*, *Sand-wīc*, *Stān-tūn*. The few words which are not compounds, are either contracted forms, as *Bath*, for *æt hātum baðum*; *Bury*, for *St. Edmund's bury*: or

they are such as were strikingly impressed upon the natives of a particular locality, although themselves of a general character; thus, Chester: or, lastly, they are names so altered by the Saxons themselves from British originals, as to have lost their natural form and character; thus, Lunden, Eoforwic.

The former portion of these compounded names may be classed under various heads: thus names of animals, as Fox-hyl, Oteres sceaga, Befer-burne, Swīnes heāfod; of birds, as Lafercan beorh, Eneda mere, Hafoces hyl, Hræfnes hyl; of trees, as Beorcleah, Ac-leah, Æsc-leah; of fishes, as Fixa bróc, Lax-pól; of minerals, as Sand-tún, Ceósel-burne, Salt-bróc.

Others again have clearly reference to mythological or divine personages; to names recorded in the old creed, or in the epos of our forefathers: and to these a deep interest necessarily attaches, inasmuch as they furnish the most conclusive evidence that the mythology current in Germany and Scandinavia flourished here also. Thus we have Wódnes díc, Wódnes beorh, Wódnes byrig, Wódnes feld; perhaps also, Wódnes treów, Wódnes stede, Wódnes ford: and to these I do not scruple to add ʒa Wón-hlinc, No. 379; ʒa Wón-ác, No. 495; ʒa Wón-stoc, No. 657; perhaps ʒa Wotan-hlinc, No. 543; ʒæt Wottreów, No. 595. The record of Ðunor is comparatively rare, but still we have Ðunresfeld, Nos. 270, 418. Sæteres byrig, like Sæteresdæg, seems to speak for the existence of some deity yet unknown to us. It may be questioned whether Æres hlinc, No. 247, does not imply some worship of Tiw under another name; and in Tyes mere (probably Tiwes) we have another record of the same god, No. 242. Berhtan wyl, No. 311, leaves, I think, no doubt about Berhte or Beorhte, the goddess of wells. Hnices þorn, No. 268, appears to refer either to Wóden in the form of

Hnikarr, or to some supernatural being connected with that particular superstition. Similarly, I consider Scyldes treow, No. 436, as a reference to Wóden in his form of Scyld, a name never to my knowledge borne by an individual. And as Scyld appears in the fine epic of Beowulf, so do Hnæf (Hnæfes scyld, No. 595), Beowulf (Beowan hām, No. 353), Grendel (Grendles mere, No. 353; Grindeles pyt, No. 59; Grindles bece, No. 570), reappear in local names. Weawan þorn, No. 535, is probably equivalent to Scuccan or deofles þorn, that is Wódnæs. In No. 304 we have þurs or þyrs-pyt, which I will not refer to any particular god. I am not so certain respecting Wadan hlæw, No. 18, Wadan bergas, No. 55, as Wada might be merely a man's name; while Wad-beorh is probably only the *Woad hill*, from the matter under culture. Nor is Bleccan mere, No. 274, quite certain. However, enough has been said to show that many interesting coincidences between our Saxon forefathers and their Germanic kinsmen can yet be recovered; and when we consider that the names of animals which most frequently occur may all have some connection either with the worship of certain gods, or with the old poem of Reynard, we find the traces of such connection in our local names by no means scanty.

The last general division that it seems proper to mention, contains the names of individuals and families, as Offan hām, Cūðredes treow, Heardinga hām, Billinga hō; and those of particular classes or traders or manufacturers, as sealtera bróc, tannera hól, ceorla gráf, æðelinga hām, witenas leāh.

The nature of the second word in these compounds is necessarily somewhat different. It is in short the description either of a natural feature of the country, a hill, a stream, a ford; or of an artificial construction, feld, æcer, ceaster, tūn, burh, hām.

The distinctions between even the slightest differences in the face of the country are marked with a richness and accuracy of language which will surprise all those who have not noticed a similar phenomenon in the remote provinces of England. On the other hand, the artificial constructions enable us to glance at the private life, as it were, of the people; to argue upon the mode of culture, their enclosures, hedges, weirs, barns, houses, mills, mines, quarries, etc., etc.

Before, however, we proceed to notice these words in detail, it will be desirable to remark one circumstance which throws considerable difficulty in the way of their explanation: this is the extremely corrupt manner in which they are too often written, and which, coupled, as it frequently is, with peculiarity of dialect, sometimes renders it impossible even to settle their true form, *à fortiori* to decide upon their meaning. Nor is this the only difficulty which meets the inquirer. It cannot be doubted that local names, and those devoted to distinguish the natural features of a country, possess an inherent vitality, which even the urgency of conquest is frequently unable to destroy. A race is rarely so entirely removed as not to form an integral, although subordinate, part of the new state based upon its ruins; and in the case where the cultivator continues to be occupied with the soil, a change of master will not necessarily lead to the abandonment of the names by which the land itself, and the instruments or processes of labour are designated. On the contrary, the conquering race are apt to adopt these names from the conquered; and thus, after the lapse of twelve centuries and innumerable civil convulsions, the principal words of the class described yet prevail in the language of our people, and partially in our literature. Many, then, of the words which we seek in vain in the Anglosaxon dictionaries are, in fact, to be sought in those of the

Cymri, from whose practice they were adopted by the victorious Saxons, in all parts of the country; they are not Anglosaxon, but Welsh (i. e. foreign, Wylisc), very frequently unmodified either in meaning or pronunciation. It will be easily conceived that I approach this portion of the subject with great diffidence, as I do not pretend to possess any knowledge of the Celtic languages; but the authorities which have been consulted are considered sound by those who have a better right than myself to form an opinion upon the subject.

It appears desirable to throw the most usual of these words into an alphabetical arrangement, so as to form a little glossary for general reference while using this volume. I do not hold out any hope that this will dispense with a knowledge of the rules of Anglosaxon grammar, or the words commonly current in Anglosaxon literature. A national work, undertaken by the nation, would no doubt supply translations at length, and annotations to all difficult passages. But the Historical Society makes no such pretensions, has no such powers, and claims no such position, as the representative of the nation for these purposes. It voluntarily aids, as far as it can, the industrious inquirer; but to him it says, that no one can study the early history of England without making himself familiar with the language, which is the best index to the social condition of the country, and the depository of the most important facts connected with its development.

Æcer (m.) In the general sense, *ager*, the whole cultivated land; in a secondary sense, *a field*; in a third sense, a certain measure of land, apparently not very far different from the acre of our own time; Nos. 354, 408, 441, 442. Compounds are Lægæcer, Crundelæcer. In low Latin, *acra*.

Ærn (n.), a dwelling, or building fit for residence, etc. *Tigelærnan*, No. 595, probably tile-kilns.

Æsc (m.), No. 354, the ash; a sacred tree among the Saxons, and of very common occurrence in the boundaries of charters.

Æwylm (m.), the spring from which a river, or brook, is fed. It is etymologically connected with *weallan*, *to boil*, and thus resembles other Saxon words for bubbling water.

Andheáfod, *onheáfod* (n.), Nos. 356, 516, 636; see *Heáfod*.

Bæc (m.), a *beck*, or brook; N.h.g. *bach*, No. 588; *cærsa bæc*, cress-brook, No. 118. This word is now almost entirely confined to the North of England.

Bed (n.), a *bed*; *wiðig-bed*, a withy-bed, No. 441; *risched*, a rush-bed, No. 442. So we still say, a *bed* of violets, of willows, of osiers, of rushes, etc.

Bearo (m.), a woody plot; the wood itself.

Bæro, *bero* (n.), a word which occurs only in composition, and appears to be a neuter plural: it denotes pasture, and, I believe, exclusively of swine. *Den-bæro*, No. 114; *wealdbæro*, No. 162; see *Den-bæro*.

Byras (m. pl.) This seems to be the plural of *bearo*, and is generally used to denote woody plots of land. *Cealchyras*, No. 114; *Crangabyras*, No. 179, 198; *Ðorninga byras*, No. 207. Still, I will not take upon myself to deny all connection with the Scottish *byre*, the cow-stall.

Bet. *Lufbet*, No. 570.

Binnanea, as its name implies, a spot between two streams; *inter duos rivos*, No. 205. The Latin *Interamina*.

Bold (m.), generally a dwelling-place. A building

compacted of planks? Thus wæg-bold, the ship; that is, *wave-house*.

Botl (n.), a dwelling-place, a building; and so also bytlian, to build. N.h.g. büttel, as in Wolfenbüttel. Heáfodbotl, No. 694, the principal mansion.

Beorh (m.); N.h.g. berg, a *hill*; generally any rising ground. It is quite unnecessary to give any examples of this word; but I refer to the following interesting compounds: Mearcbeorh, No. 535; Gildbeorh, No. 554; Mædbeorh, No. 570.

Bræc (? n.) This word occurs much more frequently in the compound form ge-bræc, which denotes a tumultuous, clashing noise. O. Nor. braka. I only know it in the plural composite, Weribracu, No. 295. See, below, the wordbróc.

Breta (Hrofesbreta, No. 160). I do not know whether this is to be written brêta, from breótan, to *divide or separate*; or breta (for britta), from brytlian, brytnian, to *distribute*. In either case, the word would probably denote a divided or separated possession, a share.

Bróc (m.), a *brook*. Brýdbróc, No. 570; Mærbroc, Nos. 51, 61, 442, 570. A word of common occurrence in all parts of England. The derivation from brecan, to *break*, as if it were a bursting, rushing stream, is certainly erroneous, as the long vowel could not then be accounted for. Braka, to *make a noise*, which Dr. Leo refers to, seems in some respects also inadmissible; for a *brook* is not necessarily a noisy stream; on the contrary, in many parts of England it is a slow and sluggish one; and, besides this, the *brooks* are often only the marshy meadows themselves, which nourish, and are watered by, such streams, in which they answer to the Old high German bruoch, *palus*. I should be

inclined rather to believe that there is some nearer connection with the word *brackish*, as applied to water, though I cannot trace it.

Brycg (f.), a *bridge*. It is only necessary to note that our fathers made their bridges of *stone* as well as wood. Stæne brycg, No. 461; stānbrycg, Nos. 516, 556; wudu-brycg, No. 578.

Burne (f.), a *boarn*; Scot. burn; a small stream or brook: from bernan, *ardere*, Nos. 61, 346, 442.

Buruh, burh (f.), a city, *borough*, or *burgh*, and *bury*: another form is byrig, Nos. 61, 215, 388; Hæselburh, Hæselbyrg, No. 442; *urbs* illa . . . Sulmonnes burh, No. 137; *urbs* . . . Bæninges burg, No. 148. Eorðbyrig, No. 529. The words are both connected with beorgan, to *hide*, to *shelter*. I am inclined to believe that the modern German sense of burg, viz. a *fortress*, was the original Saxon one also; it would appear so from the name of a man occurring in the composition: most probably the village grew up around the castle.

Bȳ (m.), in its most general sense, a *building*: Brentingbȳ, the building of Brent or Brenting; afterwards the name of an inhabited place. But this word is confined to those parts of England where Danish influence was felt, and is not found in the purely Saxon portions of the country.

Bȳge (m.), a bend, turn, or corner; from būgan, No. 440.

Byht (m.), a word of similar derivation and signification: an angle or corner, a *bight*, Nos. 308, 538.

Byrigels (m.), a *burial*-place. In all probability this word, which is of frequent occurrence, and generally coupled with the epithet hǣðen, *paganus*, refers to the mounds of earth which were raised over the bodies of distinguished men, beadurōfes beācen,

(see *Beowulf*, l. 6314,) especially in Pagan times, Nos. 123, 354, 441, 571, 590, 592, 595, etc. etc.

Byrst (n.), *gebyrst*, No. 559, a *burst*, or sudden break in the hill-side. *Eorðgebyrst*, perhaps a *land-slip*: from *berstan*, *rumpere*.

Byt, No. 571. I cannot explain the local application of this word; its usual one is that of a bottle, or *butt*. Perhaps it may be a heap of turf, such as is used for the targets in bow-practice.

Bytin (f.) No. 136. Perhaps a ridge of land, formed something like the keel or bottom of a boat.

Camp (m.), most probably the Latin word *campus*, a field. O. Nor. *Kamp*.

Ceaster (m.), *-caster*, *-chester*, the Latin *castrum* originally; but, generally, the Saxons use it to denote a town, a city. *Hrôfes cester*, Rochester, No. 198; *Weo-gerna cester*, Worcester, No. 237.

Celd (n.), a *keld*. The word is still in use in the northern provinces of England: it denotes a gathering of water within a hill-side, which then bursts out with a considerable gush, and forms a strong stream. It may perhaps be connected with the British *cel*, a *hiding* or *concealing*.

Cionda, No. 570. I cannot explain this word: we can hardly refer it to the Danish *kjender*, to know: *kjende mærke*, an intelligible mark, or token.

Clif (n.), a *cliff*, Nos. 152, 655, 660; *sub montis rupe* *Wendles clif*, No. 150; *Hnutclif*, No. 556.

Clud (m.), a rock or cliff, No. 408.

Cnol (m.), a *knoll* or gentle rise in the ground, a small hill, Nos. 61, 552.

Col, a peak, or sharp hillock, No. 570; *Brit. Col*.

Cot (n.), a *cot* or *cottage*, Nos. 61, 161, 551, 559; *Teo-lowalding cotu*, No. 210.

Croft (m.), a *croft*, Nos. 59, 461, 553; wudu-croft, No. 59.

Crundel (m.), Nos. 91, 134, 193, 346, 354, 356, 440, 571. Crundelas, a place in Hampshire, now Crundall, No. 595; but cynges crundlu, No. 570; stán-crundel, No. 356; morð crundel, No. 543; crundel-æcer, No. 440. This obscure word seems to denote a sort of watercourse, a meadow through which a stream flows.

Cumb (m.), a *combe*, a cleft in the hills; yet frequently used in the west and north of England: Nos. 56, 61, 153, 354, 356, 388, 452: mærcumb, No. 461; mærcecumb, No. 589. It is the British Cwm, a place between hills, a dingle or deep valley.

Cungel (m.) Cunuglæ, No. 91. ? Brit. Cynhugyl, *matted work*, *plaited work*; it is the name of a stream.

Cup, No. 149. Probably the Brit. Cwb, a cup-like concavity, or hollow.

Cwæb, No. 547, a quag or marsh; Friesic, Quab, quob; vid. Outzen, Fr. Glossary.

Cyl, No. 195, geardcylle. Perhaps Brit. Cyl, *that which surrounds or encloses*; or, ? A.S. cyl, *a well*, which seems less likely.

Dæl (n.), a *dell*; Nos. 461, 559; ðæt deópe del, No. 595; Doferdel, No. 56; wæterdel, No. 592.

Defer or, ? dēfer. Endefer, No. 642; Myceldefer, No. 642. I cannot explain this word, and am not at all satisfied with Dr. Leo's reference to the Latin *taberna*; vid. Rectit. p. 61. The form is, however, not Teutonic; compare Brit. Dyffrin, a valley through which water runs, and Dwvyr water.

Den (n.), *cubile ferarum*, a *den*; mostly used in words denoting the pasture of swine: Nos. 136, 461, 536. Hæseldæn, No. 198.

Den (f.), *vallis*, properly denu, No. 137; vallem voca-

tam Cymenes denu, No. 133; see also Nos. 55, 56, 123. The frequent occurrence in this word of the vowel *eo*, or *io*, for *e*, gives some weight to Dr. Leo's supposition that it is adopted from the Celtic; he cites *dion* as Gaelic and Erse for any quiet, protected spot: and to this we may add the Welsh *dien*, still, undisturbed, quiet; as, *dien lanerç*, a pleasant meadow. Vid. Owen *in voc.*

Denbæro (n. pl.), pasture for hogs; see Bero. Nos. 114, 160, 179, 198, 239.

Díc (f.), *dike*, *ditch*; both which words are in use in our provinces to express the same thing, viz. the continuous hollow made by digging. The corresponding N.h.g. Teich is a *pond*, and not a ditch. But the eye measures things differently from the understanding; it sees in the *dike* or *ditch* two contemporaneous phænomena, the hole made by removing the earth, and the corresponding rise or bank which results from throwing it out. The language of literature has appropriated *dike* to the latter, *ditch* to the former phænomenon; not caring to inquire whether the words or the senses were originally capable of separation. I give at once examples of the feminine *dic*, Nos. 56, 59, 346, 354, 440, 441; burhdíc, No. 572; mærdíc, Nos. 461, 570; meredíc, No. 61. But in No. 204 I find a masculine accusative, oð ðone fæstendíc; and again in No. 442, and other cases, a masculine genitive dices: and in No. 620 there is a very remarkable variation; the word díc occurs five times indisputably masculine, four times in the accusative singular, with adjectives that leave no question as to the gender, and once in the dative, which is equally conclusive. But it also occurs twice in the feminine, and in a manner equally beyond doubt. This suggests the possibility of the two genders having been used to distinguish between the *ditch* and *dike*,

the *fossa* and the *vallum*. And this distinction, if it be substantiated, will add another evidence to the theory of the natural distribution of gender.

Dór (n.), N.h.g. Thor, not a *door*, but a *gate*; a very large door; a metaphorical door, as in Fífeldór, the gate of monsters, or the mighty door, applied to a boundary river, in Trav. Song, l. 85; No.570.

Dún (f.), a *down* or hill, as we speak of the South-downs, the Downs, etc.; Nos. 3, 18, 55, 59, 61, 346, 354, 552. Dún, in its several senses of a hill, a heap, etc., appears common to the Celtic and Teutonic languages: for the nature of its connection with the adv. *down*, I refer to what has been said of the word *dīc*.

Ea (f.), a river or stream; Colenea, No. 149.

Eah (m.), an island or *ey*: Ebureah, No. 40; Grafonea, Nos. 199, 201.

Ealh (m.), a hall or dwelling; perhaps, a fortified spot, a temple: apparently connected with the Latin *arx*, and the Alcis of Tacitus, Germ. xliii. See Grimm, *Mythologie*, p. 39.

Eg or Ig (f.), an island. Ceortesig, Cirotis insula. Æsceneg, No. 56; see also No. 531.

Earðland, No. 554; see Yrðland.

Ecg (m.), *edge*, Nos. 354, 388, 442, 457.

Edesc, edisc (m.), Nos. 216, 537, 570; guman edisc, No. 180; brádan edisc, No. 202. The *edish*, or aftermath of grass. Cheese from the milk of cows pastured upon such meadows is called *edish* in Cambridge. But, probably, the word had a somewhat wider signification than that merely of aftermath, as it is rendered in one charter generally by *agellus*, ad illum agellum qui dicitur Tātan edisc, No. 133; and in early MS. glossaries it is translated *vivarium*. The expression is common in the north of England.

Efise, efese (f.), the *eaves*, No. 608. This is not confined to the eaves of a house, as with us; although the term yfesdrype, in No. 296, shows that it had that signification, as well as the legal custom founded thereupon: but it applies also to the overhanging edge of a wood, the rim or brink.

Ers, No. 570, most probably a false reading for

Ersc (m.), the *ersh*, edish, aftermath or stubble, No. 589; langan ersc, No. 18; heán ersc, No. 18. Edish seems more strictly confined to the aftermath or grass pasture, the *foenum serotinum*; while *ersh* denotes the grass that grows after corn, beans, or other heavy crops. We still use the word in Surrey. Near Chertsey are some meadows, commonly called the *Wettish*, i. e. the wheat-ersh, hwæt-ersc, according to the explanation given me upon the spot.

Falud, fald (m.), *fold*, as in sheep-fold, Nos. 570, 589; an enclosure for cattle; probably also with dwellings for the caretakers and herds. Though usually restricted to the sense of *ovile*, it had a wider one: thus Stódfold, No. 356, a fold or stable for mares.

Feld (m.), *feld*; campus; an open, unenclosed expanse of land, Nos. 556, 402; pæðfeld, No. 204.

Fen, fæn (n.), *fen*; marshy, wet land; mud, dirt, lutum, No. 660. The vowel in this word would seem to represent an earlier *a*, not an *i*; that is, to correspond with an Old German fani, not fini. But there are other words which tend to render this conclusion doubtful; as Populfinig, in No. 652, which I cannot at all explain. There is an adj. finig, not very well authenticated indeed, which is said to denote *rotten*, *spoiled*, and is applied to bread; but this throws little light on the matter: and still less seems to be derivable from the British fin, a

boundary; *finiad*, a bounding or limiting; which perhaps is little more than *finis*.

Firhde (n.), No. 207; but *fyrhð* (f.), No. 595. In the dialect of Craven *frith* is used for a forest plantation or woodland, a tract enclosed from the mountain.—Crav. Dial. p. 74. This is the British Frith. It is still possible that the second form may rest upon a careless or erroneous spelling, and that we should read only *fyrh*, the dative s. of *furh*, a furrow.

Fleót, *fleet*, a running stream, Nos. 18, 77, 121, 157. Sometimes used alone, as the Fleet at Thorpe, near Chertsey, Surrey; but generally in composition: *Byfleet*, near Weybridge, Surrey; *ealhfleót*, No. 199; *Hudanfleót*, No. 234; *merfleót*, No. 569; *mercfeót*, No. 121; *fretum* . . . *mearcfeót*, Nos. 132, 201. A feminine, *Fleôte*, (*ðære fleótan*.) is found, No. 123.

Flód (m.), *flood*, No. 356; but *Flóda* (m.), No. 535.

Ford (m.), *ford*, Nos. 18, 61, 91, 193, 346; *Hæselford*, No. 442: *fyrð*, No. 452, is probably (like *tyrf*) an oblique case.

Foss, probably a *fosse*, ditch, or moat, No. 136; Lat. *fossa*; Brit. *fos*.

Funtgeal, *Funtial*, No. 641.

Furh (f.), *furrow*, Nos. 356, 441, 554.

Furlang (n.), *furlong*, No. 578. From various circumstances this appears to have been a square as well as a long measure, having determinate length and width, and forming a fixed portion of an acre. The settlement of its exact dimensions rests upon arguments which would occupy too much space here: it must be reserved for a future work, the *Origines Anglica*, in which all questions connected

with the agriculture of the Anglo-Saxons will more properly find their place.

Gára (m.), *gore*, an angular point, promontory, or neck of land, stretching into the plain; a triangular plot of land; Nos. 408, 442, 486, 553, 578; *hæðgára*, No. 570. I refer the word to *gár*, a javelin or pike; to which it stands in much the same relation as *mûða* to *mûð*, *nebba* to *neb*, *bedda* to *bed*. Old Nor. *geiri*.

Geard (m.), *yard*, generally an enclosure; *hyrst-geard*, Nos. 308, 538; *norðgeard*, Nos. 308, 538.

Geat (n.), *gate*, generally an opening either in a fence, wall, or natural rise of the ground, an opening through which cattle can move, Nos. 354, 440; *hlid-geat*, No. 663; *hlypgeat*, Nos. 408, 485, 627; *swín-geat*, No. 570.

Gebyhte (n.), see *Byht*. No. 204. The particle *ge*, in these words, gives merely a collective force; *gebyhte* is a collection of bights: but it is sometimes little more than intensative.

Gedelf (n.), a collection of holes made by digging, a quarry; *stāngedelf*, a stone quarry, No. 570; *leād-gedelf*, a lead-mine, etc.

Gelād (n.), a collection of *lodes*, see *Lād*; *Eowlange-lād*, No. 554.

Gemæro (n. pl.), boundaries, Nos. 356, 388, 440. See the preliminary observations. In No. 442 we have the neuter singular *gemære*.

Gemýðe (n.), the *mouths* or openings collectively, whether of valleys or streams, Nos. 354, 356, 408, 556.

Gent, No. 651. I can give no explanation of this word, unless it be an error for *geat*.

Gisella (m.), *speld gisella*, No. 207.

Gráf (m.), *grove*, Nos. 193, 354, 646.

Grēfa, grǣfa (m.), a hole, N.h.g. gruben, No. 597; on hincstes grēfan, No. 597; on ðone mearcgrēfan, No. 597.

Hæg (m.), *hedge*, Nos. 354, 440; æcerhæg, Nos. 549, 551; mǣrhæg, Nos. 549, 570; rāhhæg, No. 570; snædhæg, No. 570.

Haga (m.), an enclosure made by a hedge; a dwelling in a town, *villa*, Nos. 204, 440, 535, 559; swīnhaga, Nos. 308, 538.

Ham, Hom (m.), that which surrounds, encloses, *hems* or defends something, Nos. 52, 60, 61, 68, 354, 461, 649; billesham, No. 461; cildesham, No. 461; celtanhom, No. 184; hreodham, No. 461; mærc-ham, No. 589; iogneshom, No. 220. The general sense of this word (in which the vowel is short, and which must thus be derived from a form him-an; ham, hǣm-on; hem-en) is found in the words fyrdhom, the coat of mail, *Béow.* l. 3007; fyrdhoma; flæschoma, the fleshy covering of the bones, what encloses the bones; feðerhoma, a dress of feathers: and again in hemed, a shirt; the Goth. Himins, heaven, that which covers all; the O.h.g. Himilzi, the ceiling; and the N.h.g. Himmel, the heaven. The ham or hom in local names, however, is perhaps more usually a place so *hemmed*, surrounded, and defended: it thus can mean only a dwelling, fold, or enclosed possession; in which sense it approaches the meaning of a very different word, hām. But it is so frequently coupled with words implying the presence of water as to render it probable, that, like the Friesic hemmen, it denotes a piece of land surrounded with paling, wickerwork, etc., and so defended against the stream, which would otherwise wash it away. I wish to call attention to these instances: brimesham, No. 535; flódham-mas, No. 224; mylenham, No. 633; werahom, No.

224; of hunighamme andlang streāmes, No. 664. The distinguishing characteristics of this word are the short vowel *o* = *a*, as *hom*, or the duplication of the consonant *m*, which is impossible with a long vowel.

Hām, Haam (m.) *home*. Goth. Hāims; *vicus*; κῶμη; N.h.g. heim. This word, which belongs to a totally different system of roots (viz. hīman; hām, himon; himen), denotes something far more sacred and profound. In regis oppido Roegingahām, No. 196. Heim is extremely common in the local names of modern Germany. In England, on the contrary, the names of places compounded with hām are not nearly so numerous as those formed with tūn. We may perhaps find in this, evidence of an early change having taken place in the principles of settlement: the village generally may have become of secondary importance, compared with the clearings and possessions of single landholders, before the names compounded with tūn became so generally multiplied. For hām is, nevertheless, the most sacred, the most intimately felt of all the words by which the dwellings of men are distinguished; it is of such antiquity as to have become anomalous in some of its grammatical relations, and it is the word peculiarly devoted in the heathen mythology of the North to denote the earth inhabited by men (manna-heim). From it are derived the terms (hæman, hæmed) which imply the most intimate union of the sexes; and it thus represents to us the family itself, as well as the subsequent union of several families. The Latin word which appears most nearly to translate it is *vicus*, and it seems to be identical in form with the Greek κῶμη. In this sense it is the general assemblage of the

dwelling in each particular district, to which the arable land and pasture of the community were appurtenant, the *home* of all the settlers in a separate and well-defined locality, the collection of the houses of the freemen. Wherever we can assure ourselves that the vowel is long, we may be certain that the name implies such a village or community.

Hangra (m.), *anger*, as in Shelfanger, Birchanger; the N.h.g. anger: a meadow or grassplot, usually by the side of a road; the village-green, Nos. 356, 441, 535, 571, 658; Sadolhongra, No. 570.

Hassuc (m.), No. 655; coarse grass, commonly called sniddle (from snīðan, to cut) in Cheshire; a low marshy place, where such coarse, rank grass springs. From this material is probably derived the name of the hassocks used to kneel on in our churches.

Hāwe (m.) In all probability, a *look-out*, or prospect; wines hāwe, No. 161.

Heáfod (n.), *head*, Nos. 388, 441, 442, 452, 461. The head is the commencing point, or the highest point, of a field, of a stream, a hill, etc.: croftes heáfod, No. 553; heáfod-lond, *headland*, the upper portion of a field, generally left unploughed, for convenience of passage, etc. In reference to running waters, the *head* is exactly converse to the gemfðe or *mouths*. In the Saxon charters the word is of frequent occurrence, and, as it seems, generally to denote rising grounds. It is hardly distinguishable from the compound words and-heáfod, on-heáfod; and in No. 544 these words are used as entirely synonymous.

Heah, No. 38.

Heal (m.), *hall*, Nos. 452, 461; probably originally a *stone*-building: Wreodanhal, No. 138; halh,

Nos. 308, 538; Tittenhalh, No. 559; halas (pl.),
Nos. 550, 570; healh, No. 204; rischealh, No. 570.

Hearh (m.), No. 116, properly an idol, or the seat of
an idolatrous worship, a fane or temple; vid. Gloss.
to Beōwulf.

Hennuc (m.), No. 570.

Herepæð (m.), a military road, a road large enough
to march soldiers upon, No. 543.

Híd (f.), *hide*; the *κλῆρος*, lot, or haeredium of the free-
man. Grimm's derivation of the word from hýd,
N.h.g. haut, an ox-hide, (as if a space measured by
thongs or ropes of leather,) D.R.A., p. 538, is cer-
tainly erroneous. It is much more probable that
its root is to be found in the root of higan, hiwan,
familia. Its uncontracted form, higid, occurs in
No. 243; and it there seems to denote as much
land as belongs to, or will support, one family. On
this supposition, it was probably at first an uncer-
tain quantity, varying according to the richness of
the land, or the extent capable of being divided
among a certain number of claimants. But it
seems at length to have settled down into a fixed
amount; at least, Beda refers to particular estates
or districts as being of so many hides, juxta men-
suram Anglorum, H. Eccles. bk. i. c. 25; ii. c. 9;
iii. c. 4; iv. c. 16. According to my calculations,
the hide contained very nearly thirty acres of our
present measurement. The words used in the
charters as equivalent to híd, are Mansus, Mansa,
Mansio, Manens, Cassatus, Hiwisc, Terra tributarii,
Familia. The last word is exclusively used by Beda.

Hind (f.), Nos. 308, 538; and seó þridde hind æt Dy-
dinccotan, ðæt is se þridde æcer, No. 538. The
consideration of this word would occupy more
space than can be spared here. I read *hynd*, a
tenth, from hund, and believe it to be a contracted

form of hynden, Jud. Civ. Lond. iii.; Thorpe, i. p. 232. As the hide consisted of about thirty acres, the hynd is the third part of the hide, or, as in the passage cited, every third acre of thirty.

Hlāw (m.), a *low*, or rising ground; an artificial as well as natural mound; Nos. 161, 554, 651, 653: of hafoces hlēwe, No. 566; Hildes hlēw, No. 621; morðhlāu, No. 548; Oslāfes hlāw, No. 220.

Hleō (m.), No. 536. In Anglosaxon poetry this word generally denotes a covering or defence, perhaps a *mound*; the word turfhleō in the passage cited may therefore mean no more than a mound or hill of turf, and would be nearly equivalent to turfhlāw, though differing entirely on etymological grounds.

Hlinc (m.), No. 655; sweordhlincas, No. 199; wotanhlinc, No. 543; a *link*, a rising ground. Junius is right in his Etymologicon, when he says, 'agger limitaneus, parcechias, etc. dividens.'

Hlið (n.), clivus, Nos. 559, 589.

Hlyd, *lid*, No. 649.

Hlyde (f.), No. 570. Probably the same as hlyd.

Hlype (m.), *leap*; Hindeslep, the *hind's leap*, No. 530.

Hlywe (? f.), Nos. 570, 658. If these be not ill-written forms of *hlype*, they are connected with hlāw; but the rules of etymology are so strongly against this supposition, that I am inclined to assume bad copying from one MS. to another, in preference to the confusion which must otherwise result. It is impossible to account for y or ƿ from á or æ. No doubt, a form, hliwan, hlāw, hliwen, is conceivable, and indeed necessary to account for the word hlāw itself; but *hlywe* cannot, without violence, be brought within the circle of these forms.

Ho (m.), *koo*, Nos. 139, 162, 663; Clofes hoas, Nos. 164, 218; hoh, No. 570; hogh, Nos. 40, 85; origin-

ally a point of land, formed like a heel, or boot, and stretching into the plain, perhaps even into the sea. It is, with considerable modification, the word *hock*, well known in our sporting vocabulary.

Hoese, hyse, apparently brushwood, and, as far as I have observed, always pasture for swine, Nos. 159, 160, 239. Compare Old Norse heisi, poor thin grass.

Hol (n.), *hole*, No. 408; hola (m.), a *hollow*, or place having the nature of a hole, or having holes in it, No. 543.

Holt (n.), a *holt*, a wood; N.h.g. holz: Bócholt, No. 190; on scírhylte, Nos. 219, 570, according to the usual rule in oblique cases, where u or o are found in the nominative.

Hriðig, vid. Riðig; No. 536.

Hrycg (m.), a *ridge*, or back; Scottish rug; N.h.g. rücken; so also riggs or ridges of barley, wheat, etc: the high line of continuous hills or rising ground, but always natural, and not artificial, Nos. 308, 346, 388, 538.

Hyl (m.), *hill*, collis, No. 354.

Hyle (f.), probably a *hollow*; N.h.g. höhle; No. 354.

Hyrne (f.), a *hyrne* or corner, from horn, *cornu*, a horn-shaped angle, Nos. 1, 308, 408, 461.

Hyrst (m.), a *hurst*, copse, or wood, Nos. 239, 570, 652. N.h.g. horst. Fræcinghyrst, No. 198; hnut-hyrst, No. 55; Otanhyrst, No. 198; úlanhyrst, No. 589.

Hýð (f.), a *hithe*, or place that receives the ship, etc. on its landing; a low shore, fit to be a landing-place for boats, etc.; Rotherhithe (hryðra hýð), the place where oxen were landed; Clay-hithe, near Cambridge; Erith, in Kent and Cambridge, Earhýð; Cwénhýð, Queenhithe, etc.; No. 38.

Ig or ige, an island or *eye*, No. 441; Hengestis ig, No. 536; Pyttan ig, No. 536.

Lacu (f.), *lake*, or pond; a smaller collection of water bore that name among the Saxons than we appropriate the name to; Nos. 544, 648.

Lád (f.), *lode*, Nos. 135, 157. In the fen counties this denotes not only a water-channel, often of considerable width, and now devoted to drainage, but the raised banks on each side which serve as paths through the least safe parts of the fen. The root is obviously *līðan*, to glide gently or go; and the word is common in Anglosaxon poetry as a name for the sea, over which a maritime people do glide or go gently.

Land (n.), *land*, No. 441. The sense of this word is to be found in its compounds: *feldland*, No. 529; *heáfodland*, No. 612; *linland*, Nos. 308, 538, *flaxland*; *mearcclond*, No. 633; *omerlond*, No. 586; *sundorlond*, No. 586,—this in Danish districts would mean the *southern* land, but here it denotes land sundered or set apart for especial purposes; *tūnlond*, No. 570.

Lane (f.), *lane*, Nos. 1, 485; *lone*, No. 549; a narrow and bounded path.

Leah (f.), a *lea*, Nos. 354, 356, 440, 441; *campus armentorum*, *id est hriðra leah*, No. 190; *sponleah*, No. 556; *witena leah*, No. 588,—perhaps the place at Maddingly, near Cambridge, where a parliament of the witan assembled, while the North Gyrwians formed an independent kingdom. The root of this word, which is still common in English poetry, is *licgan*, to *lie*, and in all probability it originally denoted meadows lying fallow after a crop.

Lipperd, No. 559.

Loxa (m.), the name of a stream, Nos. 354, 408. The

usual law of the Anglosaxon justifies us in deriving this name from *lax*, a salmon: it was a salmon-stream.

Mæd, Mædwe (f.), *mead*, *meadow*, Nos. 346, 388, from mǣwan, to *mow*: geréfmæd, No. 559, the meadow which the reeve owned *ex officio*, or over which, as common pasture, he exercised the right of superintendence; hirmæd, No. 461.

Mæ̃l (n.), a sign or mark; fôtmæ̃l, No. 461.

Mearc (f.), a *mark*, a boundary; the community so marked out or bounded, Nos. 3, 663; cigelmearc, No. 641; ða hwite mearc, No. 641; mearcweg, No. 641. See the preliminary observations.

Medemung (f.), No. 544.

Memerinn, No. 663.

Mere (m.), a *mere* or lake, Nos. 346, 356, 204.

Mersc (m.), a *marsh*, soft, wet pasture ground, No. 537; stôdmersc, No. 27.

Metsinc, No. 556.

Môr (m.), a *moor*, Nos. 441, 452, 570, 590, 663.

Môs (n.), *moss*, No. 588.

Mûða (m.), the *mouth* of a stream; wæ̃gemûða, No. 452.

Myl̃n (f.), a *mill*, No. 442; generally, but not exclusively, water-mills: the Saxons had wind-mills also.

Mynster (m.), a *monastery*. Eadanmynster, No. 570; Sûðmynster, No. 220; Westmynster, No. 218.

Mýðy, No. 556, from mûð; see Gemýðe.

Næs (m.), a *ness* or *naze*, a promontory or slip of land running out into the sea, or upon a plain, Nos. 440, 442; Fiscnæs, No. 179; Tucingnæs, No. 132.

Ofer (m.), the shore, N.h.g. ufer, Nos. 102, 559; heánofer, No. 570; heányfre, *Hanover*.

Ora (m.), a shore, edge or rim, Nos. 88, 123, 346, 441, 597. Boganora, Bognor in Sussex.

Owisce (f.), No. 193; apparently a provincial or careless mode of writing efese.

Pæð (m.), a *path*, Nos. 354, 388; wealhpaða brycg, No. 626.

Pen (n.), a *pen* or enclosure for sheep, etc., No. 485; Etta pen, No. 544.

Pearroc (m.), a *park*, or place enclosed with paling, No. 204; Brit. parwg.

Pidele (f.), *piddle*, a thin stream, Nos. 59, 570.

Pípa (m.), or Pípe (f.), a *pipe*, through which water runs, No. 118.

Pól (m.), a *pool*, Nos. 59, 61, 408, 485: but the more usual form is pul, making pyl in its oblique cases, Nos. 154, 452; pylle (dat. s.), No. 461; pyll (ac. sing.), No. 461; hola pyll, No. 461; smíta pull, No. 461; Osríces, Nos. 308, 538.

Port (m.), a *port* or town. Langport, No. 18.

Pyt (m.), a *pit*, Nos. 55, 59, 61, 102, 441, 548; cealc-pyt, No. 543; hórpyt, No. 570; mærpýt, No. 442; but putt, pytte, No. 461.

Ræwe (f.), a *row*. Hæselræwe, No. 570; hægræwe, No. 193; hlincræwe, No. 356; stánræwe, No. 452; wiðigræwe, No. 556.

Rima (m.) No. 550, be wuduriman. The *rim*, edge, or end.

Ripel, No. 547.

Risc (m.), a *rush*; the marshy ground where rushes grow. Fluuius Wenrisc, Nos. 137, 556.

Rið (f.), a *rithe* or small stream, Nos. 533, 534; Ælrið, No. 18; Scottarið, No. 55.

Ríðig (n.), apparently the same as the last word, No. 150; see also Nos. 102, 123, 549.

Ród (f.), a *road*, Nos. 354, 570, 658; sealtród, No. 663; sūga ród, No. 556. This is for rād from rīdan.

Ród (f.), a *rood* or cross, set up as a boundary mark.

Rolda (m.), or Rolde (f.), No. 549.

Rusce (f.), probably soft, rushy ground; ðære wulf-ruscan, No. 596.

Sæ (f.), the *sea*, No. 224.

Scæp; riðerescæp, No. 3, but quære hryðeres cæp?

Scalu (f.); stānscale, No. 102. Perhaps the Scottish sheal, a shepherd's or fisherman's hut.

Sceadas (m. pl.), No. 589.

Sceaga (m.), a *shaw* or wood; O. Norse Skögr; Nos. 354, 502, 571, 658: but also *mariscus*, Nos. 132, 157.

Scræf (n.), a den, cavern, or hole in a mountain; Heddan scræf, No. 18; conf. Schmeller, Baier. Wörterb. iii. p. 507, schrafen; and p. 508, schroffen.

Scyd (? m.), a *skid*, or sudden twist; perhaps the sudden turn on a hill-side. Steápan cnolles scyd, No. 123.

Scylf, a *shelf* or flat ledge of land, No. 595.

Scylp, ? a *scalp*, No. 570.

Scyr (f.), a boundary, No. 597.

Seāð (m.), a pit, from seōðan to *seethe*, Nos. 102, 136, 154, 484; lāmseāð, No. 570; sandseāð, No. 570.

Sele (m.), a hall or dwelling, No. 354.

Seta (m.), a settlement. Sæte, No. 551; but gesete, No. 61; beānsetum, No. 237; bicesætān, No. 549; Bobingseata, No. 175; Beornwoldes sætan, No. 570; Hafingseota, No. 175.

Setl (m.), a seat or settlement, No. 652.

Síc (n.), a *sike* or small stream, a runnel, Nos. 61, 126, 154, 442, 548, 551, 554; on ðæt eāstre síc, No. 442.

Sihtra, Siohtra (m.), a wooden pipe through which a small stream is directed; as, for instance, a drain made by boring a tree: but apparently not necessarily a running stream. Hylsan siohtra, No. 18; in wætan sihtran, No. 154. Vid. *Sichter*, under *Sechteln*, in Schmeller, Baier. Wörterb. iii. p. 194. It is used as an equivalent for síc.

Slæd (n.), a *slade*, low, flat, marshy ground. Vid. Craven Dial. Nos. 123, 150, 354, 388, 544: brocces slæd, No. 660; fugelslæd, No. 556; riscslæd, No. 441; wulfsælæd, No. 485.

Slæw, No. 556, Occan slæw; probably the same as

Sloh (n.), a *slough*, Nos. 354, 554; on ðæt reāde sloh, No. 59; but in ðone fūlan slo, No. 123.

Sloð, No. 149; probably for sloh.

Smītæ (f.), No. 618, a slow greasy stream or pool. O. Nor. smīta.

Snæd (m.), Nos. 207, 308, 538; snæðfeld, No. 538. Properly a portion or piece cut off. But, perhaps, it is more nearly connected with the Germ. Snâit.

Snawa (m.), No. 650.

Snoc. Solemeres westsnoc, No. 587.

Sól (f.), *soil*, filth, mud, No. 652; woress sól, No. 535; heorotsól, No. 118; in ða reādan sōle, No. 55; stagnum cuius uocabulum est Ceabban sól, No. 180. I hardly know whether syle is an oblique case of this word, or another of similar meaning.

Solente. The Solent, between Hampshire and the Isle of Wight, No. 626.

Spic (m.) Holan spic, No. 162. Properly *bacon*: but, as it is always used to describe swine pastures, it
TOM. III. d

may possibly have reference to the mast on which swine were fattened.

Stán (m.), a *stone*, Nos. 61, 354, 356; Folcanstán, No. 235; mærstán, No. 442.

Stapol (m.), an upright post or pillar, Nos. 102, 180, 535, 543.

Steal (m.), a *stall*, a place established and built. Circ-steal, No. 559; hámsteal, Nos. 123, 408; mylnsteal, No. 529; túnsteal, No. 636.

Stede (m.), a place or *stead*, Nos. 198, 204; cyricstede, No. 571; dynestede, No. 535; hámstede, No. 570; beorchámstede, No. 39; dúnhámstede, No. 202; hanchemstede, No. 35; heánhámstede, No. 162; lechámstede, No. 208; stánhámstede, No. 226.

Steort (m.), a tail, *start*, or promontory, Nos. 442, 516; on cinges steorte, No. 556.

Stíge (f.), *sty*, a narrow path or lane; originally a rising one; from stígan: Nos. 61, 354, 440, 442, 554.

Stigele (f.), a *stile*, a narrow path that rises, Nos. 133, 154, 287, 657, 663.

Stoc (m.), a *stock* or log, Nos. 136, 442; heáfod-stoccas, Nos. 442, 641; wónstoc, Nos. 287, 657.

Stoccen (f.), No. 569; perhaps a place full of *stocks* or logs.

Stow (f.), a place: cotstow, No. 578; hegstow, No. 570.

Stræt (f.), a *street*, Nos. 3, 61, 354, 442; fyrdstræt, No. 449; herestræt, No. 569; portstræt, Nos. 552, 559; sealtstræt, No. 554.

Streám (m.), a *stream*, Nos. 102, 354, 440.

Strod, No. 570; probably from the participle stroden, of stregdan, *spargere*.

Stub, styb (m.), a *stub* or stump, Nos. 441, 484, 543, 533.

Styce (m.), Nos. 308, 538 ; a piece or portion. The *stitches* or *stetches* are the divisions of a field made in ploughing : in some parts of England, they denote the deep narrow furrows made in draining land.

Swelgend (f.), No. 502 ; but *ðone sweliend*, No. 516 : that which swallows (from *swelgan*), a gulf or abyss.

Sweepela (m.), the name of a stream. Sweepelan *streám*, No. 550 ; sweoperlan *streám*, No. 646.

Swyn, No. 570 ; swines *heáfod*, No. 586.

Telga (m.), N.h.g. *zelge*, No. 204 ; a division of the land for the purpose of cultivation. In a three-course system of culture, where the whole land of a community is tilled in common, each third will be devoted to a particular crop, or fallow. These blocks of land are the *telgan* in question. The instance cited refers to a fallow.

Temede, Nos. 570, 649.

Til ; Heofentil, No. 55.

Tóft (m.), a *toft*, No. 192 ; O. Nor. *tópt* ; N.h.g. *zumpt*. Now, a small grove of trees ; but in law language the spot where a messuage, now decayed, formerly stood. Vid. *Leo*, Rect. p. 56.

Tresel, No. 650.

Tún (m.), Nos. 59, 354, 388, 440. This word exists in the N.h.g. *zaun*, a *hedge*, but not in the same sense: with us (as in the Old Norse *tún*, and N.l.g. *tuin*) it denotes not so much that which surrounds, as that which is surrounded ; not the hedge, but that which is enclosed by the hedge. It is, originally, any enclosure, and from it is derived the verb *týnan*, to enclose : thus, *gærstún*, Nos. 308, 441, 461, 538. But its more usual, although re-

stricted sense, is that of a dwelling, a homestead, the house and inland; all, in short, that is surrounded and bounded by a hedge or fence. It is thus capable of being used to express what we mean by the word *town*, viz. a large collection of dwellings; or, like the Scottish *toun*, even a solitary farmhouse. It is very remarkable, that the largest proportion of the names of places among the Anglosaxons should have been formed with this word, while upon the continent of Europe it is never used for such a purpose. In the first two volumes of the *Codex Diplomaticus*, Dr. Leo computes the proportion of local names compounded with *tūn* at one eighth of the whole number, a ratio which unavoidably leads us to the conclusion that enclosures were as much favoured by the Anglosaxons as they were avoided by their German brethren beyond the sea.

Twycene (f.), the angle or point at which two roads diverge or meet, Nos. 570, 641, 665.

Tyrl, No. 150.

Wæð (m.), a *path*; the word is nearly equivalent to *pæð*.

Weal (m.), a *wall*, Nos. 1, 452; burhweal, No. 61; stānweal, No. 388.

Weald (m.), a *weald* or wood, as the weald of Kent, Sussex, etc.; N.h.g. wald: wealdbæro, No. 162, pasture for swine in the weald.

Weg (m.), *way*, Nos. 61, 102, 440; higweg, hiweg, No. 441; hrycgweg, Nos. 102, 441; mærweg, No. 549; sidlingweg, No. 457; sponweg, No. 556; wænweg, No. 553.

Weorpe (f.): scale-weorpan, seale-weorpan, No. 570. Most probably sealt-wyrpe, the detritus or *throwing out* of salt-sand.

Were (m.), a *weir*, or dam formed across the course of a stream, with a view to regulate its course, and generally for the purpose of fishing, Nos. 408, 441, 621, 667.

Wíc (n.), Nos. 18, 123, 408, 652; *vicus*; a dwelling-place, of one or more houses: Werburgingwíc, *villa regalis*, No. 217; saltwíc, *vicus emptorius salis*, No. 68. From this word is derived a verb, wícian, to take up a station, probably to run on shore at night, applied to a ship: Oros. bk. i. p. 25. Dr. Leo supposes a second word to exist, of the same form, denoting a *marsh*, which he derives from a verbal form, wíc; wác, wicon; wicen; and consequently looks upon as cognate to the adj. wác, *mollis*. This requires confirmation: although some plausibility is given to the suggestion, partly by the frequent use of the termination *-wich* in places near salt-pools, and by the occurrence of such instances as hreódwíc, No. 461; hrempingwíc (*mariscum*), No. 175.

Wiðig (m.), the *withy*, a tree frequently mentioned in boundaries, Nos. 308, 538.

Wombe (f.), a *womb*, or hollow, No. 559.

Worðig (m.), *worthy*, or *worth*, platea, Nos. 141, 194, 570; Tomoworðig, Tamworth, No. 203; a street of houses? But frequently little more than tún, an enclosed homestead. It is used as identical with wyrð or weorð, Nos. 38, 55, 139, 441, 570.

Wrocen, No. 591.

Wudu (m.), a *wood*, Nos. 354, 457; Dyllawidu, No. 36; Westanwidu, No. 201.

Wyl (m.), a *well* or spring, from weallan, to bubble, boil, Nos. 61, 193, 346; cærswyl, No. 442; fúle-wyl, No. 442; gemærwyl, No. 636; hórswyl, No. 570; but wylle (f.), Nos. 354, 650.

Wyrtruma (m.), the roots or foot of a hill, forest, shelf of land, etc., Nos. 354, 484, 646.

Wyrtwala (m.), the same nearly as wyrtruma, Nos. 123, 441, 516, 556.

Yfre, an oblique case of ofer; Heányfre, No. 204.

Yrs; see Ers.

Yrð (f.), ploughing, the arable land; foryrð, No. 461: probably the early arable, which is first ploughed.

Ðísl (f.), No. 118. This word corresponds exactly in form and gender to the Bavarian dünsel. This word, which is derived from an Old.h.g. dinsan, to draw, Goth. pinsan, denotes a twisted withy or other thin branch, used to bind rafts of wood to the shore. Schmeller, Baier. Wörterb. vol. i. p. 384. Ðisl may have the same meaning: if it has not, I am incapable of explaining it.

Ðorn (m.), a *thorn*, a tree very frequently named in boundaries, Nos. 356, 388; þyrnan, Nos. 440, 441.

Ðorp (m.), a village, or *Thorp*; a word common as a name in many parts of England; N.h.g. Dorf. Vid. Leo, Rect. p. 36.

Ðruh (n.), a *trough*, or water-cistern, No. 118.

Ðuna (m.), No. 485.

I am but too well aware how imperfect this list is: in many cases the genders, in many the meanings, of words have eluded my careful research. Still it may prove of service; even in its unsatisfactory state, it will be found better than no glossary at all; and the earnest inquirer always derives some advantage from knowing what particular points have been abandoned in despair by his predecessors. That others may prove more fortunate than myself is the utmost

I can hope, but I do hope it sincerely. Indeed, taking into consideration the great value of these local terms, and the insight they are calculated to afford into the manner of culture, the state of the country, and other interesting details of social life among the Anglosaxons, it would be most desirable that a complete index of them should be made, with a reference to every word. Such a compilation would prove of great advantage to those who have devoted their energies to the investigation of our provincial dialects: it would serve to show that many words, which now survive only in obscure and distant localities, once had currency over the whole country, and were parts of the general language of our forefathers; and to give a far more satisfactory explanation of the words themselves than can be gained from consulting Danish or Swedish dictionaries, at hap-hazard.

The improved state of philological and historical study during the last few years offers encouragement and support to the inquirer. In every part of Europe earnest and judicious efforts are now made to recover the documentary evidence in which early history finds its surest foundation; and a wide and generous system of philology enables us to use such materials with security and profit. I feel the highest satisfaction, as I approach the termination of this work, in the knowledge that England will no longer be pointed out as an exception to the general rule; that our earliest documentary history is now made accessible to all who will bestow reasonable pains upon its acquisition; and that the stores of increased knowledge, which are thus laid open to the philologist, the jurist, and the antiquarian, will produce results to be felt far beyond the limits of this country, perhaps even of this age.

LIST OF THE DOCUMENTS **CONTAINED IN THIS VOLUME**

No.	Name.	Date.	Authorities.
528.	Bishop Dunstan	966 MS. Arund. 178. fol. 17. N. Mon. II. p. 117.
529.	Bishop Oswald	966 MS. Cott.Tib. A. XIII. f. 96, b.
530.	Bishop Oswald	966 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 80.
531.	Bishop Oswald	966 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 94.
532.	Eadgar	967 MS. Cott. Vitel. A. XIII. fol. 40.
533.	Eadgar	967 Cod. Winton. fol. 71.
534.	Eadgar	967 Hickes. Dissert. Epist. p. 6.
535.	Eadgar	967 Cod. Winton. fol. 35.
536.	Eadgar	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 167.
537.	Eadgar	967 MS. Bodl. Wood. I. f. 228, b. N. Mon. I. p. 58.
538.	Bishop Oswald	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 86.
539.	Bishop Oswald	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 110, b.
540.	Bishop Oswald	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 60.
541.	Bishop Oswald	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 59, b.
542.	Bishop Oswald	967 MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 82. Smith. Beda. App. p. 774.
543.	Eadgar	968 MS. Harl. 436. fol. 78, b.
544.	Eadgar	968 Cod. Winton. fol. 40, b.
545.	Eadgar	968 MS. Bodl. Wood. I. f. 218, a. N. Mon. I. p. 50.
546.	Eadgar	968 MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 167.
547.	Eadgar	968 MS. Harl. 61. fol. 14, b.
548.	Eadgar	969 Smith. Beda. App. p. 774.

No.	Name.	Date.	Authorities.
549.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 85.
550.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 58.
551.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 76, b.
552.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 94, b.
553.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 98.
554.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 100.
555.	Eadgar . . .	969	MS. Cott. Tit. A. VIII. f. 4, b. N. Mon. I. p. 291.
556.	Eadgar . . .	969	Cod. Winton. fol. 42, b.
557.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 83, b.
558.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 62, b.
559.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 64, b.
560.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 80, b.
561.	Bishop Oswald . . .	969	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 75.
562.	Eadgar . . .	959—970	MS. Cott. Claud. D. x. f. 224. N. Mon. I. p. 144.
563.	Eadgar . . .	970	MS. Cole. XVIII. f. 5. i. e. Add. MSS. 5819. f. 5. MS. Cott. Aug. II. 13, a.
564.	Eadgar . . .	970	MS. Cole. XVIII. f. 2. Bibl. MS. Stowe. II. f. 137.
565.	Eadgar . . .	970	MS. Bodl. Wood. I. f. 233, b. N. Mon. I. p. 58.
566.	Eadgar . . .	970	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 85.
567.	Eadgar . . .	971	MS. Ashmole. 790. f. 89, b. N. Mon. I. p. 26. N. Mon. I. p. 43.
568.	Eadgar . . .	971	MS. Soc. Ant. LX. fol. 38.
569.	Eadgar . . .	971	Widmore. Enquiry. App. IV. p. 21. N. Mon. I. p. 291.
570.	Eadgar . . .	972	MS. Cott. Aug. II. 6. N. Mon. II. p. 416.
571.	Eadgar . . .	972	MS. Harl. 436. fol. 66, b.
572.	Eadgar . . .	972	MS. Harl. 436. fol. 62, b.
573.	Eadgar . . .	972	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 84.

No.	Name.	Date.	Authorities.
574.	Eadgar 972	Smith. Beda. App. p. 775.
575.	Eadgar 972	MS. Soc. Ant. lx. fol. 68. Gunton. Peterboro'. p. 135. N. Mon. i. p. 382.
576.	Bishop Oswald . .	. 960—972	MS. Cott. Nero. E. i. f. 392, b.
577.	Eadgar 973	MS. Bodl. Wood. i. f. 190, b. N. Mon. i. p. 49.
578.	Eadgar 973	Cod. Winton. fol. 46.
579.	Eadgar 973	MS. Cott. Aug. ii. 12. MS. Lansd. 447. fol. 25. N. Mon. ii. p. 598.
580.	Bishop Oswald 973	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 97, b.
581.	Eadgar . . .	Dec. 28th, 974	MS. Cott. Vesp. E. ii. fol. 5. N. Mon. ii. p. 557.
582.	Eadgar About 974	Cod. Winton. fol. 6, b.
583.	Eadgar 963—975	Cod. Winton. fol. 8.
584.	Eadgar 974	MS. Lansd. 417. fol. 12, b.
585.	Eadgar 974	MS. Harl. 436. fol. 88.
586.	Bishop Oswald 974	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 73, b.
587.	Eadgar 975	Chart. Cott. viii. 18.
588.	Eadgar 975	Chart. Cott. 43. C. 6.
589.	Eadgar 975	Cod. Winton. fol. 67.
590.	Eadgar 975	Cod. Winton. fol. 72, b.
591.	Bishop Æthelwold .	. 963—975	MS. Soc. Ant. lx. fol. 54, b.
592.	Eadgar 975	Cod. Winton. fol. 81, b.
593.	Ælfheah 965—975	Cod. Winton. fol. 93, b.
594.	Eadgar 963—975	Cod. Winton. fol. 6, b.
595.	Eadgar 976	Cod. Winton. fol. 114.
596.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 79.
597.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 33, b.
598.	Eadgar 978	Cod. Winton. fol. 22.
599.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 7.

No.	Name.	Date.	Authorities.
600.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 8.
601.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 8, b.
602.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 9.
603.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 9.
604.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 9, b.
605.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 10.
606.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 10.
607.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 10.
608.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 10, b.
609.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 10, b.
610.	Eadgar . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 11.
611.	Eadweard 977	Cod. Winton. fol. 85, b.
612.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 77, b.
613.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 86, b.
614.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 89, b.
615.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 91, b.
616.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 82, b.
617.	Bishop Oswald 977	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 96.
618.	Bishop Oswald 978	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 71.
619.	Bishop Oswald 978	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 83.
620.	Bishop Oswald 978	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 90.
621.	Æthelred 979	MS. Soc. Ant. lx. fol. 34, b.
622.	Æthelred 979	Cod. Winton. fol. 112.
623.	Bishop Oswald 979	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 99.
624.	Æthelred 980	Cod. Winton. fol. 96, b.
625.	Bishop Oswald 980	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 98, b.
626.	Æthelred 980	Cod. Winton. fol. 5.

No.	Name.	Date.	Authorities.
627.	Bishop Oswald . . .	980	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 67, b.
628.	Brihtic Grim . . .	964—980	Cod. Winton. fol. 50, b.
629.	Æthelred . . .	981	N. Mon. II. p. 495.
630.	Bishop Oswald . . .	981	MS. Cott. Nero. E. I. fol. 392, b.
631.	Bishop Oswald . . .	981	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 111.
632.	Æthelred . . .	982	MS. Lansd. 417. fol. 13, b.
633.	Æthelred . . .	982	Cod. Winton. fol. 66. Cod. Winton. fol. 66, b.
634.	Bishop Oswald . . .	982	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 112.
635.	Æthelred . . .	983	MS. Harl. 1761. f. 33.
636.	Æthelred . . .	983	Cod. Winton. fol. 75.
637.	Bishop Oswald . . .	983	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 87, b.
638.	Æthelred . . .	983	Cod. Winton. fol. 75, b.
639.	Æthelred . . .	983	Cod. Winton. fol. 103.
640.	Æthelred . . .	983	Cod. Winton. fol. 110, b.
641.	Æthelred . . .	984	MS. Harl. 61. f. 2, b.
642.	Æthelred of Wessex . . .	About 984	Cod. Winton. fol. 4.
643.	Æthelred . . .	984	MS. C. C. C. Cantab. cxI. fol. 87.
644.	Bishop Oswald . . .	984	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 87.
645.	Bishop Oswald . . .	984	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 72, b. Smith. Beda. p. 778.
646.	Bishop Oswald . . .	984	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 57.
647.	Æthelred . . .	985	MS. Cott. Tib. D. VI. f. 27, b.
648.	Æthelred . . .	985	Cod. Winton. fol. 46, b.
649.	Bishop Oswald . . .	985	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 63, b.
650.	Æthelred . . .	985	Cod. Winton. fol. 78.
651.	Bishop Oswald . . .	985	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 95.
652.	Æthelred . . .	985	Cod. Winton. fol. 111, b.
653.	Bishop Oswald . . .	985	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 81, b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
654.	Æðelred	986	MS. Lansd. 417. fol. 14.
655.	Æðelred	986	Cod. Winton. fol. 16
656.	Æðelmaer	987	Cart. Antiq. W. No. 16. N. Mon. II. p. 625.
657.	Æðelred	987	Chart. Cott. VIII. fol. 14.
658.	Æðelred	987	Cod. Winton. fol. 104.
659.	Æðelred	987	MS. Bodl. Wood. I. f. 235, b. N. Mon. I. p. 51.
660.	Bishop Oswald	987	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 78.
661.	Bishop Oswald	987	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 97, b.
662.	Æðelred	988	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 25.
663.	Æðelred	988	MS. Selsey. A. f. . B. XVIII. fol. 8. N. Mon. VI. p. 1166.
664.	Æðelred	988	Cod. Winton. fol. 84, b.
665.	Æðelred	988	MS. Harl. 436. fol. 56, b.
666.	Bishop Oswald	988	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 93, b.
667.	Bishop Oswald	988	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 93.
668.	Bishop Oswald	988	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 58, b.
669.	Bishop Oswald	989	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 111, b.
670.	Bishop Oswald	989	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 74.
671.	Bishop Oswald	989	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 79, b.
672.	Æðelred	990	MS. Cott. Nero. D. I. f. 153. N. Mon. II. p. 225.
673.	Æðelred	990	Cod. Winton. f. 107.
674.	Bishop Oswald	990	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 84, b. Hickes. Gram. Ang. p. 140.
675.	Bishop Oswald	990	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 60, b.
676.	Bishop Oswald	991	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 91.
677.	Bishop Oswald	991	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 59, b.
678.	Bishop Oswald	991	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 62.
679.	Bishop Oswald	972—992	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 74.

No.	Name.	Date.	Authorities.
680.	Bishop Oswald . . .	After 972	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 72.
681.	Bishop Oswald . . .	After 972	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 67.
682.	Bishop Oswald . . .	After 972	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 65, b.
683.	Bishop Oswald . . .	978—992	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 66.
684.	Æðelred . . .	993	MS. Cott. Aug. ii. 38.
685.	Ælflæd . . .	No date.	Chart. Cott. 43. C. 4.
686.	Æðelred . . .	994	MS. Harl. 358. fol. 31. N. Mon. ii. p. 535.
687.	Æðelred . . .	994	MS. Harl. 436. fol. 39.
688.	Æðelred . . .	995	Text. Roffens. p. 124.
689.	Æðelred . . .	995	Reg. Cant. B. 2 ^a . fol. 355, b.
690.	Æscwig . . .	995	Reg. Cant. B. 2 ^a . fol. 356.
691.	Æscwig . . .	995	Chart. Cott. 43. C. 7.
692.	Æðelred . . .	995	MS. Cott. Aug. ii. 48. MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 175.
693.	Wynflæd . . .	No date.	MS. Cott. Aug. ii. 15. Hickes. Dissert. Epist. p. 4.
694.	Wulfwaru . . .	No date.	C.C.C. Cantab. cxi. fol. 88.
695.	Ealdulf . . .	996	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 89.
696.	Æðelred . . .	996	MS. Cott. Nero. D. i. f. 148, b. MS. Cott. Nero. D. i. f. 152, b.
697.	Ælfgyua Ymma . . .	997	Reg. Cant. B. 2 ^a . fol. 369, b.
698.	Æðelred . . .	997	Cod. Winton. fol. 14.
699.	Æðeric . . .	997	C.C.C. Chart. Ant. B. 2.
700.	Æðelred . . .	998	Text. Roffens. p. 130.
701.	Æðelred . . .	998	Leland. Itin. ii. p. 51. N. Mon. i. p. 337.
702.	Wulfsine . . .	998	Leland. Itin. ii. p. 52. N. Mon. i. p. 337.
703.	Æðelred . . .	999	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 91. C.C.C. Cantab. cxi. fol. 169.
704.	Æðelred . . .	No date.	C.C.C. Chart. Ant. B. 1.
705.	Æðelred . . .	1001	MS. Cott. Aug. ii. 22.

LIST OF DOCUMENTS IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
706.	Æðelred 1001	MS. Harl. 61. fol. 1.
707.	Æðelred 1002	N. Mon. II. p. 637.
708.	Æðelric 1002—1014	Bibl. Roy. No. 943.
709.	Æðelred 1004	MS. Cott. Vitel. F. xvi. f. 4, b. N. Mon. II. p. 144.
710.	Æðelred 1004	N. Mon. III. p. 39.
711.	Æðelred 1004	Add. MSS. 5811. f. 3.
712.	Æðelred . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 82, b.
713.	Æðelred . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 83.
714.	Æðelred 1005	N. Mon. III. p. 11.
715.	Æðelred 1006	MS. Cott. Claud. A. III. f. 1. Wilkins. Concil. I. p. 282. Reg. Ch. Ch. Cant. A. I. No. 233. N. Mon. I. p. 99.
716.	Ælfric 996—1006	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 103.
717.	Ælfryð 996—1006	Cod. Winton. f. 24.
718.	Æðelred 1006—1012	MS. Cott. Vitel. A. XIII. f. 29, b.
719.	Æðelred 1012	Text. Roff. p. 135.
720.	Æðelred 1012	Cod. Winton. f. 113.
721.	Ælfgyfu 1012	Cod. Winton. f. 94.
722.	Æðelstan Æðeling . . .	No date.	Cod. Winton. f. 48. Astel. No. xxx. Lye. Eng. Gram. II. p. 5.
723.	Æðelred 1016	MS. Harl. 3763. fol. 62, b.
724.	Leofsine 1016	Smith. Beda. App. p. 779.
725.	Æðelred . . .	No date.	Titus. A. I. fol. 54.
726.	Eadmund . . .	No date.	Soc. Ant. LX. fol. 42.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

DXXVIII.

* DŪNSTĀN, 966.

✠ UNIERSIS posteris christianam fidem profitentibus, Dunstanus Doroberniae et Osketulus Eboracae archiepiscopi, Æðelwoldus Wintoniae, Oswaldus Wigorniae, et Lefwinus Dorcestriae episcopi, salutem in domino sempiternam. Cum naturaliter Ægyptii, pastores omnes ouium execrantur, et filii tenebrarum filios lucis furore implacabili persequuntur (semper enim Madian perdere populum domini machinatur:) cupientes ideo in futurum contra sceleratos et sacrilegos sanctam matrem aecclesiam iugiter infestantes murum defensionis opponere et quicumque se diuino seruitio mancipauerunt, et in castris domini quocunque modo militauerunt, reddere ab huiusmodi persecutoribus securiores, et in domo domini tutiores; attendentes etiam sanctissimam deuotionem quam piissimi reges nostri temporis, scilicet Edredus quondam rex, et inclytus rex Eadgarus nunc superstes (inspirante sancto spiritu) conceperunt ad restauranda sacra seruorum Christi monasteria, et aecclesiam dei ubicunque releuandam; chirographa eorundem regum benignissime concessa uenerabili patri Turketulo abbati Croylandensi (qui pro patriae coelestis amore diuitias multas et magnas dignitates fortissime reliquit) de confirmatione sui monasterii sibi confecta nos auctoritate diuina confirmamus, ratificamus; ac omnes, qui timore dei postposito, possessiones dicti monasterii diripere tentauerint, uel pacem dictorum monachorum contra intentionem et uoluntatem praetac-

torum regionum chirographorum perturbauerint, aut perturbari procurauerint, arte uel ingenio, consilio uel fauore, quocunque colore sua machinamenta homo seminauerit inimicus, et filius iniquitatis sua fuderit argumenta, ex tunc excommunicantes, nomina illorum de libro uitae tollimus et a consortio sanctorum separantes, ac a limine portae coelestis longius repellentes, nisi condigna satisfactione citius sua errata correxerint, infernalibus incendiis cum Iuda traditore damnandos pro suis demeritis irremissibilibus deputamus. Insuper spiritualitatem totius insulae Croylandiae, uillaeque adiacentis, prout a fundatiōe monasterii sui, dicti monachi hactenus habuerunt, uidelicet quicquid attinet ad archidiaconatus officium omnibus correctionibus ad instantiam partis uel quocunque modo infligendis pro quibuscunque delictis uel criminibus per quamcunque personam commissis uel committendis ibidem, praefato uenerabili abbati Turketulo et omnibus successoribus suis abbatibus in eodem monasterio futuris, et eorum officialibus ad hoc officium uice exequendis constituendis, cum consensu Ægelnothi archidiaconi procurantis istud fieri, concedimus et assignamus; excommunicantes et exterminantes a facie dei, et a glorifica uisione uultus sui in die magni iudicii omnes, qui dictum patrem Turketulum uel aliquem successorum suorum super hoc de caetero inquietauerint, uel aliquod praemissorum uiolauerint uel uiolari procurauerint quocunque modo, in perpetuum eos Satanae sine fine tradentes, nisi citius resipuerint, et cum condigna poenitentia praedicto monasterio satisfecerint pro patratis. Istud priuilegium sancitum est et immutabiliter decretum ad honorem dei, et sanctae matris aecclesiae releuationem ac sancti Guthlaci confessoris reuerentiam in praesentia regis Eadgari, praelatorum procerumque suorum, anno dominicae incarnationis DCCCC.LXVI. apud London collectorum.

✠ Ego Eadgarus totius Albionis monarcha istud priuilegium sanctae crucis indicio confirmaui. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus Dorobernensis praedictam censuram aecclesiasticae animaduersionis in regionum chirographorum uiolatores irreuocabiliter fulminaui. ✠ Ego Osketulus archiepiscopus Eboracae perpetuam damnationem in sanctae matris aecclesiae aduersarios interpretatos istam sententiam corroborauui. ✠ Ego Lefwinus Dorcacistrensis episcopus consensi. ✠ Ego Ælfstanus Londoniae episcopus commendauui. ✠ Ego Æðelwoldus Wintoniae episcopus collaudauui. ✠ Ego Oswaldus Wigorniae episcopus consensum dedi. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus Domnoniae consilium prae-bui. ✠ Ego Kinsius Lichefeldensis episcopus adiuui. ✠ Ego Ælfricus episcopus Est-Angliae procuraui. ✠ Ego Godwinus episcopus Roffensis acquieui. ✠ Ego Æðelstanus episcopus Cornubiensis consilium dedi. ✠ Ego Werstanus episcopus Shireburnensis annui. ✠ Ego Ægelnoðus archidiaconus faui. ✠ Ego Ælfstanus abbas Glastoniae consensum dedi. ✠ Ego Æðelgarus abbas noui monasterii Wintoniae consensum prae-bui. ✠ Ego Wulfinus abbas sancti Petri Westmonasterii extra London subnotaui. ✠ Ego Oswardus abbas Eueshamensis ratum habui. ✠ Ego Merwenna abbatissa [de Rumsege signum sanctae crucis feci. ✠ Ego Herleua Scaftoniensis abbatissa] consignauui. ✠ Ego Wulwina Werhamensis abbatissa communiui. ✠ Ego Ordgarus dux constitui. ✠ Ego Ailwinus dux constabiliui. ✠ Ego Briðnoðus dux aspexi. ✠ Ego Oslacus dux affui. ✠ Ego Ælferus dux interfui. ✠ Ego Ælfegus dux audiui. ✠ Ego Friðegistus minister uidi. ✠ Ego Æðelward minister uidi. ✠ Ego Æðelmund minister uidi. ✠ Acta sunt haec in octauis Pentecostes in aecclesia sancti Pauli cathedrali.

DXXIX.

ÓSWALD, 966.

✠ ALLUBESCENTE ac consentiente Eadgaro basileo, Ælfhereque Merciorum duce, ego Oswold largiflua dei clementia antistes, quandam rusculi partem .III. scilicet mansas, tribus tamen in locis diuisam cui uocabulum est, æt Eánulfestūne, ððer healf hid and æt ūferan Strætforda on ðære gesyndredan hide ðone ððerne æcer, and æt Fachanleáge ðone þridðan æcer feldlandes, and healfne ðone wudu on eásthealfe ðæs wegcs, and ðone æt ðære eorðbyrig, and on eásthealfe Afene eahta æceras mædwa and forne gean Biccenclife .XII. æceras mædwa, and þreo æcras benorðan Afene tō myllnstealle, Eáðríco meo compatri aeternaliter concessi, et, post uitae suae terminum, duobus derelinquat cleronomis, eorumque uitae finito curriculo, ad usum primatis in Wiogornaceastre redeat immunis. Ðonne is ealles ðæs landes þreo hida ðe Oswald biscop bōcað Eáðríce his þegne on ðá geráð wyrce ðæt he wyrce ðæt ðæt land seó unforworht intō ðære hálgan stowe twégra monna dæg æfter him. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXVI . scripta est haec carta, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Oswald episcopus hanc concessionem signo crucis Christi confirmo. ✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Ælfred presbiter. ✠ Ego Wulfhun presbiter. ✠ Ego Brihstan presbiter. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Eadward clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Wulfhæh clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Wenstan clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.

DXXX.

ÓSWALD, 966.

✠ Ic Oswald bisceop þurh godes giefe, mid geðafunge and leáfe Eádgáres Angulcýningces and Ælfheres Mercna heretogan and ðæs heorodes on Wiogornaceastre, landes sumne dæl ðæt synd .iiii. hida ðe fram cūðum mannum Hindehlep is gehāten, sumum wífe ðære is noma Ælfhild, for godes lufon and for uncre sibbe, mid eallum þingum ðe ðærtō belimpað freolice hiere dæg forgæaf, and æfter hiere dæge twám yrfewardum, and æfter heora forðsīðe tō ðære hālgan stowe intō Wiogornaceastre ðām biscope tō bryce. Sī hit ælces þinges freoh būtan ferdfare and walgeworc and brycgeworc and ciranlāde. Ðis wæs gedōn ymbe nigon hund wintra and seox and seoxtig ðæs ðe drihtnes gebyrðtīde wæs, on ðý seofodan geare ðæs ðe Oswald bisceop tō folgaðe feng. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro and eallum godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gif hwā būton gerih-tum hit ābreccan wille god hine tō rihtere bōte gecerre. Amen.

Her is seō hondseten Oswaldes biscopes.

✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Ælfred clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Byrhstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Wulfheh clericus. ✠ Ego Leofwine clericus.

DXXXI.

OSWALD, 966.

✠ Ego Oswold, gratia dei episcopus, cum consensu ac licentia Eadgari regis Anglorum, et Ælfhere ducis

Merciorum, quamdam ruris particulam, quod a gnosticis æt Clifforda appellatur, .ii. uidelicet mansas, cuidam ministro meo, nomine Wihtelm, cum omnibus ad illud rite pertinentibus, perpetua largitus sum haereditate, et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restitua-
tur. Ðonne is ðæs landes ealles ðe Oswald biscop bôcað Wihtelme his þegne, on ðā gerād wyrce ðæt he wyrce ðæt ðæt land sý unforworht into ðære hālgan stowe, þreora manna dæg, oðer healf hid gedællandes and healf hid on ðære ege. Anno dominicae incarnationis DCCCCLXVI. scripta est haec cartula his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Oswald episcopus hanc consensionem signo crucis Christi confirmo. ✠ Ego Wulfric presbiter.
✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Ælfgar presbiter.
✠ Ego Ælfred clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus.
✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Æðelstan presbiter.
✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Wulfhæh clericus.
✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus.
✠ Ego Leofwine clericus.

Ðas þreo bēc lóciað intō Strætforda.

DXXXII.

* EÁDGĀR, 967.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ea quae secundum legem ac canonicam dispositionem salubriter diffiniuntur, licet solus sermo sufficeret, tamen pro euitanda futuri temporis ambiguitate, fidelissimis scripturis et documentis sunt commendanda. Quamobrem ego Eadgarus rex, pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum, ad laudem nominis domini et ad honorem sancti Petri apostolorum principis, regali auctoritate

renouaui atque restauraui libertatem ad monasterium quod Ceortesege noto nuncupatur onomate, secundum quod prius illam rex Friðeuualdus et sanctus Erkenuualdus constituere, qui se sub iure haereditario ad praefatum monasterium cum tota substantia ac possessione ad Christo seruiendum commendauerunt; quatinus nobis in commune misericors et clemens rerum conditor ad uicissitudinem huius munificentiae et emolumentum largitatis errata piaculorum indulgeat et coelestis regni beatitudinem inpendat. Qui etiam praefatus abbas Erkenuualdus illud priuilegium quod hactenus in praefato habetur monasterio in Romulea urbe petebat, aliaque quamplurima priuilegia quae nostri antecessores pro redemptione animarum suarum et pro coelestis regni desiderio constituerunt, in illo monasterio scripta continentur. Haec est interim illa libertas quam ut perpetualiter in saepedicto monasterio permaneat, animo libenti constituo et confirmo. Hoc est scilicet quinque mansas in situ eiusdem monasterii .x. etiam in Thorp .xx. in Egeham cum Hingefelda .v. in Chabeham cum Busseleghe cum Fremesham et Fremesleya, quas ab omni tributo regali liberas esse concedo; et hanc priuilegii dignitatem confero, ut sine impedimento saecularium rerum et absque tributo fiscalium negotiorum illius loci habitatores liberis mentibus deo soli seruiant, et monasticam coenobialis uitae disciplinam Christo suffragium largiente regulariter exerceant, ac pro statu et prosperitate regni nostri et indulgentia commissorum criminum ante conspectum diuinae maiestatis preces fundere conentur, et orationum officia frequentantes in aecclesiis pro nostra fragilitate dominum interpellare nitantur. Haec est enim reliqua uillularum possessio quae ad eundem monasterium rite noscitur pertinere .x. mansiones in Piterichesham .xxx. in Suttone cum cubilibus porcorum quae illuc pertinent, scilicet in Dunres-

felda .xx. in Cegham cum porcorum pascuis on ðene wold, et illam cartulam quam emeram ab Eduuino .l. mancuis auri probati ad monasterium praefatum concessi .x. etiam mansiones in Whetindune .xx. in Cuðredesdune cum pascuis illic rite pertinentibus. Nec non .xx. in Mestham cum omnibus appendiciis quae illo pertinent .x. etiam in Chepsteade cum Chaluedune .x. in Benstede cum Suðmeresfelda et .xx. mansiones in Ebesham cum omnibus ad se rite pertinentibus .xii. uero in Bocham .x. in Clendune .xx. in Coueham cum Pontintone .v. etiam in Biflete cum Waybrigga .x. autem in Waltham .xx. etiam in Mulseye quas Edwi iniuste ad uetustum Wentanae monasterium dereliquit, quod ego iterum et episcopus Æðeluuoldus iustificauimus et ad monasterium proprium ad quod rite pertinebat commendauimus. Hanc ergo libertatem et confirmationem pro petitione et ammonitione uenerabilis episcopi Æðeluuoldi, meo dilectissimo abbati Æðelstano, qui tunc temporis eidem monasterio praefuit, placabili mentis deuotione dictare, scribere, commendare et confirmare procurauimus. Hoc uero decretum a nobis libenter concessum taliter confirmari et seruari decernimus, ut tam nobis uita comite propicia diuinitate regni gubernacula regentibus, quam futuris successoribus haereditatis iure regnandi monarchiam tenentibus, inextricabili lege firmiter roboretur. Si quis uero hanc libertatem augere uoluerit, adaugeat omnipotens deus sibi uitam in hoc saeculo longaeuam et, post finem istius uitae, coelestis regni iocunditatem. Si quis uero, quod non optamus, huius decreti syngrapham infringere temptauerit, aut aliter quam a nobis statutum est minuere studuerit, sit a consortio Christi aecclesiae et a collegio sanctorum hic et in futuro segregatus, parsque eius cum auaris rapacibusque ponatur, eiusque ligamine se constrictum sciat cui Christus clauis regni coelestis commendans ait, 'Tu es Petrus et super hanc petram aedifi-

cabo aecclesiam meam et tibi dabo claues regni coelorum, et quodcumque ligaueris super terram erit ligatum et in coelis, et quodcumque solueris super terram erit solutum et in coelis.' Namque adhuc pro ampliori firmitatis testamento omnimodo praecipimus atque praecipiendo obsecramus, ut maneat ista libertas insolubiliter ab omni saeculari seruicio ut praediximus exinanita, cum omnibus per circuitum ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, siluis, riuulis. Idcirco uero huius donacionis munificentiam tam firmiter atque immobiliter imperamus, quia pro hoc a domino coelestis regni beatitudinem accipere speramus, illo largiente cui est honor, potestas et imperium per infinita saeculorum saecula. Amen. Acta est autem haec praefata donacio anno dominicae incarnationis .D.CCCC.LXVII. indictione .X. consentientibus his testibus quorum uocabula infra caraxata clare patescunt.

Ego Eadgar Anglorum monarchus hoc donum agiae crucis taumate roborauī ✠. Ego Oskitel Eboracensis aecclesiae primas subscripsi ✠. Ego Ælfric abbas subscripsi ✠.

DXXXIII.

EĀDGĀR, 967.

✠ SAEPE namque contingi solet ut heroica regum christianorum piorumque pontificum ac procerum statuta almorum quoque antistitum et sanctorum sacerdotum sapientumque decreta in posterum pro antiquitate obliuioni abolita traduntur, nisi ante ea caraxatis litterarum apicibus aut cautionum promulgatis prorsus indiculis decorata roborentur. Quamobrem ego Eadgar, tocius Anglorum gentis primicherius, ut his transitoriis aeterna lucrarer, quandam rusculi partem, .v. scilicet cassatos quae loco celebri æt Eastune

dicitur, cuidam meo ministro, qui a solicolis huius prouintiae famoso fruniscitur Ælfsige onomate, perpetua largitus sum haereditate, quatinus ipse cum omnibus ad eam rite pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei ecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda, Christi proditore, eiusque complicitibus, puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hic inde gyratur. Dis syndon ða landgemæro ðara .v. hida æt Eástūne: ærest on ðone crundel on ðone ellenstub; ðanon on gerihte on ða smalan þornas be norðan hodes mære; ðonon on gerihte on bulemæres þorn; ðonon on gerihte on ða ealdan dīc; andlang dīces on ðone stubb; ðonon on gerihte andlanges furh on bremel þornan on ða ealdan dīc; andlang dīces on ðone ealdan stoc; ðonon on gerihte be ðām heāfdan; ðonon on ðone ealdan weg: ðonne on ðæt lege on ðone wiðig; ðonon on gerihte on riscleāge on ða riðe; ðonon upp on ðone mære; ðanon on gerihte be ðām heāfdan upp andlanges fyrh: æft be ðām heāfdan andlanges furh on ðone smalan gare andlanges fyrh on ða ealdan dīc; of ðære dīce on ðone holan brōc, ðæt on westwellan forð; andlanges weges on ðone hege; andlanges heges on ða dīc, upp on ðone hyl; ðonne æft on ðone crundel. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXVII, scripta est haec carta, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar, rex tocius Brittanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan, Dorobernensis ecclesiae archiepiscopus

eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis
 consignauit. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus impressi.
 ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi. ✠ Ego Æðel-
 wold episcopus consignauit. ✠ Ego Osulf episcopus
 confirmaui. ✠ Ego Winsige episcopus consolidaui.
 ✠ Ego Oswald episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælf-
 wold episcopus corroborauit. ✠ Ego Æscwig abbas.
 ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego
 Ordbricht abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego
 Æðelgar abbas. ✠ Ego Kyneward abbas. ✠ Ego
 Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðel-
 sige minister. ✠ Ego Æðelferð minister. ✠ Ego
 Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðel-
 wine dux. ✠ Ego Bryctnoð dux. ✠ Ego Bryctferð
 dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelward
 minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfric
 minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælf-
 weard minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego
 Osulf minister. ✠ Ego Oswald minister. ✠ Ego
 Leofwine minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego
 Eanulf minister. ✠ Ego Æðelric minister.

 DXXXIV.

EĀDGĀR, 967.

✠ **REGNANTE** in perpetuum domino nostro Ihesu
 Christo! Cunctis sophiae studium ferme rimantibus
 stabili notum constat ratione, quod praesentis essentia
 periculis incubantibus et curis euanescentium rerum
 inopinate crebrescentibus, humana mortalium rerum
 cognitio quasi ros minuendo elabitur, et obliuioni tan-
 tundem traditur nisi aliqua certa ratione praenotetur,
 quia non sunt aeterna quae consumerentur hic sed
 terrena. Idcirco ego Eadgar rex, Anglorum telluris
 gubernator et rector, uni meo fideli uasallo nomine
 Wulfnoð rumancant aliquam terrae portionem, id est,

III. mansas concedo liberaliter in aeternam possessionem, in loco ubi uulgariter uocitatur Lesmanaoc et Pennarð; ut illo praedicto territorio uoti compos uita perfruatur comite, et post obitum eius cuicumque uoluerit haeredi derelinquat tam in minimis quam in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, piscariisque, immunem ad fruendum derelinquat. Praefatum siquidem rus omni seruitio careat praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Dis is ðára .III. hida landgemæru æt Lesmanaoc : ærest up of Wurðalap andlang riðe agean streām tō Hryteselt, ðonne sūð andlang riðe tō Crouswrah ðonne forð tō Cestell-merit; from Cestell-merit tō Crucou mereðen, ðonne eāst ā geriht tō Lembroin, ðonne tō ryht Catwallon, ðon ādūn andlang Cendefrion oð ða litlan riðe, ðon up andlang riðe tō Fontongen, fram Fontongen andlang dīces tō ðām herepaðe, ðanon ā ðān lytlan dīc tō ðān miclan dīc, ðonne foron ða dīc tō Fosnodedu, ðon ādūn andlang riðe eft towerd Alan : ðonne is ðis ðæs ānes aceres landgemæru æt Pennarð, ærest fram sæ andlang dīc tō ða riðe ðon andlang riðe eft on sæ. Dominicae incarnationis anno DCCCCLXVII, mei imperii VII°. anno, scripta est haec syngrapha, his testibus consentientibus quorum nomina [infra caraxata] esse uidentur.

✠ Ego Eadgar gratia dei totius Britanniae telluris rex meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Dunstanus archipraesul [signum] agiae sanctae crucis impressi. ✠ Ego Æðelwoldus episcopus contestor. ✠ Ego Ælfstanus episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelmus episcopus adquieui. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus annui. ✠ Ego Wulfsie episcopus hanc chartulam dictante rege suisque praecipientibus, perscribere iussi. ✠ Ego Ælfhere dux testis. ✠ Ego Ælfheah dux testis. ✠ Ego Æðelstan dux testis. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate jactitando infringere certauerit, sit ipse grauibis per colla depressus catenis inter flam-

miuomas tetrarum daemonum cateruas, nisi prius irriguis poenitentiae gemitibus et pura satisfactione emendauerit.

DXXXV.

EÂDGÂR, 967.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui cuncta patris imperio ac pariter sancti spiritus gratia uiuificante disponit! De qua re magna nobis necesse est per elemosinam largitate praecepta dei implere, sicut in Tobia dictum est, ‘Magna nobis fiducia est coram summo deo elemosina.’ Quapropter ego Eadgar, totius Albionis basileus, libens perpetuali dapnilitate cuidam matronae, nobili generositatis prosapia exortae, nomine Winflaed, octo mansas terrae, loco qui uulgari adstipulatione nuncupatur æt Meone, and tō Fearnfelda, condono; ut habeat et possideat cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, aquis; et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis in aeternam haereditatem perpetualiter possidendam derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyrat. Ðis synt ða landgemæra tō Meone and tō Fearnfelda, ðâra eahta hida: ærest ðær Seolesburna sliht on Meone; of Meone andlang herepaðes on Wores sol; of Wores sole on weawan þorn; of weawan þorne on crute braceleáge; of ðære leáge on Scyteres flōdan; of

Scyteres flōdan on hriscmere; of ðām mere on ðone twisledan beām; of ðām twisledan beāme on ceorla geat; of ceorla geate on ðone hagan æt Hæðburge dene; andlang mearce on ða twysledan āc; of ðære æc andlang dene on Coggan beām; of Coggan beāme on Wytleāhe; of Wytleāge tō Bruneshamme; of Bruneshamme andlang mearce tō Reādlesan bēcan; andlang mearce tō cealfhanggran; of ðām hanggran on þornwīc; of þornwycan tō Wryteles þorne; of ðām þorne tō Lynestede; of Lynestede on mearcbeorh; of ðām beorge on ðone stapol; of ðām stapole on clenanford; of ðām clenanforda andlang Seolesburnan eft ūt on Meone. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.LXVII: scripta est huius donationis syngrapha his testibus consentientibus, quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar, rex totius Bryttanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan, Dorobernensis ecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis donationem cum triumpho agyae crucis signaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus impressi. ✠ Ego Ælfstan episcopus signaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Winsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus subscripsi. ✠ Ego Æscwi abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ordbryht abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas.

DXXXVI.

EĀDGĀR, 967.

✠ IN nomine dei omnipotentis, cuncta creantis atque coelestia et terrestria iure regentis, qui solus per saecula regnat, rex regum et dominus dominantium! Ego Eadgar, sua munificentia basileos An-

glorum, et rex atque imperator sub ipso domino regum et nationum infra fines Britanniae commorantium, cogitans disposui ex opibus mihi a deo concessis, meos fideles ministros cum consilio optimatum meorum ditare, literisque ad posteritatis memoriam bene gesta et regalia dona, ut lex expetit, confirmare. Unde cum praesentis codicelli indiculo, anno dominicae incarnationis DCCCC.LXVII. indictione x^{ma}. regni uero mei XIII^{mo}. meo fideli ministro Brihtnoðo, quandam telluris partem, scilicet .II. mansas, illo in loco qui a solicolis antiquo uocabulo æt Suðtune and æt Bicanmersce nominatur. Tali autem tenore hoc praefatae munificentiae meae munus tradendo concessi ut possideat et libere perfruatur quamdiu uixerit, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum illic creauit, tam in notis causis quam in non notis, modicis et magnis, campis, pascuis, pratis; et postquam uiam uniuersae carnis adierit, succedentium sibi cuicumque haeredi uoluerit, aeternaliter derelinquat. Sit autem terra haec libera ab omni fiscali tributo, et ab omni saecularium seruitutum onere perpetualiter absoluta, praeter arcis et pontis instructionem, et expeditionem. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur. Ærest of Bucganstræte on ða ealdan dīc; of ðære ealdan dīc ā æfter furan on rischriðig; of rischriðie eft æfter furan on turfhleó; of turfhleó æfter heáfðan eft andlang fur on Pydewyllan; of Pydewyllan andlang weges tō ðām peóðdenne; ðæt eft on Bucganstræt; of ðære stræte andlang fura on Hengestesbrōc; andlang brōces on Fildena wyllan; of Fildena wyllan ā andlang furan oð hit cymð eft on Bucganstræt. Ego autem Brihtnoðus hoc domini mei donum et regalem munificentiam cum filio meo, quem ad seruiendum deo, Oswaldo archiepiscopo commisi, pro remedio animae ipsius domini mei regis et pro salute animae meae, deo et sanctae Mariae ad usus seruorum dei habitantium in monasterio eiusdem sanctae dei

genitricis quod est in Wigornacestre, condono, ea libertate qua michi à rege donata est, cum ipsius libertatis cyrographo, ipso domino meo rege consentiente, et hanc meam donationem sua auctoritate corroborante, in testimonio episcoporum ac ducum subtitulorum, caeterorumque optimatum suorum. Si quis autem daemonis instinctu, hanc nostram donationem uiolare uel infringere temptauerit, disperdet illum deus, nisi resipiscat et ad satisfactionem ueniat.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum, hanc meam munificentiam, et mei ministri donationem, signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstanus, Dorobernensis archiepiscopus, eiusdem regis beneuolentiam confirmaui. ✠ Ego Osualdus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðeluold episcopus confirmaui. ✠ Ego Sideman episcopus confirmaui. ✠ Ego Kyneuard episcopus confirmaui. ✠ Ego Deodred episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric abbas subscripsi. ✠ Ego Æscuni abbas subscripsi. ✠ Ego Æðelgar abbas subscripsi. ✠ Ego Osgar abbas subscripsi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðeluine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Æðeluuard dux. ✠ Ego Brihtnoð minister. ✠ Ego Ælfelm minister. ✠ Ego Siric minister. ✠ Ego Ælfsi minister. ✠ Ego Uulfsi minister. ✠ Ego Æðelric minister.

DXXXVII.

* EĀDGĀR, 967.

✠ IN nomine summi tonantis. Omnipotens deus qui cuncta ex nichilo formasti, quique prothoplastum hominem Adam conciuem uidelicet esse coelestis Iherusalem condidisti, illumque sempiterna seductione praecipitatum immensa pietate atque pia praedestinatione ad culmen angelicae beatitudinis proprio re-

demptum prouehisti, miseratus concedens, ut recidiuis aeternam lucrari ualeremus beatitudinem. Nunc uero omnibus hominibus interest, ut bonis omnibus quamdiu hic in mortali uita persistunt, aeternam mereamur habere portionem, sicut ueritas dicit, ‘Date et dabitur uobis.’ Quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus quandam telluris particulam, uiginti uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Mertone nuncupatur uocabulo, cuidam comiti michi ualde fideli, qui ab huiusce patriae noscitis nobili et coniugem suam Alphean et Elswite, et in alio loco .v. cassatos, qui nuncupatur Dilwihs, et partem aliquam salsuginem terram iuxta flumen quod uocatur Temese, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus terrae illius, pratis, siluis, paschuis uoti compos habeat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur. Dis bet ðe landmere. Erest on Stonhan and on Estan Merkepol on Hidebourne and ðanen west on Slade edichs southward, ðanen on Benanberwe, ðanen on Tydmere endlang’ ridde norð bi west Hoppinge ouer ðane mersh on ðe rigt on Runmere and ðanne est bi Wimbedounyngemerke on ðer hop bi norð Bradenforde on Hidebourne and ðanne souð endlang bournin bi Michamingemerke ðar est on Merkepol. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXVII.

scripta est haec carta; hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum consensi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui; cum multis aliis.

DXXXVIII.

ÓSWALD, 967.

✠ ALLUBESCENTE ac consentiente Eadgaro basileo, Ælfereque Merciorum comite, ego Oswald, largiflua dei clementia antistes, quandam rusculi partem .III. scilicet mansas, duobus tamen in locis diuisam, cui uocabulum est Penedoc and æt Dydinccotan, Hæhstano meo ministro, aeternaliter concessi, et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis, aecclesiae dei in Wiogurnaceastre restituatur. Dis synd ðæra twēgra hida landgemæra æt Penedoc. Æt Ælfstānes brycce ðæt andlang Osrices pulle ðæt hit cymð on ducan seāðe; of ducan seāðe ðæt hit cymð on Rischale; of Rischale ðæt hit cymð on ðone lytlan snæð feld; ðæt on ðone hāran wiðig west ðæt hit cymð tō ðān hæcce besūðan Cranmere; ðonan ðæt hit cymð tō Penbrōce; ondlong Penbrōces ðæt hit cymð on hina gemære be norðan hege; swā forð be Eādredesfelde ðæt hit cymð tō ðān byhte tō æsc Apaldreleāge norðe-weardre; on ðone west halh ðæt hit cymð on Gynddinc gærstūne forð; ðonan ðæt hit cymð æt ðære stræte; of ðære stræte ðæt hit cymð tō westmædwan būtan ān furlang hina herðlandes betweenan ðære stræte and ðære mædwe; andlang norðgeardes ðæt hit cymð besūðan Stānbeorh in ðone byht of Wanddinchale; forð be ðām grafe ðæt hit cymð in ðām snæde; of ðām snæde ðæt hit cymð in ðone norðran Styfecinc in ðone swīnhagan; of swīnhagan ðæt on sealtleāge; of sealtleāge

in ðone hyrstgeard ðæt forð on ðone hāran wiðig; ðonon ondlong ðæs riðiges ðæt on Osrices pulle; ondlong Osrices pulle ðæt on Ælfstānes brycge, feodecinc leāge and ðæt lytle linland eal būtan ānan hrycge ðēam westmæstan twēgen æceras, on gemang hina lande, and se westra eāsthealh and ān stycce ðæt westmæstan and seō þridde hind æt Dydinccotan ðæt is se þridde æcer. Ðonne is ealles ðæs landes þreo hida .ii. æt Penedoc and .i. æt Dydinccotan ðe Oswald bisceop bōcað Hēhstāne his þægne þeora monna dæg on ðā gerād, wyrce ðæt he wyrce, ðæt ðæt land seō unforworht intō ðære hālgan stowe. Anno dominicae incarnationis .DCCCCLXVII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Ælfred presbiter. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Wulfheh clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Leofwine clericus.

Ðas .ii. bēc lóciað intō Ryppel.

Rubric. Peonedoc and Dydinccotan . Hēhstān and Æðelwyn and Æfod.

DXXXIX.

ŌSWALD, 967.

✠ Ego Oswald, largo Christi carismate praesul dicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXVII. annuente rege Anglorum Eadgaro, eiusque utriusque ordinis optimatibus, quandam ruris particulam .vi. uidelicet cassatos, in loco, qui celebri a soliculis nuncupatur æt Stoce uocabulo, cuidam ministro meo nomine Eadmær perpetualiter concedo, ut habeat et possideat cum omnibus ad illud rite pertinentibus, et

post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Si hyt ælces þinges freoh būton ferdfore and walgeweorce and brycge-weorce. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro and eallum Godes hālgum gemildsige ðis healdendum; gif hwā būtan gewyrhtum hit ābre-can wylle, hæbbe him wið God gemæne on ðām ytemystan ðisses lifes, būton he hit ær gebēte. Her is seō handseten.

✠ Oswold bisceop. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Wistan presbiter. ✠ Ælfred clericus. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Byrhtstan clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Leofwine clericus.

Rubric. Æt Stoce . Eādmære and Byrehtmære.

DXL.

OSWALD, 967.

✠ ANNO incarnationis dominicae .DCCCC.LXVII. Ego Oswald gratia dei gratuita Huuicciorum episcopus, cum consensu et unanima licentia uenerandae familiae in Weogerneceastre, terram aliquam iuris nostri, id est, duas mansas æt Icenantūne concedo Wulfgaro ministro meo, ea uero [conditione,] ut habeat et perfruatur dies suos, et post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi. Donne is ealles ðæs landes twā hida ðe Oswald bisceop bōcað Wulfgære his þegne mid his hlāfordes leāfe þreora manna dæg on ðā gerād, wyrce ðæt he wyrce, ðæt ðæt land si un-

forworht intō ðære hālgan stowe. Scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Oswald bisceop consensi. ✠ Wulfric presbiter.
✠ Eadgar presbiter. ✠ Wistan presbiter. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Tuna clericus. ✠ Ælfred clericus. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Byrhtan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Winstan clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Æt Icenantūne . Wulfgāro, Wulfríc, Wulf.....

DXLI.

ÓSWALD, 967.

✠ Ego Oswald ergo Christi crismate praesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCLXVII. annuente rege Anglorum Eadgaro Ælfereque Merciorum comite, necnon et familia Wiogernensis aecclesiae, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam, in loco, qui celebri a soliculis nuncupatur æt Icenantune uocabulo, cuidam ministro meo, nomine Æðelweard, perpetua largitus sum haereditate, et post uitae suae terminum duobus haeredibus tantum immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogerneceastre restituatur. Ðis wæs gedón ymbe .VIII. hund wintra and seofan and syxtig on ðý eahteoðan geare ðæs ðe Oswald bisceop tō folgōðe feng. Sancta Maria et sanctus Michahel, cum sancto Petro, and eallum godes hālgum gemiltsien ðis healdendum; gif hwā būton gewyrhtum hit ābreccan wille, hæbbe him wið God gemæne būton he tō dædbōte gecyrre. Her is seō handseten.

✠ Oswald bisceop. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Ead-

gar presbiter. ✠ Elfred clericus. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Wulfwine clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Tuna clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Byrhstan clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wenstan clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

DXLII.

ÓSWALD, 967.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXVII. Ego Oswold Wiogurnae urbis antistes, duas mansas æt Bradanbeorh and æt Holenfesten germano meo Osulfo, duobusque post se quibus uoluerit haeredibus, libens impertior, et deinde ad usum praefatae urbis episcopi redeat. Nam clerici eius urbis camptu tres mansas æt Speclea pro illa quae dicitur æt Bradanbeorh and æt Holenfesten receperunt, ut quamdiu uitalis flatus alicui eorum superfuerit habeant et possideant, et deinceps ad usum ordine praefato reuertatur praesulis. Haec autem in ea facta sunt ratione, ut annis singulis pascione adueniente centum porcos usui eorum necessarios sine alicuius contradictione pascantur. Sancta Maria et sanctus Michael cum sancto Petro and alium Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gif hwā būtan gewyrhtum hit ābreca wille, God hine tō ryhtere bōte gecerre, gif he ðonne nelle hābbe him wið God gemæne on ðām ytemestan dæge ðyses lifes. Hii sunt testes huius reconciliationis quorum infra nomina notantur.

✠ Wulfric mæssepreost. ✠ Ælfred clerc. ✠ Byrhstan clerc. ✠ Ufic clerc. ✠ Eadgar mæssepreost. ✠ Wulfun clerc. ✠ Wulfgar clerc. ✠ Wulfeh clerc. ✠ Æðelstan mæssepreost. ✠ Ælfstan clerc. ✠ Ælfgar clerc. ✠ Leofwine clerc.

DXLIII.

EĀDGĀR, 968.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus, liquido patescit quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscitur; ut ueridica Christi promulgat sententia, qua dicit 'Surget gens contra gentem, et regnum aduersus regnum,' et reliqua. Quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam, duos uidelicet cassatos quos Regenweard mercator quidam olim possederat, iuxta ciuitatem sitos, domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici Mariae ad communem usum sanctimonialium in Wiltune degentium, aeterna largitus sum dapsilitate, ut aecclesiae Mariae genitricis domini nostri Ihesu Christi consecratae, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, molendinis perpetuo deseruiat. Sit autem supradicta tellus cum suis terminis omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Dis synt ðære twēga hida landgemæra ðe Bliðher ær hafde. Ærest of ðām oterholan on hi ford; of ðām forda on ðæne Wotanhinc; ðanon ūp andlang yrðlandes on ða ealdan dīc, andlang dīc on ðæne Stapol; of ðām Stapole on Attendene ūfewerde; of ðære dene innan Auene on ðæne greātan hlinc; ðonan on morðcrundel; of morðcrundele on ðone brādan herpað; ða-

non andlanges ðæs smalan weges inon ðæt yrðland
ðæt on ðæne þeódherpað on ðæne chelcpyt; of ðām
pytte andlanges ðære dīc æt ðæne ellenstyb; of ðām
stybbe on Wilig. An cyrche and āne mylne, and her
gebyriað of ðære gemænan mæde .xvi. æcyras. Anno
dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. scripta est hæc
carta hiis testibus consentientibus quorum inferius no-
mina notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum corroborauī. ✠ Ego
Dunstanus archiepiscopus concessi. ✠ Ego Oscytel
archiepiscopus consolidauī. ✠ Ego Æðelwold epi-
scopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus con-
signauī. ✠ Ego Osulf episcopus adqueui. ✠ Ego
Oswold episcopus concessi. ✠ Ælfðryð regina. ✠
Ælfric abbas. ✠ Æscwig abbas. ✠ Osgar abbas.
✠ Ælfstan abbas. ✠ Æðelgar abbas. ✠ Cyne-
weard abbas. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhere dux.
✠ Ælfheah dux. ✠ Ordgar dux. ✠ Oslac dux.
✠ Æðelwine dux. ✠ Byrhtnoð dux. ✠ Byrhtferð
minister. ✠ Eanulf minister. ✠ Ælfwine minister.
✠ Æðelweard minister. ✠ Wulfstan minister. ✠
Ælfweard minister. ✠ Ælfsige minister.

DXLIV.

EĀDGĀR, 968.

REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu
Christo, summo et ineffabili rerum creatore ac mode-
ratore omnium! Cunctis fidelibus in hac uita degen-
tibus certum est quod dierum terminum summus Ky-
rius constituet ut proposuerat: ideo nunc nobis agen-
dum est cunctis, ut in hoc instantis labentisque uitae
paene transcurso curriculo cum bonis actibus futurae
beatitudinis foelicitatem adipisci mereamur. Quam ob
causam, ego Eadgar tocius Brytannicae telluris archons
hilari uultu menteque praeclara, cuidam meo fidei mi-
nistro, quem uocitant nonnulli noto uocamine Ead-

wine, .xx. cassatos perpetuo cyrographo corroboro, illo in loco quem solicolae uocitant æt Mordune; ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis; sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo, saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius;' nisi prius, digna deo poenitentia ueniam legati, satisfactione emendent. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit. Dis syndon ða landgemæra tō Mōrdūne: ærest of headdandūne slade nyðær on hreōdburnan; andlang burnan on streām; andlang streāmes on foslace úpp; andlang foslace on ðæra æcera andheafda; andlang ðæra heafda on etta penn, on ðone ellenstub; ðonon á be ecge on ða medemuncga; of ðære medemuncge be ðer on ðone ealdan wiðig; ðonon on hnottanford; of ðām forða on ðone ealdan wylle; ðonon æft on headdandūne slæð. Haec carta karaxata est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. indictione .XI.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consolidaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus conclusi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Ælfwold episcopus adqueiui. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscwine abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego

Æðelwine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Leofsige minister.

Rubric. Dis is ðara .xx. hyda bōc æt Mōrdūne ðe Eādgār cing gebōcodæ Eādwīnæ his þægne on ēce yrfæc.

DXLV.

*EĀDGĀR, 968.

✠ DIUINI eloquii monitu creberime instruimur ut illi opido subiecti suppeditantes famulemur, qui totius cosmi fabricam ex informi materia mira ineffabilique serie condidit, ac suis quibusque locis luculentissime disposuit; attamen in hac practica aerumpnosaque uita nichil perseueranter consistere ualet, nichilque proluxa foelicitate fruitur uel diuturna dominatione potitur, nichil quod non ad fatalem uitae terminum ueloci cursu tendatur; et ideo sic nobis mundanarum rerum patrimoniae sunt perfruendae ut cum aeternae patriae emolumentis nunquam fraudulemur. Hinc est enim quod ego Eadgar totius Britanniae basileus quandam telluris particulam, triginta uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Stoure nuncupatur onomate, cuidam sanctae dei aecclisiae domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae dicatae loco celebri qui Glastingaburi nuncupatur onomate, ob animae meae remedium ad usus monachorum inibi degentium cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, perpetua largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclisiae aeternis

baratri incendiis, lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur. Dis beth ðe landmere to Stoure ðære þritti hide: Erest op of Stoure on Trildoune uppe Tril on landscher' ford ouer ðane ford ford bi merehale on coni brok of ðan brok bi merehawe on wadeleighe norðward on Stanwey; of Stanweie bi merehawe on deuelisch; of defelich on stut; ðare on uppe stut on ðar dich souðward be dich ouer sand downe on Filiðleighe ðanen on Holambrok of þan brok on Hedemchil ðanen on lideman be lidenan en Stoure on ðan olde Wested' up on Stoure on ðer dich be dich on Litegesheued; of Litegesheued bi groue on Minnanhuche ðanen norð bi heuede ðanen est to hedes-welle; ðanen bi sixe acres norð an heued on ðare þorn rewe ðanen on sandmor of ðan more on Smeryate bi Smeryate eft on Stoure. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. scripta est haec carta, hiis consentientibus quorum inferius nomina carraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum corroborauī. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui; cum multis aliis.

DXLVI.

EĀDGĀR, 968.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit. Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent, attamen pro incerta futurorum mutabilitate annorum chyrographum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam .xxv. uide-

licet cassatos, loco qui celebri æt Fíf hidan nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae beatae dei genitricis Mariae dicatae, loco qui celebri æt Abbandune nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, Osgaro obtinente abbate, aeterna largitus sum haereditate; sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisque restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXVIII. scripta est huius donationis syngrapha his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignauit. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus triumphalem trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignauit. ✠ Ego Æðelwold Uuintaniensis aecclesiae episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfuold episcopus consignauit. ✠ Ego Oswold episcopus roborauit. ✠ Ego Winsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroborauit. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠

Ego Ælfwine minister. ✠ Æðelweard minister. ✠ Wulfstan minister. ✠ Osulf minister. ✠ Osweard minister. ✠ Ælfweard minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Osferð minister. ✠ Æðelweard minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Æðelsige minister. ✠ Æðelferð minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Eadric minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wulfnoð minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfric minister.

Rubric. Ðis is ƿāra .xxv. hida landbōc æt Fīf hidan ðe Eādgār cyng gebōcete Gode and Sċa Marian intō Abbandūne on ēce yrfe.

DXLVII.

EĀDGĀR, 968.

✠ OMNIUM iura regnorum coelestium atque terrestrium claustra quoque infernalium dumtaxat diuinis dei nutibus subiecta sunt. Quapropter cunctis sane sapientibus satagendum est, toto mentis conamine, ut praeuideant qualiter tormenta ualeant euadere infernalibus, et coelestis uitae gaudia concedente Christo Ihesu conscendere. Hinc [ego] Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam . III. uidelicet campi iugera, ac siluae . xx. uel paulo plura æt Ealderescumbe, cuidam feminae mihi oppido fideli quae ab huiusmodi patriae gnosticis nobili Birhtgiue appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipsa uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat, et post uitae suae exitum quibuscunque uoluerit cleronomis immunem derelinquet. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus

transferre uoluerit, priuatus consortio dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur. Ðis sant ða landimare to Aldderescumbe. Ærest of langan riple up be Wirtrume on Wlfgedyte; of Wlfgedyte be Wirtrume on Deodewold-dinglege suðeward; of Teoðewoldinglege adune be dich; of ðat dich forðe be Wirtrume on Heahstanes quabben forð be Wirtrume andlang riple at twelf akeres yrðlandes be ðe hegewege went on Putel made. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. scripta est haec carticula. Hiis testibus.

Ego Eadgar rex Anglorum concessi ✚. Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui ✚. Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui ✚. Ego Æðelwold episcopus consolidaui; etc. ✚.

DXLVIII.

EÁDGÁR, 969.

✚ IN nomine domini nostri Ihesu Christi. Omnis quidem larga munificentia regum testamento literarum roboranda est, ne posteritatis successio ignorans in malignitatis fribolum infoeliciter corruat. Quamobrem ego Eadgar, diuina collubescence gratia totius Albionis rex primicheriusque, quandam ruris particulam .x. scilicet cassatorum, loco qui uulgarī Cyngtun dicitur, meo fideli ministro quique gnosticis huiusce insulae noto Ælfwold nuncupatur onomate, in aeternam largior haereditatem; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscunque uoluerit cleronomis immunem derelin-

quat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Dis synt ða londgemæra intō Cyngtūne; of Welesburnan in ðæt síc; of ðām síce in ða díc; of ðām díc in ðām mere on ða stræt; of ðære stræt in Morðhlau; of Morðhlau on Ðorndūne eástwearde; of Ðorndūne on Hiiybban byrge; of ðām byrge on ðone fūlan pyt; of ðām fūlan pyt on wellan; of ðām wellan on Mercnamere; of Mercnamere on Succan pyt; of Succan pyt on Grundlinga bróc andlang streāmes; of ðām streāme on sīde stān; of ðām stāne on Hragra þorn; of Hragra þorn eft in Welesburnan. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .dcccc.lxviii. scripta est huius donationis syngrapha his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum cum consensu doctorum meorum cum signo sanctae crucis roborauī.
 ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae Christi possedi et subscripsi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consensi celeriter. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignauī. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Wynsige episcopus consolidaui. ✠ Ego Oswold episcopus roborauī. ✠ Ego Wulfric episcopus consensi. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Cyneward abbas. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Ælfeh dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine

dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Ælfward minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Oswald minister. ✠ Ego Leofwine minister.

DXLIX.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. Ego Osuuald, superni rectoris fultus iuuamine praesul, cum licentia Eadgari regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni meo fideli ministro, qui a gnosticis noto Cynelm nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .v. uidelicet mansas, quod solito uocitatur nomine Cromman, cum omnibus ad se rite pertinentibus, liberaliter concessi; ut ipsa uita comite fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. Eác we him wrítað ða mædue æt Pirigforda an sūðhalue ðæs weges, swā seō niwe dīc hit all ymbūtan beligeð, his dæge, and æfter twæm yrfweardum swilcan swilce he seolf wille. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Ðis syndon ðāra .v. hida landgemæru æt Cromban. Ærest on Winterburne; ondlong ðære burnan oð hit cymeð tō ðæm mærhege; ondlong ðæs mæres heges ðæt hit cymeð ūp on ða dūne; from ðære dūne westweard ðæt hit cymeð tō ðære ealdan dīc westweardre ðæt hit cymeð on ðonne mærweg; ondlong ðæs mærweges ðæt hit cymeð on bicesætan; ondlong bicesætan ðæt hit cymeð on ðæt

lytle ryðig ; of ðæm riðige ā be roldan ; of ðære oldan ðæt on ðone æcerhege ; ondlong ðæs æcerheges ðæt hit cymeð on Pippanleāge ; ondlong ðære leāge midde weardre, ðæt hit cymeð tō ðæm lytlan wege ; ondlong ðæs lytlan weges ðæt hit cymeð on ðone norðran mærweg ; ondlong ðæs mærweges ðæt hit cymeð on ægles lonan ; ondlong ðære lonan ðæt hit cymeð eft in ða burnan : and . XII. æcres mædue hertō on ðære niwan mædue.

✠ Ego Oswald episcopus consensi. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Wistan clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Ælfred presbiter. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Cynsige clericus. ✠ Eadweard clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Brihstan clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Tuna clericus.

Rubric. Æt Croman . Cynelm and Leófwine.

DL.

ÓSWALD, 969.

✠ Ego Oswald ergo Christi crismate praesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXVIII. annuente regi Anglorum Eadgar, Ælfereque Merciorum comite, necnon et familia Weogornensis aecclesiae, quandam ruris particulam, duas uidelicet mansas, in loco qui celebri uocatur a soliculis æt Stoce uocabulo, cuidam ministro meo, nomine Æðelweardo, perpetua largitus sum haereditate, et post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat ; quibus defunctis aecclesiae dei in Weogornaceastre restituitur. Ðis wæs gedōn ymbe .VIII. nigon hund wintra and .LXVIII. and on nigoðan geare ðe Oswold bisceop tō folgōðe feng. Sancta Maria et sanctus

Michahel, cum sancto Petro and eallum Godes hál-gum gemiltsie ðis healdendum; gif hwā būtan gewyrhtum hit ābrecaþ wyllle, hæbbe him wið god gemāne, būton he ær tō dædbōte gecyrre. Her is seō hondseten.

✠ Oswald bisceop. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Ælfred clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Wistan presbiter. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Byrhtstan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Wynstan clericus.

Dis syndon ða landgemæru twēgra hida æt Stoce; ærest on æsc wellan; of æsc wellan west on ða halas; ðanon on dynninces grafes wyrtruman ðæt swā on swepelan streām; of swepelan streāme west be wudu riman on reādan wege sūðweardan; of reādan wege west eft in æsc wellan.

Rubic. Æt bisceopes stoce. Æðelweardo and Æðelmæro.

DLI.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO dominicæ incarnationis .DCCCC.LXVIII. ego Osuuald, superni rectoris fultus iuamine praesul, cum licentia Eadgari regis Anglorum, ac consensu Ælfhere ducis Merciorum, uni meo fideli, qui a gnosticis noto Ælfweard nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .i. uidelicet mansam, quod solito uocitatur nomine ðeofecan Hyl, cum omnibus ad se rite pertinentibus, liberaliter concessi; ut ipse uita comite fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre re-

stituatur immune. Dis syndon ða gemæro tō ðeouecan Hylle. Ærest of wandesforda eástweard olluncges sæte ðæt hit cymeð tō ðære hegce; olluncges ðære hegge ðæt in Lawern; úp be Lawern; ðæt swā sūðen tō ðæm forða; ofer ðæm forða ollunc stræte ðæt onbūtan ða cotu; ðæt swā on ællesburnan; olluncges burnan ðæt swā on ðæt síc; olluncges síces ðæt swā wið sūðan ðæm mōre úp bi ðæm æcerhege tō ðære stræt; olluncges stræte ðæt swā on ða hegce; olluncges ðære hegce norðweard ðæt on ða stræt; olluncges stræte eástweard; ðæt swā on ðone hyl; olluncges hegce ðæt swā on Lawern; olluncges streāmes ðæt swā norðen in ðone ford; and ða þreo æcras on ðæm hylle foran in eásthealfe Lawern and on norðhealfe stræte. Ælfward wæs se forma man and nū hit stant his dohtor on handa, and heo is se oðer man.

✠ Ego Osuuold episcopus consensi. ✠ Ego Wulf-ric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Ælfred clericus. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Cynesige clericus. ✠ Ego Byrstan clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wistan clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Wulfheh clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Eadweard clericus.

Rubric. Deofecanhyl . Ælfwerd and Eādgeouu.

DLII.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO incarnationis dominicae .DCCCC.LXVIII.
Ego Oswald gratia dei Huuicciurum episcopus, cum consensu et unanima licentia uenerandae familiae in Wiogerneceastre, nec non et Eadgari regis totius Bri-

tanniae, terram aliquam iuris nostri, id est mansas .vii. in loco qui dicitur æt Tidinctune, concedo Æðeleardo, meo fideli, ea uero [conditione], ut habeat et perfruatur dies suos, et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogurnecestre restituatur. Sit autem terra ista libera omni regi, nisi aecclesiastici censi. Donne is ealles ðæs landes æt Tidinctune .v. and æt Faccanlea ôðer healf hid ðe Oswald bisceop bócað Æðelearde mid his hláfordes leáfe þreora manna dæg on ðá gerád, wyrce ðæt he gewyrce, ðæt ðæt land sie unforworht intó ðære hálgan stowe. Se ðe ðis gehaldan wille God hine gehalde; se ðe hit þence tó wendanne hæbbe him gemæne wið ðone hyhstan on ðam ytemestan dæge ðisses lifes. Scripta est haec carta, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina notantur. Dis synd ða landgemæra tó Teodintune; ærest of ðam burhgan geate in kærente; of kærente in norð bróc; andlang brókes in oxna dunes cnol, and swá andlang ðære dune in bula díc; of bula díce abútan secgla mædwan and swá betweenan ðære mædwan and pæuin tune in ðære portstræt; and swá æfter ðære stræte eft in kærente ðære eá.

✠ Ego Osuuald episcopus consensi. ✠ Ego Wulf-ric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Cynsige clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wenstan clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Wulfheh clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Eadward clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.

Rubric. Æt Tidinctune and æt Fahcanlea. Æðel-eardo and Æðelmære.

DLIII.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCCLXVIII.
 Ego Oswald, superni rectoris fultus iuuamine praesul,
 cum licentia Eadgari regis Anglorum ac Ælfheri
 ducis Merciorum, uni fideli meo, qui a gnosticis noto
 Byrnic nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obse-
 quium, quandam ruris particulam, quatuor et dimi-
 dium uidelicet mansos, quod solito uocitatur nomine
 æt Longandune, cum omnibus ad se rite pertinenti-
 bus liberaliter concessi; ut ipse uita comite fideliter
 perfruatur, et post uitae suae terminum duobus qui-
 bus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex
 hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus uten-
 silibus ad usum primatis aecclesiae dei in Weogorna-
 ceastre restituatur immune. Ðis wæs gedón on Wyn-
 siges gewytnesse muneces and on ealra munuca æt
 Weogornaceastre. His metis praefatum rus hinc
 inde giratur. Ðis syndon ða landgemæru tó Longan-
 dūne. Ærest on ðone mere; ðonne of ðām mere west
 be ðām hæfdan; ðonne innan āne sice; ðonne and-
 langc sices ðæt cymð tó ðæm horpytte; ðonne norð
 andlanc dūnes; ðonne út æt ðæs croftes heáfod ðæt
 stīcað on ðære lace; ðonne úp ondlong dūne úfewear-
 dre ðæt cymð tó ðære wyllle; ðonne andlang āre stīge
 ðæt cymð on ðone brādan wænweg; ðonne andlang
 ðāra fura ðæt hit cymð úp tó ðām rigcce; ðonne of
 ðæm rigcce ðæt hit cymð tó ðām ealdan gāran; ðænne
 of ðām gāran innan ðone mere.

DLIV.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO incarnationis dominicae .DCCCC.LXVIII.
 Ego Oswald, superni rectoris fultus iuuamine praesul,
 cum licentia Eadgari regis Anglorum, uni meo fideli,
 qui a gnosticis noto Ealhstan nuncupatur uocabulo,
 ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam
 .VIII. uidelicet mansas, quod solito uocitatur nomine
 Eowlangelade, cum omnibus utensilibus [liberaliter
 concessi; ut ipse uita comite fideliter perfruatur, et
 post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cle-
 ronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migra-
 tis, rus praedictum cum omnibus utensilibus] ad usum
 primatis aecclesiae dei, in Wiogornaceastre restituitur
 immune. His metis praefatum rus hinc inde giratur.
 Dis synd ða landgemæru æt Eowlangelade. Of Eow-
 langelade andlang Bladene; of Bladene andlang Rið-
 iges; ðæt on Fugelmære midne; of Fugelmere ðæt
 on ðone ôðerne Fugelmere; of Fugelmere ðæt on Gild-
 beorh; of Gildbeorh andlang sealtstræte tō ðām stāne;
 of ðām stāne tō ðām ôðeran stāne; ðæt swā tō ðām
 þriddan stāne, and tō ðām feorðan stāne; of ðām stāne
 tō ðære grēnan stige; of ðære stige tō Lafercan beorh;
 of Lafercan beorh on ðone ealdan weg; ðæt ofer ðone
 brōc; ðæt eft on ðone ealdan weg; of ðām ealdan wege
 ðæt forð on Langdune ā bi heāfdan, ðæt hit cymð tō
 ðām ealdan slo; of ðām slo tō ðām lytlan beorhe; of
 ðām beorge on ðæt sīc; ondlong sīces ofer ðone brōc
 tō Heortwellan; of Heortwellan tō Hwetewellan, and
 þreo æceras earðlandes; of Hwetewellan ā bi ðām earð-
 lande tō ðām tōbrocenan beorge; of ðām beorge forð
 on geriht on ðæt sīc; of ðām sīce be ðām heāfdan ðæt
 hit cymð tō Múles hlawe, and þreo æceras; ðonne
 ādūne andlang ðære furh ðæt hit cymð tō Bladene; swā
 andlang Bladene ðæt hit cymð eft tō Eowlangelade.

✠ Ego Oswold episcopus consensi. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Wistan presbiter. ✠ Ælfred clericus. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Cynesige clericus. ✠ Byrhstan clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Eadweard clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wistan clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfheh clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Tuna clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Eowlangelad . Ealhstān. Æðelstān.

DLV.

* EĀDGĀR, 969.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo in perpetuum ! Ego Eadgarus dei gratia Anglorum rex, omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, uicecomitibus, centenariis, caeterisque agentibus nostris praesentibus scilicet et futuris, salutem. Dignum et conueniens est clementiae principali inter caeteras actiones illud quod ad salutem animae pertinet, quod pro diuino amore postulatur, pio auditu suscipere et studiose ad effectum perducere; quatenus de caducis rebus praesentis saeculi quae nunquam sine inquinamento et aerumpna possidentur, emundatio peccatorum et uitae aeternae securitas adquiratur; iuxta praeceptum domini dicentis ‘ Date elemosinam et omnia munda sunt uobis:’ ergo dando elemosinam, iuxta hoc ipsius dictum, oportet nos emercari peccatorum nostrorum emundationem, ut dum aecclesiis Christi impertimur congrua beneficia et iustas bonorum uirorum petitiones efficaciter audimus retributorem deum ex hoc habere mereamur. Igitur postquam dono dei et paterna successione in regnum Anglorum inthronizatus et confirmatus fui, ubi uidi aecclesias dei tam peccatis exi-

gentibus quam crebris barbarorum irruptionibus dirutas, et maxime sanctam et apostolicam uitam, id est monachicum ordinem, per omnes regni mei provincias funditus deperisse, grauiter dolens et consilium a sancto spiritu accipiens, Dunstano archiepiscopo et Æðelwoldo Wyntoniensi episcopo hoc negotium indixi, ut omnia monasteria quae inter terminum totius Angliae sita sunt supra uel infra circumirent, ac reaedificarent, possessiones quae ad fiscum redactae erant de ipsis monasteriis uel ab aliis saecularibus potestatibus peruasae ubicumque, cartis uel testimoniis recognoscerent mea auctoritate freti, ad integrum restituerent; et tanquam dicente michi domino, 'A capite incipe,' inprimis aecclesiam specialis patroni ac protectoris nostri beati Petri quae sita est in loco terribili qui ab incolis Thorneye nuncupatur, ab occidente scilicet urbis Lundoniae, quae olim, id est dominicae incarnationis anno .DC^{mo}.III., beati Æðelberhti hortatu, primi Anglorum regis Christiani, destructo prius ibidem abhominacionis templo regum paganorum, a Sabertho praediuite quodam subregulo Lundoniae, nepote uidelicet ipsius regis, constructa est, et non ab alio sed ab ipso sancto Petro apostolorum principe in suum ipsius proprium honorem dedicata; dehinc ab Offa et Kenulpho regibus celeberrimis possessionum priuilegiis et uariis ornamentorum speciebus uehementer fuerat ditata, et in qua sedes regia et locus etiam consecrationis regum antiquitus erat, hanc praecipui ut studiosius restruerent, et omnes possessiones eius readunarent, et ipse de dominicatis terris meis aliquanta addidi, et cartis atque legitimis testibus corroborauit. Deinde, succedente tempore, concilio habito infra basilicam ipsam, praesidente me cum filio meo Eadwardo, et eodem archiepiscopo uenerabili Dunstano et uniuersis episcopis et baronibus meis, secutus exemplum maiorum meorum renouauit, addidi et corroborauit cartas et priuilegia eiusdem loci, et ad

apostolicam sedem legenda et confirmanda transmisi, atque legitima concessione in hunc modum astipulata accepi. Iohannes episcopus urbis Romae seruus seruorum dei, domino excellentissimo Eadgaro filio suo regi Anglorum salutem et apostolicam benedictionem. Quia literis tuae celsitudinis, fili karissime, nobis innotuisti de monasterio sancti Petri specialis patroni tui, quod ab antiquis Angliae regibus a potestate Londoniensis sedis episcopi cum consilio pontificum eiusdem patriae fuerit ereptum, et ab hinc sub regimine regum uel clarissimorum abbatum semper dispositum, et postulasti a nobis ut priuilegium episcoporum de eodem monasterio factum nostro priuilegio, immo magis apostolorum principis roboraremus auctoritate, libentissime secundum tuae beneuolentiae petitionem facimus. Auctoritate siquidem beati Petri apostolorum principis, qui potestatem ligandi atque soluendi a domino accepit, cuiusque nos uicarii existimus, stabilimus ut ipse locus regum praeceptis et priuilegiis apostolicis fultus, per omnia tempora sine repetitione cuiuscunque Londonicae urbis episcopi, aut alicuius iudiciariae potestatis, uel cuiuscunque praepotentis hominis cuiuscunque ordinis uel dignitatis sit, semper sicut praeoptat et expetit tua beniuolencia ratus futuro tempore permaneat. Uenerabiles igitur eiusdem loci fratres ydoneos ex se, uel ex quacunque uoluerint congregatione, abbates siue decanos sibi per successiones eligendi ex auctoritate huius sanctae Romanae sedis et nostra, sicut postulasti, amplius habeant potestatem; et ne impediantur auctoritate apostolica prohibemus, neque per uiolentiam extranea persona introducatur nisi quam omnis concors congregatio elegerit. Praeterea illi loco quicquid contuleris uel collatum est uel conferetur, diuina auctoritate et nostra roboramus. Priuilegia uero possessionum et dignitatum karissimi fratris nostri uenerabilis Dunstani aliorumque fidelium ibidem indulta, necnon et priuilegia uestra ad hono-

rem dei pertinentia quae ibi instituere uolueris, granti affectu annuimus, confirmamus et confirmando in perpetuum rata inuiolataque stare decernimus, et infractores eorum aeterna maledictione dampnamus; obseruatores autem huius firmitatis gratiam et misericordiam a domino consequi mereantur. Causa igitur infractionis nostri priuilegii ad posteros nostros perueniat. Datum Rauennae .IX°. kalendas Februarii. Cognoscat ergo magnitudo seu utilitas uestra quam decernimus et in perpetuum mansurum iubemus atque constituimus, ut pro reuerentia reliquiarum gloriosissimi apostoli Petri, et pro quiete monachorum ibidem deo famulantium, honor et laus eiusdem aecclesiae habeatur et obseruetur; id est ut quisquis fugitiuorum pro quolibet scelere ad praefatam basilicam beati apostoli fugiens, procinctum eius intrauerit, siue pedes, siue eques, siue de curia regali, siue de ciuitate, siue de uilla, seu cuiuscunque conditionis sit, quocunque delicto facinoris contra nos uel succedentes reges Anglorum, uel contra alium quemlibet fidelem sanctae aecclesiae dei forisfactus sit, relaxetur et liberetur, et uitam atque membra absque ulla contradictione obtineat. Praeterea interminamur diuina auctoritate et nostra ut neque nos neque successores nostri, neque quilibet episcopus uel archiepiscopus nec quicunque de iudiciaria potestate, in ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel in homines qui cum sua substantia uel rebus ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint, nisi per uoluntatem abbatis et suorum monachorum ullam unquam habeant potestatem; sed sit haec sancta mater aecclesia peculiaris patroni nostri beati Petri apostoli libera et absoluta ab omni inuasionem uel inquietudine omnium hominum, cuiuscunque ordinis uel potestatis esse uideantur. In maneria uero uel curtes praefatae basilicae sic et ubi in quascunque regiones uel pagos in regno nostro quicquid a die praesenti ipsum monasterium possidere et

dominari uidetur, uel quod a deum timentibus hominibus per legitima cartarum instrumenta ibidem fuit concessum, uel in antea erit additum uel delegatum, nec ad causas audiendas nec ad fideiussores tollendos, nec ad freda uel bannos exigendos, et ad mansiones uel paratas faciendum, nec ullas redibitiones requirendas infra immunitatem sancti Petri ingredi uel requirere quoquo tempore praesumatur; sed quicquid exinde fiscus noster exauctare poterat, omnia et ex omnibus pro mercedis nostrae augmento sub integra et firmissima immunitate concedimus ad ipsum sanctum locum et imperpetuo confirmamus. Concedo etiam et confirmo omnes libertates et donationes terrarum quae a praedictis regibus seu aliis, sicut legitur in antiquo telligrapho libertatis, ante me donatae sunt: scilicet Hamme, Wynton, Mordun, Fentun, Aldenham, Bleccenham, Loyereslege, quas tamen uenerabilis Dunstanus a me, una cum praedicto loco, emerat, necnon et libertates atque emptiones quas idem Dunstanus, me cedente, ab optimatibus meis mercatus est, et quas etiam coram legitimis testibus sigillo suo et anulo episcopali ibidem in usum fratrum praefatae aecclesiae in perpetuam perstrinxit possessionem. Nos itaque ad laudem nominis domini et ad honorem sancti Petri terras quae hic caraxantur ibidem donauimus, Holewelle, Decewrthe, Wattune, Cillingtune. Haec igitur supradicta rura, cum omnibus ad se pertinentibus et cum coenobio quod Stana uocatur, et omnibus sibi pertinentibus, scilicet Tudingtun, Halgeforde, Feltham, Ecclesforde, priscis temporibus ad eandem perhibentur aecclesiam sancti Petri pertinere, sicut legitur, ut diximus, in antiquo telligrapho libertatis quam rex Offa illi monasterio contulit, quando aecclesiis per uniuersas regiones Anglorum recuperatiua priuilegia, Wilfredo archiepiscopo hortante, scribere iussit; quod coenobium Stanense iam olim regulari et monachorum examine pollebat, postea uero hos-

tili quadam expeditione, fratribus dispersis solotenus est dirutum. Hanc eandem itaque libertatem praefatae aecclesiae sancti Petri principis apostolorum concessi, quia locus praedictus, qui templum fuerat dudum Apollinis, dei prouidentia nunc mirabiliter ab ipso clauigero est consecratus ac dedicatus quatinus ab omni saeculari sit liber in perpetuum seruitute. Et ne quis praesentium uel magis futurorum ambiget quae sit illa libertas quam amabiliter et firmiter concedo, omnimodis cuncta illius monasterii possessio nullis sit unquam grauata oneribus, nec expeditionis nec pontis et arcis edificamine, nec iuris regalis fragmine, nec furis apprehensione, et ut omnia simul comprehendam nil debet exsolui, nec regi, nec regis praeposito, uel episcopo, uel duci, uel ulli homini, sed omnia debita exsoluant, iugiter quae in ipsa dominatione fuerint ad supradictum sanctum locum secundum quod ordinauerint fratres eiusdem coenobii. Obsecramus etiam omnes successores nostros reges et principes, per sanctam et indiuiduam Trinitatem et per aduentum iusti iudicis, ut quemadmodum ex munificentia antecessorum nostrorum ipse locus uidetur esse ditatus, nullus episcoporum uel abbatum aut eorum ordinatores, uel quaelibet persona possit quoquo ordine de loco ipso aliquid auferre aut aliquam potestatem sibi in ipso monasterio usurpare, uel aliquid quasi per commutationis titulum, absque uoluntate ipsius congregationis uel nostrum permissum, minuere, aut calices, aut cruces, seu indumenta altaris uel sacros codices, aurum, argentum uel qualemcunque speciem ibidem collatam auferre, uel alias deferre praesumat; sed liceat ipsi congregationi quod sibi per rectam delegationem collatum est perpetim possidere, et pro stabilitate regni nostri iugiter exorare, quod nos pro dei amore et reuerentia sancti apostoli et adipiscenda uita aeterna hoc beneficium ad locum illum terribilem et sanctum cum consilio pontificum et illustrium uiro-

rum nostrorum procerum gratissimo animo et integra uoluntate uisi sumus praestitisse, eo uidelicet ordine ut sicut tempore praedecessorum meorum ibidem chorus psallentium per turmas fuit institutus, ita die noctuque in loco ipso celebretur. Si autem quispiam hanc nostram auctoritatem uel immunitatem infringere uoluerit, et alios ad hoc conduxerit, unusquisque pro seipso libras v. partibus sancti Petri soluat, et ut dictum est, quicquid exinde fiscus noster ad partem nostram sperare poterat in luminaribus uel stipendiis monachorum, seu etiam elemosinis pauperum ipsius monasterii perenniter per nostra oracula ad integrum sit concessum atque indultum. Et ut haec auctoritas nostris et futuris temporibus circa ipsum sanctum locum perenniter firma et inuiolata permaneat, uel per omnia tempora illaesa custodiat atque conseruetur, et ab omnibus optimatibus nostris et iudicibus publicis et priuatis melius ac certius credatur, manus nostrae subscriptionibus subtus eam decreuimus roborare et de sigillo nostro iussimus sigillare.

Signum ✠ Eadgari incliti et serenissimi Anglorum regis. Signum ✠ Eadwardi eiusdem regis filii. Signum ✠ Æðelredi fratris eius. ✠ In nomine Christi ego Dunstanus, acsi peccator, Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, hanc libertatem sanctae crucis agalmate consignauit, ac deinde secundum apostolici Iohannis praeceptum, obseruatores huius libertatis, auctoritate qua perfruor, a peccatis suis absolui, infractores uero perpetim maledixi nisi resipiscant, et tribus annis a liminibus sanctae aecclesiae sequestrati poenitentiam agant. ✠ Ego Oswoldus Eboracensis archiepiscopus imposui. ✠ Ego Ælfstanus Londoniensis aecclesiae episcopus adqueiui. ✠ Ego Æðelwoldus Wintoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfstanus Roffensis aecclesiae episcopus supposui. ✠ Ego Æscwius Dorcicensis aecclesiae epi-

scopus impressi. ✠ Ego Ælfegus Lichefeldensis aecclisiae episcopus consolidavi. ✠ Ego Æðelsinus Scireburnensis aecclisiae episcopus commodum duxi. ✠ Ego Wlgarus Wiltuniensis aecclisiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðulfus Herefordensis aecclisiae episcopus ovanter diuulgavi. ✠ Ego Æðelgarus Cisseniensis aecclisiae episcopus adnotaui. ✠ Ego Sigarus Wellensis aecclisiae episcopus gaudenter conclusi. ✠ Ego Aluricus Cridiensis aecclisiae episcopus amen dixi. ✠ Ego Sigarus Allmaniensis aecclisiae episcopus consigillaui, atque cum praescriptis archiepiscopis et episcopis et abbatibus, luminibus accensis, uiolatores huius munificentiae, dignitatis immo apostolici, transgressores huius decreti imperpetuum excommunicauit nisi praetitulatam poenitentiam resipiscendo peragant. ✠ Ego Folcmerus abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Kinewardus abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Sideman abbas. ✠ Ego Folbrycht abbas. ✠ Ego Godwin abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Wymer abbas. ✠ Ego Aldred abbas consensi et rege suisque praecipientibus hanc libertatis singrapham scripsi anno dominicae incarnationis .D.CCCC^o.LX°.VIII°. indictione .XII^{ma}. idus Maii anno .XIII°. regni regis Eadgari. ✠ Ego Ðuredus presbiter. ✠ Ego Leoffa presbiter. ✠ Ego Wlstanus presbiter. ✠ Ego Æðelbaldus presbiter. ✠ Ego Wlfget presbiter. ✠ Ego Weremund presbiter. ✠ Ego Æðelsige presbiter. ✠ Ego Wineman presbiter. ✠ Ego Owardus presbiter cum supradictis et cum aliis .c^m.vii. presbiteris infractores huius firmitatis excommunicauit. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Marthere dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Birnoð dux. ✠ Ego Osred dux. ✠ Ego Fordwine dux. ✠ Ego Friðelaf dux. ✠ Ego Anulf dux. ✠ Ego Alfeh dux. Ad ultimum itaque una cum rege et filiis eius nos omnes confratres et coepiscopi, et cum tota hac populosa et sancta sinodo eiusdem loci, om-

nes futuros abbates, decanos atque praepositos contestamur, uerum etiam in nomine patris et filii et spiritus sancti prohibemus, quatinus sacros illius aecclesiae thesauros non distrahant, neque terras seu redditus uel beneficia in suis uel parentum suorum usibus stolidè expendant, neque a seruis dei quae pro illis ibidem habetur substantiam subtrahendo minuant. Quod si aliquis praesumpserit, illum sicut uiolatorem atque transgressorem huius nostri decreti, immo apostolici, ante summum iudicem cum uenerit saeculum iudicare per ignem responsurum super hac re inuitamus.

DLVI.

EĀDGĀR, 969.

✠ Nos sacrae auctoritatis agyographo commone-
mur, quae perspicue cunctis cautelam intimat, dicens :
' Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus
reuertar illuc.' Et iterum : ' Nichil intulimus in hunc
mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.'
Quapropter ego Eadgar, tocius Bryttanniae basileus,
quandam telluris particulam .xxx. uidelicet cassatos
loco qui celebri æt Wyttannige nuncupatur uocabulo,
cuidam ministro michi oppido fideli, qui ab huiusce
patriae gnosticis nobili Ælfhelm appellatur onomate,
pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum
haereditate ; ut ipse, uita comite, cum omnibus utensi-
libus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos ha-
beat, et post uitae suae terminum quibuscumque uolu-
erit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem prae-
dictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tri-
bus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue
restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem
in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priua-
tus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri
incendiis lugubris iugiter cum Iuda, Christi proditore,

eiusque complicitibus, puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Dis synt ða landgemæro ðara .xxx. hida æt Wyttn-nige : ærest of hafoces hlewe on wenrisc, on ða wiðig rewe on hnutclif; of ðam clyfe on hean leäge; ðæt on lungan leäge weg; andlang weg; ðonne on swon-leäge; ðonne on swonweg; andlang weg; ðæt hit stīcað on norðewearðum cynges steorte; ðanon on sūga-rôde; andlang rôde on huntana weg; andlang weg; ðæt hit stīcað æt wīchām; ðanon ā be wyrtwale on Ofliŋ æcer, ðanon on ealdan weg; andlang weg; on cycgan stān; of ðam stāne on ðane grēnan weg; andlang weg; ðonne on yccenes feld; of yccenes felda on ða hegerewe; andlang hegerewe on metsinc; andlang metsinces on Ecgerdes hel ūfewearðne æfter wyrtwalan on wenric; andlang wenricces on fūlan yge eāstewearðne; ðanon æfter gemære on Tīdredingford; ðanon on occanslæw; ðanon on Witten mōr sūðewearðne; ðanon on Colwullan bróc; of ðam bróce on ða ealdan dīc; of ðære dīc on Fugelsled; of ðam slede on ða stānbricge; æfter bróce on ðane ealdan weg; of ðam wege on Horninga mære; ðanon on wæredan hlinc sūðewearðne; ðonan andlang slædes on Tycan pyt; andlang bróces on ða myðy; of ðas gemyðon on Ceahhan mere; ðanon on lythlan eorðbeorg; of ðære byrig on ða onheāfda; of ðas onheāfdon on cytelwylle; of ðas wylle on ða strēt; andlang strēte on hafoces hlew; of ðam hlewe eft on hnutclif, ðær hit ær ārās. And ðis is ðæt medland ðe ðartó gebyrað, æt Hengestesige ān and twentig æcra. Anno dominicae incarnationis .DCCCCLXVIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina carraxantur.

✠ Ego Eadgar, rex Anglorum, concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroborauī. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consolidauī. ✠ Ego Æðelwold epi-

scopus corroborauī. ✠ Ego Osulf episcopus confir-
maui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignauī. ✠
Ego Oswold episcopus adqueiui. ✠ Ego Byrhtelm
episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus
concessi. ✠ Ego Eadhelm episcopus consolidaui.
✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠
Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego
Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego
Cyneweard abbas. ✠ Ego Ðurcytel abbas. ✠ Ego
Sydeman abbas. ✠ Ego Syferð abbas. ✠ Ego
Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælf-
heah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelwine
dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux.
✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Eadulf dux. ✠ Ego
Byrhtferð dux. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego
Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠
Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfweard minister.
✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Byrhtic minister.
✠ Ego Leofa minister. ✠ Ego Wulfgar minister.
✠ Ego Byrhtic minister. ✠ Ego Ælfric minister.
✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego Ælfwold minister.
✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfgar minister.
✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Wulfsige minister.
✠ Ego Wulfstan minister.

DLVII.

ÔSWALD, 969.

✠ Ic Oswold bisceop þurh Godes giefes, mid geð-
funge and leāfe Eādgāres Angulcynincges and Ælf-
heres Mercna heretogan and ðæs hierodes on Wiogurnæ-
ceastre, landes sumne dæl, ðæt synt — hida on twām
tūnum ðe fram cūðum mannum Teottingctūn and Ælf-
sigestūn sint gehātenne, sumum cnihte ðæm is Osulf
nama, for godes lufon and for uncre sybbe, mid eallum
þingum tó freon ðe ðærtó belimpað his dæge forgeaf,

and æfter his dæge twām erfeweardum, ðæt beo his bearn swilc lengest mōte gief ðæt bið him giefede; æfter ðæra bearna dæge fō Eādleofo tō his gebedde, hire dæg; æfter hire dæge becweðe hire brōðrum twām swilc hire leōfest sý; æfter hiera dæge eft intō ðære hālgan stowe. Sý hit ælces þinges freoh bûtan ferdfare and walgeworc and brigcgeworc. Dis wæs gedōn ymbe nigon hund wintra and nigon and seoxtig ðæs ðe drihtnes gebyrtdide wæs, on ðý nigoðan geare ðæs ðe Oswald bisceop tō folgaðe fengc. Sancta Maria and sanctus Michael cum sancto Petro and eallum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gief hwā bûtan gewrihtum hit āwenden wille, God ādilgie his noman of lifes bōcum and hæbbe him gemæne wið hine on ðām ytemestan dæge ðisses lifes, bûton he tō rihtere bōte gecyrre.

✠ Her is seó hondseten Oswaldes bisceopes and unna ðæs hierodes on Wiogurnaceastre. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Brihstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wistan presbiter. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Ælfred clericus. ✠ Cynsige clericus. ✠ Eadward clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Tuna clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Teottingctūn, and Ælfsigestūn . Osulf and Leófan and Wihtgāre.

DLVIII.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO incarnationis dominicae .DCCCC.LXIX. ego Oswold gratuita Huuicciorum episcopus cum consensu et unanima licentia uenerandae familiae in Wiogornaceastre, terram aliquam iuris nostri, id est, .IIII^{or}. man-

sas æt Saperetūn, swā Alhstan hit hæfde, concedo Eadrico ministro meo, ea uero [conditione], ut habeat et perfruatur dies suos, et post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wigornaceastre restituantur. Sit autem terra illa libera omni regi, nisi aecclesiastici censi. Scripta est haec carta, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Oswold episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Iohan presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Wulfheah clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Wulfheah clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Byrhan clericus. ✠ Ego Cy[ne]ðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Ælfsige diaconus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Eadward clericus. ✠ Ego Wenstan clericus. ✠ Ego Leofwine clericus.

Rubric. Æt Sapertūne . Eádríco and Ælfríc and Siríc and Ælfild.

DLIX.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXIX. ego Osuuald, superni rectoris fultus iuuamine praesul, cum licentia Eadgari regis Anglorum ac Ælfere ducis Merciorum, cuidam clerico, qui a gnosticis noto Uulfgar nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam, quod solito uocitatur nomine Batenhale, cum omnibus ad se rite pertinentibus, liberaliter concessi; ut ipse uita comite fideliter perfruatur et, post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis dere-

linquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wigurnaceastre restituatur immune. His metis praefatum rus hinc inde giratur; eac we him wriȝað ðone hagan be sūðan wealle wið sancte Petres circan, his dæg and twām ôðrum æfter him. Dis syn-
don ðære halfre hide landgemæru æt Batenhale; ærest of ðam reādan ofre, ondlong stræte, on Æðelmundes gemære; ondlong gemæres ðæt in ðæt eorðe byrst; of ðam eorðgebyrste on reodleāge; ðæt ondlong ðæs brōces in Tittenhalh; ðæt embūtan calfre croft, ðæt cymeð eft in ðone brōc; ðæt swā on eāstcrofte; ðæt swā ondlong ðære hegeræwe; ðæt on Ondoncilles wombe; ðæt ðāra .xii. æcras an west healfe ðære stræte, and an medwa beneoðan ðæm hliðe; eft ondlonges holebrōces; ðæt ūp ongean ða cotu on ða stræt; ondlong stræte ðæt on reādan ofre, and norðcroft ðærtó. Dis is ðæs feorðan dæles landgemæru ūp æt ðære pirian; ærest of goldburnan ondlonges ðære hegce ðæt ūp on ðone hyll; ðæt of ðæm hylle ofer ðære portstræte, ūp on ðone ôðerne hyll; of ðæm hylle dūn in ðæt dæll; ðæt ondlong ðæs dæles; ðæt ūp on ðone hyll be hionan lipperd; ofer mid ðone grāf ðæt on ðæne midlestan Holeweg; ondlong ðæs weges ðæt in ða hegce wið westan ða cotu; ondlonges hegce eft in goldburnan.

✠ Ego Osuuald episcopus. ✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Iohan presbiter. ✠ Ego Æðelstan presbiter. ✠ Ego Ælfred presbiter. ✠ Ego Brihstan presbiter. ✠ Ego Kyneðen clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Ælfsige diaconus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Wulfheah clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Wulfheah clericus. ✠ Ego Eadward clericus. Ego Wenstan clericus.
✠ Eac we wriȝað him ða circan and ðone circstall

and ðone worðig tó ðære burnan and ðone croft be sūðan ðære burnan, and .vi. æcras mæde on ða gerēf-mæde; and ic on him be godes bletsunga and be ūre ægðer ge [on] wuda ge on felda swā his bōc him wisað.

Rubric. Æt Batanhagan . Wulfgāro and æt ðære pyrian.

DLX.

ÓSWALD, 969.

✠ Ego Oswald, ergo Christi krismate præsul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXIX. annuente [rege] Anglorum Eadgaro Ælfhereque Merciorum comite necnon et familia Wiogernensis ecclesiae, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam, in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt Hwitanhlince uocabulo, cuidam ministro meo nomine Brihtmær, perpetua largitus sum haereditate et, post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat, quibus defunctis ecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Dis wæs gedōn ymbe .ix. hund wintra and .ix. and sixtig on ðý .x^{an}. geare ðæs ðe Oswald bisceop tó folgōðe fengc. Sancta Maria et sanctus Michahel, cum sancto Petro and allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gief hwā būton gewrihtum hit ābrecean wille, hæbbe him wið god gemæne būton he tó dædbōte gecyrre . Amen. Dis synd ða landgemæru tó Hwitanhlince; of Portanmære ondlong sices innan ðone sūðbrōc; andlang brōces innan Ceolmesgemære; andlang ðæs gemæres innan ða strēt; andlang stræte in ða ôðer dīc; andlang ðære dīc in Heregrafunburh; [of] Heregrafun eft in Portanmære. ✠ Her is seó hondseten.

✠ Osuuald bisceop. ✠ Wulfric presbiter. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Wistan presbiter. ✠ Iohan

presbiter. ✠ Æðelstan presbiter. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Brihstan clericus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Ælfsige diaconus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfgar clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Wenstan clericus. ✠ Wulfheah clericus. ✠ Tuna clericus.

Rubric. Hwítanhlinic . Byrihtmæ̃r and Ælmæ̃r.

DLXI.

ÓSWALD, 969.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXVIII. ego Osuuald superni rectoris fultus iuuamine praesul, cum licentia Eadgari regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni ministro meo, qui a gnosticis nota Eadmæ̃r nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .IIII. uidelicet mansas, quod solito uocitatur nomine Witleah, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse uita comite fideliter perfruatur et, post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis ecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Ðis syn-
don ƿa londgemæ̃ru æt Witleag; æ̃rest of Grimse-
tenegemæ̃re an Sihtferð; of Sihtferð an Fearnhege;
of Fearnhege an Gerdwege; of Gerdwege tó Fífacan;
of Fífacan tó þrim gemæ̃ran; of þrim gemæ̃ran tó
Kyllanrygce ondlong ƿæ̃re aldan díc; of Cyllanrygce
an Stánbróc; ondlong bróces an Tædesbróc; of Tæ-
desbróce an Beferic; of Beferic on Doferic; onlong
Doferic on Sæfern. Eadmæ̃r wæs se forma man and
Wulfrún is se óðer.

✠ Ego Osuuald episcopus consensi. ✠ Ego Wulf-

ric presbiter. ✠ Ego Eadgar presbiter. ✠ Ego Wistan presbiter. ✠ Ego Ælfred clericus. ✠ Ego Æðelstan clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wunstan clericus. ✠ Ego Ælfgar clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Wulfheah clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Tuna clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Eadweard clericus.
Rubric. Witleah . Eādmær and Wulfrun.

DLXII.

EÁDGÁR, 959—970.

✠ IN nomine trino diuino, regi regnanti imperpetuum, domino deo sabaoth, cui patent cuncta penetralia cordis et corporis, terrestria simul et coelestia, nec non super aethera regnans, in sedibus altis ima et alta omnia sua ditione gubernans ! Cuius amore et aeternis praemiis ego Eadgarus rex Anglorum do et concedo sancto Augustino Anglorum apostolo, et fratribus in illo sancto coenobio conuersantibus, terram quatuor aratrorum quae nominatur Plumstede. Hanc ergo terram cum consensu archiepiscopi Dunstani optimatumque meorum libenti animo concedo, pro redemptione animae meae, ut eam teneant perhenniterque habeant. Si quis uero haeredum successorumque meorum hanc meam donationem seruare uel amplificare studuerit, seruetur ei desuper benedictio sempiterna. Si autem sit, quod non optamus, quod alicuius personae homo diabolica temeritate instigatus surrexerit, qui hanc meam donationem infringere in aliquo temptauerit, sciat se ante tribunal summi et aeterni iudicis rationem esse redditurum, nisi ante digna et placabili satisfactione deo et sancto Augustino fratribusque emendare uoluerit.

✠ Ego Eadgar Anglorum monarchus hoc donum agiae crucis taumate roborauī. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Osketel Eboracensis archiepiscopus consensi. ✠ Ego Æðelstan Lundoniensis episcopus consensi. ✠ Ego Æðelwulf Herefordensis episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Oslac dux subscripsi. ✠ Ego Ælfere dux subscripsi.

DLXIII.

*EÁDGÁR, 970.¹

✠ OMNIPOTENTIS dei cunctorum scepra regentis moderamine regum, immo totius saeculi creaturaeque cunctae indissolubili regimine aequae gubernantis habenas, ipsius nutu et gratia suffultus, Ego Eadgarus basileus dilectae insulae Albionis, subditis nobis sceptris Scotorum, Cumbrorumque ac Brittonum et omnium circumcirca regionum quiete pace perfruens, studiosus sollicitus de laudibus creatoris omnium occupor addendis, ne nostra inertia, nostrisque diebus plus aequo seruitus eius tepescere uideatur; sed greges monachorum et sanctimonialium hac nostra tempestate, ipso opitulante qui se nobiscum usque in finem saeculi manere promittere dignatus est, ubique in regno nostro desertis monasteriis antiquitus dei famulatu deficiente, nunc reuiuiscente, adsurgere cupimus sub sancti Benedicti abbatis regula uiuentes, quatinus illorum precatu et uigente religione sancta seruitus dei nos ipsum placatum rectorem habere queamus. Unde frequentes monitus uenerabilis Æðeluuoldi episcopi cordetenus pertractans cupio honorare hoc priuilegio, rebusque copiosis monasterium quod

¹ The Latin version of this charter, which seems to me more modern than the Saxon which follows it, is peculiarly the object of suspicion. The Saxon charter itself bears marks of authenticity.

in regione Elig situm dinoscitur antiquitus, ac sancti Petri apostolorum principis honore dedicatum, decoratumque reliquiis et miraculis almae uirginis Æðeldrydae, cuius uita uenerabilis nobis modernis historia Anglorum promitur, quae etiam incorruptibili corpore hactenus condita mausoleo marmoreo albo perdurat. Locus denique praedictus, deficiente seruitio dei, nostra aetate regali fisco subditus erat; sed a secretis noster Æðeluuoldus deique amator, diocesi Uuintoniensis ciuitatis fungens, datis nobis sexaginta cassatis in uilla quae ab accolis Heartingas nuncupatur, mutauit locum praedictum cum appendiciis eius, augmentauitque mutationi tres uillas quae his nominibus uocantur, Meldeburna, Earningaford, Norðuuold, et ipse ilico monachos, meo consilio et auxilio, deo fideliter regulari norma seruientes perplures inibi collocauit, quibusque Brihtnoðum quendam sapientem ac bene morigeratum uirum praepositi iure praefecit. Cui effectui admodum ego congaudens laetabundus pro amore Christi et sancti Petri quem patronum michi sub deo elegi et sanctae Æðeldridae uirginis deo dilectae, et eius prosapiae sanctae illic quiescentis, et pro animabus patrum meorum regum antiquorum augmentare largiter mutationem illam his donis, testibus consiliariis meis, uolo; hoc est decem millia anguillarum quae omni anno in uilla quae æt Uuyllan dicitur, pro expeditione redduntur, fratribus ad uicualia modo et deinceps concedo: et intra paludes causas saeculares duorum centuriatum, et extra paludes quinque centuriatum in Uuiclauuan in prouincia Orientalium Saxonum benigne ad fratrum necessaria sanciendo largior. Quinetiam omnes causas seu correptiones transgressionum iustae legis in sermonibus saecularibus omnium terrarum siue uillarum ad monasterium praedictum rite pertinentium, et quae in futurum aeuum dei prouidentia loco praefato largitura est, siue emptione, seu donatione aut aliqua iusta ad-

quisitione, stent causae saeculares emendandae, tam clementi examine fratrum loco manentium uictui uel uestitui necessaria ministrantes: adhuc insuper omnem quartum nummum reipublicae in prouincia Grantaceaster fratribus reddendum iure perpetuo censeo. Et sit hoc priuilegium liberum quasi munus nostrum deo deuote oblatum et sanctis eius praedictis, ad remedium animarum nostrarum sicuti praefati sumus, ut nullus regum nec principum, aut ullius ordinis quislibet praepotens, in posterum, obstinata tyrannide aliquid horum infringere praesumat, si non uult habere omnipotentis dei maledictionem et sanctorum eius, et meam et patrum meorum, pro quibus ista omnia libera haberi uolumus aeterna libertate in aeternum. Amen. Hoc priuilegium huius donationis et libertatis fecimus scribi anno incarnationis domini nostri Ihesu Christi nongentesimo septuagesimo, indictione tertia decima, anno regni mei aequae tertio decimo, in uilla regali quae famoso uocabulo a solicolis Uulfamere nominatur, non clam in angulo, sed sub diuo palam euidentissime scientibus totius regni mei primatibus, quorum quaedam nomina hic infra inseri ad testimonium in posterum mandauimus.

Ego Eadgarus rex animo benigno hoc largiendo deo concessi, et regia sublimitate corroborauimus ✠. Ego Dunstan archiepiscopus corroborauimus ✠. Ego Oscytel archiepiscopus consolidauimus ✠. Ego Æðeluuold episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfstan episcopus consignauimus ✠. Ego Osulf episcopus confirmaui ✠. Ego Uulfric episcopus adquiui ✠. Ego Uuynsige episcopus corroborauimus ✠. Ego Ælfuuold episcopus confirmaui ✠. Ego Æluuold episcopus consolidauimus ✠. Ego Osuuold episcopus adquiui ✠. Ego Byrthelm episcopus confirmaui ✠. Ego Eadelm episcopus consignauimus ✠. Ego Ælric episcopus consolidauimus ✠. Ego Uulfsige episcopus corroborauimus ✠. Ælföryð regina ✠. Ælfric abbas ✠. Æscwig abbas ✠. Os-

gar abbas ✠. Ælfstan abbas ✠. Æðelgar abbas ✠.
 Cyneuueard abbas ✠. Ðurcytel abbas ✠. Ealdred
 abbas ✠. Ordbriht abbas ✠. Siferð abbas ✠.
 Martin abbas ✠. Æðelstan dux ✠. Ælfhere dux ✠.
 Ælfheah dux ✠. Ordgar dux ✠. Æðeluwine dux ✠.
 Oslac dux ✠. Malcolm dux ✠. Birhtnoð dux ✠.
 Eadulf dux ✠. Birhtferð minister ✠. Eanulf m. ✠.
 Ælfuwine m. ✠. Æðeluueard m. ✠. Ælfuwine m. ✠.
 Uulfstan m. ✠. Ælfuueard m. ✠. Uulfgeat m. ✠.
 Osulf m. ✠. Osuueard m. ✠. Leofa m. ✠. Briht-
 ric m. ✠. Ælfsige m. ✠. Ulf m. ✠. Osulf
 m. ✠. Heanric m. ✠. Hringulf m. ✠. Leofstan
 m. ✠. Oslac m. ✠. Frena m. ✠. Siferð m. ✠.
 Leofric m. ✠. Eadric m. ✠. Uulfnoð m. ✠. Ælf-
 sige m. ✠. Ulfcytel m. ✠. Hroold m. ✠. Ður-
 stan m. ✠. Osgod m. ✠. Gota m. ✠. Friðegist
 m. ✠. Ðurferð m. ✠. Ðurgod m. ✠. Osferð m. ✠.
 Oscytel m. ✠. Siferð m. ✠. Ðurcytel m. ✠. Forne
 m. ✠. Cnut m. ✠. Ðurstan m. ✠. Ðurcytel
 m. ✠.

His igitur testibus, et aliis compluribus de omnibus dignitatibus et primatibus regni mei, haec constituta et peracta noscuntur; quae etiam nostra usitata sermocinatione describi mandauimus hac eadem sceda, quo possint in auribus uulgi sonare, ne aliqua scrupulositate admisceri uideantur, sed regia auctoritate, seu potestate nobis a deo donata, omnis contradictio funditus adnulletur.

Gode ælmihtigum rixiende ðe ræ̃t and gewissað eallum gesceaftum þurh his ágenne wisdóm and he ealra cininga cynedóm gewylt. Ic Eádgār cyning eác þurh his gife ofer Engla þeóde nú úp áræred, and he hæfð nú gewyld tó mínun anwealde Scottas and Cumbras and eác swylce Bryttas and eal ðæt ðis igland him on innan hæfð, ðæt ic nú on sibbe gesitte on mínne cynestól hohful embe ðæt; hú ic his lof árære ðe læs ðe his lof álicge tó swiðe nú on úrum tíman þurh

úre áfolcennysse, ac ic wille nú þurh Godes wissunge
 ƿa forlætenan mynstru on mínum anwealde gehwær
 mid munecum gesettan and eác mid mynecenum,
 and Godes lof geedniwian ðe ær wæs forlæten, Criste
 wissendum ðe cwæð ðæt he wolde wunian mid ús oð
 ƿissere worulde geendunge; and ƿa munecas libban
 heora lif æfter regole ƿæs hālgan Benedictes ús tō
 þingunge ðæt we ðone hælend hæbben ús glædne, and
 he ús gewissige and úrne eard gehealde and æfter
 geendunge ðæt ēce lif ús forgife. Nú is me on móde
 æfter mynegungum Æðeluoldes bisceopes ðe me oft
 manode, ðæt ic wille gegoodian þurh Godes silfes ful-
 tum, ðæt mynster on Elig mid āgenum freodōme and
 sinderlícum wurðmynte and siððan mid æhtum ðām
 tō bigleofan ðe we gelogiað ƿær tō Godes þeowdōme
 ðe ðær simle wunian. Seó stow wæs gehālgod in
 fram ealdum dagum ðām hālgan Petre tō wyrðmynte
 ðæra apostola yldost, and heó wæs geglengd þurh
 Godes sylfes wundra ðe gelome wurdon æt Æðelðryfe
 byrgene ƿæs hālgan mædenes ðe ðær gehāl lið oð
 ƿis on eallhwítre ðryh of marmstāne geworht; be
 hire we rædað hū heó her on life wæs and hū heó
 Gode þeowode drohtnunge, and be hire geendunge;
 and hū heó úp ādōn wæs ansund of hyre byrgene
 swā swā Beda āwrāt Engla þeodā lāreow on his lār-
 bōcum. Nú wæs se hālga stede yfele forlæten mid
 læssan þeowdōme ðonne ús gelícode nú on úrum tíman
 and eác wæs gehwyrfed ðām cyninge tō handa, ic
 cweðe be me sylfum; ac Æðeluold bisceop ðe is mín
 rædbora and sóð Godes freond sealde me tō gehwerfe
 ðone hām Heartingas, on sixtigum hidum wið ðām
 mynsterlande ðe lið intō Elig; and ic ƿa geeācnode
 intō Elig mynstre ƿas þry hāmas ðe ƿús sind gehā-
 tene, Meldeburna, Earningaford, Norðwold; and he
 ƿær rihte mid mínum ræde and fultume mid munec-
 um gesette ðæt mynster æfter regole, and him eal-
 dor gesette ús eallum fulcūðne Brihtnoð gehāten,

ðæt he under him ðane hālgan regel for Gode geforð-
ade æfter mynsterlīcum þeāwe ;

Ðā gelīcode me ðæt he hit swā gelogode mid
Godes þeowum Gode tō lofe, and ic ðā geeācnode
tō ðære ærran sylene tyn þusenda ælfixa ælce geare
ðām munecum, ðe me for fyrdinge gefyrndagum āras
binnan iggoðe of ðām folce æt Wyllan, and ealle ða
sōcna eāc ofer ðæt fennland intō ðām twām hundre-
dum him tō scrūdfultume, and on EāstEnglan æt
Wichlawan ; eāc ealle ða sōcna ofer fīf hundredum,
and ofer ealle ða land gelīce ða sōcna ðe intō ðām
mynstre nū synd begytene, oððe ða ðe him gyt be-
cumað þurh Cristes foresceawunge, oððe þurh ceāp,
oððe þurh gife, habban hi æfre on eallum ða sōcne,
and ðone feorðan pening on folclīcre steore intō Gran-
tanbricge be mīnre unnan ; and gif ænig mann ðis
āwendan wylle, ðonne gange eal seō sōcn ðe tō ānre
niht feorme gebyreð intō ðære stowe, and beō ðis
priuilegium, ðæt is sinderlīc wyrðmynt oððe āgen
freodōm, intō ðære stowe mid eallum ðisum þingum
Gode geoffrod mid ūrum goodum willan, Gode æfre
frig and Godes hālgum, for mīnre sāwle and mīnra
yldrena ūs tō ālŷsednesse, swā ðæt nān ðæra cyninga
þe cumað æfter me oððe ealdorman, oððe oðer rīca mid
ænigum riccetera oððe unrihte ðiss ne āwende oððe ge-
wanige be ðām ðe he nelle habban Godes āwyrged-
nysse and his hālgena and mīnne . and mīnra yldrena
ðe ðas þing fore synd gefreode on ēcum freode on
ēcnysse. AMHN.

DLXIV.

*EĀDGĀR, 970.

✠ REGENTE perpetualiter summo coelorum opifice
cunctaque conuenienti dum non erant condidit serie,
qui iure tripudiando in electorum triumphatur agmine,

cui uoluntarie supera atque infima deseruire conantur per cromata, ne nos pellacis circumueniendo uapide insidiatoris astutia imparatos dum memineremur surripiat, et sic ueluti indocibiles in inextinguibili Ulcani olla peccaminum mole pressos inmisericorditer ut sui moris est excruciet; ex omni mentis conamine cordisque auditu, prout uires diuina opitulante clementia sufficiunt nostrae, animaduertendum est alma qui apostolica cotidie intonet tuba, dicens; 'Ecce nunc tempus acceptabile, Ecce nunc dies salutis:' et iterum, 'Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.' Quid aliud de uisibillium atque caducarum praesentis uitae fortunarum rebus, quae interueniente debitae mortis articulo funditus euanescunt, habituri sumus nisi ut emolumentis bonorum actuum aeternam et inmarcessibilem, deo suffragante, uitam, in quantum possumus mercari studeamus. Sermo enim sine scripturarum serris difficile seruatur, sed omne quod obliuioni traditur memoria labitur. Ideo ergo prudentes, et quique sapientes quorum uerba et probe actus memoriae in membranae scedulis literarum notulis, prouidae mentis sagacitate, sollerter commendare solent, ne quandoque uentura progenium posteritas in aliquam praecedentium definitionum obliuionis causa, superbae praesumptionis disceptationem erumpere ualeat. Hinc est enim quod ego Eadgarus totius Albionis basileus, monasterium quod stabilitum in insula est quae a solicolis celebri Ely nuncupatur onomate, cum binis extra praefatam insulam territoriiis quae hiis, ex more, uocitantur nominibus, Meldeburna et Earningaford, pro uicaria ruris mutatione, quod Hertingas dicitur, Æðelwoldo, uenerabili ualde uiro Wyntoniensis uidelicet aecclesiae antistiti, perpetua largitus sum haereditate, ut dum uita fungitur sospite possideat, et euoluto uitae curriculo, cui uoluerit haeredi derelinquat. Cui enim uero libens mutuatiōni per totam praefatam insulam

omnis emendationem reatus specialiter, communionemque in eadem re extra insulam quantum ad noctis pastum regalem iure pertinere censetur unius, adiungere decreui. Sit igitur haec terrarum commutatio aeterna libertate radicitus confirmata, ut praefatus rex Eadgar Hertingas cum omnibus utensilibus iure possideat perpetuo, atque Æðelwoldus praesul Elig cum omnibus sibi subiectis tam in delictorum emendatione, quam in caeteris rebus uita comite cum Christi perfruatur benedictione, finitoque praesentis uitae termino quibuscunque uoluerit haeredibus aeternaliter ad perfruendum, uoti compos, designet. Si quis autem hanc nostram donationem quocumque molimine in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae uiuum eum terra dehiscat atque aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda, Christi proditore, eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCCLXX. indictione .XIII. anno regni sui .XIII. in paschali conuentu in uilla regali quae Wluemere noto uocatur nomine, scripta est haec cartula, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

Ego Eadgarus rex Anglorum concessi ✠. Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Oscytel episcopus consolidaui ✠. Ego Æðelwold episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfstan episcopus consignauit ✠. Ego Osulf episcopus confirmaui ✠. Ego Wlfric episcopus adquiuit ✠. Ego Wensige episcopus corroboraui ✠. Ego Ælfwold episcopus confirmaui ✠. Ego Oswold episcopus adquiuit ✠. Ego Brihtelm episcopus confirmaui ✠. Ego Æðelm episcopus consignauit ✠. Ego Ælfric episcopus consolidaui ✠. Ego Wlsige episcopus corroboraui ✠.

DLXV.

EÁDGÂR, 970.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cuncta siquidem quae in hoc saeculo corporalibus uidentur oculis fugitiua et transitoria sunt; quae autem non uidentur nisi per fidem aeterna sunt; et ideo ne futura posteritas ignauia torpescens decessorum decreta, causa incuriae obliuiscens a memoria oblitteretur, characteribus praenotare curauimus. Quapropter ego Eadgar diuina allubescente gratia totius Albionis imperator augustus quoddam ruris clima sub aestimatione decem cassatorum, ubi solicolae æt Idemestune appellatio nuncupant uocabulo, cuidam uiduae sanctimonialique habitu decoratae, quam uulgus assolet ludibundo Ælfswið uocitare onomate, pro fideli eius obsequela, quam michi a primaeva usque in praesens impertiuit aetate, in aeterna largitus sum haereditate; ut habeat ac fruatur quamdiu sibi uitalis inhaerit flatus, deinde cuicumque uoluerit designet cleronomo. Si quis autem praedictum rus omni practici famulatui iugo solutum, tribus uidelicet exceptis, rata nempe expeditione, pontis arcisue restauratione, ergo si quis daemonico, quod absit, instinctus spiramine, huic nostrae munificentiae quippiam refragari satagerit, alienatus a participatione sacrosancti corporis Christi ac sanguinis aeternis cum Iuda eius proditore deputetur incendiis, ni digna hic poenitentia emendare curauerit quod contra nostrum deliquit decretum. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXX.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclisiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam captans cum sigillo sanctae crucis confirmaui; cum multis aliis.

DLXVI.

EĀDGĀR, 970.

✠ FLEBILIA fortiter detestanda totillantis saeculi
 piacula diris obscoenae horrendaeque mortalitatis cir-
 cumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis se-
 curos sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem ca-
 suros prouocando ammonent, ut ea toto mentis cona-
 mine cum casibus suis non solum despiciendo sed
 etiam uelut fastidiosam melancoliae nausiam abomi-
 nando fugiamus, tendentes ad illud propheticum, ‘Di-
 uitiae si affluant, nolite cor apponere.’ Qua de re
 infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, su-
 perna ad instar pretiosorum monilium eligens, ani-
 mum sempiternis in gaudiis figens, ad adipiscendam
 mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque
 infinitae laetitiae iocunditatem, ego Eadgar per om-
 nipatrantis dexteram totius Britanniae regni solio
 sullimatus, quandam ruris particulam .x. uidelicet cas-
 sates in loco qui celebri æt Cliftune nuncupatur, aec-
 clesiae beato Petro apostolorum principi dedicatae [in]
 ciuitate quae celebri æt Hatum Baðum nuncupatur
 onomate, perpetua largitus sum haereditate; quatenus
 rus praefatum ad usus monachorum inibi degentium,
 uti Æscwig abbas suo obtinuit famulatu, deuote
 aeterna deseruiat subiectione. Dedit enim pro huius
 commutatione telluris .c. auri mancusas ac .x. terrae
 mansas quae illius patriae gnostici Cumtun assuete
 nominant. Praedicta igitur tellus cum omnibus utensi-
 libus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, aquarumque dis-
 cursibus supradictae iugiter subiiciatur aecclesiae.
 Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis
 iugo liberum, tribus exceptis, uidelicet, expeditione,
 pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc
 nostram donationem in aliud quam constituimus
 transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei acc-

clesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXX°. scripta est haec carta his testibus quorum inferius nomina carraxantur.

Ego Eadgar rex praefatam donationem cum sigillo sanctae ✠ confirmaui. Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem ✠ signo confirmaui. Ego Ælfstan episcopus consignaui ✠. Ego Æðelwold episcopus consensi ✠. Ego Osulf episcopus confirmaui ✠. Ego Winsige episcopus consolidaui ✠. Ego Oswald episcopus subscripsi ✠. Ego Ælfwold episcopus corroborauī ✠. Ego Ælfstan episcopus annui ✠. Ego Wulfric episcopus concessi ✠. Ego Wulfsige episcopus ascripsi ✠. Ego Eadelm episcopus testificaui ✠. Ego Ælfwold episcopus concessi ✠. Ego Æscwig abbas ✠. Ego Ælfstan abbas ✠. Ego Æðelgar abbas ✠. Ego Foldbriht abbas ✠. Ego Ælfsie abbas ✠. Ego Ælfhere dux ✠. Ego Æðelstan dux ✠. Ego Brihtnoð dux ✠. Ego Eanulf miles ✠. Ego Ælfwine miles ✠. Ego Ælfhelm minister ✠. Ego Winsige minister ✠. Ego Kyneward abbas ✠. Ego Godwine abbas ✠. Ego Brihtnoð abbas ✠. Ego Ælfheah dux ✠. Ego Æðelwine dux ✠. Ego Ælfheah abbas ✠. Ego Osgar abbas ✠. Ego Osweard abbas ✠. Ego Ordgar dux ✠. Ego Oslac dux ✠. Ego Wulfstan minister ✠. Ego Osulf minister ✠. Ego Eadwine minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Æðelweard minister ✠. Ego Ælfweard minister ✠. Ego Ælfric miles ✠. Ego Wulfstan minister ✠. Ego Wulfgeat minister ✠. Ego Æðelsige ✠. Ego Brihtric ✠.

DLXVII.

* EÁDGÁR, 971.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi. Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum inconuulsis ligaminibus, uelut fundamenta montium, fixa sint, tamen plerumque tempestatibus et turbinibus saecularium rerum religio sanctae aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur. Iccirco profuturum succedentibus posteris esse decreuimus, ut ea, quae salubri consilio et communi assensu diffiniuntur, nostris literis roborata firmentur: quapropter dignum uidetur ut aecclesia beatae dei genitricis semperque uirginis Mariae Glastoniae, sicut ex antiquo principalem in regno meo obtinet dignitatem, ita speciali quadam et singulari priuilegii libertate per nos honoretur. Hoc itaque Dunstano Dorobernensi atque Oswaldo Eboracensi archiepiscopis adhortantibus, consentiente etiam et annuente Brithelmo Fontanensi episcopo, caeterisque episcopis, abbatibus et primatibus, ego Eadgar, diuina dispositione rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, in nomine almae trinitatis pro anima patris mei, qui ibi requiescit, et antecessorum meorum, praesenti priuilegio discerno, statuo et confirmo, ut praedictum monasterium, omnisque possessio eius, ab omni tributo fiscalium negotiorum nunc et imperpetuum libera et quieta permaneant; et habeant socam and sacam on stronde and on streame, on wude and on felde; on griðbrice, on burhbrice; hundred setena; morðas, aðas, and ordelas; ealle hordas bufan eorðan and beneorðan; infangeneðeof and utfangeneðeof and flemeneferðe; hamsocne, friðbrice, forsteal, tol and team: ita libere et quiete, sicut ego habeo in toto regno meo; eandem quoque libertatem et potestatem quam ego in curia mea habeo, tam in dimittendo quam in

puniendo, et in quibuslibet omnino negotiis, abbas et monachi praefati monasterii in sua curia habeant. Si autem abbas uel quilibet monachus loci illius latronem qui ad suspendium uel ad quodlibet mortis periculum ducitur in itinere obuiam habuerit, potestatem habeant eripiendi eum ab imminente periculo in toto regno meo. Confirmo etiam et corroboro, ut, quod hactenus ab omnibus nostris antecessoribus diligenter obseruatum est, Fontanensis episcopus uel eius ministri super hoc monasterium, uel super parochiales eiusdem aecclesias, uidelicet Strete, Merlinche, Budecalea, Sceapwic, Sowi aut super earum capellas, nec etiam super eas quae in insulis continentur, scilicet, Beocherie quae parua Hibernia dicitur, Godeneia, Martineseia, Farlingmere, Paðeneberga, et Adredeseia, nullam potestatem omnino habeant; nisi tantum cum ab abbate causa dedicandi uel ordinandi aduocati fuerint; nec eorum presbyteros ad synodum suam, uel capitulum, uel ad quodlibet placitum conuocent, nec ab officio diuino suspendant, et omnino nullum ius in eos exercere praesumant. Monachos suos et praedictarum aecclesiarum clericos secundum antiquam aecclesiae Glastoniae consuetudinem et apostolicam auctoritatem, archipraesulis Dunstani et omnium episcoporum regni mei assensu, abbas, a quocunque comprouinciali episcopo uoluerit, ordinari faciat. Dedications uero aecclesiarum, si ab abbate rogatus fuerit, Fontanensi episcopo permittimus. In pascha quoque crisma sanctificationis et oleum a Fontanensi episcopo ex more accipiat, et per praefatas aecclesias suas distribuat. Hoc etiam super omnia, dei interdictione et nostra auctoritate, salua tamen sanctae Romanae aecclesiae et Dorobernensis dignitate, prohibeo, ne persona cuiuscumque potestatis, siue rex, siue episcopus, siue dux aut princeps, uel quilibet ministrorum eorum, Glastoniae terminos uel supradictarum parochiarum perscrutandi, rapiendi, placi-

tandi gratia, uel quicumque aliud faciendi, quod contrarium possit esse ibidem deo seruientibus, intrare praesumant. Abbati tantummodo et conuentui potestas sit, tam in notis causis quam in ignotis, in modicis et in magnis, et in omnibus omnino negotiis, sicut supra memorauimus. Quisquis autem huius priuilegii mei dignitatem qualibet occasione, cuiuscumque dignitatis, cuiuscumque ordinis, cuiuscumque professionis, peruertere uel in irritum deducere sacrilega praesumptione amodo temptauerit, sciat se procul dubio ante districtum iudicem titubantem tremendumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare studuerit. Acta est haec priuilegii pagina et confirmata apud Londoniam, communi consilio omnium primatum meorum, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXI. indictione .XIV. Huius doni constipulatores fuerunt, quorum nomina inferius caraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar, rex totius Britanniae, praefatam libertatem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfgiua, eiusdem regis mater, cum gaudio consensi. ✠ Ego Eadward, clito, patris mei donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Kinadius rex Albaniae adqueiui. ✠ Ego Mascusius archipirata confortauit. ✠ Ego Dunstanus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, cum trophaeo sanctae crucis, et cum suffraganeis praesulibus, regis donum corroboraui. ✠ Ego Oswald, Eboracensis aecclesiae primas, consentiens subscripsi. ✠ Ego Æðelwold, Wintoniensis aecclesiae minister et Glastoniae aecclesiae quondam monachus, signum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Brihthelm Fontanensis episcopus consentiens corroboraui. ✠ Ego Ælfstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Oswald episcopus concessi. ✠ Ego Ælfwold episcopus concessi. ✠ Ego Winsige episcopus cum signo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Sigegar abbas confirmaui, uexillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego

Ordgar abbas corroborauit. ✠ Ego Æðelgar abbas concessi. ✠ Ego Kynewold abbas consensi. ✠ Ego Sideman abbas consolidauit. ✠ Ego Ælfheh abbas subscripsi. ✠ Ego Aðulf Herefordensis aecclesiae catascopus corroborauit. ✠ Ego Ælfhere dux dominae meae sanctae Mariae Glastoniensis aecclesiae libertatem omni deuotione cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oslac dux consensi. ✠ Ego Æðelwine dux hoc donum triumphale agiae crucis propriae manus depictione impressi. ✠ Ego Oswald minister confirmaui. ✠ Ego Ælfward minister corroborauit. ✠ Ego Æðelsie minister consensi. ✠ Ego Ælfsie minister consensi. Hanc priuilegii paginam rex Eadgarus duodecimo anno regni sui sacro scripto apud Londoniam communi consilio optimatum suorum confirmauit.

DLXVIII.

* EÁDGÁR, 971.

✠ UNIUERSIS sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit, quod instabilis huius miserrimae ac caducae uitae curriculum cum marcido inanis gloriae flosculo tabescendo lugubriter deficit, et friuola eius gloria nunquam in eodem statu permanens uelut fumus rotatu celerrimo euanescit, attamen, annuente Christi mundi creatoris ac redemptoris gratia, tam recidiuis praesentis uitae munusculis futuram aeternae uitae beatitudinem centuplicato quaestu acquirere lucrando, fide uigente catholica, prudentissime ualemus. Quamobrem ego Eadgar totius Brittannicae insulae regimina domini largiente gratia gubernans, tali sapientium monitu dinoscendo .xv°. mei terreni imperii anno, ob coelestis remunerationis praemium, ruris portionem æt Bearuwe, quam olim sanctus Ceadda ante paganorum uastationem posse-

derat, Æðelwoldo mihi praesulum amantissimo aeterna largitus sum haereditate; quam etiam ipse episcopus domino nostro Ihesu Christo et sancto Petro apostolo quem nostro adiutorio reaedificauit cui nomen est Burch concedit, me uidelicet annuente, atque hac firmissima stabilitate corroborante, quatinus pro nullius altioris uel inferioris gradus hominis reatu rus praefatum a domini qui nunquam reatum commisit possessione priuetur. Si uero crimen quod ueniae non sit dignum suadente diabolo, quod absit, loci procurator commiserit, agatur rationabiliter de eo quod de regis agitur praeposito, ut uidelicet reo rite decuriato ac iusto ordine depulso, illi qui dignus sit Christi designetur uti regis solet praepositura, a nullo decurium uiolata. Ut autem firmitus esset largifluum huius telluris donum, dedit praefatus episcopus regi praedicto .XL. meri argenti libras et unam auream crucem ei multo cariorem pecunia praedicta. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubribus iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Ðis syndon ða landgemæro tō Baruwe. Ærest ūp of Humbre andlanges ðere ealdan dīc ðæt it cymeð tō wyrðe; fram wyrðe tō Heopebricge; fram Heopebricge tō mercemōt; fram mercemōte tō Cumbrehole; fram Cumbrehole tō willun; fram willun tō micle hoh; fram micle hohe tō middel hille; fram middel hille tō mæredīc, swā andlang mæredīc eft ūt on Humbre. Anno dominicae incarnationis .DCCC.LXXI. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar totius Albionis basileus hoc priuilegium cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Doruernensis aecclesiae archiepiscopus, hoc idem cum trophaeo agyae crucis corroboraui. ✠ Ego Osuuald Eboracensis aecclesiae archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Æðeluuold praesul consignauī. ✠ Ego Ælfstan antistes consensi. ✠ Ego Aðulf pontifex concessi. ✠ Ego Æscuuig abbas non renui. ✠ Ego Osgar abbas impressi. ✠ Ego Æðelgar abbas consensi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðeluard discipulus. ✠ Ego Eanulf discipulus. ✠ Ego Ælfsige discipulus. ✠ Ego Ælfuard discipulus. ✠ Ego Friðegist. ✠ ðureð. ✠ Ulf. ✠ Wulfric. ✠ Osferð. ✠ Wulfstan. ✠ Friðegist. ✠ Hringulf. ✠ Ælstan. ✠ Æðelsige. ✠ Leofsie. ✠ Wulfheah. ✠ Æðelmund. ✠ ðurferð. ✠ Ælfhelm. ✠ Frena.

DLXIX.

* EÁDGÁR, 971.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LI. ego Eadgar, diuina allubescente gra[tia rex et] primicharius totius Albionis, ruris quandam particulam quinis ab accolis aestimatam man[siunculis, ad] aecclesiam beati Petri apostoli, quae sita est in nominatissimo loco, qui dicitur Westmynster, libenter [admodum] largitus sum, eo tenore quatinus nemo nostrorum successorum hoc decretum nostrum sine [ira omnipotentis] dei audeat uiolare. Haec particula terrae priscis temporibus ad eandem [perhibetur aecclesiam pertinere] sicut legitur in antiquo telligrapho libertatis, quam rex Offa illi

monasterio [dudum contulit quando] aecclesiis per uniuersas regiones Anglorum recuperatiua priuilegia Wulfredo archiepiscopo hortante [scribere ius]sit. Hanc eandem libertatem praefatae aecclesiae sancti Petri [principis apostolorum, cui locus praedictus dedicatus ac consecratus mirabiliter ab antiquis temporibus dei prouidentia ab ipso clauigero fuit consecratus,] Dunstano commendauit archiepiscopo, ad reparanda diruta pastoforia aecclesiae et instituta monasterii reformanda, quatinus iura illic monasticae et regularis disciplinae in posterum regulariter uiuentium obseruentur.

Empta est enim haec donatio .cxx. a[ureis solidis in] una armilla. Et hoc actum est in monasterio Glæstingbiri quaeque his cingitur t[erritoriis]. Ærest ūp of Temese andlang Merfleótes tō pollenestocce, swā on Bulunga fenn; of ðām fenne æft ðære ealdan dīc tō cūforde; of cūforde ūpp andlang Teoburnan tō ðære wīde herestræt; æfter ðære herestræt tō ðære ealde stoccene sancte Andreas cyricean, swā innan Lundene fenn; andlang sūð on Temese on midden streāme; andlang stremes be lande and be strande, eft on Merfleóte.

DLXX.

*EĀDGĀR, 972.

PORTHODOXORUM uigoris aeclesiastici monitu creberrime instruimur · ut illi oppido subiecti suppeditantes famulemur · qui totius mundi fabricam miro ineffabiliq· serie disponens microcrosmum adam uidelicet tandem quadriformi plasmatum materia · almo ad sui similitudinem instinctum spiramine · uniuersis quę in infimis formauerat uno proband[i] causa excepto uetitoq· p̄ficiens · paradisiacae amoenitatis iocunditate conlaterana æua scilicet comite decentissime collocauit. Laruarica pro dolor seduc-

tus cauillatione · uersipellis suasibilisq· tergiuersatione uiraginis plectus · anathematis alogia ambropomum momordit uetitum · et sibi ac posteris in hoc ærumnoso deiectus sæculo loetum promeruit perpetuum. Vaticinantibus siquidem profetis et cœlitus superni regis diuturna clandestino presagia dogmate promentibus nitide orthodoxis · eulogium ex supernis deferens · non ut iudæorum seditiosa elingue fatetur loquacitas sed priscorum atq· modernorum lepidissimam ambiens facundiam · arrianas sabellianasq· proterendo nenias anagogico infrustrans famine nosq· ab obtunsi cæcitate umbraminis ad supernorum alacrimoniam patrimoniorum aduocans angelus supernis elapsus liminibus in aurem intemeratae uirginis ut euangelica promulgant famina. Stupenda cecinisse uidetur carmina. Cui æclesia tota catholica consona uoce altibohando proclamat. Beata es uirgo maria que credidisti perficientur in te quæ dicta sunt tibi a dño. Mirum dictu incarnatur uerbum et incorporatur scilicet illud . de quo euangelista super eminens uniuersorum altitudine sensuum inquit . In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et d̄s erat uerbum · et r̄l. Qua uidelicet sumpta de uirgine incarnatione antiquæ uirginis facinus demitur et cunctis mulieribus nitidis præcluens taumatibus decus irrogatur. Intacta igitur redolente x̄pi diuinitate passa q· ipsius humanitate libertas addictis clementer contigit seruulis. Hinc ego Eadgar altithrono âminiculante Anglorum ceterarūq· gentium in circuitu triuiatim persistentium basileus · ut huius libertatis altithroni moderatoris clementia merear optinere consortium · coenobio loco celebri qui ab huius prosapię solicolis Persoran nobili nuncupatur uocabulo situm · genetriciq· dñi n̄ri semper uirgini mariæ · necnon beato petro apostolorum principi · eiusq· coapostolo paulo dedicatum habetur monachis regulariter degentibus monastici aeternam priuilegii concedo libertatem · quate-

nus post decessum Foldbrihti abbatis egregii cuius temporibus hæc libertatis restauratio xpo suffragante concessa est · quem sibi uniuersa præfati coenobii congregatio apto elegerit concilio [secundum regularia beati Benedicti instituta abbatem] iuste ex eodem fratrum cuneo eligens constituat. Huius priuilegii libertas deinceps usu perpetuo a cunctis teneatur catholicis · nec extraneorum quispiam tyrannica fretus contumacia in prædicto monasterio ius arripiens exerceat potestatis · sed eiusdem coenobii collegium perpetuæ ut prædixi libertatis glorietur priuilegio. Sit autem prefatum monasterium omni terræne seruitutis eodem tenore liberum quo a precessore nro a rege uidelicet coenulfo orthodoxę fidei strenuissimo fuerat uti uetusto continetur priuilegio Beornotho duce optinente solum · agri equidem qui ad usus monachorum dño nro Ihū xpo eiusq̃ genetrici marię priscis modernisq̃ temporibus a regibus et religiosis utriusq̃ sexus hominibus ut a meipso restituendo iure concessi sunt id est in Perscoran uidelicet mansi · in Brihtulfingtune .x. mansi · in Cumbrincgtune .x. mansi · in Pedneshamme .v. mansi · in Eccyncgtune .xvi. mansi · in Byrlingahamme .x. mansi · in Deopanforda .x. mansi · in Strengesho .x. in Bettessforda .x. in Cromban . . . in Stoce .x. in Pyritune .x. in Uuadbreorhan .iiii. in Ciuingctune .iii. in Broctune .iii. in Piplincgtune .x. in Snoddesbyri .x. in Niuanantune .vii. in Eadbrihtincgtune .iiii. in Uuihtlafestune .v. in Flæferth .v. in Graftune .v. in Deormodesealddtune .v. in Husantreo. 7 on Mere-tune .v. in Broctune .iii. into Hleobyri .ii. to Langandune .xxx. in Poincguuic .vii. in Beornothesleahes .iii. in Actune .iii. in Suthstoce. 7 on Hilleahes 7 on Tresham 7 on Cyllincgcotan · 7 on Ealdanbyri · 7 Dydimeretune · 7 Badimyncgtun · 7 Uptun .xl. in Deorham .x. in Longanege .v. on Lidanege .vi. in Uuiggangeate .vi. in Beoleahes .v. Gyrðleahes .v.

in Sture . x . in Bradanuuege . xx . in Coltune . x .
 in Uiguuennan . x . et ad usum conficiendi salis duobus
 in locis . xviii . doliorum situs on Middel wic . x .
 7 on Neodemestan wic . viii . et duarum fornacium
 statio on Uuictune et uas quod dicitur westringce
 cum uno manso et dimidium mansi in loco qui dicitur
 Hortun eiusdem perpetualiter sint libertatis. Tempore
 siquidem quo rura quae dño deuoto concessi animo iniuste a sça dī æclesia ablata fuerant · perfidi
 quoq̃ nouas sibi hereditarias kartas usurpantes ediderunt ·
 sed in patris et filii et sp̃s s̃ci nomine precipimus · ut catholicorum nemo easdem recipiat · sed a cunctis
 repudiatę fidelibus in anathemate deputentur · ueteri iugiter uigente priuilegio. Si quis uero tam epilemp-
 ticus phylargirię seductus amentia quod non optamus hanc nřæ munificentię dapsilitatem ausu temerario
 infringere temptauerit · sit ipse alienatus a consortio sçæ dī æclesię nec non et a participatione sacro s̃ci corporis · et sanguinis ih̃u x̃pi filii dī per quem totus
 terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est · et cum iuda x̃pi proditore summa inpietate
 deputatus · ni prius hic digna satisfactione humilis penituerit quod contra sçam dī æclesiam rebellis agere
 p̃sumpsit nec in uita hac practica ueniam nec in theorica requiem apostata obtineat ullam · sed æternis
 barathri incendiis trusus cū anania et saphyra iugiter miserrimus crucietur. Dis sindon þa londgemæra
 ðæra tūnlonda ðe intó Perscoran belimpað; ærest of Piriforda on ða díc; andlang díc on ða pyrigan of
 ðære pyrigan on ðone longa p . . . a
 . . . wyllan to eda
 of ðæm egesbyrg to weal . . . of we[al] ma . . . olle . on lindboh; of
 lindho on clottesmór; of clottesmóra ondlong pulles on afene; of afene on caldanwyllan; of cal-
 danwyllan on wyrðhlinc; of wyrðhlinc [on hor]pyt; of horpytte on culfran mere; of ðæm mere on hag

. bróchrýcg; of bróchrýcge on ða ealdan
 díc; of ð[æ]re díc on swyne; of swyne on reód
 díc; of ðære díc on weorces mere; of þære mere
 on ða twycene; of ðære twycenan on ða hæselræwe
 ondlong streāmes on horwyllan; of horwyllan ondlong
 díc on Cymman leáhe; of ðære leáhe on Sæfern;
 ondlong Sæfern tō hāmstede; of hāmstede on ropleáh
 geat; of ðæm geate ondlong díc þ on east mór;
 ðær on ða rōde; of ðære rōde on Heaðeburhe
 weorðyg; of ðæm worðige ondlong hrycges tō bys-
 ceopes swýnhege; ondlong heges on Beartan weg;
 of Beartan wege on calfan leáhe; ðæt ondlong díc
 tō hæðhalan; of hæðhalan on ða ealdan díc; ondlong
 díc on piddes meres weg; of ðæm wege on ða
 ealdan díc; of ðære díc on wādbeorgas; of wād-
 beorgan tō ðām hlypgeate; of ðæm geate on seal-
 tanmere; of ðām mere on sūðmæduan; of ðære
 mæde ondlong síces ðæt on yrse; ondlong yrse on
 hwítandúne; of hwítandúne on lúsðorn; of lúsðorne
 on fúlan pyt; of ðām pytte on Beornwynne dene;
 ondlong dene ðæt on hymelbróc æt wuduforda;
 andlang bróces on oxaners; andlang síces tō ðān
 stāngedelfe; of ðām stāngedelfe on ða díc; ondlong
 díc on hunigburnan; ȝlang burnan ðæt on hymel-
 bróc; ondlang bróces tō Beccanleáhe on ða ealdan
 díc; ȝlang mærweges on ceasforleáhe; of ðære leáhe
 on ða hegstowe; of ðære hegstowe on hennuc;
 a[nd]long hennuc ðæt on ða þornræwe eāstrihte
 ðæt hit cyme tō ðām rahhege; æfter ðām hege ā
 be ðām ofre ðæt eft on ða díc ðæt on pidelan streām;
 ȝlang streāmes on Afene; andlang Afene ðæt eft on
 Piriford. Ðis sind ðāra feower tūna londgemæra
 Wihðlafestún ȝ Eādbrihtincgtún ȝ Niwantún ȝ Ælf-
 lædetún: ærest of pidelan on ða ealdan díc; of
 ðære díc ȝlang on þ[a] heafda tō winter-
 burnan; of winterburnan on hina gemæran on ðone
 ealdan weg; of ðām wege on Tittandúne; of Tittan-

dūne on byligan fen; of byligan fenne on Wixena bróc; andlang bróces on pidelan; Ʒlang pidelan ðæt eft on Wihtlafes gemæra. Ðis sīnd þa londge[mæ]ra into Flef[erð]; ærest of ðām ealdan slæde on [w]interburnan; of ðære burnan on ðane swýnhege; Ʒlang heges on Eomeres mæduan; of ðām mæduan on Hodes ac; of ðære æc Ʒlang heges tō ðām wege; Ʒlang weges on winterburnan; Ʒlang burnan on Hereferðes maduan; ðonan in ðæt sīc; of ðām sīce in ðæne cumb; of ðām cumbe on ða ealdan dīc; Ʒlang dīce in pidelan; Ʒlang pidelan tō brādanhāme; ābūtan brādanhāme eft in pidelan; Ʒlang pidelan eft tō ðām slæde. Ðis sind ða londgemæra tō Hūsantreo: ærest of ðære stræt Ʒlong dīc tō brādanforde; Ʒlang burnan on sealeweorpan; ondlang sealeweorpan tō cōlforda; of cōlforda Ʒlang ðære miclan dīc on alrbróc; Ʒlang bróces on deornan mōr; of ðām mōre Ʒlang dīc on feowergemæra; of ðām gemæron to þornlēhe; of þornlēhe Ʒlang dīc; eft on ða stræt. Ðis sind ðæs londes gemæra intō Langandūne: ærest of Sæfern on Wiferðes mæduan hege; of ðām hege on ðone hricg of ðām hricge on ðone wulfhagan midne; of ðām wulfhagan tō ðām þrym gemæran; of ðām þrym gemæran tō pisbrēce; of pisbrēce tō Tidbrihticghāme; of ðām hāme on pyrtbróc; Ʒlang bróces tō pyrtanheale; of peartanheal tō [ha]gan geate; of hagan geate tō twyforde; of twyfyrd tō lufbece; of lufbece betweonan dūne; of ðære dūne on hwītan cumb; of ðām cumbe on swýngeat; of swýngeate Ʒlang ecge ðæt on hǣðhricg; of hǣðhricge on senetricg; of senetricge on secmōr; of secgmōre on alr; of alre on orices pul; of orices pulle eft on Sæfern. Ðis sindan ða londgemæra intō Ceatewesleāhe Ʒ tō Yldres felda Ʒ tō Stantūne Ʒ tō Wynburhe edisce: ærest of an burnan tō Cumbran weorðe; of Cūbran weorðe tō ðære mæran æc; of ðære æc tō stānhlin-can; of stānhlin-can tō reāde burnan; of reāde bur-

nan tō healre mere; of healre mere tō ðære æc; of
 ðære æc tō haganleāhe; of ðære leāhe on secgbrōc;
 of secgbrōce tō ðan heān dōre; of heān dōre tō brýd-
 brōce; ȝlang brōces ðæt in glencincg; ȝlang glencincg
 ðæt in ledene; ȝlang ledene tō mærbroce; of mærbroce
 tō brycggeleāgan; of brycggeleāgan on brādanford on
 glencincg; ȝlang glencincg tō blācanmōres forda;
 of blācanmōres forda tō ðām hālgan geate; of ðām
 hālgan geate tō rischeale; of hrischeale tō ðām hō;
 of ðām hō ā be wuda tō ðām æsc; of ðām æsce tō
 ðære ecge of . . . tō brādanleāhe; of brādanleāhe
 tō fæles græfe; of fæles græfe tō cram pulle tō ðām
 mæthege; of ðæm hege on Sæfern; of Sæfern eft on
 ān burnan. Ðis sindon ða londgemæra intō Poincg
 wican: ærest ūp of Sæfern on Beornwoldes sætan;
 of Beornwoldes sætan on hagangeat; of hagangeate
 on secglages strod; of secglages strode on trohhrycg;
 of trohhrycg on æcles mōr; of ðām mōre on baldan
 rycg; of baldan rycge on flōtan rycg; of flōtan rycge
 on ða smēðan āc; of ðære æc on lindrycg; of lindrycge
 on Abbandūnes wīcan; of Abbandūnes wīcan in bal-
 dan geat; of baldan geate on custleāhe; of custleāhe in
 Eādwoldincgleāhe middewearde; of Eādwoldingleāhe
 on steāpanleāhe; of steāpanleāhe in ða greātan līdan;
 of ðære līdan on cardan stigele; of ðære stigele in
 wearmandene tō hreōdbrōcgeate; of ðām geate on
 wæðeburnan; ȝlang wæðeburnan ðæt wiðūtan ðone
 snædhege ðæt tō scīrhylt geate; of scīrhylt geate
 on codran ford; ondlang codran on croma ðæt tō
 ðære ealdan stræt; ondlong ðære stræt tō mawpul;
 ȝlang pulles on temedan; ȝlang temedan eft in s .
 Ðis sind ða land gemæra intō Beornōðes leāhe:
 ærest of Eādwoldincgleāhe on æcer; of þæm æce . . .
 hege ȝlong mer . . . on scea . p
 . . . hylle on æðburnan; of ðære burnan on g
 rycg; of ðām rycge on codran; of codran to syl-
 beāme; of sylbeāme tō crome; of crome tō hwītan

wyllan; of ðære wyllan tó hagan geate; of hagan
 geate tó ðære æc; of ðære æc on ða sand-
 seāðas; of ðām seāðan in temedel; of temedel on ða
 lytlan bēcas; þanan of grindlesbece swā
 ðæt gemære ligð in temedan; of temedan onbūtan
 eldres ege ðæt eft in temedan; andlang temedan ðæt
 eft in mawpul. Ðis sind ða londgemæra intó Ac-
 tune: ærest on horsa bróc; of horsa bróce in heāfoc-
 rycg; of heāfocrycge on bilincgbróc; of bylingbróce
 in atleāhe geat; of atleāhe geate in ða hlydan; of
 ðære hlydan in bycera fald; of bycera falde on sand-
 ford; of sandforda in scotta pæð; of scotta pæðe in
 gyslanford; of gislanforda on sondburnan; of sond-
 burnan on sceadwællan; of sceadwællan in lām-
 seāðan; of lāmseāðan in ledene; of ledene in linleāhe;
 of linleāhe in saltera weg; of saltera wege in heān
 ofer; of heān ofre in sūðbróc; of sūðbróce in west-
 bróc; of westbróce in clægwyllan; of clægwyllan in
 Æðelstānes graf; of Æðelstānes graue on Hengestes
 healh; of Hengestes heale eft in horsa bróc. Ðis sind
 þara .vii. land gemæra intó Sūðstoce: ærest of mæd-
 dene westweardre on headuchyl; ʒlang dene on
 badan pyt; of ðām pytte on æscwyllan bróc; ʒlang
 bróces on Afene; ʒlang Afene on Bróchardes ford;
 [of ðā]m forda on swýnburnan; of swýnburnan on
 funtnes burnan; of funtnes burnan on bremerleāh;
 of bremerleā ʒlang dene on stānleāh; of stānleā on
 seonecan dene; ʒlang dene on ehanfeldes geat; ðonne
 on gatewyllan; of gatewyllan on cyncgcs crundlu;
 of cyncgcs crundlan ʒlang dene on riscmere; of risc-
 mere on æscdene; of æscdene on horddene; of hord-
 dene on ðone holan weg on luhinc wudu, on fileðleāhe;
 of filetleāhe on æðelan wyllan; of ðæm wyllan áðúne
 on strem; ʒlang streāmes úp on hyrdewyllan; of hyrde-
 wyllan on cyninga crundel; of cyninga crundele on
 rycgweg; ʒlang weges on ðone stapol; of ðām stapole
 on ða hlydan; of ðære hlydan úp andlang streāmes;

of ðæm streāme be heāfdan ðæt on mihanleā eāste-
 weardne on ðone garan ūp ȝlang weges; of ðām
 wege be heāf[ðæ]n; ðæt eft on mædbeorh. Ðis
 sind þa landgemæw[a int]ō deōrhāme: ærest of fūlan
 forda on lodd . . wellan ðonon on bydyncel bi abban-
 grafe to b. yde wyllan; ðæt swā on eccantreo; ðonon
 on miclan mædua ðæt on byd; ðonne on hygere-
 dincg æceras; ȝ swā bi clopæcere ufa in sulig
 cumb; ðonon on mūsbeorh; ðæt swā tō Æðeredes
 wellan; ðonon on clægweg be ciricstede; ðæt swā
 bi sadolhongran on fearnbeorh . . . wuda on gemæw
 bróc ðæt eft on fūlan broc. ✠ Ðis sind ða land-
 gemæwa intō Beōleāhe: ærest of Beōleāhe on cun-
 dincg æceras; of cundincg æceran on fearnhealas;
 of fearnhealan on burhleāhe; of burhleāhe on geahes
 ofer; of geahes ofre on stāngeat; of stāngeate on
 wulfenes wyllan; of ðære wyllan on deāwes bróc; of
 ðæm brōce on mapoldren geat; of ðæm geate on
 Beardyncgford; of Beardingforda eft on Beōleāhe.
 Ðis sind ða landgemæwa intō Gyrdleā: ærest of Gyrd-
 leā on colle; of colle on mærdic; of mærdice on
 blācan mearcan; of blācan mearcan on ðone hēð-
 garan on Dagarding weg; of Dagarding wege on āc-
 wyllan; of ācwyllan on brādan apoldre; of ðære
 apoldre on mæres ðorn; of ðān ðorne on smalan bróc;
 of smalan brōce on Cinctunes bróc; of ðæm brōce on
 dyrnanford; of dyrnanforda on bromhalas; of brom-
 halan on hwītan leāhe; of hwītan leāhe on Leomman-
 nincg weg; ðonan on colle; of colle on meosmōr;
 of meosmōre on ciondan; of ciondan on spelbróc;
 ðonan on bulan wyllan; of bulan wyllan on ða langan
 æc; of ðære langan æc [to] mundes dene; of mundes
 dene on colle; of colle eft on Gyrdleāhe. Ðis sind ða
 landgemæwa ðæs londes ðe lymþ to Sture; ðæt is ðonne
 æt ærestan Denewaldincghommes ende scyt on Sture;
 ðonne scyt se ðic ðæt hit cymð foran tō byrnan scylfe;
 ðonne ðonan ȝlang ðære ealdan stræte ðæt hit cymð on

mærbroc; ƿlang mærbroces ðæt hit cymð tō langan-
 dūne ende; ðonon ðæt hit cymð tō poshliwan; ðonne
 of poshliwan tō sealtmere; of sealtmere on fugel-
 mere; of fugelmere on steāpanhlinc; of steāpanhlince
 on bāra broc; of bāra broce ymb wydancumb; of wi-
 dancumbe tō hæðhulle; ðonon on stānhlincs ende;
 ðonon on rambeorgas; ðonne ðonan tō cealcseāðan;
 of cealcseāðan tō Tilðegnes triōwan; ðonan tō meox
 b . . . rhym; ðonan tō Pehtūnes triōwan; fram Peh-
 tunes triōwan tō pioles clifan; ðæt andlang pioles
 clifes middewearde tō clophyrste; ðonne of clophyrste
 on ða dīc ðe ligð on Stūre. Ðis sind ða landgemæra
 tō Brādanwege; ærest of mærembe on pisbroc; ðonon
 on ða heāfða æt westmæduwan; of westmedwan on
 ða heaf[dan] ðæt on þistelmere; of ðæm mere ƿlang
 slades in pincan dene; of pincan dene ðæt ūp on
 þeorna dune; ufewearde ðonon on ðone stapol;
 of ðæm stapole ofer ðone ealdan feld ðæt on fugel-
 hlæw; of ðæm hlæwe on egsanmōr; of [þæm]
 mōre [ūp] ƿlang ðone ðæt [on] bæddes wellan; of
 bæddes wellan on brerhlæw; of ðæm hlæwe on norð-
 hām; on būtan norðhām ƿlang þære ealdan dīc,
 ðæt on sandbroc; of sandbroce on bordriðig; of bord-
 riðig on horpyttes riðig; of horpytte ƿlang fura ðæt
 on cadan mynster; ðonon on ða ecge ðæt on ða sealt
 stræt; ƿlang stræt on ða ealdan dīc æt nānes
 mannes lande; of ðære dīc on asan wyllan; of asan
 wyllan on þristlinga dene; of þristlinga dene ūfe-
 weardre ðæt on ða ealdan dīc æt wādbeorhe; ƿlang
 dīc eft on mærcumbe. Anno dominicæ incarnationis
 .DCCCC.LXXII. scripta est huius munificentiae singrapha
 his testibus consentientibus quorū inferius nomina
 scdm̃ uniuscuiusq̃ dignitatem utriusq̃ ordinis decu-
 satim dño disponente caraxantur.

Ego eadgar britannię anglorū monarchus hoc
 taumate donū agie crucis roborauī. Ego dunstan
 dorobernensis æclesie archieps eiusdem regis beniuo-

lentiam confirmaui. Ego Oswold eboracensis basilicæ primas huic regali dono adsensum prebui. Ego æðelwold wintoniensis presul edis canonica subscriptione manu ppria depinxi. Ego ælfstan lundonensis cathedre pontifex signum scæ crucis lætus impressi. Ego alfwold scireburnensis cathedre antistes hoc intepidus donum corroborauī. Ego brihtelm plebi dī famulus huius regis dapsilitati lætabundus aplausi. Ego alfwold legis dī catascopus testudinem agie crucis iussu regis impressi. Ego [Ælfstan Roffensis sedis archimandrita tauma] crucis agie hilaris imposui. Ego eadelm com[missarum] plebium speculator hoc eulogium gaudens firmaui. Ego kynsige dī allubescēte gratia spiritalis ouilis opilio hanc largitionē consolidauī. Ego aðulf dño codrus amminiculante hoc donum tropheo scē crucis confirmaui. Ego alfb[ry]ð præfati regis conlaterana hoc sintahma cum sigillo scē crucis subscripsi. Ego ælfric aþþ subð. Ego æscwig aþþ conð. Ego osgar aþþ dicf. Ego æðelgar aþþ impf. Ego Cineward aþþ dep. Ego foldbriht aþþ dēsc. Ego ælfeah aþþ conf. Ego Sideman aþþ corf. Ego [osward] aþþ conð. Ego brih[teah] aþþ imp. Ego godwine aþþ conð. Ego brihtnoð aþþ asð. Ego germanus aþþ firf. Ego ælfere dux. Ego oslac dux. Ego æðelwine dux. Ego brihtnoð dux. Ego æðelweard f. Ego wulfstan f. Ego ælfweard f. Ego ælsige f. Ego æðelsige f. Ego wulfric mī. Ego ælfwine f. Ego wulfgeat f. Ego wulfstan f. Ego æðelmær f. Ego eanulf f. Ego eadwine f. Ego æðelweard f. Ego ælfric f. Ego aðelwold f. Ego alfwold f. Ego wulfmær f. Ego ælfw[eard] f. Ego ælfelm f. Ego ælfric f. Ego leofwine f. Ego leofric f. Ego ælfelm f. Ego leofsige f. Ego wulfric f. Ego godwine f. Ego ælfric f. Ego ealdred f. Ego ælfeah f. Ego leofstan f. Ego ælfric f. Ego æðelweard f. Ego brihtric f.

Ego leofa m̃. Ego brihtric m̃. Prefata quoq. . . .
bis trium iugerorum quantitas et duo predia in famosa
urbe quæ ab accolis dicitur wygorneceastre accidunt
quæ sub eiusdem condicione libertatis perpetualiter
in nomine dñi nři ihũ xpi haberi precipio.

DLXXI.

* EÁDGÁR, 972.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo. Dum architectoris prouidentia omnis creatura in principio formata formoseque creata est, ac in multis modis ac diuersis speciebus Olympum cum syderibus rotari suo nutu perficiens, quique frugiferis seminibus terram oceanique abyssos ex omni parte supra simul et infra ut uoluerit sua multimoda potentia gubernat. Sicque ab initio mundi triumphalia temperamenta usque ad diffinitionem cessantis saeculi statuta praecepta conditoris custodiunt. Et tamen improuida fragilitas hominum omnibus creaturis praelatior propter praeuaricationem corruens in caecitatem caliginosae mortis et primam immortalitatis stolam lugubriter amisit. Idcirco meritam incurrit iram omne genus humanum regnumque post regnum mobiliter manens et perneciter recedens. Qua de re ego Eadgar diuina adridenti gratia rex, cum archana cordis indagatione euentilans perhennem gratulationem et tutissimum fulcimentum, peculiari donatione quam architenens hilariter a sui deuotis accipiet insuper et uitam aeternam. Nunc uero aliquantulam ruris particulam, cum licentia Oswerdi aliorumque optimatum meorum consensu, id est, .x. mansas ubi a rurigenis Cynetan appellatur dilectissimae foeminae Ælflædae satis deuote impendere curauī. Ita ut ab omni mundiali censu perpetualiter ditati munificatione colloce-

tur, nisi expeditione et arcis munitione ceu ab antiquis constitutum est. Inter agmina sancta aeternae beatitudinis tripudia reperiatur qui nostrae donationis munus consentiat. Si quis uero non perhorrescat machinari nostrum decretum sciat se casurum in profundum aeterni orci barathrum. Dis synt ða landgemæro. Ærest on ðone chiricstede; ðonne of ðām chiricstede innan Strædford on ðæt ellen; of ðām ellenne on seofon beorgas; of seofon beorgas innan colta beorg; of colta beorg on ða twēgen dunne stānes, be estan colta beorg; of ðām stānes innan Scrowes bytt; of Scrowes bytt betweox .ii. beorgas. and ðær ādūn innan ðone ford; of ðām forda innan ðone dunnā stān wiðforan ðām burggete; of ðān stāne ūp ofer Scyflingdūne on ðone langan hlinc eāstewerdne; of ðām hlinche on æenne crundel; of ðān crundelle innan scythangran; of scythangran on meregrafe eāstewerdne; of meregrafe on erslege; of erslege on Eādgardes gete; of Eādgardes gete on ðone langan sceagan westewerdne; of langan sceagan on ðæt hæðene byrgils; of ðān hæðene byrgilse an lorta leā westewerdne; of lorta leā eft on ðone chiricstede. Acta est autem haec mea donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXII. hiis testibus consentientibus quorum uocabula infra carraxata clare patescunt.

✠ Ego Eadgar sub titulo agiae crucis praedictum donum confirmo. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwoldus episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelmus episcopus roborauī. ✠ Ego Ælfstanus episcopus annui. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus suppressi. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfheah dux. ✠ Æðelwine dux. ✠ Wulfstan minister. ✠ Æðelwerd minister. ✠ Ælfwerd minister. ✠ Byrhtic minister. ✠ Æðelwerd minister. ✠ Ælfhelm minister. ✠ Eadulf minister. ✠ Eanulf minister.

DLXXII.

EÁDGÁR, 972.

✠ NUNC mutando fragilitas mortalis uitae marcescit, et rotunda saeculorum uolubilitas manescit, ac in carorum propinquorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo ego Eadgar totius Brittan-
niae basileus quendam ruris particulam, quatuor uidelicet cassatos, in loco qui celebri æt Auene, nuncupatur uocabulo, cuidam meo cubiculario nomine Winstano, pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, syluis, uoti compos habeat et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet et expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Ðis synd ðára feower hida land-gemæra æt Afene ðe Eádgár cyning gebôcade Wynstâne his bûrðene on éce yrfe. Ærest of Afene on ða ealdan burhdíc on ðæne weg; ofer ðæne weg eást swá Wulfsige hit gemærsode oð hit cymð tó ðæm wege ðe scæt fram Hambres buruh tó Æðelwarebyrig oð hit cymð tó ðam wege ðe scæt eástan fram Winterburnan west tó Billan cumbe tó ðæm ealdan wuduforda, ðonan úp on midne streám oð hit cymð eft fornan gean ða ealdan burhdíc. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXII. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi.
 ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Oswold archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus corroborauit. ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidauit. ✠ Ego Ælfwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus concessi. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Heanric minister. ✠ Ego Leofa minister. ✠ Ego Leofwine minister.

DLXXIII.

EÁDGÁR, 972.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXII. Ego Eadgar rex et primicerius totius Albionis, ruris quandam particulam, denis ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Corsantun, liberam, praeter arcem pontem expeditionemque, sub instinctu diuini amoris et timoris, deo omnipotenti et sancto Petro humillima deuotione in ciuitate Aquamania offero et commendo ea interposita ratione, ut nullius ordinis homo hoc nostrum donatium decretum, quamdiu christianitas in Anglorum uigeat partibus, sine ira et uindicta omnipotentis dei audeat irrumpere uel temptauerit infringere.

Ego Eadgar rex concessi et subscripsi ✠. Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Æðelwold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfhere dux consensi et subscripsi ✠. Ego Æðelwine dux consensi et subscripsi ✠.

DLXXIV.

* EÁDGÁR, 972.

✠ ORTHODOXORUM uigoris aecclesiastici monitu creberrime instruimur, ut illi oppido subiecti suppeditantes famulemur qui totius mundi fabricam miro ineffabili-que serie disponens microcosmum, Adam uidelicet, tandem quadriformi plasmatum materia almo ad sui similitudinem instinctum spiramine, uniuersis quae in infimis formauerat, uno probandi causa excepto, uetitoque praeficiens paradisiacae amoenitatis iocunditate collaterana Eua scilicet comite decentissime collocauit. Larvarica pro dolor! seductus cauillatione; uersipellis, suasibilisque tergiuersatione uiraginis pellectus anathematis alogia ambro pomum momordit uetitum, et sibi ac posteris in hoc aerumpnoso deiectus saeculo lethum promeruit perpetuum. Uaticinantibus siquidem prophetis, et coelitus superni regis diuturna clamdestino praesagia dogmate prominentibus nitide orthodoxis, eulogium ex supernis deferens: non ut Iudaeorum seditiosa elingue fatetur loquacitas; sed priscorum, atque modernorum lepidissimam ambiens facundiam, Arrianas Sabellianasque proterendo nenias anagogico infrustrans famine, nosque ab obtunsi caecitate umbraminis ad supernorum alacrimoniam patrimoniorum aduocans, angelus supernis elapsus luminibus in aurem intemeratae uirginis, ut euangelica promulgant famina, stupenda cecinisse uidetur carmina, cui aecclesia tota catholica consona uoce altibohando proclamat, 'Beata es uirgo Maria quae credidisti, perficientur in te quae dicta sunt tibi a domino.' Mirum dictu incarnatur uerbum, et incorporatur scilicet illud, de quo euangelista supereminens uniuersorum altitudine sensuum inquit; 'In principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum,' et reliqua. Qua uidelicet sumpta de uirgine incar-

natione antiquae uirginis facinus demitur, et cunctis mulieribus nitidis praecluens taumatibus decus irrogatur. Intacta igitur redolente Christi diuinitate, passaque ipsius humanitate, libertas addictis clementer contigit seruulis. Hinc ego Eadgar altithrono amminiculante Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu triuiatim persistentium basileus, ut huius libertatis altithroni moderatoris clementia merear obtinere consortium, coenobio loco celebri qui ab huius prosapiae solicolis Wigorna[ceastre] nobili nuncupatur uocabulo situm, genitricique domini nostri semper uirgini Mariae necnon beato Petro apostolorum principi eiusque co-apostolo Paulo dedicatum habetur monachis regulariter degentibus monastici aeternam priuilegii concedo libertatem, quatenus post decessum N [abbatis] egregii cuius temporibus haec libertatis restauratio Christo suffragante concessa est, quem sibi uniuersa praefati coenobii congregatio apto elegerit consilio secundum regularia beati Benedicti instituta abbatem, iuste ex eodem fratrum cuneo eligens constituat. Huius priuilegii libertas deinceps usu perpetuo a cunctis teneatur catholicis, nec extraneorum quispam tyrannica fretus contumacia in praedicto monasterio ius arripiens exerceat potestatis, sed eiusdem coenobii collegium perpetuae ut praedixi libertatis gloriatur priuilegio. Sit autem praefatum monasterium omni terrenae seruitutis eodem tenore liberum, quo a precessore nostro a rege uidelicet Coenulfo orthodoxae fidei strenuissimo fuerat, uti uetusto continetur priuilegio Beornoðo duce optinente solutum; agri equidem qui ad usus monachorum domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici Mariae priscis modernisque temporibus a regibus et religiosis utriusque sexus hominibus et a meipso restituendo iure concessi sunt. Tempore siquidem quo rura quae domino deuoto concessi animo iniuste a sancta dei acclesia ablata fuerant, perfidi quique nouas sibi haeredita-

rias kartas usurpantes ediderunt, sed in patris et filii et spiritus sancti nomine praecipimus, ut catholicorum nemo easdem recipiat, sed a cunctis repudiatae fidelibus in anathemate deputentur, ueteri iugiter uigente priuilegio. Haec sunt nomina terrarum quae ad Wigornam pertinent. Praefato quoque coenobio trium iugerum quantitas et duo praedia in famosa urbe quae ab accolis dicitur Uuigornaceaster accidunt, quae sub eiusdem conditione libertatis perpetualiter in nomine domini nostri Ihesu Christi haberi praecipio, et ad usum conficiendi salis duobus in locis .XVIII. doliorum situs on Middel wic .x. et on Neoðomæst wic .VIII. et duarum fornatum statio on Wit-tune et uas quod dicitur Westringce cum uno manso et dimidium mansi in loco qui dicitur Nortun, et dimidium mansi in loco qui dicitur æt Westwuda eiusdem perpetualiter sint libertatis. Si quis uero tam epilepticus philargiriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, ni prius hic digna satisfactione humilis poenituerit quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus cum Anania et Saphyra iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXII. scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem utriusque ordinis decusatim domino disponente caraxantur.

✠ Ego Eadgar Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate donum agiae crucis roborauī. ✠ Ego Dun-

stan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam confirmaui. ✠ Ego Oswald Eboracensis basilicae primas huic regali dono assensum praeui. ✠ Ego Æðelwold Uintoniensis praesul aedis canonica subscriptione manu propria depinxi. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis cathedrae pontifex signum sanctae crucis laetus impressi. ✠ Ego Ælfwold Scireburnensis cathedrae antistes hoc intepidus donum corroborauī. ✠ Ego Brihthelm plebis dei famulus huius regis dapsilitati laetabundus applausi. ✠ Ego Ælfwold legis dei catascopus testudinem agiae crucis iussu regis impressi. ✠ Ego Ælfstan Rofensis sedis archimandrita tauma crucis agiae hilaris imposui. ✠ Ego Eadelm commissarum plebium speculator hoc eulogium gaudens firmaui. ✠ Ego Wynsige dei allubescēte gratia spiritalis ouilis opilio hanc largitionem consolidauī. ✠ Ego Aðulf domino codrus amminiculante hoc donum trophaeo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfðryð praefati regis conlaterana hoc sintahma cum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas subscripsi. ✠ Ego Æscwig abbas consensi. ✠ Ego Osgar abbas dictauī. ✠ Ego Æðelgar abbas impressi. ✠ Ego Cineward abbas depinxi. ✠ Ego Foldbriht abbas descripsi. ✠ Ego Ælfæh abbas confirmaui. ✠ Ego Sideman abbas corroborauī. ✠ Ego Osward abbas consensi. ✠ Ego Brihteah abbas impressi. ✠ Ego Goduune abbas consensi. ✠ Ego Brihtnoð abbas assensi. ✠ Ego German abbas firmaui. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux.

Rubric. Dis is se freolse and ðara landa bōc ðe Eādgār cyning geūðe intō Wigernaceastre, Gode tō lofe and sancta Marian and sancte Benedicte.

DLXXV.

* EÁDGÁR, 972.

✠ GRATIA domini nostri Ihesu Christi regis omnium saeculorum, omnia suo nutu distribuentis regna terrarum et moderantis habenas rerum, ego Eadgar sub ipso sidereo rege praesidens regno magnae Britanniae saepe petitionem uenerabilis et deo dilecti pontificis Æðelwoldi, super stabilitate aecclesiarum, quarum ipse est infatigabilis constructor accepi, maxime autem super antiqui monasterii restitutione ac libertate, quod primitus Medeshamstede, modo dei adiutorio ac sua atque nostra instantia restauratum, Burch appellatur; quod scilicet quadam praerogatiua gratiae sancti Petri ac pristinae nobilitatis eminentius diligit. Recolens enim illud a pristinis regibus, Wlfero necnon Æðelredo, aliisque successoribus magnifice ditatum et regalibus priuilegiis fortissime stabilitum, sed ab externo paganorum exercitu destitutum; hic dei sapiens architectus magno zelo domus dei studuit reparare: et acquisitis, ac redemptis undique rerum possessionibus, cum nostra regali donatione prout potuit amplificare. Ego itaque pro gratia sancti Petri, tantique patris caritate, atque animae meae redemptione concedo gratantissime illud sanctum et apostolicum coenobium in perpetuum esse liberum ab omni saeculari causa et seruitute, ut nullus aecclesiasticorum uel laicorum super ipsum uel super ipsius abbatem ullum unquam habeat dominium, sed ipso abbate cum subiecta Christi familia in pace dei et superni ianitoris Petri patrocinio illud regente, ac rege in omnibus necessitatibus adiuuante, ab omni mundiali iugo tam securum aeternaliter persistat, quam liberum, sed etiam ab episcopali exactione, et inquietudine, ex apostolica libertate, et reuerendissimi archiepiscopi nostri Dunstani auctoritate cum suis appendiciis, id est, Doddesðorpe, et Ege, et Pastune

perpetuo maneat absolutum. Uillam quoque Undale cum toto iure adiacentium, quod Eahtahundred Anglice nominatur, et cum mercato, ac theloneo, ea prorsus libertate donamus, quatenus nec rex, nec comes, nec episcopus praeter christianitatem attinentium parochiarum, nec uicecomes nec ulla unquam maior minorue persona, ulla dominatione occupare, nec de ipsa uilla Undale, ubi legitime consedere debet, in alium locum transferre ullatenus praesumat: sed tantum abbas praedicti coenobii illud cum suis causis et legibus totum in sua potestate liberrime teneat, et quando uel in quo loco sibi placuerit sine ulla contradictione sedere faciat. Item terras nostro adiutorio uel dono, uel optimatum meorum, per praefatum episcopum eidem monasterio adiectas, quae hic ex parte titulatur, id est, Barwe, Wermingtun, Asctun, Kyteringas, Castre, Eilesuorðe, Waltun, Wiðeringtun, Ege, Dorpe, et unum monetarium in Stanforde in perpetuam libertatem concedimus. Sint ergo tam istae uillae quam caeterae omnes, quae ad ipsum monasterium pertinent, cum uniuersis rebus et rationibus suis et toto quod appellatur sace et socne, ab omni regali iure et ab omni saeculari iugo in aeternum liberae, et in magnis, et in minimis, in siluis, campis, pascuis, pratis, paludibus, uenationibus, piscationibus, mercationibus, theloneis, omnibusque rerum procurationibus dei beneficio prouenientibus. Concedimus etiam dimidiam partem stagni quod dicitur Witlesmere, per episcopum Æðelwoldum acquisitam, cum omnibus scilicet aquis, piscariis, stagnis et paludibus attinentibus, usque ad hos terminos circumiacentes, quorum septentrionalis est, ubi primum intratur Merelade, de amne Nene, orientalis ad Kingesdelf, australis ad Aldwinesbaruue, qui locus est in palude contra medietatem uiae Ubbe-merelade, occidentalis ubi aqua de Opbete finitur ad terram; quae omnia antiquitus ad illud sacrosanctum monasterium multo latius et longius pertinuisse pro-

bantur. Mercatum quoque constituimus in Burch singulare, ut nullum aliud habeatur inter Stanforde et Huntedune, et ad illud damus, ibidemque persolui iubemus, totum sine ulla contradictione theloneum, hoc est, primo de tota Witlesmere usque ad theloneum regis quod iacet ad hundred de Normannes Cross, et de Witlesmere sicut Merclade uenit ad aquam Nene, et inde sicut aqua currit ad Walmisforde; et de Walmisforde, usque ad Stanforde; et de Stanforde iuxta cursum aquae usque ad Crulande; et de Crulande usque ad Must; et de Must usque ad Kingesdelf; et deinde usque ad praedictam Witlesmere. Propter uaria quippe lucra et corporalium et spiritualium utilitatum hoc mercatum decernimus illic celebrari, et undique illud requiri quatenus et dei ministri, inde adiuuentur propinquius, et a concurrente populo inter terrena necessaria coelestia petantur subsidia, dummodo per sancti Petri quaesita patrocinia, et per missarum audita mysteria secundum fidem cuiuslibet ibi possint redimi diuersarum offensionum debita. Porro decedente abbate de eadem congregatione, fratres successorem idoneum eligant, et regis fauore ordinetur; hanc igitur totius abbatae, tam in longinquis quam proximis possessionibus regificam libertatem ab omnibus approbatam, excepta modo rata expeditione, et pontis arcisue restauratione, satagimus per ipsum deuotissimum huius descriptionis auctorem Æðelwoldum, a sede apostolica Romanae aecclesiae iuxta primitiuam eiusdem monasterii institutionem perpetuo corroborare. Quam quicumque in aliquo uiolare praesumpserit, ipsius summi praesidis Petri, et Romanae hierarchiae, omniumque sacrorum ordinum animaduersione in infernum aeternum damnetur; qui uero prouexerit et defensauerit in sorte electorum dei remuneretur. Sancitum est hoc priuilegium anno dominicae incarnationis nongentesimo septuagesimo secundo, meique terreni imperii anno sextodecimo; quod his probabilibus testibus

cum sanctae crucis indicio subnotatur iuxta meam subscriptionem.

✠ Ego Eadgar totius Albionis basileus hoc priuilegium cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus hoc idem cum trophaeo agiae crucis corroborauī. ✠ Ego Oswald Eboracensis aecclesiae archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Æðelwold praesul consignauī. ✠ Ego Ælfstan episcopus faui. ✠ Ego Aðulf pontifex consensi. ✠ Ego Æscwi abbas non renui. ✠ Ego Osgar abbas approbauī. ✠ Ego Æðelgar abbas consensi. ✠ Ego Ælfere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfsi minister. ✠ Ego Ælfuueard minister. ✠ Ego Fryðegist. ✠ Ego Ðured. ✠ Ego Ulf. ✠ Ego Wlfric. ✠ Ego Osferð. ✠ Ego Wlstan. ✠ Ego Ringulf. ✠ Ego Ælfstan. ✠ Ego Æðelsige. ✠ Ego Wlfeah. ✠ Ego Æðelmund. ✠ Ego Ælfelm. ✠ Ego ÐuREFERð. ✠ Ego Frana. ✠ Ego Fryðegist.

DLXXVI.

ÓSWALD, 960—972.

✠ AETERNO genitori cum inclita prole, sanctoque paraclito laus et honor. In cuius onomate, ego Oswaldus, modicam ruris partem .i. uidelicet mansam, meo fideli artifice Wulfhelm utenti uocitamine, et post se, .ii.^{bis} haeredibus, et post illorum uitam usui monastico in Wigracestre restituatur.

✠ Oswald bisceop. ✠ Wynsi presbyter. ✠ Ælfsi presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Ælfstan presbyter. ✠ Wulfward diaconus. ✠ Goding diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Godwine clericus.

DLXXVII.

EĀDGĀR, 973.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXIII. Ego Eadgar diuina allubescence gratia rex et primicerius totius Albionis, ruris quandam particulam, septenis ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Hamme, liberam praeter arcem, pontem, expeditionem, ad aecclesiam beatae dei genitricis Mariae quae sita est in monasterio quod dicitur Glastingaburghe in perpetuam possessionem libenter admodum largitus sum, ad supplementum necessarium fraternae conuersationis ibidem deo seruientium; hoc praecipiens in nomine domini nostri Ihesu Christi, ut nostrorum nemo successorum christiano uigente numine hoc nostrum decretum audeat uiolare; quod si quisque temptauerit hic et imperpetuum perpetuas inferni poenas luet. Hoc tamen inter notandum est, quod haec praefata terra in Hamme adepta est supradicto monasterio, per commutationem alterius terrae quae dicitur Brancminstre; et acta est haec commutatio pacta uicissitudine per consilium et licentiam omnium optimatum nostrorum quorum inferius nomina carraxantur; haec sunt territoria. Erest on smalmores heued suðe; endlang mors also ðe pil schet, of redmor estward, so souð to pille; endlang pilles on mirranford; ðanen wernanford mideward op on wernanstreme of ðe pirie, ðanen liggið þritte acres ðis kingis, and ðanen geð hit est on werne; op endlang wernestremes on bradanmores heued, ðanen on ðe smale hegrewe on widanleighe westward, ðanen on fautisham norðward; endlang weies on ðe olde dich on swicombes heued, on wolcombes heued forbi eche of wolschern westward, ðanen on holan wei, upward on ðan stone, so eare bi eue; on suapan westward, ðanen on Stanwei; upward endlang weies

on russeleighe; upward so on Henleighe westward, ðanen on wirtroneshoc on peret westward; ðanen on midde mor; endlang mores eft on smalemor; ðanen is ðis merehande, oðer manne ðare kinge and ðare bisschop on pulessweran to ðan seuen hidin at hamme, to ðe come to þiwiSSH tuelf acres.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum consensi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus subscripsi; cum multis aliis.

DLXXVIII.

EÁDGÁR, 973.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXIII. Ego Eadgar, diuina gratia allu-bescente rex et primicharius totius Albionis, ruris quandam particulam .VII. aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Harawille, Ælfrico ministro meo libenter admodum pro eius satis placabili ministerio, iure haereditario de haerede in haerodem persoluo; hac interposita ratione, ut nostrorum nemo successorum, uigente christiani numinis imperio, hoc nostrum decretum sine uindicta omnipotentis dei audeat uiolare. Et his limitibus haec telluris particula quaquaversum gyrari uidetur. Ðis syndan ðára .VII. hida landgemæro. Ærest of ðám ællanstubbe, on ðone ôðerenne ellestub, and swá on ða ealdan firh; ðanon tó smalan wege and swá ymbútan flegges gáran; ðanon andlang ðæs smalan weges útt on Humbracumb; swá on Ycenyldre weg; á forð be wege eft on ðone ellenstub; ðanon on ðone hærepað on hárandúne, and swá on cranwylle; ðanon on hesleá bróc, and swá on hreómæde; ðanon on ða ealdan cotstowa and swá on smalan bróc; ðanon on ðæt lange furlang; swá on cymæscumb on snelles gáron. Ðis syndon ðæra mæda gemæra. Ærest andlang ðæs ealdan bróces of Súðtúniga lace, and swá on Stoc-

wylle brôc; ðanon on ðone ealdan brôc, and swā on Wudubrigge. Et haec sunt nomina testium et huius doni constipulatorum consensumque corroborantium, quae inferius depingi carraxarique uidentur. ✠ Ego Eadgar rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswald archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadhelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelward minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Wynsige minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Eadwine minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

DLXXIX.

* EÂDGÂR, 973.

✠ UNIUERSIS sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit quod instabilis huius miserrimae ac caducae uitae curriculum cum marcido inanis gloriae flosculo tabescendo lugubriter deficit, et friuola eius gloria nunquam in eodem statu permanens, uelut fumus rotatu celerrimo euanescit. Attamen annuente Christi mundi creatoris ac redemptoris gratia, cum recidiuis praesentis uitae munusculis futuram aeternae uitae beatitudinem centupli-

cato quaestu adquirere lucrando fide uigente catholica prudentissime ualemus. Quamobrem ego Eadgar, totius Britanniae basileus, quoddam monasterium beatae dei genitrici, semperque uirgini Mariae ad laudem et honorem eiusdem domini nostri Ihesu Christi, mundi saluatoris, dedicatum in loco qui quondam Ancraig, nunc uero usitato Dornig nuncupatur uocabulo, et rura praefato monasterio subiecta, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, piscariis, capturis, gronnis, atque culparum emendationem, quae reatu aliquo in ipsis peraguntur ruribus, domino nostro Ihesu Christo, eiusque genitrici, semperque uirgini Mariae octauo decimo mei terreni imperii anno, attamen primo meae regiae dedicationis, Æseluoldo mihi episcoporum dilectissimo, cum omni subiectionis humilitate impetrante, aeterna largitus sum haereditate; ea semper interposita conditione, ut nullius altioris uel inferioris gradus hominis reatu, a domino nostro Ihesu Christo, sanctoque loco quod tam a me, quam a praedicto episcopo, uel a caeteris catholicis, concessum uel concedendum est, ulla occasione diabolo instigante, priuetur. Si uero crimen quod ueniae non sit dignum, suadente diabolo, quod absit, loci procurator commiserit, agatur rationabiliter de eo, quod de regis agitur praeposito, ut uidelicet reo rite decuriato ac iusto ordine depulso illi qui dignus sit Christi designetur, uti regis solet praepositura a nullo saecularium Christi possessione uiolata. Nam in ipso praefato loco anachoreticae uitae aptissimo duo, quondam praecipuae sanctitatis germani antistites, Tancredus uidelicet et Tortredus, coelestis uitae beatitudinem, alter martyrio alter confessionis gloria obtinentes, cum gloriosa egregii triumphii palma migrauerunt ad Christum. Tona uero eorum soror non solum carnalis propinquitatis foedere compaginata sed etiam in imitatione uirtutum et caritatis repagulo connexa, in intima huius insulae parte anachoreticam

uitam ducens agonem sanctae conuersationis decentissime complens ac putidam huius fragilitatis mortem deserens, membrum tripudians perrexit ad caput quod est Christus humani generis redemptor, qui cum coaeterno patre et spiritu sancto utriusque sexus milites infiniti tripudii gloria beatificando coronat. Hic namque tantae et tam secretae quietis ac uenustatis locus peccatis promerentibus prius a paganis uastatus, et diu postea miserabiliter a saecularibus possessus, sine dei seruitio et spiritualium conuersatione extiterat. Tali igitur tantaeque miseriae praefatus praesul compassus, et insulam unius uidelicet mansae quantitatem a quadam muliere, quae noto Æðelflæd uocitabatur onomate, cum quadraginta mancusis auri emendo obtinuit et aedificia monachorum habitationi conuenientia inibi construens, aecclesiam ad laudem trinitatis quae in coaeterna deitatis unitate consistit in unitate tripertitam construens, ad sanctitatis memoriam trium sanctorum quorum suffragiis praecipue confidebat, dei scilicet genitrici semperque uirgini Mariae orientale altaris presbyterium dedicans, occidentalem uero cleri et populi eiusdem aecclesiae partem beato Petro regni coelorum clauigero, necnon aquilonarem ipsius basilicae porticum beato Benedicto omnium monachorum patrono consecrauit, multisque et diuersis telluris portiunculis locupletans, ac diuerso aecclesiastici iuris suppellectili ornans decorauit. Uitae igitur regularis monachos inibi constituens ipse abbat uice fungens, abbatem sanctae monachorum congregationi praeferre post obitum suum instituit; ut ita deinceps abbatum electio secundum regulae praeceptum ex eadem congregatione usu teneatur perpetuo; id est ut ex eadem congregatione, qui ordinandus est, et aliunde nequaquam nisi peccatis, quod absit, promerentibus uel impediante imperitia, talis qui dignus sit in ea reperiri nequierit, cum regis consilio eligatur; rex autem non ad tyrannidem, sed

ad loci munimen et augmentum uti mos est super pastorem et Christi gregem, dominium solenti uigilantia misericorditer custodiat. Saecularium uero nec episcoporum quispiam ne ad magni detrimenti ruinam deueniat, ut dominium loci teneat excepto rege numquam eligatur. Sunt etenim rura haec quae a praefato rege et diuinae seruitutis obsequio, cum magna humilitate obtinuit, et auro argentoque non solum a rege, sed etiam a diuersis hominum personis comparauit, et in exordio domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae, necnon beato Petro apostolorum principi ad usus monachorum inibi sub regula patroni nostri beati Benedicti degentium aeterno concessit donario, id est, Witlesig, Niwantun, Widestun, Geakeslea et oðer Geakeslea, Fearresbeafod, Bearuwe, Tealfolscet; duas mansas iuxta Huntandune, et monasterium sanctae Mariae extra oppidum dedicatum supradictum. Nam supradictam insulam quae Witlesig nuncupatur, totam prudentissime acquirens eius mediam partem a Leofsige filio Ælfiges, cum .XL. meri argenti libris, et cum sex mansis æt Brigrafan emendo obtinuit; duas uero partes alterius medietatis, cum uiginti libris a Leofwine filio Aðulfi comparando acquisiuit; tertiam uero partem eiusdem medietatis et duas partes illius stagni quod Witlesmere nominatur emit ab Ufan, et ab eius uterinis fratribus cum .xxx. argenti libris purissimi; has autem triginta libras praefatus miles dedit Henrico, et sibi ab eo rus quod Draegtun nuncupatur, cum ipsa argenti pecunia quam illi episcopus subueniendo ne depopularetur dederat, multis coram testibus comparauit; rursumque cum illi immutare uellent hanc commutationem, idem episcopus illis uiginti libras appendit Niwantun a quodam milite qui Ælfric Cild uocatur deuotissime primo cum uiginti libris, ac deinde cum praefatus miles hoc immutare disponderet, praedictus episcopus illi duas mansas æt Resuan, duasque

æt Yranceaster, unam quoque æt Ticcean Mersce, insuper et tredecim libras pro pecunia appendit et sic altera uice Niwantun mercando adquisiuit. Leofstan quidam miles ob patrocinium sui muniminis, episcopo mansam et dimidiam in Ticcean Mersce gratuite dedit; dimidiam uero mansam a quadam uidua comparauit, unam autem mansam quam fur quidam ante possederat, a rege cum triginta mancusi auri emit. Wudestun praefatus praesul a rege mutauit, dans uillam Paninctun in commutatione quam episcopo superstiti Ælfsige post obitum eius condixerat; uiginti quinque mansas quae Geakesleia nominantur quas dedit sanctae dei genitrici semperque uirgini Mariae æt Ðornige mutauit a Wulfstano, primo cum uiginti quatuor mansis in Wassangatune in Suðsaxon; rursumque cum ille totum hoc in aliud transferre moliretur episcopus alteram comparationem innouans, cum sexaginta purissimi libris argenti ab Ælfrico supranominato praedictas uiginti quinque mansas æt twam Geakeslean, et æt Farreshehafde comparauit, nam uillam quae Beruwe in Lindesige nominatur idem episcopus a rege praefato cum quadraginta meri argenti libris emendo comparauit, et insuper munera sibi multo hac pecunia cariora pro eadem addidit tellure; aecclesiam autem in Huntandune, cum cimiterio et tribus agellulis mansis rex praefatus supradicto monasterio ob aeternae beatitudinis praemium gratulabundus aeterna largitus est haereditate; hoc excepto, supranominata rura omnia mutauit uel emit a rege uel possessoribus maiori minoriue pretio: piscaria uero in circuitu uillularum, Wyllan scilicet et Eolum, praefatus emit episcopus cum uiginti libris ac una libra in quibus per singulos annos .xvi. millia anguillarum capiuntur. Cuius medietatem capturae, octo scilicet millia, ad Ðornig, similiter et octo millia ad Burh annuatim distribui idem concessit episcopus. Quartam quoque partem stagni quod solito Witlesmere nominatur onomate, ac

duo piscaria decemque mutata sunt iugera de Ðornig uidelicet ad Burh pro commutatione centum uiginti porcorum pascualium ac pro domorum, sepium, et stabulorum emendatione. Sint igitur donanti domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semper uirgini Mariae a praedicto rege et episcopo perpetualiter repraesentata, omni terrenae seruitutis iugo libera tribus exceptis rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis harathi incendiis lugubris cum Iuda proditore Christi eiusque complicitibus puniatur si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIII. scriptum est hoc priuilegium primo meae regiae dedicationis anno, hiis testibus concordantibus quorum infra caraxantur uocabula.

✠ Ego Eadgar totius Albionis basileus hoc priuilegium tanta roboratum auctoritate crucis taumate confirmaui. ✠ Ego Dunstanus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus hoc idem cum trophaeo agiae crucis corroborauit. ✠ Ego Oswald Eboracensis aecclesiae archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Æðelwold episcopus consignauit. ✠ Ego Ælfstan praesul faui. ✠ Ego Ælfstan antistes assensi. ✠ Ego Aðulf pontifex consensi. ✠ Ego Asige abbas non renui. ✠ Ego Osgar abbas impressi. ✠ Ego Æðelgar abbas consensi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Beortnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelward discipulus. ✠ Ego Eanulf discipulus. ✠ Ego Ælfsige discipulus. ✠ Ego Ælfweard discipulus. ✠ Ego Friðegist. ✠ Ego Ðoreð. ✠ Ego Ðureferð. ✠ Ego Ælfhelm. ✠ Ego Frena. ✠ Ego Ulf. ✠ Ego Sigeferð. ✠ Ego Trunið. ✠ Ego Ulf. ✠ Ego Ðureferð. ✠ Ego Wlf. ✠ Ego Wlf-ric. ✠ Ego Osferð. ✠ Ego Wulstan. ✠ Ego

Friðegist. ✠ Ego Hringulf. ✠ Ego Ælfstan. ✠
Ego Æðelsige. ✠ Ego Leofsige. ✠ Ego Wulfgeat.
✠ Ego Æðelmund.

DLXXX.

ÓSWALD, 973.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIII.
consistente in ciuitate Lundonia rege Eadgaro cum
plurimis utriusque ordinis personis, Osuualdus archie-
piscopus cuidam uiro, Byrhtic nuncupato .v. mansas
dedit terrae in loco quem Byrhtawelle uocitant solicu-
lae; ut uiuens teneat et post se uni suorum cui magis
uoluerit, derelinquat; sicque eo defuncto, denuo ad ius
aecclesiae Wiogernensis deueniat. Hoc uero actum
est sub praefati regis testimonio, Dunstanique archi-
praesulis, atque Ælfhere ducis, reliquorum etiam, tam
episcoporum quam nobilium, attestatione uirorum.

Rubric. Byrhtanwylle. Ælfríce and Leófwine.

DLXXXI.

* EÁDGÁR, Dec. 28, 974.

✠ REGE regum, et domino dominantium, in aeter-
num et ultra omnipotenter ubique regnante, et ineffa-
bili sua clementia uniuersa coelestium et terrestrium
ac infernorum agmina gubernante! Ego Eadgarus
per magnam ipsius dei misericordiam totius Anglo-
rum regni solio sublimatus omnibus post me futuris
regibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus,
uiccomitibus, centenariis, caeterisque sanctae aec-
clesiae filiis innotesco quod quidam uir dilectissi-
mus mihi, necnon et propinquitatis consanguinitate
connexus, Aylwynus aldreman nomine, instigante di-
uina clementia cum beneuolo meo assensu ac licentia
in insula, quae nuncupatiuo usu ab incolentibus Rame-

seya promulgatur, in honore beatae dei genitricis ac perpetuae uirginis Mariae, sanctique Benedicti, omniumque sanctarum uirginum arcisterium construxit; praeuidens itaque incertum futurorum temporum statum, omnibus posteris meis scire profuturum decreui quale omnipotentis gratia operante, ibidem miraculum emicuit; sicut non incerta relatione quorundam episcoporum meorum immo et ipsius Aylwini didici.

Igitur diurno ac laborioso cruciatu podagrae pedum suorum praedictus illustris uir Aylwinus multis laborans in annis, usque quo nox affuit salutifera in qua piscator quidam ipsius qui Wlfgot uocabatur cum carinula et asseclis suis, et lino, aquam quae Anglico nomine Rammesmere dicitur ingressus est, piscem uidelicet gratia ad usum domini sui praedicti usu consuetu adquirendi. Sicut itaque nouerat uelle domini sui rete suo sedulo huc et illuc proiiciendo aliquid capere nitebatur, sed ex praedestinatione dei omnipotentis frustra laborans, et tandem piscario labore nimium fatigatus in carinula sua soporatus obdormiuit, cui sanctus in somnis apparuit sic fando Benedictus, 'Aurora spargente polum, tuum eiciens tragum multitudini copiosae uoti compos obuiabis piscium; captorum itaque piscium maiorem quem uos Haked nuncupatis Aylwino domino tuo ex mea parte offerens dices ei, ut meam donationem benigne assumens piae matri misericordiae et mihi omnibusque sacris uirginibus in hac insula monasterium monachorum habitationi cum officinis necessariis congruum sine dilatione studeat fabricare; ut ei igitur haec omnia per ordinem innotescas exhortor, sermonem addens sermoni quatenus scrutetur diligentius in loco praedicto quomodo noctu fessa terrae sua incumbant animalia, ac ubi taurum surgentem pede dextro uiderit percutere terram ibidem proculdubio xenodochii sciat se aram erigere debere. Et ut mente perspicaciori et fide constantiori meis his credat mandatis,

hunc tuum tibi exteriorem incuruo digitum quem et ipse mox a nexu podagrae solutus et signi certioris indicio roboratus tibi erigat reparandum.'

Praedictus igitur piscatorum didasculus hiis auditis euigilans lucisque diei spiculum in oriente conspiciens, in aquam, sicut sibi iussum fuerat tragum suum laxare coepit, et sicut sanctus pater praedixerat copiosam multitudinem piscium conclusit quorum maiorem eligens ex parte sancti Benedicti eum domino suo obtulit eique omnia quae in somnis didicerat reuelavit, digitumque suum a sancto incuruatum ut erigat obnixe rogavit; quae omnia mente sagaci concipiens Aylwinus digitum uiri haerentem erexit piscemque suscipiens matri domini Ihesu Christi, et sancto Benedicto grates innumeras benedicendo exsoluit, surgensque uir insignis festinus iubet mannum praeparari, et in insulam ipsam uadens, quomodo iacent sua animalia, ut praeceptum erat, explorat. Mira res, et miranda, ubi uir praedictus insulam est ingressus ab intractabili statim, et gemino morbo, nutu dei funditus liberatus est, animaliaque sua in modum crucis taurum uero in medio eorum iacere prospexit. Et sicut quondam sancto Clementi agnus pede dextro locum fontis, sic uiro isti taurus terram pede percutiendo locum mensae futuri arcisterii significauit diuinitus. Unde uir praefatus deum laudans confestim truncatis lignis accitari capellam ibi pulchro opere praecepit, ac deinde scemate condecens sicut mandatum sibi fuerat regulare futurae congregationi monachorum construxit coenobium. Deinde reuoluto quinquennio diebusque duodeuiginti, precibus uenerabilium amicorum meorum Dunstani Dorobernensis et Oswaldi Eboracensis archiepiscoporum eandem ecclesiam in honore beatae uirginis Mariae, sanctorumque praedictorum sexto idus Nouembris, anno ab incarnatione domini nongentesimo septuagesimo quarto, indictione secunda, solemniter, ut decebat,

dedicari concessi. Eodem uero anno, cum in natali dominico omnes maiores totius regni mei, tam aeclesiasticae personae, quam saeculares, ad curiam meam celebrandae mecum festiuitatis gratia conuenissent, a praedictis amicissimis meis archiepiscopis itidem rogatus, omnes donationes terrarum uel possessionum quas uel idem Aylwinus uel quaecunque aliae personae in dotulitium eiusdem aecclesiae, et ius haereditatis perseuerabile ad uictuale subsidium monachorum Christo iugiter ibi famulantium indulserant, dando et concedendo hoc regiae maiestatis meae priuilegio coram tota curia mea corroborauit, et tam ipsas donationes, quam nomina donatorum literis meis ad futurae posteritatis notitiam exprimere curauit: hoc est, primitus dona ipsius aldremanni, scilicet insulam in qua sedet xenodochium praedictum cum omnibus sibi pertinentibus pratis, pascuis, campis, paludibus, siluarumque densitatibus: deinde rus illud quod Upwode nominatur, cum Raueleya berewico suo, Hemmingford, Saltreiam, Stiuecleiam, Brininton, Weston, Hebugeh, Walsocnam, cum omnibus ad easdem uillas pertinentibus; in Welles quoque uiginti homines piscatores, sexaginta millia anguillarum singulis annis debentes ad usum fratrum praedictorum; Wulfina uxor eiusdem aldremanni, Brancestreiam cum omnibus ad eam pertinentibus; Dunstanus archiepiscopus Dorobornensis, Wardebusc cum omnibus sibi pertinentibus; Oswaldus, archiepiscopus Eboracensis, Kingeston, id est, Wistowe cum Raueleia, et Biri berewicis suis ac omnibus sibi pertinentibus; Æðelstan, Mannessune, Slepam et Chateriz, et de Elesworð partem orientalem cum omnibus sibi pertinentibus; Briðnot aldremannus, Wyðenton, et Ysham cum omnibus sibi pertinentibus; Aylfwoldus frater Aylwyni praescripti, Houtton, Witton, Riptonam, Clinton, et Biðernam, cum omnibus sibi pertinentibus; Limð uidua, Grauel, Dillington, Stocton, et Gillinger, cum omnibus sibi pertinentibus.

Haec itaque rura, ut supradixi, pro adipiscendâ dulcedinis diuinæ misericordia et pro stabilitate regni mei, libenti animo in dote perseuerabili annui, cum aecclesiis, cum terris cultis et incultis, exitibus, redditibus, uiiis, inuiis, segetibus, siluis, brueriis, secundum antiquos diu seruatos confinium terminos, in pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, paludibus, piscariis, mariscis, molendinis, et theloneis, ad se pertinentibus, et cum omni utilitate quae inde potêrit omni tempore euenire, et cum omnibus per circuitum terminis et metis suis ab regia actione et angaria uel a qualibet humanae seruitutis subiectione liberrima, lege, libertate, consuetudine, tam bene et tam plene, sicut ea sub mei iuris dominio suffragatore deo, melius et liberius prænominati nobilissimi possiderunt uiri, fauore et consensu primatum et optimatum meorum, prænominatae aecclesiae firmiter perpetuo habenda concessi et confirmaui.

Ut igitur hoc donationis meae decretum fixiori firmitate, et stabilitate perduret, praesentis paginae priuilegio decerno et statuo, ut sint libera et expedita tam praedicta territoria ibidem iam data, quam ea quae a fidelibus deinceps sunt danda, ab omni angaria constructionis pontis, arcisue restorationis, et ab omnibus saecularibus seruitiis et operibus ita quod nullus unquam regum uel episcoporum, seu principum procuratorum siue exactorum ab illis pastum nec opera uel tributa exigat; sed omnia sint libera omnino et quietâ quaecunque superius praenotantur. Praeterea ex consulto et admonitione uenerabilium amicorum meorum Dunstani Dorobernensis, et Oswaldi Eboracensis archiepiscoporum, decreta utilia statui, ut quicumque maiestatis regiae reus, uel cuiuslibet alterius offensae, ad locum illum confugerit, eius rei et membrorum ac uitae impunitatem consequatur: semperque sit habitatio monachorum, ac secundum beati Benedicti traditionem post obitum abbatis ex eadem con-

gregatione alter qui dignus sit eligatur; aliunde uero nullus ibi praeficiatur nisi nullum, quod absit, ibi contigerit qui dignus tali officio sit, inueniri; quod si contigerit, potestatem habeant de alio noto monasterio abbatem eligendi cuius uita sapientia et religione clarescat; laicorum autem aut clericorum nemo loci illius dominium usurpare praesumat. Possessiones uero quae ibi a quibuscunque donatae sunt, non abbas, non alia quaelibet persona licentiam habeat uendendi extraneis uel dandi, sed regum munimine locus ille semper tueatur, ipseque abbas regi deo soli seruiens spirituali et temporalis commissum sibi gregem pastu diligenter foueat: liceatque ipsi congregationi quod sibi per rectam delegationem collatum est perpetuo possidere et pro me et pro stabilitate regni mei deum iugiter exorare. Post huius itaque priuilegii mei donationem, excommunicauerunt omnes episcopi, abbates, presbyteri qui in plurima numerositate eodem die affuerunt, eos qui hoc constitutum infringerent uel infringi permetterent, quantum in ipsis esset.

Et ut haec auctoritas meis et futurorum post me regum temporibus, circa ipsum sanctum locum firma perenniter permaneat et inuiolata, et ut ab omnibus optimatibus meis et iudicibus priuatis et publicis melius et certius credatur; manus meae subscriptione hanc cartulam quinto kalendas Ianuarii decreui roborare et sigilli mei impressione communire.

✠ Signum Edgari, et serenissimi Anglorum imperatoris. ✠ Signum Edwardi eiusdem regis filii. ✠ Signum Æðelredi fratris eius. ✠ Ego Dunstanus Dorobernensis archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Oswaldus Eboracensis archipraesul corroborauit. ✠ Ego Ælfstanus Londoniensis episcopus consolidauit. ✠ Ego Æðelwoldus Wintoniensis episcopus commodum duxi. ✠ Ego Ælfnobus Dorocensis episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfstanus Roffensis episcopus consigillauit. ✠ Ego Ælfgarus Wintoniensis episcopus

amen dixi. ✠ Ego Elsinus abbas cum coabbatibus meis et presbyteris infractores huius firmitatis excommunicauī.

DLXXXII.

EÁDGÁR, about 974.

✠ DIVINAE auctoritatis ammonitione pie commone-mur, ut recidiuis instantis uisibilisque uitae lucellis, ea quae non uidentur et aeterna subsistunt toto mentis annisu assidue indefessi lucremur, iugique animi nostri conamine fidem trinitatis in unitatis substantia manentem scrutantes sanctis operibus roborati deuotissime firmemus. Thesaurum igitur terrenae substantiae coelo collocans, ego Eadgar totius Brittanniae basileus non solum habitaculum uetusti monasterii sed etiam noui aequae sanctimonialium, ut coenobitae inibi degentes a ciuium tumultu remoti tranquillius deo seruirent honorifice, magna dilataui cautela; spaciumque omne praefatis coenobiis contiguum, dissipatis saecularium domunculis, in honore domini nostri Ihesu Christi eiusque genitricis semperque uirginis Mariae, sanctique Petri apostolorum principis et coapostoli eius Pauli, iisdem sanctis locis in Wentana ciuitate deifice locatis, aeterna largitus sum haereditate. Ma-neat igitur praefatum donum perpetua libertate iocundum, quod ex suis beneficiis aeterno deo transitorius deuote concessi. In nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipio, ut nemo successorum meorum angustare temere praesumat, quod ego amplificans circa monasteria dilataui, sed spacium omne muris uel sepibus complexum uti dedi sanctis monasteriis perpetualiter deseruiat. Si autem quispiam altioris uel inferioris ordinis homo angustando donum nostrum uiolare praesumpserit, anathema sit, et cum Iuda, filii dei et domini nostri Ihesu Christi proditore, eiusque complicitibus infernali incendio sine fine cruciatus pu-

niatur, nisi ante obitum correctus emendauerit quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi.
 ✠ Ego Dunstan Dorouernensis archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Æðelwold episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Oswulf episcopus adqueui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consignauit. ✠ Ego Ælfwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Brihtelm episcopus non renui. ✠ Ego Ealdelm episcopus conscripsi. ✠ Ego Ælfðryð regina hanc donationem confirmaui. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Cyneward abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Sideman abbas. ✠ Ego Ælfheah abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Ealfward dux. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Wlstan minister. ✠ Ego Bryhtric minister. ✠ Ego Leofa minister.

DLXXXIII.

* EÂDGÂR, 963-975.¹

✠ HËR is geswutelod on ðisum gewrite hū Æðelwold bisceop begeat æt his leófan cynehláforde Eadgāre cyninge ðæt he, mid geðeahte his witana, geniwode Ciltancumbes freols ðære hālgan þrynnesse and sancte Petre and sancte Paule intó Wintanceastre, ðān hirede on ealdan mynstre, eal swā his yldran hit ær gefreodon: ærest Cynegils cyning and his sunu Cynewald cyning, ðe on angynne Cristendómes hit sealdan, eal swā hit lið on ælche healfe ðæs portes intó

¹ Comp. No. DXII.

ðære hālgan stowe; and syððan ealle heora æftergengen, ðæt wæs Egcbert cynincg and Aðulf cynincg and Ælfred cynincg and Eādweard cynincg, and he geūðe ðæt man ðæt land on eallum þingon for āne hide werode, swā swā his yldran hit ær gesetton and gefreodon, wære ðær mære landes, wære ðær læsse. And he beād on Godes naman ðæt nāðer nē ðære stowe bisceop nē nānes bisceopes æftergenga ðæt land næfre of ðære stowe geūtode, nē hit nānan woruldmen wið nānan sceatte nē wið ceāpe gesealde; and he beād þurh Godes ælmichtiges myclan mægenþrymm ðæt nān his beārna nē nān heora æftergengcana ðæt menster æfre leng mid preōstan gesette, ac ðæt hit efre mid munecan stōde, swā swā he hit mid Godes ælmihtiges fultume gesette, ða ða he hit ða mōdigān preōstas for heora mādædon ðanan ūtādrefde and ðerinne munecas gelogode, ðæt hi Godes þeōwedōm æfter sancte Benedictes tæcinge and dæghwamlīce tō Gode cleopodon for ealles cristenes folces ālisednesse. Ealles ðæs landes is ān hund hida: ac ða gōdan cynegas and ða wīsan, ælc æfter ōðran, ðæt ylce land swā gefreodon, Gode tō lofe and his þeōwan tō bryce intō fōstorlande, ðæt hit man æfre on ende for āne hide werian sceolde. Se ðe ðysne freols healdan wille God ælmihtig hine gehealde her and on ēcnesse. Gif hwā ðonne freols þurh ænige dystignesne oððe þurh deōfles lāre ðisne freols ābrecean wille, oððe ðās gesetednesse on ōðer āwenden durre, sē he āwyrged mid eallan ðān āwyrgednessan ðe synd āwritene on eallan hālgan bōcan, and sý he āscýred fram ūres drichtnes gemānan and ealra his hālgana, and sý he gebunden ða hwile ðe he libbe on ðisum life mid ðān ylcan bendan ðe God ælmihtig þyrh hine sylfne betæchte his hālgan apostolan Petre and Paule, and æfter his āwyrgedan forðsiðe ligge he efre on helle grundlēasan pytte, and byrne he on ðān ēcan fýre mid deōfle and his englan ā būtan

ælcen ende, bûtan he hit ær his forðsiðe gebête.
AMEN.

DLXXXIV.

* EÁDGĀR, 974.

✠ CUM uniuersitatem generalis massae meta maneant, certa uisibiliaque, ut apostolus inquit, temporalia, inuisibilia uero perpetua, restat unumquemque, ut hic peracta illic percipere merita. Unde ego Eadgarus, totius Albionis basileus, nec non maritimorum seu insulanorum regum circumhabitantium, adeo ut nullus progenitorum meorum subiectione, largiflua dei gratia suppetente sublimatus, quid imperii mei potissimum regi regum domino darem, tanti memor honoris, sollertius saepe tractaui. Piae igitur fautrix deuotionis peruigili meae studiositati superna subito insinuauit pietas, quaeque in regno meo sancta restaurare monasteria, quae uelut musciuis scindulis cariosisque tabulis tigno tenus uisibiliter diruta, sic, quod maius est, intus a seruitio dei ferme uacua fuerant neglecta. Idiotis nempe clericis eiectis, nullius regularis religionis disciplinae subiectis, plurimis in locis sanctionis seriei scilicet monachici habitus praefeci pastores, ad ruinosam quaeque templorum redintegranda opulentos fiscalium munerum eis exhibens sumptus; quorum unum nomine Ælfricum, uirum in omnibus aecclesiasticum, famosissimi custodem constitui coenobii quod Angli bipharo uocitant onomate Maldumesburg; cui pro commoditate animulae meae, ob saluatoris nostri eiusdemque Θεοτόκου semper uirginis Mariae, nec non apostolorum Petri et Pauli, Aldhelmi almi praesulis honorem, particulam terrae .x. uidelicet manentium uocabulo Eastcotun cum pratis et siluis munifica liberalitate restitui. Haec terra a praedictis semel accommodata clericis diu a plerisque, postremo a contentioso iniuste possessa est Æðelnoðo;

sed superstitiosa subtilique eius disceptatione a sapientibus meis audita, ac conflictatione illius mendosa ab eisdem, me praesente, conuicta, monasteriali a me reddita est usui, anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIII. regni uero mei .XIII. regiae consecrationis primo. Hanc uero restitutionis scedulam praedicti abbatis rogatu, ob futurae posteritatis memoriam tenacem caraxare praecepi, ne quamdiu christiana fides uiget in nostratibus ab aliquo tyrannici potestatus praefatum rus, ab illo sancto loco uiolenter, quod absit, aligenetur. Ab affinitate uero circumiacentium agellulorum haec memorata terra giratur territorio. Idonei testes regii doni astipulatores sunt isti.

✠ Ego Eadgar rex uexillifero signo trophaei proprium datum corroboraui. ✠ Ego Dunstan archipastor salutiferi stigmatē gabuli consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswald antistes uiuifici signaculo triumphī idem adstipulaui. ✠ Ego Æðelwold praesul taumatico crucis sigillo illud confirmaui. ✠ Nos tres uniformi proprio Ælfstani appellatio uocitamine episcopi consignauimus. ✠ Ego Byrthelm geminique Æðelwoldi episcopi consensimus et subscripsimus. ✠ Ego Ælfhere dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwyne dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Byrhtnoð dux subscripsi. ✠ Ego Oslac comes et praefectus consensi. ✠ Ego Wulfstan praefectus consensi. ✠ Ego Æðelwerd fraterque meus Ælfwerd ministri consensimus et subscripsimus. ✠ Ego Eadulf consensi et subscripsi.

DLXXXV.

* EÁDGÁR, 974.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris cosmi! Magnificentia concessionis diuinæ sensibili

nos instruens mentis deuotione ad bona feliciter agenda quatinus subrigamur, instigat cotidie cupiens clementi pietate extemporaliter nobis indultis redditibus uersa uice quo ipsius sponsam, aecclesiam uidelicet orthodoxam, certemus politae decorositatis munere exornare, in cuius amplificatione sanctus deus gaurizans laetatur permaxime. Etenim dum pro modulo uniuscuiusque possibilitatis, manente incomumitate corporis, in huius operatione studii fas sit operam dare, curaue omnimodis, praecipue plaudente deuotione interioris hominis, qui secundum deum diatim renouatur in agnitione deificaue ueritatis agendum est nobis, quos domini Ihesu salutaris dignatio solio sublimauit imperii regalis, atque digne concessit quo manentia adipisceremur praemia ex collatione terrenae potestatis. Perpendens siquidem ego Eadgar, sceptrifero dispositionis iure totius Britannici orbis basileus, iuxta Salomonici uerbi edictum, generationem instantem ad ima delabi eandemque humanitus reparari, agnoscensque circa nos quanta diuinitus praeuisio maneat benigni dei, eius multiplici inspirante clementia sum prouocatus, quatinus praesente caterua cunctorum nostri regni primatum sanctificatione principali sacratus et sacri unguinis infusione fierem delibutus, ut ex materiali infusionis munere munimen et subsidium perueniret benedictionis calice. Quod etiam actitari in famosae celebritatis urbe placuit serenitati nostrae cui ab aquis calentibus Baðan dudum est impositum uocabulum, ipso uidelicet reuolutionis die quo coelis spiritus sanctus adueniens coenaculo, residentibus apostolis diuersa dona carismatum dignatus est ministrare. Unde nunc et deinceps comperiat omnis sexus, omnis aetas, omnisque conditio principalitatem nostram gratanti dapsilitate qualiter coenobium, quod ab atauo meo Eadwardo rege, uidelicet in celebri loco qui a solicolis noto Wiltun uocatur nomine situm est; eliminatis inde

earum spurcitiis quae deum irritare potius quam digno uidebantur cultu uenerari, cuidam uenerabili abbatissae Wulfōryð nomine, libens cum omni mentis alacritate commendare, atque perpetuo libertatis priuilegio cum Cheolca caeterisque eodem rite pertinentibus praediis laetabundus beare decreui, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue constructione. Sic inconcussa huius priuilegii maneat libertas quatinus dum sors irreparabilis extremae horae mundo exemerit abbatissam prouisoremque ipsarum uitae illis quam potior in sanctitatis honestate reppererint, ex ipsis matrem sibi liceat substituere, nec sit extra consensus illarum scientiam qui huic nostrae immo deificae constitutioni aliquando conetur rebellis contrariusque existere. At si quem profanum deoque odibilem ita melancoliae uirus obsederit penitus, ut huius liberalitatis nostrae munimento hinc inde malit fieri aduersarius, ab omni sanctitatis coetu disparatus, Phlegethontis poenas luens, sit iugiter miserrimus intra semet ni reuersus fuerit quam citius, emendando praua cordis molimina. Deuotus filius autem matris aecclesiae uires augmentando praebens, in hac constitutione illud capessat benedictum, quod praecurrens deriuatur de montibus collium supernorum, laetus uitam degens sic in istam quatinus sumat supernam. Haec quidem et laudanda constat fore peracta largitio dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIIII. anno imperii nobis a deo collati anno .xv. procreatus matris aluo quarto et tricesimo, eorum confirmatione quorum inferius enarithmata liquescunt caraxata.

✠ Ego Eadgarus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roborauī. ✠ Ego Dunstanus Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis principatum et beneuolentiam, sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Oswald archons diuinae seruitutis officio mancipatus, Eboracae ciuitatis archiepiscopus,

sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Æðelwold Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus corroborauī. ✠ Ego Wynsige episcopus consensum prae bui figens crucem. ✠ Ego Ælfstan Wiltuniensis aecclesiae episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus crucis uexillo corroborauī. ✠ Ego Brihtelm episcopus confirmaui uexillum crucis. ✠ Ego Sideman episcopus crucis modum depinxi. ✠ Ælfric abbas. ✠ Æscwig abbas. ✠ Osgar abbas. ✠ Cyneweard abbas. ✠ Æðelgar abbas. ✠ Ælfnoð abbas. ✠ Ælfheah abbas. ✠ Brihteah abbas. ✠ Godwine abbas. ✠ Osweard abbas. ✠ Ælfhere dux. ✠ Oslac dux. ✠ Æðelwine dux. ✠ Beorhtnoð dux. ✠ Eanulf minister. ✠ Ælfweard minister. ✠ Æðelweard minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wulfgeat minister. ✠ Ælfhelm minister. ✠ Osweard minister. ✠ Ealdred minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Leofwine minister. ✠ Beorhtwold minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Brihtric minister. ✠ Leofa minister. ✠ Ælfstan minister.

Rubric. Ðis is seō freolsbōc tō Cheolcar and ealra ðære landa ðe intō ðæ mynechina life æt Wiltūne forgifene synt, āðer oððe þurh Eādgar cynge, oððe þurh his yldran, oððe þurh oðere riht gelyfede men; and eac foregebod ðæt of nānum oðrum mynstre ðe sƿ abbadiſſe gecoren æfter oðere forðsiðe būton of ðære syluan geferrædene æfter Godes gecornnysse, and ealles geres mid cinges geðeahte, eal swā se hālgas regul tæcð.

DLXXXVI.

ÓSWALD, 974.

✠ Ego Osuualdus archiepiscopus ergo Christi crismate praesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXXIIII. annuente rege Anglorum Eadgaro necnon et familia Wiogernensis aecclesiae, quendam ruris particulam, unam uidelicet mansam, in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt Cudinclea uocabulo, cuidam ministro meo nomine Brihtlaf, perpetua largitus sum haereditate; et post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis, aecclesiae dei in Wiogurnaceastre restitatur. Ðis syndon ðære âre hide landgemæru tō Cudincleá; ðæt is ðonne ærest on lytlan mædwe; ðonne ondlong ðære hegerewe on Cuggan hyl; of Cuggan hylle on Wytles leáge, ðonne ofer ða stræte on Cynelde weorðe; of Cynelde weorðe swá on ðære lytlan mædwe; swá on swínesheafde and ðær wið-útan .XII. æcras; swá æfter ðære stræte be ðære wællan on Sunderlond; of ðon on omerlond ðæt á be wudu ðæt cymð eft tō lytlan mædwe, and tō þrym gemærum; and .XXX. æcra on ðæm twæm feldan dallandes wiðútan. Ðis wæs gedón on Winsiges gewitnesse decanus and alra ðára munuca æt Wiogurnaceastre. Brihtláf wæs se forma man and nú hit stant his sunan on handan Byrhtwine and Byrhtmære.

DLXXXVII.

*EÁDGÁR, 975.

✠ ANNUENTE dei patris ineffabili humanae proli clementia, qua filium suum redemptorem nostrum huic mundo destinare dignatus, qui quod mortiferi uetus peruenenata contulerat arma uirgine satis inte-

gerrima diuino refertus supplemento, ut pax noua mundi deterisit; pro cuius inenarrabilis gloriae recordatione ego Eadgar rex Anglorum aliarumque gentium in circuitu persistentium, deo et sancto Petro monachisque ueteris coenobii Wentanae ciuitatis, quandam telluris particulam .v^{ua}. uidelicet mansas, cum quindecim hydīs et quindecim carucis terrae, cum octodecim seruīs, et sexdecim uillanis, et decem bordis, cum sexaginta acris prati, et pastura unius leuci et dimidii longitudine et dimidii leuci latitudine, ubi a ruricolis Bledone nuncupatur, in perpetuam possessionem donando donauī; ut habeant et possideant bene, honorifice, in aeternam haereditatem, et inde prout uoluerint libere disponant et habeant ibidem omni die lunae liberum mercatum. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, mercatis et quibuscumque rebus aliis: haec dedi dictis monachis in puram et perpetuam elemosinam. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione deo fauente emendauerit. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur. Primo a Welpul; de Welpul usque la droue; de la droue usque Chekewell; de Chykewell usque Smalelynch; de Smalynch usque Asschewell; de Asschewell usque Elmededich; de Elmededych usque Solemeres westsnok; de Solemeres westsnok usque Horehyrne; de Horehyrne usque Stretfolde; de Stretfolde usque Boylelane; de Boylelane usque Beggaresthorne; de Beggaresthorne usque Sokedene; de Sokedene usque Cherchstede; de Cherchstede usque Trendelye; de Trendelye usque Wrostlanwell; de Wrostlanwell usque Geynesthorne; de Geynesthorne usque Wargrode; de Wargrode usque Loxanwode-warztreen; de Loxanwode-warztreen usque Wyteclane;

de Wyteclane usque Waterbergh; de Waterbergh usque Wykestone; de Wykestone usque Schuppulladeswell; de Schuppulladeswell usque Taddeschakeswell; de Taddeschakeswell usque Merespull; de Merespull usque Middeaxenestreem; de Middeaxenestreem usque Welpull. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXV. scripta est haec carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi.
 ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consignavi. ✠ Ego Æðelwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroboravi.
 ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidaui. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Wirhmod dux. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælsige minister. ✠ Ego Ælfweard minister.

DLXXXVIII.

* EÁDGÁR, 975.

✠ IN nomine dī summi et altissimi ih̃u xp̃i · egregius agonista sermocinatus · ē · in scripturis diuinis sc̃ae predicationis · hortatus talem protulit sententiam dicens omnia nuda et aperta sunt coram oculis dī prima usquæ conticinium unius cuiusq; actus prospicit · unde ego Eadgar · totius brittannię basileus quandam ruris particulam · III · mansas in uillam quæ ab eiusdem patrię incolis · madanlieg · nuncupatur uocabulo cuidam episcopi mihi oppido fideli qui ab uiusce patrię gnosticis nobili apelwold appellatur onomate pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum hereditate ut ipse uita episcopi cum omnibus utensilibus pratis uidelicet · pas-

cuis siluis · noti compos habeat et post uitæ suę terminum quibuscumque uoluerit cleronomis inmunem derelinquat · Sit autem predictum rūs omni terrene seruitutis iugo liberum tribus exceptis rata uidelicet expeditione pontis arcisue restauratione · Si quis igitur hānc nram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit priuatis consortio scē dī ecclē eternis barathri incendiis lugubris iugiter cum iuda xpi · proditore eiusque complicitibus puniatur · si non satisfactionē emendauerit congrua quod contra nrm deliquit decretum · His mētis prefatum rūs hīnc inde giratur :

Dis syndon þa landgemæro to madanleage ærest on witenā leage in eardel of eardele in wriman ford of wriman forda ondlong broces on hedenan mōs of hedenan mōse ymbe heafca bæce of þan bæce on þone hege of þon hege on wilburge wege of þam wege in caersihtan wyll of þam wylle in þa dic of þære dic in þ micle mōs of þam mose in þ sic of þam sice in wierdes ford of wierdes forda on þone hreodihstan mor of þon more in þa hæþihtan lege of þære lege in þa hyrste on þa greatan ac of þære ac in þ sic of þam sice eft on witenā leage :

Anno dominice incarnationis · DCCCC·LXXIIII · scripta est hæc carta hīs testibus consentientibus quorū inferius nomina caraxantur :

✠ Ego · Eadgar · rex prefatum donationem consensi ·

✠ Ego · dunstan · dorouernensis ecclē arhcieps csignauit ·

✠ Ego · oswold · eboracensis ecclē arhcieps confirmaui ·

✠ Ego · apewold · eps concessi · ✠ Ego · ælfpryþ · regina ·

✠ Ego · alfwold · eps cfirmāui · ✠ Ego · æscwīg · ab-bod ·

✠ Ego · ælfstan · eps corroborāui · ✠ Ego · ælfric · ab-bod ·

✠ Ego · wýnsige · ēps consolidauī · ✠ Ego · osgar · ab-
 bod ·
 ✠ Ego · aþulf · ēps adqueiui · ✠ Ego · æþelgar ·
 abbod ·
 ✠ Ego · syðeman · ēps adfirmaui · ✠ Ego · sigar · ab-
 bod ·
 ✠ Ego · ælfhere · dux · ✠ Ego · ælsige · miþ ·
 ✠ Ego · æþelwine · dux · ✠ Ego · æþelmær · miþ ·
 ✠ Ego · oslac · dux · ✠ Ego · wulfric · miþ ·
 ✠ Ego · byrhtnoþ · dux · ✠ Ego · æþelsige · miþ ·
 ✠ Ego · ælfweard · miþ · ✠ Ego · æþelweard · miþ ·
 ✠ Ego · æþelweard · miþ · ✠ Ego · byrhtferþ · miþ ·
Dorso. ✠ þis is þara ·iiii· hida boc þe eadgar cing ge-
 bocode æþelwolde bisceope on ēce yrfe æt madan
 liege.

DLXXXIX.

EĀDGĀR, 975.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXV. Ego Eadgar, allubesciente deo rex et primicherius totius Albionis, ruris quandam particulam, quaternis ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Saxonice æt Stoce, liberam praeter arcem, pontem et expeditionem, Oswardo propinquo meo libenter admodum in ius perpetuum, suis haeredibus quibus uoluerit relinquendam, largitus sum; hoc praecipiens in nomine Ihesu Christi, ut nostrorum nemo successorum, quamdiu fides uigeat christiana, hoc nostrum decretum sine ira et uindicta omnipotentis dei infringere temptet. Quod si quisque pertinacius praesumpserit, hoc ei hic et in perpetuum iudex iustus et meritorum repensator deus elanceato repensamine reddat. Antiqua cartula incendio consumpta, hanc nouitatis scedulam propinquo meo et fideli ministro, ego Eadgar rex rescribere iussi. His

inquam limitibus hæc præfati ruris particula quaquaversum cingi uidetur. Ærest of ðām mōre on mærecumb, and swā tō mærchamme, and swā tō heanhammæ, and swā tō ūlanhyrste, and swā tō ðām westhliðe norð andlang tō hogebura mearce, and swā ūtt tō crawan ersce, and swā tō heanleá, and swā be norðan dyrnhammæ nyðær innan ða cá; ðys sind ðá ðen intō Stoce, Siblingchyrst and Trowincscleadas and Rocisfald. Huius doni testes extiterunt quorum inferius nomina elucubratim carraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar rex Albionis hanc donationem signo crucis perstrinxi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswald archiepiscopus consentaneus extiti. ✠ Ego Æðelwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfnoð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneweard episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadhelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Sideman episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Deodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi.

DXC.

EĀDGĀR, 975.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXV. indictione .III. Ego Eadgar, diuina allu-bescente gratia rex et primicherius Albionis, aliquantulam ruris partem, tribus ab accolis aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur æt Eastun, Ealh-helmo ministro meo, rogante me uenerabili propin-

quo et monacho Ælfwino, liberam praeter arcem, pontem expeditionemque, in perpetuum ius libenter admodum concedo; quatinus diebus uitae suae possideat, et post se cuicumque uoluerit in perpetuum ius haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huius donationis cartulam adnichilare temptauerit, coram Christo se rationem redditurum agnoscat. Et his limitibus haec telluris pars circumgyrari uidetur. Ærest on Wulfherdes treô, of ðam hlawe, andlang ðæs leás on ða stræte in ðæs cynges gemære; of ðære stræte in Ebban mór; of Æbban móre in ðara hina gemære; swá andlang hina gemæres in burcels; of ðam byrcelse on wrocene; swá andlang wrocene in Uppinghæma gemære; swá andlang ðæs gemæres in ða wellan; swá of ðære wyllan in ðone mór; swá of ðam móre in ðone bróc; swá andlang ðæs móres in ðone díc on Uppinghæma gemæra; andlang dices on Wætlinga stræte; swá of ðære stræte on ðone leá; swá andlang ðæs leás, ðæt hit cymð æft on ðone stán æt Tánhlaw æt Wulfherdes treô. Acta est autem haec praefata donatio in celebri monasterio, quod dicitur Glestingaburuh, teste omni illa congregatione, sed et aliis multis nobilibus quorum nomina subposita esse uidentur.

✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi.
 ✠ Ego Ælfhere dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æscwig abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigegar abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigeric abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhun abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwerd minister. ✠ Ego Bryhtmer minister. ✠ Ego Orddulf minister.

DXCI.

ÆDELWOLD, 963-975.

✠ HER swutelað on ðyssum gewrite ðæt Æðelwold bisceop and Wulfstân Ucceā hwyrfdon landa on Eadgāres cyninges and on his witenā gewytnesse. Se bisceop sealde Wulfstāne ðæt lond æt Hwessingatūne, and Wulfstân sealde him ðæt land æt Iacesleā and æt Ægeleswyrðe. Ðā sealde se bisceop ðæt land æt Iacesleā intō Ðornige, and ðæt æt Ægelleswyrðe intō Buruh. And ðæt land æt Ægeleswyrðe headde ān wyduwe and hire sunu ær forwyr, forðan ðe hī drifon [ī]serne stacan on Ælsie Wulfstānes fæder, and ðæt werð æreafe and man tēh ðæt morð forð of hire inclifan. Ðā nam man ðæt wīf and ādrencte hī æt Lundenbrigce, and hire sune ætberst and werð ūtlāh, and ðæt land eōde ðām kynge tō handa, and se kyng hit forgeaf ðā Ælfsie, and Wulfstân Ucceā his sunu hit sealde eft Æðeluuolde bisceope, swā swā hit her bûfan sægð.

DXCII.

EĀDGĀR, 975.

✠ DOMINO dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi transeunt sicut ignominica, et omnis gloria et iocus huius mundi peribit et non sunt aeterna, sed superna aeterna sunt. De qua memoria ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam ruris particulam .v. uidelicet cassatos, in loco qui celebri æt Fifhidon nuncupatur uocabulo, cuidam ministro michi oppido fideli, qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Ælfweard appellatur onomate, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus,

pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat, et post uitae suae terminum quibuscunque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Dis synd ða landgemæro tō Fífhidan; Ærest tō Wures byrgylse, norð tō wæterdellæ tō Ælfheres stapole; swā norð tō Bæhildestoccæ; swā forð tō Godwines gemære; and swā andlang gemæres on Healfheages gemære; and swā of Ealfheages gemære on Bugan stoc; of Bugan stoccæ on ða háran apoldre on blácan grafas tō fíf beorgan; of fíf beorgan on ða mæde; of ðære mæde ðæt eft tō ðán byrigelse. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXV. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina carraxantur.

✠ Ego Eadgar rex praefatam donationem concessi.
 ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Æðelwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroborauit. ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidauit. ✠ Ego Sideman episcopus consensi. ✠ Ego Ælfstan episcopus adqueiui. ✠ Ego Aðulf episcopus non renui. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfsige dux. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Eanulf

minister. ✠ Ego Æselweard minister. ✠ Ego
Leofa minister.

Rubric. Dis is ðæra fíf hida land bōc ðæ Eádgar
cing gebōcade Ælfweard bisceope on æce yrfe.

DXCIII.

ÆLFHEAH, 965-975.

✠ HER is geswutelod án ðis gewrite hū Ælfheáh
ealdorman his cwidæ gecweðen hæfð be his cynehlāf-
ordes geðafuncge, ðæt is ðonnæ æræst ðæt he gean
his drihtne for his sáwlæ þearfæ ðæs landæs æt
Ællændúne and ðæs æt Crundelom tó ealdan myns-
tære tó Winticeastræ; and ðæra twæntiga hida æt
Ceorlatúnæ intó Mealdælmæs byrig; and ðæra fiftyna
hida æt Sūðtúne intó Baðan; and he gean his cynehlāf-
ordæ ðæra hundtwyntiga hida æt Wyrðæ, and ðæs
landes æt Cocchām and æt Dæchām, and æt Ceólæs
wyrðæ, and æt Incgenæs hām, and æt Ægeles-
byrig, and æt Wændofron; and þreó hund mancusa
goldæs, and ánnæ dics an þrym pundom, and ánæ
soppcuppan an þrym pundan, and án handsex, and
ðæra lecce is hundeahtati mancussa goldæs, and seax
swurð and seax hors, mid geredan, and swā fæla
spæra and scylda. And he gean Ælfriðæ ðæs cyninges
wífæ his gefæðeran ðæs landæs æt Scyræburnan eal
swā hit stænt; and ðám ylðran æðælingæ ðæs
cynge suna and hiræ, þritiga mancussa goldæs and
ánæs swurdæs; and ðám gincgran ðæs landes æt
Wolcnæstede. And he gean Ælfhære his brēðær
ðæs landæs æt Færndúnæ, and æt Ealdincburnan;
and Godwinæ his suna ðæs æt Tudincgatúnæ; and
Ælfwerda æt Wyrítúnæ; and Æðelwerdæ his mēge
æt Wicurnun; and Ælfwine his swustur suna ðæs
æt Froxafelda. Ðonnæ an ic Ælfsiðæ mínon wífæ gyf
heó leng beoð ðonne ic and it swā gehylt swā ic hiræ

truwan tō hæbbe, ealra ðara ôðæra landa ðæ ic læfæ. And heō ðanne geornlicæ of ðam god geðæncæ and for uncre sâwle geornlicæ beō; and brúcæ heō ðæs landæs æt Batancumbæ hyræ dæg, and æfter hire dæge gá hit an Ælfwærdes hand uncres suna, gif hæ lifæs beō, gyf hæ næ beō¹ fôn² mine bróðorn tō ða hwilæ ðæ hī beón, and æfter hyra dege gá intō Glæstingabyrig for úrnæ fædær and for úræ modor and for ús eallæ. And ic wullan ðæt man gefreo-gen ælcne witeðeówne man on ælcum ðæra landæ ðæ ic mínon freóndon bæcwedden hæbbæ. And ðis-seræ geðafunga ðæ sæ cyning geúðæ, is tō gewit-næssæ, Ælfðryð ðæs cynincges wif, and Æðelwold bisceop, and Ælfhære ealdorman, and Æðelwine ealdorman, and Ælfwinæ and Æscwig abbod.

DXCIV.

EÁDGÁR, 963—975.

✠ HER is geswitulod on ðysum gewrite hú Eádgár cining mid rýmette gedihligean hēt ða mynstra on Wintancestræ, syððan he hī þurh Godes gyfe tō munuc-life gedyde, and ðet ásmeagan hēt ðæt nán ðera mynsteræ ðær binnan þurh ðet rýmet wið ôðrum sace næfde; ac gif ôðres mynstres ár on ôðres mynstres rýmette lege, ðæt ðes mynstres ealdor ðe tō ðam rý-mette fenge, ofeóde ðæs ôðres mynstres áre mid swil-cum þingum swylce ðam hirede ðe ða áre ahte ge-cweme wære; for ðý ðonne Æðelwold bisceop, on ðes cinges gewitnesse and ealles ðæs hires his bisceop-stoles, gesealde twā gegrynd bútan Súðgeate intō Niwan mynstre, ongen ðes mynstres mylne ðe stód on ðam rýmette ðe se cing hēt gerýmen intō Ealdan mynstre; and se abbod Æðelgár mid geðeahte úres

¹ Repeated in MS.

² MS. for.

cynelāfordes and ðes bysceopes Æðelwoldes and ealles ðæs hiresdes ða ylcan mylne ðe se bisceop seolde, and oðre ðæ hī ær āhtun binnan ðære byrig, tō sibbe and tō some gesealde intō Nunnan mynstre; and Eādgýfe abbedesse ðæs cinges dōhter betēhte ongen ðone weterscype ðe he intō Niwan mynstre be ðes cinges leāfan geteāh, and ær ðes nunhiredes wes, and him setige sume mylne ādiligade; and he gesealde ðām cinge hundtwelftig mancæs reādes goldes tō þance beforan Ælfōryðe, ðære hlæfdian, and beforan ðām bisceopan Æðelwolde wið ðām lande ðæ seō eā on yrnð, fram ðām norðwealle tō ðæs mynstres sūðwealle anlencge, and twēgræ metgyrda brād ðær ðæt wæter ærest infylð, and ðær ðæt land unbrādest is ðær hit sceol beón eahtatyne fōta brād. Ðyses ic geann Æðelgāre abbode and ðām hirede intō Niwan mynstre for his gecwemre gehyrsumnesse ā on ēcnesse, and ic halsige ælc ðāra ðe æfter me cynerīces wealde þurh ða hālgan þrynnesse, ðet hyra nān næ undō ðæt ic tō ðām hāligum mynstrum binnan ðære byrig gedōn hæbbe. Se ðe ðis ðonne āwendan wylle ðe ic tō sibbe and tō gesehtnesse betweoh ðām mynstre geradigod¹ hæbbe, oððe ðāra þinga ðe on ðissan þrim cyrografum ðe on þissum þrym mynstrum tō swytelungum gesette syndon, āwende hine se ēca drihten fram heofenanrīce and sii his wunung æfter his forðsiðe on helle wīte mid ðām ðe symle on ælcra ungeðwærnesse blissiað,² būtan he hit ær his forðsiðe gebēte.

DXCV.

EĀDGĀR, 976.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo imperpetuum! Siquidem insertim uoluminibus legitur quorum praeclaris satisque salutaribus cotidie instruimur

¹ MS. we radi god.² Sic MS.

oraculis, hoc solum superesse homini in omni labore suo quod laborat sub sole, et in cunctis quae possidet diebus uanitatis suae: si quid in elemosinarum largitate piis intentus operibus expenderet, proximorumque communicanda necessitatibus pro possibilitate uirium, faciat sibi secundum saluatoris praeceptum amicos de mammona iniquitatis qui eum recipiant in aeterna tabernacula. Qua de re ego Eadgar totius Albionis basileus quandam ruris portionem .XLV. cassatos, loco celebri qui Crundelas noto appellatur uocabulo, euolutis .XVII. annis postquam totius nationis Anglicae regimen suscepi, attamen primo meae regiae dedicationis, aecclesiae reuerendae trinitatis, Petro Pauloque eius coapostolo Wentanae ciuitate almifice dedicatae, pro facinorum meorum ac filiorum totius regni profectu, ad usus monachorum inibi degentium aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis rus hoc gyratur. *Ærest of isenhyrste gate on slahðor weg, ðonon on ðone norð-mæstan weg, ðæt on Æðeredes hagan æt Wiðig-hamme; forð on ða mearce in on ða tigelærnan; forð andlang mearce on Gisteardeswylle; ðonon andlang mearce on ðæt wottreow æt ðære baran fyrhðe; ðonnon on ðet fæstergeat, swā on ðet deoþe dēl; ðonon on Icales æwilmas tō Æðelbrihtes mearce æt ylfethamme; ðonon ūt on ðone hæðfeld on fugelmere; swā on bromhyrste; ðæt andlang burnan on Bedecan-leā; ðonon ofer ealne ðære hæðfeld ūp tō Hnæfes scylfe; ðanan west andlang mearce tō strēte; ðæt*

west tō Ceólbrihtes stāne; ðæt west on ða festæn dīc; swā on ða mearce on eferæs cumb; ðæt andlang mearce on mūles fen; ðæt on Duddan bróc andlang streāmes on Brydanford; ðæt on Fearnleāford; swā inon Æscæsslew; forð andlang streāmes inon hrunigfealles wæt; ðonon andlang streāmes op tō æmices oran; ðæt andlang weges tō ðære wulfruscan, ðonan forð tō ðon hǣðfeldheale; andlang mearce on ðet higgeat; ðon on Lilles beām; ðonan forð on ða mearce tō Beonetlegæ gæmære; swā on ðone hǣðenan byrgels; ðonan west on ða mearce ðær Ælfstān lið on hǣðenan byrgels; ðæt on Badecan dæne, swā forð on Sibbes weg; ðonan Wulfstānes mearce æt Weargeburnan; ðon on Cannæn dene westewearde; ðon on Pattan dene westewearde; ðon on Hegleā tō Ceōleāges treōwe; ðon forð on ða dūpan furh ðær Deocca berena stōdan; swā in on Wīfæles mære, ðæt in on ðone tōbrocænan beorð; swā on Hāmstedes wyllas norðewearde; ðon eft in on īsenhyrsten geat.

✠ Ego Eadgar rex totius Britanniae praesentem donationem cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan Doruernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum triumpho agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelwold Wintoniensis aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus roborauī. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Oslac dux.

DXCVI.

ÓSWALD, 977.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVII.
Ego Oswold superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Eadgari regis Anglorum ac

Ælfhere ducis Merciorum, uni fideli meo qui a gnosticis noto Uulfeah nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, quinque uidelicet mansas, quod solito uocitatur nomine æt Codestune, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse uita comite fideliter perfruat, et post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. Dis synd ða londgemæro ðe gebyriað intô Codestûne. Ærest on Gytincges æwylm; of Gytincges æwylm on nôðdene on ðone grēnan weg, ðæt on ðone hāran stān; of ðām hāran stāne andlang grēnan wegēs on scepe clif; andlang scepe clifes inon meos mære; of meos mære andlang dene on geolowonford; of geolowonforda on þristlongan dene; ondlong þristlongan dene tō brocces slæde; of brocces slæde ondlong ecce ðæt on ða twēgen þornas; of ðām twām þornan on wādbeorh; of wādbeorhce on lāfercan beorh; of lāfercan beorhge ā bi ðām æcran heāfdan ðæt on scyttan fæn; of scyttan fæn ðæt on Gytinc; ondlong ðæt eft on Gytincges æwylm.

✠ Ego Oswold archiepiscopus. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Wulfric presbyter. ✠ Ego Wulfeah presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Eadweard presbyter. ✠ Ego Ælfgar diaconus. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Æðelsige diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Cynestan clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wynstan clericus. ✠ Ego Ælfnoð clericus. ✠ Ego

Æselric clericus. ✠ . . . clericus. ✠ Ego Wulf-
noð clericus.

DXCVII.

* EÂDGÂR.

✠ LICET sacra eloquia uariis thomis diffusaque sedulo nos exhortantur monitu, ut illuc bonis perseueranter actibus insistendo magnopere festinemus ubi perennis foelicitas, aeterna bonitas, alma sanctitas, continua tranquillitas, summa iocunditas, perpeti uiget tripudio, uelut montium fundamenta inextricabilibus fixa sint repagulis, tamen plerumque tempestas et turbine rerum transitoriarum, etiam religio sanctae aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur; idcirco incertum futurorum temporum statum providentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractatu salubri consilio definiuntur, certis litterulis roborata confirmentur. Hoc igitur est quod ego Eadgar, annuente altithroni moderatoris imperio, Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam uenerabili matronae, auae scilicet meae, quae nobili Eadgifu nuncupatur onomate, deuotionis eius sollertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impertiri .LX. et .v. telluris mansas, loco celebri qui ab huius prosapiae solicolis æt Meone uocitatur. Hoc igitur praefatae munificentiae donum eo aeternaliter concessi tenore, ut uita comite, cum omnibus utensilibus quae deus in ipsa telluris superficie mirabiliter edidit, uoti compos tenens possideat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit haeredibus immune derelinquat. Ueterem etenim huius telluris cartam tempore quo clitonis fungebar officio mea michi ad custodiendum commisit aua, sed per tumultuantis uitae incuriam eam perdididi, uel infideli qui eam celat ignoranter ad custodiendum com-

mendauī; futuro igitur tempore si deus concessit ut reperiatur, uel quispiam rus usurpare per eam uoluerit, cum quo reperta fuerit furti crimine dampnetur. Sit autem praedictum rus, quod ego cum consensu optimatum meorum praefatae concessi matronae, ab omni terrenae seruitutis iugo saecularisque negotii liberum, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis uero tam epilepticus philargyriae seductus cauillatione, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere praeceps temptauerit, sit ipse sequestratus a communione sanctae dei aecclesiae, nec non et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, nisi prius hic digna satisfactione humilis poenituerit, quod contra sanctam dei aecclesiam nostrumque decretum rebellis agere praesumpsit; nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus ingiter miserrimus crucietur. Istis uero limitibus praefatum rusculum examussim circumgigatur. Dis synt ða landgemêre tō Meōne. Ærest on Seolesburnan; andlang Seolesburnan on clænan ford; of clænan ford on hincstes grēfan; of hincstes grēfan andlang rīcweges on ðone litlan beorh be Westantūne; of ðām beorhe þeōwres ofer Meōne hūt tō ðære strēte; andlang strēte ūp tō linestōde; of linestēde be ðon herpoðe būtan writeles þorn; of writeles þorne andlang ðæs grēnan wegēs tō wuda huw, onbūtan ðæt hit cymð hūt æt Beorhtulfes treōwe; of Beorhtulfes treōwe andlang wegēs be ðære efisc hūtan Wlutan mere; of Wlutan mære andlang Hēð-burge dene hūtan ceōla get; of ceōla gete andlang strēte on ðæt nyrðre geat; of ðon nyrðan gate on þacsele heal; of þacsele heal on wigið mere; of

wigð mere on sædeles streat; of sædeles steorte innan Dosaburnan; andlang Dosaburnan hūtan esc forð hūp tō ācsceates geate; of ācsceates gate on sceafles oran; foreweardne of sceafles oran on Hwoburnan; andlang burnan hūton heofes brycce; andlang scyre on hweðeles heal; of hweðeles heale andlang burnan on ludeburnan ford; of ludeburnan ford andlang weges būtan wenne; of wenne be ðām wyrttrumman hūtan waccan hām; andlang ðære litlan alhrewē hūtan wopbinc; andlang wopbinc oð tychel leache west ende; of tychel leache west ende on ðone greātan mearcbeām on ðām wuda lace; andlang ðām wuda lace hūtan greōtburnan; andlang greōtburnan on wiðigford; of wiðigford innan cirscombe lace; of cirscombe hracan hūtan on ðone mearcam; of ðēm mearcam on ðæt heowbēc; andlang heowbēces hūpp ān Byrhtes oran, of ðēm mearcleā on medeman oran nyðerweardne; of ðēm greātan helebeāme on langgan leā forewearðne; andlang langgan leā hūt on finces stapel; of finces stapele west andlang wuda on ða greātan apeldre; of ðære greātan apeldre on æscstēde rōde; andlang wuda on cyrtwara bæc; andlang cytwara bæcce of þeōfacumb, andlang weges on ðone norðlangan hlinc; of ðone norðlangan hlinc on ðonne westlangan hlinc; of ðes westlangan hlines ende on ðonne mearcgrēfan on Seolesburnan. Anno dominicae incarnationis .DCCCC. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Bryttanniae Anglorum monarchus hoc taumate agiae crucis roborauī. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam concessi. ✠ Ego Oscytel Eboracensis basilicae primas insignis hoc donum regale confirmaui. ✠ Ego Osulf praesul canonica subscriptione manu propria hilaris subscripsi. ✠ Ego Byrthelm plebis dei famulus, iubente rege, signum sanctae crucis

laetus impressi. ✠ Ego Aðulf pontifex testudine agiae crucis intepidus hoc donum corroborauī. ✠ Ego Ælfwold antistes trophaeo sanctae crucis hanc regis donationem consolidauī. ✠ Ego Ælfstan legis dei catascopus hoc eulogium propria manu depinxi. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Oswig minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Wlfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfred minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Æðelsige minister.

Rubric. Ðis is ðára .LXV. hida bōc æt Meōne ðæ Eādgār cinig gæbōcadæ Eādgifæ his ealdan moder on ēce hyrfæ.

DXCVIII.

*EÁDGÁR, 978.

✠ Hæc autem cartula liquido declaratur qualiter ego Eadgar Anglorum basileus Tantunes libertatem deuotus renouaui ob amorem reuerendae trinitatis consubstantialisque unitatis, necnon beati Petri apostolorum principis eiusque coapostoli Pauli, uti episcopali cathedrae Wintoniensis aecclesiae eadem deseruiret libertate qua priscis temporibus ab eius auo, Eadwardo uidelicet rege, insignita libere gloriabatur. Usus itaque saluberrimo optimatum meorum consilio ammodum Christo dapsilis concessi, ut episcopii homines tam nobiles quam ignobiles praefato rure degentes, hoc idem ius in omni haberent dignitate quo sui proprii perfruuntur regalibus fiscis commorantes;

omnia enim saecularium rerum iudicia ad usus prae-sulum exercere eodem modo diligenti iussi examine, quo regaliū negotiorum discutiuntur iudicia. Prae-dictae igitur uillae mercimonium censusque omnis ciuilis sanctae dei aecclesiae Wentanae ciuitatis, sine retractionis obstaculo cum omnibus commodis aeter-naliter deseruiat. Haec autem libertas antecessorum meorum temporibus Ælfeago antistiti, aliisque eodem rure fruentibus concessa fuerat, quam ego renouando humillime restauraui. Qui autem hanc libertatis dap-silitatem augere uoluerit, augeat dominus eius uitam et prosperitatem hic et in aeuum; si quis autem praesumptuosus diabolo instigante hanc libertatem infringere, minuerere, uel in aliud quam constituimus transferre uoluerit, anathema sit, et in Christi male-dictione permanens aeterno barathri incendio, cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus miserri-mus puniatur, si non cum satisfactione ante obitum emendauerit quod contra nostrum deliquit decretum. Dedit autem Æðelwoldus Wintoniensis aecclesiae epi-scopus pro huius libertatis recuperatione regi Eadgaro ducentas auri mancusas, eiusque coniugi Ælfðryðae quinquaginta, et quoddam uas argenteum quinque libras appendens. Priscis utique temporibus pro hac eadem libertate datae sunt Eadwardo regi sexaginta terrae mansae quatuor in locis diremptae .x. uide-licet æt Crawancumbe et .x. æt Cumbtune .xx. æt Scealdeburnan stoce et .xx. æt Bananwylle. Hoc idem rus Eadward praefatus rex dedit famulis famu-labusque domini on Ceodre degentibus pro com-mutatione illius telluris, quae Carintum nominatur. Acta est autem huius libertatis nota renouatio pascali sollempnitate sede regali æt Ceodre, anno domini-cae incarnationis .DCCCC.LXXVIII. decimo uero anno eius regalis imperii. His testibus consentientibus quorum inferius nomina ordinatim carraxantur.

Her ys geswutelod on ðysum gewrite, hū Eādgar

cyning mid geðeahte his witena geniwode Tantūnes freols ðære hālgan þrynnesse, and sancte Petre and sancte Paule intō Wintanceastre tō ðām biscopstole, ealswā Eādweard cyning hit ær gefreode, and geūðe ðæt ægðer ge twelfhynde men ge twyhynde wēron on ðām Godes hāme ðāra ylcan gerihta wyrðe ðe his āgene men sindon on his āgenum cynehāmum; and man ealle spæca and gerihtu on ðæt ylce gemet gefe tō Godes handa ðe man tō his āgenre drifh, and ðes tūnes cýping and seó innung ðāra portgerihta gange intō ðære hālgan stowe, ealswā heó ær dyde on mýra yldrena dagon and Ælfeāge biscope gehafod wæs and gewylcum ðāra ðe ðes landes breác. Se ðe ðisne freols geýcean wille, geýce God his gesynta tō langsumun life her and on ecnesse; gif hwā ðonne þurh gedyrstignesse and deóflæs oððe his lima lāre ðysne freols ābreca wille oððe on óðer āwenden, būton he hit ær his forðsiðe gebēte, sý he mid āwurgednesse āscyred fram úres drihtnes gemānan and ealra his hālgena, and on helle susle ēcelíce getintragod, mid Iudan ðe Cristes lēwa wes. Ðonne gesealde Æðelwold biscop his cynehlāforde twā hund mancussa goldes, and ānne sylfrene lefel on fíf pundum wið edniwunge ðyses freolses, and Ælfðryðe his gebeddan, healf hund mancussa goldes wið richtes ærendes fultume, and ær wæron wið freolse gesealt on Eādwardes dege cinges, syxtig hide landes .x. æt Crawancumbe, and .x. æt Cumbtūne, and æt Bananwille .xx., and .xx. æt Scealdeburnan stoce, and eft Eādward cyning gesealde ðæt land æt Cumbtūne and æt Bananwille ðān hiwon æt Ceodre, wið ðān lande æt Carintūne. Ðis wæs gedōn æt Ceodre on ðære hālgan Eāster tíde, ðý geare wēron āgangene .dcccc. geara and eahta and hund seofontig fram Cristes ācynnednesse, and ðe teoðan geare his cynelīcan anwealdes; on gewitnesse ðāra witena ðe hiora noman her wiðneóðan āwritene syndon.

✠ Ego Eadgar Anglorum basileus hoc priuilegium in honore reuerendae trinitatis atque consubstantialis unitatis crucis signo deuotissime confirmaui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consensi. ✠ Ego Æðelwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Oswold episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Wynsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Eadulf dux. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Cynewerd abbas. ✠ Ego Dýrcytel abbas. ✠ Ego Ælfheah abbas. ✠ Ego Ealdred abbas. ✠ Ego Eanulf minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Byrtferð minister. ✠ Ego Osward minister. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Æðelweard minister.

DXCIX.

EÁDGÁR.

✠ ALTITHRONUS totius creaturae plasmator uniuersa quae miro ineffabilique condidit ordine, per sex dies luculenter exprimens formulas, distinxit, singulorum. Nam bona a bono edita creatore cuncta tenorem pulchre asseruant naturalem, excepto homine miseranda seducto cauillatione, et angelo praeuaricatore superbissimo, per quem, pro dolor! omnis inrepsit aduersitas in genus humanum; nam multis infaecatam probrosi saeculi naeuis cunctis liquido intimatur sophis-

tis, inlectum siquidem nefandi neniis cosmi, scelestas ipsius pompas inconsiderate ambiendo, supernaeque patriae emolumenta amittendo, celsithroni moderatoris gratia priuatum, barathri incendiis lugubriter depulsum, iugi miseria puniri merito compulsum est. Quod tandem diuina gratia cunctis succurrens mortalibus gratuite, bonum uidelicet pro malis restituendo, solutis facinorum repagulis baptismatis regeneratione piando, crucisque gabulum ascendendo in saeculorum fine miserando, gloriosa eripuit libertate: quae uidelicet libertas in totum per apostolos dilatata orbem, domini annuente clementia ad Uuest-Seaxan, sancto praedicante Birino directa est: praefatus equidem pontifex primo regem Cynegisl, deinde Cynewealh nuncupatum, fidei rudimentis imbutum, baptismatis fonte regenerauit. Qui uidelicet rex aecclesiam Uuintoniae ilico pulchre edidit, reuerendaeque trinitati ac indiuiduae unitati, necnon beato Petro apostolorum principi eiusque coapostolo Paulo dedicare fecit, cathedramque episcopalem inibi constituens bonis a deo sibi collatis locupletans uberrime ditauit; inde itaque primum copiosa fidei seges, paulatim pereunte gentilitatis lolio, baptismatis lauacro irrigata, pullulans secreuit, quae domini gratia per totam occidentalem Saxoniam aecclesiae cultoribus sata granaria domini multiplici reditu replendo, usque in hodiernum diem incessabiliter accumulatur. Hinc ego Eadgar, tocius Brittanniae basileus, eiusdem laetae segetis Christi annuente clementia occa exuberans, primitias christianae dapsilitatis a praedicto Cynewalhho, humani generis redemptori oblatas, et a Ceadwalla rege successionis tempore haereditaria consolidatas cartula, et a quibusdam praedecessoribus meis iniuste moderno ablatas tempore, ob animae meae remedium regnique nostri prosperitatem, praedictae Uuintoniensi aecclesiae humillima reddo deuotione .c. scilicet mansas loco qui celebri æt Duntune

nuncupatur onomate, atque .xxx. in Uecta insula, quae noto æt Dreðecumb appellantur uocabulo, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, siluis, salinariis, capturis, molendinis et omnibus commodis huic ruri pertinentibus, reuerendae trinitati praedictisque eius apostolis satisfaciendo restituens. Identidem sub-urbana eiusdem praecipuae ciuitatis Cyltancumb uidelicet cum suis appendiciis benignissime renouare cupiens eadem dito libertate, qua a rege uti dicam primogenito eiusdem aecclesiae neophyto, ad usum praesulis eidemque loco subiectae familiae a catholicis priscis ditatum perhibetur temporibus. Pastus igitur praedictae familiae nullatenus praesumptuose minuatur, sed fideliter, ut olim constitutum fuerat a praesule dispensando largiatur: dignum itaque saluberrimo optimatum meorum utens consilio nostrae mentis duxi archano, ut nostrae occidentalium Sax-onum aecclesiae caput, nostraeque religionis exordium nullatenus aliqua suae portionis priuaretur substantia, sed redintegrata ad liquidum cuncta clarescerent, ut nobis et praesentis uitae iocunda prosperitas, et futurae aeternae beatitudinis meritum multiplici fœnore fiducialiter eueniret Christo largiente, qui cum patre et spiritu sancto cuncta gubernat quae condidit. Supradictae igitur augmentum aecclesiae, dum nostrae fit prosperitatis supplementum, nostrae religionis exordia restaurare cupiens, nouis quidem cartulis eius territoria, partim per incuriam ueterano usu deleta, Æðelwoldo praesule humiliter obtinente, in hoc praesenti syntahmate distinctis locis semotim, non solum ea quae iniqua ante abstracta rapina a me restituta sunt, sed etiam illa quae olim a praedecessoribus meis aeternae trinitati concessa fuerant, pro animae meae redemptione et regni nostri prosperitate renouare iubeo. Hoc etenim in nomine Ihesu Christi eiusque genitricis semperque uirginis Mariae, et beati Petri apostolorum principis, omniumque sanc-

torum subnixus praecipio, ut nemo successorum meorum hoc nostrum decretum restaurationemque possessionum aecclesiastici ruris uiolare uel minuere instinctu daemonis praesumens audeat. Qui autem hoc nostrum decretum libertatemque iuris aecclesiastici augere munifica uoluerit dapsilitate, augeat omnipotens dominus eius et uitam et prosperitatem hic et in futuro saeculo, ruantque aduersarii cuncti ante faciem eius terrore domini uelociter prostrati, robustusque uictor, Christi suffragante gratia, semper sui cursus stadio persistens uigeat, omnisque eius successura posteritas pollens perpetuo proficiat; qui uero audax praesumptor ausu temerario philargyria seductus, uiolare minuereue temptauerit, deleatur eius nomen de libro uitae, ac per beati Petri apostolorum principis regnique coelorum clauigeri auctoritatem paradysi ianuis eliminatus, aeternis barathri incendiis iugiter ustulatus Acharonte putido torridoque suffocatus, cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus perenni calamitate iugique miseria, a deo et omnibus sanctis iusto dampnatus puniatur iudicio, nisi satisfactione congrua restituerit, quod in Christi possessione minuere praesumpsit.

DC.

EÁDGÁR.

✠ BENIGNA nos exhortatione patientissimus Iob aerumpnosae caduci saeculi uitae fragilem conquerens calamitatem subtili proclamat indagine dicens; ‘Nudus egressus sum de utero matris meae, et nudus illuc reuertar;’ et iterum, ‘Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre ab eo quid poterimus:’ quapropter ego Eadgar diuina fauente clementia tocius Albionis basileus, intra mei pectoris archano superni moderatoris instinctu attactus obnixe rimari coepe-

ram, quomodo caducis aeterna, perituris mansura mercari ualerem. Occurrit igitur animo deliberanti, ut non solummodo territoria Wintoniensis episcopatus aecclesiae, uidelicet consecratae ob reuerentiam agiae trinitatis unitatisque, necnon Petri apostolorum principis atque Pauli eximii uerbi satoris, pro redemptione animae meae statuque mei imperii ac dilectione Æðelwoldi uenerandi antistitis, quae meis inibi degebat temporibus, renouarem, atque in una colligerem scedula, uerum etiam fundos praefatae basilicae qui iniuste ab aliquibus marcidulae fastu superbiae indomite tumentibus abstracta uidebantur, intercapedine modici cromatis magnopere, qualiter olim a meorum dapsilitate praedecessorum benigne, cum suis rite sibi pertinentibus dati cessentur, meorum testimonio functus procerum quorum nomina in ultima huius scedulae pada caraxata uidentur, humillime restituere. Hinc Tantun eiusdem quantitatis .c. uidelicet mansis spatiose dilatatum, successorumque omnium prosperitate a nobis aeternaliter restituitur aecclesiae; praefatum etenim rus prius a quadam antiquitus largitum est regina religiosa, ac postea ab Aðulfo rege glorioso tocius sui regni rura decimante copiose augmentatum, renouatisque supradicti territorii cartulis aeterna firmatum est dapsilitate. Rex itidem Eadweard nouis haereditatum cartis, hoc idem rus aeterna consolidauit libertate acceptis, uidelicet .LX. pro eadem libertate mansis .xxx. scilicet æt Banewillan .xx. æt Scealdeburnan stoce .x. æt Crawancumbe, quod tamen tot regum procerumque fixa firmatum donatione instigante diabolo iniuste a quibusdam praedecessoribus meis philargyriae uitio seductis uiolenti abstractum est rapina; a me iterum Christi annuente gratia restitutum, perpetua ad usus praedicti pontificatus praesulum ditatae libertate. Si quis autem hanc nostram uiolare minuereue munificentiam tyrannica fretus superbia praesumpserit, anathema sit, et

domini clementia sanctorumque omnium priuatus contubernio inimicorum omnium persecutione uallatus depopulatusque intereat, nec in hac uita ullam obtineat ueniam, sed in futuro perenni supplicio deputatus, inferni fauce consumptus, sine fine persistat cruciatus, nisi satisfaciendo redintegrauerit quod insipiendus minuendo deleuit. Tres mansae in Cearn ad rus praefatum pertinent et duae æt Wecetforda.

DCI.

EĀDGĀR.

✠ CUM sacrae auctoritatis doctrina nos ueridica sedulo amoneat exhortatione, ut non solum actiue uisibilibus religiose conuersando, sanctisque proficendo uirtutibus carismatis dono perfusi decentissime perfruamur, uerum etiam contemplatiuae inuisibilia uitae toto mentis conamine partim a recidiuis semoti libentissime, cum puro tranquilloque animi intuitu contemplando amplectemur, dicens, ‘Cuncta quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna;’ quapropter ego Eadgar Christi annuente clementia tocus Albionis basileus, his recidiuis practicae uitae possessiunculis aeterna theoricæ emolumenta lucrando mercari desiderans, quoddam rus a supradicta Wintoniensi aecclesia iniusta quondam a philargiis abstractum rapina, Æðelwoldo obtinente præsule, ab illo qui iniuste possederat iusto arripiens iudicio trinitati reuerendae, eiusque apostolis Petro et Paulo humillima reddens restituo deuotione .XL. uidelicet cassatos loco qui celebri Alresford nominatur uocabulo : nam rex religiosus Cynewalh nuncupatus, a Birino pontifice fidei sacramentis imbutus, idem rus in christianæ religionis exordio praefatae dei aecclesiae magna animi largitus est deuotione; hoc idem Ecgbirct regali fretus stemmate noua territorii

consolidauit cartula. Quidam aliquando praedictae pontifex basilicae a notis Denewulf nuncupatus, cui-dam propinquorum suorum Ælfred uocitato, eatenus cum consensu aecclesiasticae familiae accommodauit, ut annis singulis censum totius telluris uita comite rite persolueret : is equidem insipiens adulterans stuprum, propriam religiose pactatam abominans, scortum diligens, libidinose commisit. Quo reatu omni substantia peculiali recte priuatus est, et praefatum rus ab eo abstractum rex huius patriae suae ditioni audius deuenire iniuste optauit : cuius auiditati praesul supradictus minime consentiens, datis centum uiginti auri mancuis, praedictam tellurem ad usus praesulum satisfaciendo aecclesiae dei restituit : succedente itaque tempore supradicti adulteri et scelerati filius, falso dicens esse sibi naturale, suo iniuste subiiciens dominio ab aecclesia dei praesumptuosus arripuit, haereditariamque cartulam nouis litterarum apicibus, rege Eadredo cum animae suae consentiente periculo, daemone instinctu fascinatus edidit. Quae igitur cartula, et omnes qui ei ausu consenserint temerario in domini maledictione permaneant, ut nullo umquam tempore ad aliquam utilitatem perueniat. Uetus namque et haec noua quam edidi cartula iugiter Christi omniumque iudicio fidelium incolumis praeualeat ; adulterina quam praedixi cartula aeterna dampnatione ad nichilum redacta, et imperpetuum anathematizata. Si quis igitur hanc nostram largifluam augere uoluerit donationem, augeat eius dominus et uitam et prosperitatem, hic et in futuro : qui autem lenocinante diabolo fastu superbiae inflatus, nostra uiolare uel minuere praesumpserit statuta, in domini maledictione permaneant, et a sanctae dei aecclesiae consortio sanctorumque omnium contubernio priuatus, aeterna misellus dampnetur miseria, nisi resipiscens satisfaciendo restituerit quod in domini possessione uiolare praesumpsit.

DCII.

EÁDGÂR.

✠ DOMINUS omnipotens qui uiuit in aeternum creans omnia simul diuino et co-aeterno uerbo sex diebus formulas rerum distinxit singularum ! Ex creatura igitur creatorem agnoscens mirabilem, praesentia ad futurorum comparisonem bonorum, uelut quisquiliarum peripsema, uel foetidam melancoliae nausiam apporiano reprobans, aeternae beatitudinis emolumenta medullitus lucrari desiderans, ego Eadgar diuina largiente gratia totius Britanniae rex, ob animae meae salutem regnique nostri ac filiorum successorumque omnium prosperitatem, quoddam rus .x. uidelicet mansarum quantitate taxatum, usitato æt Clearan nuncupatum uocabulo, olim ab Aðulfo rege totius sui regiminis rura decimante ad refocillationem pontificum praedictae Wintoniensi aecclesiae aeterna largitum est dapsilitate, modernoque tempore a quibusdam perfidis iniuste abstractum raptoribus, reuerendae trinitati Petroque apostolorum principi eiusque co-apostolo Paulo aeterna solum libertate humiliter restituo. Hoc in Christi nomine praecipio ut nemo successorum meorum uiolare audacter praesumat quod ego meorum auctoritate procerum domino recuperando restitui. Si quis autem philargiria seductus aliqua noua et adulterina cartula hanc nostram largifluam a domino abstrahere uoluerit munificentiam, anathema sit, et inferni incendiis assiduo punitus iugi miseria cruciatus intereat. Uetus namque et haec noua quam edidi domino instigante cartula iugi profectu uigeat, et omnes qui ei iuuamen impenderint peccaminum suorum ueniam consequendo, aeternae uitae beatitudinem Christo largiente obtineant. Sit autem hoc rus Æðelwoldo praesule obtinente, eadem libertate gloriosum qua priscis fuerat temporibus insignitum :

qui uero eiusdem libertatis gloriam uiolare inique praesumpserit, a Christo reprobatus inferni miseria puniatur, nisi satisfaciendo se humiliatum correxerit.

DCIII.

EÂDGÂR.

✠ ECCE Christo in aeternum regnante! Cunctis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit, quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscitur, ut ueridica Christi promulgat sententia qua dicit, 'Surget gens contra gentem, et regnum aduersus regnum,' et reliqua. Quamobrem ego Eadgar Christi conferente gratia tocius Britanniae basileus, domino nostro Ihesu Christo totis uiribus ante futuri tempus iudicii placere desiderans, quandam telluris particulam .XL. uidelicet mansas, tribus in locis diremptas .xx. æt Uferantune, cum silua æt Tadanleage, huic ruri pertinente .xv. æt Wealtam .v. æt Bradanleage, ut a meis dudum supradictae Wintoniensi basilicae reuerendae trinitati, eiusque apostolis Petro atque Paulo, aeternae largitum fuerat, ita hac noua cartula cum meorum auctoritate procerum Æðelwoldo praesule obtinente roboratum, aeterna humilis renouo libertate. Sint autem omnia haec supradicta rura omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Maneat igitur haec nostra largiflua renouata dapsilitas, uti fuerat fixa per aeuum. Si quis igitur hanc aecclesiae libertatem uiolare praesumpserit, anathema sit, et inferni cruciatibus attritus infoelix intereat, nisi satisfaciendo ante obitum ueniam obtinuerit.

DCIV.

EÁDGĀR.

✠ FORTUITU saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria appropinquante uitae morte termino ad nichilum reducta fatescit! Idcirco terrenis caducarum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino patrocinate, rebus recidiuis lucranda sanctorum decernimus hortatu. Quamobrem ego Eadgar celsithroni moderatoris annuente clementia totius Bryttanniae triuiatim potitus regimine, ad aeterni regni beatitudinem toto mentis conatu largiente domino uenire desiderans .LX. telluris cassatos, in nostrae christianae religionis exordio a Cynewalh rege catholico Wintoniensi aecclesiae, ob reuerentiam summae trinitatis, eiusque apostolorum Petri et Pauli, deuotissime largitam, nouis litterarum apicibus domini instigante gratia renouare studeo, ne successores futurae prosapiae ignorantes possessionis domini quippiam ad animae suae detrimentum uiolando minuant. Supradictae igitur telluri ab incolis nomen inditum uidetur æt Ticceburnan, and æt Beowyrðe, and æt Ufinctune. Quam cum optimatum meorum consilio eadem renouans libertate munificus ob animae meae remedium, regnique ac successorum futurae posteritatis prosperitatem, libentissime dito, qua dudum a praedecessoribus meis ditata fuerat. Maneat igitur, ut praefatus pontifex Æðelwold humiliter deposcit, omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis hanc nostram munificam renouatamque libertatem auidus uiolare praesumpserit, anathema sit, et in Christi omniumque sanctorum maledictione permaneat, nisi cum humili satisfactione poenitens emendauerit.

DCV.

EÁDGÁR.

✠ GRATIA dei cunctis spiritali praeditis sapientia, qui deificae contemplationis beatitudinem purae mentis intuitu lachrimarum ualle degentes crebro anhelantes suspirio cernere desiderant, manifestissimis scripturarum liquido declaratur indiciis, quod unusquisque fidelium ad supernam coelorum tendens patriam potis est imis coelestia, caducis aeterna, lucrando insegniter promereri, ac mundi huius principem qui uitiorum sectatoribus infestissime dominatur, in huius uitae stadio robustissime expugnare; quapropter ego Eadgar Angligenarum caeterarumque gentium hinc inde persistentium rex a domino constitutus, non immemor ob hoc mihi transitoria, ut his aeterna Christi opitulante gratia lucrarer, fore concessa, quoddam rus .LXX. mansis spaciose dilatatum a praedecessoribus meis olim Wintoniensi aecclesiae ob almae trinitatis, eiusque apostolorum Petri et Pauli, reuerentiam dedicatae, aeterna largiti sunt haereditate, hac haereditaria carta nouis litteris ad praefatam recuperans reduco libertatem, quod a gnosticis Fearnham noto nuncupatur uocabulo .LX. mansis consistens, æt Beonetleh .x. determinatum cassatis. Nullus igitur hanc nostram libertatem quam Æðelwoldo praesule deposcente nuper ut antiquitus fuerat deuotus edidi, infringere uel minuere praesumat. Sit autem omni terrenae seruitutis solutum, excepta expeditione, pontis arcisue recuperatione. Si quis hanc nostram uiolauerit libertatem anathema sit.

DCVI.

EÁDGÁR.

✠ HÆC autem omnia quae secundum aecclesias-
ticam normam iusto decernuntur moderamine, quam-
uis proprium robur iure obtineant, tamen quia hu-
manae uitae status euidenter incertus agnoscitur,
paginis saltem uilibus pro ampliori firmitate robo-
rata signantur; quapropter ego Eadgar totius Albio-
nis basileus, ob amorem coelestis patriae et meorum
indulgentiam criminum, aliquam terrae particulam,
.LXX. scilicet mansas, illic ubi solicolae Beaddinctun
dicunt, territoria renouando, qualiter ante mei poten-
tatus croma extiterant, uoluntarie perpetualiter per-
manere concessi, et hac noua rudibus litterarum
apicibus edita cartula Wintoniensi pontificum cathe-
drae, Æðelwoldo deposcente antistite, humiliter resti-
tuens reuerendae trinitati, eiusque apostolis Petro et
Paulo, ut olim a praedecessoribus meis data fuerat,
perpetua repraesento libertate. Ex his .LXX. mansis
sunt rura, quae cum siluis sibi pertinentibus, his
appellantur uocabulis, Cyslesdun, Tenhric, Lace.
Sint autem omnia haec supradicta rura omni ter-
renae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uide-
licet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si
quis igitur hanc aecclesiae libertatem uiolare prae-
sumpserit, anathema sit, et inferni cruciatibus attritus
infaelix intereat, nisi satisfaciendo ante obitum ue-
niam obtinuerit.

DCVII.

EÁDGÁR.

✠ INEFFABILI rerum creatore ac moderatore do-
mino nostro Ihesu Christo in aeternum regnante! Abo-
minabilia titillantis saeculi piacula diris obscoenae

horrendaeque mortis circumsepta latratibus, quae in huius incolatus patria christianae religioni subiectos nequaquam securos degere sinunt, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros incitando prouocant libidinoso miserrimoque saeculi appetitu; piaculorum itaque auctorem cum omnibus pompis eius toto mentis conamine non solum despiciendo, sed etiam uelut fastidiosam melancoliae nauseam abominando fugiamus, cauentes mundi fragilis prosperum excursus, ne nimio eius amore irretiti apostatando a domini lugubriter recedamus clementia, illud sedulo rimantes propheticum, 'Diuitiae si affluent, nolite cor apponere.' Quapropter infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar preciosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad adipiscendam mellifluae dulcedinis misericordiam, perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Eadgar per omnipatrantis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam ruris particulam, id est .xxx. mansas loco qui celebri æt Fearnham nuncupatur onomate, praedictae episcopatus cathedrae ob sanctae trinitatis, apostolorumque Petri et Pauli reuerentiam aeterna libertate, uti priscis data fuerat temporibus, renouando humili restituo deuotione. Hanc itaque libertatem praefatus pontifex Æðelwold domini cooperante gratia cum magna obtinuit humilitate. Sit igitur praefata terra, cum omnibus ad se rite pertinentibus, omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis diaboli hortatu hanc nostram minuere praesumpserit libertatem, anathema sit.

DCVIII.

EÁDGÂR.

✠ KALANTE diuinæ auctoritatis agiographo com-
monemur ut terrena praesentis saeculi lucra dantes,
coelestia aeternae beatitudinis emolumenta iugi inde-
fessoque adquiramus labore; ideoque incertum futuri
temporis statum mutabilitatemque certis dinoscens
indiciis, totis uiribus, prout posse dederit qui cuncta
creauit, subnixè delibero, ut redemptoris nostri posses-
sionem aecclesiis iure delegatam in priorem sanctae
religionis statum certis roborata litterulis medullitus
consolidarem; quapropter ego Eadgar diuina indul-
gente clementia totius Britannicae insulae solio sulli-
matus, quoddam rus quod prisco Wealtham onomate
.xxxviii. cassatorum olim Wintoniensi ueteris monas-
terii cathedrae commutando concessum, nouis apicum
signis renouare, Æðelwoldo praesule suppliciter depos-
cente, gratanter permitto. Praefatum siquidem rus
antecessores nostri sanctae dei aecclesiae reuerendae
trinitati, eiusque apostolis Petro et Paulo dicatae
pro commutatione illius oppidi, quod Porteceaster
nuncupatur, omni mundiali seruitio solutum conces-
serunt. Sit igitur praefatum rus cuius ego cum opti-
mum meorum consilio libertatem fideliter renouaui,
aeterna iocunditate gloriosum cum omnibus sibi rite
pertinentibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis; expe-
ditionis laborem, pontis arcisue restaurationem tan-
tummodo persoluat, alias aeterna iocundetur liber-
tate. Si quis autem diaboli pellectus instinctu hanc
perpetuam nostrae renouationis libertatem uiolare uel
minuere audax praesumpserit, a sancta corporis et
sanguinis domini nostri Ihesu Christi communione,
et sancta dei aecclesia, ac sanctorum omnium contu-
bernio segregatus, aeterna inferni miseria dampnatus
intereat, si non satisfactione congrua humiliter cor-

rectus emendauerit quod contra nostrum tumidus deliquit decretum.

DCIX.

EÁDGÂR.

✠ LUCE constat clarius quod huius uitae terminus uolubili uarie discurrens orbita, iamiamque imminere dinoscitur, ut ueridica Christi promulgat sententia, quae altiboando proclamat dicens, 'Surget gens contra gentem, et regnum aduersus regnum,' et reliqua; iccirco ego Eadgar Christi conferente gratia totius Angligenae nationis caeterarumque gentium Brittanica insula degentium rex gloriosus, sancti spiritus carismate partim attactus, mentis nostrae arcano deliberare coepi, atque optimatum meorum utens consilio, patulo uocum proclamare indicio, quanto inquam simulate transeuntis uitae gloria, ut foeni flos uelociter arescens deficit, letalisque huius uitae umbrificae finis imminendo incumbit, tanto etiam catholica christianae religionis studia totius uirtutis adnisi restauranda, et aecclesiarum possessione quaecunque oblitterata fuerant recuperanda fore, nostrae mentis arcano assidue rimamur. Hinc igitur .LX. et .IIII. mansas, octo locis distinctas quae his usualiter nuncupantur uocabulis, Tuifyrde, Crawanlea, Oselbirig, Hefesyling, Hortun, Stoce, Oterburna, Ceoliglund, Eastun, Hundetun, ut a meis dudum supradictae Wintoniensi basilicae reuerendae trinitati, eiusque apostolis Petro atque Paulo, aeterna largitae fuerant, ita hac noua cartula cum meorum auctoritate procerum, Æðelwoldo praesule obtinente, roboratas, aeterna humilis renouo libertate. Sint autem omnia haec supradicta rura omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem hanc recuperatam moderni

temporis libertatem uiolare praesumpserit, anathematizatus in domini persecutione horribiliter deficiat.

DCX.

EÁDGÁR.

✠ AD redemptionis suae augmentum omni conatu cuncti student orthodoxi, ut fidei, spei caritatisque alis ueluti uestium fulgore amicti, pretiosarumque splendore gemmarum adornati, sanctarum uirtutum copia perspicui, criminum pondere semoti, terreni corporis ergastulo uersantes, lacrimarum ualle cum nimio degentes certamine, totius animi cultum coelesti habitatione theorico figunt meditamine: ‘Nostra,’ inquit apostolus, ‘conuersatio in coelis est.’ Hinc igitur ego Eadgar domini largiente gratia totius Albionis basileus, sedula procurans sollicitudine, ne catholicorum quispiam actuali degens conuersatione, aliqua saecularium rerum uexatione a contemplatiua impeditus uita incongrue reuocetur, quod olim a praedecessoribus nostris aecclesiis domini ad sui famulatus obsequium egregia concessum fuerat libertate, renouando libentissime recupero: huius rei gratia rura omnia praedicta, et superius distinctis locis ordinatim nouis litterarum apicibus designata Christi compunctus spiramine, iusto utens iudicio, ad usus pontificum supradictae aecclesiae iura religiosa regentium, pro animae meae salute regnique ac successorum meorum prosperitate, aeterna libertate cum optimatum meorum consilio, deuotus ammodum restitui, omnique saeculari soluta gloriose ditaui seruitute, ne uexatione mundanae afflictionis, mens praesulum pro nostris facinoribus intercedentium a diuina contemplatione remota deficiendo lassesceret. In nomine almae trinitatis ac indiuiduae unitatis praecipio, ut succedentium temporum episcopi ita gregem dyrocheo, id est

duplici pastu, nutriant monachorum, sicut nostris temporibus per sapientium ordinatum est prouidentiam, et alimenta ex Ciltancumbe monachis copiose tribuant, et sine ulla retractione hilariter subministrent, et nullius nimietatis inquietudine perturbent; ne a uita theorica, uel immoderata superfluitas, uel intolerabilis paupertas, cum magno animi detrimento illos amoueant, omnia in uictu et uestitu secundum regulae modificent praeceptum. Certe canonici omni uiciorum naeuo deturpati, inani gloria tumidi, inuidiae liuore tabidi, philargyriae maculis obcaecati, luxuriae facibus libidi, gulae omnimodo dediti, regi terreno non episcopo subiecti, praefati ruris usu ueterano moderno tempore pascebantur alimentis. Ebrietatem siquidem et homicidia sectantes, coniuges suas turpiter nimia et inusitata libidine amplectentes, aecclesiam dei raro et perpauci frequentare uolebant, nec horas celebrare canonicas dignabantur: quo reatu eiectis cum praeposito canonicis, et eliminata immundorum spurcicia, monachi in sede constituti sunt episcopali, qui sanctis adornati uirtutibus, humilitate praecipui, uigiliis, hymnis et orationibus assidui, abstinentia macti, castitate perspicui, legitime uiuerent, et obsequium aecclesiae regulariter implerent. Rura absque dubio superius notata renouare beneuola studii intentione, et quae iniuste abstracta fuerant, Duntun uidelicet, Tantun, Alresford, Cleares, Ticceburn, Uuorðig, Funteal, Stoke, Fermesham, aecclesiae dei deuotus ammodum ideo restitui, ut tali et tam necessario iocundati additamento, monachorum, Christo humani generis redemptori fideliter casteque seruientium, gregem facilius libentiusque pascere, dum praefatis ruribus sublati, canonici turpiter contra fas inhonesteque degentes, in tam angusti rerum possessione usu pascebantur perpetuo. Alantur igitur solito monachi, ab huius uitae curis remoti, unde alebantur canonici, cum auiditate nimia curis uitae recidiuae intenti: rura

omnia superius notata episcoporum usui peculiariter ad uotum deseruiant; illa uero quae canonici olim cum praeposito sine peculiari praesulis dominio usu possederant ueterano, haec eadem monachi communiter ad necessarios usus iure possideant perpetuo, et cum antistitis consilio ac iuuamine bene regant, et per praepositum fratribus cunctis necessarium, episcopoque uti regula praecipit cum omni humilitate subiectum, sapienter disponant. Pastum ex monachorum uillis nequaquam praesul diocesim lustrando audius exquirat: emptis necessariis fratrum indumentis, quicquid ex lucro uillarum superfuerit, unito episcopi fratrumque consilio, ob aeternae beatitudinis praemium Christi erogetur pauperibus, et non oculis episcopi peculiaribus ad animae detrimentum reclusum custodiatur. Post unius episcopi obitum, alter ex eadem monachorum congregatione, qui dignus sit pontificatus ordine fungi, et non aliunde eligatur: si autem impredientibus peccatis uel imperitia, in eodem monasterio talis qui dignus sit inueniri nequiuert, ex alio noto monasterio monachus, non autem canonicus, ad tanti gradus dignitatem, qui dignus sit secundum meritum atque doctrinam, unanimi regis et monachorum eiusdem monasterii consilio sapienter eligatur: et non solum in hac pontificis electione, uerum etiam omnibus rebus regulae usus iugi teneatur custodia, ut in omnibus quae egerint, uel regulae normam hilariter custodiant, uel maiorum cum omni deuotione imitentur exempla. Electus uero nulla superfluitate monachos perturbet uel inquietet, nec clericos siue laicos in claustra uel refectorium introducat, sed missam celebrans, monachorum reuerenter fungatur officio, ac in refectorio quotiens uoluerit comedens, eorum et non canonicorum uel laicorum inibi utatur obsequio; monachos si quoslibet secum suum lustrando episcopium habere uoluerit, illos sumat qui prouectae aetatis sint, quorum profectu

et moribus ad Christi roboretur famulatum, et non pueros uel iuuenes lasciuos, quorum laeuitate laesus in aliquibus deprauetur. Rura tam a regibus quam a diuersis catholicis ad usus fratrum domino largiffue collata, huius saeculi militibus siue propinquis carnalibus pro munere quolibet adulando tribuens, ad animae suae detrimentum nequaquam disperdat. Qui praedicta statuta beniuola seruare uoluntate studuerit, domini nostri Ihesu Christi benedictione in praesenti saeculo perfruatur, et post eius obitum ad aeternae beatitudinis uitam Christo opitulante securus perueniat. Si quis autem philargyria seductus aliquid ex his quae cum consilio sapientium praecepta sunt uel minuere praesumpserit, deleatur nomen eius de libro uitae, et in Ihesu Christi saluatoris mundi eiusque genitricis Mariae omniumque sanctorum persecutione maneat, et post uitae suae terminum cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus inferni miseria punitus intereat, si non cum satisfactione emendauerit, quod nequiter peiorando deliquit.

DCXI.

EÁDWEARD, 977.

✠ IN nomine dei summi et altissimi! Certis adstipulationibus nos sancti et iusti patres frequentatiuis hortationibus admonent ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter eum timeamus et amemus, quia retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet; ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simus infaecati, tamen miserationis eius largitate caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari queamus. Quapropter ego Eadweardus diuina michi annuente

gratia, rex Anglorum et aequae multarum gentium monarchiae potestatis praeuisor, aliquam partem terrae iuris mei perpetuali donatione libenter concedo cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Ælfric, ob illius amabile obsequium dignatus sum largiri .x. man-
sas agelluli ibidem ubi uulgares prisco more ludi-
bundisque uocabulis nomen indiderunt æt Wilig; qua-
tinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat,
dum huius labentis aevi cursum transeat inlaesus
atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat,
et post se cuicumque uoluerit ceu corroborauimus
perenniter haeredi derelinquat, ceu supra diximus in
aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus
liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad
se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis,
exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue muni-
tione. Si quis autem, quod non optamus, hanc
nostram diffinitionem elationis habitu incedens in-
fringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum
flatibus, et Pennino exercitu malignorum spirituum,
nisi prius irriguis poenitentiae gemitibus et pura
emendatione emendauerit. Istis terminibus prae-
dicta terra circumgyrata esse uidetur. Dis synt
ðāra tyn hida landgemæra tō Wilig. Ærest ūp of
Wylle forda ofer bican dūne on ðone midemestan
beorh; andlang ðæs widan cumbes on ðone hricweg;
andlang ðæs hricweges on norðewearde geonnan
beorh, ðonne ūtt on horsgeat tō eā on þeōfa ford
eāstewardne on enne crundel; ðonne andlang eā
æft on Wylle ford. Acta est haec praefata donatio,
anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi
.DCCCC.LXXVII. indictione .v. Idoneis testibus quorum
nomina infra recitantur confirmauimus, quatinus nemo
successorum nostrorum in Christi nomine adiuratus,
hoc nostrum decretum uiolare audeat, sed immune
magis conseruet.

✠ Ego Eadweard gratia dei rex totius Albionis

hoc donum signo crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oswoldus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwoldus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstanus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfeagus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelmer dux. ✠ Ego Byrhtmer minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Eadwig minister. ✠ Ego Ælfwig minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Leofric minister.

DCXII.

ÓSWALD, 977.

✠ Ic Osuuold arcebisceop þurh Godes giefie mid geðafunge and leáfe Eáduuardes Angulcyninges and Ælfheres Mercna heretogan, and ðæs heorodes on Weogornaceastre, landes sumne dæl ðæt synd .II. hida,—búton .LX. æcran ðæt hæft se arcebisceop genu-men intō Cymesige tō his hāme him tō hwæte-lande,— ðe fram cūðum mannum Wulfingctūn is gehāten, sumum cnihte ðæm is noma Æðelwold, mid allum þingum ðe ðærtō belimpað, freolíce his dæge forgeaf, and æfter his dæge twām yrfweardum, and æfter heora forðsīðe tō ðære hālgan stowe intō Wiogornaceastre ðæm bisceope tō bryce. Sie hit ælces þinges freoh búton ferdfare and walgeworc and brycggeworc and cyrcanlāde. Ðis wæs gedōn ymbe .viii. hund wintra and .vii. and hund seofantig ðæs ðæ drihtnes gebyrd-tīde wæs. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro and allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum, gief hwā búton gewrihtum hit ābreca-

wylle God hine tō rihtere bōte gecyrre. Amen.
 Ðis synd ða landgemæru tō Wulfringctūne. Ærest
 of lūsðorne in hwītan dene; of hwītan dene in yrse;
 of yrse ðæt cymð intō Baldrices gemæran in ðæt fūl-
 gerīð; of ðām fūlgerīðe ðæt cymeð in ðæt heáfodland;
 of ðām heáfodlonde ðæt sceot þwers ofer ðone port-
 weig; of ðām portwege in ða dene; of ðære dene
 ūp big ðæm fearne; from ðām fearne tō norðdīc; ond-
 long ðære dīc tō coppanege; of coppanege healf
 brāda mōr tō fnætes wyllan; of fnætes wyllan ðæt
 cymeð tō rommes dene; ondlang rommes dene ðæt tō
 ðære stræte; ondlong ðære stræte ðæt cymeð tō Os-
 waldes hlawe; of Oswaldes hlawe ondlong ðære sealt-
 stræt tō fūlan mere; of fūlan mere eft in lūsðorn.
 Her is seō hondseten. Æðelwold is se forma man.

✠ Oswold arcebysceop. ✠ Ego Winsige pres-
 byter. ✠ Ego Wulfric presbyter. ✠ Ego Wul-
 feah presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego
 Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter.
 ✠ Ego Eadweard presbyter. ✠ Ego Ælfgar dia-
 conus. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leof-
 stan diaconus. ✠ Ego Æðelsige diaconus. ✠ Ego
 Wulfweard diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus.
 ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus.
 ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Leofwine clericus.
 ✠ Ego Cynestan clericus. ✠ Wynstan clericus.
 ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Ælf-
 noð clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Wulfnoð
 clericus. ✠ Æðric clericus.

DCXIII.

ÓSWALD, 977.

✠ ANNO dominicæ incarnationis .DCCCC.LXXVII.
 Ego Oswald, superni rectoris fultus iuuamine archi-
 praesul, cum licentia Eaduardi regis Anglorum ac

Ælfhere ducis Merciorum, uni fideli meo, qui a gnosticis noto Æðelstan nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam quod solito uocitatur nomine æt Intanbeorgan, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogurnacestre restituatur immune.

✠ Oswald archiepiscopus. ✠ Wynsige presbyter.
 ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠
 Æðelstan presbyter. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofestan diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Kyneðeng clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Brihstan clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Æðelric clericus.

DCXIV.

ÔSWALD, 977.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVII. Ego Osuuald, superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Eaduuardi regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni fideli meo, qui a gnosticis noto Ælfuueardo nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, quinque uidelicet mansas quod solito uocitatur nomine æt Tidelminctune, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum, duobus quibus

uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. Dis syndon ðára .v. hida landgemære æt Tidelminctûne. Ærest on Sture; ondlong Sture ongean streâm on Doferburnan; ondlong Doferburnan ongean streâm æt ða deópan furh; of ðære deóppan ferh on ðære sandûne; of sandûne on horpytte; of horpytte on ðæt riðig; ondlong riðig ðæt eft in Sture.

✠ Ego Oswald archiepiscopus. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheh presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadweard presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Brihstan clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Æðeric clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Æt Tidelminctûne. Ælfweard and Ælfwine and Wulfware.

DCXV.

ÓSWALD, 977.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVII. Ego Osuuald, superni rectoris fultus iuuamine prae-sul, cum licentia Eaduardi regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni ministro meo, qui a gnosticis noto Cynulf nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .i. uidelicet mansam, quod solito uocitatur nomine æt Eastune, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur, et

post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. His metis praefatum rus hinc inde giratur.

✠ Ego Oswald archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wynsige monachus. ✠ Ego Wulfheh monachus. ✠ Ego Æðelstan monachus. ✠ Ego Æðelsige monachus. ✠ Ego Æðelstan monachus. ✠ Ego Wulfweard monachus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Godingc clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Ælsige monachus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Ælfgar monachus. ✠ Ego Æðelric monachus. ✠ Ego Brihstan clericus. ✠ Ego Eadweard clericus. ✠ Ego Æðelwold clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Tuna clericus. ✠ Cynstan clericus. ✠ Wunstan clericus.

DCXVI.

ÔSWALD, 977.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVII. Ego Osuuold, superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Eaduardi regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni fratri meo monacho, qui a gnosticis noto Wynsige nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .III. uidelicet mansas quod solito uocitatur nomine Was-seburne, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruat, et post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac

uita migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogurnaceastre restituatur immune. Ðonne is ðæs landes .III. hida ðe Oswald arcebisceop bôcað Wynsige his munuce, swā swā Wulfstān his fæder hit hæfde, mid ðæs heorodes gewitnesse on Wiogornaceastre. Ðis is seō hondseten.

✠ Osuuald arcebisceop. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadweard presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofestān diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Brihstan clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Æðeric clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Ælfnōð clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfwine clericus.

Rubric. Wasseburne. Wynsie munuce and Wulfwynne.

DCXVII.

ÓSWALD, 977.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXVII. Ego Oswald, superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Eadwardi regis Anglorum ac Ælfhere ducis Merciorum, uni ministro meo fideli, qui a gnosticis noto Eadric nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .III. uidelicet mansas quod solito uocitatur nomine Tidingctun, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum, duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita

migratis, rus praedictum cum omnibus utensilibus, ad usum primatis aecclesiae dei in Uuiogurnaceastre restituatur immune. Ðonne is ðæs landes .iiii. hida ðe Oswald arcebisceop bōcað Eádríce his þegne ge ner tūne ge fyr, swā swā he hit ær hæfde tō lanlande mid ðæs heorodes gewitnesse on Wiogornaceastre. Ðis synd ða landgemæra tō Teodintūne. Ærest of ðām burhgeangeate in karente; of karente in norð bróc; andlang brókes in oxna dūnes cnol and swā andlang ðære dūne in bula dīc; of bula dīce ā būtan secglæ mædwān, and swā betweonan ðære mædwān and Pæuintūne in ðære portstræt; and swā æfter ðære stræte eft in karente ðære eā. Her is seó hondseten.

✠ Oswold arcebisceop. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Ælfnōð clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Æt Tidinctūne. Eádríce and Wulfrune.

DCXVIII.

ÓSWALD, 978.

✠ Ego Osuuald ergo Christi krismate archipraesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXXVIII. annuente rege Anglorum Eaduuardo, Ælfereque Merciorum comite, necnon et familia

Wigornensis aecclisiae, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam in loco qui celebri a solicolis nuncupatur æt Smitan uocabulo, cuidam ministro meo nomine Æðelnoð, perpetua largitus sum haereditate; et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclisiae dei in Wigornacestre restituatur. Ðis wæs gedôn ymbe .viii. hund wintra and eahta and hund seofantig on ðý eahtateoðan geare ðæs ðe Osuuold arcebisceop tó folgôðe fengc. Sancta Maria et sanctus Michahel, cum sancto Petro, and allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum, gief hwā būton gewrihtum hit ābrecean wille hæbbe him wið God gemæne būton he tó dædbôte gecyrrre. Amen. Ðis is ðære āre hide landgemæru tó Smitan, ðæt is ðonne ærest of Alhðretūne midde-weardre tó ðære aldan byrig; from ðære byrig tó ympan leāge; of impan leāge tó þornleāge; of þornleāge tó babeles beorgen; of ðæm beorgen tó ðæm brādan slo on cylmes gemære; of ðæm slo tó Smitan; of ðære Smitan tó berge; of ðæm berge tó brōces crofte; of ðæm crofte tó hefan crofte; of hefan crofte tó ðære glædenun. Her is seô hondseten.

✠ Oswold arcebisceop. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Cynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Æðeric clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Æðelnôð wæs se forma man and Leofwine his sunu is ðe ôðer.

DCXIX.

ÓSWALD, 978.

✠ Ego Osuuold, ergo Christi krismate archipraesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXXVIII. annuente rege Anglorum Eaduuardo, Ælfereque Merciorum comite, necnon et familia Wiogornensis aecclesiae, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam, in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt Rydemære leage uocabulo, cuidam ministro meo nomine Æðelmund, perpetua largitus sum haereditate; et post uitae suae terminum duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogurnæceastre restituatur. Dis wæs gedón ymbe .VIII. hund wintra and eahta and hund seofantig on ðý eah tanteoðan geare ðe Oswold arcebisceop tó folgôðe fengc. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro, and eallum Godes hál gum gemiltsien ðis haldendum, gief hwá bútan gewríhtum hit ábreca n wille, hæbbe him wið God gemæne, búton he tó dædbóte gecyrre. Amen. Dis synd ðære áre hide landgemæru æt Rydemære leáge. Ærest of freones dene ðe ligeð of Ledene; of Ledene tó ðære heáfodstíge, ðæt swá in ða heáhstræt; ondlong ðære stræte ofer byrce leáge middeweardre ðæt cymð tó Stántúnes gemære; ondlong ðæs gemæres in mærbroc; ondlong bróces in Ledene; ondlong Ledene in freones dene. ✠ Her is seó hondseten.

✠ Oswald arcebisceop. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfward diaconus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠

Leofwine clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Æðeric clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

Rubric. Æt Rydemære leáge. Æðelmuundo and Godwine.

DCXX.

ÓSWALD, 978.

✠ Ego Osuuald, ergo Christi krismate archipraesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXXVIII. annuente rege Anglorum Eaduuardo, Ælfereque Merciorum comite, necnon et familia Wiogernensis aecclesiae, quandam ruris particulam, duas uidelicet mansas, in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt Blace Wellan uocabulo, cuidam ministro meo nomine Ælfnoð, perpetua largitus sum haereditate; et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis aecclesiae dei in Wiogurnaceastre restituatur. Ðis wæs gedón ymbe .VIII. hund wintra and eahta and hund seofantig and on ƿý eahtateoðan geare ðe Oswold arcebisceop tó folgôðe fenc. Sancta Maria et sanctus Michahel, cum sancto Petro, and eallum Godes hálgum gemiltsien ðis haldendum, gief hwá būton gewrihtum hit ābrecaſ wille hābbe him wið God gemāene būton he tó dāedbóte gecyrre. Amen. Ðis syndon ða landgemāeru æt Tredinctūne; of Budan bróce westrihte on ðæt síc, ðæt swā be ðæm heāfdum on ðone díc; ondlong dices on ðone bróc; ondlong bróces on ðone stānihtan ford; of ðæm forda ondlong weges tó middelriðige west; ondlong riðies on ðone pytt; of ðæm pytte on ðone díc, ðæt on mærsorne; of ðæm þorne norð on ðone hwītan stān; of ðæm stāne ondlong dices ðe hsió díc forscoten wære;

on ðæt riðig tó ylman dūnes gemære; ondlong riðiges on ðone dīc; of ðæm dīce tó ðæm mædwum wið sūðan ða mædwa bi ðara acra heáfdom, and swá on ðæt riðig; ondlong riðiges on ða sondseáðas; of ðæm seáðum ondlong ðæs riðies eástrihtes on Buddan bróc; úp ondlong bróces ðæt hit cymæð on áne micelne dīc eástriht in fos; ondlong fos on aldan stobb, ðonon west ondlong riðiges in ðone bróc foran ongean ðæt óðer gemære, and ðæt mylenstall and .vi. æcras ðærtó, and .vi. foðra truses ælce geare on Bloccanleá. Her is seō hondseten.

✠ Oswold arcebisceop. ✠ Wynsige presbyter.
 ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheh presbyter. ✠
 Ælfsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠
 Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Ead-
 ward presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc
 diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsige dia-
 conus. ✠ Wulfward diaconus. ✠ Wulfhun cler-
 icus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfgar clericus.
 ✠ Leofwine clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠
 Wynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælf-
 stan clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Æðelwold cle-
 ricus. ✠ Æðeric clericus. ✠ Ælfnoð clericus.
 ✠ Wulfnoð clericus.

DCXXI.

ÆDELRED, 979.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Sacrae autem scripturae aedicta, fona catholicorum patrum nos ammonent ut memores simus quoniam quidem transeuntis mundi uicissitudo cotidie per incrementa temporum crescendo decrescit et ampliando minuatur, crebrescentibusque repentinis uariorum incursum ruinis, uicinus finis terminus esse cunctis in proximo cernitur; iccirco uanis ac transilibus rebus mansura coelestis patriae praemia mer-

canda sunt. Hinc ego Æðelredus annuente altithrono Anglorum basileus, caeterarumque gentium triuiatim persistentium, gubernator et rector, quandam modicam numinis mei particulam .x. uidelicet mansas, in illo loco ubi dicitur Ollaneg, cuidam mihi oppido fideli comitate atque consanguinitate coniuncto, qui a gnosticis noto nuncupatur uocabulo Ælfere, libens perpetualiter concedendo in aeternam haereditatem donabo; quatinus uita comite hilariter possideat, et post se quibuscumque uoluerit cleronomis liberaliter derelinquat. Maneat igitur meum hoc immutabile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae deus coelorum in ipso telluris gramine ad usus hominum procreauit, pascuis, pratis, atque siluis, riuiorumque cursibus; exceptis tribus, expeditione, et pontis arcisue constructione. Si quis autem hanc nostrae munificentiae dapsilitatem uersutus deprauare temptauerit, sciat se obstaculum irae dei incurere, et in ultimo examine coram Christo et angelis eius rationem reddere. His limitibus praefatum rus undique circumcingitur. Ðis sint ðára .x. hyda landgemære æt Ollaneg. Ærest on Calewan were andlang lace intó hálgan bróce; andlang bróces tó hálgan welle; of ðére welle tó dene æccre; of dene æcre andlang dene tó þreó gemære; of þrim gemærum on ecgan croft; of ecgan crofte on ða díc; andlang díces on ðone feld, ðæt andlang wyrtruman on Hildes hlæw; of Hildes hlæwe on ðone stán; of ðám stáne on ðone bróc; andlang bróces inon Use; andlang Use on Wilinsford; of ðám forde andlang Use tó Kekan were; of Kekan were andlang Use on Caluwan wer. Scripta est haec scedula anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi.DCCCC.LXXVIII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina karaxata uidentur.

✠ Ego Æðelred rex ad confirmandum roborandumque hoc meum donum signum sanctae crucis

impressi. ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi. ✠ Ego Osuold Eboracensis aecclesiae archiepiscopus adquienui. ✠ Ego Æðeluuold Uuintoniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensum dedi. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Æscunig episcopus dictaui. ✠ Ego Eadhelm episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus solidauit. ✠ Ego Sigar episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus annui. ✠ Ego Æðelsige episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego ðeodred episcopus. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðeluwine dux. ✠ Ego Æðeluard dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Eadwine dux. ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego ðoreð dux. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas. ✠ Ego Goduwine abbas. ✠ Ego Ælfuuold minister. ✠ Ego Ælfuuard minister. ✠ Ego Ælfric. ✠ Ego Æðelsige. ✠ Ego Ælfgar. ✠ Ego Æðelsige, ministri.

DCXXII.

ÆÐELRED, 979.

✠ **QUIA** mortalis uitae fragilitas mutando cotidie marcescit, et rotunda saeculorum uolubilitas tabescendo euanescit, orthodoxorum monitis erudimur, ut his recidiuis aeternae uitae beatitudinem adipisci mercando seduli studeamus. Ego igitur Æðelred totius Britanniae basileus, quandam ruris particulam .v. uidelicet cassatos, in loco qui celebri æt Suðtune nuncupatur uocabulo, episcopo nomine Æðelwoldo mihi carissimo perpetua largitus sum haereditate; ut aecclesiae dei cui praeest, Petro et Paulo dicatae ciuitate Wintoniae, perpetualiter deseruiat, ita ut nullus successorum meorum ipsius terrae portionem ab aecclesia dei praesumptuosus auferat; praesertim cum

hoc rus primum sit quod post nostram regalem dedicationem domino nostro Ihesu Christo quasi donorum primitias largitus sim; praefata siquidem telluris portio, ruri quod Crundelas nuncupatur, quondam subiecta fuerat, quam deuotus restituens uti prius Eadredus rex, ac deinde pater meus Eadgar egerant, nouis litterarum apicibus, ut adunatae quinquaginta existerent mansae, domini opitulante gratia consolidare curau; has quinque quas ego ad supplementum addo mansas, Æðelbriht quidam oeconomus patri meo iure concessit haereditario, sed territorii carta neglecta uel potius furtim ablata si quopiam reperta fuerit aecclesiae dei restituatur, ista tamen ad nostri memoriam in aeternum uigente. Sit autem praedictum rus, cum certis ac cognitis territoriis, omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc donationem in aliud quam constitui-mus transferre uoluerit, priuatus a consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore, eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIX. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxantur.

Dis synd ðára fíf hida landgemæru tó Súðtúne. Ærest on Wífeles mære, ðæt áðúne tó ðám slede; andlangas sledes syx æcera bræde, ðet úp be healfan furlange be riht landmearce tó ábrocenan beorge; of ðám beorge út on stræt; andlang stræte on ða mære slade; of ðán slade innan Witmundes leá, ðanne be wurtruman anlanges wudes tó ðære hwítan díc; fram ðære hwítan díc tó Effanhamme, ðanan on Trundlesham niðeweard; of Trundleshamme tó æcces denes gæate; of ðám geate tó Gistrældes wille; fram ðán wille tó Hemstédes geate; fram

Hæmstêdes geate forð bi stræt eft tó Wífeles mære.

✠ Ego Æðelred rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus consignauī. ✠ Ego Oswold archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfstan episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfðrið regina. ✠ Ego Osgar abbas. ✠ Ego Godwine abbas.

DCXXIII.

ÔSWALD, 979.

✠ ALMA et indiuidua ubique inlocaliter regnante trinitate, nec ne Æðelredo allubescēte ac fauente per omniparentis nutum totius Albionis basileo, Ælfereque Merciorum comite consentiente: ego Oswaldus largiflua dei clementia archipraesul, quandam rursuli partem, tres scilicet mansas, in loco quem illius terrae solicolae Degilesford uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad eum utilitatibus rite pertinentibus, cum consultu atque licentia uenerabilis Wiogornensium familiae, Æðelstano meo uidelicet carnaliter fratri, pro eius humili subiectione atque famulatu; ut uita comite, illo foeliciter perfruatur absque ullius refragatione, duobusque quibuscumque decreuerit post metam proprii aevi cleronomis relinquat, finitoque illorum uitae curriculo, ad usum primatis in Wiogornaceastre redeat immunis aecclesiae. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali seruitio, cum campis, siluis, pratis, pascuis, excepta sanctae dei basilicae suppeditatione ac ministratiōe. Hoc quippe per omnipatrantis nostri saluatoris flagito ac omnimodo posco maiestatem, ut nemo nostrorum successorum, alicuius suasionē, hanc nostram floccipendat uel immutet donatiunculam. Si quis autem contumax ac rebellis hoc nostrum donum decreuerit

peruersa frangere mente, sciat sese subinde dampnandum in tremendi examinis die, ex auctoritate principis apostolorum Petri, tartaribusque tradendum satellitibus, nisi in hac uita prius deo hominibusque congrua emendauerit satisfactione. Ðis syndan ða landgemære intó Dæglesforde. Ærest on Bladene be westan tūne and be norðan andlang ðæs síces tó bægenwelle; of bægenwelle úp tó cynges ferdstræte; andlang stræte tó dūnemannes treōwe; of dūnemannes treōwe andlang stræte eást tó Nunnena beorge; of ðám beorge west tó Babban beorge; of ðám beorge eft intó Bladene be Súðantūne. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXIX. indictione .VII. scripta est haec cartula; his testibus astipulantibus, quorum nomina infra caraxata cernuntur.

✠ Ego Osuualdus Christi largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

DCXXIV.

ÆDELRED, 980.

✠ DOMINO nostro Ihesu Christo cum co-aeterno patre et spiritu sancto in aeternum regnante, qui multimoda dispositione omnium rerum seriem inmutabilis ordinat, gubernat et ne dispereant potenter cus-

todit, qui rationabili hominum creaturae ut mala amittens, bona perseueranti fine peragat, piissime suadet, ac terreni lucri commoda polo recondere misericorditer iubet ita promulgando, dicens, 'Thesaurizate uobis thesauros in coelum,' et reliqua. Tanta igitur mundi redemptoris doctrinae non inmemor, ego Æðelred quandam ruris particulam .vii. uidelicet cassatos loco qui noto nuncupatur uocabulo Hamanfunta, beato Petro apostolorum principi et co-apostolo eius Paulo ad usus monachorum in uetusto Wentanae ciuitatis monasterio degentium, aeterna largitus sum haereditate, eo tamen tenore, ut uidua quae tertia post Wiðgarum haeres extiterat omnibus ipsius telluris commodis uniuersis uitae suae diebus perfruatur; et post obitum eius cum omnibus praefatae terrae lucris, ut ipsa domino nostro Ihesu Christo uouerat, non temporaliter sicut Wiðgaro militi Æðelstan rex temporalis concesserat, sed aeternaliter Christo regi aeterno cum co-aeterno patre et spiritu sancto ubique regnanti, ut conuenit, deuotissime restituatur. Sit autem praefatum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis, cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synd ðæs landes gemære æt Hamanfuntan. Ærest ðær Ocærburna útts cyt on sære; ðæt úpp andlang Ocærburnan tó hálegan mærsce eástewardan, andlang brócæs, ðanon ofær ða stræt æt Utelanbricge; ðænna ofær ða stræt twám læs ðe þryttig gyrda; andlang burnstowæ ðænnæ ðær eást tó stucan wisc æt ðæne mearcbeorh; ðonnæ andlang paðæ on þornwíc eástewardæ tó ðám hwítan stoccae; ðonnæ of ðám hwítan stoccae

þurh ðæt wudu gehæg tó neddan leáge tó ðám hære-
 paðe ; ðonnæ andlang greddan leágæ ðe ðám wæge of
 ða norðæfes ; ðonne andlang hæropaðes tó dūnne-
 burnan on ðonæ wearrihtan stocc ; andlang dūnde-
 burnan on ðonæ eást heræpað on ðæ twā æc ðæ
 standað in on ðær paðæ, ðæt andlang hagan on Lam-
 hyrstæ eástaweardæ on ywwara hagan ; andlang
 iwwara hagan on ðonæ ifihtan stoc ; of ðám stoccæ
 sūð bæ rihtwegæ oð ða hyrnan ; andlang iwwara
 hagan sūð and eást on ða burnstowæ ; of ðære burn-
 stowæ andlang hagan on Lamhyrstæ on Hærredes
 leáge wæstaweardæ, ðonne bæ leáge on ðonæ stocc
 ðæ ðæt hliðgeat on hangodæ ; of ðám stoccæ útt þurh
 beorhleā middeweardnæ on ðonæ ealdan æsc ; of
 ðám æsccæ sƿð ofær ðonæ weg on ða apoldræ ; of
 ðære apoldran on ðæne hwítan hæsl ; of ðám hæsl
 on hnutwíc eástaweardæ andlang grænan wæges oð
 Wuhinglandæs hyrnan, ðæt west andlang wæges oð
 ða wæstran Wuhinglandes hyrnan ; sƿð ðonnæ and-
 lang hægerewæ oð Imbæs dæl ; of Imbæs dællæ and-
 lang hægerewæ útt on Limburnan, ðonnæ andlang
 Limburnan útt on sǣ. Anno dominicæ incarnationis
 .DCCCC.LXXX. scripta est haec carta his testibus con-
 sentientibus quorum inferius nomina carraxantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum praefatam donatio-
 nem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum
 signo sanctae crucis roborauī. ✠ Ego Oswold archi-
 episcopus sigillum agiae crucis impressi. ✠ Ego
 Æðelwold episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus.
 ✠ Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Ælfheah epi-
 scopus. ✠ Ego Æðelsige episcopus. ✠ Ego Ælf-
 dryð regina. ✠ Ego Sigar episcopus. ✠ Ego Ælf-
 stan episcopus. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego
 Aðulf episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠
 Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðeluuine dux. ✠ Ego
 Beorhtnoð dux. ✠ Ego Æðelueard dux. ✠ Ego
 Æðelmær dux. ✠ Ego Eadwine dux. ✠ Ego Siric

abbas. ✠ Ego Goduine abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Beorhtnoð abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Siric abbas. ✠ Ego Æðelueard abbas. ✠ Ego Ælfuold abbas. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfueard minister. ✠ Ego Wlfsige minister. ✠ Ego Ælsige minister. ✠ Ego Bryhtuold minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Fræna minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Ðuræferð minister. ✠ Ego Wlfric minister. ✠ Ego Goduine minister.

DCXXV.

ÓSWALD, 980.

✠ CHRISTO creaturarum propriarum omnia ubique regna suo in mensura et pondere disponente sophismate! Sanctarum praecipui scripturarum oratores hoc statuerunt dogmatibus, quatenus quicquid mortaliu uellent addere necessitatibus litterarum apicibus neceretur, ne forte in posteris rationes ad inuicem compactas obliuio, siue potius insidiosa fraus deleat succedentium. Propter quod, ego Oswaldus domini nostri prouidentia archipontifex, aliquam telluris partem æt Bynnyncgwyrðe cuidam tribuo militi Ælfweard utenti nomine, tali scilicet conditione, ut ipse, uita comite, habeat et bene perfruatur; post terminum uero propriae uitae nulli praefatum rus commendet nisi militi meo Eadwine appellamine, si ipse tunc temporis superstes uixerit; et ipse uni e duobus suis fratribus quem elegerit derelinquat post se; deinceps reddatur antiquae matri, sanctae Mariae dei genitricis basilicae. Maneat igitur praenominata tellus libera ab omni mundialium seruitute tributorum, exceptis sanctae dei aecclesiae necessitatibus atque utilitatibus. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXX. caraxata

est ista cartula, his testamentorum astipulatoribus quorum nomina in subsequentibus praetitulata paginis aperte uidentur.

✠ Ego Oswald Christi dapsilitate aecclesiarches cum crucis caractere consigillaui. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Eadweard presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Æselstan presbyter. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Cynstan clericus. ✠ Æðeric diaconus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Ælfnoð clericus. ✠ Æselwold clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Godincg diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Ælfstan clericus.

DCXXVI.

ÆDELRED, 980.

✠ CATHOLICORUM incitamento monimum, ut eminentem plasmatoris uniuersorum et inextricabilem aeternitatis essentiam mira dispositionis indagine condita gubernantem interna penetralium subpeditatione magnificare strenue suademur; ut quae tanto frequentium assiduitate molimum, cum indefessa magis auditate sensuum ad impetranda coellicolarum alacrimonia diligentius insudando studeamus, quanto particulatim haec defectu compellente labilia, quibus et ineffabilis ille creator misericordiarum exhibitione formatorum reparator imaginaria sui similitudine compactum, quadriformis adhibito materiei uigore corporatum, in ipso pene caducorum exordio praefecit hominem, fortuita nimium et repentina casuum uarietate penitus haec ipsa adnullari properantia uidentur. Quapropter ego Æðelred altithroni fauente clementia Anglicae nationis basileus, ut haec aerumnosa laboriosi exilii uitare pericula, et quae illius aeternitatis

libertate participari queam, quandam ruris particulam, mansam uidelicet unam atque dimidiam, quae noto Celcesora nuncupatur uocabulo ad capturas inibi piscium conficiendas, honorabili uetusto coenobio Wentana ciuitate magnifice constructo almae trinitatis et indiuiduae unitatis honori dedicato, perpetua largitione donauit; hoc firmiter adiiciens ut nullius dignitatis superba tumidus audacia hanc donationem nostram in aliud quid immutare praesumat; dedit namque Æðelwoldus eiusdem aecclesiae praesul pro hoc litore capturae piscium apto, et pro supradicta exiguae telluris particula, auream praetiosi ponderis armillam. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo solutum, tribus exceptis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem furenti conamine uecors hanc nostram munificentiam quolibet modo temerarius auferre praesumpserit, alienatus ipse a communione sanctae aecclesiae, et omnium electorum dei consortio, cum Iuda Christi proditore sine fine dampnatus intereat, nisi digna prius in hac uita satisfactione poenituerit quod contra sanctam et indiuiduam trinitatem rebellis agere non distulit. His metis hoc rus hinc inde giratur. Dis sind ða landgemæra æt Celcesoran. Ærest of Solentan on burnan; andlang burnan on Wealpaðabrygce; of Wealpaðabrygce on Hyldingbróc úfeweardne, swá forð andlang rewe on bráðan fleót; andlang bráðan fleótes út on sǣ. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXX. scripta est huius munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Oswold archiepiscopus consolidauit. ✠ Ego Æðelwold episcopus corroborauit. ✠ Ego Ælfstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Ælfeah episcopus.

✠ Ego Osgar episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus.
 ✠ Ego Ælfære dux. ✠ Ego Æðelwine dux.
 ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux.
 ✠ Ego Æðelmær dux. ✠ Ego Eadwine dux.

DCXXVII.

ÔSWALD, 980.

✠ Ego Osuuold ergo Christi krismate archipraesul iudicatus, dominicae incarnationis anno .DCCCC.LXXX. annuente rege Anglorum Æðelredo, Ælfhereque Merciorum comite, necnon et familia Wiogornensis ecclesiae, quandam ruris particulam .v. uidelicet mansas, in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt Wereslæge uocabulo, cuidam clerico meo nomine Wulfgar, perpetua largitus sum haereditate; et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis, ecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Ðis wæs gedôn ymbe .viii. hund wintra and hund eahtatig on ðý .xx. teoðan geare ðæs ðe Osuuold arcebisceop tó folg-ôðe fengc. Sancta Maria and sanctus Michahel, cum sancto Petro and allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum, gief hwā būton gewrihtum hit ābreccan wille, hæbbe him wið God gemæne būton he tó dædbōte gecyrre. Amen. Ðis syndon ða londgemæru ðæra .v. hida intó Wæreslæge; ðæt is, ærest of ðære stræt ðe sceot tó heortla byrig on ða dīc; andlang dīces on ðone mōr; of ðām mōre ondlang geardes on ðæt hlypgeat; of ðæm hlypgeate on Elmsetena gemære; ondlong gemæres on Ombersetena gemære; ondlong ðæs gemæres ðæt on ða portstræt; ondlong stræte on hakedes stub; of ðæm stubbe on Cumbrawylle; of Cumbrawylle on faganstān; of faganstāne on Æðelnōðes croft; of ðæm crofte ondlong ðæs gemæres eft on ða dīc.

✠ Her is seó hondseten.

✠ Osuold arcebisceop. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Wulfric presbyter. ✠ Ego Wulfheah presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Eadward presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Æðelsige diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Ælfgar presbyter. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfward diaconus. ✠ Ego Kynðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Kynestan clericus. ✠ Ego Ælfstan clericus. ✠ Ego Æðelwold clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Ælfnøð clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.

DCXXVIII.

BRIHTRÍC GRIM, 964—980.

✠ HER is geswutlad ðet Brichtřic Grim gean ðes landes æt Rimtúne intó Ealdan mynstre æfter his dege mid ðære hide ðe he syððan begeat intó ðán lande, and ágyfð ða bōc ðe Eáðred cyning him gebócode intó ðám Ealdan mynstre tó ðære ealdan bæc ðe Æðelstán cyning ær gebócode, on ðet gerád ðet he hæbbe ðone bryce ðes landes swá lange swá his tyma sý; and gange syððan intó ðære stowe swá gewered swá hit stande mid mete and mid mannun, and mid ælcum þingan, his sáwle tó frófre; and ðyses is tó gewitnesse. Dúnstán arcebisceop, and Æðelwold bisceop, and Ælfstán bisceop, and Æðelgār abbod, and se hired on Glestingabyrig, and ða twēgen hiredas on Ealdan mynstre and on Niwan mynstre on Wintanceastre.

DCXXIX.

* ÆDELRED, 981.

✠ UNIERSITATIS creatore in aeternum regnante ac iusto moderamine cuncta creata uisibilia et inuisibilia, miro ineffabilique modo gubernante! Ego Ædelred Anglicae nationis caeterarumque gentium triuiatim intra ambitum Britanniae insulae degentium, regiae dignitatis solio ad tempus Christi mundi redemptoris gratia subthronizatus basileus, a quodam milite auunculo uidelicet meo, qui secundae regenerationis utero innouante gratia ineffabiliter editus, nobili Ordulf pollens floret onomate, humili deuotione compunctus, subnixis deposcens precibus efflagitare deum compunctus gratia beneuolus ceperat, ut arcisterium cui notabile at Tauistoce fulget uocabulum, ubi mater eius fraterque aua uidelicet mea, et auunculus, caeterique nostrae posteritatis prosapies mausoleis somate tumulati, tuba huius caducae uitae clangente ultima, tertiam resurrectionis natiuitatem, anima corpori deo faciente in ictu oculi mirabiliter associata, diem iudicaturi uel iudicandi praestolantur extremum, ut ibi loco celebri domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae dedicato, monachos non saeculares sed regulares in omnibus sanctae regulae obtemperantes praeceptis, licenter constitueret fisciisque naturalibus deuotus locupletaret. Eius igitur uotis applaudendo, uoti compos animi, et quod fides catholica poposcerat, admodum libens tripudiansque concessi, admiranda namque eius fidei constantia. Nam illo in tempore quo praefatus miles sancti spiritus gratia compunctus, ad legitimos monachorum usus, ad aeternae uitae lucrum, hoc construxerat coenobium, caeteri quique infidelitatis naeuo turpati, loca sancta dissipantes, sanctae religionis monachos insipidi me impote nolenteque, infantili adhuc, ut ita

dicam, aetate uigente, atrociter ueluti pagani ad perpetuum sui dampnum fugabant. Eius igitur beneuolentiae congaudens meorum optimatum usus consilio libertatis priuilegium, praefato loco sanctae dei genitrici semperque uirgini Mariae dicato, magna animi alacritate tripudians concedo, et secundum patroni nostri beati Benedicti traditionem, post obitum abbatis qui nunc sancto praesidet loco, abbas ex eadem eligatur congregatione, qui dignus sit tali fungi officio, aliorum uero minime, nisi culpis promerentibus inibi inueniri nequiverit, qui aptus sit animabus lucrandis. Quod si hoc, quod absit, miserabiliter euenerit, de alio noto et familiari monasterio unanimi fratrum consilio eligatur, cuius uita probabilis sapientia praedita cultuque religionis fulgida fidelibus clarescat. Finitis namque diebus beneuoli et laudabilis uiri, qui specialis lucri copia sanctum dapsilis ditauerat locum, laicorum nemo ipsius loci dominium praesumens sibi usurpet. Rex uero quae ab eo domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae ab aeterno, usque remunerationem concessa sunt uel concedenda, nec abbas nec alicuius personae homo licentiam habeat pro pecunia uendendi, uel gratis concedendi uel mutandi, sed aeterno deo maneat perpetuum, quod ei concessum uel concedendum est. Regum uero munimine deinceps ipse locus domino protegente tueatur, ipsiusque loci abbas regi deseruiens gregem sibi commissum dirocheo, id est duplici pastu foueat. Sit igitur praefatum monasterium omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis uero tam epilepticus philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae munificentiae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terra-

rum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, ni prius hic digna satisfactione humiliter poenituerit quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpserit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam; sed aeternis barathri incendiis trusus cum Anania et Saphira iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXI. indictione .IX. scripta est haec carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui.

✠ Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam consensi.

✠ Ego Ælfðrið eiusdem regis mater hanc donationem confirmaui.

✠ Oswald archiepiscopus triumphale trophaeum agiae crucis impressi.

✠ Æðeluold Wintaniensis aecclesiae episcopus praedictum donum consensi.

✠ Ego Ælfstan Londoniensis aecclesiae episcopus consignauit.

✠ Ego Æðelgar episcopus trophaeum agiae crucis imposui.

✠ Ego Ælfstan episcopus iubente rege signum crucis infixi.

✠ Ego Ælfstan episcopus consensum praebui figens crucem.

✠ Ego Aðulf episcopus crucis modum manu propria subscripsi.

✠ Ego Ælfric episcopus.

✠ Ego Ælfeah episcopus.

✠ Ego Cerdic episcopus.

✠ Ego Æðelric episcopus.

✠ Ego Wulfric episcopus.

✠ Ego Alchere dux.

✠ Ego Æðelwine dux.

✠ Ego Bryhtnoð dux.

✠ Ego Æðelbriht dux.

✠ Ego Æðelme dux.

✠ Ego Eadwine dux.

✠ Ego Æðelweard minister.

✠ Ego Beorhtwold minister.

✠ Ego Ælfric minister.

✠ Ego Brihtwold minister.

✠ Ego Ælfric minister.

✠ Ego Ordelm minister.

✠ Ego God minister.

✠ Ego Ælfric minister.

✠ Ego Leofwine minister.

✠ Ego Leofric minister.

✠ Ego Ælfmere

minister. ✠ Ego Goduine minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfric minister.

DCXXX.

ÔSWALD, 981.

✠ REGNANTE in perpetuum domino! Ego Oswold archiepiscopus, quandam ruris particulam .i. uidelicet mansam æt Cumtune, fideli concedo animo Eadwio meo firmo ministro quamdiu uixerit; et post metam proprii æui, duobus tantum cleronomis derelinquat; quibus defunctis, aecclesiae Wigornensi restituatur. Sitque omnis rei libera praeter arcis pontisue constructionem, et communem contra hostes expeditionem. Anno incarnationis dominicae .DCCCC.LXXXI. scripta est haec carta.

✠ Oswald bisceop. ✠ Æstan primus. ✠ Ælfsi presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Æðelsi presbyter. ✠ Goding diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Cyneðen clericus. ✠ Wulgar clericus. ✠ Wulfwi clericus. ✠ Wulnoð clericus.

DCXXXI.

ÔSWALD, 981.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXI. nostraeque redemptionis, qui iura diuina humanaque proprio dispensat sophismate, suae creaturae perpetualiter ne deficiant temporalem atque aeternam administrat alimoniam. In cuius onomate, ego Oswaldus omnipotentis dei iussu archipraesul, modicam telluris particulam trium cassatorum, in loco qui ab incolis noto Wægleswyrðe uocitatur appellamine, meo fideli largior militi Æðelstan utenti nomine, duorum scilicet addendo diebus hominum, quam praefa-

tam tellurem meus antecessor dilectus deo, pontifex Coenwaldus, suo prius per tria hominum spatia donauerat patri; post metam uero istorum cleronomorum, ad usum primatis in Wiogernacestre immunis redeat aecclesiae. Istis astipulatoribus corroborata est haec donatio, quorum nomina in praesenti pagina luculentissimis caraxantur apicibus.

✠ Ego Oswaldus Christi largitione archipraesul characterem saluificae crucis impressi. ✠ Winsige presbyter. ✠ Wulfeah presbyter. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadweard presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælfgar diaconus. ✠ Goding diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelsie diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðeric diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfwine clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Leofric clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Cynstan clericus. ✠ Ælfnōð clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

DCXXXII.

ÆDELRED, 982.

✠ UNIERSIS crebro sophiae studio intente riman-
tibus liquido patescit, quod praesentis uitae terminus
uariante diuersae calamitatis aerumpnam stare, iamque
ingruere nimio terrore dinoscitur. Ego igitur Ædel-
redus, Christi opitulante gratia totius Albionis ba-
sileus egregius, optimatum meorum monitu instruc-
tus, aeterna caducis mercari cupiens, quandam ruris
particulam .x. uidelicet manentium quantitatem, loco
celebri qui ab huius patriae peritis noto Reodburna
nuncupatur onomate, domino nostro Ihesu Christo
eiusque genitrici semperque uirgini Mariae in uene-
ratione beati praesulis Aldelmi qui locum ipsum, qui
Maldumesburg usitato nominatur uocabulo, ad usus

monachorum sub Æðelwardi abbatis regimine inibi degentium, aeterna largitus sum haereditate. Maneat igitur hoc nostrum donum inuiolabile omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis igitur hanc donationem nostram in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Hii sunt termini de Rodburne. Inprimis a loco qui appellatur Rodburne usque fegeran þorne; et ab eadem spina directe per la riðe per sceorte leye; et sic per la forches usque Sandweye; et ab eadem uia usque sceorte graue; et per sceorte graue usque le wiðybedde; et ab eodem usque le heðene buryels, uel buriwelle; et sic super Rolidone; et ab eodem monte usque le leuer bedde in beuedone; et ab eodem loco usque Coresbrok; et per Coresbrok usque in Auene; et per Auene usque henne pole; et ab henne pole usque le riðe burne; et ab eodem usque ad locum primo scriptum, scilicet, fegeram þorne. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXII. scripta est haec carta, testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex praefatam donationem concessi.
 ✠ Ego Ælfðrið mater praefati regis consensi. ✠
 Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Oswald Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi. ✠ Ego Æðelwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Æscwy episcopus adqueiui. ✠
 Ego Ælfstan episcopus consolidauit. ✠ Ego Ælfstan episcopus non renui. ✠ Ego Ælfric episcopus corroborauit. ✠ Ego Æðelwerd abbas. ✠ Ego Ordbirht abbas. ✠ Ego Æðelwerd abbas. ✠ Ego Sygeric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Godwyne abbas. ✠ Ego Æðelwerd dux. ✠ Ego Æðelwyne

dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfric minister.
 ✠ Ego Æðelmer dux. ✠ Ego Eadwyne dux. ✠
 Ælfward minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Ælfsige
 minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ulfisige
 minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfhelm minister.
 ✠ Ego Ælfere dux.

DCXXXIII.

ÆDELRED, 982.

✠ CREATURARUM inuestigabili plasmatore ac earundem inaestimabili dispositore, qui natiua sua incomprehensibili dispositione cuncta a primordio sui regit atque disponit, in perenni saeculorum aeternitate regni moderamina coercente; eius inolita miseratione et gratiosa largitate, ego Æðelred totius Britannicae nationis basileus aequa atque haereditaria sorte praelatus, ruris quandam sed communem portionem, quam huius nationis indigenae usitato æt Stoce nuncupant onomate, cuiuspiam michi pistica deuotione subnixo uocitamine Leofrico, tres uidelicet mansas ac .xxx^{ta}. iugerum dimensionem, in aeternam possessionem benigne concedo, ut ipse uita comite absque ulla contradictione cum prosperitate meam hanc regalem donationem uoti compos aeterna possideat haereditate, et ipsam cum omnibus illuc rite pertinentibus pascuis, siluis, pratis et campis, aeternaliter possidens, post uitae suae lancem cuicunque sibi placuerit in perennem derelinquat haereditatem. Sit autem rus praenotatum ab omni terrenae seruitutis iugo liberum, excepta expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur ausu temerario hanc cartam meo iure caraxatam in aliud quicquam proterue corrumpere praesumpserit, sciat se absque omni dubietate ab aecclesiae dei consortio in hac uita priuatum, et in futuro saeculo non se dubitet sed certissime

sciat inter omnium pariter malignorum spirituum ceteruas aeternis gehennae incendiis cum Iuda Christi proditore sine fine cruciandum, si non humili et congrua satisfactione poenituerit quod contra nostrum deliquit decretum. Ærest seō landmearce lið of Terstān ūpp be Hohtūninga mearce oð hyt cymð tō middanweardes eorðbyrig; swā hit gæð tō Heānbyrig; of Heānbyrig hit gæð tō widian byrig; of widian byrig nyðer be ðære dæne oð hyt cymð nyðer tō ðām mylenhammæ and se mylenham and se myln ðærtō and ðæs mearclandes swā micel swā tō þrim hidon gebyrað. Anno dominicæ incarnationis non-gentesimo .LXXXII. indictione uero .x. scripta est hæc carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelred rex præfatam donationem cum sanctæ crucis impressione donauit. ✠ Ego Dunstanus Dorobernensis aeccliesiæ archiepiscopus consensi. ✠ Ego Oswold Eboracensis aeccliesiæ archiepiscopus consignauit. ✠ Ego Æðelwold Wintoniensis aeccliesiæ episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus condonauit. ✠ Ego Ælfstan episcopus corroborauit. ✠ Ego Æscwig episcopus conscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consolidauit. ✠ Ego Ælfeah episcopus adqueiuit. ✠ Ego Ælfric episcopus non renui. ✠ Ego Æðelsige episcopus non abnui. ✠ Ego Æðelgar episcopus compressi. ✠ Ego Wulfgar episcopus consensi. ✠ Ego Deodred episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfðryð regina. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Ælfwine dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Eadwine dux. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Ælfwold abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Ælfhun abbas. ✠ Ego Beorhtnoð abbas. ✠ Ego Ealdulf abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Sigeric abbas. ✠ Ego Ord-birht abbas. ✠ Ego Ealdred abbas. ✠ Ego Ælf-

weard minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego
 Wulfric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego
 Wulfsige minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠
 Ego Æðelwig minister. ✠ Ego Ælfric minister.
 ✠ Ego Ordnoð minister. ✠ Ego Æðelnoð minister.
 ✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister.
 ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Ðis is ðara þreōra hida and .xxx. æcera
 bōc æt Stoce, ðæ Æðelred cing gebōcodæ Leófrice
 on ēce yrfe.

DCXXXIV.

ÓSWALD, 982.

✠ AETERNO genitore cum inclita prole sanctoque
 paraclyto in tribus tripudiante personis, atque in una
 usia deifice omnia saeculorum iura sola sua guber-
 nante potentia : cuius sermo est quicquid mortalium
 subiacet uisibus, necnon quaeque clandestinis na-
 turae clausulis hominum abduntur obtutibus. In
 cuius onomate ego Oswaldus dei munificentia archi-
 praesul, modicam telluris particulam, id est, unam
 mansam, spontanea concessi donatione meo fideli arti-
 fici Wulfhelm utenti uocitamine, pro eius humili fa-
 mulatu, atque studio dignoque pretio, ut quamdiu uita
 illius comes fuerit, libere habeat beneque perfruatur;
 et post metam proprii aevi, cuicumque decreuerit re-
 linquat haeredi; post cuius terminum, pristinae sanctae
 dei genitricis aecclesiae immunis restituatur. Scripta
 est autem haec cartula anno dominicae incarnationis
 .DCCCC.LXXXII. his testibus consentientibus, quorum
 nomina inferius scripta cernuntur.

✠ Ego Oswaldus archipraesul donauī. ✠ Ego
 Winsinus primus consensi. ✠ Ælfsinus presbyter.
 ✠ Ego Eadweard presbyter. ✠ Eadgar presbyter.
 ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Wistan presbyter.
 ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Godinc diaco-

nus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Wulfwine clericus. ✠ Godwine clericus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Tuna clericus.

DCXXXV.

* ÆDELRED, 983.

✠ PRAEPOLLENTI cunctitonantis dapsilitate trina fauste rerum machina extat disposita, ac tam mirifica inexhaustae bonitatis clementia citra aliarum creaturarum uisibilium, uidelicet seriem materiale[m] protoplaustis luteo confectus tegmine somatis foelici permanet ditatus priuilegio; ut per malesuadae refrenationem superbiae, ac [uo]luntatem humilitatis limpidissimae per quae refrigerationem inopum, necne bonorum distributionem terrestrium ad nanciscendam Olympicae amoenitatis foelicitatem ualeat homuncio terrestris theoricæ uitæ percipere gaudia uirtutum nobiliter decoratus bonarum praerogatiuis. Quapropter ego Æðelredus diuina disponente prouidentia industrius Anglorum aliarumque circumiacentium regionum basileos, cuidam mihi opido dilecto antistiti Æðelgaro uocitamine, ob illius placabilissimam fidelitatem, quoddam pratum quod iacet in aquilonali parte famosae urbis, quae scibili appellamine Wyntonia uocatur, quodque in orientali parte circumiacet fluuius, qui Ichene nuncupatur, ad usus sibi necessarios in perpetuam concedo haereditatem cum omnibus ad illud pertinentibus, tam magnis quam in modicis rebus, uidelicet, aquarum cursibus, piscium captionibus, molendinarumque rotationibus; quatenus ille prospere perfruatur, ac perenniter possideat dum labentis aevi incolarum artuum organa pertrahunt, postque uocante mortalibus notissima morte debitum iuris ut soluat, cuicumque sibi libuerit successori iure haereditario

cum Christi benedictione, nostraque libertate derelinquat. Si quis autem, quod absit, hanc donationem liuore pressus nequissimo auertere studuerit in aliud, quam hic extat usum, uel si quispiam fortuitu ad hoc destruendum scedam aliquam demonstrauerit, perpetuae combustionis atrocitate dampnatus, cum Iuda Christi proditore, ac Satanan pestifero, Iuliano necnon miserrimo, Pilatoque lugubri, ac caeteris infernalia claustrorum saeuissimis commanipularibus, horrifluis sartaginibus perpetuae gehennae decoquatur, ac piceis tenebris miserisque perennibus permaneat addictus, nisi ante mortis articulum cum nimia satisfactione emendare, ac tantam praesumptionem obliterare toto conamine studuerit. Huius sane quantitatem prati longitudinem, necne latitudinem. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta est cartula.

DCXXXVI.

ÆDELRED, 983.

✱ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria adpropinquante debitae mortis termino ad nichilum redacta fatescit. Idcirco terrenis caducarum rerum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes domino patrocinate lucremur. Qua de re ego Ædelred diuina dei gratia dispensante basileus totius Bryttanniae, cuidam meo fideli ministro nomine Ædelwine .x. mansas libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus prisca relatione uocitat æt Clife; quatinus bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uita comes fuerit; et post se cuicumque haeredi derelinquere uoluerit liberam habeat potestatem donandi. Sit autem praedictum rus liberum ab omni regali seruitio cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis

tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si quis uero contra hanc meam donationem tyrannica potestate fretus et supercilio inflatus contraire conauerit, sciat se ante tribunal Christi rationem redditurum, ni prius satisfactione emendet. Est autem haec pars telluris istis circumcincta terminis. Ærest andlang hrigweges tō Æðelwoldes gemæro; ðanon andlang wegес innon ða dene; syðan be ðan andheafdan ðæt cymð tō Clife; ðanon innan ðone gemærwyl andlang streāmes on ða dīc tō wudetūnnincga gemæro; andlang dīc tō tocan stānæ; ðanon on ceattan brōc tō micghæma gemæra; ðanon on ceattan mære tō Ælfmede gemære; of ðām gemære eāstaeardan æft on ceattan brōc; ðanon on ðone tūnsteal eāstewardne; ðonne ūpp on ðone holan cumb; of ðām holan wege ūfweardan on Ælfmede gemære; be Ælfmede gemære æft on hrigweg tō Wulfmæres gemære. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. indictione .XI. scripta est haec cartula, consentientibus his testibus quorum nomina inferius scripta uidentur.

✠ Ego Æðelredus totius Albionis basileus huius donationis libertatem libenter concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus sanctae crucis taumate confirmaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adquiui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consignauit. ✠ Ego Æscwig episcopus roborauit. ✠ Ego Wulfgar episcopus impressi. ✠ Ego Ælfric episcopus benedixi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Horeð dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ordbyrht abbas. ✠ Ego Sigeric abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ealdred abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfsige min-

ister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Ðis is ðára .x. hida bōc æt Cliuæ ðe Æðelred cing gebōcode Æðelwine his þægne on ēce yrfe.

DCXXXVII.

ÓSWALD, 983.

✠ DOMINI ac redemptoris nostri uniuersa orbis terrarum regna gubernante clementia, 'Quosdam de puluere suscitāt egenos ut sedeant cum primatibus; alios uero de stercore subleuat pauperes, ut teneant solium gloriæ eius.' Ex quibus licet indigno mihi archipraesuli Oswaldo tantum suae misericordiae impertire dignatus est munus, ut praeter spem basilicam quam in episcopatu nostro, scilicet in Wiogornensi monasterio, in honore genitricis dei Mariae constitui, ad finem usque perducerem, anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII°. Quo scilicet anno ego supradictus Osuualdus contuli cuidam consanguineo meo, nomine Gardulfo .v. mansas ruris, ubi dicitur æt Lenc, uita trium hominum, sub testimonio Ælfhere ducis Merciorum, cum pratis, pascuis atque siluis. Ipsam autem terram omnibus diebus uitae suae possideat; quod si ei superuixerit coniux sua, si in uiduitate manere decreuerit, uel magis nubere uoluerit, ei tamen uiro, qui episcopali dignitati supradictae aecclesiae sit subiectus, eandem tellurem in haereditate accipiat; quod si filium eis deus donauerit, tertius possessor accedat; sin autem proles defuerit, et ex alio uiro genuerit, id est fiat; hisque ab hac uita subtractis, restituatur aecclesiae supramemoratae. Sit autem tellus ipsa libera ab omni mundiali negotio, praeter pontis arcisue restaurationem, et communem publicae rei expeditionem. Si quis uero huic nostrae donationi aliquid falsitatis uel contra-

dictionis machinatus fuerit, deleatur memoria eius de terra uiuentium, et nomen eius non requiratur a generatione in generationem. Corroboratur denique haec cartula adstipulatione eorum, quorum nomina subposita hic conspiciuntur.

✠ Ego Osuualdus Christi largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Cynestan clericus. ✠ Ælfnōð clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

DCXXXVIII.

ÆDELRED, 983.¹

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur et omnis mundi gloria appropinquante debitae mortis termino ad nichilum redacta fatescit: idcirco terrenis caducarum rerum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino patrocinate lucremur! Qua de re ego Æðelred diuina dei gratia dispensante basileus totius Bryttanniae, cuidam meo fideli duci nomine Æðelmero .x. mansas libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus prisca relatione uocitat æt Clife; quatinus bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uita dux fuerit; et post se cuicumque haeredi derelinquere uoluerit liberam habeat potestatem donandi. Sit autem praedictum rus liberum ab

¹ Vide No. 636, which is verbatim the same, with the sole exception of the grantee.

omni regali seruitio cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si quis uero contra hanc meam donationem tyrannica potestate fretus et supercilio inflatus contraire conauerit, sciat se ante tribunal Christi rationem redditurum, ni prius satisfactione emendet. Est autem haec pars telluris istis circumcincta terminis. *Ærest andlang hrigweges tō Æðelwoldes gemēro; ðanon andlang weges innan ða dæne; syðan be ðān andheāfdan ðæt cymð tō Clife; ðanon innan ðone gemærwyl; andlang streāmes on ða dīc tō wudetūnnincca gemēro; andlang dīc tō tocan stānæ; ðanon on ceattan brōc tō micghæma gemæra; of ðām gemēro eāstawardan æft on ceattan brōc; ðanon on ceattan gemæra tō Ælfede gemēro; of ðām gemēre eāstawardan æft on ceattan brōc; ðanon on ðone tūnsteal eāstewardne; ðonne ūpp on ðone holan cumb; of ðām holan wege ūfeweardan on Ælfede gemēran; be Ælfede gemēre æft on hricwege tō Wulfmēres gemēre.* Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. indictione .XI. scripta est haec cartula, consentientibus his testibus quorum nomina inferius scripta uidentur.

✠ Ego Æðelredus totius Albionis basileus huius donationis libertatem libenter concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aeclesiae archiepiscopus sanctae crucis taumate confirmaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus adqueiui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consignauit. ✠ Ego Æscwig episcopus roborauit. ✠ Ego Wulfgar episcopus impressi. ✠ Ego Ælfric episcopus benedixi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Horeð dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ordbyrht abbas. ✠ Ego Sigeric abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ealdred ab-

bas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfric minister.

Rubric. Ðis is ðara .x. hida bōc æt Cliuæ ðe Æðelred cing gebōcode Æðelmére his þegne on êce yrfæ.

DCXXXIX.

ÆDELRED, 983.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis creatura ualde bona in principio formata formoseque creata atque speciose plasmata est supra et infra coelos, tam in-angelis quam etiam in hominibus, ac in multimodis ac diuersis speciebus iumentorum, animalium, piscium, uolucrum, quae omnia naturae suae iura nutu creatoris persoluant, nisi homo solus qui ad imaginem suam plasmatus est et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem, et primam immortalitatis stolam miserabiliter domini contempnendo mandatum amisit. Idcirco illae diuitiae diligendae sunt quae nunquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte amittuntur, sed plus abundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Æðelred fauente superno numine basileus industrius Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cui-dam fideli meo ministro uocitato nomine Ælfnōð, ob illius amabile obsequium eiusque placabilem fidelitatem, duas mansas et dimidiam largiendo libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus prisca relatione uocitat æt Westwuda; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat dum huius labentis aevi cursum transeat illaesus atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perenniter haeredi derelinquat, sicuti praediximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liber-

um ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem minuentibus atque frangentibus fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est Sathanæ et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia legali satisfactione emendent. Anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi .DCCCC.LXXXIII. indictione .XI. his testibus consentientibus quorum inferius nomina carraxari uidentur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum huius donationis libertatem regni tocius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roborauī. ✠ Ego Oswold Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotauī. ✠ Ego Æðelwold episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Sigar episcopus. ✠ Ego Æðelsigæ episcopus. ✠ Ego Wulfgar episcopus. ✠ Ego Ælfhære dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ðuræð dux. ✠ Ego Ordbriht abbas. ✠ Ego Siric abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Ælf-sigæ minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfsigæ minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Leofwinæ minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Æðelweard minister.

Rubic. Ðis is ðara þryddan healfre hide bōc æt Westwuda, ðe Æðelred cing gebōcode Ælfnoðe his þegne on ēce yrfe, eal swā swā Sealemudda hit ær hefde.

DCXL.

ÆDELRED, 983.

✠ NUNC mutando fragilitas mortalis uitae marcescit, et rotunda saeculorum uolubilitas inanescit, ac in carorum propinquorum amicorumque amissione conquaeritur ac defletur! Ideo ego Æðelred totius Brittaniae basileus quandam capturam in amne Dærentan constructam, quae usitato æt Ginanhecce nuncupatur uocabulo, et exiguam ruris partiunculam praedictae capturae piscatori atque procuratori ad usus necessarios aptam, Æðelwoldo mihi episcoporum carissimo, perpetua largitus sum haereditate, ut ipse uita comite uoti compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscunque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Hoc autem in nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis atque in ueneratione sanctae dei genitricis semperque uirginis Mariae et omnium sanctorum angelorum, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum et uirginum, ut nemo successorum meorum nec aliquis hominum altioris uel inferioris gradus aliam capturam huic antepondere a ripa usque ad ripam ullo modo praesumat. Quod si quis diabolico instinctus spiritu praesumpserit anathema sit, et nisi satisfactione sui reatus cessando ueniam obtinuerit, in maledictione domini persistens aeternis barathri incendiis punitus crucietur; abyssos uero gurgitum ante capturam locatos nemo retibus piscari sine licentia episcopi siue capturam possidentis ullo modo audeat. Si quis uero in tribus abyssis ad capturam ipsam pertinentibus retia piscando traxerit uel statuerit, furti crimine obnoxius teneatur. Termini uero huius exigui telluris hi sunt. Of Dærentan on ða ealdan þornræwe tó ðám æsce; on ða þornræwe ðæt eft innon Dærentan. Haec sunt nomina gurgitum qui ad piscandum extraneis cum anathemate prohibiti sunt; Cytala pol, Lym

pol, Wylles muða. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstan Dorouernensis episcopus consensi. ✠ Ego Oswald archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold episcopus corroborauit. ✠ Ego Ælfðryð praefati regis mater confirmaui. ✠ Ego Ordþryht abbas confirmaui. ✠ Ego Leofric abbas consensi. ✠ Ego Ælfere dux consignauit.

DCXLI.

ÆDELRED, 984.

✠ O ALTITHRONI genitoris ingeniti, eiusdemque natiui diuinitus unici cum sancti unione paracliti monarchia rebus essendi facultatem ac illis ne adnulentur suauem imperiente gubernationem, 'filiis adoptionis non iam uetustae configuratis ignorantiae desiderii, sed secundum eum' ut ait beatus apostolus Petrus, 'qui uocauit nos sanctum, ipsis quoque in omni sancta conuersatione fundatis' commutatione temporalium, spes futurorum ac aeternaliter possidendorum conceditur fiducia bonorum. Huius michi gratuito uti caeteris allubescente gratia, ego Æðelred regionis Angligenarum rex monasterio sanctimonialium quod insulani usitato Schaftesburi appellant onomate .xx. mansas illo in loco qui noto æt Tissebiri uocatus uocamine sitas, quas sicut antiquis diebus omnes antecessores mei illuc donauerunt, ita ego quoque hiis regni mei temporibus eandem donationem cum optimatum meorum consultu renouando in haereditatem concedo perennem. Nam et uicinis ante me temporibus, auus meus Eadmund scilicet rex, idem pro commutatione Bucticanlea adquisitum coniugi suae Ælfgifae ius aeternaliter habendum concessit, et ipsa quoque illud ad laudem domini et saluatoris nostri Ihesu Christi eius-

que genitricis semperque uirginis Mariae adque aeternam sui liberationem praefato studuit attribuere loco. Sed patruus meus Eadwig uidelicet rex post obitum Ælfgifae supradictae ius mutauit, hoc ipsum sibi, uidelicet Bucticanlea, accipiens, sanctoque coenobio praefatam terram æt Tisseburi perpetualiter attribuens. Quod iccirco cum optimatibus meis renouare studui, ut omnibus mihi hanc uoluntatem inesse manifestem eandem portionem cum omnibus ad se rite pertinentibus ab omni mundana seruitute sicut antiquitus liberam fore, tribus exceptis, rata expeditione, pontis arcisue recuperatione; siluam sane Sfgcnyllebar appellatam, quam meorum quidam praepositorum ausu diripere conabantur infesto idem monasterio totam integramque restituo, ut nullus hanc inuadere, nullus unquam sibi aliquatenus audeat usurpare, sed uti olim ceu praedixi, ita nunc et inposterum ad inibi deo famulantium usum quamdiu rota uoluitur huius saeculi, libera perpetualiter existat. Si quis igitur hanc meam cum dei uoluntate renouatam praesumpserit infringere donationem, aeternis barathri incendiis cum diabolo sine fine crucietur, nisi in hac prius emendauerit uita quod contra nostrum deliquit decretum. Rus uero praefatum hiis metis in circo rotatur. Dis sant ða landimare ðare twentiwe hiwe at Tissebiri. Arest ðe cigel marc scheð on nodre andlang stremes oð Gofesdene; ðannen to ðere twichenen; of ðere twichene on Wilburge imare on ðane grene wei on wermundes trew; of wermundes tre adun richt inne ðe imade of ðane miðon anlang stremes on ðane ealde wdeforde on ðare grene wei on neðe heuedstokes; of ðanne heuedstocken forð be twelf aceron ðat it comet to wealwege; ðanen to higwege; ðannen to wdesfloda; ðannen to suðames forde anlange hegereawe ðat it comet to nodre; anlang nodre on semene; anlang semene to rodelee; ðanen on ðere hwihten mercs; ðannen on mapeldere hille; ðannen on ða

stigele; ðannen on sapcumb; ðannen forðer west
 cures rigt; ðanne cyrder it norð on poles leage; ðannen
 on mare broc; ðanen on wiðig broch; ðanen on sidin
 mor; ðannen forð on cnugel lege and on hiclesham;
 ðannen on mearc wei; of ðane wege anlang hrigces to
 inpedeforde; anlang weges ðat it cumet to funtgeal
 on ðone herpoð; ðannen to gifcancumbe; anlang
 cumbe to stan weie; anlang hrygges to ðere litlea
 lege; ðannen on Leofriches imare; forð be gemare eft
 on funtal of fintes hrigce; anlang hrigces to Alfegares
 imare; forðer be his imare oð heuedstoccas; ðannen
 to cigelmerc broce; anlang streμες eft on nodre.
 Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta
 est haec donationis meae cartula, testibus hiis omnibus
 unanimiter adquiescentibus quorum inferius onoma-
 tum stigmata secundum competentem unicuique digni-
 tatem caraxantur.

Ego Æðelred rex Anglorum praefatam dona-
 tionem renouando cum sacrae crucis impressione deo
 omnibusque sanctis eius aeternaliter concessi ✠.
 Ego Dunstanus archiepiscopus concedendo adquieui
 ✠. Ego Oswold archiepiscopus consensi ✠. Ego
 Æðelwold episcopus consolidauī ✠. Ego Ælfstan epi-
 scopus corroborauī ✠. Ego Ælfstan episcopus con-
 scripsi ✠. Ego Aðulf episcopus consignauī ✠. Ego
 Ælfheah episcopus consigillauī ✠. Ego Æscwig episco-
 pus consensi ✠. Ego Ælfric episcopus corroborauī ✠.
 Ego Æðelsige episcopus consignauī ✠. Ego Wlfgar
 episcopus conclusi ✠. Ego Æðelgar episcopus con-
 firmaui ✠. Ego Ælfwine dux ✠. Ego Beortnoð dux
 ✠. Ego Æðelweard dux ✠. Ego Ælfric dux ✠. Ego
 Ordulf minister ✠. Ego Godwine minister ✠. Ego
 Ælfric dux ✠. Ego Ælfward minister ✠. Ego Ælf-
 sige minister ✠. Ego Wlfsige minister ✠. Ego
 Ælfric minister ✠. Ego Beorhtwold minister ✠.
 Ego Leofric minister ✠. Ego Æðelmer minister ✠.
 Ego Ælfwine minister ✠. Ego Æðelsige minister ✠.

Ego Æðelweard minister ✠. Ego Ælfgar minister ✠.
 Ego Wlfsige minister ✠. Ego Wlfric minister ✠.
 Ego Leofric minister ✠. Ego Leofwine minister ✠.

DCXLII.

ÆDELRED, about 984.

✠ ÆDELRED cynig grēt Ælfric ealdorman, and Wulmæc and Æðelweard, and ealle ða þegenas on Hām-tūnscire frunlice, and ic cýðe ðe and eow eallum ðæt Ælfheāh biscop sende tō me ðæs landes bōc æt Ciltancumbe, and ic hī let rēðan ætforan me : ðā līcode me swýðe wel seō gesetnesse and seō ælmesse ðe mīnne ylðran on angunne Cristendomes intō ðære hāl-gan stowe gesetten, and se wīsa cing Ælfred sýððan ge-edniwode on ðære bēc ðe man ætforð me rædde. Nū wille ic ðæt hit man on eallum þingon for āne hide werige, swā swā mīne ylðran hit ær gesetten and gefreodan, sý ðær mære landes, sý ðær lesse. Ðūs mycel is ðæs landes intō Ciltcumbe; ðæt is ealles ān hund hida, mid ðām ðe ðer ā būtan lið. Æstūna .iiii. Æt Afintūna .v. and æt Ufintūna .v. Æt Ticceburnan .xxv. Tō Cylmestūna .v. Tō Stoce .v. Tō Brombrygce, and tō Oterburnan .v. Tō Twyfyrede .xx. Tō Ceōlbandingtūne .xx. Tō Hnutsillingæ .v. An hund hida tō Ciltancumba. Tō Hysseburnan, and tō Hwīteyrcean hunendlyftig hida. Tō Uferantūne .xl. hida. Tō Cleran .x. Tō Alresforda .xl. Tō Crapeleā .ii. læs .xxx. Tō Wudatūna .xx. Tō Acleā .x. Tō twām Polhæmatūnan .x. Tō Myceldefer .x. Tō Endefer .x. Æt Abbodestūn .x. Tō Crundelan .l. Æt Beonytlēge .x. Tō Drocelesford .xvii. Æt Byrhfuntan, and æt Hafunt .x. Tō Fearrhām .xxx. Tō Wealthām, and æt Myceldefer .l. Oðer healf tō Faleðleā. Ðæt is ealles fīf hund hida and ehta, and hund seofontig hida.

DCXLIII.

* ÆDELRED, 984.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXXIIII. Ego Æðelred dei gratia Anglorum rex imperiosus, quandam ruris particulam, tres uidelicet mansas atque dimidiam, loco qui celebri æt Welewe stoce nuncupatur, ad aecclesiam beati et prae-fati aecclesiasticorum cultoris seminum, quae sita fertur Bathonia praecordiali affectu, intimoque spiramine sub diuini timoris instinctu, liberam praeter arcem, pontem expeditionemque in perpetuum ius largitus sum. Huius namque syngrapham successorum christianum quamdiu uigeat imperium hanc uel in minimis audeat uiolare. Quod si quisque temptauerit infringere, nisi dignissime hic poeniteat, sese permansurum in aeternis poenis persentiat. Et his limitibus haec telluris particula circumgirari uidetur. Ðis synd ða landgemære. Ærest of hicemannes stâne on Foss; andlang Fosse tō æscbeorge; of æscbeorge tō wudubeorge, ādūn on strēm on weleweheia; of weleweheia ūpp tō hlȳpcumbe; of hlȳpcumbe eft on hicemannes stān.

Ego Æðelred rex Anglorum hoc donum animo concessi ✠. Ego Æðelstan huic donationi consensi ✠. Ego Eadgar clito consensi ✠. Ego Eadmund frater praedicti clitonis adiuui ✠. Ego Eadweard clito faui ✠. Ego Eadward filius regis libens annui ✠. Ego Eadwig frater clitonum annotaui ✠. Ego Ælfheah archiepiscopus Dorobernensis non abnuui ✠. Ego Wulfstan archipraesul Eboracensis confirmaui ✠. Ego Aðulf episcopus subscripsi ✠. Ego Ordbyrht episcopus roborauui ✠. Ego Liuingc episcopus non renui ✠. Ego Æðelwold episcopus quisiui ✠. Ego Wulfgar abbas ✠. Ego Brihtwold abbas ✠. Ego Ælfmær abbas ✠. Ego Leofwine dux ✠.

Ego Ælfric dux ✠. Ego Ulfkytel miles ✠. Ego Æðelric miles ✠.

DCXLIV.

ÓSWALD, 984.

✠ REGNANTE in perpetuum domino saluatore ac redemptore nostro Ihesu Christo, et uniuersa terrarum regna mirabili maiestatis suae gubernante potentia! Anno eiusdem domini nostri Ihesu Christi incarnationis .DCCCC.LXXXIII. ego Oswaldus, gratia dei annuente, episcopali sublimatus in sede quae est in Wiogernensi monasterio, quod est situm inter fines Merciorum; nec minus archipraesulatus adeptus culmen in Eboraca, Norðanhymbrorum ciuitate, largior cuidam matronae, nomine Wulflæd, terram .III^{or}. manentium ubi dicitur æt Intanbeorgan; ut habeat et possideat diebus uitae suae; et post temporis sui decursum sine ulla uerborum retractione supramemoratae restituatur aecclesiae. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter pontis et arcis restaurationem, et expeditionem contra hostes. Confirmata est autem haec cartula testimonio eorum, quorum nomina hic infra subposita sunt.

✠ Ego Oswaldus archipontifex consensi et subscripsi. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Eadweard presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Kyneðeng clericus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Æðelwald clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

DCXLV.

ŌSWALD, 984.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo! Anno eiusdem domini incarnationis .DCCCC.LXXXIII^{to}. regni uero regis nostri Æðelredi anno quinto, ego Osuuoldus diuina largiente clementia Eboracensis aecclesiae archiepiscopus, non minus episcopalem adeptus sedem quae est in Wiogorna monasterio in regione Merciorum, cuidam consanguineo meo nomine Eadwig, pro eius humillima obedientia, et coniugi eius nomine Wulfgyyu, trado in possessionem perfruendam terram trium mansarum in loco ubi dicitur Wulfrintun, diebus quibus uixerint; quod si uiri uitae decursus supertranscenderit coniugis suae terminum, sit ipse primus terrae ipsius possessor; si autem ipsa uirum superuixerit maneat ipsa prima eiusdem telluris haeres; et post se si prolem habuerint, posteritati relinquant; si uero non habuerint, duobus quibus uoluerint haeredibus, qui diutius manserit post se derelinquat. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter pontis et arcis restaurationem et contra hostes expeditionem. Scripta est autem haec cartula, et corroborata uirorum nominibus, quae hic infra signo crucis Christi praenotata esse conspiciuntur. Dis syndon ðāra twēgra hida landgemæru tō Wulfringtūne. Ærest of ymelmōre ūp ondlong holan brōces, ðæt it cymeð tō Monninghæma dīce; and swā ondlong ðæs dīces ðæt on ðone salt herpað; and swā ondlong ðæs herpaðes ðæt on saltere dene; ondlong ðære dene on ðone herpað be westan fugelmære; ondlong ðæs herpaðes on saltere wellan; of saltere wellan eāstriht on salt bróc; and swā ondlong salt brōces eft on hymelmór æt Wuduforda.

Eadwig wæs se forma man, and Wulfgyyu wæs se ōðer: nū hæft Æðelsige hit tō ðān ðe ðū wylle.

✠ Ego Osuuald archiepiscopus. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Eadward presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Ufic clericus. ✠ Ego Ælfnoð clericus. ✠ Ego Æðelwald clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.

Rubric. Wulfringtūn. Eádwige, Wulfgeofe, and heōra dōhtor.

DCXLVI.

ÓSWALD, 984.

✠ ALMA et indiuidua ubique inlocaliter regnante trinitate, nec ne Æðelredo allubescente ac fauente per omniparentis nutum totius Albionis basileo, Ælfrico Merciorum comite consentiente, ego Oswaldus, largiflua dei clementia archipraesul, quandam rurusculi partem, tres scilicet mansas in loco qui uocatur æt Bisceopes stoce, libenti concedo animo, cum omnibus ad eam utilitatibus rite pertinentibus, cum consultu atque permissione uenerabilis Weogernensium familiae, Æðelweardo meo uidelicet militi, pro eius humili subiectione atque famulatu; ut uita comite illo foeliciter perfruatur absque ullius refragatione; duobusque quibuscumque decreuerit, post metam proprii aevi cleronomis relinquat; finitoque illorum uitae curriculo, ad usum primatis in Weogornaceastre redeat immunis aecclesiae. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIII. scripta est cartula ista, his testibus astipulantibus quorum nomina infra caraxata cernuntur. Ðis synd ða landgemæro ðæra þreóra hida æt Bysceopes stoce. Ærest on ðæs heges hyrnan be West-

an stoce; of ðām on ða ealdan dīc on hāran mære norðwardne; of hāran mære innan filidleāge norðwarde; of filidleāge norðward in ðone holan bróc; of ðæm holan bróce innan sweoperlan streām; of sweoperlan streāme on dinningsgrāfes wyrtruman; of dynningcgrāfes wyrtruman eall swā se dīc sceot on esnig mædwæ wearde; of esnig mædwā eal swā ðæt ealde riðig sceot ūp on ðone ealdan hearpað; of ðæm ealdan hearpaðe ūp on ða ealdan dīc wið stoces weard; of ðære ealdan dīc eal swā se hege sceot be stoce westan eft on ðæs heges hyrnan.

✠ Ego Oswaldus Christi largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Eadward presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Æðelwold clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

Rubric. Ceanbēc intō Gleweceaster æt Biscoopes stoce. Æðelweard and Æðelmære.

DCXLVII.

ÆDELRED, 985.

✠ SUMMI tonantis onomate! Ratis nos affirmationibus sancti iustique patres diuinis ammonent oraculis, ut deum quem diligimus et credimus intimæ mentis affectione cum exhibitione operum bonorum diligentia incessanter timeamus et amemus, qui retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet. Qua-

propter ego Æselredus totius Albionis basileos meo fideli sacerdoti Wulfric nomine pro remedio animae meae, aliquam ruris particulam, unam uidelicet mansam, tribus in locis, dimidiam mansam in loco qui dicitur æt Borstealle, et dimidiam mansam æt Hæstan dic et æt Cnollam, libenti animo perpetuali libertate largitus sum; ut, uita comite, habeat possideatque in aeternam haereditatem cum omnibus ad se rite pertinentibus, id est, pascuis, pratis, silisque; et quando de hoc mundo uolubili migrauerit cuicumque haeredi uoluerit tribuat. Sit autem rus praedictum in omnibus liberum mundialibus causis, exceptis istis tribus, uidelicet, expeditione, pontis arcisque constructione. Si autem aliquis, quod non cupimus, inflatus diabolica temeritate, aliquid in hoc nostro dono mutare uel minuere temptauerit, sciat se proculdubio in uoragimbus ultricium flammaram iugiter arsurum, et in aeternum periturum, nisi prius hoc digna satisfactione, deo fauente, studuerit emendare. Territoria autem huius ruris ab incolis sic distincta et circumcincta clarescit. Haec autem scedula carraxata est anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXV. indictione .XIII. hiis testibus consentientibus quorum nomina infra carraxata sunt.

✠ Ego Æselredus rex Anglorum hanc meam donationem cum consensu episcoporum, ducum et optimatum meorum libenter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae cum signo crucis Christi confirmaui. ✠ Ego Oswold Eboracae ciuitatis archiepiscopus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis urbis superspeculator uexillum sanctae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensiis ciuitatis praesul trophaeum agiae crucis consoldaui.

DCXLVIII.

* ÆDELRED, 985.

✠ IN patris ac prolis sanctique flaminis onomate !
 Cum pius orbis sator eliminatis priscis Paradisi ac-
 colis diffusae telluris ambitum proauum nostrum
 mancipasset exercere laboribus, quatinus tellus nas-
 centibus priorum patrum sobolis, passim uiridis abun-
 daret manipulis, ne rigida mortales quateret fames,
 quos pallax cerastes mordaci mendatio ab immortali
 lugubriter pepulerat quiete Paradisi, diuersas natio-
 num monarchias uariis concessit dominari rectoribus,
 scepra quoque uastissimi cosmi omnipotenti nutu re-
 gibus praeordinauit regenda praecluis, quatinus sobriis
 atque sibi deuote obsecundantibus procerum satrap-
 umque frui libere concedant infulis, turgidos uero
 atque gazifero huius saeculi astu arridentes perneciter
 pro meritis aevi labentis trudent aerumpnis. Sibi
 quoque indefessa theoricæ uitæ amoenissima cum
 terrestribus bonis lucrentur gaudia ubi suauitate pas-
 cantur melliflua, atque pro temporalis uitæ perpar-
 uissimis, iusticiæ gratia Christo sibi que famulantibus,
 collatis muneribus, aeternalis regni conscendant fasti-
 gia, ac cum coelicolis aeternitatis indigenæ immar-
 cescibili flauescuntque ditentur laurea. Qua de re,
 infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, su-
 perna ad instar praetiosorum monilium eligens, ani-
 mum sempiternis in gaudiis figens, ad nanciscendam
 mellifluæ dulcedinis misericordiam perfruendamque
 infinitæ laetitiae iocunditatem, ego Æðelredus rex
 Anglorum per omnipatrantis dexteram totius Bryt-
 tanniae regni solio sublimatus, quandam telluris parti-
 culam cuidam michi dilecto ministro Æðelrico, id est,
 .XVII. cassatos segetibus mixtis in loco quem solicolæ
 æt Harewillan uocitant libenter tribuo, cum pascuis
 ac pratis foeni ad hoc rus rite pertinentibus, qua-

tinus sibi uita comite habeat ac possideat, cum autem dissolutionem sui corporis imminere cognouerit, cui-cunque sibi libuerit haeredi commendet ut supra-diximus in aeternam possessionem. Si autem tem-pore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnichilationem in palam producere, sit omnimodis ab omnibus ordinibus homi-num condemnatus, omnique abolitus industria ueritatis, cuiuscumque regum antecessorum meorum tem-pore fuerit perscriptus. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem minuentibus atque fran-gentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius,' nisi prius digna satisfactione deo poenitentia legali emendent. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse ui-detur. *Ærest of Hārandūne wege ðonne hit stīcað on Middelhāema gemæra on Suttūninga lace; of Suttūninga lace on Leófsiges gemæra on ða hnottan dīc; of ðære hnottan dīc on brembel þorn; of brembel þorne on Hengestes geat; of Hencstes geate on ða ealdan dūne tō Brihtwoldes gemæra; of Brihtwoldes gemæra æft on Hārandūne.* Anno dominicae incar-nationis .DCCCC.LXXXV. scripta est haec cartula, indic-tione .XIII. his testibus consentientibus quorum infe-rius nomina carraxantur.

✠ Ego *Æselredus* rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter con-cessi. ✠ Ego *Dunstanus* Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego *Oswoldus* Eboracensis aecclesiae archiepisco-pus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego *Ælfstanus*

episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelgarus episcopus
consolidaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus consignauī.
✠ Ego Aðulf episcopus non renui. ✠ Ego Ælfric
episcopus dictaui. ✠ Ego Æðelsige episcopus annui.
✠ Ego Wulfgarus episcopus faui. ✠ Ego Æðel-
wine dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Æðel-
weard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego ðureð
dux. ✠ Ego Ordbryht abbas. ✠ Ego Syric abbas.
✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠
Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Ælfsige minister.
✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister.
✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfric minister.
✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfric minister.
✠ Ego Æðelmer minister.

Rubric. Ðis is ðāra .xvii. hida land bōc æt Hāre-
wylle ðe Æðelred cing gebōcode Æðelrícæ his þegne
on ēce yrfæ.

DCXLIX.

ÔSWALD, 985.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXV.
Ego Osuuold gratia dei gratuita Hwiccorum archiepi-
scopus, cum consensu et unanimi licentia uenerandae
familiae in Wiogornaceastre, terram aliquam iuris nos-
tri, id est unam mansam æt Cloptune concedo Wulf-
garo clerico; ea uero conditione, ut habeat et perfruatur
dies suos; et post uitae suae terminum duobus tantum
haeredibus immunem derelinquat; quibus defunctis,
aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Sit au-
tem terra ista libera omnis rei, nisi aecclesiastici cen-
sus. Ðis synt ða landgemæru æt Cloptūne. Ærest
of Wermundingforda onðlong hegstowe tō Wulfrices
gemære; onðlong ðæs gemæres on Ælfrices gemære;
onðlong ðæs gemæres on ða ealdan stræt; onðlong
stræte on breggeburnan ford; onlang burnan on

ðone hege; ondlong heges on færweg; ondlong weges on ðone wuduherpað; ondlang herpaðes on ciōlanweg; ondlong weges ðæt be eāstan ða bircan on Cyneðegnes gemære; ondlong gemæres in on Lawern; ondlong Lawern on ceōlanford; ðæt swā be Cyneðegnes gemære swā ða ealdan dīc, ā beligcað; ðæt eft swā on Weormundinc ford: ond ðis is ðæt mæd land ðærtō; ærest of Temedan on Lullan hlyd on ða hegestowe ūfewardre; ondlong hegstowe on langan æcer; ondlong æceres on hina hom; ðæt swā eft in Temedan. Donne is ealles ðæs landes ān hid ðe Osuuald ercebiscop bōcað Wulfgāre preōste preōra manna dæg mid his hlāfordes leāfe, and ðone hagan binnan mynstre on porte ðe Wulfric mæssepreōst becwæð Wulfwarde his mæge, ic his geon him his dæg and he his wel brūce; and æfter his dæge twām mannan swilce him leōfeste seu tō brūcenne. Scripta est haec cartula, his testibus et consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Osuualdus archipontifex consensi et subscripsi. ✠ Ego Kyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Wunsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan monachus. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Eadward presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfward diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.

DCL.

* ÆDELRED, 985.

✠ IN patris ac prolis sanctique flaminis onomate!
Cum pius orbis sator eliminatis priscis Paradisi accolis

diffusae telluris ambitum proauum nostrum mancipasset exercere laboribus, quatinus tellus nascentibus priorum patrum sobolis, passim uiridis abundaret manipulis, ne rigida mortales quateret fames, quos pallax cerastes mordaci mendatio ab immortalis lugubriter pepulerat quiete Paradisi, diuersas nationum monarchias uariis concessit dominari rectoribus, sceptraque uastissimi cosmi omnipotenti nutu regibus praeordinauit regenda praecluis, quatinus sobriis atque sibi deuote obsecundantibus procerum satrapumque frui libere concedant infulis, turgidos uero atque gazifero huius saeculi astu arridentes perniter pro meritis aevi labentis trudent aerumpnis. Sibi quoque indefessa theoricæ uitæ amoenissima cum terrestribus bonis lucrentur gaudia ubi suauitate pascantur melliflua, atque pro temporalis uitæ perparauissimis, iusticiæ gratia Christo sibiue famulantibus, collatis muneribus, aetherealis regni conscendant fastigia, ac cum coelicolis aeternitatis indigenae immarcescibili flauescuntque ditentur laurea. Qua de re, infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar praetiosorum monilium eligens, animum sempiternis in gaudiis figens, ad nanciscendam mellifluæ dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem, ego Æðelredus rex Anglorum per omnipatrantis dexteram totius Brittanniae regni solio sublimatus, cuidam foeminae Wulfrun uocitamine, quassam terrarum particulas .x. scilicet cassatos, duobus in locis diremptas .ix. uidelicet in loco qui dicitur æt Heantune, et aequè unam manentem in eo loco quae Anglice æt Treselcotum uocitatur, in aeternam concedo haereditatem; quatenus illa bene perfruatur ac perpetualiter possideat dum huius labentis aevi cursum transeat illaesa atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post illius ab hac uita discessum, cuicumque haeredi illi placuerit liberam concedendi habeat potestatem. Si autem tempore

contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnichilationem in palam producere, sit omnimodis ab omnibus hominum ordinibus condemnatus, omnique abolitus industria ueritatis, cuiuscunque regum antecessorum meorum tempore fuerit praescriptus. Sint autem praedicta ruricula libera ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae ad ipsa loca pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, aquarumque cursibus, exceptis tribus, expeditione, pontis constructione arcisue munitione. Si qui denique, michi non optanti, hanc libertatis cartam cupiditatis liuore depressi uiolare satagerint, cum agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die magni iudicii sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. *Ærest ðer gōse brōc scyt on sæffan mōr; ðanon ongean streām of seofan wyllan brōc; of ðām brōce on āne wyllan; of ðære wyllan on ōðre wyllan; of ðære wyllan innan ða dīc; andlang dīc on āne mære; of ðām mære on Bilsatena gemæro; ðanone on secges leāge gemæra; andlang gemære ðæt on sceorfes mōr; of ðām mōre on hlyðe brōc; andlang brōc ðæt on wæte leāhe; of wæte leāhe ūpweard on ðone snawan; of ðām snawan on gerihte ofer ðone feld hit cymð ðēr seō stīge scyt on ða stræte ðe liggeð fram Byrngyðe stāne; æfter ðære stīge ðæt on geaggan treōw; of ðām treōwe on ða brādan stræte ðæt hit cymð on mēdwe; ðonne æfter mēdwe sīce ðæt hit cymð on tresel; ūpp andlang tresel ðæt heft ðer gōse brōc scyt on sæffan mōr.* Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXV. scripta est haec cartula, indictione .XIII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego *Æðelredus* rex Anglorum huius donationis

libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstanus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem libertatem cum signo sanctae crucis roboravi. ✠ Ego Oswaldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem donationem crucis tau-mate adnotaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelgarus episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus consolidau. ✠ Ego Æsc-wig episcopus consensi. ✠ Ego Sigar episcopus conclusi. ✠ Ego Aðulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfric episcopus nōn renui. ✠ Ego Æðelsige episcopus adqueiui. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego ðureð dux. ✠ Ego Ordbriht dux. ✠ Ego Siric dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelmer.

Rubric. Ðis is ðāra .x. hida bōc æt Heāntūne ðæ Æðelred cing gebōcode Wulfrunæ on ēce yrfæ.

DCLI.

ÓSWALD, 985.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXV. Ego Osuuald superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Æðelredi regis Anglorum, ac Ælfrici ducis Merciorum, uni ministro meo fideli, qui a gnosticis noto Eadric nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, quinque uidelicet mansas, quod solito uocitatur nomine Tidantun cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter per-

fruatur; et post uitae suae terminum, duobus quibuscumque uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum, cum omnibus utensilibus, ad usum primatis aecclesiae dei in Wio-gornaceastre restituatur immune. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter pontis et arcis restaurationem, et publicam expeditionem contra hostes. ✠ Dis synd ða landgemæru intó Eanulfestúne, and intó Tidantúne, ðonne fêhð hit ærest on Doddanforda; of Doddanforda on cyngces bróc; andlang bróces on ða díc; of ðære díc on ðone hlāw; of ðæm hlāwe on ðone weg; of ðæm wege on locsetena gemære; of ðæm gemærum on ðone hrygcweg; of ðæm hrygcwege innan westbróc; of ðæm bróce on saltmære; of saltmære on clægbróc; andlang bróces on ða stræt; ondlang stræte on Strætford; úp andlang streāmes ðæt hit cymð eft on Doddanford. Ðonne is ðæs landes fíf hida ðe Oswald arcebiscop bócað Eádríce his þegne, ge neor túne ge fir swā swā he hit ær hæfde tó lēnlande, mid ðæs heorodes gewitnesse on Wiogornaceastre. Her is seó handseten.

✠ Ego Oswald arcebiscop. ✠ Wýnsige presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Eadward presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Cyneðeng clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Æðelwold clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

Rubric. Æt Tidinctúne. Eádríce and Wulfrune.

DCLII.

* ÆDELRED, 985.

✠ **MUNDUS** iste transibit et qui eum diligit, qui dominum diligit manebit in aeternum! Sic diligendus est mundus ut nullus abutatur eo; male utitur mundo ille qui philargyriam retinet in clauso uiscere tanquam heram principalem, quia mundana retinendo minuuntur, tribuendo multiplicantur, intonante apostolica fone, 'Quid habes, quod non accepisti? Si accepisti, quid inde gloriaris quasi non acceperis?' Adeo decantante psalmigrapho, 'Domini est terra et plenitudo eius, orbis terrarum et uniuersi qui habitant in eo.' Quamobrem ego Æðelredus rex Anglorum prænoscens quorsum praedicta tendant, scilicet ad diligendos homines bonis moribus adornatos, concedo cuidam meo amico fideli nomine Ælferd quandam telluris particulam, id est .XI. mansas in loco uulgari uocitamine æt Miclamersce, quatinus uita comite habeat ac perenniter possideat; cum autem interitum communem aduenire cognouerit, cuicumque sibi libuerit haeredi post se commendet in propriam haereditatem. Sit autem praedicta tellus libera ab omni saeculari offendiculo, cum omnibus quae ad ipsa loca pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione, anathematis antiquis cartulis, ita ut nichil ualeant ultra, etiam si iterum emergant. Hanc uero meam donationem cupientes minuere uel mutare uel frangere habeant portionem cum illis quibus dicitur, 'Discedite a me operarii iniquitatis in flammis ignium,' nisi prius poenitentiae digna satisfactione emendent. Est autem praedictum rus talibus circumdatum terminis. Ærest of Terstān ūpp on Iww cumb; of Iwwa cumbe on wænhyrste; of wænhyrste on ðone ealde iw; ðonone of

ðon iwe tó Lullan setle; of Lullan setle tó beócera gente; of beócera gente tó horsweges heale; of horsweages heale tó æppen lēga; of hæppen lēge tó Higsolon; of Higsolon on fæstan āc; of fæstan āc on feora burnan æwylman; of feora burnan tó ceomman bricge; of ceomman bricge tó wyrtwalun; ūp be wyrtwalun oð Cerswyll; of Cæorswyll ūp tó ðām ellene; of ðām ellene tó populfinige; of populfinige tó Lambhyrste; of Lambhyrste tó huntan wīcan; ðonone eft on Terstān. Anno dominicæ incarnationis .DCCCC.LXXXV. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æselredus rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstanus Doruernensis aecclēsiæ archiepiscopus cum signo sanctæ crucis roborauī.

✠ Ego Oswoldus Eboracensis aecclēsiæ archiepiscopus crucis taumate adnotauī. ✠ Ego Ælfegus Wintoniensis praesul confirmaui.

✠ Ego Ælfstanus Londoniensis praesul corroboraui. ✠ Ego Æselwine dux.

✠ Ego Bryhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux.

✠ Ego Ælfric dux.

DCLIII.

ÓSWALD, 985.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo per uniuersa quadriflui orbis climata! Anno eiusdem incarnationis .DCCCC.LXXXV. ego Oswaldus Weogornensis aecclēsiæ sedem episcopalem gerens, trado cuidam meo familiari amico nomine Leofwine, eius bene promerentibus meritis, dimidiam manentem ex septentrionali plaga uillae quae dicitur Heortlanbyrig tempore quo uixerit; et post se duobus derelinquat haeredibus; quibus ex hac uita sublati, restituatur supramemoratae aecclēsiæ. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter

pontis arcisue restaurationem, et contra hostes communem expeditionem. Dis syndon ða gemæru ðe tó ðisson londe gebyriað. Ærest of Stúre on ða díc æt súð dene; ondlong dices tó ðæm heáfðum; á be ðæm heáfðum on þreó hlāwas; of þreóm hlāwan in ðone weg; ondlong weges ðæt on ða aldan stræte; ondlong ðære aldan stræte ðæt hit cymeð tó Heortlaforda; of Heortlaforda ðæt eft on Stúre. Hi sunt testes et consentientes quorum infra nomina notantur.

✠ Ego Osuualdus archipontifex confirmaui et subscripsi. ✠ Wynsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Eadward presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðeric diaconus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Wulfwine clericus.

DCLIV.

ÆDELRED, 986.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVI. Ego Æðelred, diuina fauente gratia, rex Anglorum caeterarumque circumquaque gentium, ruris quandam particulam uulgariter Lytletun nominatam, quinque mansiunculis aestimatam, liberam praeter arcem, pontem expeditionemque, Uuenoðo ministro meo in ius perseuerabile uita comite perfruendam; ultimoque exhalato spiramine, cuicumque uoluerit relinquentiam, pro eius satis placabili ministerio libenter admodum concedo cunctisque nostri generis unanimem consensum praebentibus, hoc praecipiens in dei que nomine efflagitans, ut nostrorum nemo successorum christiani uigente numinis potestate hoc nostrum

decretum nostrorumque cunctorum satrapum audeat uiolare. Quod si quisque, quod non optamus, inire temptauerit, nisi prius in hoc saeculo se digne castigauerit, in poenis inferni aeternis se talionem passurum agnouerit. Huius donationis constipulatorum nomina inferius caraxari uidentur, atque ne friuola deceptione uiolentur apicum serie roborantur. Hii sunt termini terrae de Lutletone. Inprimis de Ludepol iuxta Seuerne usque Colpuylle; et ab eodem super heyf cowehuylle; et de heyf cowehuille usque flogges iete; et ab eodem usque peuelles broke; et per eundem amnem directe usque stokkes broke; et ab eodem usque in ualefelde; et ab eodem loco usque haywode; et ab eodem usque ston egge; et ab eodem usque eyshinige dich; et ab eodem usque ad eluuisger; et ab eodem directe usque ludegarstone buyht; et ab eodem buyhte usque æwelburhe heme diche; et ab eodem fossato usque rihshammes puylle; et per rihshammes puylle directe usque lude puylle; et ab eodem loco usque Seuerne; et sic per Seuerne iterum usque Colpuylle.

✠ Ego Æðelred, gratia dei totius Britanniae telluris rex meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Oswald archiepiscopus consensi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ælfege episcopus depinxi. ✠ Ego Aðulf episcopus praefixi. ✠ Ego Æðelgar episcopus praepunxi. ✠ Ego Æscwi episcopus praenotaui. ✠ Ego Ælfeage episcopus adquiui. ✠ Ego Æðelsige episcopus consolidauit. ✠ Ego Æðelwyne dux. ✠ Ego Ælfstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelward dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Ælfward minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wlfmer minister. ✠ Ego Æðelwald minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Frana minister. ✠ Ego Ælfward minister. ✠ Leofsige minister. ✠ Ego Wlfheah minister. ✠

Godwyne minister. ✕ Ego Æðelsige minister. ✕
 Oswald minister. ✕ Ego Æðelmer minister. ✕ Ego
 Ælfsige dux. ✕ Ego Leofstan minister. ✕ Ego
 Æðelward minister. ✕ Ego Æðelwyne minister.

Rubic. De Litletun quam rex Æðelred dedit
 Uuenoðo ministro suo.

DCLV.

* ÆDELRED, 986.

✕ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uaria rerum dispositio suo cunctis patefacit defectu sophistis, nichil practica aerumpnosaeque constare uita, quod tum ad fatalem uitae terminum cum dedecore non tendat, omnisque eius prosperitas tum allubescens, ut uesicam turgentem fatuos inflat, itidemque ut uligo terrae euanescens aduersitas inopinate superueniens miserrimos calcetenus dispergit, igitur tam lubrici regimen potentatus nulli dubium cum magna teneri difficultate fieri potest. Quamobrem ego Æðelred annuente summi moderatoris clementia, Anglorum rite dicatus basileus optimatum meorum domino muniente ob regni defensione plurimum indigens amminiculo, quandam ruris particulam in loco qui a gnosticis Ebblesburne nuncupatur .v. uidelicet manentium quantitate, cuidam michi oppido fideli ministro qui nobili a peritis Ælfgar nuncupatur onomate, ob eius fidele obsequium quod erga me sedulus exhibuit, aeterna largitus sum haereditate, quatenus ipse uita comite cum omnibus utensilibus quae almus cosmi fabricator in ipsa telluris edidit superficie, pratis, scilicet, pascuis, siluis, hilariter possideat; et post se quibuscunque uoluerit cleronomis immunem uoti compos derelinquat. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnichilationem in palam producere, sit omnimodis ab omnibus

hominum ordinibus condemnatus omnique industria ueritatis, cuiuscunque regum antecessorum meorum tempore fuerit proscriptus. Si quis autem hanc nostram munificentiam beneuola augere studuerit uoluntate, augeatur dignitas prosperitasque eius hic et in futuro aeternae uitae brauium domino largiente percipiat. Quod si quispiam laruarico instinctus afflatu aliquid nostrae dapsilitatis transferre minuereque subdola cauillatione uoluerit, minuatur eius potentatus hic in praesenti saeculo, et in futuro sanctorum sequestratus contubernio, barathri incendiis trusus cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus aeterna miserimus dampnatione lugubriter puniatur nec inde unquam euulsus se euasisse gloriatur, ni congrua satisfactione poenitens emendauerit, quod contra dei nostrumque decretum obstinatione fasciatus uiolenter patrauit. Igitur maneat nostrum munificum donum inuiolatum, plenaque perenniter omni iugo terrenae seruitutis solutum gloriatur libertate, tribus his exceptis, rata uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. His limitibus praefatum rus triuiatim hinc inde gyrari uidetur. Dis syndon ða landgemêre ðære .v. hida æt Eblesburnan. Ærest on ðone welig; of ðām welige on ðone wītan weg; of ðām wege on ðone hassuc ūpp ān hrofan hricge; of hrofan hricge on Dolemannes beorh; of ðām beorge on ða grēatan dīc; of ðære dīc on Stānbeorch; of ðām beorge on ðæt hlēw et hrichwege; of hrichwegge on ða wītan dīc; of ðære dīc on þornhlinch; ðanone on dynes hlinch; of ðām hlince on ðæt seade clif; of ðām clife on Eblesburnan; of ðære burnan on ða streat; andlanges streat on Strētford. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVI. indictione .XIII. scripta est haec nostrae munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus quorum infra secundum cuiusque dignitatem nomina incarraxantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum rite dicatus basileus

hanc munificentiae cartulam crucis taumate tripudians corroboravi. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus Doruernensis aecclesiae hoc regis praefati donum cum caeteris suffraganeis agiae crucis signaculo consentiendo firmaui. ✠ Ego Oswoldus Eboracae ciuitatis archipraesul crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus Lundoniensis aecclesiae consensi. ✠ Ego Ælfheah episcopus adqueiui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consolidauit. ✠ Ego Æðelsige episcopus impressi. ✠ Ego Sigeric episcopus subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelwerd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ordbyrht dux. ✠ Ego Leofric abba. ✠ Ego Leofric abba. ✠ Ego Leofsige abba. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Ælfwerd minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Wulfhalh minister. ✠ Ego Osward minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Godwine minister.

Rubric. Ðis is ðára .v. hyda bōc æt Eblesburnan ðe Æðelræd cyning gebōcodæ Ælfgāre his þegne on êcæ yrfe.

DCLVI.

* ÆDELMÆR, 987.

✠ ANNO incarnationis domini nostri Ihesu Christi, nongentesimo octogesimo septimo, regnante ipso cum coaeterno patre et spiritu sancto perpetua maiestate! Ego Æðelmær filius Æðelwerdi, satrapa regis Æðelredi notum fore studui ipsius regiae sublimitati hoc salubre meum consilium, et archiepiscopo Dunstano, et Ælf-

eago Wintoniensi episcopo, et omnibus episcopis, cunctisque sapientibus gentis Anglorum; quod ego libere perpetua munificentia tribui illum locum qui uulgo Cernel nuncupatur, cum possessionibus quas ei subiugo cuncticreanti deo ad almi onomatis eius laudem, et ad honorem sanctae Mariae genitricis dei perpetuae uirginis, ac sancti Petri principis apostolorum, necnon et sancti Benedicti, pro meo carissimo hero basileo Æðelredo, et pro memetipso, necnon et pro dilecta mihi animula mei genitoris, et redemptione meorum praecedentium patrum, qui propria colla sponte fidei christianae subdiderunt, suarum possessionum me haeredem haud ingratum relinquentes. Illud monasterium uidelicet Cernel, de quo praefatus sum primitus ditavi sicut mihi largitas tunc dictauit, sed post paucorum annorum spacia maioribus illud possessionibus deo inspirante ampliaui, largiens ei et fratribus inibi degentibus illam uillam Cernel, cum omnibus quae ad eam pendent, postquam ego mortali iure hoc saeculum relinquam; hac etiam ratione concedo illam uillam, quae Æscere dicitur cum cunctis eis adhaerentibus; denique me in carne, et post obitum perpetue has possideant, quas modo nomino terras in illa uillula, quae a ruricolis Minterne nominatur sex cassatos, in Winceburnan decem mansas, in Bridian sex, in ulteriore Bridian duodecim, in Hreminescumbe tr.s. Haec nostra dona augmentauit Leofricus clericus de Poceswylle, donans spontanea largitate suam uillam de Poceswylle, cum omnibus possessiunculis fratribus praedicti loci in adiutorium cum territoriis quod postea concessit eodem iure noster basileus Æðelredus coram testibus. Ælfriðus etiam meus propinquus de Beuncumbe largitus est unum rus iuxta Pydelan quatuor cassatos, post dies Leofwini nostri propinqui; Ælfwoldus quoque in Blacewyrðe quinque mansas, post suae coniugis obitum illi monasterio concessit. Et ego mando in nomine omnipotentis

dei, ut decimae totius anni redditus in Cernel et Ceosolburnan, praefato monasterio cum omni diligentia dentur, quamdiu aura uitali alor, et aequae post metam labentis uitae, et ex meis reliquis ruribus mellis, casei, et pinguium porcorum decimae similiter, per omne aeuum incunctanter praescripto loco adducantur. Et ego uolo, ut illuc habitent seruientes et uacantes deo, et hiis commodis utantur qui sanctam regulam beati Benedicti uita et moribus teneant. Qui locus et eius habitatores deo omnipotenti sint commendati; et sit eis liberum arbitrium saecularem patronum ubi melius autumant sibi eligere; et insuper adiuro per nomen aeterni dei quemcunque superstitem derelinquo, ut nequaquam praesumat hoc priuilegium temere peruertere; sed caueat ipse, et caueant id est ualde oppido omnes iniqui raptores, ne nostrum donarium aut suis dominiis uendicent, aut auare minuant, ut non cum impiis auaris et sceleratis rapacibus, aeterna animaduersione in barathri incendiis crucientur. Precor nunc obnix ut quicumque fidelis illius loci res augmentare satagit, multiplicet ei Christus dominus aeternas diuitias.

DCLVII.

ÆDELRED, 987.

✠ ALTITHRONO in æternum regnante uniuersis sophiæ studiū itento m̃tis conamine sedulo rimantibꝫ liquido patescitꝫ quod huius uitæ periculis nimio ingruentibꝫ terrore recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscuntur. ut ueridica xpi promulgat sententia qua dicit. Surget gens contra gentem et regnum aduersus regnum et reliqua. Quapropter ego æðelrædus fauente supno numine basileos industrius anglorū ceterarūque gentium in circuitu persistentium quandā telluris particulā id est .x. aratorū illo in loco ubi a ruricolis. bromleg dicitꝫ cuidam mihi op-

pido fideli ministro qui a notis noto æðelsige nuncu-
 patur onomate in perpetuā possessionē donando do-
 nauti. ut habeat et possideat quādiu uiuat in æternā
 hereditatē. et post se cuicumq; sibi placuerit heredi
 immūnē derelinquat. Sit autē predictum rus liberū
 ab omni mundiali obstaculo cum omib; ad se rite per-
 tinentib; cāpis. pascuis. pratis. siluis. excepto istis
 tribus expeditione uidelicet. pontis. arcisue muni-
 tione. Si quis igit' hanc nram donationē in aliud
 quam constituimus transferre uoluerit priuat⁹ consortio
 Scae di ecclae æternis barathri incendiis lugubris iugiter
 cum iuda xpi proditore eiusq; complicitib; puniat' si
 non satisfactione emendauerit congrua quod contra
 nrum deliquit decretū. Istis terminib; prædicta terra
 circumcincta clarescit. ærest an norðan fram ceddān-
 leage to langanleage bromleaginga mearc 7 leofsu-
 hæma. þanne fram langanleage to ðam wōnstocce.
 þanne fram ðam wōnstocce be modinga hæma mearce
 to cinta stigole þanne fram cintan stigole be modinga
 hæma mearce to earnes bēame. ðanne fram earnes
 beame cræg sætena haga on easthealf sced hit to
 leowsandēne ðanne fram leowsandene to swelgende.
 ðanne fram swelgende crægsetenahaga to siox slihtre.
 ðanne fram seox slihtre to fearnbeorhginga mearce
 fearn beorginga mearc hit sced to cystaningamearce
 cystanunga mearc hit sced suðan to weardsetle.
 ðanne fram weardsetle cystaningamearc to wichæma
 mearce. ðanne seo west mearc be wichæma mearce
 ut to bipple styde. þonne fram bipple styde to acu
 styde to beoh hæma mearce. fram acu stede to ced-
 danleage. ðonne belimpað þær to ðam lande. fif denn.
 an on ut wealda brocces ham ðæs dennes nama. 7 þæs
 oðres dennes nama sænget hryc. billan ōra is þæs þrid-
 dan nama. þonne twa denn an glæppan felda. Anno
 ab incarnatione dñi nri .DCCCC.LXXXVII. indictione .xv.
 his testib; consentientib; quorum nomina infra scripta
 sunt Scripta est autē hæc cartula.

✠ Ego æðelræd rex anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigiū tenens libenter concessi.

✠ Ego dunstan archieps doruernensis ecclesiæ cum signo scæ crucis confirmaui.

✠ Ego oswold eboracę ciuitatis archipresul crucis taumate adnotaui.

✠ Ego ælfstan eps consensi.

✠ Ego ælfheah eps adquieui.

✠ Ego æpelsige eps consolidaui.

✠ Ego æpelgar eps non rennui.

✠ Ego æscwig eps impressi.

✠ Ego sigeric eps consignaui.

✠ Ego sigegar eps subscripsi.

✠ Ego aðulf eps conclusi.

✠ Ego æðelwine dux

✠ Ego wulfric mæt

✠ Ego byrhtnoð dux

✠ Ego leofric mæt

✠ Ego æpelwerd dux

✠ Ego ordulf mæt

✠ Ego ælfric dux

✠ Ego æðelmær mæt

✠ Ego ordbryht abba

✠ Ego oswerd mæt

✠ Ego leofric abba

✠ Ego wulfgeat mæt

✠ Ego æluere abba

✠ Ego leofric mæt

✠ Ego leofric abba

✠ Ego wulfsige mæt

✠ Ego ælfsige mæt

✠ Ego æðelric mæt

✠ Ego ælfgar mæt

✠ Ego leofstan mæt

✠ Ego wulfsige mæt

✠ Ego godwine mæt

✠ Ego æðelsige mæt

✠ Ego leofwine mæt

✠ Ego ælfric mæt

✠ Ego leofsige mæt

✠ Ego leofric mæt

✠ Ego æðelnoð mæt.

DCLVIII.

ÆDELRED, 987.

✠ ANNUNTE dei patris ineffabili humanæ proli clementia qua filium suum redemptorem nostrum huic mundo destinare dignatus est, qui quod mortifer uetus per uenenata contulerat arma uirgine satus integer-

rima diuino refertus supplemento ut fax noua mundi deterisit; pro cuius inenarrabilis gloriae recordatione ego Æðelræd rex Anglorum aliarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam meo uenatori qui a notis noto Leofwine nuncupatur uocabulo, quandam telluris particulam .iiii. uidelicet mansas et tres perticas, duobus in locis diuisas .iiii. in loco qui dicitur Westwuda .iiii. scilicet perticas in loco ubi a ruricolis Fearnlæh nuncupatur, in perpetuam possessionem donando donauit, ut habeat ac possideat quamdiu uiuat in aeternam haereditatem; et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, uidelicet, pontis arcisue munitione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione deo fauente emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumcincta clarescit. Ðis syndon ða landgæmæro tó Westwuda and tó Cissanhammæ. Ærest on Stánford; of Stánforda andlang streāmæs on Igford; of Igforda on bæræ hæhgæ; andlang hægæs on Afonæ; úp bæ streāmæ on Windærlæh mæd; of ðære mæd eást onbūtan cading lægæ on hramæs hangran; of ðám hangran sūð tó ðære stræt on ða streatan hlywan; of ðære hlywan sūð onbūtan færs scagan on ða díc ðæt hit cymð tó ðære ródæ; ðanon on crawan ác; of ðære æc æft on Stánford; ðonnæ licgeað ða preó gyrda on ôðære hæalfæ fromæ æt Fæarnlæægæ on gæmænum landæ. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVII. scripta est haec cartula, his testibus consentientibus quorum nomina inferius scripta adnotantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum hanc donationem libenter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus

trophæo agiae crucis confirmari. ✠ Ego Oswold archipraesul crucis taumate adnotavi. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Ælfheah episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Æðelsigæ episcopus. ✠ Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Sigæric episcopus. ✠ Ego Sigegar episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Æðelwinæ dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelwærd dux. Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ordbyrht dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ælfwærd dux. ✠ Ego Ælsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ego Osward minister. ✠ Ego Æðelwerd minister. ✠ Ego Æðelwold minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Wulfhac minister. ✠ Ego Ordric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Leofwinæ minister.

Rubric. Ðis is ƿāra .iiii. hida land bōc æt Westwuda and ƿāra .iiii. gyrda æt Fearnlēge ƿe Æðelred cing gebōcode Leōfwine his huntan on ēce yrfe.

DCLIX.

ÆÐELRED, 987.

✠ ANNUNTIUM dei patris ineffabili humanæ proli clementia, qua adnullata primi terrigenæ piaculo nouæ restorationis admirabile quoddam mundo decus aeternæ consortem maiestatis filium suum mittere dignatus, qui terrenæ condolens fragilitati custoditæ per uirginis pudicitiam flosculi affatu angeli uirginis claustra subintrans nouæ incarnationis mys-

terium se ostentando dedicauit, ostendens se dictis uerborum factisque miraculorum, quibus deifice pollebat dominum, curans omnium imperante sermone aegrotationum pondus, tandem quadrati pro nobis ferens supplicia ligni, iugum haereditariae mortis assumens, diu longeque interdictae reserauit limina portae. Pro cuius inenarrabilis gloriae recordatione, ego Æðelredus gratia dei sublimatus, rex et monarchus totius insulae Britanniae, quoddam praedium, id est .XL. mansas, cum pratis siluisque, quod dicitur Kingtone, deo eiusque uenerabili genitrici semper uirgini Mariae, ad monasterium Glastingense deuotus admodum in perpetuam possessionem donando donauit; quod quidem praedium quondam Ælfswið coniux Ælphegi ducis digno plenoque pretio a gloriosissimo rege Eadgaro, cum .XL. puri auri emit mancusi. Hanc autem praefatam donationem suprascripti praedii praefato monasterio perpetua libertate concessi, eo scilicet tenore, ut uenerabilis ibidem abbas cum grege digne deo degens habeat ac possideat, quamdiu fides in Anglorum catholica permanserit plebe. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei ecclesiae, aeternis barathri incendiis iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Haec autem scedula scripta est anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXXVII. indictione .XV. hiis testibus consentientibus quorum nomina inferius scripta cernuntur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oswald Ebōracensis ciuitatis archipraesul crucis taumate annotaui.

DCLX.

ÔSWALD, 987.

✠ OMNIS usiae opifici sit laus deo patri eiusque unigenito cum spiritu sancto, qui uetiti ligni malo perditum crucis patibulo redemit genus humanum, cuius benignissimae miserationis ope recreati, mortis secundae poena, quae primi parentis incuria contigit, euadere multimodis speramus. Ipsius itaque annuente clementia, ego Oswaldus archiepiscopus, pontificali utique usus licentia ut antecessores mei fecerunt, praebeo cuidam inter primates huius regni nobilissimo nomine Æðelmundo quinas telluris mansas, ubi dicitur æt Codestune, ut habeat et perfruatur diebus quibus uixerit; et secundus, qui ei successerit haeres, cui et donauerit. Decurso autem illorum duorum uitae termino, sanctae aecclesiae genitricis dei Mariae, quae est in Wiogornensi sita monasterio, praefatum rus ut tribuatur sine detrimento omnium rerum ad se pertinentium, hominum uel pecorum seu ciborum, sicuti tunc temporis inibi fuerit, unius ex ipsius monasterii congregatione uita degente cuius praenotauerint nominis titulum: reuoluto demum ipsius fratris uitae circulo, suprataxata tellus episcopali restituatur cathedrae, absque ullius controuersiae obstaculo. Sit autem terra illa libera ab omni mundiali seruitio, praeter pontis arcisue restaurationem, et communem contra hostes expeditionem. Ðis synd ða landgemæro ðe gebyriað intó Codestúne. Ærest on Gytincges æwylm; of Gytinges æwylme on norðdene on ðone grēnan weg; ðæt on ðane hāran stān; of ðæm hāran stāne andlang grēnan wegēs on scepe clif; andlang scepe clifes in on meos mære; of meos mære andlang dene on geolowonford; of geolewanforde on pristlongan dene; ondlang pristlongan dene tó brocces slæde; of brocces slæde ondlong ecge ðæt on ða twēgen þornas; of ðæm twām þornan on wádbeorh; of wád-

beorhge on lafercan beorh; of lafercan beorhge ā bi
 ðām æcra heāfdan ðæt on scyttanfæn; of scyttan-
 fæenne ðæt on Gyting; ondlang ðæt eft on Gytinges
 æwylm. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVII.
 scripta est et corroborata haec cartula, sub adstipula-
 tione clerorum illustrium in eodem monasterio de-
 gentium, quorum onomata hic infra crucis dominicae
 signo praenotantur.

✠ Ego Osuualdus archipraesul consensi et sub-
 scripsi. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsige
 presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wis-
 tan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego
 Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠
 Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus.
 ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Cynceðeng cleri-
 cus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Oswi mon-
 achus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wul-
 ric clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego . . .
 . . . ✠ Ego Wulfwine clericus.

Rubric. Æt Codestūne. Æðelmund and Wulfhelm
 and Ælfnôð and Godwine.

DCLXI.

ÓSWALD, 987.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu
 Christo, cuius incarnationis humanae anni laterculo
 .DCCCC.LXXXVII. indictione uero .xv. ego Osuualdus
 archiepiscopus, cum licentia illius familiae quae sita est
 in Wiogurnaceastre, terram .v. manentium, ubi ruri-
 culi Goldhora dicunt, Leofwardo fideli meo homini,
 tradendo concedo, sibi dies suos perfruendum; et post
 se uni haeredi tradendum, ea tamen conditione inter-
 posita, ut ipse mihi subditus sit, qui tunc terram
 habeat, quamdiu uixerim, et semper possessor terrae
 illius reddat tributum aecclesiasticum, quod circ-sceat
 dicitur to Pirigtune, et omni anno unus ager inde

aretur to Pirigtune, et iterum metatur, et suus haeres ueram amicitiam habeat cum domino aecclesiae; sin autem, sit terra in potestate illius aecclesiae. Ipse etiam Leofward mihi tradidit decem libras, ut sibi suoque haeredi eo liberius possideatur; et nunc in omnipotentis nomine praecipiendo obsecro, ut ex utraque parte ista traditio uel conditio conseruetur, et conseruantibus hoc diuina clementia multiplicetur.

✠ Ego Osuuald archiepiscopus hanc meam donationem propria manu confirmo et subscribo. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfward diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Oswig clericus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

DCLXII.

ÆDELRED, 988.

✠ IN nomine dei excelsi! Transeunt enim tempora praesentis uitae et in uelocitate deficiunt, et quasi umbra uolatilis dies fugiunt, et semper ad mortem festinant: ideoque atramento caraxamus quae stare firmiter optamus ad euitandum periculosam contentionem hominum malignorum, ne a posteris frangantur priorum decreta. Ideo ego Æðelredus totius Albionis basileus aliquam telluris partem iuris mei, fideli ministro meo Norðmanno cum consensu meorum fidelium satrapum, libens condonabo, id est .v. manentium in loco illo ubi ab incolis habitantibus Heamtun nominatur, ut habeat et possideat cum omnibus ad eandem terram rite pertinentibus quamdiu uiuat;

postque uitae eius decursum cuicunque haeredi uoluerit derelinquat. Ipsa autem supradicta terra mihi soli et nulli alii de istis tribus causis respondebit, hoc est, expeditione, arcis pontisue constructione. Si autem aliquo modo contigerit tempore quempiam hominum aliquem antiquiorem librum producere, pro nichilo computetur. Si quis autem hanc meam donationem frangere uel minuere uoluerit, minuat deus uitam eius hic et in aeuum nisi ante terminum uitae suae emendauerit. Istis itaque terminis. *Dys sind ða londegemære tó Hamtúne; ðæt is ðonne ærest of pedredan úpweard; ðæt on ðene rycgwege; of ðám ricgwege ðæt onbúton ða .xxx. acera; ðæt eft on ricgweg; of ricgwege ðæt on ða ealdan díc; onlong dices ðæt on Eseburne; of Eseburne úp tó ðere ealdan díc; of ðere ealdan díc ðæt on wylhte mædwan; of wylhte mædwan ðæt on mærbroc; onlong bróces ðæt on domnipol; of ðám pole ðæt on ælles beorh; of ðám beorge ðæt on mærwyllan; of ðám wylle ðæt æft on Auene. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. indictione .i. anno uero praefati regis .ix. die .x. kalendarum Aprilis, scripta est haec scedula, et his consentientibus qui subnotati uisuntur.*

✠ Ego *Æðelredus* Anglorum basileos hanc donationem libenter confirmaui. ✠ Ego *Ælfricus* archiepiscopus consolidauit. ✠ Ego *Eadulfus* archiepiscopus adqueiuit. ✠ Ego *Ælfredus* episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego *Wlstanus* episcopus consensi. ✠ Ego *Ælfwoldus* episcopus consensi. ✠ Ego *Aðulfus* episcopus consensi.

DCLXIII.

ÆDELRED, 988.

✠ DOMINO dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi trans-

eant sicut ignominica, et omnis gloria et iocus huius mundi peribit et non sunt aeterna, sed superna aeterna sunt. Unde ego Æðelredus rex Anglorum gubernator et rector, cuidam fideli meo ministro, quem nonnulli uocitant noto uocamine Leofstan, quatuor mansas aeternaliter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Coleworð, ut hoc diebus suis possideat tramitibusque uitae suae; et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnichilationem palam producere, sit omnimodis ab omnibus hominum ordinibus condempnatus, omnique abolitus industria ueritatis cuiuscunque regum accessorum tempore fuerit praescriptus. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae rite ad eundem locum pertinere dinoscuntur, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione, et pontis arcisue instructione. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna hic satisfactione emendare maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ærest of ðām hlidgeate tō wīcan stīgele; ðanon tō Ælfriðe ho; ðanon andlang mōres tō Tilmundes ho; ðanan andlang mōres tō Beorganstedinga mearce; ðanne andlang mōres tō baberhām; ðanne tō þelbrycge; ðanne ðanen tō sealgate; ðannen tō mycele memerinn; ðanen tō sealt rōde; ðanen tō feðer cirican sīðe; ðanne tō þelbrige; ðanne eft tō ðām hlidgeate and on hage on Cycester. Anno dominicae incarnationis .DCCC.LXXXVIII. indictione prima, scripta est haec cartula, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Æðelgarus Dorobernensis

aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roborauit. ✠ Ego Oswaldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotaui. ✠ Ego Ælfeagus episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus corroborauit. ✠ Ego Æðelstanus episcopus consensi. ✠ Ego Æðelwoldus episcopus non renui. ✠ Ego Æðelsinus episcopus conclusi. ✠ Ego Sigiricus episcopus annui. ✠ Ego Æscwygus episcopus consolidaui. ✠ Ego Sygegarus episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrctnoð dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego ðureð dux. ✠ Ego Wulfric miles. ✠ Ego Æðelric miles. ✠ Ego Ælfric miles. ✠ Ego Ælfhelm miles. ✠ Ego Wulfric miles. ✠ Ego Wulfheah miles. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfgar miles. ✠ Ego Ælfwold miles. ✠ Ego Eadwine abbas. ✠ Ego Leofric miles. ✠ Ego Brihtwold miles. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Ordwulf miles. ✠ Ego Ordbricht abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas.

DCLXIV.

ÆDELRED, 988.

✠ ANNUNTE dei patris ineffabili humanae proli clementia, qua adnullata primi terrigenae piaculo, nouae restorationis admirabile quoddam mundo decus aeternae consortem maiestatis filium suum mittere dignatus est; qui terrenae condolens fragilitati custodite per uirginei pudicitiam flosculi affatu angeli uirginis claustra subintrans nouae incarnationis mysterium se ostentando dedicauit, ostendens se dictis uerborum factisque miraculorum quibus deifice pollebat dominum curans omnium imperanti sermone aegrotationum pondus; tandem quadrati pro nobis ferens supplicia ligni, iugum haereditariae mortis absumens, diu longeque interdictae reserauit limina

portae. Pro cuius inenarrabilis gloriae recordatione, ego Æðelredus fauente superno numine basileus industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam meo oppido fideli ministro, qui a notis noto Ælfgar nuncupatur onomate pro sua humilima deuotione, quandam telluris particulam .v. uidelicet mansas largiendo libenter concedens perdonabo illic ubi uulgus prisca relatione uocitant æt Wigli; ut habeat ac possideat quamdiu uiuat in aeternam haereditatem; et post se cuicumque sibi placuerit haeredi immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, uidelicet, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit quod contra nostrum deliquit decretum. Istis terminis praedicta terra circumcincta clarescit. Ðis syndon ƿāra .v. hida landgemāro æt Wigli ƿe Æðelwold and Ælfhelm his brōðor hæddan. Ærest of Hunighamme westewearðen ūp andlang streāmes on ƿa ealdan dīc; of ƿære ealdan dīc swā on bican dūne westewearde; of bican dūne on ƿene hricweg; ƿonne eāst andlang hricweges on ƿa ealdan furh; of ƿære ealdan furh andlangan dūne; forewearde of langan dūne on loc hylle; swā æft on Hunigham westewearðne. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.LXXXVIII. scripta est haec cartula, his testibus consentientibus quorum nomina infra carraxata sunt.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae confirmaui. ✠ Ego Oswold Eboracae

ciuitatis archipraesul consensi. ✠ Ego Ælfstan episcopus adqueiui. ✠ Ego Ælfheah episcopus adnotauit. ✠ Ego Æðelgar episcopus consolidauit. ✠ Ego Sigeric episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ordbryht abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Æðelsige abbas. ✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Orddulf minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Wulfheah minister. ✠ Ego Oswerd minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Ceolred minister. ✠ Ego Ordric minister. ✠ Ego Siric minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ordric minister.

Rubric. · Dis is ðære .v. hida land bōc tō Wilig ðæ Æðelred cing gebōcade Ælfgār bisceope on æce yrfe.

DCLXV.

ÆDELRED, 988.

✠ DOMINO saluatore nostro Ihesu Christo in perpetuum regnante, ac cuncta aeternaliter sua ineffabili potentia gubernante, cunctis fidelibus in hac ualle lachrimarum degentibus necessarium est secundum uirium possibilitatem ex infimis alta, ex caducis mansura, ex terrenis coelestia, toto cordis conamine promereri! Qua de re ego Æðelredus per omnipatrantis dei gratiam, totius Britanniae regni solio sublimatus, inter caetera dapsilitatis munera quae abunde largior et distribuo, unam curtem Wiltoniae particulam cuidam meo fidei ministro Æðelnoð nomine deuotionis eius sollertia dignatus sum impertiri. Tali autem tenore haec praefata munificentia senium

tradendo concessi; quatinus possideat et usque ad ultimum cursum uitae suae firmiter teneat; et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iocunditatis uiam per gratiam superni moderatoris adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit, cum omnibus ad se pertinentibus aeternaliter derelinquat. Nullus autem hoc decretum immutare aut tyrannica potestate praesumat infringere. Si quis uero adnullare et irritam facere pertemptet hanc donationem, sciat se coram Christo titubantem tremendumque rationem redditurum, nisi in hoc saeculo poenitentiae prius fletu deterius hinc se corrigere studuerit. Sit autem praeliberata donatiuncula libera ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitium exinanitum, nisi expeditione, arcis munimine, ac pontis restauratione. Istis siquidem terminis praedicta donatio circumgyrata esse uidetur. Dis syndon ðæs hagan gemæru æt sanctus Benedictus chirichean. Ærest of ðtewerdan ðām geate andlang strete þwyres ofer Wilig on ða smalan twichenan; and swā andlang twichenan tō Wulfriches gemære; ðæt ðonne þwyres ofer eft on Wilig; ðonne swā andlang Wulfriches heigræwe on ða wīdan stræt. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. indictione .i. hiis testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxata esse uidentur.

✠ Ego Æðelredus rex hoc donum concessi. ✠ Ego Oswaldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus, designando consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae praesul consentiendo designaui. ✠ Ego Æðelgar Australium Saxonum superspeculator subnotaui. ✠ Ego Æscwig Dorcensis aecclesiae episcopus impressi. ✠ Ego Sigeric Corruinensis aecclesiae episcopus sigillaui. ✠ Ego Æðelsie Scirburnensis aecclesiae episcopus adqueiui. ✠ Ego Sigegar Fontanae aecclesiae praesul corroborauit. ✠ Ego Ælfwold Cridiensis aecclesiae archimandrita

conclusi. ✠ Ego Æðelwinus dux. ✠ Ego Byrht-noð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ordbryht abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælsige minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Osweard minister.

DCLXVI.

OSWALD, 988.

✠ CHRISTO creaturarum propriarum omnia ubique regna suo in mensura et pondere disponente sophismate! Sanctarum praecipui scripturarum oratores hoc statuerunt dogmatibus, quatenus quicquid mortalium uellent addere necessitatibus litterarum apicibus necteretur, ne forte in posteris rationes ad inuicem compactas obliuio, siue potius insidiosa fraus deleat succedentium. Propter quod ego Osuualdus, largiflua dei clementia archipraesul, quandam rursuculi partem, tres, uidelicet, mansas et dimidiam, in loco quem illius terrae solicolae Cloptun uocitant, and .vi. æcras mædwan for ongean ða mylne æt Eanulfes tûne, and healfe mylene æt Bluntesige intô Cloptûne, libenti concedo animo, cum omnibus ad eum utilitatibus rite pertinentibus, cum consulto atque permissione uenerabilis Wiogornensium familiae, Eadrigo meo, uidelicet, ministro, pro eius humili subiectione atque famulatû; ut, uita comite, illo foeliciter absque ullius refragatione perfruatur; duobusque quibuscumque decreuerit, post metam proprii æui, cleronomis relinquat; deinceps reddatur antiquae matri sanctae Mariae dei genitricis basilicae. Sit autem hoc praedictum rus liberum ab omni mundiali seruitio, cum campis, pratis, pascuis, excepta sanctae dei basilicae suppeditatione

ac ministratiōe. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. caraxata est ista cartula, his testamentorum astipulatoribus, quorum nomina in subsequentibus praetitulata paginis aperte uidentur.

✠ Ego Osuualdus Christi largitiōe archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfward diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Cyneðeng clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Oswig monachus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Ælfnōð clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

DCLXVII.

ÓSWALD, 988.

✠ DOMINI ac redemptoris nostri uniuersa orbis terrarum regna gubernante clementia, ‘Quosdam de puluere suscitāt egenos, ut sedeant cum primatibus; alios uero de stercore subleuat pauperes, ut teneant solium gloriae eius!’ Idcirco ego Oswaldus, gratia dei annuente episcopali sublimatus in sede, quae est in Wiogornensi monasterio, quod est situm intra fines Merciorum, nec minus archipraesulatus adeptus culmen in Eboraca, Norðanhymbrorum ciuitate, largior cuidam ministro meo nomine Æðelward, tres mansas ruris, ubi dicitur æt Clifforda, uita trium hominum, cum pratis, pascuis et aquis; finitoque illorum uitae curriculo, ad usum primatis in Wiogernaceastre redeat immune aecclesiae. Sit autem terra illa libera ab omni mundiali negotio, praeter pontis arcisue restaurationem, et communem publicae rei expeditionem. Si quis uero huic nostrae donationi ali-

quid falsitatis uel contradictionem machinatus fuerit, deleatur memoria eius de terra uiuentium, et nomen eius non requiratur a generatione in generationem. Ðis syndan ða landgemæru intó Clifforda. Of Strætforda ondlong ðære mycelan stræte; of ðære stræte on ruggan sloh; andlang bróces on ðone grēnan weg; andlang ðære dene ðæt on bromhlinc; of bromblince andlang ðære dene innan Stúre; andlang Stúre ðæt cymð innan Afene; andlang Afene ðæt eft innan Strætforda; mid were and mid mylene, ge inner, ge utter swá tó ðæm preóm hidan gebyrige. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. corroborata est haec scedula, adstipulatione eorum quorum nomina subposita hic conspiciuntur.

✠ Ego Osuualdus Christi largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistanus presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Oswig monachus. ✠ Ego Cyneðeng clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Ælfward clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

Rubric. Æt Clifforda. Æðelwearde and Eáðflæde.

DCLXVIII.

ÓSWALD, 988.

✠ OMNIS usiae opifici sit laus deo patri eiusque unigenito, cum sancto spiritu, qui uetiti ligni malo perditum crucis patibulo redemit genus humanum, cuius benignissimae miserationis opere creati mortis secundae poena, quae primi parentis incuria contigit,

euadere multimodis speramus! Ipsius itaque annuente clementia, ego Oswaldus archiepiscopus, pontificali utique usus licentia, ut antecessores mei fecerunt, praebeo cuidam meo fideli nomine Æðelward, unam uidelicet mansam et dimidiam, in loco qui dicitur æt Uptune, ea uero ratione, ut habeat et perfruatur dies suos; et post uitae suae terminum, duobus tantum haeredibus inñunem derelinquat; quibus defunctis, aecclesiae dei in Weogerneceastre restituatur. Sit autem terra illa libera ab omni mundiali seruitio, praeter pontis arcisue restaurationem, et communem contra hostes expeditionem. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. scripta est haec scedula et confirmata, sub testimonio eorum quorum nomina hic infra subscribuntur.

✠ Ego Oswaldus archipraesul signaculum deificae crucis propriis digitulis inpressi atque corroborauī.
 ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsie presbyter.
 ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter.
 ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter.
 ✠ Ego Goding diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus.
 ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus.
 ✠ Oswig monachus. ✠ Cyneðegn clericus.
 ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine monachus.
 ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus.
 ✠ Wulfwine clericus.

Rubric. Uptūne. Æðelweard and Æðelmæ̃r.

DCLXIX.

ÓSWALD, 989.

✠ REGNANTE inperpetuum domino saluatore ac redemptore nostro Ihesu Christo et uniuersa terrarum regna mirabili maiestatis suae gubernante potentia! Propter quod, ego Oswaldus, largiflua dei clementia archipraesul, quandam rursuculi partem, unam, uide-

licet, mansam, in loco quem illius terrae soliculæ Cūmtun uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad eum rite pertinentibus, cum consultu atque permissione uenerabilis Wiogornensium familiae, Eadwio meo, uidelicet, ministro; ut habeat et possideat diebus uitae suae; et post temporis sui decursum, duobus, quibuscumque decreuerit, post metam proprii aui cleronomis relinquat; et postea supramemoratae restituatur aecclesiae. Sit autem terra illa libera ab omni mundialis rei negotio, praeter pontis arcisue restaurationem, et expeditionem contra hostes. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXVIII. corroborata est haec cartula, testimonio eorum quorum nomina hic infra subscribuntur.

✠ Ego Oswaldus largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroborauī. ✠ Æðelstan primus. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan clericus. ✠ Wulfward clericus. ✠ Æðelric clericus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Oswig monachus. ✠ Leofwine monachus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus.

DCLXX.

ÔSWALD, 989.

✠ CHRISTO creaturarum propriarum omnia ubique regna suo in mensura et pondere disponente sophismate! Sanctarum praecipui scripturarum oratores hoc statuerunt dogmatibus, quatinus quicquid mortalium uellent addere necessitatibus literarum apicibus neceretur, ne forte in posteris rationes ad inuicem compactas obliuio siue potius insidiosa fraus deleat succedentium. Quapropter ego Osuuald, superni rectoris fultus iuuamine archipraesul, cum licentia Æðel-

redi regis Anglorum, ac Ælfrici ducis Merciorum, contuli cuidam consanguineo meo fideli, qui a gnosticis noto Gardulf nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium quandam ruris particulam, quatuor, uidelicet, mansas, quod solito uocitatur nomine Hwitintun, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, pascuis et siluis, ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur; et post uitae suae terminum, duobus, quibuscumque uoluerit, cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum, cum omnibus utensilibus, ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogurnaceastre restituatur immune. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter pontis et arcis restaurationem, et publicam expeditionem contra hostes. Dis synd ðara feower hida landgemæru æt Hwitintūne. Ærest on Tydanlægh; of Tydanlæge ðæt dūn be ðæm reādan wege; ðæt wið westan ðone beorh; ðæt on plumhyrgc; of plumhyrgce tō caldan wellan; of caldan wellan tō hreōdlæge; of hreōdlæge tō ðære hæhstræte; andlang stræte ðæt tō swýnes heāfdan; of swínes heāfdan tō Cinilde wyrðe; of Cynilde wyrðe tō wudu mædwān; of ðæm mædwān dūn be ðære hegceriewe; ðæt in langan bróc; of ðæm brōce in brādan mōres ríc; andlang ríces ðæt tō ðære hæhstræte; andlang stræte ðæt in langan bróc; andlang bróces ðæt wið úfan holan dene ofer ða stræte; ðæt eft ongeriht tō Tydanlæge. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIX. scripta est haec scedula et confirmata adstipulatione uirorum illorum quorum nomina hic infra subscribuntur. Gārdulf wæs se forma man, and nū hit stant his sunanan on handan.

✠ Ego Osuuald gratia dei archipraesul consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc dia-

conus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðelric diaconus. ✠ Ego Cyneðeng clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Oswig monachus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Wulfwine clericus.

Rubric. Hwitintūn. Gārdulfe and Leófenóð.

DCLXXI.

ÓSWALD, 989.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.LXXXIX. nostraeque redemptionis, qui iura diuina humanaque proprio dispensat sophismate, suae creaturae perpetualiter, ne deficient, temporalem atque aeternam administrat alimoniam. In cuius onomate, ego Oswaldus, diuina fauente clementia archiepiscopus, quandam particulam telluris de monasterio sanctae Mariae in Wiogorna castello, uidelicet, unam mansam et dimidiam, in loco nuncupante Norðtun, Byrcstano condonauit meo utique ministro, in ea quippe ratione, ut ipse habeat et bene perfruatur; et post se, duobus, quibuscumque uoluerit, derelinquat haeredibus. Sit autem terra illa libera ab omni mundialis rei negotio, praeter pontis et arcis restaurationem, et communem expeditionem contra hostes. Istis astipulatoribus corroborata est haec donatio, quorum nomina in praesenti pagina luculentissimis caraxantur apicibus.

✠ Ego Osuualdus Christi largitione archipraesul characterem saluificae crucis impressi. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠

Ego Leofwine monachus. ✠ Ego Wulfric clericus.
 ✠ Ego Ælfnōð clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.
 ✠ Ego Wulfwine clericus.

Rubric. Norðtūn . Byrestān and Ælfstān.

DCLXXII.

* ÆDELRED, 990.

✠ CUM nos in extrema pene huius uitae margine cernamus sistere, et ultima quaeque senescentis mundi pericula indesinenter luere, admonemur per hoc patienter paruipendere fugitiuam atque caducam huius temporis pompam, et ad immarcessibilem aeternae beatitudinis per bonorum operum exhibitionem tendere palmam : et quicquid utilitatis nostris fuerit dei mirifica allubescente clementia statutum temporibus hoc apicum notis inserere cartis, ne hoc ipsum, quod absit, a subsequentibus causa ignorantiae annullari ullo modo queat, et nostra tunc merces minoretur! Quapropter ego Æðelredus, sceptrigera ditione Anglis, caeterisque sistentibus in circuitu gentibus, uoce, habitu morumque uarietate distantibus rex subthronizatus, ob meae remedium animulae et ob stabilimentum regni coelitus mihimet concessi, atque etiam ob maximae pecuniae pretium mihimet pro hoc ipso collato, condono ad sancti et eximii huius patriae protomartyris Albani coenobium, quandam iuris mei portiunculam, cassatas equidem senas, binis in locis semotas, unam scilicet, ubi ab accolis usitato nomine dicitur Fleamstede, et quinque ubi noto uocitamine ob olim castellum iam pene dirutum Ausonica lingua dicebatur Uerulamium, quod nos uulgariter dicimus Wætlingaceaster, ubi et ipse sanctissimus Christi agonista uaria pro fide Christi sustulit tormentorum cruciamenta. Hoc sagaciter meo reuoluens animo iustius fore multo, locum in quo passus

est, suo aeternaliter mancipari coenobio almifico, quam diutius fisco regali uel cuilibet terreno audacter subiacere negotio. Decens est enim ut locus quem suo sacratissimo agonizans pro Christo aspersit et sacrauit cruore, ad ipsum perpetualiter reuertatur locum, ubi et ipse martyrio expleto, capite truncato, brauium coeleste et immarcessibilis uitae meruit coronam. Hoc nempe meae dapsilitatis emolumentum libens sub aeternali libertate liberum concedo, sicut abauus praedecessor meus Offa, scilicet, rex inclitus, omnia quae ipse ad ipsum coenobium contulit libertate ditauit. Eadem inquam libertate non solum hanc possessiunculam liberam libens statuo, sed etiam quicquid a meipso uel a qualibet persona maiori siue minori ab heri et nudiustertius, et exin usque ad terminum istius transitorii regni, uitaeque labantis extrema datum fuerit ad supradicti martyris tumbam, sub hac libertatis et renouationis cartula aeternali libertate permaneat liberum. Et ne forte quis praesentium uel magis futurorum ambiget quae sit illa libertas, qua ipsum coenobium rex beneuolus Offa ditauit, et egomet nunc confirmando renouaui, dicam plane, quod omnimodis cuncta illius monasterii possessio nullis est obnoxia fiscis, scilicet, nec expeditionis, nec pontis et arcis aedificamine, nec iuris regalis fragmine, nec furis apprehensione, et ut omnia simul comprehendam, nil debet exsolui, uel regis praeposito, uel episcopi, uel ducis, uel ullius hominis, sed omne debitum exsoluant iugiter, qui in ipsa possessione fuerint, ad praedicti martyris mausoleum, secundum quod ordinauerit abbas, qui ipso praefuerit coenobio. Notum etiam uobis cupio fore quantum pretium pro hoc ipso abbas ipsius coenobii nomine Leofricus mihimet contulit, quando illud graue uectigal Danis exsoluebamus; praestitit nempe mihi ducentas libras auri et argenti, ex appensione Danorum, et pro foenore ipsius pretii accepit a me uillam

quae dicitur Eadulfinctun, quinquaginta quinque mansas habens, et has etiam sex mansas. Et nunc grantanter ipse mihimet mente beneuola reddit praedictas quinquaginta quinque mansas, et contentus est in ipsis sex mansis, pro ducentis libris; ideoque hanc libertatis et renouationis scedulam facilius adeptus est. Permaneat itaque praedicta possessio, cum omnibus utensilibus ad se rite pertinentibus, sub praedictae libertatis chirographo uoti compos. Et quisquis nostrae hoc liberalitatis donum augmentare mente maluerit iocunda, sentiet se donis per hoc locupletari diuinis. Si autem, quod absit, uspiam quis laruarico attactus instinctu mente hoc subdola machinatus fuerit adnullare, uel quippiam in peius quam constituimus transuertere, sua pro audacia a coetu in hac uita anathematizetur fidelium, et in tremendo dei examine astantibus coelorum agminibus hominumque turmis, necnon et horrendis Erebi uernulis palam cunctis damnetur cum haedis, auerni cruciamenta sine fine luiturus, ni ante obitum condigne emendauerit. Scripta est autem huius libertatis cartula decursis annis ab incarnatione Christi .DCCCC.XC. nouenis terque binis in cursu millenario equidem sexto, his testibus fauentibus quorum hic dignitates cum onomate contemplari ualebis.

✠ Ego Æðelredus regia infula comptus propriae munificentiae donum stabiliter confirmo. ✠ Ego Wulfstanus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae assentio. ✠ Ego Æðelstan clito. ✠ Ego Ecbyrht clito. ✠ Ego Eadmund clito. ✠ Eadred clito. ✠ Ego Eadwig clito. ✠ Ego Eadgar clito. ✠ Ego Eadward clito. ✠ Ego Ælfheh episcopus. ✠ Ego Ordbriht episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Æðelsie episcopus. ✠ Ego Lifing episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Ælfhelm episcopus. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Wulfgar abbas. ✠ Ego Kenulf abbas. ✠ Ego Ælfric

abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Eadnoð abbas. ✠ Ego Ælfwerd abbas. ✠ Ego Ælfric comes. ✠ Ego Ælfhelm comes. ✠ Ego Leofwine comes. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Wulfhet minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Æðelwerd minister. ✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Ulfcytel minister. ✠ Ego Bryhtric minister. ✠ Ego Leofwine minister.

DCLXXIII.

* ÆÐELRED, 990.

✠ IN genitoris ac prolis almique flaminis onomate! Saeuissimi nempe arbitrii ingruente turbine ac dirae tempestatis minitante uoragine, luctuosis nobis inpraecandum quaestibus cuncta librantis Christi nouimus clementiam fore, quo circumquaque parma ualati protectionis diuinae uirulentas Phlegethonticae atrocitatis ualeamus combustiones euadere ac Leuiathan luridi theo protegente phalanges euincere, et Paradisiacae contubernio amoenitatis adiungi, florigerisque tripudiantium Christi tyronum promereamur cubilibus gratanter adscisci; id quoque sagaciter hisce gestientes modulis promereri, ut temporalibus gazis inopum penuriam refrigerantes tantis diuitiis fauste uti iam deprompsimus mereamur adunari. Quapropter ego Æðelredus famosus totius Britannicae insulae imperator, cuidam dilecto mihi ministro, Æðelweardo uocitamine, quandam telluris particulam mei iuris, id est .xv. tributaria in eo loco cui solicolae scibile Wudatun appellamen indiderunt, in libertatem adscribo haereditariam, quatenus ille fauste fruatur quamdiu uiuido flatu artuum organa reguntur; et post huius uitae excessum cuicunque sibi

ratum duxerit cleronomo derelinquat. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem antiquiorem librum contra istius libri libertatem producere, pro nichilo computetur, isto per omnia in sua stabilitate permanente atque uigente. Sit autem istud praefatum rus liberrimum ab omni mundiali obstaculo in magnis ac modicis, id est, in campis seu pascuis, pratis neq̃ ne robore siluis, tribus, tantummodo rationabiliter, rebus exceptis, quae usuali ritu obseruantur hactenus id est cumglomerata sibi alternatim expeditioni compulerit populari commilitonum configere castra, atque cum sua petunt pontis titubantia muniri uada, ac cum concuium turma urbium indigent muniri stabiliter septa. Si quis igitur hoc nostrum in aliud quid transmutare praesumpserit donarium, anathematizatus ipse a deo et ab omnibus sanctis eius in inferno inferiori cum Sathana sine fine crucietur, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ærest on Wiðigford eāstæweardne; ðanon ongerihtæ on turding sceatt on ðæt milgemæt; swā on ðone wrefet; andlang wrefetes on Cynedealle rôdæ eāstæweardæ; ðanan ongerihtæ on Stānhæmstêde; swā andlang mearce on ða lāmpyttas; ðæt andlang mearcæs on broccæs hlæw; of broccæs hlæwæ sūð on ða hyrnan; swā andlang mearcæ on wāddūnæ; of wāddūnæ on Ængelhāmstæde westewardan; swā ongerihtæ on ðonæ hærepað; west andlang hærepædes on ða hyrnan; swā andlang Fræccændūnæ on Cyteling grāf westewardne; ðæt andlang mearcæ on smalan dæne on ðone hærepað; swā út on sioluc ham; of sioluc hammæ on scobban byrygels wæstewardan on sagel mære; swā on ða fūlan flōdas; ðæt andlang mearce on ða wyllas; swā of westewardan ðām wyllam ongerihtæ út on ða lēge norðewardre; swā andlang streāmes on Wiðigford norðewardran. And .ix. hagan on Wintancestre on Tænnere strēt, and on

Embasinga stocæ ân mēd, and æt Hines clifæ ân mylen. Anno dominicæ incarnationis .DCCCC.XC. scripta est haec cartula, indictione .III. his testibus consentientibus quorum inferius nomina carrauantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter concessi. ✠ Ego Sigericus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis roborauī. ✠ Ego Oswoldus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus crucis taumate adnotauī. ✠ Ego Ælfstanus episcopus. ✠ Ego Ælfeagus episcopus. ✠ Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Æðelsinus episcopus. ✠ Ego Ælfstanus episcopus. ✠ Ego Sigegarus episcopus. ✠ Ego Ordbrihtus episcopus. ✠ Ego Æðelsinus episcopus. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Ælfsigæ abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfhære abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Leofstan minister. ✠ Ego Wulfheah minister.

Rubric. Dis is ðára .xv. hida bōc æt Wudatūne, ðe Æðelred cing gebōcode Æðelwearde his þegne on ēce yrfe.

DCLXXIV.

ÓSWALD, 990.

✠ DISPONENTE regi regum cuncta coeli secreta, necnon quae sub coeli culmine apud homines mutantur miro ordine gubernante! Cuius incarnationis humanae anno .DCCCC.XC. indictione .III. haec donatio quae in ista cartula Saxonice sermonibus apparet, confirmata et donata erat. In ūsses drihtnes noman

hælendes Cristes ! Ic Oswald arcebisceop cýðu ðæt seó heórædden æt Wiogurnacestre, ge ealde ge iunge me þafedan ðat ic mōste gebócian twā hida landes on Mórtúne on þreōra monna dæg mīnum twām getreōwum mannum Beorhnæge and Byrhstāne twām gebrōðrum ; and se ealdra hæbbe ða þreó æceras, and se iungra ðone feorðan, ge innor, ge útter, swā tō ðām lande gebyrige ðæt mon nemneð ōðre naman, Uppðrop. And we ealle hālsigað on Godes naman ðæt hió nānig mann ðæs nē bereāfige ða hwīle ðe hieó lifen ; and ofer heōra dæg cerre tō ðæs honda ðe heó unnen ; and hit seó ðonne ðæm āgen æghwæs tō brúcenne tō freon twēgra manna dæg būtan ðæm circsceatte, and ic cýðe ðæt ða gebrōðra twēgen me gesealdon .IIII. pūnd līcwyrðes feos wið fullan unnan. Et nunc obsecramus per misericordiam dei, qui est proprius et uerus dominus omnium terrarum quae ad aecclesiam dei pertinent et per amorem sanctae Mariae, in cuius nomine consecratum est monasterium in Wiogurnacestre in quo seruire debemus, ut haec nostra largitio siue consensio inuiolata permanere queat. Et si quis de nostris successoribus hoc in aliquo foedare temptauerit et nostrae fraternae congregationis licentiam disrumpere, sciat se rationem redditurum in tremendo examinis die, nisi prius satisfaciendo emendet. Ðis syndon ðāra brōðra noman ðe ðās sylene geðarfedan and gesealdan, and mid Cristes rôde tātne gefæstnodon.

✠ Oswald arcebisceop. ✠ Æðelstān primus.
 ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Eādgār presbyter. ✠
 Wistān presbyter. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Æðel-
 stān presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leófstān
 diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðelric dia-
 conus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgār clericus.
 ✠ Leófwine clericus. ✠ Wulfríc clericus. ✠ Wulf-
 nōð clericus. ✠ Wulfwine clericus.

Ðas .v. bēc locyað intō Breódúne.

DCLXXV.

ÓSWALD, 990.

✠ IN ússes drihtnes noman hælendes Cristes ! Ic Oswald arcebisceop mid geðafunge and læfe ðæs árwurðan hyredes on Wiogernaceastre, ge iunges ge ealdes, gebócige sumne dæl landes mīnan holdan and getriówan men ðæm is Æðelmær nama, on twām stowum twēga hida landes on þreóra manna dæg, āne hide on Cumtūne on his hāmstealle, and healf ðone wudu ðærtó; and óðre on Mersce for his eādmóðre hýrsumnysse and for his lícweorðan feo, ðat is twā pūnd mēre-hwītes seolfres, and .xxx. eowna mid hióra lambum, and .iiii. oxan, and twā cý, and ān hors; ðat is, ðæt hæbbe and wel brúce his dæg; and æfter his dæge twām erfeweardan ðām ðe him leófest sý and him tó geearnian wylle, and hió hit hæbben tó frion ælces þinges bútan wealgeworce and brycgeweworce and ferdsócne. Dis synd ðære ānre hide landgemæru on Mersce. Ærest of Æðelstānes gemære tó ðām wylle on Biles hamme; ðonne út tó ðām middel gemare. Dis wæs gedón ðý geare ðe wæs ágán fram Cristes gebyrðtide, nigon hund wintra and hund nigon-tig wintra, on ðara bróðra gewitnysse ðe hióra naman hēr beneoðan āwritene standað.

✠ Ic Oswald arcebisceop mid Cristes róde tātne ðas sylene gefæstnode. ✠ Æðelstān primus. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Eādgār presbyter. ✠ Wistān presbyter. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Æðelstān presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leófstān diaconus. ✠ Wulfweard diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgār clericus. ✠ Leófwine monachus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnōð clericus. ✠ Wulfwine clericus. ✠ And ic gean him ðæs worðiges æt Brynes hamme ðe Æðelm āhte, and ðæs croftes ðærtó be eāstan ðære stræte on

ðat ilce geráð ðe ðis oðer is. ✠ Ðas gen béc hyrað
intó Wincescumbe.

DCLXXVI.

ÓSWALD, 991.

✠ IN ússes drihtnes noman hælendes Cristes!
Ic Osuuald arcebiscop mid geðafunge and leáfe ðæs
árwyrdan hires on Wiogernaceastre, ge iunges ge
ealdes, gebócie sumne dæl landes mínum holdan and
getriówan þegne ðæm is Eádríc noma, on twām stow-
um þrióra hida landes on twēgra monna dæg, twā on
Tætlintúne and áne æt Nioweboldan, and ðat inlond
ðærtó ðe Leófríc hædde for his eádmódre hersum-
nesse; ðæt is, ðæt he hæbbe and wel brúce his dæg;
and æfter his dæg ánum erfewarde ðæm ðe him leófest
sé and him tó gearnian wille, and he hit hæbbe tó
frion ælces þingces, bútan geweorce and brycgeworce
and ferdsočne. Ðis wæs gedón ðý geare ðe ágán
wæs from Cristes gebyrðtíde, nigon hund wintra and
án and hund nigonti wintra, on ðára bróðra gewit-
nesse ðe hióra naman her beneoðan áwritene standað.

✠ Ic Osuuald ercebiscop mid Cristes rôde tícne
ðas sylene gefestnade. ✠ Ego Æðelstán primus.
✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eádgár presby-
ter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Godingc
diaconus. ✠ Ego Wistán presbyter. ✠ Ego Æðel-
stán presbyter. ✠ Ego Leófstán diaconus. ✠ Ego
Æðelric diaconus. ✠ Ego Cyneðeng clericus. ✠
Ego Wulfgár clericus. ✠ Ego Leófwine clericus.
✠ Ego Wulfríc clericus. ✠ Ego Wulfnôð clericus.
✠ Ego Wulfwiné clericus. ✠ Ego Godwine clericus.
Ðas .III. béc lociað intó Tredintúne.

DCLXXVII.

ÔSWALD, 991.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cuius incarnationis humanae anni laterculo .DCCCC.XCI. ego Oswaldus archiepiscopus cum licentia illius familiae quae sita est in Weogernaceastre, unam uidelicet mansam, ubi ruricolae Icenantun dicunt, Ælfstano fidei meo homini tradendo concedo, sibi dies suos perfruendam; et post se duobus haeredibus tradendam concessi; quibus defunctis, aecclesiae dei in Weogernaceastre restituatur. Sit autem terra illa libera ab omni mundiali seruitio, praeter pontis arcisue restaurationem, et communem contra hostes expeditionem. Scripta est haec scedula sub testimonio eorum quorum nomina hic infra subscribuntur.

✠ Ego Oswaldus archipraesul signaculum deificae crucis propriis digitulis inpressi atque roboravi. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Godinc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Leofwine clericus. ✠ Æðelstan diaconus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgar clericus.

DCLXXVIII.

ÔSWALD, 991.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo per uniuersa quadriflui orbis climata! Anno eiusdem incarnationis .DCCCC.XCI. ego Oswaldus, dei munificentia archipraesul, trado cuidam meo familiari artifice, nomine Æðelmær, eius bene promerentibus meritis, duas mansas, ubi Æscun nominatur, tem-

pore quo uixerit, et post se duobus derelinquat haeredibus; quibus ex hac uita sublati, restituantur supramemoratae aecclesiae. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio, praeter pontis arcisue restaurationem, et contra hostes communem expeditionem. Scripta est haec cartula, his testibus consentientibus quorum nomina inferius scripta cernuntur.

✠ Ego Oswaldus archipraesul donau. ✠ Ego Æðelstan primus. ✠ Æðelsige presbyter. ✠ Ælfsige presbyter. ✠ Eadgar presbyter. ✠ Wistan presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Godingc diaconus. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine monachus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Godwine clericus. ✠ Wulfwine clericus.

Rubric. Æsctūn. Æðelmære and Wulfware and Eádmære and Ælmære.

DCLXXIX.

OSWALD, 972—992.

✠ Ego Oswaldus, domini praedestinatione archipraesul, meo fideli clienti, unam largior curtam in ciuitate Weogernensi, Ælfsige fruenti uocitamine, ut sospes illa perfruatur; duobusque haeredibus post se relinquat; quae deinceps in usum redigatur pontificalem. Eác we wrítað him ðone croft intó ðæm hagan ðe is be eástan Wulfsiges crofte ðæt he hæbbe hit swá rúm tó bóclonde swá he ær hæfde tó lænlonde.

✠ Ego Oswald archipontifex confirmaui et subscripsi. ✠ Ego Wynsige presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Æðel-

sige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Wulfweard diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Cyneðegn clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Oswig clericus. ✠ Ego Wulfric clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

Dis is ágán twēgera manna dæg, and ða nam Ealdulf hit and sealde ðam ðe he wolde tó earnignc-lande.

DCLXXX.

ÓSWALD, after 972.

✠ Ic Osuold þurh Godes giese arcebisceop, mid geðafunge and leáfe Eáðwardes Angulcyninges, and Ælfheres Mercna heretogan, and ðæs heredes æt Wiogernaceastre, landes sumne dæl, ðæt is án hid æt Hymeltúne, sumum cnihte ðám is Wulfgeat noma, mid eallum þingum ðe ðærtó belimpað, freólice his dæge forgeaf; and æfter his dæge twæm yrfweardum; and æfter hiéra forðsiðe tó ðære hālgan stowe intó Wiogernaceastre ðæm biscope tó bryce. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro, and eallum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gief hwā būton gewrihtum hit ābreca wille, hæbbe him wið God gemæne on ðām ýtemestan dæge ðisses lifes būton he ær tó dædbóte gecyrre. Dis is ðære āre hide landgemæru æt Hymeltúne; ðæt is, ærest æt Egbrihtingc þirne; úfeweardre of ðære þyrne; ondlong ðære hæge ðæt on scipeneleā; of scipeneleā ðæt on efeneleā; ðæt tó mægdenne brigce; of ðære brigce ondlong hegce ðæt tó hryan crofte; ondlong ðæs croftes heáfodlondes ðæt tó ðæm ôðran heáfodlonde;

of ðæm heáfodlonde ðæt tō bercrofte; of ðæm crofte
 ðat eft tō Hegcbrihtingc þyrne; úfeweardre ðonne ge-
 birað se fifta æcer ðære dālmædue tō ðære hide.
 Dis is ðæs wudagemære ðe tō ðære hide gebyreð; ðæt
 is, ærest æt ceastergeate tō ceasterwege; ondlong
 ceasterweges tō middelwege; of middelwege ðæt
 eft tō ceastergeate; of ðæm geate tō longanleāge; of
 longanleāge ondlong ðære dīc tō deor leāge tō ðæm
 hriðige; ondlong hriðies tō dūnhæmstēdes æcer-
 gearde; ondlong ðæs æcergeardes tō longan æcre;
 ondlong ðæs æceres tō ðæm midlestan wícwege;
 ondlong ðæs weges ðæt eft tō ceastergeate. Her is
 seó hondseten.

✠ Ego Oswold archiepiscopus. ✠ Ego Wunsige
 presbyter. ✠ Ego Wulfric presbyter. ✠ Ego
 Wulfheah presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter.
 ✠ Ego Æselstan presbyter. ✠ Ego Eadgar pres-
 byter. ✠ Ego Eadweard presbyter. ✠ Ego Ælf-
 gar diaconus. ✠ Ego Æðelsige diaconus. ✠ Ego
 Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠
 Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Kyneðegn clericus.
 ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Brihstan clericus.
 ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Cynestan clericus.
 ✠ Ego Eadwine clericus. ✠ Ego Wynstan clericus.
 ✠ Ego Ælfnoð clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus.
 ✠ Ego Wulfweard clericus. ✠ Ego Æðeric clericus.

Wulfgeat wæs se forma man and Wulfmær is ðe
 ôðer ðe hit nū on honda stant.

DCLXXXI.

ÔSWALD, after 972.

✠ Ic Osuuald þurh Godes giefre arcebisceop, mid
 geðafunge Eáðwardes Angulcyninges, and Ælfheres
 Mercna heretogan, and ðæs heorodes æt Wygerna-
 ceastre, landes sumne dæl, ðæt is ân gyrd æt Genen-

ofre mon cweð, sumum preōste ðām is Wulfheah noma,
mid allum þingum ðe ðærtō belimpað, freōlice his
dæge forgeaf; and æfter his dæg twām yrfweardum;
and æfter heōra forðsiðe tō ðære hālgan stowe intō
Wiogerneceastre ðæm biscope tō bryce. Eac we
writað him ðone grāf ðærtō. Ðis syndon ða gemæru
ðe tō ðæm grāfe gebyriað. Ærest of ðām clife in
norðwearden stōdleaġe; ðæt swā eāstriht in ðone æcer-
geard; onðlong geardes ðæt in lipperdes gemære;
onðlong gemæres ðæt in steorfan halh; onðlong ofre
ðæt in ðone croft; of ðæm crofte neoðewearde; eft
ūp in ðone holan weg; of ðæm wege in Wulfgāres
gemære; onðlong gemæres ðæt eft on ðæt clif be
sūðan ðæm sūðmestan holan wege. Sit autem terra
ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi. Sancta
Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro, and
allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gief
hwā būtan gewrihtum hit ābreccan wylle, hæbbe him
wið God gemæne on ðām ſtemestan dæge ðisses
lifes, būton he ær tō dædbōte gecyrre. Ðis is seō
hondseten.

✠ Osuold arcebisceop. ✠ Ego Wynsige pres-
byter. ✠ Ego Wulfric presbyter. ✠ Ego Æðel-
stān presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego
Eādgār presbyter. ✠ Ego Wistān presbyter. ✠
Ego Eādwārd presbyter. ✠ Ego Ælfgār diaconus.
✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leófstān diaco-
nus. ✠ Ego Æðelsige diaconus. ✠ Ego Wulfweard
diaconus. ✠ Ego Kyneðegn clericus. ✠ Ego Leóf-
wine clericus. ✠ Ego Wulfgār clericus. ✠ Ego
Wulfhun clericus. ✠ Ego Kynestān clericus. ✠
Ego Brihstān clericus. ✠ Ego Eādwine clericus.
✠ Ego Wynstān clericus. ✠ Ego Ælfstān clericus.
✠ Ego Æðelwold clericus. ✠ Ego Ælfnōð clericus.
✠ Ego Æðeric clericus. ✠ Ego Ufic clericus.

Rubric. Æt Genanofre. Wulfege, Godwine,
Ælfrice.

DCLXXXII.

ÓSWALD, after 972.

✠ Ic Osuuald þurh Godes giefre arcebisceop, mid geðafunge and leáfe Eáðwardes Angulcýningæs, and Ælfheres Mercna heretogan, and ðæs heorodes æt Wygerneceastre, landes sumne dæl, ðæt is án hid æt Witleá, sumum preóste ðám is Wulfgár noma, mid allum þingum ðe ðærtó belimpað, freólice his dæge forgeaf; and æfter his dæge twām yrfweardum and æfter hieóðra forðsiðe tó ðære hálgan stowe into Wiogornaceastre ðæm biscope tó bryce. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi. Sancta Maria et sanctus Michahel cum sancto Petro, and allum Godes hálgum gemiltsien ðis haldendum; gief hwá búton gewrihtum hit ábreca wille, hæbbe him wið God gemæne on ðám ýtemestan dæge ðisses lifes, búton he ær tó dædbóte gecyrre. Ðis sindon ðæs landes gemæra ðe gebyriað into ðære westmestan hide æt Witleáge feldlondes and wudulandes swá hit tóðæled is of þrym gemæran westrihte on ða díc; andlang dices on kyllan hrigc; of kyllan hrigce on sylweg; andlang weges on ða hæðihtan leáge, and swá on ðæt fúle sloh; of ðæm slo ofer buttingc gráf on ecclesbróc; andlang bróces on Doferic. ✠ Her is sió hondseten.

✠ Oswald arcebisceop. ✠ Winsige presbyter. ✠ Wulfric presbyter. ✠ Wulfheah presbyter. ✠ Æðelstán presbyter. ✠ Ælsige presbyter. ✠ Eádgár presbyter. ✠ Wistán presbyter. ✠ Eáðward presbyter. ✠ Ælfgár diaconus. ✠ Godinc diaconus. ✠ Leófstán diaconus. ✠ Æðelsige diaconus. ✠ Wulfward diaconus. ✠ Kynēðegn clericus. ✠ Leófwine clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Kynestán clericus. ✠ Brihstán clericus. ✠ Eádwine clericus. ✠ Wynstán clericus. ✠

Ælfstān clericus. ✠ Æðelwold clericus. ✠ Ælfnōð clericus. ✠ Ufic clericus. ✠ Æðeríc clericus.

DCLXXXIII.

ŌSWALD, 978—992.

✠ Ic Osuuald þur Godes giefre arcebisceop, mid geðafunge and leáfe Æðelredes Angulcýningces and Ælfrices aldermannes and ðæs heorodes æt Wygerneceastre, landes sumne dæl ðæt syndon .iiii. hida æt Brádingccotan and ān gyrd æt Genenofre mon cweð, sumum preoste ðām is Godingc noma mid allum þingum ðe ðærtō belimpað freólice his dæg forgeaf; and æfter his dæge twām yrfweardum ðām ðe he sylf wille; and æfter heóra forðsiðe tō ðære hālgan stowe intō Wygerneceastre ðām biscope tō bryce. And ðærtō ic him sylle .vii. æcras mædue on ðām homme ðe gebyrað intō Tidbrihtingctūne, feorðe hælfe on ānum stēde, and feorðe halfne an ōðrum stēde, alswā hit tō gedæle gebyrað. Eac we wriða him ðone hagan ðe he hæfð beforan ðām gete, and twām yrfweardum æfter his dæge. Dis sindon ðæra preōra hida landgemæru tō Brádingccotan; ðæt is ðonne ærest of calawan hylle on foreweardan ðære aldan dīc; andlang ðære aldan dīc tō ðære mære stowe; of ðære mære stowe ðæt in ða dīc; andlang ðære dīc ðæt tō ðære saltstræte; swā west ofer ðære stræte in ða hegestowe tō Swæchæme gemære; of Swæchæme gemære be westan oxna leāge; be ðām hliðe; of oxna leāge norð in ða hege stowe; andlang ðære hegestowe tō ðām fūlan slo; of ðām fūlan slo in ða dīc; of ðære dīc tō wynne mæduan be ðære stræt; andlang stræte ðæt tō ðām lytlan hylle; of ðām hylle ðæt swā be ðām .iiii. þornan; of ðām þornan be ðām heáfdon tō ðām þornihtan heáfodlonde; of ðām heáfodlonde tō ðære hegestowe; andlang ðære hegestowe tō Humburnan; andlang

Humburnan tō ðære dīc; of ðære dīc tō ðæm lytlan slo; of ðæm slo tō ðære aldan dīc; andlang ðære dīc tō ðæm hæðe foreweardan; swā sūð andlang ðære lytlan dīc; ðæt ðonne westweard ofer ðone hæð tō ðæm lytlan grāfe; of ðæm grāfe sūðweard be eāstan ðæm wulfseāðe; andlang ðære stīge ðæt eft tō calawan hylle tō ðære dīc foreweardan. Sit autem terra illa libera ab omni saecularis rei negotio praeter pontis et arcis restaurationem et contra hostes expeditionem. Sancta Maria et sanctus Michahel, cum sancto Petro, and allum Godes hālgum gemiltsien ðis haldendum; gief hwā būtan gewrihtum hit ābrecean wille, hæbbe him wið God gemæne on ðām ġtemestan dæg ðisses lifes, būton he ēr tō dædbōte gecyrre. ✠ Dis is seō hondseten.

✠ Ego Oswold arcebisceop. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Eadgar presbyter. ✠ Ego Wistan presbyter. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Ego Æðeric diaconus. ✠ Ego Wulfward diaconus. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Kynēðeng clericus. ✠ Ego Wulfgar clericus. ✠ Ego Osuui clericus. ✠ Ego Leofwine clericus. ✠ Ego Wulf-ric clericus. ✠ Ego Wulfnoð clericus. ✠ Ego Wulfwine clericus.

DCLXXXIV.

* ÆDELRED, 993.

PAL[TITHR]ONI [tonantis onomate! Ortho-
doxorum uigoris aecclesiastici monitu cre-
berrime instruimur] ut illi opp[ido subiecti
supp]editantes famulemur qui totius mun[di fa]bri-
cā miro ineffabiliq; serie disp[onens] microcosmū
Adam uidelic& tandē quadriformi plasmatū mate-
ria · almo ad sui similitudinē instinctū spiramine
uniuersis quae in infimis formauerat uno probandi
causa excepto u&itoq; praeficiens paradisiacę amoeni-

tatis iocunditate conlaterana [Eua scilic]& comite
 decentissime collocavit. Laruarica p̄ dolor seduc-
 tus cauillatione. uersipellis suasibilisq; tergiuersa-
 tione uiraginis pellectus. anathematis alogia ambro
 pomū momordit u&itū. & sibi ac posteris in [hoc
 aer]umnoso deiectus saeculo lo&ū p̄meruit pp&uū.
 Uaticinantib; siquidē proph&is & cēlitus sup̄ni regis
 diuturna clandestino praesagia dogmate p̄mentib;
 nitide orthodoxis. eulogiū ex sup̄nis deferens. non
 ut iudaeorū seditiosa elingu[e] fat&ur loquacitas. sed
 priscoꝝ atq; modernoꝝ lepidissimā ambiens facundiā.
 arrianas sabellianasq; proterendo nenias anagogico
 infrustrans famine. nosq; ab obtunsi cēcitate um-
 braminis. ad-supnoꝝ alacrimoniā patrimoniōꝝ aduo-
 cans. angelus sup̄nis elapsus liminib; in aurē inte-
 meratē uirginis ut euangelica p̄mugant famina.
 stupenda cecinisse uid&ur carmina. Cui cēta tota
 uidelic& catholica consona uoce altibohando p̄clamat
 Beata es uirgo Maria que credidisti. p̄ficiuntur in
 te quē dicta sunt tibi a dño. Mirū dictu incarnat̄
 uerbū & incorporat̄ scilic& illud. de quo euange-
 lista sup̄eminens uniuersoꝝ altitudine sensuum inquit.
 In principio erat uerbū. & uerbū erat apud dm̄. &
 ds erat uerbū. & fl. Qua uidelic& sumpta de uirgine
 incarnatione antiq; uirginis facinus demit̄. & cunc-
 tis mulierib; nitidis p̄cluens taumatib; decus irro-
 gatur. Intacta igit̄ redolente [xpī diu]initate. pas-
 saq; ipsius humanitate. libertas addictis clementer
 contigit seruulis. Hinc ego Æþelræd altithrono aŋi-
 niculante angloꝝ c&cerarumq; gentiū in circuitu triui-
 atim psistentium basileus. non immemor angustiarū
 michi meaeq; nationi septimo regni m[ei ann]o &
 deinceps frequenter ac multipliciter accidentium. post
 decessum uidelic& beatae memorię. michiq; interno
 amore dilectissimi Adeluoldi ep̄scopi. cuius indus-
 tria ac pastoralis cura non solū m[ea]e uerum
 & iam uniuersorum huius patriae tam pr[incipum]

quam subditorum utilitati superno plasmatore inspirante consuluit. mecū plurima uoluere tacitus cepi. & quę tantorum causa periculoꝝ existeret. studiose punctari sollicit⁹ curavi. Tanto igitur taliq; studio magnopere incitatus. & archana quaeq; diligenter mal]a mecū examinans. tandem dñi compunctus gr̃a ad memoriā reduxi. partim hec infortunia pro meae iuuentutis ignorantia quę d[iu]ersis sol& uti moribus. partim & iam pro quorundam illorū d&estanda philargiria qui meae utilitati consulere debebant accid[iss]e. Siquidem inter caetera memoriae occurrit. me rogatu quorundam talium. Uulfgari scilicet episcopi defuncti. atq; [abbati]s ælfrici qui adhuc supest. sacri Æbbandunensis coenobii [pote]statem. pro munere inse beate [mem]oriae episcopus Adeluold a predecessoribus meis. Eadredo. scilicet rege. patruo patris mei. necnon & a patruo meo rege Eaduuige nec minus & a patre meo rege uidelicet E[ad]garo ad usū monachorum dño ñro ihu xpo eiusq; genitric[i] Mariae humilitatis & obedientiae. c&erarumq; uirtutum meritis. in a&ernam promeruit hereditatem. & in perhennem adquisiuit libertatem. Haec igitur mecum uigilanti pectore uoluens. & citius a tanto tamq; exhorrendo anathemate liberari cupiens. anno dñice incarnationis DCCCCXCIII. mei autem regni xvii. sinodale conciliū Uintoniae in die s&o pentecosten fieri iussi. illucq; episcopis. & abbatibus. ac c&eris optimatū meorū [pr]imoribus uerba saluatoria & pacifica benignissime destinaui. cun[ct]osq; xpi inspirante gratia monui. ut quaeq; superno creatori digna. quaeq; spiritali animae meae saluti. seu regali meae dignitati congrua. quaeq; & iam omni angloꝝ populo oportuna ualerent. dño consulente in comūne tractarent. uouens & iam [u]ita comite. & r&roactas ad purū cohercere neglegentias. & iuxta praedecessorum meorum decr&a. ihu

xpisto dño nño eiusq; genitrici priscū restituere libertatis cyrographum. Hoc illi meo. immo xpisti monitu simul & hortatu magnopere delectat[i] uoti compotes saluatori xpisto gratias egerunt. & quaeq; condigna salubriter instituta sanxerunt. pacto spiritali confirmauerunt. Nunc autem ego Æþelræd anglorum xpisto opitulante basileus. quo debitum uoti mei factis adimpleam . . . a&ernae libertatis altithroni moderatoris clementia merear optinere consortium. pr&ium quod michi dux praefatus ælfric. pro fratre sui Eaduini prioratu contulit. quo praefata xpisti s&aeq; eius genitricis hereditas iniqua seruitute est uenundata. perp&ualiter anathematizando reicio. & gratuita dñi inspirante gratia meorumq; optimatum tam laicorum quam ordinatum rogatus simul & usus consilio. eidem s&ae xpisti genitricis aeclesiae monachisq; inibi degentibus a&ernā priuilegii ut praedecessores mei renouandam concedo libertatem. Huius &enim renouandae libertatis auctoritas. xpisti auctoritate nostraq; largitate concessa & corroborata est die xvi kalendarum augustarum. in oratorio uici qui usitato Gillingham nominari sol&. missaeq; caelebratione peracta sub horum testium presentia me assensum prebente confirmata est. abbatibus scilic& ælfsini. Consanguineiq; mei æþelmæri. necnon & auunculi mei ordulfi. ac prioratum praefati Æbbandunensis coenobii in manu & potestate Uulfhari abbatis michi humillima deuotione subiecti. gratis sine pr&io uoluntariae ren[o]uando commisi. hancq; priuilegii libertatem tam sibi quam cunctae simul eiusdem s&ae aeclesiae congregationi pro mille quingentis missarum sollempniis. ac mille ducentis psalteriorum melodiis quas spontanea deuotione pro a&erna anime meae redemptione decantauerunt. a&ernaliter renouandam cum s&ae crucis impressione concessi. quatinus post decessum eiusdem praefati abbatis Uulfhari. cuius temporibus haec

ipsa libertatis restauratio xpo suff[rag]ante concessa ⁊ quem sibi uniuersa praefati coenobii congregatio apto elegerit consilio secundū regularia beati Benedicti instituta abbatem iuste exodem f[rat]rum cuneo eligens constituat.

Huius priuilegii libertas deinceps usu perp&uo a cunctis teneatur catholicis ⁊ nec extraneorum quispiam tyrannica fr&us contumacia in p̄dicto monasterio ius arripiens exerceat potestatis ⁊ sed eiusdem coenobii collegium perp&uae ut p̄dicti libertatis glori&ur priuilegio. Sit autem p̄fātū monasterium omni terrene seruitutis eodē tenore liberū ⁊ quo a p̄decessoribus n̄ris catholicis a s̄co Leone uidelic& papa ⁊ Coenulfo rege catholico u&usto contin&ur priuilegio Hrethuno abbate optinente solutum. Agri equidem ad usus monachorum dño n̄ro ihū xpo eiusq; genitrici Mariae priscis modernisq; temporibus a regibus ⁊ religiosis utriusq; sexus hominib; ⁊ a me ipso ⁊ meoq; patre Eadgaro rege ⁊ fr̄eq; eius meo patruo rege Eadwigo eorumq; patruo scilic& Eadredo rege fidelissimo restituendo iure concessi sunt eiusdem perp&ue sint libertatis. Nam reges p̄fati rus quod Abbandun nuncupatur ⁊ quod rex Ceadwealla dño n̄ro eiusq; genitrici Mariae priscis temporibus deuoto concesserat animo. In quo p̄decessores n̄ri diabolica decepti auaritia edificium sibi regale iniuste construxerant ⁊ aeclesiae dī restituentes interdixerunt ⁊ ut regū nemo inibi pastū requirer& ⁊ nec edificiū in sempiternū construe[ret] Quod ego Æðelred angloꝝ basileus optimatū meorum usu[s c]onsilio tam meis quā meorū successorum temporibus ⁊ fixum in nomine patris ⁊ filii ⁊ sp̄s s̄ci fieri in a&ernum precipio. Tempore siquidē quo rura quae dño deuoto p̄ hoc modernū priuilegiū restauraui animo iniuste a s̄ca dī aeclesia ablata fue[ra]nt ⁊ p̄fidi quiq; nouas sibi hereditarias kartas usurpantes ediderunt. Sed in patris ⁊ filii ⁊ sp̄s s̄ci nomine precipimus ⁊ ut

catholicoꝝ nemo easdem recipiat · sed a cunctis repudiatę fidelib; in anathemate deputentur u&eri iugiter uigente priuilegio · Si quis uero tam epylepticus phylargiriae seductus amentia quod non optamus · hanc nrae munificentiae renouatam libertatem ausu temerario infringere temptauerit · Sit ipse alienatus a consortio s̄cae dī aeclesiae · necnon & a participatione sacros̄ci corporis & sanguinis dñi nři ihū xpī · p quē totus terrarū orbis ab antiquo hum[ani] g[eneris] inimico liberatus est · & cum iuda xpī proditore in sinistra parte deputatus · ni prius hic digna satisfactione humilis penituerit · quod contra sanctam dī aeclesiam rebellis agere praesumpsit · nec in uita hac practica ueniam · nec in [the]orica requiē apostata optineat ullam · Sed a&ernis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus cruci&ur.

Anno dñice incarnat̄ ut p̄dixi · DCCCXCIII · indic̄ · vi · humillimo rogatu p̄fati & deuoti abbatis Uulfhari scriptū + hui⁹ renouatę libertatis priuilegiū · his testib; consentientib; quoꝝ inferi⁹ nomina sc̄dm uni⁹ cui⁹q; dig[nit]atē utri⁹q; ordinis decusatī dño disponente karaxantur ·

Ego Æþelred britannię angloꝝ monarchus · hoc tauma[te crucis] roborauī ·

✠ Ego Sigeric dorobernensis aecłę archiep̄s · eiusdē regis beniu[ole]ntiā subscripsi ·

✠ Ego ælfstan lundoniensis aecłę ep̄s · hanc regis munificentīā confirmaui ·

✠ Ego ælfheah uuintoniensis ecłae ep̄s · hanc renouationis libtatē corroboraui ·

✠ Ego ælfric coruinensis parrochię ep̄s · q̄ p̄fatū adiac& monasteriū · huic dono sc̄am crucē imp̄ssi ·

✠ Ego ælfheah · licetfeldensis aecłę ep̄s · testudinē sc̄ę crucis depinxi ·

✠ Ego æscwig dorccensis ecłę ep̄s · hoc regale donū consolidaui ·

✠ Ego þeodred orientaliū angloꝝ ep̄s · huic largitati assensum prebui ·

✠ Ego ælfstan hrofensis eccl̃e ep̃s · huic dapsilitati crucē imposui ·

✠ Ego ordbyrht australiū saxonū ep̃s · sigillū sc̃e crucis annotaui · ✠

✠ Ego wulfsige scirburnensis eccl̃ae ep̃s · gaudenter consensi ·

✠ Ego ealdulf wigorensis eccl̃ae ep̃s · hilari uultu subscripsi ·

· Ego aþulf herefordensis eccl̃e ep̃s di ·

Ego sigar wyllensis eccl̃e ep̃s · ita posse . . . [si]gnū duxi ·

Ego alfwold cridiensis eccl̃e ep̃s · huic sc[ri]pt[o] non contradixi ·

Ego ealdred cornubiensis eccl̃e ep̃s · hoc decretū c̃sentiendo laudaui ·

Ego ælfðryð mað eiusdē regis hui⁹ doni fautrix extiti ·

Ego æpelstan eiusdē regis filius · hoc stare non rennui ·

Ego ecgbyrht eiusdē quoq; regis fili⁹ · assensū p̃bere ñ distuli ·

Ego eadmund eiusdē &iā regis fili⁹ · hoc posse fieri non int̃dixi ·

Ego eadred ei⁹dē quidē regis filius · hoc m¹ placere professus sum ·

Ego Uulfgar aþþ abbandunens coenobii hoc sintagma triūphans dictaui ·

Ego ælfweard glæst̃ aþþ ·

✠ Ego ælsige niw̃ aþþ ·

✠ Ego wulfric aug̃ aþþ ·

✠ Ego byrhtnoþ · æliġ aþþ ·

✠ Ego lifinc [f]oñt̃ aþþ ·

✠ Ego ælfric · mealt̃ aþþ ·

Ego ælfere · baþan aþþ ·

Ego leofric · micelt̃ aþþ ·

✠ Ego ælfhun · middełt̃ aþþ ·

Ego byrthelm · eaxc̃ aþþ ·

Ego æþelric · æþel abb ·
 Ego wulfsige · westm abb ·
 Ego germanus ram abb ·
 Ego kenulf · burh abb ·
 Ego godeman Iorn abb ·
 Ego alfwold wind · abb ·
 ✠ [Ego] . . . [al]ban abb ·
 [Ego æþel]weard dux ·
 Ego [æl]fric dux ·
 Ego ælfhelm dux ·
 Ego ælsige mī ·
 Ego æþ[e]lsige mī ·
 Ego [æþe]lmær mī ·
 [Ego by]rhtwold mī ·
 [Ego o]rdulf mī ·
 [Ego w]ulfheah mī ·
 [Ego w]ulfric mī ·
 [Ego w]ulfgeat mī ·
 ✠ Ego ælfwig westm abb. ¹

DCLXXXV.

ÆLFLÆD'S WILL [reciting Æðelflæd's].

✠ Ðis is æþelflæde cwyde þ̅ is ærest þ̅ ic gean
 minū hlaforde þ̅es landes æt lamburnan 7 þ̅es æt ceol-
 sige 7 æt readingan . 7 feower beagas on twam hund
 mancys goldes . 7 .iiii. pellas . 7 .iiii. cuppan . 7 .iiii.
 bleða . 7 .iiii. hors . 7 ic bidde minne leouan hlaforð
 for godes lufun . þ̅ min cwyde Standan mote 7 ic nan
 oðer nebbe geworht on godes gewitnesse . 7 ic gean
 þ̅es landes æt domarhame into glestingabyrig . for æd-
 mundes cinges sawle . 7 for eadgares cinges . 7 for
 mire sawle . 7 ic gean þ̅es landes æt hamme into cristes
 cyrcan . æt cantwarebyrig for eadmundæs cinges
 sawle . 7 for mire sawle . 7 ic gean þ̅es landes . æt

¹ Now 'Ego' follows twenty-three times, but not filled up by any name.

wuda ham bæorhtnoðe . æaldormen . 7 mire swustær hyre dæg . 7 ofer hire deg into sça marian cyrcan . æt byorcingan . 7 ic gean þes landes . æt hedham bæorhtnoðæ ealdormen . 7 mire swuster hæora dæg . 7 æfter hæora dæge into paulus byrig æt lundænæ . to bisceophamæ . 7 ic gean þæs landæs . æt dictunæ into ylig to sçæ æþældryð 7 to hire geswustran . 7 ic gean þara twegra landa æt cohhanfeldæa 7 æt cæorlesweorþe bæorhtnoðæ æaldormen . 7 miræ swust hire dæg . 7 ofer hire dæg into sçæ eadmundes stowe to byderices wyrðe 7 ic gean þæs landes æt fingringahô bæorhtnoðe æaldormen 7 mire swust hira dæg 7 ofer hire dæg into sçæ pætres cyrcan æt myres igæ . 7 ic gæan þæs landes æt polstede bæorhtnoðe æaldormæn . 7 mire swust hire dæg . 7 ofor hira dæg into stocy . 7 ic gæan þæs landæs æt hwifersce into stocy ofer minnæ dæg 7 ic gæan bæorhtnoðæ æaldormen . 7 mire swust þæs landes æt strætforda hire dæg . 7 ofer hire dæg . Ic his gæan into stocy . 7 ic willæ þ lauham ga into stoce ofær þes æaldermannes dæg . 7 mire swust . 7 ic gean þæs landes æt byliges dynæ into stocy ofer þæs æaldermanes dæg . 7 mire swust . 7 ic gean þara landa æt peltandune . 7 et myres ige . 7 æt grenstede into stocy ofer minnæ dæg . 7 ofer . bæorhtnoðes æaldormannæs . 7 ofær mire swust . 7 ic gean þes landes æt ylmesæton beorhtnoðe æaldormen . 7 mire swust hira dæg . 7 ofær hira dæg . ic his gæan æadmundæ . 7 ic an þæræ . aræ hide æt þorpæ into hedlæge . for mire sawle . 7 for mira eldrena ofer 7 ic gean ðæra .x. hida æt wicforda Sibrihte minū mægæ ofer minne dæg . 7 ic gean ægwinæ minū geræfan . þara .iiii. hida . æt hedham . ofer miminne dæg . swa hit on æald dagū gestod . 7 ic gæan brihtwolde minū cnihtæ þara twegra hida . on dunninc lande ofer minnæ dæg . 7 ic an alfwolde minū preoste twægra hida on dunning lande ofer minne dæg . 7 ic gean æþælmære minū præoste twægra hida on dunninglandæ ofæ minne

dæg . 7 ic gæan ælfgæate minū megæ . twegra hida on dunning lande ofar minnæ dæg . 7 ic gæan ðæs landæs æt wæaldinga fælda crawa mira magan ouær minnæ dæg . 7 ic wille þ̅ man frigæ hæalue mine men on elcū tune for mine sawlæ . 7 þ̅ man dele æal healf þ̅ yrue þ̅ ic hæbbæ on ælcū tune for mire sawle .

Ælflæd gæswyteþ on þis gewrite hu hæo wile habban gefadad hiræ æhta for gode . 7 for worldæ . Ærest þ̅ ic an minū hlaforde þara .viii. landa æft minū dege þ̅ is erest æt douorcortæ . 7 æt fulanpettæ . 7 æt ælesforda . 7 æt stanwægū . 7 æt byrætune . 7 æt læxadyne . 7 æt ylmesætun . 7 æt bucyshealæ . 7 twægra bæha on twera punda gewihte . 7 twa sopcuppan . 7 an sæolfran fæt ; 7 bæ leof æadmodlice bidde for godes luuan 7 for mines hlafordæs sawle lufan . 7 for minræ swystor sawlæ lufan þ̅ þu amundie þa halgan stowæ et stocæ bæ mine ylðran onrestap̅ 7 þa are bæ hi þider insæadon a to freogon godæs rihte ; þ̅ is þonno þ̅ ic gean æalswa mine ylðran his er gæuþan þ̅ is þonne þ̅ land æt stoce into þeræ halagan stowæ . 7 æal þ̅ þ̅ þær to tunæ gæhyrð . 7 þonæ wuda æt hæpfælda bæ min swystar gæuþæ . 7 mine ylðran . þonñ synd þis þa land bæ minæ ylðran þæto bæcwædon ofær minre swystor dæg . 7 ofær minne . þ̅ is ðonne stredfordæ . 7 fresantun . 7 wiswyþetun . 7 lau-anham . 7 bylies dyne . 7 polstyde . 7 wifærmyrsc . 7 grænstyde . 7 peltandune . 7 myræsegæ . 7 þ̅ wudæland æt tothā bæ min fæder geuþæ into myresia . 7 colne . 7 tigan ; þonñ synd þis þa land þe minæ ylðran becwædon into oþrū . halgū stowū . þ̅ is þonñ into cantwarabyrig to cristæs circan þan hired to brece þes landes æt illanlege 7 into paules mynstre into lundene . þes landes æt hedhā to biscophame . 7 þes landes æt tidwoldingtune þan hirede to brece into paules mynstre . 7 into beorcingan þā hirede to brece þes landes æt babbing þyrnan . 7 ic gean ælfþræðe minæs hlauordæs medder wuduhamæs æftær minū

dæge. 7 æft hiræ dege gange hit into sça marian stowæ into beorcingan æal swa hit stænt mid mæte. 7 mid mannū; 7 ic gæan into sça æadmunde. þara twegra landa cæorlesweorþæ. 7 cochanfelde þam hiræde to bræce æal swa mine ylðran his er geuþan 7 þæs landes æt hnyddinge æftær crawan degæ miræ magan. 7 ic gæan into myresie. æft minū degæ eal swa min hlaford 7 min swest geuþan. þ is fingringaho. 7 þara six hida þæ þ mynstær onstent; 7 ic gæan eftær crawan dege þes landes æt wealdingafelda into suðbyrig to sça gregoriæ eal swa min swestar hit er foræwyrde; 7 ic gean into ælig sça petre. 7 sça æpældrype. 7 sçe wihtburhe. 7 sça sexburhe. 7 sçe æor-menhilde þer mines hlafordes lichoma rest þara þreo landa þe wit buta geheotan gode. 7 his halga. þ is æt rettendune þe wes min morgangyfu. 7 æt sæghā. 7 æt dictune eal swa min hlaford. 7 min swæstar his er geuþan. 7 þaræ anre hide æt cæafle þe min swystar begeat. 7 þes bæahges gemacan þe man sæalde minū hlaforde to sawlescæatte. 7 ic gean æðelmære æaldorū þes landes æt lellinge ofer mine deg mid mete. 7 mid mannū æal swa hit stent on þet gerad þ he beo on minū life min fulla freod. 7 forespreca. 7 mira manna. 7 efter minū dege beo þara halgan stowe. 7 þaræ are ful freod. 7 forespeca æt stocæ þe mine ylðran on-restaþ. 7 ic gean þes landes æt lissingtune eðelmeres mines mid mete. 7 mid mannū eal swa hit stent. 7 hine eadmodlice bidde þ he min fulla freod. 7 mundiend beo on minū dege. 7 eft minū dege gefelste þ min cwide 7 mira ylðran standan mote; þis sind þa landmearca to byligesdyne of ða burnan. æt humelcyrre. frā humelcyrre [þ hit cymð] to heregeres heafode. frā heregeres heafode æft ðā ealdan hege to ðare grenne æc. þon forð þ hit cymð to þare stan stræte. of þare stan stræte 7lang sorybbe þ hit cymð to acantune frā acyntune þ hit cymð to rigen-dune frā rigindune æft to þara burnan. 7 þær is.

landes fif hida. Ðis sind þa landgemæra to hwifer-
mirsce 7 to polestede. of loppandyne to scelfeage
frā leage to mercyl 7lang mercyle into sture. 7lang
sture to leofmannes gemære 7lang leofmannes gæ-
mære to amalburnan. frā amalburnan to norðfelda.
ðoñ forð to bindhæcce. frā bindhæcce to tudanhæcce.
frā tudanhæcce to giddincgforda frā giddingforda to
hnutstede frā huntstede to hwitincghô frā hwitingho
to wudemannes tune. frā wudemannes tune to cære-
sege gæmære. frā cæresige gemære to hædleage ge-
mære. frā hædleage gæmære to hlighã gemære. frā
hlighã gemære eft to loppandyne. To hwifræme . . .
landes

Dorso. Ælflæd Ceorlesworðe 7 Cokefelde.

DCLXXXVI.

* ÆDELRED, 994.

✠ RECTOR altipolorum culminis atque architector
summae fabricae aetherae aulae, ex nihilo quidem
cuncta creauit, coelum, scilicet, et terram, et omnia
quae in eis sunt, candida quidem angelica agmina,
solem, lunam, lucidaque astra, et caetera quae super
firmamento sunt; mundi autem fabricam inenarrabili
disponens ordine ut Genesis testatur, 'Et hominem
sexto die formauit ad similitudinem suam,' Adam uide-
licet quadriformi plasmatum materia, unde nunc con-
stat genus humanum, quae in terris moratur, et ima
terra laruarica latibula, ubi et Lucifer cum decimo
ordine per superbiam de coelo ruit. Sed et hoc in-
uidet pestifer Chelidrus protoplastum a deo condi-
tum intellexerat ut hoc impleret, a quo ipse miser, et
satelliti illius de coelo proiecti sunt. Heu! quidem
boni creati sunt sed miserabiliter decepti. Ideo in-
uidus Zabulus totis uiribus homini inuidet, suadet
mulieri, mulier uiro, per suasionem atque per inobe-

dientiam ambo decepti sunt fraudulenter per gustum pomi ligni uetiti, atque amoenitate Paradisi deiecti sunt in hoc aerumnoso saeculo, et loetum sibi ac posteris suis promeruerunt, atque in tetrum abyssi demersi sunt. Sed hoc misericors et piissimus pater indoluit perire tamdiu nobilem creaturam sui imaginem; misertus est generi humano; misit nobis in tempore, id est post quinque millia annorum, proprium filium suum, ut mundum perditum iterum renouaret; ut sicut mulier genuit mortem in mundo, ita per mulierem enixa est nobis uita in mundo; et sicut per delictum Adæ omnes corruimus, ita per obedientiam Christi omnes surreximus; et sicut mors per lignum introiuit, ita et uita per lignum sanctae crucis uenit; et antiquum inimicum superauit; et fortis fortem alligauit, et in imo barathro retrusit: iuste periit qui iniuste decepit, atque omnes antiquas turmas a fauce pessimi leonis eripuit, et ouem perditam in humeris posuit, et ad antiquam patriam reduxit, et decimum ordinem impleuit. Unde ego Æðelredus, compunctus dei misericordia, totius Albionis caeterarumque gentium triuiatim persistentium basileus, dum plerumque cogitarem de huius saeculi caduci rebus transitoriis, quomodo superni arbitris examine, cuncta quae uidentur uana sunt, et quae non uidentur aeterna, et cum transitoriis rebus perpetua praemia adquirantur. Qua de re, nunc patefacio omnibus catholicis, quod cum consilio et licentia episcoporum ac principum, et omnium optimatum meorum, pro amore domini nostri Ihesu Christi atque sancti confessoris Germani necnon et beati eximii Petroci, pro redemptione animae meae, et pro absolutione criminum meorum donauimus episcopium Ealdredi episcopi, id est in provincia Cornubiae ut libera sit, eique subiecta omnibusque posteris eius, ut ipse gubernet atque regat suam parochiam sicuti alii episcopi qui sunt in mea ditione, locusque atque regimen sancti Petroci

semper in potestate eius sit successorumque illius. Itaque omnium regalium tributorum libera sit, atque laxata ui exactorum operum, poenaliūque causarum, necnon et furum comprehensione, cunctaque saeculi grauedine, absque sola expeditione, atque libera perpetualiter permaneat. Quicumque ergo hoc augere atque multiplicare uoluerit, amplifcet deus bona illius in regione uiuentium, paceque nostra conglutinata uigens et florens, atque inter agmina beatitudinis tripudia succedat, qui nostrae donationis muneri consentiat. Si quis uero tam epilemticus philarguriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae eleemosynae dapsilitatem ausu temerario infringere temptauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte deputatus, ni prius hic digna satisfactione humilis poenituerit, quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCIII. indictione .VII. scripta est haec cartula a uenerabili archiepiscopo Sigerico Dorobernensis aecclesiae huius munificentiae chirographa; hiis testibus consentientibus, quorum inferius nomina decusatim domino disponente caraxantur.

✠ Ego Æðelredus Britanniae totius Anglorum monarchus hoc agiae crucis taumate roborauī.

✠ Ego Sigeric Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus praefati regis beneuolentiae laetus consensi.

✠ Ego Ælfheah praesul canonica subscriptione manu propria hilaris et triumphans subscripsi.

✠ Ego Ealdred plebis dei famulus iubente rege signum sanctae crucis plaudens impressi.

✠ Ego Ælfwold pon-

tifex agiae crucis testudine intepidus hoc donum
 lepidissime roborauī. ✠ Ego Ordbricht legis dei
 catascopus hoc eulogium propria chira deuotus con-
 solidauī. ✠ Ego Ælfrich episcopus Wiltanae ciuitatis
 consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfsye episcopus
 Shyreburnensis aecclesiae consensi et subscripsi. ✠
 Ego Æðelwerd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego
 Leofric dux. ✠ Ego Leofwyne dux. ✠ Ego Leof-
 ric abbas. ✠ Ego Ælfred abbas. ✠ Ego Ælfric
 abbas. ✠ Ego Brichtelm abbas. ✠ Ego Æðelmar
 minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Beorht-
 wold minister. ✠ Ego Æðelmar minister. ✠ Ego
 Ælfric minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego
 Leofwyne minister. ✠ Ego Osulf minister.

DCLXXXVII.

ÆÐELRED, 994.

✠ CUNCTITONANS largitor multiplici ac ineffabili
 modo terrestria cuncta per uices mutationes locaque
 distinguens, quodammodo sibi seruientibus perpluri-
 mis in hoc quoque terrestri habitaculo, prout sibi
 complacet, recompensans suimet famulis ac famula-
 bus, etiam praesentes dignitates offert, quo se certius
 si has rite seruauerint, aeterna praemia nouerint
 adepturos ! Quapropter ego Æðelred, Christo domino
 annuente, cunctis Anglorum populis et tribubus prae-
 ordinatus in regem, cum consensu pontificum et con-
 sultu cunctorum a quibus sceptrum imperii et guberna-
 cula regni reguntur, quandam ruris particulam quae
 .x. cassatorum numero supputatur, cuius uocabulum
 est æt Fobbafuntan tradidi deo et domino nostro
 Ihesu Christo, aecclesiaeque sanctae Mariae semper
 uirginis, quae sita est in uico regio æt Wiltune, iure
 perpetuo ; optans ut et ibidem coenobialis uitae for-
 mula, et regularis disciplinae normula, Christo patro-

cinium praestante, indisrupta uigilante exerceatur, et ut mihi merces permaneat aeterna. Sit autem superscripta terra libera, exceptis tribus, expeditione, uidelicet, pontis arcisue constructione. Si quis uero contra haec decreta nostrae diffinitionis tyrannica potestate fretus uenire temptauerit, nouerit se in tremendo ultimae districtiois examine, praesentiae diuinae rationem acturum. Enimuero et si temporibus futuris quisque obiecerit, se priscam habere generalitatem, monstraueritue antiqua conscripta, sint ea omnia in nichilum redacta, permaneatque haereditas domini domino. His metis praefatum rus hinc inde giratur. Dis syndon ða landgemære tó Fobbefunten; ðat hys, ærest on ðone hāran hæsel; of ðām hāran hæsle on earnhulle middewerde; of earnhulle on pottwyll; of pottwille on ða ealdan wyrðe; of ðære wyrðe tó hearpaðe; ðonne andlang hearpaðes tó ðām anheāfdan; of ðām anheāfdan on lokeres leāge; of lokeres leāge on sigwynne dīc; ðonne of sigwynne dīc ūpp on dūne þrittig gyrda, be eāstan ceaster blædbyrig on ða byrigenne; of ðære byrigenne on ðane hearpað; ðonne andlang herepaðes on ðone scearpan gāran westewerdne; of ðām gāran in on ða yfre; of ðære yfre in on ða gareðru; of ðām gereðran feower ækeras be westan ðām hangran; of ðām feower ækeran andlang heāfda on blācan hulle middewerde; ðonon of blācan hulle norð tó hearpaðe; of ðām hearpaðe on ða westran dūne westwerde; of ðære dūne on chealfhulle middewerde; ðonne of chieلفhulle on wulfhulle middewerde; of wulfhulle tó wuda; swā be ðān eald wyrtruman in on Nodre; ðonon andlang streāmes eft on ðæne hāran hæsl. Scripta est haec scedula anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCIII. his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxata uidentur.

✠ Ego Æðelred per gratiam dei rex Anglorum donationis istius inscriptionem crucis signo corroboro.

✠ Ego Sigeric Dorobernensis aecclesiae archiepi-
 scopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae
 crucis consignavi. ✠ Ego Ælfheh Wintoniensis
 aecclesiae episcopus praefatam donationem cum sigillo
 sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfstan London-
 iensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum
 agiae crucis impressi. ✠ Ego Æscwig Dorccensis
 aecclesiae episcopus praedictum donum cum signo
 sanctae crucis confirmo. ✠ Ego Ælfric Wiltuniensis
 aecclesiae episcopus ad munimentum praedictarum
 rerum signum sanctae crucis appono. ✠ Ego Aðulf
 episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheh episcopus con-
 cessi. ✠ Ego Deodred episcopus consolidavi. ✠
 Ego Sigegar episcopus adqueui. ✠ Ego Ælfwold
 episcopus prae-notavi. ✠ Ego Ealdulf episcopus con-
 firmaui. ✠ Ego Wulfsie episcopus conclusi. ✠
 Ego Ælfwerd abbas. ✠ Ego Ælsige abbas. ✠
 Ego Leofric abbas. ✠ Ego Brihtelm abbas. ✠ Ego
 Wulfgar abbas. ✠ Ego Ælfere abbas. ✠ Ego
 Ælfric abbas. ✠ Ego Æðelwerd dux. ✠ Ego Ælf-
 ric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofwine
 dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Norðman dux.
 ✠ Ego Wæðeof dux. ✠ Ego Æðelmær minister.
 ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Ælsige minister.
 ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Fræna minister.
 ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Leofric minister.
 ✠ Ego Æðelwerd minister. ✠ Ego Æðelwold
 minister. ✠ Ego Brihtwold minister. ✠ Ego Ælfgar
 minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Æðel-
 noð minister. ✠ Ego Leofsige minister. ✠ Ego
 Æðelric minister. ✠ Ego Wulfheh minister. ✠
 Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ordric minister. ✠
 Ego Wulfmær minister. ✠ Ego Ælfwig minister.

DCLXXXVIII.

ÆDELRED, 995.

✠ CUM exigente protoplasti piaculo, successionis-que eius promerente naeuorum contagio, lubrica mundanae uolubilitatis orbita nunc infimis summa, nunc uero summis infima uersare conspicitur, et hoc modo prosperitatibus erigendo, nunc indiscreto cuiuslibet infortunii ictu deiiciendo solum adusque deludit; nec cuiquam mortalium quis sibi finis maneat patet, unum proculdubio restat unicuique sollicita consideratione pensandum, eo scilicet ardentius in aeternitatis amore spem figere, quo uelocius omnia temporalis uitae prospera, uelut umbra cernuntur elabere, et quod propriis quisque nequit meritis sanctorum mereatur optinere suffragiis, ut eos in illo tremendi iudicis examine patronos inueniat, quos in hac uita uel patri-
monii sui haereditatibus ampliare, uel in potestate sibi diuinitus allata prout ualuit honorare satagit. Quapropter ego Æðelred, totius Anglorum nationis, summo rerum opifice largiente, regni gubernacula sortitus, superni regis instinctu memor apostolicae beati Pauli sententiae, qua diuinae longanimitatem patientiae sublimiter extollens, opacam uniuscuius-que conscientiam uigore asperae inuersionis increpat, dicens, ‘An ignoras, quia patientia dei ad poenitentiam te adducit?’ Ea quae negligenter iuuentutis meae tempore, quae diuersis solebat uti moribus excessi, dum me diuina praeueniente gratia in uirilis robur aetatis euasi, totis uiribus ad melioris arbitrii cultum mutare studui, ut et reatum prioris ignorantiae salubriter euaderem, et ne tantae benignitati ingratus, sed tota mentis intentione gratus existerem. Unde et rogatu cuiusdam michi admodum dilecti pontificis, ipsa non minus actuum probitate quam naturalis uocabuli impressione Goduini, quandam ruris portionem,

duobus in locis sitam, sex quidem mansas quas Cantuarii syx sulunga nominare solent, illo, scilicet, in loco, cui iamdudum gentis eiusdem indiginae uocabulum Wuldaham indiderunt; unam quoque mansam, solita Anglorum uocatione æt Lytlanbroce celebriter appellatam, saluatori omnium domino nostro Ihesu Christo, eiusque sancto ac beatissimo Andreae apostolo, ad pontificalem Hrofensis aecclesiae sedem, cum hoc praesenti eiusdem praefatae portionis chirographo, in perennem haereditatem et incommutabilem renouare concessi libertatem. Hancque super additam conditionem tam mea quam supernae maiestatis auctoritate, cum sanctae crucis ✠ impressione uigilant[er] interponere iussi; ut nulla deinceps altior inferiorue cuiuslibet dignitatis persona, uel ausu temerario, uel quolibet inuenticio friuolae ac nouellae adinventionis membranulo, hoc omnipotentis dei nostrumque praesumat uiolare decretum. Sed ut iam praenominatus antistes cum summae deuotionis et humilitatis industria a regia mea dignitate uoti compos optinuit, eandem portionem cum omnibus utensilibus quae deus omnipotens in illa prouenire concesserit, in posterum semper et ipse cuius sollertia pro me dono renouata est, absque ullo contradictionis obstaculo Christo auctore gubernet et regat; ac post uitae suae terminum omnes quotquot ei ad regendam praefatae aecclesiam sedis praescia Christi prouidente gratia successerint. Sit autem praefata portio ab omni mundanae seruitutis iugo libera, excepta expediti-one, pontis arcisue restauratione. Si quis uero mortalium huius chirographi renouationem qualibet occasione temerarius infringere praesumpserit, omnibus ueteris ac noui testamenti maledictionibus strictus in hac uita permaneat, et post mortem omnibus gehennalium tormentorum poenis sine fine puniatur, nisi citius ad congruam satisfactionem conuolare maluerit. His terminis eadem portio gyratur. ✠ Ðis sint ðára .vi.

sulunga landagemæro tō Wuldahām. Ærest hit fēhð on eāstewardum Ceðæma mearce sūð; ðonon of Ceðæma mearce on burhhæma mearce; ðonne west ðonon be burhhæma mearce út andlang Medwæge be middewardum streām oð ðara hiwena land tō Hrofeceastre; ðonon norð be ðara hiwena mearce on hyscen denes mearce; of hyscan denes mearce eft on Ceðæma mearce, and ðære mæde ðe tō Wuldahām gebyrað; on cingmæde .x. æceras; and on burhhām on ðām mædum .viii. æceras; and on myclan wysce .v. æceras; and ðæt den æt cildan spic; and ðæt den on powes hyrste; and hund teontiga swīna ingang æt hors-hyrste on ðām snade, and mid eallum ðām mannum, swā swā hit stōd ða ic hit ær hæfde, etc. Anno dominicae incarnationis .dcccc.xcv. indictione .viii. caraxata est haec renouationis praefata cartula, et cum uiuificae signaculo crucis impressa, his idoneis testibus unanimitatem praebentibus quorum uocabula secundum uniuscuiusque dignitatem hic inferius scripta adesse uidentur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum praenotatam terrarum portionem deo omnipotenti sanctoque Andreae apostolo libentissime renouari concessi. ✠ Ego Ælfric Doruernensis aecclesiae electus episcopus ad-
 quieui. ✠ Ego Ælfheah Uuintoniensis aecclesiae adultus episcopus corroboraui. ✠ Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae electus episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus assensum praebui. ✠ Ego Æscwig Dorkecensis aecclesiae episcopus non rennui. ✠ Ego Ælfheah Licetfeldensis aecclesiae episcopus consentaneus extiti. ✠ Ego Aðulf Herefordensis aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego ðeodred Orientalium Anglorum episcopus consigillaui. ✠ Ego Ælfwold Cridiensis aecclesiae episcopus libens adfui. ✠ Ego Sigar Uuillensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Ordbirht Seolesensis aecclesiae episcopus consolidaui.

✠ Ego Wulfsige Scirburnensis aecclesiae episcopus consensum indidi. ✠ Ego Ealdred Cornubiensis aecclesiae episcopus conclusi. ✠ Ego Goduvinus eiusdem praefatae Hrofensis aecclesiae episcopus ✠ hoc crucis sanctae uexillo munitus hoc donum uoti compos optinui. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofsigè dux. ✠ Ego Leofwyne dux. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Beorhtwold minister. ✠ Ego Æðelmar minister. ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Wulfnoð minister. ✠ Ego Fræna minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Siweard minister. ✠ Ego Sigered minister. ✠ Ego Ælfhelm minister. ✠ Ego Wynhelm minister.

DCLXXXIX.

ÆDELRED, 995.

✠ IN nomine sancti saluatoris, qui cuncta a se ex nihilo condita iure gubernat et ad suae potestatis imperium ne in nichilum redacta fluant sui regiminis potentia fortiter constringit seruatque honeste! Cum enim a sapientibus saepe multipliciterque narratum cognouimus quod labentia quaeque ad suae perditionis detrimentum festinare uidentur magno opere cuique fidelium esse satagendum uidetur quo se in praesenti bonis iugiter actibus, ut possibile est, exerceat uita ut in futura de retributionis gaudeat mercede. Qua de re, ego Æðelredus, Anglorum rector caeterarumque gentium per circuitum adiacentium gubernator, cuidam meo mihi ualde fidelissimo episcopo nomine usitato Æscwigo, quandam ruris particulam suae potestatis arbitrio concedo libentissime .xxx^a. uidelicet mansi-

unculas, in loco qui ab indigenis at Risenburga nuncupatur uocabulo; sed et hoc fidelibus quibuslibet, ut necessarium aestimamus, intimare curamus qua praedictum rus serie in propriam praefati episcopi potestatem concessum erat. Cum enim gens pagana Cantiam suis stomachando caedibus deuastaret et hostiliter bachando deleret, promittebant se ad aecclesiam sancti saluatoris, quae in Dorouernensi ciuitate sita est ituros, et eam suis incendiis funditus delere, nisi pecunia, quae eis ab archiepiscopo Sirico promissa fuerat, ad plenum daretur. Unde multis agitatus anxietatibus archiepiscopus, cum nec unum tantummodo nummum haberet, iniit consilium, et mittens ad praesulem praefatum, Æscwium uidelicet, et eum multis obnixè rogabat precibus quo sibi pecuniam, quae deerat, pro sui amoris diligentia donaret, et antedictum rus quo in suo potestatis arbitrio pro hac accipere non renueret multa prece deposcit. Unde talibus permotus miseriis praefatus praesul accepta pecunia, nonaginta, uidelicet, libras meri argenti ducentasque purissimi auri mancusas, per eosdem nuncios quibus perlatum est ad archiepiscopum mittens consensum praebuit; qua accepta, archiepiscopus accersitis hostibus ad plenum praebuit quod ante quamuis coactus promisit, et librum ruris praefati me praesente meisque optimatibus testimonium praebentibus episcopo Æscwig libentissimo tribuens donauit animo, ut habeat et possideat quamdiu se esse praesentialiter cognoscat; et post se haeredi cui uoluerit concedat. Sit autem praedictum rus ab omni mundiali obstaculo liberum, cum omnibus quae ad se pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, uidelicet, pontis arcisue coedificatione. Est autem praedictum rus talibus circumcinctum terminis qui continentur in originali codicello isto literis Saxonice et Saxonico idiomate conscripti, etc. Hanc sane nostrae

munificae concessionis libertatem conantes mutare uel minuere siue frangere, habeant partem cum his quibus dicitur, 'Discedite a me operarii iniquitatis in ignem flammium, ibi erit fletus oculorum et stridor dentium,' nisi prius digna poenitentia et legali satisfactione ante exitum corporalis uitae diligenter canonicè emendauerit. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCV. indictione uero .VII. praesens cartula caraxata notatur, hiis testibus, quorum inferius nomina scripta uidentur, consentientibus.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum huius libertatis donationem culminis totius regimen gubernans libenter concessi. ✠ Ego Siricus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis corroborauit. ✠ Ego Ælphegus Wyntoniensis aecclesiae praesul confirmauit. ✠ Ego Æðelstanus Lundoniensis aecclesiae antistes consolidauit. ✠ Ego Æscuinus Durcestrensis aecclesiae pontifex conlaudauit. ✠ Ego Æðelstanus Rouensis aecclesiae praesul consignauit. ✠ Ego Ordbyrht Seolesiensis aecclesiae antistes impressi. ✠ Ego Sigar Willanensis aecclesiae episcopus adqueui. ✠ Ego Ælfricus Willtunensis aecclesiae episcopus adunauit. ✠ Ego Æðelwyrd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofsye dux. ✠ Ego Leofwyn dux. ✠ Ego Ælfsye abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Bryghtnoð abbas. ✠ Ego Æðelmar minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Wolfryð minister. ✠ Ego Wolfeby minister. ✠ Ego Ælfsye minister. ✠ Ego Fræne minister. ✠ Ego Wolfric minister.

DCXC.

ÆSCWIG, 995.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XCV. indictione .VII. Ego Æscwinus, Dorcestrensis aec-

clesiae pontifex, reddo aecclesiae Christi et Ælfrico archiepiscopo metropolitanae sedis terram de Risberghe cum libro eiusdem terrae pro salute animae meae; quam uidelicet terram Sigericus archiepiscopus eiusdem aecclesiae Christi, praedecessor praefati archiepiscopi Ælfrici, dedit mihi in uadimonium, pro pecunia quam a me mutuo accepit. Ego autem timore dei compunctus pro spe salutis aeternae, ut praefatus sum, liberam eam reddo aecclesiae, ad quam iuste pertinet, ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, exceptis, expeditione, pontis et arcis coaedificatione. Hanc meae munificae concessionis libertatem conantes mutare uel minuere, seu frangere, habeant partem cum hiis quibus dicitur, 'Discedite a me operarii iniquitatis in ignem flammium, ibi erit fletus oculorum et stridor dentium,' nisi prius digna poenitentia et legali satisfactione ante exitum corporalis uitae diligenter canonicè emendauerit. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCV. indictione uero .VII. praesens cartula caraxata notatur, hiis testibus, quorum inferius nomina scripta uidentur, consentientibus.

✠ Ego Ælredus rex Anglorum huius libertatis donationem culminis totius regimen gubernans libenter concessi. ✠ Ego Siricus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus cum signo sanctae crucis corroborauit. ✠ Ego Ælphagus Wyntoniensis aecclesiae praesul confirmauit. ✠ Ego Ælstanus Lundoniensis aecclesiae antistes consolidauit. ✠ Ego Æscuinus Durcestrensis aecclesiae pontifex conlaudauit. ✠ Ego Ælstanus Rouensis aecclesiae praesul consignauit. ✠ Ego Ordbyrht Seolesiensis aecclesiae antistes impressi. ✠ Ego Sigar Willanensis aecclesiae episcopus adquieni. ✠ Ego Ælfricus Willtunensis aecclesiae episcopus adunauit. ✠ Ego Ælwyrd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofsye dux. ✠ Ego Leofwyn dux. ✠ Ego Ælfsye abbas. ✠ Ego Leof-

ric abbas. ✠ Ego Bryghtnoð abbas. ✠ Ego Æðelmar minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Wolfryð minister. ✠ Ego Wolfeby minister. ✠ Ego Ælfsye minister. ✠ Ego Fræne minister. ✠ Ego Wolfric minister.

DCXCI.

ÆSCWIG, 995.

✠ REGNANTE theo in perpetuum architectorio· qui sua ineffabili rite potentia omnia disponit atq; gubernat. uicesq; tempoꝝ hominumque mirabiliter discernens terminumq; incertum prout uult aequanimiter inponens. Et descretis humanaq; nature mysteriis docet. Ut cum his fugitiuis & aeui cursibus transitoriis possessiunculis iugiter mansura dō largiente fragiliq; naturae consolationis subleuamine adipiscenda sunt. Quamobrem ego aescwig di miserationis largitate dorcocensis æccl̃ae presul, aliquantulā ruris particulam. quinas uidelicet mansas. in loco quī a ruriculis cuces hamm uocitatur cuidam meo homini mihi oppido fideli nuncupato ælfstan largiflua donatione libens concedo ut habeat atq; possideat quamdiu uiuat & post sē cuicumq; uoluerit cleronomi in ppetuā derelinquat hereditatē; Huius p̃fatę terre domini priscis temporib; sibi eam ueternis cartulis uindicauerunt atq; sponte eas mⁱ tradiderunt. quam ego nunc cum consensu ac licentia Æðylredi regis atq; senatorum noua superscriptione corroborauī. Sit autem supradicta terra libera ab omni regali seruitio cum uniuersis que pertinent sibi. campis. pascuis. pratis. siluis. aquarumq; discursib; exceptis istis tribus expeditione pontis. arcisue constructione. Si quis autem cupiditate inlectus temptauerit irritam facere aut frangere huic decreti diffinitionem. sciat se in tremendo examine rationem redditurum. His autem

limitibus prefatum rus undique circumgirari uidetur. Dys syndon þa landgemæro to cuces hamme. Ærest of cudan hlæwe on fildena weg. andlang weges þ on ðone ealdan egsan ford. of ðam forða andlang hweowelriðiges þ on swæferðes wylls heafdon. of ðæs wylls heafdon. on þone æsc. of ðam æsce. eft on hweowelriðig. of ðam riðige. on þa ealdan dīc. of þære dice. þ on þa wudu wīc æt wylleres seaðon. 7 swa se wudu þe into þam lande gebyrað. Scripta est hæc scedula anno ab incarnatione dñi .DCCCC.XCV. & huius doni constipulatores extiterunt quorum inferius nomina scripta uident^r.

Ego æpelredus rex anglorum huius libertatis donationem culminis totius régimen gubernans Æscwio epo desiderante libenter concessi.

✠ Ego sigericus. Doruorensis aecclesiae presul confirmaui.

✠ Ego ælfeagus. Wintoniensis aecclesiae presul confirmaui.

✠ Ego ælfstanus. Lundoniensis aeccle antistes consolidauit.

✠ Ego æscwius. Dorcocus aecclesiae presul conlaudauit.

✠ Ego ælfstanus. Hrouensis aecclesiae pontifex. consignauit.

✠ Ego ordbyrht. Seolesiensis aeccle antistes inpressi.

✠ Ego sigar. Willanensis aecclesiae episcopus adquiuit.

✠ Ego ælfricus. Wiltunensis aecclesie presul adiuuauit.

✠ Ego æpelwerd Dux.

✠ Ego æpelmær. Minister.

✠ Ego ælfric Dux.

✠ Ego ordulf. Minister.

✠ Ego leofsige Dux.

✠ Ego wulfgeat. Minister.

✠ Ego leofwine Dux.

✠ Ego wulfeah. Minister.

✠ Ego ælfsige Abbas.

✠ Ego ælfsige. Minister.

✠ Ego leofric Abbas.

✠ Ego fræna. Minister.

✠ Ego byrhtnoð Abbas.

✠ Ego wulfric. Minister.

DCXCII.

ÆDELRED, 995.

✠ REGNANTE in eona eorum coeli terraeque dispositore Erebiq̃ue triumphatore! Uacillant̃s status cosm̃i undecumq̃ue uergitur ac rigidis turbinibus quatitur, sed succurrente diuinitatis omnipotentia ita tamen herorum fulcramento roboratur ne titillando eneruiter pessundari improvide uideatur, dum tantorum auctoritate primatum moderatur quamdiu christiani onomatis pollet uigor, ac regnorum iura prouida dispensatione gubernantur; unde quos istius aevi fortuna manu tepide euectionis alludit summopere ad nanciscenda ea inuigilandum est gaudia quae minime sunt annua set continua quatinus distributione temporalium gazarum aeternae dapsilitatis adipisci mereantur adminicula. Quapropter ego Æselredus tocius Albionis dei prouidentia imperator, cuidam dilectissimo mihi ministro cui parentele nobilitas Wlfric indidit nomen, pro fidissimo quo mihi affabiliter obsecundatus est obsequio, quandam ruris particulam, id est, duas mansas et dimidiam in loco ubi solicolae [æt] Dumbeltun appellant, in perpetuam concedo haereditatem, quatinus ille bene perfruatur ac prospere possideat, quamdiu huius aevi incolatum uitali flamine rotabilique meatu percurrere cernitur; et post istius labilis uitae excessum, cuicumque sibi libuerit successori derelinquat. Sit autem praedictum rus, quod in communi terra situm est, liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus expeditione, pontis arcisue constructione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, 'Discedite a me,

maledicti in ignem aeternum qui paratus est Satanae et satellitibus eius,' nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Nam quod hominis memoria transilit, litterarum indago reseruat, unde hoc legentibus est intimandum quia hoc praefatum rus per cuiusdam uiri infandae praesumptionis culpam qua audacter furtiue se obligare non abhorruit, cui nomen Æðelsige parentes indidere licet foedo nomen dehonestauerit flagitio ad mei iuris deuenit arbitrium, atque per me reuerendo ut iam praefatus sum ante conlatum est ministro; cuius cul-pae notam Anglica relatione hic ratum duximus esse notandum. Ðūs wæs ðæt land forworht æt Dumaltūn ðæ Æðelsige forworhte Æðelrede cyninge tō handa. Ðæt wæs ðænne ðæt he forstæl Æðelwines swīn Æðelmæres suna ealdermannes; ðā ridon his men tō and tugon út ðæt spic of Æðelsiges hūse; and he oðbærst tō wuda, and man hine áflȳmde ðā, and man gerēhte Æðelrede cyninge ðæt land and æhta; ðā forgef he ðæt land Hawase his men on ēce yrfe; and Wulfríc Wulfrune sunu hit sīððan æt him gehwyrfde mid ðām ðe him gecwemre wæs, be ðæs cynges leāfe and his witenagewitnesse. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri .DCCCC.XCV. indictione .VIII. anno uero regni praefati regis .XVII. scripta est haec cartula, his consentientibus qui subter notantur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter concessi atque roboravi. ✠ Ego Ælfricus dei gratia electus ad archiepiscopatum Dorobornensis aecclesiae [eiusdem] regis donum crucis taumate stabiliui. ✠ Ego Ealdulf electus in episcopatum Eboracensis aecclesiae regis donatium agiae crucis impressione benedicendo corroboraui. ✠ Ego Ælfstan Lundoniensis aecclesiae episcopus sigillaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus designaui. ✠ Ego Æscwig Dorcensis aecclesiae episcopus adnotaui. ✠ Ego Aðulf

Herefordensis aecclesiae episcopus imposui. ✠ Ego
 Wlfsige Scirburnensis aecclesiae episcopus conclusi.
 ✠ Ego Æðelwerd dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠
 Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego
 Leofwine dux. ✠ Ego Ælfwerd abbas. ✠ Ego
 Ælsige abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego
 Brihthelm abbas. ✠ Ego Wlfgar [abbas. ✠ Ego
 Æðelmar minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego
 Ælsige minister. ✠ Ego Brihtwold minister. ✠
 Ego Wulfheh minister. ✠ Ego Wulfric minister.
 ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Leofric minister.
 ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Æðelric minister.
 ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Æðelweard minister.
 ✠ Ego Wulfmær minister. ✠ Ego Fræna minister.]

DCXCIII.

WYNFLÆD.

✠ HER cyð on þysū gewrite hu wynflæd gelædde
 hyre gewitnesse æt wulfamere beforan æpelrede cyn-
 inge. ꝥ wæs þoñ sigeric arcebiscop. 7 ordbyrht biscop.
 7 ælfric ealderman 7 ælfþryð þæs cyninges modor. ꝥ
 hi wæron ealle to gewitnesse þæt ælfric sealde wyn-
 flæde ꝥ land æt hacceburnan. 7 æt bradanfelda on-
 gean ꝥ land æt deccet. þa sende se cyning þær rihte
 be þā arcebiscope. 7 be þā þe þær mid hī to gewitnesse
 wæron to leofwine 7 cyðdon hī þis. þa nolde he butan
 hit man sceote to scir gemote. þa dyde man swa. þa
 sende se cyning be æluere abbude his insegel to þā
 gemote æt cwicelmes-hlæwe 7 grette ealle þa witan þe
 þær gesomnode wæron. ꝥ wæs æpelsige biscop. 7 æsc-
 wig biscop. 7 ælfric abbud. 7 eal sio scīr 7 bæd 7
 het. ꝥ hi scioldon wynflæde 7 leofwine swa rihtlice
 geseman swa hī æfre rihtlicost þuhte. 7 sigeric arce-
 biscop sende his swutelunga ðærto. 7 ordbyrht biscop
 his. þa getæhte man wynflæde ꝥ hio moste hit hyre
 geahnian. þa gelædde hio þa ahnunga mid ælfþryðe

fultume þæs cyninges modor . ꝥ is ðoñ ærest wulgar
 abbud . 7 wulfstan priost . 7 æfic þara æþelinga discs-
 ten . 7 eadwine . 7 eadelm . 7 ælfelm . 7 ælfwine . 7
 ælfweard . 7 eadwold . 7 eadric . 7 ælfgar . 7 eadgyfu
 abbudisse . 7 lifrun abbudisse . 7 æþelhild . 7 eadgyfu
 æt leofecan oran . 7 hyre swustor . 7 hyre dohtor . 7 ælf-
 gyf[u hyr]e dohtor . 7 wulfwyn . 7 æþelgyfu . 7 ælf-
 waru . 7 ælfgyfu . 7 æþelflæd . 7 menig god þegen . 7
 god wif þe we ealle atellan ne magon . ꝥ [wære] forþ-
 com eal se fulla[ad] ge on weru ge on wifu . þa cwæd-
 on þa witan þe þær wæron ꝥ betere wære ꝥ man þene
 aþ aweg lete þoñ hine man sealde . forþan þær syþþan
 nan freondscype nære . 7 man wolde biddan þæs reaf-
 laces ꝥ he hit sciolde agyfan 7 forgyldan . 7 þa cyn-
 inge his wer . þa let he þone aþ aweg . 7 sealde æþelsige
 biscope unbesacen land on hand ꝥ he þanon forþ syþ-
 þan þæron ne spræce . þa tæhte man hyre ꝥ hio sciolde
 bringan his fæder gold 7 siolfor eal ꝥ hio hæfde . þa
 dyde hio swa hio dorste hyre aþe gebiorgan . þa næs
 he þa gyt on þa gehealden butan hio sceolde swerian
 ꝥ his æhta þær ealle wæron . þa cwæþ hio ꝥ hio ne
 mihte hyre dæles ne he his . 7 þyses wæs ælfgar þæs
 cyninges gerefæ to gewitnesse . 7 byrhtic . 7 leofric æt
 hwitecyrca . 7 menig god man to eacan him .

DCXCIV.

WULFWARU.

✠ Ic Wulfwaru bidde mine leofun hlāford Æðelred
 kyning him to ælmyssan ðæt ic mōte beon mines
 cwydes wyrðe . Ic kȳðe ðe leof hēr on ðisum gewrite
 hwæs ic geann intō Baðum to sancte Petres mynstre
 for mine earman sǣwle and for mīnra yldrena ðe me
 mīn ǣr of com, and mīne ǣhta; ðæt is ðonne ðæt ic
 geann ðæder intō ðære hālgan stowe ānes beāges is
 on syxtigum mancussum goldes, and ānre blede is on

þridðan healfon punde, and twēga gyldenra rōða, and ānes mæssereāfes mid eallum ðām ðe ðærtō gebyreð, and ānes hricghrægles ðæs selestan ðe ic hæbbe, and ānes beddreāfes mid ðām hryfte and mid hoppscytan, and mid eallum ðām ðe ðærtō gebyreð; and ic geann Ælfere abbode ðæs landes æt Fersceforda mid mete and mid mannum and mid eallre tylðe swā ðærtō getilod byð; and ic geann Wulfmære mýnum yldran suna ðæs landes æt Clatfordtūne mid mete and mid mannum and mid eallre tilðe; and ðæs landes æt Cumtūne mid mete and mid mannum and mid ealre tilðe, and ðes landes æt Budancumbe ic geann him healfes mid mete and mid mannum and mid ealre tilðe; healfes ic his geann Ælfware mīnre gynggran dēhter mid mete and mid mannum and mid ealre tilðe; and dælon hī ðæt heāfodbotl him betweenan, swā rihte swā hī rihtlicost magon, ðæt heora ægðer his gelíce micel habbon; and Ælfwine mīnum gynggran suna ic geann ðes landes at Leāge mid mete and mid mannum and mid ealre tilðe; and ðes landes æt Healhtūne mid mete and mid mannum and mid eallre tilðe; and ðes landes æt Hocgestūne mid mete and mid mannum and mid ealre tilðe; and þritigra mancussa goldes; and ic geann Gōðan mīnre yldran dēhter ðes landes æt Wunfrod mid mete and mid mannum and mid eallre tilðe; and twēgea cuppena on feower pundum, and ānes bendes on þritigum mancussum goldes; and twēgea preonas; and ānes wīfscrūdes ealles; and Ælfware mīnre gynggran dēhter ic geann ealles ðæs wīfscrūdes ðe ðær tō lāfe bið; and Wulfmære mīnum suna, and Ælfwine mīnum ōðrum suna, and Ælfware mīnre dēhter heora þreora ælcum ic geann twēgea cuppena on gōdum feo; and ic geann Wulfmære mīnum suna ānes heallwahriftes, and ānes beddreāfes; Ælfwine mīnum ōðrum suna ic geann ānes heallreāfes, and ānes būrreāfes, mid beōdreāfe, and mid eallum hræglum swā ðærtō gebyrað; and ic

geann mīnum feower cnihtum, Ælfmære, and Ælfwerde, and Wulfrice, and Wulfstāne, ānes bendes on twentigum mancussum goldes; and ic geann eallum mīnum hired-wīfmannum tō gemānum ānes gōdes casteneres wel gerenodes. And ic wylle ðæt ðā ðe tō mīnre āre fōn ðæt hī fēdon twentig freolsmanna, tyne be eāstan and tyne be westan; and æfre ælce gear ealle gemænelīce āne feorme intō Baðum swā gōde swā hī bezte þurhteōn magon tō swylcre tide swylce heom eallum þince ðæt hī bezt and gerisenlicost hī forðbringan magon. Swylc heora swylce his gelæste hæbbe he Godes milze and mīne, and swylc heora swylce ðis gelæstan nelle, hæbbe he hit him wið ðone hēhstan gemæne, ðæt is se sōðæ God, ðe ealle gesceafta gesceōp and geworhte.

DCXCV.

EALDULF, 996.

✠ DOMINI ac redemptoris nostri uniuersa orbis terrarum regna gubernante clementia, 'Quosdam de puluere suscitāt egenos, ut sedeant cum primatibus; alios uero de stercore subleuat pauperes, ut teneant solum gloriæ eius.' Idcirco ego Ealdulf, gratia dei archipraesul, cum consensu et testimonio familie quæ est in Wiogorna ciuitate, quandam ruris particulam, quod a gnosticis Huneshom appellatur .XL. uidelicet agros, cuidam militi nomine Leofenað, cum piscatione et cum omnibus ad illud rite pertinentibus, perpetua largitus sum hæreditate; et post uitæ suæ terminum duobus tantum hæredibus immunem derelinquat; quibus defunctis, aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur. Dis is seō gerædnes ðe Ealdulf arcebisceop hæfð gerād tō setnesse ða hwīle ðis land unāgān se: ðæt is ðæt Leōfenað and his twēgen yrfe-wardas æfter him gesyllan ælce geare .xv. leaxas, and

ðā góde, ðām biscope ðe ðonne beó intō Wiogornaceastre, and ðis beó gelæst on forme fæstenes dæg, and tō ðām biscope gebroht. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCVI. corroborata est scedula, adstipulatione eorum quorum nomina subposita hic conspiciuntur.

✠ Ego Ealdulfus Christi largitione archipontifex cum caractere sanctae crucis corroboravi. ✠ Ego Æðelsige presbyter. ✠ Ego Ælfsige presbyter. ✠ Ego Hæward presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Daudid presbyter. ✠ Ego Godingc diaconus. ✠ Ego Leofstan diaconus. ✠ Æðeric diaconus. ✠ Cyneðeng clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine monachus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Wulfwine clericus.

DCXCVI.

ÆDELRED, 996.

✠ OMNIPOTENTIA diuinae maiestatis ineffabiliter uniuersa gubernante! Licet regaliū dignitatum decreta, et antiqua priorum temporum priuilegia, permanente integritatis signaculo fixa iugiter ac firma perseuerent; attamen quia plerumque tempestates et turbines saeculi fragilem humanae uitae cursum pulsantes contra superna dominicae sanctionis iura illidunt, iccirco stili officio renouanda et cartarum suffragiis sunt roboranda, ne forte successura posterorum progenies, ignorato praecedentium patrum chirographo, inextricabilem horrendi barathri uoraginem incurrat; nec inde libera exire queat, donec iuxta ueritatis sententiam cuncta usque ad nouissimum quadrantem debita plenissime reddat. Quapropter ego Æðelredus, totius Albionis caeterarumque gentium in circuitu persistentium, munificente superno largitore basileus, incertum futurorum temporum consi-

derans euentum, cunctisque succedentibus desiderans esse consultum, et ut ipse in tremendo magni iudicii die, sanctorum patrociniis suffragantibus haereditatis supernae cohaerens effici merear, deo omnipotenti, et sancto Albano gentis Anglorum protomartyri, Christoque seruienti monachorum familiae celebri in loco qui solito æt Uueatlingaceastre nuncupatur uocabulo, octo mansarum portionem, duobus in locis aequa dimensione sitam, .iiii^{or}. uidelicet æt Byrstane, similiter et .iiii^{or}. æt Uuincelfelda, cum nouem praefatae ciuitatis habitaculis, quae patria lingua Hagan appellari solent, octoque iugeribus æt Westuuican, ad idem monasterium aequae pertinentibus, deuota mente secundum pristinum renouando restituo, et restituendo in nomine domini nostri Ihesu Christi praecipio, ut nullius altioris aut inferioris dignitatis persona, aut in nostris siue successorum nostrorum temporibus, hanc quam praefatus sum portionem de praedicta sancti martyris aeclesia auferre uel minuere qualibet occasione praesumat; sed hoc meae renouationis inuiolabili iugiter permanente, et contra omnia aemulorum machinamenta praeualente chirographo, praedictum monasterium ab omni mundanae seruitutis iugo, sicut continetur in ueteri cartula quam Offa rex Merciorum dictitando composuit, et fecit esse priuilegium ob monimentum omnium succedentium regum de omnibus rebus quas deo tradidit et sancto martyri Albano pro remedio animae suae. Iccirco, ego tali prouocatus exemplo, renouare cupiens, statuo ut quaecumque praedictus rex decreuit, inconcussa et firma perpetualliter perdurent; et nostra auctoritate, omnia a nobis tradita, una cum omnibus quae ad sanctum ipsum locum pertinere dignoscuntur, campis, pascuis, pratis, siluis, eatenus sint libera, eadem libertate qua praediximus, ut inibi deo famulantes, tam pro meis quam pro omnium praedecessorum meorum deliquiis, sine ulla terreni potentatus molestia, cotidie saluberrima

missarum solennia omnipotenti deo celebrent, et dulcissimas psalmodiarum modulationes ore et corde decantantes, armis spiritualibus contra uisibiles et inuisibiles hostes, pro nobis et pro omni populo christiano dimicare non cessent, quatenus eiusdem beati martyris intercedentibus meritis, siue in praesenti, siue in futura, siue in utraque uita, Christo pro nobis uirtutem faciente, uictoriam quandoque de inimicis nostris, uoti compotes adipisci mereamur. Si quis autem, maligno spiritu instigante, huic decreto repugnare temptauerit, sciat se alienum esse a consortio sanctae dei aecclesiae, et participatione sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri Ihesu Christi; et in nouissimo tremendi iudicii die, nouerit se in inferno inferiori, et in aeterna damnatione mergendum, et per auctoritatem praefati martyris, sciat se absque ullo termino sine fine cruciandum, nisi digna et congrua satisfactione citius emendauerit quod contra deum et sanctum martyrem eius delinquere non timuit. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCVI. indictione .VIII. scriptum et renouatum est huius libertatis chirographum, his testibus consentientibus quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem ordinata caraxantur.

✠ Ego Æðelredus Anglorum basileus hanc renouationis et libertatis cartam scribere iussi. ✠ Ego Ælfricus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus huic scedulae signaculum sanctae crucis imposui. ✠ Ego Ealdulfus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus huic diffinitioni consentaneus extiti. ✠ Ego Ælfheah Uintoniensis aecclesiae episcopus huic chirographo similiter assensum praebui. ✠ Ego Uulfstan episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah episcopus corroboraui. ✠ Ego Aðulf episcopus consignauit. ✠ Ego Wulfsize episcopus consolidauit. ✠ Ego Ordbricht episcopus consigillaui. ✠ Ego Goduinus episcopus confirmaui. ✠ Ego Ealdred episcopus

conclusi. ✠ Ego Ælfþryð regina. ✠ Ego Ælfuueard abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Uulfgar abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Ælfuuold abbas. ✠ Ego Brihtnoð abbas. ✠ Ego Kenulf abbas. ✠ Ego Æðelweard dux. Ego Ælfric ✠ dux. Ego Ælfhelm ✠ dux. Ego Leofsige ✠ dux. Ego Æðelmær ✠ minister. Ego Ordulf ✠ minister. Ego Wulfricus ✠ minister. Ego Wulfgeat ✠ minister. Ego Wulfheah ✠ minister. Ego Brihtmær ✠ minister. Ego Leofwine ✠ minister. Ego Æðelweard ✠ minister.

Rubric. Conscriptus est autem hic liber in loco qui dicitur Celchyð in synodo publico.

DCXCVII.

ÆLFGYUA YMMA, 997.

✠ ANNO dominicae incarnationis .DCCCC.XCVII. Ego Ælfgyua Ymma regina concedo aecclesiae Christi, pro salute animae meae, ad opus monachorum terram nomine Newintune et Braðeuuelle liberam ab omni saeculari seruitio et fiscali tributo, exceptis expeditione, pontis et arcis constructione: ista terra est in regione quae nominatur Oxanaford. Ego quoque contuli eidem aecclesiae Christi, pro spe salutis aeternae, calicem cum patena aurea, in quo sunt .XIII. marcae de puro auro, et duo dorsalia de pallio, et duas capas de pallio cum cessallis auro paratis.

DCXCVIII.

ÆDELRED, 997.

✠ REGENTE domino deo et saluatore nostro Ihesu Christo trinam rerum machinam omniumque uitam mortalium prout praedestinauerit ordinante! Instabilis fortunae uarietate haec misera et lugubribus referta doloribus hinc inde uita atteritur, in tantum

scilicet, ut illud dominicum luce clarius compleri animaduertatur oraculum quo dicit, 'Erunt tribulationes tales quales non fuerunt ab initio mundi neque fient.' Rursumque ipsa ueritas omnium sitiendo salutem ueridica uoce uniuersos ammonet inquiring, 'Quid prodest homini si mundum lucretur uniuersum, animae uero suae detrimentum patiatur?' Proinde ego Æðelred, dei prouidentia rex Anglorum, his et aliis praemonitus sententiis, animarumque lucrum esse perpendens, haec caduca commercia toto corde respuere, cunctis innotesco hanc scedulam perscrutantibus, qualiter in honore sanctae trinitatis indiuiduaeque unitatis .c. mansas in loco qui ab accolis æt Duntune cognominatur supradictae deitati sanctisque apostolorum Petri et Pauli liminibus ad aecclesiam eorundem apostolorum quae in Uenta ciuitate in uetusto usque hodie perdurat coenobio, restaurauerim, ob sedulam humilitatem Ælfheah eiusdem urbis pontificis et rectoris. Quam uidelicet telluris portionem ipse ob enormem pueritiae meae iuuentutem mihimet aliquandiu usurpau; sed tandem crebris meorum sapientum instinctus ammonitionibus, dumque stabilitatem mentis aetas caperet iam adulta, cognoui me hanc iniuste possidere, et supernum metuens examen, furoremque apostolicum incurrere, huius nunc scedulae renouatione constituo, ut tellus ipsa supramemoratae semper subdatur basilicae, uti in inchoatione christianitatis a Kynewalho rege deliberatum est; ac postmodum a Kynewulfo praetitulatum est; dein uero ab Ecgbyrhto restauratum, ac apicibus recuperatum est; ad ultimum autem ab Eadredo patruo scilicet patris mei Eadgari simili modo cum certa litterarum adstipulatione redintegratum est eidem suprascripto sancto loco; nouissime uero ab ipso patre meo satis clara demonstratione renouatum est ob deuotionem, uidelicet, ac famulatum sancti Æðelwoldi tunc temporis eandem regentis aecclesiam quam iste eiusdem suc-

cessor pontificis sedulitate uerbi et operis iam gubernat. Quae tamen tellus duobus in locis est dirempta .L^a. scilicet ac .v^a. in ipsa supradicta uilla continens mansas per ripas amnis Auenae nuncupatae, quae circa eandem uillam decurrit adiacentes .XL^a. uero et .v^a. in altera inde non longe et Eblesburnan appellatur secus decursus eiusdem torrentis extensas. Hoc interim et ipse libenti animo huic cartulae inseri concessi, quod ipsi praenotati reges praedecessores mei concesserunt, ut sit ipsa supradicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, omni iugo seruitutis extranea, tribus exceptis, communium utilitatum necessitatibus, si contingat expeditionem promoueri, arcem, pontemue recuperari. Et si forte quispiam hoc nostrae renouationis donum infringere seu minuere temptauerit, sciat se diuinis carere muneribus, et poenis subiacere perpetuis; ni quantocius a sua discedat prauitate. Illud etiam caeteris rebus interponimus ut nullius musitatio personae, cuiuslibet altioris inferiorisue fuerit ordinis, aduersus hanc redintegrationis largitatem quicquam praeualeat, sed nec scedularum congeries ueteranarum, antiquorum regum digesta temporibus ullam hanc scedulam conuincendi obtineat facultatem, nec quas ipse pro iuuenili aetate dictaui; neque quas ipsi antecessores mei pro uariis ministrorum meritis, seu quorumlibet coemptione metallorum largiri tunc temporis dignum duxerunt; sed eliminata, ut praediximus, omni controuersia huius scedulae annotatione cuncta ad nichilum redigantur testimonia; adhibitis etiam ad hanc cartam praescriptorum regum apicibus ad eundem sanctum uetusti coenobii locum pertinentibus qui ab exordio christianitatis ut praediximus titulati sunt. His confiniis praedictum rus circumquaque gyratur. *Ærest of crawan crundul on wereðan hylle; on fyrdinges leá; on Eblesburnan tó Afene; on wisere; on ða fūlan lace; on earnes beorch; on dīc et Beoreðes treówe;*

on ðon harepoðe tó headdan gráfe; ðonne on ðone hagan tó wytan wyrðe; on ðire bróc; on welewe; on ða díc et Hiceles wyrðe; ðonne ofer ðone feld on hagan út þurh bremlerwudu on ðone sténenan stapul; andlang herepaðes tó fobban wylle; andlang herepaðes tó ðes hagan ende tó fegerhilde forða; on ðone hagan on Ceorles hlewe, on crawan crundul; ðonne on ða yferangemére on Eblesburnan; on Strétford; on hrofan hric; andlang weges on ða díc tó bymera cumbe; and ðér þwyres ofer þreó crundelas ofer ða streat; ðæt þurch ofer ða done tó wudu beorch hylle ofer berigan-cumb on Eblesburnan; on beórdúne; on ðes hlinces ende; on ðone smalan weg; ofer higcumb on ðan smalan wege on ðone stán, on ðet hēð westeward on ðone beorch tó ðém ricgwege; ðonne eást andlang hricgweges tó Brytfordinga landsceare; ðæt súð on Strétford. Restitui autem praefatum rus almae trinitati indiuisibilique unitati ad eorundem limina apostolorum in Wentana urbe pollentia sacrosancta tunc temporis pascali mundum irradiante sollempnitate, collecta haud minima sapientum multitudine in aula uillae regiae quae nuncupatiue a populis et Calnæ uocitatur. Ac sic paucis interpositis ymeris rursus aduocata omnis exercitus, caterua pontificum, abbatum, ducum, optimatum nobiliumque quamplurimorum ad uillam quae ab indigenis Wanetincg agnominatur, ob diuersarum quaestiones causarum corrigendas hoc interea hac scedula certius assignari permisi, plurimorumque senum auctoritate roborari dignum iudicaui rotante sole .xx^{mum}. mei imperii annum, qui est annus dominicae incarnationis .DCCCC.XCVII. indictione .x^a. accurrente. Et haec sunt eorum onomata quorum testimonio ipsa nostra largitas satis digna praeualet assertione; ordinantur enim inferius uniuscuiusque ordinis singillatim personae, inscriptis primum pontificum uocabulis, deinde abbatum, sique ducum, ad ultimum uero ut cernis ministrorum nobilium.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum hoc nostrae donum renouationis hac scedula demonstrari congruum duxi. ✠ Ego Ælfþryð mater regis. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ecgbyrht filius regis. ✠ Ego Eadmund filius regis. ✠ Ego Eadred filius regis. ✠ Ego Eadwig filius regis. ✠ Ego Æðelfric Dorourensis aecclesiae archiepiscopus adquiui. ✠ Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae archiepiscopus adunau. ✠ Ego Ælfheah eiusdem sanctae Wentanae aecclesiae episcopus annotau. ✠ Ego Uulfstan Lundonensis aecclesiae episcopus affirmaui. ✠ Ego Ælfheah Licetfeldensis aecclesiae episcopus assignau. ✠ Ego Æscwig Dorcensis aecclesiae episcopus assensum praeui. ✠ Ego Ordbyrht Australium-Saxonum episcopus coadunau. ✠ Ego Aðulf Herefordensis aecclesiae episcopus condixi. ✠ Ego Godwine Hrofensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Wulf-sige Scirburnensis aecclesiae episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwine Fontanae aecclesiae episcopus corroborau. ✠ Ego Æðelstan Orientalium-Anglorum episcopus consigillau. ✠ Ego Ælfwold Cridiensis aecclesiae episcopus conclusi. ✠ Ego Sigeferð Lindissi aecclesiae episcopus non restiti. ✠ Ego Ealdred Cornubiensis aecclesiae episcopus nil opposui. ✠ Ego Ælfweard Glestingensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Wulfgar Abbaduniensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Ælfsige Wentanae nouae aecclesiae abbas. ✠ Ego Luwincg Cerotensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Byrhtelm Excestrensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Leofric Micelanigensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Keanulf Burhgensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Ælfrich Meal-dubiensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Wulfric sancti Augustini aecclesiae abbas. ✠ Ego Leofric sancti Albani aecclesiae abbas. ✠ Ego Ælfwic Occidentalis Monasterii abbas. ✠ Ego Ælfuere Baðonensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Germanus Ceolesigensis aecclesiae abbas. ✠ Ego Ælfric Eofeshamensis aeccles-

iae abbas. ✠ Ego Æðelweard Occidentalium Prouinciarum dux. ✠ Ego Ælfric Wentaniensium Prouinciarum dux. ✠ Ego Ælfhelm Norðanhumbrensium Prouinciarum dux. ✠ Ego Leofsige Orientalium-Saxonum dux. ✠ Ego Leofwine Wicciarum Prouinciarum dux. ✠ Ego Æðelmer non contradixi minister. ✠ Ego Ordulf non rennui minister. ✠ Ego Byrhtwold non interdixi minister. ✠ Ego Wulfheah non repugnavi minister. ✠ Ego Wulfric non abnui minister. ✠ Ego Leofric non obstiti minister. ✠ Ego Wulfgeat nil obieci minister. ✠ Ego Byrhtmer nil interposui minister. ✠ Ego Frena nil interclusi minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Uulfmer minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Uulfweard minister. ✠ Ego Ælfnōð minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Byrchtere minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Wynnelm minister. ✠ Ego Uulfgar minister. ✠ Ego Æðelwine minister. ✠ Ego Byrchtrich minister.

Rubic. Dis is ðæs landes bōc et Dúntúne ðe Æðelræd cynyg edniwan gebōcodæ sanctæ trinitati and sanctæ Pætre and Paulæ intó Ealdan mynstran.

DCXCIX.

ÆÐERÍC, 997.

✠ HER cýð Æðeric on ðissum gewrite hwám he geann ofor his dæg, ðæra æhta ðe him God álæned hæfð. Ðæt is ærest sona mínum hláforde syxti mancusa goldes and mínes swyrdes mid fetele, and ðártó twá hors and twá torgan and twēgen francan; and ic geann Leófwynne mínan wífe ealles ðæs ðe ic læfe hire dæg; and ofor hire dæg gange ðæt land on Boccinge intó Cristes circean ðám hirede for uncera sáule and for mínes fæder ðe hit ær bēgeat, eall búton .

ānre hide, ic gean intō ðære cyrcean ðām preōste
 ðe ðār Gode þeōwað; and ic geann ðæs æt Ræ-
 gene be westan intō sancte Paule ðām bisceope tō
 geleohtenne, and ðār on Godes folce Cristendōm tō
 dælenne; and ic geann ðartō twēgra hida ðe Eādrīc
 grafelað ælce geare mid healfum pūnde and mid ānre
 gāran; and ic geann be eāstan strāte ægðer ge wudas
 ge feldas Ælfstāne bisceope intō Coppanforde, and
 ðæs heges on Glæsne; and ic geann ðæs landes æt
 norðhō healf intō sancte Gregorie on Sūðbyrig, and
 healf intō sancte Eādmunde on Bederīces wyrðe. Nū
 bidde ic ðone bisceop Ælfstān ðæt he āmundige mine
 lāfe and ða þing ðe ic hyre lāfe, and gif him God lifes
 geunne leng ðonne unc, ðæt he gefultumige ðæt ælc
 ðāra þinga stande ðe ic gecwēden hæbbe.

DCC.

ÆDELRED, 998.

✠ OMNIPOTENS Christus saluator mundi, cuius
 coaeternum cum patre sanctoque spiritu regnum nec
 incipit nec desinit in saeculum, qui in extremo cadu-
 corum margine per uterum beatae uirginis incarnatus,
 pro redemptione generis humani in ara sanctae crucis
 semet ipsum patienter in odorem suauitatis immolari
 permisit, euangelicis nos edocet institutis, ut, quanto
 magis mundanae uolubilitatis dies, sicut umbra prae-
 tereunt, et caduca labentis saeculi momenta uelut
 fumus deficiunt; tanto instantius illuc tendat nostrae
 mentis intentio, ubi non annua sed continua et ineffa-
 bili dulcedine referta pascalium deliciarum refectio,
 ubi tranquilla est et suavis sanctorum in saecula sae-
 culorum exultatio, et sine fine perpetua cum deo uiuo
 et uero omnium bonorum possessio. Cuius gratuita
 pietati cum omni est affectu gratias agendum, quod
 suorum corda fidelium sancti spiritus illustratione in

amorem sui nominis inflammat, et ut sanctos eius pia mente uenerentur inspirat, ut quod nostra possibilitate consequi nequimus eorum nobis suffragio posse donari speremus, qui ei in illa diuinae contemplationis gloria adunati, aeternae beatitudinis sunt diademate coronati. Quod in interioris animi secreto pertractans, ego Æðelred, deifica annuente clementia, gentis Anglorum basileus, omnipotenti Christo sanctoque apostolo eius Andreae germano beati principis apostolorum Simonis Petri, quoddam ruris æt Bromleage territorium, cuius circuitus ambitum et distributionis funiculum patria dimensione syx sulunga prouinciales solent appellare, et utilitatem siluarum ad eandem terram pertinentium in Andrede, quod utrumque in tempore iuuentutis meae a Hrofensis aecclesiae diocesi quibusdam instigantibus abstraxi, libens beneuolus ac deuotus restituo. Cuius tamen rapinae praedationem non tam crudeliter quam ignoranter, et maxime Æðelsino quodam infoelice dei omnipotentis ac totius populi inimico instigante, neque eius iniquae suasioni incaute consentiente fieri iussi. Qui, inter caetera quae saepe commisit. furti et rapinae flagitia, publicus hostis inuentus, et tantum malitiae suae frena laxauit, ut non solum uulgo quoscumque posset inuaderet, sed ut meam quoque puerilem ignorantiam calliditatis suae laqueo circumueniens inretiret; et ut tantum flagitii committerem improbe, praefati sancti loci praedo incitaret, insuper idoneum et fidelem michi praepositum mea ab eius inuasionem defendentem occideret. Unde et iusto exigente iudicio, disposui merito eum omni dignitate priuari, ut qui iniuste rapuit aliena iuste amitteret propria. Nunc autem quia superna michi parcente clementia ad intelligibilem aetatem perueni, et quae pueriliter gessi in melius emendare decreui, iccirco, domini compunctus gratia, quicquid tunc instigante maligno contra sanctum dei apostolum me inique egisse re-

cogito ; totum nunc coram deo, cum flebili cordis contritione poeniteo, et quaeque opportuna ad eundem locum pertinentia libenter restauro, sperans poenitentiae meae lacrimas suscipi, et prioris ignorantiae uincula solui ab eo, ‘ Qui non uult mortem peccatoris, sed ut magis conuertatur et uiuat;’ credens me et gratiam inuenire in conspectu apostoli, qui in populo suo mitissimus apparuit, et pro crucifigentibus se exorauit. Et ut toto corde praefatum rus ad aecclesiam eiusdem beati apostoli me restituere ueraciter approbarem, hoc restitutionis testamentum sanctae et indiuiduae trinitati scribere concessi, et manu mea Godwino praefatae aecclesiae antistiti michi tota deuotione fideli in conuentu praesentia optimatum meorum tradidi, cum diuinae maiestatis auctoritate et mea praecipiens, ut nullus successorum meorum, qui post me regnaturi sunt in gente Anglorum, sed nec ulla alia cuiuslibet altioris aut inferioris dignitatis persona, hanc tellurem occasione qualibet inuadere praesumat, sed semper imposterum portio ipsa ad usum praefatae episcopalis sedis episcopi qui nunc eam regit, et hoc renouationis testamentum me donante impetrauit, et omnium qui ei in episcopatum successuri sunt, ab omni terrena seruitute cum omnibus ad se rite pertinentibus libera permaneat, tribus exceptis, rata expeditione, pontis arcisue reparatione. Si quis igitur hanc diuinam pariter et meam auctoritatem facibus auariciae aestuans, aut arrogantiae fastu tumidus inmutare praesumpserit, aeternae maledictioni subiaceat, et cum diabolo et angelis eius in inferno sine fine damnatus intereat, nisi digne poeniteat quod iniqua praesumptione deliquit. His limitibus idem rus hinc inde gyratur, etc. Anno dominicae incarnationis .DCCCC.XCVIII. indictione .XI. recurrente annua pascali solennitate, qua uerus agnus pro nostra omnium redemptione immolatus, destructo mortis imperio resurrexit, et credentibus regna coelorum pate-

fecit. Scripta est haec carta, et me donante in manus episcopi Godwini, ad aecclesiam sancti Andreae apostoli, tradita, his testibus unanimiter adclamationem praebentibus.

✠ Ego Æðelred diuina gratia fauente rex Anglorum huius renouationis testamentum scribere concessi.
 ✠ Ego Ælfric Doruernensis aecclesiae archiepiscopus assensum praebui. ✠ Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Uintoniensis aecclesiae episcopus adqueui.
 ✠ Ego Ælfheah episcopus corroborauit. ✠ Ego Æscwig episcopus consignauit. ✠ Ego Aðulf episcopus consolidauit. ✠ Ego Wulfstan episcopus consigillauit. ✠ Ego Ælfwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi. ✠ Ego Ordbirht episcopus corroborauit. ✠ Ego Ealdred episcopus consignauit. ✠ Ego Ælfwine episcopus conclusi. ✠ Ego Æðelstan clito. ✠ Ego Egcbirht clito. ✠ Ego Eadmund clito. ✠ Ego Eadred clito. ✠ Ego Eadwi clito. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Wulfgar abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Lyfing abbas. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Wulfget minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Wulfheah minister. ✠ Ego Sigered minister. ✠ Ego Sigweard minister. ✠ Ego Fræna minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Wynnelm minister. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Nos omnes optimates consensimus.

DCCI.

* ÆDELRED, 998.

✠ ANNO incarnationis dominicae .DCCCC. nonagesimo octauo. Ego Æðelredus totius Albionis dei gubernante moderamine basileus, suadente archiepiscopo Ælfrico, cum consilio meorum episcoporum ac principum seu nobilium michique fidelium assistentium, annui episcopo Wlsino ordinare monachicae conuersationis normam castamque uitam et deo amabilem, secundum institutionem sancti patris Benedicti in coenobio Scireburnensis aecclesiae, ea ratione, uidelicet, ut quisquis successor ei aduenerit, siue pius siue crudelis, non habeat facultatem male tractare res monachorum; sit pastor non tyrannus, gubernet ad fratrum utilitatem secundum pastorem auctoritatem non ad lupinam rapacitatem, pascat suos ad se sequentes, habeat ipse solus uictum inter fratres, sicut scriptum est, 'Principem populorum te constitui, esto in illis quasi unus ex illis.' Regat ipse iuxta animarum et corporum utilitatem substantiam monasterii ita duntaxat ut fratrum consilio non sit ignotum quicquid agatur. Et si forte, quod absit, euenerit ut pastor et grex discordantur, semper ad examen archiepiscopi reseruatur, et ipse regi intimet ut iusta correctio sequatur. Et quia mos minime apud nos consentit ut in episcopali sede abbas constituatur, fiat ipse episcopus eis abbas et pater, et ipsi fratres obedientes ei sint sicuti filii et monachi cum castitate et humilitate et subiectione secundum disciplinam almi patris nostri Benedicti, ut una brauium aeternae coronae accipere mereantur. Et quoniam, sicut ait apostolus, 'Nos sumus in quos fines saeculorum deuenerunt,' et multiplicato iam genere humano, adeo ut per plures gr̃c¹ inopiae ruris non habentes ubi uel arando uel fodiendo

¹ Sic MS.

agriculturam exercentes uictum adipiscantur, insuper et crescente philargyria nonnullorum, ut quisque rapiat sibi quod potuerit, optimum duxerunt priores nostri ut omnis lis terminis certis adnulletur, ideoque territoria causa concordiae assuescere nuper inter mundanos coepere, ut portionem quisque propriae telluris libere excolat. Quorum ego exempla imitatus, rus praedicti coenobii hac cartula annotari censeo: hoc est in ipsa Scireburna centum agelli in loco qui dicitur Stocland, et praedium monasterii sicut Wlsinus episcopus fossis sepibusque gyrare curauit: deinde nouem cassatos in loco qui ab incolis Holancumb nuncupatur; item in Halganstoke .xv. in Dorford .vii. in Bradanford .x. in Wonburna .v. in Westun .viii. in Stapulbreicge .xx. in Wulfheardigstoke .x. in Cumbtun .viii. in Osanstoke .ii. et massam unam iuxta ripam maris quae dicitur æt Lim. Et quicquid deus his auxerit ex donis fidelium continua securitate et iugi libertate possideant fratres inibi degentes, tribus exceptis, quae omnibus communicata sunt, scilicet, expeditione, pontis arcisue restauratione; tamen nulli debitores sint in rogi constructione eo quod monasterium hoc opus indigere nouimus. Si forte, quod absit, hanc nostram donationem quispiam annullare temptauerit et ad libitus proprios deflectere, sciat se aequissimo iudici rationem redditurum clangente tuba archangeli extremo examine, ubi omnis aequitas et iustitia, Christo iudicante, cunctis manifestabitur.

Ego Æselredus rex Anglorum hanc libertatem concedo saepedicto monasterio sub episcopo quemcunque elegerit semper regendo et signaculo sanctae crucis ✠ hanc munificentiam consigno coram his testibus. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus hoc donum data michi benedictione firmaui. ✠ Ego Ealdulf archiepiscopus libens faui atque consensi. ✠ Ego Wlstanus episcopus hoc idem affirmaui. ✠ Ego Ælpheagus

episcopus consensum praebui. ✠ Ego Wlsinus episcopus hoc meum desiderium ad perfectum usque perduxī. ✠ Ego Ælfwinus episcopus hilari mente concessi. ✠ Ego Æðelward dux gratanter corroboravi. ✠ Ego Ælfric dux consentaneus fui. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Wlfgar abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Godwine abbas. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ordulf minister. ✠ Wulfget minister. ✠ Brihtmær minister. ✠ Leofwine minister. ✠ Brihtric minister. ✠ Wulfnoð minister.

DCCII.

* WULFSINE, 998.

✠ IN nomine domini! Ego Wlsinus, gratia dei episcopus, constituo et ordino sapientes monachos in matre aecclesiarum sanctae Mariae Scireburniae, iussu et consilio regis Æðelredi, et hortatu Ælfrici archipraesulis et omnium episcoporum, et consensu principum totius Angliae, expulsis clericis, trado etiam eis territoria et possessiones quas habuerunt ab initio qui sancto loco deseruierunt ad gloriam et laudem dei, et ad honorem et reuerentiam antecessorum et successorum meorum; et unum cassatum in ipsa uilla, et omnem decimam episcopii eiusdem uillae in omnibus rebus, et decimum agrum in tota uilla in decimam, et .XXIIII. carucarum onera de silua per omnes annos, statuo eis ad remedium animae meae, et regum, et pontificum, et principum, et aecclesias et terras liberas a regali exactione, et a tributis, in omni ciuitate et mercatu. Si quis haec permutare uoluerit, excommunico eum a regno dei. Data Lundoniae, indictione .XI. praesente rege coram omni concilio.

DCCIII.

ÆDELRED, 999.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificante disponit! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent; attamen pro incerta futurorum mutabilitate annorum cyrographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Æselred, totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam .xv. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Cyrne nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae beatae dei genitricis Mariae, qui celebri Abbendona nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, aquarumque cursibus, Uulfgaro obtinente abbate, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Est sane praefata terra Cyrne de illis uillulis quas pridem quidam comes uocitamine Ælfric a quadam matrona Eatflæd nomine diripuit, et sibi in propriam haereditatem usurpauit; ac deinde temporum uariante uice, necne instigante humani generis peruersissimo temptatore diabolo, contra deum meumque regale imperium multa et inaudita miserabiliter committens piacula, episcoporum, ducum, omniumque huius regni optimatum, unanimo legali consilio aequissimoque iudicio, in uilla regia, quae Anglica appellatione Cirneceastre dicitur, ipso extra patriam in exilium addicto, non solum illae quas a praefata muliere abstraxit, sed et caeterae omnes quas iure possidebat haereditario, sibi ac omni suae posteritati interdictae fuerunt, mihique in proprium ius

habendi donandique firmiter et immobiliter sunt aeternaliter deputatae. Ego quoque post haec, cum consilio et precatu optimatum meorum concessi, quatinus praefata uidua sua direpta resumeret, ac, uita comite, possideret; quae humiliter suscipiens et rationabiliter fruens, in ultimo huius labilis uitae termino omnes mihi beneuola mente in proprium ius restituit. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquem libellum ob istarum apicum adnihilationem in palam producere, omni modo in nomine sanctae trinitatis ab omnibus christianis interdico; ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis, ut nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur. Denique uero, si quis nostrae dapsilitatis donum uiolare fraudulenter temptauerit, sciat se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Praedicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit. Ærest on cattes stân; fram cattes stâne andlang fyrh on huredes mōr; of huredes mōre on ða heân streat; andlang ðære heân stræte on motera ford; of motera forde andlang motera lace ðæt on oteres hām; of oteres hamme innan Cyrne; andlang Cyrne on nunnena pōl; of nunnena pōle on hāran stân; of ðān hāran stâne on ðonne hāran wiðig; of ðān hāran wigie innan Temese; ūp andlang Temese on hodes lace; andlang hodes lace ūp on ðæt eā denn ðe man hæt west eā; andlang ðæs eā dennes ðe est on Cyrne; ūp andlang Cyrne ðæt on āne lide lace; andlang ðære læce ðæt eft on cates stân ðær hit ær onfeng. Acta est praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCC.XCIX. indictione .XII. his testibus consentientibus, quorum inferius nomina karaxantur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum hoc taumate agiae crucis roborauī. ✠ Ego Ælfric Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis beneuolentiam subscripsi. ✠ Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae archipraesul hilari uultu consensi. ✠ Ego Ælfheah praesul sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Uulfstan episcopus corroborauī. ✠ Ego Ælfheah episcopus consolidauī. ✠ Ego Æscuuig episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus depinxi. ✠ Ego Ordbriht episcopus annotauī. ✠ Ego Goduine episcopus subscripsi. ✠ Ego Æðelstan episcopus ad-
 quieui. ✠ Ego Uuifsie episcopus consignauī. ✠ Ego Lyfingc episcopus non renui. ✠ Ego Ælfuold episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfðryð mater eiusdem regis fautrix extiti. ✠ Ego Æðelstan eiusdem regis filius non interdixi. [✠ Ego Eadred eiusdem quoque regis filius mihi placere professus sum.] ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofsigc dux. ✠ Ego Leofuine dux. ✠ Ego Ælfuueard abbas. ✠ Ego Uulfgar gaudens dictauī abbas. ✠ Ego Ælfsige [Ceās] abbas. ✠ Ego Kenulf abbas. ✠ Ego Ælfsige [Elig] abbas. ✠ Ego Æðelnoð abbas. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Brihtuuold minister. ✠ Ego Uulfheah minister. ✠ Ego Uulfgeat minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Uulfric minister. [✠ Ego Leofric. ✠ Ego Ælfwig. ✠ Ego Eadwold. ✠ Ego Æðelmar filius Æðelwold. ✠ Ego Æðelwold. ✠ Ego Ælfgar mæð.]

DCCIV.

ÆDELRED.

✠ HER swutelað on ðison gewrite hū Æðelred kyning geūðe ðæt Æðerices cwyde æt Boccinge standan mōste. Hit wæs manegon earon ær Æðeric forð-

ferde, ðæt ðām kincge wæs gesæd ðæt he wære on ðām unræde, ðæt man sceolde on Eást-Sexon Swegen underfôn ða he ærest þyder mid flotan com; and se cingc hit on mycele gewitnyssse Sigeríce arcebisceope cƿōde ðe his forespeca ða wæs for ðæs landes þingon æt Boccinge ðe he intō Cristes cyrcean becweden hæfde. Ða wæs he ƿisse spæce ægðer ge on life ge æfter ungeladod ge ungebett, oð his lāf his hergeatu ðām cingce tō Cōcham brohte, ðær he his witan wīdan gesomnod hæfde. Ða wolde se cingc ða spæce beforan eallon his witan, ūphebban and cwæð ðæt Leófsige ealdorman and mænige men ðære spæce gecnæwe wæron. Ða bæd seð wuduwe Ælfríc arcebisceop ðe hire forespeca wæs, and Æðelmær ðæt hig ðone cingc bædon ðæt heō mōste gesyllan hire morgengyfe intō Cristes cyrcean for ðone cingc and ealne his leódscype, wið ðām ðe se cingc ða egeslīcan onspæce ālete, and his cwyde stande mōste, ðæt is swā hit hēr beforan cwyð, ðæt land æt Boccinge intō Cristes cyrcean, and his oðre land āre intō oðran hālgan stowan swā his cwyde swutelað. Ða God forgyldde ðām cingce, ge-tiðode he ðæs for Cristes lufan and sancta Marian and sancte Dūnstānes and ealra ðæra hāligra ðe æt Cristes cyrcean restað, ðæs costes ðe heō ƿis gelæste and his cwyde fæste stōde. Ðeós swutelung wæs þærrihte gewiten and beforan ðām cingce and ðām witon gerædd. Ðis syndon ðæra manna naman ðe ƿisis tō gewitnesse wæron.

Ælfríc arcebisceop and Ælfhēh bisceop on Wintaceastre; and Wulfsige bisceop on Dorsæton; and Godwine bisceop on Hrofeceastre; and Leófwine ealdorman; and Leófwine ealdorman; and Ælsige abbod; and Wulfgár abbod; and Byrhtelm abbod; and Lyfincg abbod; and Ælfwold abbod; and Æðelmær; and Ordulf; and Wulfget; and Fræna; and Wulfríc Wulfrúne sunu; and ealle ða þegnas ðe ðær wīdan gegaderode wæron, ægðer ge of West-Sexan, ge of

Myrcean, ge of Denon, ge of Englon. Disa gewrita syndon preo; an is æt Christes cyrcean, oðer æt ðæs cinges hāligdōme, þridde hæfð seō wuduwe.

DCCV.

ÆDELRED, 1001.

✠ **ƿ** IN nomine excelsi tonantes cuius nutu & miseratione a pio patre preditus. Ego æpelred rex totius insule cum consensu & licentia optimatum meorum aliorumq; meorum fidelium. Dabo & libenti animo concedo. clofie. quamdam ruris particulam hoc est .xx.v. mansos in loco quem ruricoli uocitant. æt yceantune. in hereditatem perp&uam & semper liber permaneant notis & ignotis magni ac modicis ad habendam & tradendam qualicumque noluerit relinquat. ab omni tributo & seruitute regali nisi constructione pontis. & arcis edificatione & hostium expeditione. Actum est autem hoc mee concessionis donum. Anno dñice incarnationis. Mille .i. indict. .xiiii. Istis terminibus circumcincta ista terra. ✠ Æryst of stanforda ondlong sices on þone stan 7 þonan on þone ælrenan stob of þam stobbe on mid þone mere of þam mere in ycenan up ondlong ycenan to cærssan wyllan of cærssan willan in þone ælrenan stob 7 þonan on þa hehan æc on wulluht grafe middum of þære æc to þæm wiðin bedde 7 þonan to sic hlawe of þæm hlawe to þæm lytlan hlawe 7 þonan to haran mere of haran mere to orman ho 7 þonan to snaw forda 7 dune ondlong ea to þæm ælrenan stobbe þonan to hwerfel dice swa þonan to wullafes wællan 7 to fasan dæles hyllæ 7 swa þonan to þæm ælrenan stobbe 7 þanon to þæm þyrnbedde 7 swa to cuppan wællan 7 to holan wyllan 7 eft in stanford. 7 seo hid æt earnlege belimpeð into yceantune mid þissum gemærum. æryst of þære burnan in þone holan

broc ondlong broces on hwitan lege 7 swa on þone smalan hæð of þæm hæðe in þone longan dic ondlong dices in þone ealdan weg of þæm wege in þa æspan 7 þonan in pocalege broc 7 swa ondlong broces in þa burnan swa ondlong burnan eft in holan broc 7 an haga in wærin c wicum into yceantune 7 healf þ land æt suðham innur 7 uttur on tofte 7 on crofte into yceantune. Isti sunt testes huius donationis quorum nomina subtus notantur.

✠ Ego æþelred rex & rector angul sexna firmam solidatim tribuens signū cru ✠ cis infigendo subscrip̃.

✠ Ego ælfric dorouernensis æcc̃læ archieps̃.

✠ Ego ealdulf eborace ciuitatis archiepiscopus

Ego æþestan. æþeling

Ego Eadmund æþelincg

✠ Ego ælfeh wintoniensis æcc̃læ episcopus

✠ Ego wulfstan lundoniensis æcc̃læ episcopus

✠ Ego aþulfus herefordensis æcc̃læ episcopus

✠ Ego ordbyrht episcopus confirmanī

✠ Ego æþestan eþs

✠ Ego ordulf minister

✠ Ego leofingc eþs

✠ Ego æþelmær minist

✠ ælfric dux

✠ Ego wulfeh minister

✠ Ego ælfylm dux

✠ Ego wulfgeat minister

✠ Ego leofwine dux

✠ Ego æþelric minister

✠ Ego leofsige dux

✠ Ego eadric minister

✠ Ego ælfsie aþþ

✠ Ego wulfric m̃.

✠ Ego wulfgar aþþ

✠ Ego frana m̃

✠ Ego leofric aþþ

✠ Ego morcar m̃

✠ Ego alfwold aþþ

✠ Ego osulf m̃.

✠ Ego kenulf aþþ

✠ Ego guðmund.

✠ Ego eadnoð aþþ

✠ Ego godwine.

✠ Om̃s itaq; componimus ut si quis turgido superbie sp̃u inflatus paruipendens precepta priorū & hanc subscriptionis ñræ sigillū librumq; presolidatum uiolare aut confringere temptauerit sciat se alienatum de terra uiuentium & ante tribunal xp̃i rationem redditurum .:

Dorso. þis is þara .xxv. hida boc þe æþelred
cyngc gebocode . yceantun . clofige his þegne a on
'ece' erfe . to geofenne 7 to geldenne ær dæge 7 æft
dæge ðæm þe him leofest seo ;

DCCVI.

ÆDELRED, 1001.

✠ CONDITOR creaturarum uniuersalium, seu quae
in secretis coelestibus oculis hactenus latent humanis,
seu quae in terris uisibiliter patent, seu quae in pro-
fundis gurgitibus fluctuagis circumquaque trahant
discursibus, in suae incommutabilitatis firmissima
aeternaliter regnante stabilitate ; cunctaque ab ipso,
et per ipsum, et in ipso condita, redempta, uiuificata
sunt ineffabili suae maiestatis regente priuilegio ; huius
aerumpnosae ac miserrimae uitae instabilitas flebilibus
querimoniis suae defectionis iam iamque superue-
nientis laboriosum praenunciat terminum, quippe cum
ueritatis praeconiumque se post notam protoplasti
praeuaricationem, carnem nostrae mortalitatis, ut eam
inmortalem postmodum redderet ex intemerato sem-
per uirginis utero, pro salute totius humani generis
induere dignata est, nostra suscipiens, suaeque aut
relinquens, inter caetera suae ammonitionis eloquia
ita dicendo omnibus proclamarat, ' Cum uideritis
haec fieri, scitote, quod prope est regnum dei ; amen
dico uobis quia non praeteribit generatio haec, donec
omnia fiant : coelum et terra transibunt, uerba au-
tem mea non transibunt.' Attamen alicubi fidelium
undique consulendo saluti, lucrumque requirens quas
proprio liuore redemit animarum saluberrimum, ut ita
dixerim, subministrauit antidotum, taliter uniuersos
commonens, ' Uendite quae possidetis et date ele-
mosinam, et ecce omnia munda sunt uobis.' Talibus
mandatorum Christi sentenciis a meis frequentius

praemonitus consiliariis, et ab ipso summo omnium largitore bonorum dirissimis hostium grauiter nos depopulancium creberrime angustiatum flagellis, ego Æðelredus rex Anglorum, ut supradictae merear particeps fore promissionis, quoddam Christo et sancto suo germano, scilicet meo, Eadwardo, quem proprio cruore perfusum per multiplicia uirtutum signa, ipse dominus nostris mirificare dignatus est temporibus, cum adiacente undique uilla humili deuotione offero coenobium quod uulgariter æt Bradeforda cognominatur, hoc mecum sub sapientum meorum testimonio tacite praeiudicans, ut supradictum donum sancto semper subiaceat monasterio æt Scestesbirio uocitato, ac ditioni uenerabilis familiae sanctimonialium inibi degentium, quatenus aduersus barbarorum insidias ipsa religiosa congregatio cum beati martyris caeterorumque sanctorum reliquiis ibidem deo seruiendi impenetrabile optineat confugium. Et adepto postmodum si dei misericordia ita prouiderit pacis tempore rursus ad pristinum reuertantur statum, ea tamen ratione, ut in loco quem domino optuli pars aliquantula ex ipsa remaneat familia, quae diuini operis sedula inibi iugiter expleat officia, hocque an fieri possit sapienti consilio prioris praemeditetur industria. Sin alias praeuideat rectoris examinatio, unde ibidem continue exerceatur ordo psalmodiae, ut autem ista nostra donatio incommutabilem capiat stabilitatem, et ut praesentes quid obseruent uel quid subsequantur certius agnoscant futuri, hoc interea hac scedula annotari dignum duxi, quatinus praescripta uilla cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, pascuis, pratis, ita sane ut ego ipse illam in usus possederam proprios uenerabili supradictae familiae Christo sanctoque martyri incessanter famulanti semper subiugetur liberrima, tribus tantummodo exceptis communium laborum utilitatibus; si contingat expeditionem promoueri, arcem pontemque construi. Hocque

regia praecipimus auctoritate ut nullus elatio, uel musitatio altioris aut inferioris personae hanc nostram donationem euertere seu minorare praesumat, hoc solummodo aduersus omnia contradicentium machinamenta nostrae dapsilitatis praeualente priuilegio; praesertim cum ego hoc non priuatim pro remedio animae meae sed pro tocius nostrae genealogiae, qui uel olim praeterierunt uel in posterum forte uenturi sunt generali salute dictauerim; nec istud decretum nostris tantum temporibus perduret immutabile, uerum etiam et successorum meorum diebus quos, quales, qui seu quoti futuri sunt dei praescit aeterna praedestinatio. Quisquis autem hanc nostram munificentiam amplificare studuerit, augeatur ei in praesenti temporis quieti longaeuitas, et in futuro centuplicatae retributionis coeleste praemium. Qui uero euertere aut in aliud quid transferre satagerit, adbreuientur hic dies uitae ipsius; ut cum hiis qui Christo resistere nituntur in inferiori prolongentur inferno, ni uelocius recedat a peruersa meditatione, et eum quem offendere non metuit, dignis poenitentiae lamentis placare festinauerit. Hiis confiniis praescripta circumcingitur tellus. Ærest of seuen pirien on ðære here wai, ðe schet sūðward wiðūten acceslegle wurð út wrindes holt and swā anlang Herewines tō Ælfwines hlipgate; fram ðane hlipgate forð be is landshare inne Auene; swā forð be strēme inne byssi; swā ūppe bissy on wret; swā onlonghes wret ðat it comet tō Brisnōdes landshare scu.t.n; forð be his landshare inne swīnbrōch; forð be brōke inne pumberig; út þurh pumberig inne tefleforð; forð mid strēme ðat it cumet tō Ælfwerdes landimare at wutenhām; ðannes of wigewen brōke forð be Leófwines imare innen Auene; forð be Auene ðat it cumet tō Ferseforð ðes abbotes imare innen Mitford; of ðanne forde gyet be ðes abbotes imare; eft intō Auene; swo in ðær be Auene ðat it cumet eft tō ðes abbotes imare tō Wer-

léghe; swā be ðes abbotes imare tō Ælfgāres imare at Farnléghe; forð be is imare oð ðat it cumet tō ðes kinges imare at Heselberi; forð be ðes kinges imare ðat it cumet tō Ælfgāres imare at Attenwrðe; forð be is imare ðat it cumet tō Leófwines landimare at Cosehām; of ðān imare tō ðes aldremannes imare at Wítlēge; forð be ðanne imare ðat it comet tō Ælfwiges imare at Broctūne tō ðanne wude ðe ierað intō Broctūne; eft at seuen pirien; forð be Ælfnōðes imare innen Æðelwines imare at Chaldfelde; of his imare innen Ælfwines imare ðe Horderes; forð be his imare innen Ælphwines imare at Broctūne; eft intō ðe pyrien. Scripta est siquidem haec cartula anno dominicae incarnationis millesimo primo, indictione .xliii^a. horum testimonio sapientum quorum onomata inferius descripta esse cernuntur.

Ego Æðelredus rex hanc largitatem Christo sanctoque martyri Eadwardo humili optuli deuotione et ne nostra oblatio obliuionem forsitan inposterum sortiretur omnia prout gesta sunt hac in scedula exprimi mandauī ✠. Ego Ælfric Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus confirmaui ✠. Ego Ealdulf Eboracensis aecclesiae archiepiscopus condixi ✠. Ego Ælfstan Uuentanae aecclesiae episcopus conscripsi ✠. Ego Wlstan Londoniensis aecclesiae episcopus conclusi ✠. Ego Ordbricht Australium Saxonum episcopus consigillaui ✠. Ego Ælphech Licetfeldensis aecclesiae episcopus conqueui ✠. Ego Liefwine Fontanae aecclesiae episcopus coadunauī ✠. Ego Wlfsige Scirburnensis aecclesiae episcopus consensi ✠. Ego Æðelstan filius regis ✠. Ego Ecgebirht filius regis ✠. Ego Eadmund filius regis ✠. Ego Eadred filius regis ✠. Ego Eadwig filius regis ✠. Ego Eadgar filius regis ✠. Ego Aðulf Herefordensis aecclesiae episcopus ✠. Ego Alwoto¹ Cridiensis aecclesiae episcopus ✠. Ego Godwine Rouecensis aecclesiae episcopus ✠.

¹ Sic MS.

Ego Ælfgar Orientalium Anglorum episcopus ✠.
 Ego Æscwig Dorcensis aecclesiae episcopus ✠. Ego
 Æðelred Cornubiensis aecclesiae episcopus ✠. Ego
 Sigeferð Lindissi aecclesiae episcopus ✠. Ego Ælf-
 werd abbas ✠. Ego Ælsige abbas ✠. Ego Wlfgar
 abbas ✠. Ego Ælfuere abbas ✠. Ego Ælsige
 abbas ✠. Ego Leofric abbas ✠. Ego Godwinne
 abbas ✠. Ego Ælfric dux ✠. Ego Ælfhelm dux
 ✠. Ego Leofsige dux ✠. Ego Leofwine dux ✠.
 Ego Æðelmar minister ✠. Ego Ordulf minister ✠.
 Ego Wlfheah minister ✠. Ego Eadric minister ✠.
 Ego Wluric minister ✠. Ego Æðelric minister ✠.
 Ego Siwerd minister ✠. Ego Sired minister ✠.
 Ego Wlfgar minister ✠. Ego Leofwine minister ✠.

DCCVII.

ÆDELRED, 1002.

✠ POSTQUAM protoplastus inuida ueneniferi ser-
 pentis deceptus uersutia, stola immortalitatis deposita,
 foelicissimam paradisiacae amoenitatis amiserat beati-
 tudinem, mortis illico cunctis postmodum ineuitabilem
 sortitus sententiam, in hanc miserrimam et aerumpnis
 plenissimam detrusus est peregrinationem, domino
 sibi tale pronunciante praeconium, ‘Terra es, et in ter-
 ram reuerteris,’ unde et ab ipsius stirpis origine demo-
 niacae potestatis iugum in omnes aggrauatum est
 posteros, adeo [ut] cunctis ferme mortalibus portae pate-
 rent infernales, clausis amissae foelicitatis firmissime
 ianuis, donec unicus aeterni patris uerbigena crea-
 turam suae imaginis, quam per se factam meminerat
 inimico sibi que ab initio contrario subditam, et ad
 poenas ruere gehennales dolens, in extrema fere huius
 caduci saeculi margine carne uelatus uirginali deus
 immortalis hominem indueret mortalem, initaque ueri
 dei et ueri hominis persona, homo inter homines

apparere atque conuersari dignatus est. Quod mysterium diabolo in tantum celabatur, ut eum eisdem modis quibus primum prostrauerat hominem aggredi non diffideret, autumans se et ipsum qui deus in homine latebat suo posse mancipare dominio, sed ab ipso tripharia confossus responsione, abcessit inanis et uacuus inferos petendo suae tumidae praeparatos adinuentioni. Hinc ipsa ueritas hominem ad imaginem et similitudinem sui conditum reformare, atque ab hostili eruere disponens tyrannide uiam patriae coelestis, quam prius in Adam perdidimus in seipso restaurandum rectis corde et paulatim intimare curauit ita dogmatizando, 'Poenitentiam agite, appropinquabit enim regnum coelorum.' Rursumque inter reliqua suae ammonitionis eloquia filios hominum humilitatis sequi hortatur uestigia taliter proclamans. 'Honora patrem tuum et matrem tuam, ut sis longaeuus super terram.' Huiusmodi sententiis multociens a meis praemonitus sapientibus, ego Æðelred gentis gubernator Angligenae totiusque insulae coregulus Britannicae et caeterarum insularum in circuitu adiacentium, quoddam nobile coenobium cum uilla circumquaque sibi connexa, Christo sanctisque omnibus humillima offero depotione, quod uulgares suapte a uicinitate fontis æt Werewelle appellare consueuerunt, cum uillulis quae uel praescripto arcisterio uel uillae, ut praediximus, subiacent circumpositae, quae utriusque portio tota pariter in unam collecta quantitatem in se continet mansarum septuaginta, licet diuersis disiaceat in locis; ut sit praetitulatum monasterium cum omnibus quae suprataxata sunt ad se rite pertinentibus omni mundiali iugo liberrimum. Et hoc deuote ipse omnium largitori bonorum optuli pro remedio animae patris mei Eadgari et matris meae Ælfðryð uocitatae, quod ipsa dum uixit possedit et iugi extruere aggressa est diligentia. Existimaui etiam me participem fore retributionis aeternae in elemosi-

naria partitione possessionis transitoriae; atque iccirco hoc egi, ne me argui pertimescerem ante districti tribunal iudicis si supramemoratam ipsius sententiam dum scirem quid in oculis suae maiestatis esset placitum, contempsisse seu neglexisse conuincerer. Adhuc autem ut in illo tremendo examine misericordiam in conspectu tam iusti censoris inuenire, et in dextera parte inter oues ascisci merear electas, adiicio munus deuotionis sincerissimae tribuens ad adminiculum uictus et uestitus sanctimonialium in praenotato monasterio Christo sedulo seruientium famulatu, quoddam aliud rus situm in prouincia Saxonum Australium, quod loci accolae Æðelingedene cognominant cassatorum sexaginta, quod et ipsa praedicta regina quamdiu spiraculo uitae potita est sibimet in usus usurpauit proprios; ut subiiciatur huius portio telluris crebrius praescripto coenobio, quatenus illi sanctae familiae ad usus sibi nil desit necessarios, tantum ut laus Christi numquam per murmurationis torpescat grauedinem, nec regulae sanctae frigescat obseruantia praeualente qualibet naturalis inopia refoctionis. Ut uero istud nostrum decretum stabile capiat solidamentum, huius curam regiminis commendo abbatissae uenerabili Heanfled agnominatae quae ad eundem sanctum locum, ipsum honoris, et ut uerius dicam oneris, sortita est gradum, ut ipsa haec omnia, quamdiu spiritum gesserit uitalem, diligenti cura iuxta dei uelle praeordinet; postque sui defectum excessus habeat ipsa religiosa congregatio cum sui consilio metropolitani sibi inter se arbitrium eligendi, si inter eas talis inueniri possit, cui more omnes obediant regulari. Perduret siquidem istud coenobium uillaque quam praetitulauimus cum uniuersis appendiciis sibi iure subiacentibus, campis, siluis, pascuis, pratis, aquarum decursibus, gronnis, piscationum hostiis, iugi securissimum libertate, sequestratis solummodo trium causis necessitatum communium, si contingat expedi-

tionem educi, arcem seu pontem redintegrari. Et ne fastidium faciam in multiloquii prolongatione, omnes Christum timentes per eius adiuro crucifixionem, ne quispiam elationis inflatus supercilio hoc nostrum munus quod deo optuli euertere, seu in aliud quid transmutare uel minuere praesumat, seruata aeternaliter a cunctis huius institutione priuilegii. Si quis autem hoc nostrum donum augere studuerit, augeatur ei aeterna foelicitas. Qui uero euertere seu in aliud transferre satagerit, duplicentur illi cum Iuda proditore poenae infernales, nisi celerius cum poenitentiae singultu a sua respiscat fatuitate. Scripta siquidem est haec cartula anno dominicae incarnationis millesimo secundo, hiis unanimi conspirantibus testimonio quorum inferius subsequuntur onomata.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum hoc munus Christo deuote offerens ne forsán postero tempore obliuioni traderetur hac scedula titulari mandauí. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ecgbýrht filius regis. ✠ Ego Eadmund filius regis. ✠ Ego Eadred filius regis. ✠ Ego Eadwig filius regis. ✠ Ego Eadgar filius regis. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus ut ita fieret sollicité desudaui. ✠ Ego Ealdulf archiepiscopus adqueiui. ✠ Ego Ealphán episcopus annotaui. ✠ Ego Uulfstan episcopus adsignaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus adunaui. ✠ Ego Brihtric episcopus adsensi. ✠ Ego Saxulf episcopus addixi. ✠ Ego Egwine episcopus adfirmaui. ✠ Ego Godwine episcopus annui. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Ordbyrht episcopus. ✠ Ego Ælfstan episcopus. ✠ Ego Æðelric episcopus. ✠ Ego Sigefers episcopus. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Wlfstan abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Ælfuric abbas. ✠ Ego Keanulf abbas. ✠ Ego Ælfwold abbas. ✠ Ego Godwin abbas. ✠ Ego Wulfric abbas. ✠ Ego Ælfgar abbas. ✠ Ego Willnoð abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego

Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofwin dux. ✠ Ego Æðelmaer minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Wulfgeat minister. ✠ Ego Wulfheah minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Ælfric minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Birhtsige minister. ✠ Ego Leofwyn minister. ✠ Ego Siweard minister. ✠ Ego Sired minister. ✠ Ego Egwin minister. ✠ Ego Leofwyn minister. ✠ Ego Æðelric minister.

Uiginti uero et nouem praedia sunt in urbe Wentana, uariis disiacentia in locis, quae uectigali seruitio praefato subiacent monasterio, omnique alieno permanent extranea dominio et cunctis poenalibus causis suprascripto sancto famulantibus loco, quod uulgari usu ita Anglice dicitur, nigan and .xx. hagen syn-
 don on Wintaceastre ðæt hyrad intō ðām mynstre, mid eallan ðām gerihtum and ðām wītan ðe ðærof árisað. Anno dominicae incarnationis millesimo octauo, regni uero mei tricesimo quarto. Hoc quoque ruris additamentum praenotato sanctimonialium coenobio libens superadiicere curaui; decem, uidelicet, mansas illo in loco sitas qui solito Bulandun nomine solet appellari; eandemque telluris portionem cum omnibus finibus simul et redditibus ad se rite pertinentibus in hoc priuilegio scribere iussi; et cum dei omnipotentis atque mea auctoritate praecipio, ut huius munificentiae dapsilitatem nullus sibi usurpare, uel ausu temerario hanc in aliud quid immutare, et a praefato monasterio uiolenter auferre, praesumat. Sed haec quoque portio iugiter libera permaneant, eadem, scilicet, libertate qua reliquae possessiones quae in hoc priuilegio conscriptae sunt, liberae existunt.

DCCVIII.

ÆDELRIČ, 1002—1014.

✠ ÆDELRIČ bisceop grēt Æðelmær freondlice ;
 and ic cýðe ðæt me is wana æt ðām scýr-gesceatte,
 ðūs micelys ðe mīne forengan hæfdon on ealles
 folces gewitnyse æt Niw ān æt Bubban-
 cumbe, and twā æt Wultūne, .vii. æt Upcer
 .v. æt Cliftūne æt Hiwisc . . . twā æt Wyl-
 lon, ān æt Buchæmatūne .v. æt Dibberwurðe, þreō
 æt Ped ðære abbudyssan ān. Dises ys ealles
 wana þreō and þritig hida of ðām þrim [hund] hidun
 ðe ōðre bisceopas ær hæfdon intō hyra scýre . .
 And gif hit ðīn willa wær[e ðū] mihtest eāðe gedōn
 ðæt ic hyt ealswā hæfde. Git us man s[ecg]ð ðæt
 we ne mōton ðæs [ylcan rihtes wyrðe beōn] æt Holau-
 cumbe ðe we hwīlon ær hæfdon. Donne þolie ic ðūs
 mīceles, ealles and ealles, ðæs ðe mīne forengan
 hæfdon ; ðæt syndon twā and feowertig hida.

DCCIX.

*ÆDELRED, 1004.

✠ ANNO dominicæ incarnationis millesimo quarto,
 indictione secunda, anno uero imperii mei uicesimo
 quinto, dei disponente prouidentia, ego Æðelred, totius
 Albionis monarchiam gubernans, monasterium quod-
 dam in urbe situm quæ Oxoneforde appellatur, ubi
 beata requiescit Frideswide libertate priuilegii auctor-
 itate regali pro cunctipatrantis amore stabiliui, et
 territoria quæ ipsi adiacent Christi archisterio noui
 restauratione libelli recuperaui, cunctisque hanc pagi-
 nam intuentibus qua ratione id actum sit paucis uer-
 borum signis retexam. Omnibus enim in hac patria

degentibus sat constat fore notissimum, quoddam a me decretum cum consilio optimatum satrapumque meorum exiuit, ut cuncti Dani qui in hac insula uelut lolium inter triticum pullulando emergerant, iustissima examinatione necarentur, hocque decretum morte tenus ad effectum perduceretur, ipsi quique in praefata urbe morabantur Dani mortem euadere nitentes, hoc Christi sacrarium fractis per uim ualuis et pessulis, intrantes asylum sibi propugnaculumque contra urbanos suburbanosque inibi fieri decreuerunt; sed cum populus omnis insequens, necessitate compulsus, eos eiicere niteretur nec ualeret, igne tabulis iniecto, hanc aecclesiam, ut liquet, cum munimentis ac libris, combusserunt. Postquam dei adiutorio a me et a meis constat renouata, et ut praefatus sum, retentis priuilegii dignitate cum adiacentibus sibi territoriis in Christi onomate roborata, et omni libertate donata, tam in regalibus exactionibus quam in aecclesiasticis omnino consuetudinibus. Si autem fortuito aliquo contingeret tempore aliquem uesanae mentis, quod absit, irretitum desidia, huiusce donationis nostrae munus, satagente diabolo, defraudare, anathema sanctae dei aecclesiae excipiat aeternum, mortis nisi ante exitum questionem tam calumpniferam ad satisfactionem perducatur exoptabilem. Istis terminis praefati monasterii rura circumcincta clarescunt. **Limites terrae de Winchendon.** This beth the .x. hide londe imere into Winchendon. Erest of Ashullefes well into Beridyke; of the dyke on Hundrede trwe; of the trwe in twam more; of the more into the heuelonde; of the heuelonde into twam well yrythie; of the rythie into Bichenbroke; of that broke into Tame-streme; andlange Tame-streme to Ebbeslade; of the slade to Merewell; fro Merewell to Rugslawe; fro the lawe to the foule putte; fro the putte to Rusbroke; fro Rusbroke to Wottesbroke; fro Wottesbroke into Ashulfes well. De

Wihthull. Thare beth .iii. hide londymere into Wit-
hull. That is fro old Hensislade ofre the cliff into
stony londy wey; fro the wey into the long lowe; fro
the lowe into the Port-strete; fro the strete into
Charewell; so astir strem til it shutt eft into Hensis-
lade. De Bolles, Couele, et Hedyndon. Thare beth
hide londymere into Couelee. Fro Charwell brigge
andlong the streme on that rithe ling
croft; endlong rithes estward to that cometh to other
. shet up norward to the furlonges heued; fro
the haued estward into Merehuth; fro
the huth into the bro into Deneacre;
fro the acre into the ockmere; fro that mere
. . . . fro Restell into broke; fro the broke into
Charwell. de Cudeslawe. Thare beth
.ii. hyde londymere into Cudeslawe. Erest of Port-
strete into Trilliwelle; fro the welle into rithe; fro . .
. to Byshopes more; fro the more into Wynele-
slade into the slade into Wyneles hull; fro
the hulle on hyme. De L rii S. Frides-
wide. This priuilege was idith in Hedington
. . myn owne mynster in Oxenford. There seint
Frideswide alle that fredome that any fre
mynstre frelubest mid sake and mid socna,
mid tol and mid teme, and with of Heding-
ton, and of all the londe that therto be and
in felde and alle other thinge and ryth that y
belyueth and byd us for quike and dede, and alle other
. alle other bennyfeyt, and alle other thinge
that ther Scripta fuit haec scedula
iussu praefati regis in uilla regia, quae appel-
latur, die octauarum beati Andreae apostoli hiis con-
sentientibus p qui subtus notati uidentur.

✠ Ego Æðelredus rex Anglorum hoc priuilegium
Christi nomine perpetua libertate praedicto donau.
✠ Ego Ælfrich Dorou[ernensis] aecclesiae archiprae-

sul corroborauī sub anathemate. ✠ Ego Wulfstan
 Eboracensis ciuitatis archipontifex confirmaui. ✠
 Ego Æðelric Scireburnensis episcopus consensi. ✠
 Ego Ælfgiua thoro consecrata regio hanc donationem
 sublimaui. ✠ Ego Æðelstan regaliū primogenitus
 filiorum cum fratribus meis testis be interfui.
 ✠ Ego Ælfean Wentanus antistes consignaui. ✠
 Ego Ælfstan Fontanensis aecclesiae episcopus conso-
 lidaui. ✠ Ego Ælfun Lundoniensis aecclesiae epi-
 scopus consecraui. ✠ Ego Godwine Lychefeldensis
 aecclesiae episcopus communiui. ✠ Ego Ordbyrt Aus-
 traliū Saxonum episcopus conclusi. ✠ Ego Æðel-
 brit Scireburnensis aecclesiae episcopus consensi. ✠
 Ego Ælfeod Cridiensis aecclesiae episcopus uegetaui.
 ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Leofwyne dux. ✠ Ego
 Wulfgar abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego
 Æðelmer comes. ✠ Ego Ordulf comes. ✠ Ego
 Æðelmer comes. ✠ Ego Ælfryc comes. ✠ Ego
 Ælfgar comes. ✠ Ego Goda minister. ✠ Ego
 Æðelwerd comes. ✠ Ego Æðelwyne comes. ✠
 Ego Ordmere comes. ✠ Ego Leofwyne comes. ✠
 Ego Godwyne comes.

 DCCX.

ÆÐELRED, 1004.

✠ POSTQUAM malesuada ueneniferi serpentis sug-
 gestio primum generis humani parentem inuidia
 fraudulentī seduxit edulio pomi mortis continuo sen-
 tentia, huiusque uitae aerumnosa ipsi protoplasto op-
 ponitur peregrinatio; unde et in posteros mortiferae
 cumulus damnationis ob multiplices iniquitatum exer-
 citationes adeo excreuit, ut totius adinuentor maliciae
 diabolus ab ipsius, quam praediximus, radice originis
 totam sibi ferme hominum progeniem diuina permis-

sione et culpa exigente ad poenas consociaret gehennales, eius tumidae ab initio satellitumque conspirantium praeeparatas elationi, donec unicus aeterni patris uerbigena substantia dolens perisse quae suae imaginebatur similitudini, mysterio secretiori in ultima saeculi aetate uirginea sese carne uelaret, ac uerus deus uerusque homo inter homines sine peccati macula in personae conuersaretur unitate: idque supernum concilium inimico in tantum celabatur, ut ipsum gula, uana gloria, auaritia, quibus armis primum prostraret hominem, adgredi non diffideret; autumans ipsum qui totius bonitatis fons caputque est laqueo iniquae posse irretiri praeuarcationis; sed sacrae scripturae testimonio tertio ab ipsa transuerberatus ueritate, umbras denuo uictus repedit infernales; huic nostrae auctori salutis mox famulatus adfuit angelicus, eisque omnibus ita ut diximus humanitatis exactis, Ihesus sancto refectus pneumate, sapientia aetate proficiens et gratia medicamenta restorationis humanae tali protinus proposuit institutione, ‘Poenitentiam,’ inquit, ‘agite, appropinquabit enim regnum coelorum.’ Haecque et alia suae documenta pietatis multiplicis dignatus est confirmare signis miraculorum, caecos illuminando, surdis auditum reddendo, mutis loquendi officium, mancis manuum utilitatem, claudis gradiendi possibilitatem, paralyticis membrorum integritatem, leprosis corporis emundationem, lunaticis daemoniacisque obsensum mentis, mortuis uitam, uiuis uiam uitae huiusmodi sententiis celerando, ‘Currite dum lucem habetis, ut non tenebrae uos comprehendant.’ Uerumtamen hostis insidiis antiqui infidelium corda Iudaeorum inter haec omnia obdurauerunt, ut ipsum mediatorem dei et hominum post illata et probra et flagella cruci adfigere animo non metuerint caecato; qui tamen corpus animatum tertia die incorruptibile uictor resumpsit et immortale

discipulisque palpandum clausis exhibuit ianuis, quadraginta inter eos crebrius illis apparendo conuersatus ymeras, illisque adstantibus et intuentibus die quadragesima coeli petiit habitacula collocans secum nostrae carnis substantiam in paterni dextera throni, angelis haec uerba apostolis pronunciantibus, ‘Sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in coelum;’ de quo aduentus sui die ita ipse prophetauit, ‘Dies,’ inquit, ‘ille, dies irae, dies calamitatis et miseriae, dies tribulationis et angustiae, dies tenebrarum et caliginis, dies nubis et turbinis, dies tubae et clangoris.’ Tanti siquidem formidine diei adtactus et tam districto iudici placere gestiens, ego Æðelred rex Anglorum offero ipsi domino nostro Ihesu Christo libertatem monasterii cuiusdam uulgari usu æt Byrtun appellati, ut sit semper cum omnibus quae sibi subiacent uillulis, praediis, campis, siluis, pratis, pascuis, aquarum decursibus, piscationum hostiis, et cunctis necessitatis humanae utensilibus aeterna securitate liberrimum, ut illud nobilis progeniei minister Wlfricus extruxit et collegio instituit monachico, dominium loci et in eo habitantium meae regali committens dominationi; habeatque abbas uocabulo Wlfgeat [qui] ad hoc ordinatus est primus, liberam facultatem interius exteriusque sub mea ditione illud gubernandi, postposito cuiuslibet alterius hominis dominio. Haec uero libertas huius priuilegii annotatione ideo roboratur quatinus in ipso loco eiusdem quo praediximus ordinis familia iugiter regulari more sub abbate tunc sibi praelato iuxta [regulam] sancti militans Benedicti adgregetur spesque praescripti ministri, qui hoc Christo contulit monasterium per puram in ipso habitantium conuersionem sanctamque eorum intercessionem ad coelestium remunerationem erigatur diuitiarum. Uerum si quispiam altioris inferiorisue personae hunc locum deuastare, uel quicquam ex eo abstrahere seu minuere, aut in

seruitutem studuerit redigere, tribus tantummodo exceptis, expeditione, scilicet, arcis pontisue constructione, sciat se a coelesti alienigenari gloria, et gehennalia subire tormenta ubi uermis est non moriens, et ignis indeficiens, dentiumque stridor intolerabilis, ni citius a sua resipiscat prauitate. E contrario si quis hoc donum quod Christo offertur augmentare uoluerit, noverit coelestia se recipere praemia, ubi Christus omnia in omnibus, dies sine nocte, lux indeficiens, claritas sempiterna, uita perpetua, gloria ineffabilis, gaudium sine fine. Haec sunt nomina uillarum quae praefatus minister ipsi sancto deuotissime subegit monasterio. Ærest Byrtune ðe ðæt mynster onstent, and Strætūn, and Bromleāge, and Bedintūn, and Gageleāge, and Wītestūn, and Laganforde, and Styrclēage, and Niwantūn æt ðære wīc, and Wædedūn, and ôðer Niwantūn, and Wineshulle, and Sūðtūn, and Ticenhealle, and ðæt æt Scenctūne, and ðæt æt Halen, and Remesleāge, and ðæt æt Scipleia, and ðæt æt Sūðtūne, and ðæt æt Actūne, twēgra manna dæg, ealswā ða foreward spreocað; and ðæt æt Orlafestūne and Lēge, mid eallon ðām ðe ðærtó hyrð; Hilum and Acofre mid eallon ðām ðe ðarintó hyrð, and Brægdesheale, and Mórtūn, and eal seó sócna ðe ðærtó hereð, and Willesleāge, and Taðawillan, and Æppelby, and ðæt æt Burhtūne, and æt Westūne, and ðæt æt Witgestāne, and ðæt æt Scearnforda, and ðæt æt Ealdeswyrðe, and ðæt æt Ælfredincgtūne, and ðæt æt Wáddūne, and ðæt æt Snodeswīc, and ðæt æt Wynnefeld, and ðæt æt Oggedestūne forð in mid Mórtūne, and ðæt æt Hereburgebyrig, and ðæt æt Eccleshale, and ðæt æt Sūðtūne, and ðæt æt Mórlēge. Scripta siquidem est huius libertas priuilegii anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .M.III. indictione .II. horum testimonio sapientum quorum nomina inferius annotata cernuntur.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum hoc donum perpetua
 ditaui libertate. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠
 Ego Ecgbryht filius regis. ✠ Ego Eadmund filius
 regis. ✠ Ego Eadwig filius regis. ✠ Ego Eadgar
 filius regis. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus composui.
 ✠ Ego Wlfstan archiepiscopus conclusi. ✠ Ego
 Ælfheah episcopus consignauī. ✠ Ego Ælfhun epi-
 scopus consensi. ✠ Ego Lyuuing episcopus condixi.
 ✠ Ego Æðelric episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælf-
 helm episcopus corroboraui. ✠ Ego Ordbryht epi-
 scopus assensi. ✠ Ego Godwine episcopus adqueui.
 ✠ Ego Ælfgar episcopus adunaui. ✠ Ego Godwine
 episcopus affirmaui. ✠ Ego Sigeferð episcopus aux-
 iliatus sum. ✠ Ego Ælfweardus abbas. ✠ Ego
 Ælfsinus abbas. ✠ Ego Wulfgarus abbas. ✠ Ego
 Keanulfus abbas. ✠ Ego Ælfsinus abbas. ✠ Ego
 Germanus abbas. ✠ Ego Godemannus abbas. ✠
 Ego Wulfricus abbas. ✠ Ego Leofricus abbas. ✠
 Ego Byrhtwoldus abbas. ✠ Ego Eadred abbas.
 ✠ Ego Ælfmer abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego
 Ælfhelm dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego
 Æðelmer minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego
 Wulfgeat minister. ✠ Ego Wulfheah abbas. ✠
 Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Styr minister. ✠
 Ego Morkare minister. ✠ Ego Fræna minister. ✠
 Ego Æðelric minister. ✠ Ego Æðelmer minister.
 ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Æðelwold minister.
 ✠ Ego Ulfcytel minister. ✠ Ego Eadric minister.
 ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Æðelweard minis-
 ter. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Leofwine mi-
 nister. ✠ Ego Byrðere minister. ✠ Ego Leofwine
 minister. ✠ Ego Ælfmer minister.

DCCXI.

ÆDELRED, 1004.

✠ UNIVERSA saecularium opum patrimonium, incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria appropinquante istius uitae termino, ad nichilum reducta fatiscit, sicut per quendam sapientem dicitur, 'Mundus hic cotidie transiens deficit, et omnis pulcritudo eius, ut foeni flos marcescit;' idcirco terrenis caducarum rerum possessionibus indeficientia supernae patriae gaudia, domino patrocinate, lucranda sunt. Quamobrem ego Æðelredus totius Britanniae caeterarumque gentium in circuitu persistentium basileus, quandam ruris possessionem .xx. uidelicet mansas in loco qui celebri Litlebiri nuncupatur uocabulo; domino eiusque genitrici Mariae, et beato Petro apostolorum principi, necnon sanctae Æðeldredae uirgini praecipuae, ac reliquis uirginibus sibi cognatis ad monasterium, scilicet, quod in Elyg situm est, ad usus monachorum ibi degentium, perpetua largitus sum haereditate, ut illo perpetualiter cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis pertineat. Sit autem praedictum rus, omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis causarum laboribus, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis millesimo quarto, scripta est haec carta, indictione .ii. hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

Ego Æðelredus rex Anglorum praefatam dona-

tionem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Æðelstanus eiusdem regis filius una cum fratribus meis corroborauī ✠. Ego Ælfricus Dorobrensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignauī ✠. Ego Wlfstanus Eburacensis aecclesiae archipraesul consensi ✠. Ego Ælffeah Wintoniensis aecclesiae pontifex adqueiui ✠. Ego Luuingus episcopus consolidauī ✠. Ego Ordbrihtus episcopus expressi ✠. Ego Aðulfus episcopus subscripsi ✠. Ego Ælfgarus episcopus non renui ✠.

DCCXII.

ÆDELRED.

✠ MODERATORE uniuersorum regnorumque distributore summoque opifice domino nostro Ihesu Christo regnante! Ego Æðelredus ipsius opitulante gratia totius Albionis insulae rex, cum consilio atque consensu meorum optimatum, aliquantulam ruris portionem id est .x. mansas, domino sanctoque Petro necnon omnibus sanctis quibus dedicata est aecclesia æt Stanham aeterna tribuo largitione in loco qui noto nomine Heantun uocitatur perpetuae illud libertati donans, arcis tantummodo pontisque restauratione rataque expeditione. Termini isti circumiacentes telluri isto ordiuntur notamine. Ærest of Ellenforda on ðæne ænlypigan þorn; of ðām þorne on kolan treōw; ðonan andlang mearce of ðone middemestan beorg; ðæne eāst andlang dænes on ða leāge; of ðære leāge andlang hagan on huredes treōw; ðanan andlang mearcæ on weoleāge; of weoleāge on ðonæ greātan hlinc; of ðām hlince æft útt an Ellenford.

✠ Ego Æðelredus signaculo sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego Siricus archipraesul signo crucis subscripsi. ✠ Ego Oswaldus archiepiscopus con-

ænsi. ✠ Ego Ælfeagus episcopus confirmaui. ✠
 Ego Ælfstanus episcopus. ✠ Ego Deodredus epi-
 scopus. ✠ Ego Aðulfus episcopus. ✠ Ego Ælf-
 heahus episcopus. ✠ Ego Sigarus episcopus. ✠
 Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Æðelsinus episco-
 pus. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus. ✠ Ego Ord-
 brihtus episcopus. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego
 Leofric abbas. ✠ Ego Byrhtnoð abbas. ✠ Ego
 Ealdulf abbas. ✠ Ego Ælfun abbas. ✠ Ego Æl-
 uere abbas. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Gode-
 man abbas. ✠ Ego Eadwine abbas. ✠ Ego Wulf-
 sie abbas. ✠ Ego Ælfsie abbas. ✠ Ego Ælfric ab-
 bas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfwold abbas.
 ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠
 Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego
 Ælfsige minister. ✠ Ego Ordlaf minister. ✠ Ego
 Orddulf minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠
 Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Ælfgar minister.

DCCXIII.

ÆDELRED.

✠ LARGITORI summorum bonorum celsitonanti
 deo! Ego Æðelredus ipsius opitulante gratia Brit-
 taniarum rex, sapientium huius insulae usus consilio
 quandam partitiunculam cuiusdam ruris octo, scilicet,
 mansas in loco qui Stanham appellatur æt Westun, in
 quo et monasterium situm est, perpetuaque libertate
 pro meae animae redemptione libentissime dono omni-
 busque saecularibus curis absoluo, excepta pontis
 arcisue restauratione rataque expeditione. Gyratur
 namque ipsum rus his suprascriptis terminis. Ærest
 of Icenan on cyninges mearce on bican stapol; of
 bican stapole on wáddan stocces; of wáddan stocce

andlang mearce on wíchýðe; úpp andlang streāmes on ða lace; úpp andlang mearce of ækergeat; ðanan úpp andlang weges on sweðælingford and feldlēs gemæne. And ðis his ðara fíf hida landscaru tō Westtūne. Ærest úpp of Icenan on rīcan ford; of rīcan forða sūð-eást andlang mearcæ on ðes cyninges hlywan; ðanan andlang mearce on ðæne imbstoc; of ðām stoccæ andlang mearcæ on ðone beorh; of ðām beorge on gerihte útt an sē.

✠ Ego Æðelredus signaculo sanctae crucis corroborauī. ✠ Ego Syricus archipraesul signo crucis subscripsi. ✠ Ego Oswaldus archiepiscopus agiae crucis consensi. ✠ Ego Ælfheahus episcopus signo crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfstanus episcopus. ✠ Ego Deodredus episcopus. ✠ Ego Aðulfus episcopus. ✠ Ego Ælfheahus episcopus. ✠ Ego Sigarus episcopus. ✠ Ego Æscwig episcopus. ✠ Ego Æðelsinus episcopus. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus. ✠ Ego Ordbrihtus episcopus. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Leofric abbas. ✠ Ego Byrhtnoð abbas. ✠ Ego Ealdulf abbas. ✠ Ego Ælfun abbas. ✠ Ego Æluere abbas. ✠ Ego Ælfweard abbas. ✠ Ego Godeman abbas. ✠ Ego Eadwine abbas. ✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Ælfsige abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtnoð dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Orddulf minister. ✠ Ego Byrhtwold minister. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Ælfgar minister.

DCCXIV.

ÆDELRED, 1005.

✠ DOMINANTE per saecula infinita omnium dominatore Christo saluatore nostro, uniuersitatisque creatore! Æðelredus gratia dei eiusque misericordia rex et rector regni Anglorum, et deuotus sanctae aecclesiae defensor humilisque adiutor, omnibus aecclesiasticae pietatis ordinibus, seu saecularis potentiae dignitatibus, in Christo domino pacis et beatitudinis praemia. Considerans pacifico piae mentis intuitu, cum bona uoluntate, una cum dei sacerdotibus et consiliariis nostris, iram plus solito saeuientis dei in nos, eum placare cum continua bonorum operum exhibitione et ab eius laudibus nunquam desistere decreui. Et quia in nostris temporibus bellorum incendia direptionesque opum nostrarum patimur, necnon ex uastantium crudelissima depredatione hostium barbarorum, paganarumque gentium multiplici tribulatione, affligentiumque nos usque ad internecionem tempora cernimus incumbere periculosa; nobis 'In quos fines saeculorum deuenerunt,' nimium conuenit de nostrarum utilitatibus animarum cura diligenti perscrutari, qualiter quibusque meritis in saeculo iam futuro cum auctore omnium Christo sint uicturae, 'Quia non ullam,' ut apostolus ait, 'hic habemus mansionem, sed futuram inquirimus;' et ideo magna nobis incumbit necessitas cum terrenis diuitiis futuram totis inquirere uiribus. Nostrae siquidem diuitiae nisi communicatae in plures nobis prodesse nequaquam possunt; nullus enim tam compositae foelicitatis constat, ut non ea quae possidet uel sponte siue nolens amittat; et ideo multis humanae foelicitatis dulcedo amaritudinibus respersa est, quae etsi ad tempus fruenti iocunda esse uideatur, finem tamen amaritudinis semper introducet. Duo quippe sunt quibus omnis humanorum actuum

constat effectus; uoluntas, scilicet, et potestas, quorum si alterum desit, nihil est quod explicare quis queat; uoluntate autem deficiente, ne aggreditur quidem quisque quod non uult; ac si potestas desit, uoluntas omnino necesse est ut frustra sit. Sed boni quique recta uoluntate et optima potestate adipiscuntur bonum quod adappetunt, quia per temporalia huius euanescentis uitae negotia aeterna sibi futuri calce carentis saeculi praemia mercantur sine fine mansura. Quapropter ego Æðelredus, multiplici dei clementia indulgente, Angul-Saxonum antedictus rex, caeterarumque gentium longe lateque per circuitum adiacentium gubernator et rector, mihi insitum uideo et uelle et posse, et ideo memoriae praesentium, et etiam futurorum sequentium post nos ueracibus literarum apicibus insinuare curauī, quod Æðelmaro uiro ualde fidelissimo mihi quoque dilectissimo impetrante, absolutissimum libertatis priuilegium constituo monasterio eius in honore sancti saluatoris, omniumque sanctorum suorum iure dedicato in loco celebri iuxta fluuium qui uocatur Tamis constituto, quod ab incolis regionis illius Egnesham nuncupatur uocabulo; quod quidem monasterium Æðelmarus ab Æðelweard genero suo mutuando accepit, et pro illis triginta mansiunculis dedit triginta sex mansiones tribus diuisas in locis, tres, uidelicet, in Upoteri, et decem in Litlan-Cumtune in Lellingce, et tresdecim in Scildforda. Vitae igitur regularis monachos inibi constituens, ipse patris uice fungens uiuensque communiter inter eos abbatem sanctae monachorum congregationi preferre, se uiuente, instituit, ut ita deinceps post ipsum quem constituit abbatem, abbatum electio secundum regulae praeceptum, ex eadem congregatione usu teneat perpetuo; id est, ut ex eadem congregatione qui ordinandus est, et aliunde nequaquam nisi peccatis promerentibus uel impediēte imperitia, talis qui dignus sit in ea reperiri nequiverit, cum regis consilio eli-

gatur: rex autem non ad tyrannidem sed ad munimen loci et augmentum, uti mos est, super pastorem et Christi gregem dominium solerti uigilantia misericorditer custodiat: saecularium uero quispiam ne ad magni detrimenti ruinam deueniat ut dominium loci teneat excepto rege nunquam eligatur. Sunt etenim rura haec quae sancto saluatori omnibusque sanctis eius uir praefatus Æðelmarus et diuinae seruitutis obsequio et magna cum humilitate, non solum a rege sed etiam a diuersis hominum personis, nunc comparando nunc mutuando optinuit, quae ad usus monachorum inibi degentium aeterno concessit donario. Quinque, uidelicet, manentes in loco ubi ab indigenis Sceaptun dicitur; uillam quoque quae Scipford dicitur, dedit uir praedictus ad monasterium antedictum, quam ei Leofwinus suus consanguineus spiritu in ultimo constitutus donauit, quam Birhtnoðus antea dux praeclarus ab Eadgaro patre meo dignis praemium pro meritis accipere laetabatur; Micclantun similiter ad monasterium dedit, quam ille Birhtnoðus dux praedictus ultimo commisit dono ab Eadgaro quoque ei antea donatam et in kartula firmiter commendatam; terram quoque quinque manentium, quae Burtun dicitur donauit, quam a me promeruit, et ab Æðelweardo genero suo uoluntate antea accepit pro remedio animae uxoris suae; emit quoque praedictus uir Æðelmarus a me cum triginta libris, duodecim mansiones de uillulis quas matrona quaedam nomine Leofled suis perdidit ineptiis et amisit, tres semis, uidelicet, manentes æt Marana Cliue, quas pari modo ad monasterium dedit, duas similiter mansiones æt Beonetlege siluae communis dedit; donauit etiam uir saepenominatus quinque mansas æt Stodelege, et decem æt Cestertune propinquo suo nomine Godwino, pro decem mansionibus terrae communis, quae æt Erdintune dicitur, quas quoque praedicto monasterio commisit; dedit quoque Byrhtelmus, quondam epi-

scopus, Æðelweardo propinquo suo patri, uidelicet, Æðelmari, uiginti mansiones, ubi ab incolis æt Æscæron dicitur, quas Æðelwerdus filio suo Æðelmaro longe ante mortem suam donauit, et ille supradictas mansiunculas ad monasterium dedit; terram similiter quae Bictun dicitur, quam a me promeruit kartula confirmatam monasterio antedicto donauit; rus quoque quod Rameslege dicitur, et portum ad se pertinens, quod illi Wulfin propinqua sua, in ultimo constituta spiritu commisit, monasterio praedicto concessit. Sit igitur monasterium praedictum ab omni humanae seruitutis iugo liberum, cum omnibus supradictis uillulis ad se rite pertinentibus, expeditione excepta, et pontis arcisue constructione. Si quis igitur hoc nostrae libertatis donum confirmare et firma uoluntate stabilire et amplificare satagerit, augeat amplifcetque ei deus omnipotens in saeculo praesenti prospera cuncta, et in futuro foelicitatis tripudium. Qui uero in aliud euertere et nostrae libertatis munimen destruere uoluerit, sit ipse alienatus a sanctae dei aecclesiae consortio, necnon et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Christi, et in magni iudicii die cum Iuda Christi proditore sinistra in parte condemnatus, nisi hic prius digna satisfactione humilis poenituerit, quod contra nostra decreta deliquit.

Ðys synd ða landgemæro tó Egneshám. Ærest of Rugan lace on Buggan bróc; andlang bróces on Tilgâres díc; of ðære díc onweard stíge; of ðám stíge on Winburge stoc; of ðám stocce tó þrim ácon; andlang weges on ðæt gemærtreów; ðonne andlang weges on ða portstræt; of ðære stræte on swána croft; ðanon on hæðfeld on ða ealdan díc; ðanon rihte on mærbroc; andlang bróces innon Bladene; andlang Bladene intó Temese. Ðys synd ðæra .v. hida landgemæru tó Sceaptúne; of cráswylle on Humbran; andlang Humbran on ðæt slæd; ðanon on ða stræt; of ðære stræte on bráde wyllon, on ðone ealdan gáran;

of ðām ealdan gāron andlang ðæs wuduweges on ða hēhstræte; of ðære stræte on ðone weg ðe scyð tō Bladene; ðonne andlang wegēs tō ðām hagan; of ðām hagan tō Bicanbyrig; of Bicanbyrig on ða ealdan dīc; of ðære dīc on ðone weg; andlang wegēs tō wiðigleās gemæro; andlang mōres on langan hlæw; of langan hlæwe andlang wegēs tō ðām coldan Crist-esmæle on Cyrwylle; eft on Humbran. Ðys synd ða landgemæro tō Scyrforda. Ærest of Temese on Ceomina laca; of ðære laca on ðone weg; andlang wegēs on Cynlāfes stān; of ðām stāne andlang wegēs on Kentwines treow; of ðām treow andlang wegēs on ða lace; andlang lace ðæt eft on Sumerford and .ii. weras, oðer būfan ðære lāde, oðer beneoðan. Ðys synd ða landgemæro tō Mycclantūne. Ærest on ðone stāne; of ðām stāne on grēnan bróc; andlang bróces on ða dīc; of ðære dīc on Aðulfes treow, on ða stræt; andlang stræte on Hysemannes þorn; of ðām þorne on badelan bróc; andlang bróces oð ða twicelan; andlang bróces on ðæt slæd; of ðām slæde on Campsætēna gemære, and Wæsðæma; ðonne andlang wegēs on mærcumbes wylle; of ðām wylle on Hengesðes cumb; of ðām cumbe on Oppan bróc; andlang bróces on Wulfgýðe bricge; of ðære bricge on ða stræte; ðæt eft on ðone stān. Ðys synd ða landgemæro tō Marana Cliue. Ærest up be ðām heáfdon; of ðām heáfdon in ðone stōdfold; of ðām stōdfold up on ðæt clyf; ðæt adūne mid clyf innon ða eā oð midne streām; andlang streāmes ðæt eft on ðone pyt. Ðys synd ða landgemæro tō Æsceron. Ærest on Cranmære eástweardne tō Lulles wyrðe hyrnan on mela hulle eástweardne; of mela hylle on Winanbeorh midne; of Winanbeorhe on midne alarbróc; of ðām bróce tō ðære ealdan dīc; andlang dīc tō reádan holte; be wyrtwalen tō reádanburnan; andlang rædanburnan on Æmenan; andlang Emenan be healfan streāme oð Bulon weorðe; and of Bulan weorðe tō

berihtere mearce tō Westānes treōwe; tō Cranemēre; and ðære gebyrað tō six wærbære. Ðys synd ða landgemæro tō Dīctūne; of Cranmēres þorne tō blācan grāefan; of ðære blācan grāefan on .vii. æceras eāstwearde; of ðām .vii. æceron on Emenan be healfon streāme innon Cytanforde; of Cytanforda tō Tātan brōce; of Tātan brōce on Cwicelmes wyrðe eāstwearde. Ðys is se wuda on ðæs hagan ende tō Byrlagate; fram Byrlagate tō Wydangate; fram Wydangate tō Cnucses hyrste, and tō Egceanlæā; fram Egceanlæā tō ðām hāran wiðie; and Wulfrūn becwað ðæt land æt Hrammeslēge, and ða hƿðe ðæt ðærtō gebyrað Æðelmēre hire mæge. Ic Æðelmēr cƿðe mīnan leofon hlāforde Æðelrede cynge, and eallon his witon, ðæt ic an ðysse āre Gode and sancta Marian, and eallon his hālgon, and sancte Benedicte intō Egneshām, ofer mīne dæg æfre tō brice, ðām ðe Benedictus regol æfre rihtlice healdað. And ic wille ðære beon ofer hī ealdor ðe ðær nū is, ða hwīle ðe his lif beó, and sīððan gif hit hwæt getƿmað, ðæt hī ceóson heom ealdor of heóra geferrædne eal swā hæra regol him tæcð; and se ðe ðis geīce God ælmihtig him gerūme heofonan rīce; and se ðe hit āwanie God ælmihtig him sylle swylce mēde swylce he ðām dide ðe hine belēwde; and ic me sylfe wylle mid ðære geferrædne gemænelīce libban, and ðære āre mid him notian ða hwīle ðe mīn lif bið. Scripta est igitur haec praesens cartula anno dominicae incarnationis millesimo quinto, indictione uero tertia, eorum consilio et testimonio quorum nomina hic infra scripta esse uidentur.

Ego Æðelredus gratia dei regiae dignitatis sublimatus honore hoc nostrae libertatis priuilegium cum signaculo sanctae crucis confirmando consignauī ✠. Ego Æðelstanus eiusdem regis filius testimonium adhibeo ✠. Ego Ecgbrihtus clito testis assisto ✠. Ego Eadmundus clito testificans affui ✠. Ego Eadredus clito non abnui ✠. Ego Eadwius clito con-

sensi ✠. Ego Eadgarus clito sciui ✠. Ego Ead-
 weardus clito non renui ✠. Ego Ælfifu regina
 sciens testimonium adhibui ✠. Ego Wulfstanus Ebo-
 racensis aecclesiae archipraesul consolidauī ✠. Ego
 Ælfricus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus
 hanc priuilegii libertatem cum benedictione corroboraui ✠.
 Ego Ælfheah episcopus consignauī ✠. Ego Aðulf episcopus corroboraui ✠. Ego Ordbriht episcopus consolidauī ✠. Ego Godwine episcopus subscripsi ✠. Ego Lifing episcopus collaudauī ✠. Ego Æðelric episcopus benedixi ✠. Ego Ælfgar episcopus conscripsi ✠. Ego Godwine episcopus conclusi ✠. Ego Ælfwold episcopus concessi ✠. Ego Ælfun episcopus faui ✠. Ego Ælfhelm episcopus assensi ✠. Ego Brihtwold episcopus signauī ✠. Ego Ælfweard abbas ✠. Ego Ælfric abbas ✠. Ego Wulfgar abbas ✠. Ego Kenulf abbas ✠. Ego Ælfric abbas ✠. Ego Leofric abbas ✠. Ego Wulf-
 ric abbas ✠. Ego Ælfere abbas ✠. Ego Byrhtwold abbas ✠. Ego Germanus abbas ✠. Ego Gode-
 man abbas ✠. Ego Eadnoð abbas ✠. Ego Æðel-
 noð abbas ✠. Ego Ælfmer abbas ✠. Ego Leofric abbas ✠. Ego Ælfwig abbas ✠. Ego Ælfric dux ✠. Ego Ælfhelm dux ✠. Ego Leofwine dux ✠. Ego Ordulf minister ✠. Ego Wulfgeat minister ✠. Ego Wulf-
 feah minister ✠. Ego Æðelric minister ✠. Ego Eadric minister ✠. Ego Leofric minister ✠. Ego Æðelmer minister ✠. Ego Æðelwold minister ✠. Ego Eadwine minister ✠. Ego Æðelweard minister ✠. Ego Æðelwine minister ✠. Ego Bricht-
 ric minister ✠. Ego Ælmer minister ✠. Ego Wulfweard minister ✠. Ego Brichtric minister ✠. Ego Wulfgar minister ✠. Ego Leofwine minister ✠. Ego Wulfnoð minister ✠. Ego Siward minister ✠. Ego Sired minister ✠. Ego Brixie minister ✠. Ego Eadwig minister ✠. Ego Wulfmær minister ✠. Ego Leofwine minister ✠. Ego Ælfgar minis-

ter ✠. Ego Æðelstan minister ✠. Ego Ælfweard minister ✠. Ego Ælfwine minister ✠. Ego Ulf-cytel minister ✠. Ego Morcar minister ✠. Ego Godwine minister ✠. Ego Siuerð minister ✠. Ego Leofwine minister ✠. Ego Siward minister ✠. Ego Godrice minister ✠. Ego Æðelwold minister ✠. Ego Leafnað minister ✠. Ego Ðurfearð minister ✠. Ego Friðegist minister ✠. Ego Wiðer minister ✠. Ego Oswig minister ✠. Ego Brihtric minister ✠. Ego Wada minister ✠. Ego Æðelwine minister ✠.

DCCXV.

*ÆDELRED, 1006.

✠ IN nomine domini dei omnipotentis! Ego gratia summi tonantis Angligenum Orcadarum necne in gyro iacentium monarchus Æðelredus, Angligenis notesco philochristis dum pater uenerabilis archipraesul Ælfricus cura pastoralis memet sollicite mandatis diuinis saepissime debriaui, ingenioque crescente salubri creator deus cor illustrauit regium nostrum, mundumque cotidie ab hominum malitia senescentem 'uel deficientem' intelligens, proh dolor! dei seruitium passim nostra in gente a cultoribus clericis defleo extinctum et tepefactum, unde satrapis docentibus meis in gente piissimis aecclesiam saluatoris in Cantia positam, expulsis pro uitiiis patulis clericis, cum sanctus Augustinus, iussu beati Gregorii papae, monachos infra Christi aecclesiam primitus, rege piissimo annuente Æðelberhto, constituit, grege monachali dominam gentis Christo opitulante adornabo, substantiam aecclesiae monachorumque nouiter inibi locatorum perpetualiter in huius libelli corroboratione priuilegioque confirmo. Uillulae uero Christi ad aecclesiam rite pertinentes quae temporibus antiq̃uissimis a meque mon-

archo aliisque fidelibus hactenus concessae sunt, lingua
 plebeia haec continent uocabula. Primitus Eastrige,
 quod rus specialiter dum in decimationem sorte pro-
 uenit mearum uillarum, pro redemptione peccaminum,
 terra ripaque marina, Christi aeternaliter aecclesiae
 contribuo; postquam constat Ioccham uillula, Bosing-
 tun et Edesham appendentia parua Apeldra et Swyrd-
 hlincas, Preostantun, Grauanea, Wyllan, Ceart, Fern-
 leah; on Suðsexan Pæccingas; in occidentali Cantia
 Meapham, Culingas; in Suðrian iuxta Lundoniam
 Wealawyrð, itidem ultra flumen Tamense; Hrise-
 beorgam margine luci Cilterni uillula aecclesiae Christi
 rite pertinens; in Orientalibus-Saxonibus Lælling; in
 Orientalibus-Anglis Hæðleh; et in regione eadem Illa-
 leh; in insula Tanatorum territoria lata. Sit autem
 praedictum Christi speciale monasterium cum uillulis
 omnibus ad se rite pertinentibus, ab omni seruitute
 liberum terrena, campis, pascuis, pratis, siluarum ne-
 moribus, mariscis salsis, piscationibus, uenationibus,
 aucupationibus, tribus exceptis, expeditione, pontis
 arcisque reaedificatione. Si quis uero beneuolum hoc
 nostrum priuilegium muneribus deo dignis augere
 satagat, amplificet sibi deus mansionem amoenam sed-
 ibus in superis cum omnibus sanctis. Si tunc, ut non
 optamus, quis maleuolum diabolico instinctus flatu,
 hanc nostram confirmationem minuerit uel dempserit,
 partem cum Iuda proditore domini accipiat, et denti-
 bus Cerberi infernalis sine termino cum daemonibus
 omnibus Stigia palude corrodetur, nisi mortem ante
 communem congrua emendet satisfactione quod ne-
 quiter contra deum suum deliquit factorem; cum uero
 melius sit peccatum cauere quam emendare, rogo et
 cunctos successores obsecro fideles reges, episcopos,
 duces, gentisque dominatores, ne sitis Christi raptores,
 aecclesiae uerum substantiae monachorumque inibi
 deo seruientium seduli defensores, ut pacem habeatis
 cum iustis non deficientem in coelis. Scriptum est

hoc priuilegium mille decurso anno uero .vi^{to}. his testibus me rogantibus necne concordantibus quorum uocabula inferius lucide karaxantur.

✠ Ego Æðelredus Anglorum induperator hoc priuilegium ore manuque crucis signaculo corroboro.
 ✠ Ego Ælfricus Dorobernicus archipraesul hanc prae-rogatiuam uexillo sancto confirmaui. ✠ Ego Wulfstanus Lundoniae pontifex aecclesiae huius regis beneuolentiam trophaeo sancto consolidaui. ✠ Ego Ælfheah Wentoniae episcopus assensum praebui.
 ✠ Ego Ordberht episcopus consensi. ✠ Ego Æðelricus episcopus condonaui. ✠ Ego Aðulfus episcopus pro uiribus annui. ✠ Ego Godwinus Hrofensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Liuingus regis beneficium in deo conclusi. ✠ Ego Wulfricus abbas. ✠ Ego Ælfward abbas. ✠ Ego Wulfgar abbas. ✠ Ego Ælfsinus abbas. ✠ Ego Leofricus abbas. ✠ Ego Ælfsinus abbas. ✠ Ego Wighardus abbas. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Ælfhelm dux.
 ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Leofsige dux. ✠ Ego Æðelmær minister. ✠ Ego Ordulf minister. ✠ Ego Eadric minister. ✠ Ego Byrhtic minister. ✠ Ego Æðelric senex minister. ✠ Ego Leofric minister. ✠ Ego Sigeward minister. ✠ Ego Sigereð minister. ✠ Ego Wulfstan senex minister. ✠ Ego Wulfstan iuuenis minister. ✠ Ego Lyfing minister. ✠ Ego Leofstan minister.

Rubric. Hoc priuilegium ego Æðelredus rex Anglorum, Ælfrico archiepiscopo aecclesiae regimen Christi gubernante dictaui et subscripsi.

On drihtnes naman ælmihtiges Godes ! Ic Æðelred mid Godes gyfe Angelpeōde cyning, and wealdend eac ōðra iglanda ðe hēr ābūtan licgað, cýðe Engliscum cristenum mannum hū se ārwyrða arcebisceop Ælfríc of his bisceoplican wisdóme and gýmenne me on Godes bebodum oft ābysgud hāfð; ic eac þurh Godes gyfe

mīne þearfe of ðære godcundan lāre and bodunge geornlice understandan wylle, and ic ðisne þeōdscype undergyte þurh manna yfelnysses and unrihtwisnysses eall tō wīde fordōnne, and forhergudne. Eāc betwux mīnum andgyte ic geseō and sōðlice understande ðæt ðes þeōdscype þurh preōsta gŷmelēste wīde on ðisum earde þurh ungehealdsumnysses āwyrð is, and ic Godes þeōwdōm āledne and ācoledne þearle behreōwsige. Sæde ic mīnum witun ðe me for Gode and for worulde rædað ðæs him God andgyt sylð mīnes mōdes hohfulnysses. Cwædon hī ðā ðæt hit þurh Godes fultum betere wære ðæt ic ða preōstas of Cristes cyrcean for hiora openan leahtran and gyltan geūtode, and Cristes cyrcean mid munecādes mannum gesette ðe for me and mīnne leōdscype ðærinne woldon rihtlice gebiddan and God gladian. Ic ðā swā dyde, on Cristes cyrcean munecas gesette of ðære bysnes ðe sanctus Augustinus hider tōbrohte; ðæt wæs ðæt he on Cristes cyrcean be sanctus Gregorius hæse and ðæs mæran cinges geðeahhte and fultume Æðelbryhtes, ða hāligan munecas ðærinne gesette ðe he hider on eard mid him brohte; and ða munecas sŷððan þurh hira hāligan drohtnunga tō biscopan gewurðan ðære cyrcean landspēde; and ðæra muneca ðe ðær niwon inne gelogode synd ēcelice on ðisum sunderfreolse ic gestrangige; and ðara tūna hēr on naman āwrite ðe of ealdum dagum and fram me Angelcinge, and eāc of ōðrum geleāfullum mannum hidertō, tō ðære hālgan stowe gesealde syndon. Ærest is, Eāstrige ðæt land intō Cristes cyrcean for mīnre sāwle, ge on lande, ge on sæstrande ēcelice ic sylle; ðonne is Iocchām, Bosingtūn, Edeshām and Apeldra, Lytle Berewíc, Swyrðhincas, Preōstatūn, Grauanēa, Wyllan, Ceart, Fernleāh; on Sūð-Sexan, Pæccingas; on West-Cent, Meāpham, Culingas; on Sūðrian wið Lundenne, Wealawyrð eftsona begeondan Tæmese; Hrisebyrgan be Cilternes

efese tō Cristes cyrceantūn rihte tōgelicgende; on Eāst-Sexum, Lælling; on Eāst-Englum, Hædleh, and ðær fulgehende Illaleh; on Tenet lande sum dæl landes. Sī æfre ðis forespecen mynster fram eallum eorðlicum þeowdōme freoh, and mid eallum ðām tūnum ðe him tō gelicgað, ðæt is on feldum and on læsewum, and on mædum, and on wudubearwum, and on sealtum merscum, and on fiscnoðum, and on huntnoðum, and on fugelnoðum; būtan ðysum þrim þingum, ðæt is, fyrdfærelde, and briggewurce, and burhbōte. Gyf hwylc welwillendra manna ðysne mīnne sunderfreols mid gōdum þingum geeācnian wylle, gemænifylde God ælmihtig his wununge on heofonlicum setlum mid eallum hālgum. Gyf ðonne hwylc yfel man of deōfle onæled sý ðæt he ðisne mīnne sunderfreols gewanige oððe gelytlige, sý he Iudas gefera Cristes belæwendes, and sý he toren of hellehundes tōðum on ðām egeslicum hellewītum, mid eallum deōflum būtan ælcum ende, būtan he hit ær his endedæge rihtlice gebēte, ðæt he wið his drihten mánfullice āgylte; ðonne hit sōðlice betere is, ðæt man wið synne warnige ðonne hī man geswincfullice bēte. Ic bidde and halsige ealle geleāf-fulle mīne æftergengan ciningas, and bisceopas, and ealdormen, and þeode wealdendras, ðæt ge ne sýn Cristes cyrcean reāfgendras, ac ðæt ge sýn geornfulle beweriendras Cristes āgenre landāre, and ðāra muneca ðe ðær Gode þeowian, ðæt ge on ēcere reste singal lif, and myrhðe habban mōtan mid eallum his hālgum, æfre būtan ende. Amen.

✠ Ic Æðelred Engla cining ðysne Cristes cyrcean sunderfreols on Cristes strengðe getrymme. ✠ Ic Ælfric Cristes cyrcean arcebisceop ðæs gōdan cinges freols mid rōde tātne æfre gestrangie. ✠ Ic Wulfstān Lundeniscra manna bisceop mīnes hlāfordes dūgōðgife æfre geðwærige. ✠ Ic Ælfheāh Wincetriscera manna bisceop ðises foresædan cinges

bōcunge be mīnre strengðe gefæstnige. ✠ Ic Ordbyrht bisceop ðæt ylce mid Godes bletsunge dyde. ✠ Ic Æðelric bisceop ðæt ilce dyde. ✠ Ic Aðulf bisceop ðæt ylce dyde. ✠ Ic Godwine bisceop eal ðæt ylce dyde. ✠ Ic Lyfing bisceop mīnes hlāfordes willan and gōdnysse ēcelice getrymme. ✠ Ic Wulfric abbod sōð gewitnys. ✠ Ic Ælfward abbod ealswā. ✠ Ic Wulfgār abbod. ✠ Ic Ælfsige abbod. ✠ Ic Leófric abbod. ✠ Ic Wighard abbod. ✠ Ic Ælfric ealdorman. ✠ Ic Ælfhelm ealdorman. ✠ Ic Leófwine ealdorman. ✠ Ic Leófsige ealdorman. ✠ Ic Æðelmær mīnes hlāfordes discōen gewitnys. ✠ Ic Ordulf ealswā trywe gewitnys. ✠ Ic Eádric trywe gewitnys. ✠ Ic Byrhric cinges þegen gewitnys. ✠ Ic Æðelric ealda trywe gewitnys. ✠ Ic Leófric hrægelðen trywe gewitnys. ✠ Ic Siward cinges þegen æt ræde and æt rúnan ðisre spræce trywe gewitnys.

DCCXVI.

ÆLFRIC, 996—1006.

✠ Hēr sutelað hū Ælfric arcebisceop his cwyde gedihte. Ðæt is ærest him tō sāulsceate he becwæð intō Christes cyrcan ðæt land æt Wyllan, and æt Burnan, and Risenbeorgas; and he becwæð his lāford his beste scip, and ða segelgeræda ðártō, and .LX. healma, and .LX. beornena; and he wilnode gif hit his lāfordes willa wære ðæt he gefæstnode intō sancte Albane ðæt land æt Cyngesbyrig, and fenge sylf wið ðām eft tō Eádulfingtūne; and he becwæð ðæt land æt Dumeltūn intō Abbandūne, and Ælfnōðe ðárof .III. hīda his dæg and siððan tō ðān ōðaran tō Abbandūne; and .X. oxan and .II. men he him becwæð and filgan hī ðām lāfordscype ðe ðæt land tō hýre; and he cwæð ðæt land æt Wealingaforda

ðe he gebohte Celewærde; and hofer his dæg intō Ceōlesige; and he becwæð intō sancte Albane ðæt land æt Ripan, and standan ða forword betweonan ðān abbode and Ceōlric e ðe ær wið ðæne arcebisceop geforwyrd wēran, ðæt is ðæt Ceōlric habbe ðæne dæl ðæs landes ðe he hæfð his dæg, and eac ðæne dæl ðe se arcebisceop for his sceatte him tōlet, ðæt wæs ehtoðe healf hid wið .v. pūndun and .l. mancsum goldes, and gā hit ofer his dæg eall tōgædere intō sancte Albæne; and heora forewyrd wæron ðæt Osanig æfter Ceōlric's dæge gange eac þyder in; and ðæt land on Lundene, ðe he mid his feo gebohte, he becwæð intō sancte Albæne and his bēc ealle he cwæð eac þyder in and his geteld. And he becwæð ðæt man fenge on ðe feoh ðe man hæfde and ærest ælcne borh āgulde, and siððan tilode tō his hergeatwæn ðæs ðe man habban sceōlde. And ānes scipes he geūðe ðām folce tō Cent and oðres tō Wiltūnescīre and elles on oðrum þingum gif ðæs hwæt wære, he bæd ðæt Uulfstān bisceop, and Leōfric abbud dihton swā heom best þūhte. And ðe land be westan æt Fittingtūne and æt Niwantūne he becwæð his sweostrun and heora beornun; and Ælfheāges land Esnes suna gā ā on his cyn; and he becwæð Uulfstāne ærcebisceope āne sweor-rōde, and āne ring, and āne psaltere; and Ælfheāge bisceope āne rōde. And he forgeaf on Godes est Centingan ðæne borh ðe hý him sceōldan, and Middel-Sexon and Sūðrion ðæt feoh ðæt heom fore sceāt. And he wyle ðæt man freoge æfter his dæge ælcne wītefastne man ðe on his tīman forgylt wære. Gif hwā ðis āwende, hæbbe him wið God gemæne. Amen.

DCCXVII.

ÆLFDRYÐ, 996—1006.

✠ ÆLFDRYÐ grēt Ælfríc arcebiscop and Æðelwerd ealdarman eadmodlice; and ic cýðe inc ðæt ic eom tō gewitnysse ðæt Dūnstān arcebiscop getēhte Æðelwolde biscope Tāntūn ealswā his bēc specon; and Eādgār cyning hit āgef ðā, and beād ælcon his þegna ðe enig land on ðān lande hafde ðæt hī hit of eodon be ðes biscopes gemedon, oððe hit āgefum. And se cyning cwæð ðā ðæt he nāhte nān land út tō syllanne ðā he ne dorste fram Godes ege himsýlf ðæt heāfod habban and mā gerād ðā Riscūn tō ðes biscopes handa; and Wulfgyð rād ðā tō me tō Cumbe and gesōhte me, and ic ðā for ðān ðe heō me gesib was, and Ælfswýð for ðān ðe he hyre brōðor was, ābedon æt Æðelwold biscope, ðæt hī mōston brūcan ðes landes hyra deg; and efter hyra dege eode ðæt lond intō Tāntūne mid mete and mid mannum ealswā hit stōde and wit hyt swīðe uneaðe tō ðān brocton; nū cýdde man me ðæt Æðelwold biscoep, and ic sceoldon ofneāðian ða bōc æt Leófrice; nū ne eom ic nānre neāde gecnēwe ðe libbe ðe mā ðe he wolde þeāh he lyfode, ac Leófric hafde āne niwe bōc; ðā āgef he ða, ðā cýdde he mid ðān ðæt he nolde nān fals ðēron dōn. Ðā cýdde Æðelwold biscoep him ðæt hine ne mihte nān his eftergenga bereāfian, hēt ðā gewritan twā gewritu oðer himsulf hefde, oðer he Leófrice sealde.

DCCXVIII.

* ÆDELRED, 1006—1012.

✠ REGNANTE domino nostro a principio et ultra!
 Primus humani generis parens protoplastus Adam,
 sic a deo conditore rerum omnium instabilium libero

donatus est arbitrio, ut si non peccaret sine difficultate mortis inperpetuum perduraret; at postquam peccauit lugubre ad exilium de Paradisi amoenitate est eiectus, huius turbulenti foeditate mundi, demumque post laboriosa certamina poenam mortis incurrit. Set, unigenitus dei filius per ineffabilem suam clementiam illi immo omni humano generi pepercit, et per suam incarnationem, passionem, resurrectionemque subuenit, ut fideles quique filii dei uocarentur, et sine fine regni coelorum cohaeredes fore mererentur. Quapropter ego Æselredus, fauente omnipotentis dei clementia, rex Anglorum, caeterarumque in circuitu persistencium rector ac gubernator gentium, ut huius prae-scriptae haereditatis particeps esse merear, unius concedo stationem naui et tocius mercimonii conductum quae in ea perducuntur tributumque persolui libenti annuo animo, ad curtim illam in urbe Londonia sitam super ripam Thamisiae fluminis in occidentali parte urbis ipsius contra austrum uergens prope portum quod ipsi urbani Fischuðe uocant, id est, portus piscis. Quam curtim presbyter meus quondam, uocitamine Wlfstan, ad monasterium sancti Petri de Certeseya nomine dedicatum sub testamento illius ciuitatis dedit primatuum quod famosa apud Anglos Ceoreteseye nuncupatur lingua, ubi in ordine monachatus ipse Wlfstan uitam sana mente integroque fame uita decessit. Auctoritate ergo mea illius curtis et omnia ad illud praefatum monasterium pertinentia in aeternam libertatem libenti animo aeternaliter trado, ut pro peccatis meis ibi degentes suppliciter deum intercedere non desistant. Haec etiam in ista donationis meae cartula tam meo, quam optimatum meorum decreto addere iussi et confirmare, ut si inposterum quaelibet persona superioris inferiorisue dignitatis contra meam hanc confirmationem antiquum protulerit testamentum in Christi testimonio adnullari et ad nichilum computari decerno. Sint autem supra-

dicta curtis et omnia ad supradictum monasterium pertinentia ab omni iugo seruitutis perpetualiter libera. Si quis autem hanc meam donationem et confirmationem infringere uel irritam facere praesumpserit, sciat se in illa tremendi iudicii die cum Iuda proditore et complicibus suis poenas Auerni perpetuas sine fine defleturum, nisi ante mortem suam fructifera satisfactione poenituerit. Hic idonei testes huius cartulae inferius subsequuntur.

Ego Æðelredus totius Britanniae induperator insulae huius donationis et confirmationis aeternam libertatem signo sanctae crucis ✠ confirmo. Ego Ælphagus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus signum sanctae crucis imposui ✠.

DCCXIX.

ÆDELRED, 1012.

✠ CHRISTUS omnipotens deus imperpetuum regnans, cuius nutu et diuinitatis gubernaculo reguntur quaecunque sunt in astris uel aruis, ne pessumdata in praecipitii uoraginem labefactari possint, a quo etiam deriuatur omnis principatus et potestas, omniumque honorum dignitas, sicut apostolo dogmatizante didicimus, qui ait: 'Non est potestas nisi a deo.' Omnes primum mortales unius qualitatis indumento uestiuit, cum in mundo nasci mandauit, hoc est, nuditate. Caeterum si qui potentes, si qui inopes, si qui in terrenis negotiis sunt mediocres, sic sunt sicut a deo ordinationem acceperunt, qui omnia singulari iure praeordinat, atque dispensando ineffabili discretione sibi libitis erogat. Liquet et prorsus patet, terrestrem substantiam ad hoc hominibus concessam, ut coelestem illa mercentur, et ut habentes communicent non habentibus, gratia amoris filii dei, qui pro nobis indebite uoluit egens fieri. Unde ego Æðelredus, rex

nationum totius gentis Brittanniae, pro adipiscenda coelestis uitae praemia, cuidam deuotissimo dei famulo Goduino, Hrofensis paroechiae episcopo michique oppido familiariter dilecto, dono liberali dextera .xv. mansas terrarum, in uilla æt Stantun, et æt Hiltun, cum omnibus appendiciis suis, in pascuis et pratis, omnibusque quae huiusce uillae sunt iuris, ut possidens perenniter possideat; et post se haeredem cui sibi libuerit praeficiat, ea interposita ratione, ut iugi deprecatione pro meae salutis integritate dominum interpellando exoret. Erat autem eadem uilla cuidam matronae, nomine Æðelflæde, derelicta a uiro suo, obeunte illo, quae etiam habebat germanum quendam, uocabulo Leofsinum, quem de satrapis nomine tuli, ad celsioris apicem dignitatis dignum duxi promouere ducem constituendo, scilicet, eum, unde humiliari magis debuerat, sicut dicitur, 'Principem te constituerunt, noli extolli,' et caetera. Sed ipse hoc oblitus, cernens se in culmine maioris status sub rogatu famulari sibi pestilentes spiritus promisit, superbiae, scilicet, et audaciae, quibus nichilominus ipse se deditit in tantum, ut floccipenderet quin offensione multimoda me multoties grauiter offenderet; nam praefectum meum Æficum, quem primatem inter primates meos taxaui, non cunctatus in propria domo eius eo inscio perimere, quod nefarium et peregrinum opus est apud christianos et gentiles. Peracto itaque scelere ab eo, inii consilium cum sapientibus regni mei petens, ut quid fieri placuisset de illo decernerent, placuitque in commune nobis eum exulare et extorrem a nobis fieri cum complicitibus suis: statuimus etiam inuiolatum foedus inter nos, quod qui praesumpsisset infringere, exhaereditari se sciret omnibus habitis, hoc est, ut nemo nostrum aliquid humanitatis uel commoditatis ei sumministraret. Hanc optionis electionem posthabitam nichili habuit soror eius Æðelflæd omnia quae possibilitatis eius erant, et utilitatis fratris omnibus exer-

citiis studuit explere, et hac de causa aliarumque quamplurimarum exhaeredem se fecit omnibus. Sit ergo praedicta donatio ab omni mundiali seruitio immunis, excepto quod omnibus est generale terris, pontis, uidelicet, uel arcis recuperatione, et expeditione. His apicibus praecipimus et obsecramus in Christi nomine ut assensum detis corroborantes, et si quis anteriores praeponere uoluerit inposterum irriti fiant nec aeternaliter stabilientur, sed perpetua oblivione oblitterentur; oblitterentur nec minus nomina eorum de libro uitae, qui hoc cyrographum aliquo molimine in aliud transmutare decreuerint, quam per syngraphiam confirmauimus. Anno ab incarnatione domini .M.XII. indictione .X. caraxatum est hoc polipiticum, et signaculo crucis insignitum, his testibus magnifice firmiterque adamantino stilo firmantibus.

✠ Ego Ælredus rex Anglorum praefatam terram pro amore dei eiusque genitricis et perpetuae uirginis Mariae Godwino episcopo cum uiuificaе crucis uexillo impressam libens concessi. ✠ Ego Ælfgyfu regina domini mei regis dono arrisi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus cum coepiscopis nostris et filiis regis et abbatibus et ducibus et militibus quorum nomina inserta sunt corroborauimus. ✠ Ego Eadnoð episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Ælswoldus episcopus. ✠ Ego Ælfgar episcopus. ✠ Ego Godwinus episcopus. ✠ Ego Æðelsie episcopus. ✠ Ego Brihtwoldus episcopus. ✠ Ego Leuing episcopus. ✠ Ego Ælfhun episcopus. ✠ Ego Ælmar episcopus. ✠ Ego Wulfgar abbas. ✠ Ego Ælfsi abbas. ✠ Ego Brihtmær abbas. ✠ Ego Ælfwi abbas. ✠ Ego Ælfsi abbas. ✠ Ego Eadric abbas. ✠ Ego Brihstan abbas. ✠ Ego Eadmær abbas. ✠ Ego Oscytel abbas. ✠ Ego Eadric dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Æðelmær miles. ✠ Ego Syferð miles. ✠ Ego Æðelweard miles. ✠

Ego Godwine miles. ✠ Ego Morcar miles. ✠ Ego
 Ælfgar miles. ✠ Ego Wada miles. ✠ Ego Ulf-
 kytel miles. ✠ Ego Ðurkytel miles. ✠ Ego Æðel-
 wine miles. ✠ Ego Æðelwold miles. ✠ Ego Ælf-
 mær miles.

DCCXX.

ÆDELRED, 1012.

✠ CONTRA creatoris aeterni iusticiam dum omnibus
 ferme in nationibus tyrannizantium uis crudescit rap-
 torum, qui ita aliena tollere sicut lupi cruorem agno-
 rum sitiunt bibere, profecto iustitiae amatores sunt
 qui possessores quietos, inque propriis contentos pri-
 uilegiorum autenticorum cyrographorumue auxiliis
 sustentatoriis muniunt, prae oculis cordis illud Salo-
 monis ponentes theologicum, ‘Diligite iustitiam qui
 iudicatis terram.’ Quapropter ego Æðelredus egregiae
 opulentaeque monarches Britanniae, legitimo iugali-
 tatis uinculo mihi astrictae Ælfgyfae uocabulo prae-
 dium quoddam quod infra ciuitatis Wentanae moenia
 ad septemptrionis dextram iuxtaque politanam nun-
 dinationis plateam gratulabundus donauit, hocque pro
 testaminis titulo hac inculcare griphia demandauit.
 Quo quippe praedio basilica a quodam ciuitatis eius-
 dem praefecto nomine Æðelwino sancti Petri honore
 fabrefacta nitescit. Decretum igitur est ex censoria
 eminentiae nostrae ditione, quo praetaxatae conlate-
 ranae meae libertas haec firma et inuiolabilis, sed et
 ab omni seruitii mundialis iugo quamdiu Anglorum
 patriae facula eluxerit fidei secunda permaneat et
 maxime ab his tribus causis, scilicet, pontium muro-
 rumque reparatione ac bellicae multitudinis additione;
 sitque in praedictae augustae arbitrio de hoc agere
 praedio uel adhuc ualens uel moriens, quicquid su-
 perna gratia suo inspirauerit animo. Quod si cuilibet

legirupi rancor multipetax quorumcunque posteritate temporum epilentico illectus spiritu hoc priuilegium autenticum quacunque temeritate quauē frustrare desudabit tergiuersatione ex obsoleto corpore diaboli extrahatur arpagine et in lebete Sathanæ decoquatur, sitque infernalium offa carnificum in saecula, nī publicae poenitudinis remedio irae dei rumpheam super se euaginatam ob contradictionem qua hanc blasphemauit libertatem sedauerit. Praesignatum denique praediolum circumquaque sui ambitum habet huiusmodi. Ærest of ðære cyricean norð-eást hyrnan nygan girda andlang stræte út on ða cýpinge; swá úp andlang cýpinge eahta gyrda ðet hit cymh tó Wistānes gemære; swá andlang Wistānes gemære nygon girda ðæt hit cymh on ðone wæterpyt; fram ðām wæterpyt .x. gyrda andlang stræte tó ðære cyricean norð-eást hyrnan. Anno igitur .M.XII°. ex quo agnus dei de utero parthenali processit incarnatus postmodum saecula stauro affixus saluauit, carta haec apicum ornatibus uestita est heroidis unimoda pietate confuentibus quorum onomata praesens inculcat catalogus.

✠ Ego Æðelred rex Anglorum huic libertati iugem praerogatiuam contuli. ✠ Ego Æðelstan filius regis tranquillae mentis fauorem augmentaui. ✠ Ego Eadmund clyto libertatem hanc liberam esse uoti compos renuntiaui. ✠ Ego Eadred clito animo hilari assensum beneuolenter accommodaui.

Rubric. De terra Gode begeate.

DCCXXI.

QUEEN ÆLFGÝFU, 1012.

✠ Ðis ys Ælfgýfæ gegurning tó hiræ cinehláf-ordæ. Ðæt is ðæt heó hyne bitt for Góðæs lufun and for cynescypæ ðæt heó móte beón hyre cwydes wyrðæ; ðonnæ cýð heó ðæ leóf bæ ðínre geðafiunga

hwæt heō for ðæ and for ðyræ sáwlæ tō Godæs ciricean dōn wylæ. Ðæt is; æræst, ðæt heō ann intō Ealdan mynstær, ðær heō hiræ licaman ræstan þæncð ðæs landæs æt Hrisanbeorgan eall swā hit stænt, būton ðæt heō wylæ bæ ðínre geðafunga ðæt man freoge on ælcum tūnæ ælne wítæpæōwnæ mann ðæ undær hiræ geðeōwuð wæs, and twā hund mandcussa goldæs tō ðām mynstær, and hire scrin mid hiræ háligdómæ. And heō an inntō Nigean mynstær ðæs landæs æt Bleddanhlæwe, and hund mancussa goldæs; and ánnæ offring disc intō Nunna mynstær; and ðæs landæs æt Hwætædūnæ intō Rummæsigæ Christe and sanctan Marian; and æt Cæstæleshammæ intō Abbandūnæ; and æt Wíchām intō Baðum. And ic ann mīnæn cinæhlāfordæ ðæs landæs æt Weopungum and æt Hlincgeladæ, and æt Hæfæres hām, and æt Hæðfælda, and æt Mæssanwyrðæ, and æt Gyssic, and twēgea bæagas æigðær ys on hundtwælfīgum mancussum, and ánræ sopcuppan, and syx horsa, and swā fala scylda and spæra; and ðām æðelingæ ðæs landæs æt Niwanhām, and ánæs beāges on þritægum mancussum; and ðæra hlæfdigan ánæs swyrbeāges on hundtwelfīgum mancussum, and ánæs beāges on þritegum mancussum, and ánre sopcuppan. And ic ann Æðelwoldæ bisceopæ ðæs landæs æt Tæafersceat, and bidde hinæ ðæt hæ symlic þingia for mīnæ mōdor and for me. And ic ann bæ mīnæs hlāfordæs geðafingæ ðæs landæs æt Mundingwillæ, and æt Beorhðān stædæ Ælfwerdæ and Æðelwærdæ and Ælfwaræ him tō gemānan hira dæg; and ofær hira dæg intō Ealdan mynstær for mīnnæ cynehlāforð and for mæ; and syllan hī ælcæ geare twā dægfeorman intō ðām twām mynstrum ða wilæ ðæ hī his brūcæn. And ig an Ælfwaræ mīræ swystær eallæs ðæs ðæ ic hiræ álenæð hæfdæ; and Æðelfledæ mīnæs bróður wífæ ðæs bændes ðæ ic hire álæneð hæfdæ; and ælcum abbodæ fíf pūnd pæniga tō hira mynstres bōte. And

leóf be ðínre geðafiunga ðæt ic mótæ bætæcen ðám bisceope, and ðám abbodæ, ðonæ ofæreacan tó ðære stowe bótæ, and earmum mannum for me tó dælænne, swā swā him þincæ ðæt mæ for Godæ þearfllicust sī. And ic biddæ minnæ cinelāford for Godæs lufum, ðæt næ forlæte mīnæ mænn ðe hinæ gesæcen, and him wyrðæ sƿn. And ic ann Ælfwerdæ ānræ sopcuppā; and Æðelwerdæ ānæs gerænodæs drincæ-hornæs.

DCCXXII.

ÆDELSTAN ÆDELING.

✠ ON Godes ælmihtiges naman! Ic Æðelstān æðelinc geswutelige on ðisum gewrite hū ic mīne āre and mīne æhta geunnen hæbbe, Gode tó lofe and mīnre sāule tó ālƿsednysse, and mīnes fæder Æðelredes cynges ðe ic hit æt gearnode. Ðæt is ærest, ðæt ic gean ðæt man gefreoge ælcne wītesfæstne man, ðe ic on sprece āhte; and ic gean in mid me ðær ic me reste, Criste and sancte Petre, ðæs landes æt Eād-burgebyrig, ðe ic gebohte æt mīnon fæder, mid twām hundred mancusan goldes be gewihcte, and mid .v. pūndan be gewihcte seolfres; and ðæt land æt Mérelāfan ðe ic gebohte æt mīnum feder, mid þridde healf hund mancusan goldes be gewihcte, and ðæt land æt Mórdūne ðæ mīn feder me tólet, ic geann intó ðære stowe for uncer begra sāule; and hic hine ðæs bidde, for Godes lofan and for sancta Marian and for sanctes Petres ðæt hit stondan mōte; and ðæs swurdes mid ðām sylfrenan hyltan ðe Wulfríc worhte, and ðone gyldenān fetels and ðone bēh ðe Wulfríc worhte, and ðone drenchorn ðe ic ēr æt ðām hirede gebohte on Ealdan mynstre; and ic wille ðæt mon nime ðæt feoh ðæ Æðelwoldes lāf me āh tó geyldende ðe ic for hyre āre gesceotten hebbe, and bætæce Ælfsige bisceope intó Ealdan mynstre for mīre sāule, ðæt synt .XII.

pund be getale. And ic gean intō Cristes cyrican on Cantorebyrig, ðes landes æt Holungaburnan and ðes ðe ðærtō hyrð, būton ðere ānre sulunge ðe ic Siferðe geunnen hebbe, and ðæs landes æt Gārwaldintūne. And ic gean ðæs landes æt Hryðerafelda intō Nunnan mynstre, sancta Marian þances, and enne sylfrene mæle on .v. pundon; intō Niwan mynstre æune sylfrene hwer on .v. pundon on ðære hālgan þrynnesse naman, ðe seō stow is forehālig. And ic gean tō Scaftenesbyrig tō ðære hālgan rôde and tō sancte Eadwarde ðāra .vi. punda ðæ ic Eādmunde mīnon brēðer gewissod hebbe. And ic gean mīnon feder Æðelrede cyng ðes landes æt Cealhtūne būtan ðān .viii. hidan ðæ ic Ælmere mīne cnihte geunnen hebbe, and ðæs landes æt Norðtūne, and ðæs landes æt Mollintūne, and ðes seolferhiltan swurdes ðe Ulfcytel āhte, and ðere byrnan ðe mid Morcere is, and ðæs horses ðe Ðurbrand me geaf, and ðes hwītan horses ðe Leofwine me geaf. And ic geann Eādmunde mīnen brēðer ðæs swurdes ðe Offa cyng āhte, and ðes swurdes mid ðām pyttedan hiltan, and ānes brandes, and ænne seolforhammenne blēðhorn, and ðāra landa ðe ic āhte on Eāst-Englan, and ðes landes æt Peacesdēle. And ic wille ðæt man gealeaste ælce geare āne degfeorme ðām hirede intō Helig of ƿysse āre on sancte Æðelðryðe messedeg, and gesylle ðærtō ðām mynstre .c. penega, and gefēde ðer on ðone deg ān hundred pearfena, and sƿ efre seō ælmesse gelēst gearhwāmlīce, āge land seðe āge, ðā wile ðe Cristendōm stonde; and gƿ ðā nellað ða ælmessan geforðian ðe ða land habbað gange seō ār intō sancte Æðelðryðe. And hic geann Eādwige mīnen brēðer ānes seolforhiltes sweordes. And ic geann Ælfsige bisceope ðære gyldenān rôde ðe is mid Eādrīce, Wynfleda suna, and ænne blācne stēdan. And ic gean Ælmere ðes landes æt Hamelandene ðæ he ær āhte. And ic bidde mīnne feder for Godes ælmihtiges lufan and for mīnon, ðæt

he ðes geunne ðe ic him geunnen hebbe. And ic gean Godwine Wulfnoðes suna ðes landes æt Cumtūne, ðe his feder ær āhte. And ic gean Ælfrīðe¹ mīnre fōs-termōdor for hire miclan gecearnonge ðæs landes æt Westūne, ðe ic gebohte æt mīnan feder, mid þridde healf hund mancusan goldes be gewihte. And ic geann Ælfwine mīnen messepreōste ðæs landes æt Heorulfestūne, and ðes mālswurdes ðe Wiðer āhte, and mīnes horses mid mīnom gerēdon. And ic geann Ælmēre mīnen discōene ðāra .viii. hida æt Cateringatūn and ānes fagan stēdan, and ðes sceardan swurdes, and mīnes taregan. And ic geann Siferðe ðæs landes æt Hogganclyfe, and ānes swurdes, and ānes horses, and mīnes bōcscyldes. And ic geann Æðelwearde Stameran and Lyninge ðes landes æt Tywinhām. And ic geann Leōfstāne, Leōfwine brēðer, Cwattes ðere landāre ðe ic of [h]is brēðer nam. And ic geann Leōfmēre æt Biggrāfan ðes landes ðe ic him ær of nam. And ic geann Godwine Dreflan ðāra þreora hida æt Lutegāres hale. And ic geann Eādrīce Wynfleda suna ðæs swurdes ðe seō hand is on gemearcod. And ic geann Æðelwine mīnon chnihte ðes swurdes ðe he me ær sealde. And ic geann Ælfnōðe mīnon swurðwītan ðæs sceardan mālswurdes; and mīnon heāhdeōrhunton ðæs stōdes ðe is on Colingahrycge. And gehealde man of mīnan golde Ælfrīc æt Bertūn and Godwine Dreflan æt swā myclan swā Eādmund mīn brōðer wāt ðæt ic heom mid rihte tō geuldende āh. Nū þancige ic mīnen feðer mid ealre eādmōdnesse on Godes ælmihtiges naman, ðære andsware ðe he me sende on ðone Fridæ æfter middes sumeres messedeg, bæ Ælfgāre Æffan suna; ðæt wes, ðæt he me cýdde á mīnes feder worde, ðæt ic móste be Godes leāfe and be [h]is geunnen mīnre āre and mīnre æhta swā me mést rēd þūhte ægðer ge for Gode, ge for worulde; and ðisse andsware is gewitnesse Eādmund

¹ Var. Ælfswýð.

mīn brōðor, and Ælfsige bisceop, and Byrhtmér abbod and Ælmér Ælfrices suna. Nū bidde ic eallan ða witan ðæt mīne cwyde gehƿran rēdan ægðer ge gehādode ge læwede ðæt hī beōn on fultume ðæt mīn cwyde standan mōte, swā mīnes feder leāf on mīnon cƿde stent. Nū cƿde ic ðæt ealle ða þincg ðe ic tō Gode, intō Godes cyrican and Godes þeōwan geunnen hebbe, sƿ gedōn for mīnes leōfan feder sāwle Æðelredes cynges, and for mīre and Ælfrýðe mīnre ealdor-mōdor ðe me āfēdde, and for ealra ðāra ðe me tō ðysan gōdan gefulstan, and se ðe ðysne cwede þurhg enig þing āwended, hebbe him wið God elmihtigne gemēne, and wið sancta Marian, and wið sancte Peter, and wið ealle ða ðe Godes naman heriað.

DCCXXIII.

* ÆDELRED, 1016.

✠ QUAMUIS quassantibus undique bellis piratarum infestorum nobis, tamen omnipotenti deo in nobis triumphanti, ac uictoriam iam crebrius praestanti eius munimine inuicto gaudentes. Pro amore ipsius cuncta gubernantis, ego Æðelredus rex Anglorum, quandam terrulam, hoc est, unam mansam sitam iuxta Maðelgæresbyri, tribuo cum eius appendiciis deo et sancto Eadwardo, et ad monasterium quod dicitur Eouesham fratribus ibidem deo seruiantibus, quatinus libere uoti compotes aeternaliter possideant, tribus exceptis, scilicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Quod ius antiquitus quidam raptor Wlfric ripa uocamine, a praefato monasterio inique abstulit, quod nos corrigendo denuo deo reddimus, omnia dona nobis donanti. Si quis forte auarus tyrannus, quod absit, hoc munusculum impie deo auferre conatur, caueat ne ipsi talis mulctatio accidat, qualem audiuius illi Wlfrico ripa accidisse, hoc est, quod corpori eius

sepulto in Glastonia non licuit quiescere, antequam in stagnum Fearnigamere uocabulo proiiceretur. Scripta est haec cartula anno incarnationis dominicae .M.XVI°. indictione .XIII. his testibus quorum onomata hic infra scripta habentur.

✠ Ego Æðelredus rex deo omnipotenti hoc munusculum tribuo. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus cruce dominica consignauit. ✠ Ego Æðelstan clito consensi. ✠ Ego Lifingus episcopus consensi. ✠ Ego Eadnoðus episcopus consensi. ✠ Ego Ælfsinus episcopus consensi. ✠ Ego Buruðwoldus episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstanus episcopus consensi. ✠ Ego Eadricus dux consensi. ✠ Ego Leofwinus dux consensi. ✠ Ego Ælfricus dux consensi. ✠ Ego Germanus abbas consensi. ✠ Ego Wlfgarus abbas consensi. ✠ Ego Ælfricus abbas consensi. ✠ Ego Ælfsinus abbas consensi. ✠ Ego Brihtmerus abbas consensi. ✠ Ego Eadredus abbas consensi. ✠ Ego Ulfcitel minister consensi. ✠ Ego Godus minister consensi. ✠ Ego Norðman minister consensi. ✠ Ego Birhtricus minister consensi. ✠ Ego Godwine minister consensi. ✠ Ego Eadwine minister consensi.

Dys syndon ða landgemāre ðe syndon on ðese ealdan bēc āwritene. Ærest onlong Foss on ða hōcihtan dīc; of ðære hōcihtan dīc on ðone brādan þorn; on Foss; onlong Foss on ðene fūlan ford; ongear streām on langan ford; of langaforda on Wénric; ongear streāme; of Wénric on ða grēnan dīc; of ðære dīc on ða brādan strētte; of ðære strētte on ða grēnan dīc; onlong ðære dīc ðæt eft on Foss.

DCCXXIV.

LEOFSINE, 1016.

✠ CHRISTO creaturarum propriarum omnia ubique regna suo in pondere et mensura disponente! Sanctarum scripturarum praecipui cultores suis hoc statuerunt dogmatibus quatinus quicquid mortalium uellent addere necessitatibus litterarum apicibus nectetur, ne forte in posteris rationes ad inuicem compactas obliuio siue potius insidiosa fraus succedentium debeat. Propter quod ego Leofsinus episcopus, dei omnipotentis prouidentia pontifex, meo fideli ministro Godrico, aliquam partem ruris, id est .i. mansam in loco qui uulgariter Biscopes dun nominatur, cum omnibus ad eundem locum rite pertinentibus, pascuis, campis, pratis, et synderlice .xv. mæd aceras on ðære eā-furlunga forne gean Tidingtūn; et nigoðe healf æcer on Scothomme; and .xii. aceras yrðlandes betwyx ðære eā and ðære dīc æt ðæm stāngedelfe; and ðone hagan on Wærincwīcan; and ðone Ælfrīces læge; and ðone þriddan æcer beānlandes on Biscopes dūne, ob eius erga me beneuolentiam humilique famulatu dignoque pretio libenti animo condono, ut ipse, uita comite, possideat salubriterque perfruat; limite uero uitae illius transacta, duobus quibuscunque elegerit, in sua tamen progenie post se delinquat haeredibus; deinceps autem sanctae matri Wiornocensi reddatur aecclesiae. Maneat igitur prænominata tellus libera ab omni mundiali seruitute tributorum, exceptis sanctae dei aecclesiae necessitatibus, aut communi expeditione, uel pontis arcisue restauratione. Dis sind ða landgemæro intō Biscopes dūne. Ærest in fūle wellan; of ðære wellan andlang ðæs gemæres intō Cloptūnes gemæro; ondlang ðæs gemæres ðæt on ðone feldene strēt; of ðære strēte ðæt on ðone pyt; of ðām pytte on ða heāfda; ondlang

ðára heáfa on ðone brádan mére middewardan ; of ðám mére andlang síces on Ælfríces brycge ; of ðære brycge andlang furh on sláhhyll ; swá ðár on ða heáfo in ða sealtstrét ; of ðære stræte innon Scotbróc ; ondlang bróces ðæt onbūton ðone croft ðe Wynstán bylde ; ðár úp on ða díc ðe he gedícte ; ðæt on Scotriðes gemæro ; ondlang ðæs gemæres ðæt on Wilmundigcotan gemæro ; ondlang ðæs gemæres ðæt on berlandes heáfa ; ondlang ðæs gemæres ðæt on Sceldes heáfa ; ondlang ðára heáfa ðæt on Ælflede gemæro ; of Ælflede gemæro ðæt on Grentes mére ; ðæt úp on ðone grēnan weg ; ondlang ðæs weges ðæt eft in fūle wyllan. Scripta est etiam haec cartula anno dominicae incarnationis .M.XVI. indictione .XIII. his testibus adstipulantibus quorum nomina inferius carraxata cernuntur.

✠ Ego Wulfstanus archiepiscopus Eboracensis ecclesiae confirmaui. ✠ Ego Leofsinus episcopus hanc meam donationem cum signo crucis corroborauī. ✠ Ego Æðelstanus episcopus subscripsi. ✠ Ego Godwine sacerdos. ✠ Ego Wulfwine sacerdos. ✠ Ego Ælfmær sacerdos. ✠ Ego Wulfwi sacerdos. ✠ Ego Æglwine leuita. ✠ Ego Byrtmær leuita. ✠ Ego Wilstan leuita. ✠ Ego Berhtwine leuita.

DCCXXV.

ÆDELRED.

✠ SUMMO et ineffabili rerum dispositore in aeternum regnante ! Omnibus gradibus qui in triquadro mundi cardine per theoricam uitam ad coelestis ac indeficientis beatitudinis iocunditatem peruenire sata-
gunt, ultroneo deuotionis affectu cum tota mentis alacritate illuc incunctanter adnitendum est ; quod quidam sapiens sagaci mente considerans sic fida pollicitatione ait, ‘ Meliorem autem illum iudico et pro-

pinquiorem deo qui uoluntate bonus est, quam illum quem necessitas cogit.' Qua de re infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad instar pretiosorum monilium eligens, animum sempiternis gaudiis figens, ad adipiscendam mellifluæ dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laeticiae iocunditatem, ego Æselredus per omnipatrantis dexteram tocius Britanniae regni solio sullimatus, quandam ruris particulam, uidelicet .xix. cassatos, in tribus locis, quae celebri æt Cadanno, and æt Stretle, necnon æt twam Lintunum, nuncupantur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo et sancto Petro apostolorum principi, castaeque uirgini Æðeldredae ac sacris sororibus eius, una cum illa requiescentibus, aeterna largitus sum haereditate, ad usus monachorum in Elyensi monasterio degentium. Sunt autem duae ex hisdem .xix. mansis in illo rure quod uocatur et Cadanno, et et Stretle .x. et twam Lintunum .vii. pro quorum possessione praediorum, abbas nomine Ælfsinus dedit regi praefato appensuram .ix. librarum purissimi auri iuxta magnum pondus Normannorum. Praedicta equidem rura cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, molendinis ac siluis, ab omni terrenae seruitutis iugo sint libera, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicitibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His metis praefatum rus hinc inde gyratur.

DCCXXVI.

EĀDMUND.

✠ IN nomine almae trinitatis et indiuiduae unitatis, patris et filii et spiritus sancti, quibus est una essentia, par deitas, et indiuisa maiestas, communis apex, trinitas in nomine, unitas in deitate, aeternus ante omnia saecula, in fine saeculi homo factus ex uirgine ut nos redimeret quos creauit. Ideoque necesse est ut in istis transitoriis ac fugitiuis opibus adquiramus nobis in coelis manentem substantiam, quam nec oculus uidit nec auris audiuit nec mens percipere potuit humana. Cuius praedestinatione iccirco ego Eadmundus Æðeling rex, pro amore redemptoris nostri et propter nomen sanctum qui dixit 'Date et dabitur uobis,' ideoque nunc donabo deo omnipotenti exiguum munus ruricole in loco qui ab incolis uocitatur æt Pegecyrcan in perpetua haereditate, ad locum quod dicitur Nouum monasterium sanctae trinitatis ac genitricis domini nostri atque omnium sanctorum, pro redemptione animae meae et coniugis meae et pro anima Siuerði, id est unam mansam et dimidiam in supradicta uilla, et tres perticas in uilla quae dicitur Wealtun. Ita habeant sicut Siuerðus habebat in uita, in longitudine et in latitudine, in magnis et in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, thelo-neum aquarum, piscationem in paludibus. Sit autem praedictum rus liberum ab omni seruili tributo saeculariumque seruitiumque exinanitum, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, et pontis arcisue restauratione. Praecipioque in nomine sancti saluatoris, tam nobis uiuentibus quam etiam qui christianitatis nomine et in diuinæ agnitionis fide censentur, ut huius libertatis statuta ad irrita deducere quispiam minime praesumat. Quisquis autem beneuola mente hanc nostram donationem et elemosinam amplificare sata-

gerit, in hoc praesenti saeculo uitae illius prospera foeliciter augeantur, et aeternae uitae gaudia aeterna succedant. Si quis autem, diabolica illectus prauitate, et hoc donum in aliud quam quod constituimus pervertere molitus fuerit, maneat aeternaliter retrusus inter flammiumas aestuantis gehennae incorruptiones lugubre sibi solium uendicans, inter tres nefandissimos proditores Christi, Iudam, Annan et Caiphan, et in Satanae faucibus maneat deglutiendus, omnium infernalium morsibus carnificum sine fine laceretur, nisi hic digna satisfactione emendare curauerit, quod contra nostrum decretum inique commisit.

A P P E N D I X.

APPENDIX.

XVIII.

Hæc sunt territoria ad pecganham pertinentia primit⁹ ab occidente uedring mutha per illum portum ad locum qui dicitur holan horan fleot et sic ducitur in langport· inde ad aquilonem to unninglande· sic ad orientem on fleot super illud quod dicitur in ufesford· inde in locum qui dicitur cynges uuic· et sic ad locum qui dr langan ersc· inde on loxan leage· et sic in locum qui dr bebbes ham· inde in pontem thelbrycg· et sic ad aquilonem iuxta palustria loca· super hæc ad locum qui dr hylsan seohtra et sic ad orientem in uuærmundes hamm· hinc in uuadan hlæu· ab illo loco in fisc mere· et sic in brynes fleot· sicque dirigitur in mare. Sed et hi sunt termini pertinentes ad tangmere· primitus of hleapmere per uiam puplicam ad terram heantunensem ad angulū circianum· ðide in locum horsagehæg· et sic ubi dr hean ersc· hinc ad ælrithe· ab ipso riuo ad fraxinū unum· et sic ad locum cealcmere· hinc ad headan scræf· ab illo loco· to lulan treouue· et sic in tatanham· sic ad risc mere· ab illo loco to hleap mere· et sunt pascua ouīū in meos dune pertinentia ad tangmere·

XXIII.

De Cherletone.

Hii sunt termini terrae de Cherlton. Inprimis a loco qui dicitur Tottleie directe per uiam usque quiccaeleyen uersus aquilonem; et ex inde uersus meridiem usque la done; usque la notte stokke; et ab eodem usque cweok ende; et ab illo loco usque Oddeburne, uidelicet, ad le crundle; et tunc per filum aquae uel cursum usque æt waldes forde; et sic directe per uiam usque ceasterbroke; et tunc per cursum aquae usque la hide; et ab eodem uersus occidentem ultra montem usque scorte slade; et tunc directe per amnem usque cucwan welle; et ab eodem fonte usque le niwe heme wodeweye; et sic per uiam directe usque ad metam de Hanekyntone uersus meridiem; et tunc ab eadem meta usque sondheye; et ab eodem usque ad boscum inter duo clausa; et sic per quandam uiam directe usque le brande stokke; et ab eodem usque le hælde rode in parte aquilonari del perer; et ab illo loco directe per uiam usque ad locum primo scriptum; scilicet, Totlere.

Rubric. Quomodo Æðelredus rex contulit Aldelmo abbati et Meldunensi coenobio Newentune et Cherletone iuxta Tetteburi.

XLV.

Haec terra praefata iugiter aecclesiae sanctae Mariae in Æbbandune subiecta sit.

LV.

Inprimis, Balgandun, Billeslæh, Westgraf, Heofentill, Baddandun, hoc est in occidentali parte flu-

minis ; in orientali plaga Wudanbergas, Rugganbroc, Bromhlincas deen ; inde on Sture ; ondlonges Sture usque in Afene. Addidit etiam, etc. as in vol. i. ch. lv. Ærest of Leontan ðæt cume on blācan mēre ; ðonon ðæt cume in ða geapan linde ; ðonon ðæt cume on lindwyrðe ; swā ðæt cume on Ciondan ; of Ceondan ðæt cume on Reodmōre ; ðonon ðæt cume on ða greātan āc ; ðonon ðæt cume in ða reādan sole ; ðonon ðæt cume on cærs pytt ; swā ðæt cume in Usanmēre ; of Usanmēre ðæt cume eft on Leontan.

LVI.

Ðys sind ða landegemære tō Ambreslēge. Ærest ūp of firne on Lincumbe ; of Lincumbe on æscenege ; of æscenege on mære dīc ; andlang dīce on geofandene ; of geofandene tō ðām blācan mōre ; of ðām mōre tō mērbrōc ; andlang mērbrōces on uffan heales ; of uffan heale on Douerdēle ; andlang Douerdæles on salewerpæn ; andlang salewerpæn ūt on Sæfyrne ; ūp andlang Sæfyrne ; ðæt eft ūp on Lincumbe ðær hit ær āras.

LVII.

Est autem haec praefata terra hiis limitibus circum-septa. West from Wīcwone Beornedūne at ðe sta-pele siðe brāde mēre ; norð fro Beornedūne siðe ðe wowe brondred ; siðe tō ðe waritroe ; oppe longe dūne ; siðe tō ðe þistel mēre ; siðe pinkenden intō esthem mēre ; ðat cum eft tō Beornedūne.

LIX.

His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Dis sinde ða londegemære intó Mórtúne. Ærest of grindeles pytt on wiðimære; of wiðimære on ðæt reáde sloh; of ðám sloh úp on ða fearnige leáge; of ðére leáge on wulfan dūne; of ðére dūne on beran heáfde; of beran heáfde on wude crofte; of ðám crofte on carca díc; of ðére díce on ðene bláce pól; of ðám póle æfter long pidele intó ðám mersce; of ðám mersce ðæt æft on grindeles pytt.

LXI.

Inprimis a Twiford ex parte australi usque in Cronochomme iuxta decursum fluminis ambitus loci praedicti protrahitur; ac inde iuxta aquam usque ad diuisionem terrae de Fladeburg quae mere dic appellatur; et sic in directum per ascensum montis per medium ælde garen ad ealdene swinhage; ab ealdene swinhage ad Boelagesette; a Boelagesette in norð cnol; ex quo per lencdune usque ad diuisiones terrarum de Lench et de Heruertonne in Wenne-cumbe; inde per fulan broc usque in Harenwilles; et ab Harenwilles in Carkeford; ac inde in golde welle; et sic in longum riuli usque in smal more syc; ac inde in Auenam; et sic in Offepole; ab Offepol in Pikeres homme; a Pikeres homme in Burglences; a hlence in ealdene dune; ab ealdene dune in ealdene myxan; ex quo in Buggilde stret; in Semeslod; ac inde in Chirchestige; a Chyrstige in Flittindgare; et sic in blackan pyt; a parte tum orientali non longe a blakene pyt in mere þurne; a mere þurne in Humburne; ex quo per norða mere in eastham more; inde in circuitu prati de Podden ho; dehinc in pode more; et sic in herien hale; iterum in Humburne in longum riuli

usque ad Staniteforde; iterum in Buggild stret uersus Scene dune; ac inde in mere broc; a mere broc in mere dic; et sic in Winburne in lales þorn; a lales þorn in lauergeboerge; a lauerkeboerge in Podden homme; a Podden homme in pol þorne; a pol þorne in mere broc; et sic in Stanitan hulles syce; a syce in bureg welle; a bureg welle in bureg walles; ac inde in ealde gare quod indigenae nanes monnes land uocant secus Buggilde stret; ex quo a parte occidentali usque ad boerges; a boerges in Halwichestan; ab Alwichestan in Cademunstre; a Cademunstre in bleche mere; a bleche mere in bracede stane; a bracede stane in eald gare in Willerseiam; a Willerseia in sondbroc; ex quo in hege weie; et sic in norð homme; a norð homme in brer þurne; dehinc in Hecheneige; ab Echen-eige in Badeswelle; a welle in litle þurne; a þurne per Pichedes ho in prestes mede; ac inde in mere þorne; a mere þorne in brode mere; a brod mere in east mere lowe; inde in poticot; a poticot in pritti acre; et sic in rug weie; a rug weie in mere dic; a mere dic in wadberegwe; a beregwe in lihte mede; iterum per mere dic in esen burnen; iterum in mere dich; deinde in wurte mede; et sic in mere broc; per mere broc usque in domnipol; ex quo in halles burge; ab halles burge in mere welle; a meres welle iterum in Auenam.

LXXII.

Ðeara walde þeotting peorrocas hlossanhām on oxnai eā ānne þrede brūnes beām on þeoðera; et on blean ānne þrede; et on bocholte ānne þrede.

LXXXIX.

In borea, Roddanbeorg; in oriente, Smiececumb; in austrum, Sengedleag, et Heardanleag, Neglesleag

in mor, totus Uuidancumb in Carlesleage, in occidente, Hæslburg, Haboccumb; in aquilone, Iemyðleag.

XCI.

✠ Ego Æðelbaldus rex Merciorum, signum sanctae crucis imposui, cum terminis. Of cunuglan sulhforda ondlong drihtnes dene on leppan crundlas; ðæt on eást hleopan; and swā on ruwan berh; ðonne þweres ofer ða dene on ða ealdan dīc æt Lec.

CII.

Dis syndan ða landgemæru tō Tredingctūne. Of Stūre on ða stān scale; ðonne be ðān heāfdan; ðæt on ða dūnes ende; ondlong dūnes ðæt on scīre mēre; of scīran mēre ðæt on Brōcnanbyrh; of Brōcnanbyrh on ðæt riðig; ondlong riðiges on mōrseāð; of mōrseāðe on Siðryðe wellan; of Siðryðe wellan on rýdmædwān ūfearde; of reōdmædwān on hāran stān; of hāran stāne on ða langan dīc; ondlong dīce ðæt on ðone pyt; of ðām pytte ðæt on reōdwellan; of reōdwellan ðæt on ðone ofer; ondlong ofres ðæt on Stānford; of Stānforda ondlonges ðære lace; of ðære lace sūð be ðām heāfdon ðæt on rāhweg; ðæt ondlong rāhweges on rāhdene; ðæt ðonne on Wādbeorgas; of Wādbeorgan ðæt on ðone rycweg; of rycwege on hwæte dūne; of hwæte dūne on ðone stapol; of ðēm stapole on ða mærdīc; ondlong dīces ðæt on Stūres streām.

CIX.

Haec terra circumcincta est hiis terminis. A Quene-gatum in meridiem extensas habens tres perticas,

et inde in occidentem rectissima linea diuidit regis terram et istam .XXIII. perticis usque in maceriam quae in aquilonali parte ciuitatis muro adiacet uirgas habens .XXXIII.

CXV.

A meridie de ualle quae dicitur Asancumb, in occidentali plaga in unum fontem qui appellatur Dier-nanwiel; deinde in collem quem incolae appellant Dornhill; deinde in desertum on Picelon þorn; et tunc ultra flumen Weluue in fontem Holanwielle; et inde in desertum in unam fossam quae est iuxta fontem riuli quem incolae uocitant Sealtbroc; et tunc in eundem riulum usque flumen Welwe; deinde in ripam fluminis usque uadum Welwe; et tunc in uiam publicam usque sambucum quam uocitant El-lentreow; et inde in torrentem lutosum in uadum orientalem; inde sursum per campestria inter duas petrosas uias ad supranominatam uallem Asancumb.

CXVIII.

Ærest fram mýðan in cyrstelmæl ác; of cyrstelmæl ác in eást ende teóuelége; of teófeleáge in ðæt syrftreów; of ðám syrftreówe in ðæt ruge mapel-treów in forweard werdúne; of foreweard werdúne oð middewearde wer; of midde werdúne in werdún bróc; of middewerdúne bróce in middanwearde langandúne; of middanwearde langandúne in sceapweg; of scearpwege in hwætaleáge; of hwætaleáge in hensbróc; of hensbróce in salwarpan; of sealwarpan in holan weg; of ðám wege in ða hwítan biricean; of ðære birican in Alcherdes ford; eft of salwarpan in ða ifihtan ác; of ðære ác in ða mæc ác;

of ðære ac. in bennic æcer; of ðām æcere in cærsa bæt; of ðām bæte in pipan; of pipan in wiði bróc; of ðām bróce in ðæt þruh; of ðām þruge in holan weg; of ðām wege in bridenan brygge; of ðære brigge in cumb; of ðām cumbe in alebeardes ac; of ðære ac in ða heortsóle; of ðære sóle in ða þisle; of ðære þisle eft in ða mýðan.

CXIX.

Donne sind ðis ða sutulustan gedere tó beasfeld. Ærest on norðewearðan eástrihte of Ellenbeorge .xv. girda; ðān on sūðrihte swā in oulman strecte oð landes ende; ðonne west be æwille mearce oð ðone cwichge; sūð andlang heges on ðaue brāðan hegewai; ðonne on cingdene on abbudes mearce; of abbudes mearce eft on Ellenbeorch.

CXX.

Sunt autem termini illius. In orientali plaga Cenepes moor; in australi, Heortuuelle æt mūles hlæwe; in occidentali, fluuius antenominatus Bladen; in aquilonali, Ælferamere insuper æt Cettantreō, adque adiacent plurima confinia uiculorum.

CXXIII.

Hic sunt termini praefati ruris. Andlang englunga dene swā wæter wile yrnan in hæðenan byrigels; ā be wyrtwalan in bārfōðslæd; and swā on timberslæd in stæpacnolles scydd on hanslædes heāfdan; ðæt innan grēnan weg; ðanon innan healde mæres hlinc in stānora lége; ðæt in stānméres hlinc on catedenes heāfdan; ðæt in holeméres hlinc innan

stānbeorh; and swā in smalan æsc in ðonne mapultre; on west healf assundene from ðām mapoltre in edles pyt; ðæt in dragmæres hlinc; swā in rugawíc in deópan hāmsteale on hrembryc; ðæt in ðone fūlan slo tō sigordene; swā in badan dene in clacces wād-lond; and swā intō lufan mēre; ðær út on ðæne feld on grottes gráf; ðæt in ceorla pytte tō ðære fleótan; ðæt on crawan þorn on ðonne hæð on hweolriðig; swā on mórpyt on senthyll in hroppan bróc; ā be bróce on ða ealdan díc; ðæt on crypsan hylle; on scyttan mēre; ðæt on scyttan dūne; swā on smalan bróc tō Cnihtabryge; and swā tō winecaleā on ðæne hæðena byregels in colnaran.

 CXXVI.

Haec enim sunt nomina finium terrarum ad supradictam uillam adiacentium. Primus de Tamede mūd-an recto cursu in Oswynna bæce; deinde in Wuda mór; sic extenditur in Wætansíc; sic statim in locum quae dicuntur bakas; proinde in ueterem uallem; de illa ualle usque in Secmæres oran; sic recto cursu in pulles camp; sic in longum usque ad þorn brycge; inde quoque in Kaderapull; de Caderapulle in Becha brycge; de hoc ad introitum hypes mór; de ipsa móre in Coforet bróc; in illam hagan; post illud ad tumultum uocitatum Kett; ex Kette usque ad monticulos; ex inde uero in Lawern; sic usque ad at síce; post usque ad quercum quae nuncupatur scip āc; inde autem ad locum dictum greātan æspan; et ex eo loco ad hreadan sloh; deinde uero ad alios monticulos; postea uero ad uiam quae dicitur Fíf āc; recto itinere ad easdem Fíf āc; proinde autem ad þreom gemæran; et ex illo loco recta occidentis semita in illam díc; sicque protenditur in kyllan hrygc; deinde in Syllweg; sic extenditur in bæðihtan leāhge; et

ita in fūlan sloh; post hinc supra Buttingc gráf in locum dictum Ecclesbróc, qui terminus adiacet in Doferic, usque ad Sæferne; quod transit in ore Temede.

Dis synd ða landgemæra intó Wícan. Ærest of Temede gemýðan; andlang Temede in wynnabæces gemýðan; of wynnabæce in wuda mór; of wuda móre in wætan síce; of ðám wætan síce in ða bakas; and of ðám bakan in ða ealdan díc; of ðære ealdan díc in secges mére; and of secges mére in ðes pulles heáfod andlong tó þornbrycge; of þornbryccge in kadera pull; of kadera pulle in beka brycge; of becha brycge in forewardan hipes mór; of ðám móre innon coforð bróc; of ðám bróke innon ðone hagan; æfter ðám hagan innon Kett; of Kette in ða hlāwas; of ðám hlāwan in Lawern; of Lawerne in ðæt at síc; and æfter ðám síce innon ða scip ác; and of ðære scip ác in ða grātan æspan; and swá in ðæt hreāde sloh; of ðám slo innon ða hlāwas; and of ðám hlāwan in fíf ācana weg; and æfter ðám wege innon ða fíf ācc; of ðám ācan innon þrim gemæran; of þrim gemæran in lacge burnan; of ðære burnan tó mīla stāne; of ðám stāne on ða hāran apeltreó; of ðære apeltreó innon Doferic; æfter Doferice in Sæferne; and andlang Sæferne in Temede mūðan.

CXXXII.

Huic uero terrae adiacent pratae ubi dicitur Hreóðham in quatuor locis. In uno loco .xvii. agros; on eastan, Clifwara gemære; and on sūðan, Tucingnæs; and on wæstan, Culinga gemære and on norðan. Et in alio loco .xii. agros; on eāstan is Culinga gemære; and on sūðan Clifwara gemære and on westan and on norðan. Et in tertio loco .vii. agros; be eāstan is mearcfleót; and be sūðan and be westan and be norðan is Clifwara gemære. Et in quarto loco .vi.

agros; be eāstan is Clifwara gemære; and be sūðan is Culinga gemære; and be westan is and be norðan Clifwara gemære.

CXXXIII.

Ab oriente uallem uocatam · Cymenes denu · et sic in longum illius uallem [ad] . . . nes geat et sic i[n] affricum uergens in longum illius septi tendit ad · peadan stigele · deinde p iddem septum · in · filiðleage · australem partē · inde in longum predicti septi in quoddam uallū · in · haran dene · sicq · p hoc uallum ptingit ad illum agellum [qđ] dicit' · tatan edisc · et sic p occidentalē plagā eiusdem agelli iacet in illos tumulos [predic]toꝝ · deinde in bedewindan · et sic in longum illius spineti in horselget · et continuo linames dene geate et extenso tramite eiusdē septi · to holhrygc gete · et eodē feldgeate · et eodem septo to baggan gete · ꝥ sic in illud septū · to bradan leage · transitq · illo septo bradan leage intrans in · standene · et in longū eius in qđdam uallum eiusq · ualli serie in · puttan ealh · et sic in longum aggeris to bulcan pytte · indeq · in longum uallis et sic emenso spatio stratae in quoddā petrosū cliuum · et ex eo · baldwines healh · app etit supremum sic in quoddam uallum · eiusq · tramite pgressum in illum uallem ab austro · bulcan pyttes · sicq · in longum ualli pgressa in illa antiqua monumenta in locum ubi a ruricolis dicitur · æt ðæm hōlen styppum · sicq · ad illos gabulos · in longum gemærweges · to wadbeorge · sicq · of wad[beorge] in illum montem q' dicit' forscā burna · ꝥ eius ex alueo intrat bedewindan · indeq · item in cymenes dene.

CXXXIV.

Ærest of Winterburnan intō mægðan wyllan; of mægðan wyllan on Puttan crundell; of Puttan crundelle on brādan beorh; of brādan beorge on ðone ellenstub; of ðām ellenstubbe on ðone ƿfemestan hangran; þurh ƿfemesta hangran on hrisweg; of hriswege adūne tō ðære dene; andlang ðære dene tō Ægan stāne; of Ægan stāne on mærweg; andlang mærweges on Pumere; of Pumere on bedewellan; of bedewellan sūðrihte on winterburnan.

CXXXVI.

Ðys sind ða landegemæra intō dunnestreattūnne. Of dunne dīc intō ðām fox hole; of ðām fox hole intō ðæt ōðer clif; big ðām clife tō ðære blinde wylle; of ðære blinde wylle innon ðane stān; of ðām stāne tō ðām heāfde; big ðām heāfde tō ðære fureh; æfter ðære fureh intō horsen dūnes slead; of horsen dūnes slead innon hæssucmōr; of hæssucmōre innon ðære endefureh; of ðære endefureh in cærswylle; æfter cærswylles sīce innon hæn streāt; of ðām streāte tō ðām twām stāne; of ðām twām stāne innon grēne beorhes sīce; of ðām sīce tō ðām hēðe; of ðām hēðe innon heaðeboldes þorne; of heaðeboldes þorne innon meoson mōre; of meoson mōre tō gices dīc; of gices dīc innon Bladene; of Bladene innon Eownilade; of Eownilade ūp on ðene hēð; ofer ðene hēð innon ðām sandseāðe; of ðām sandseāðe innon dunnes sleade; of dunnes sleade ūp on áchylle; of áchylle innon ðære bytine; of ðære bytine in Foss; æfter Foss tō ðām heāfodstocce; of ðām stocce innon mōrdene; of mōrdene innon ðære saltstrēt; of ðære saltstrēte tō ðām heāfodlonde; of ðām heāfodlonde innon dunnen

cumbe; of dunnen cumbe innon dunnen dīc; of dunnen dīc in twise beorge; of twise beorhge in hriscpyt; of hriscpytte intō ðære dīc; of ðære dīc innon wudeweig; of wudeweige innon ðæt eādenn; of ðām eādenne æft in dunne dīc.

CXLIX.

Ærest ūpp of coleneā æt ðære lange hegge ænde eást intō heiden ūp tō boiwīc; fram boiwīc tō ðām cupe; fram ðām cupe intō ðām middelan ðære strēte; andlang strēte intō hilce sloð; fram hilcen sloð tō Tiðulfes treōw; fram Tiðulfes treōw tō bæselhyrste gate; fram ðanon tō ðām fūlen gate; ðanon intō ðām westheale; swā tō buleðe heige; fram buleðe heige tō Lūsebyrge; swā ðanon intō ceālden leā; and swā eft intō coleneā be midelen streāme.

CL.

Dis syndan ða landgemæru tō Wendles clife. Ærest of ðām forða æt hleowede hlāwe swā se bróc sceōt on nānes monnes land; ðæt swā on wirdene; ðanen on rāhlinc; ðouen on dyrnes treōw; ðonon on heānes pōl; ðanan on ða ealdan dīc tō imman beorge; ðonan on hwætan mersc; swā on sūðbróc; andlang bróces on blācan mēre; swā on ða ealdan dīc; andlang dīces on āne riðige; of ðære riðe on āne ealde dīc; of ðære dīce on tyrl; andlang tyrl on mærbroc; of ðām bróce on ðone ealdan weg; andlang wegēs ūp on Coccān burh; of ðære burhges gete on Hengestes heāfod; swā on ðæt slæd tō Cýppan hamme; on āne riðe; andlang riðes on ðone herpað tō hindehlýpan; ðanon on scīrwyllan andlang cumbes on fearnslæd; ðanon on watancumb; ðanon on wulfleāge; ðanon on calf-

healas andlang weges tó finan mædwum; and swá tó weohles heale; and swá tó Antan hlāwe; and swá on Píppan slæd; and on Herrihtes beorh; and on hweogelweg tó ðān rāhhege; on heáfocwyllan; andlang riðes on tyrl; andlang tyrl onbūtan ða mædewe; swá on ðone ford æt hleowede hlæwe.

CLIV.

Ðis syndon ða landgemæra intó Brādewassan. Of Temede streāme in wynnabæce; of wynnabæce in wudumōr; of wudumōre in wætan sihtran; of ðām wætan sīce in ða bakas; and of ðām bacan in ða ealdan dīc; of ðære ealdan dīc in seges mēre; and of seges mēre in ðæs pulles heofod; and of ðām heáfde tó þornbrycge; of þornbrycge in ðone pull; and æfter ðām pulle in baka brycge; of baka brycge in ðæt wæte sīcc; and of ðām sīce in foxbæce; of foxbæcæ in ðone wulfseāð; of ðām seāde in ða ealdan stihle; of ðære stihle in dodhæma pull; of ðām pulle eft in Temede streām.

CLX.

Sunt autem termini. A loco qui uocatur Hrofesbreta usque in arborem quae uocatur Cuturs āc; et inde uia recta per medium campum qui appellatur Hiuetin-hamstedi usque in locum qui dicitur Halles meri; et inde circumit per locum qui uocatur Heortleāgu; usque in flumen Medeuuæge.

CLXXIV.

In uilla de Puritone .xxxv. terrae sunt, et hii sunt termini terrae eiusdem. Inprimis a loco qui dicitur

Lortinges bourne usque teowes þorne; et ab eodem loco usque Hermodes þorne; et ab eodem usque blakemere; et ab illo loco usque hassukes more; et ab eodem uersus aquilonem usque ad fossatum quod appellatur olde dich; et per illud fossatum directe usque richsbed; et ab eodem usque ad aquam quae uocatur Worfe; et sic directe per aquam usque la steorte; et ab illo loco usque la wyðie; et ab eodem usque helues þorne; et ab illo loco usque la westapele; et ab eodem usque Butlesleye; et sic usque Wrkeleye; et ab eodem usque brokouere fortwarde, id est, in principio; et ab illo loco usque la pinne uel penne; et ab eodem usque crokrigge; et ab illo loco usque Woburne; et ab eodem usque fossatum quod extendit se in Wlfbere; et ab illo loco per le appeldore usque ad la freynne; et sic ab eodem usque ad Calofurcia; et ab illo loco usque in appeldore selewyke; et ab eodem usque weðerstoche; et ab eodem usque le esc ultra Gustingleye; et de Gustingleye usque la rode uersus aquilonem; et ab eodem rode usque ad locum primo scriptum, uidelicet, Lortinges bourne.

CLXXVII.

Hjs uero notissimis terminis circumgyrata est. In aquilone publica stratus; in oriente ita est; in meridie terra sancta Eanswiðe; in occidente Denetun.

CLXXX.

Huius uero agelluli hi sunt certi termini. In septentrionali parte continet Hyðwaldan hlau; et in aquilonali plaga ipsius aggeris uia publica portendit a borea usque in orientalem finem contra solis ortum oð Suiran; et sic ab euro in australem plagam per ual-

lem unam usque ad stagnum quendam cuius uocabulum est Ceabban solo; ab ipso uero loco rectissimo tramite per unius sepi longitudinem tendendo peruenit ad Hwatelege gæte ultra Bradan leah; et sic ab ipso confinio ab affrico uel a fauno habet eodem longitudine portendente sepe transuersum Horsan leah certissimum terminum usque ad Griman edisc; deinde uero ab Griman edisce in ipsam occidentalem plagam a meridiana parte super Heigdune aptissimo cursu contra solis occasum ad bican stapule competenter uertit; tum itaque re-gyrando a bican stapule per profunditatem et medietatem unius uallis iuxta unum aceruum lapidum quod nos stancestil uocamus; a curio habet Coðongian; et ita ad supradictum locum circum-gyrando; a Coðongian usque ad Hyðwaldan hlau reuertit.

CLXXXVIII.

Ab oriente fluius Stur; ab occidente et ab austro murus ciuitatis a statu aecclesiae protenditur in aquilonem emissionem uirgarum circiter ut fertur quindecim.

CXCIII.

Et haec sunt territoria. Diuisiones. Ærest of Swínforda úpp andlang bróces tó Ceólnes wyllan; andlang hegeræwe tó luttas crundeles; ðanon tó grāfes owisce; andlang owisce tó wege; andlang weges tó Ælesbeorge nyðer on Alercumb; andlang Alercumbes út on Afene; andlang Afene ðæt eft on Swínford.

CCII.

Dis syndon ða gemæru. Ærest grāefan hrycg se wudu tó dūnhāmstye; ðanon on brādan edisc; ðanon

tō Cyran leāge; swā þweres ofer ðæt grāf on stānehtan ford; ðanon be westan ða leāge eft tō grāfan hrycge.

CCIX.

Ðis synd ða landgemæru tō Halhagan, wudes and feldes. Ðæt is, ærest æt ðæs bernes ende æt ðæs wæteres sprynge; æfter ðām wætere intō Hallinga homme; of ðām homme intō rames cumbe; æfter ðām grēnan wege intō ðære mylnstige; of ðære mylenstige intō cyles dene tō ðām hāran stāne; of ðām stāne into scobbestāne; of scobbestāne sūð tō ðām lytlan beorge; and swā sūð ofer Turcen dene intō ðām crumdæle; of ðām crumdæle sūð and west to ðære ealdan dīc and .II. æceras wiðútan; and swā west wið ðān heāfdan ðæt hit cymð tō ðære ealdan dūne; andlang dūne west ðæt hit cymeð intō Dina mōre; of Dina mōre intō Hēhstānes pytte; of Hēhstānes pytte eāstward bi ðām heāfdan tō ðām hāðenan byrigelse wið Heallinga weallan; swā eāst ofer ða sealtstræt tō ðām crundælan; of ðām crundælan bi ðām heāfdan tō ðæs bernes ende.

Ðis is ðæs wudes gemære. Ærest of hrambróces forda sūð ðæt hit cymeð tō ðām slæde; of ðām slæde ðæt hit cymð tō bacga slæde; of ðām slæde ðæt hit cymeð up tō ðām hrycge; of ðām hrycge west ðæt hit cymeð tō ðām lytlan sceagan; and swā west ofer ða saltstræte tō ðæs wudes efese; west swā ðæt hit cumeð tō ðære hwītan dīc; and swā ādūn ofer ða ecge ðæt hit cymð tō Crimes hylle; of Grimes hylle ðæt hit cymð tō sponwælle hāefdan; and swā west ðæt hit cymð tō ðære brādan āc; of ðære brādan āc ðæt hit cymð tō ðære wohgan apeldran; ðanon norðrihte ðæt hit cymeð tō ðære hāran apeldran tō ðām brōke; æfter ðām brōce ðæt hit cymð tō ðām gemýðan; of ðām gemýðan eāstriht ðæt hit cymeð

tō Buddincwīcan eāstrihte; swā ūt of ðām wudu; of ðæs wudes efese ðæt hit cymeð tō sibbe stapele; of sibbe stapole æfter ðām slæde ðæt hit cymeð tō þeōfa dene; and swā eāstriht be ðām wuda ðæt hit cymeð tō mæ̃r apeldran; and swā æfter ða norðmæstan portweige ðæt hit cymð eft intō Ramforda.

(Alia manu, inter folia.)

Ðis his ða londgemæra of Halhegan intō Wontes forda. Of Wontes forda in Wontes dīc; of Wontes dīc in Ceor; of ða Ceore in Cisburne; of Cisburne in cattes stycc; of cattes stycce in grēne weg; onlong ðæs grēne weges in þreom āc; of þreom āc in gundes stīge; of gundes stīge in neōwe heg; æfter ðām neōwe hege ðæt cyme in Laure; æfter Laure ðæt cyme in Lauric; æfter Lauric ðæt cyme in baldenæsces ford; of baldenæsces forde in ða wēriht āc; of ðæt wēriht āc bi ðæt wād lond; of ða wādlonde in Gearri ford; of Gearri ford in brāde burne; of brāde burne in ða alde dīc; of ðære alde dīc in sīce æt Halheogan betweenen Griman and Halheogan in wærlēgan; of wærlēga in Sæferne streām. Ðis synd ða londgemæra intō Halheogan on west half Sæferne.

CCXXXII.

Primitus of alorriðe ūppe on āne þoure; ðanen on āne walledīch; ðannen þurh reowe on Dēlesburg middenwearde; ðanen tō Cylberge; ðanen on wyrtruman; ðanen on burg; ðanne on āne dīch one ðane ealdene hage; ðanen anlang ðies hagen oð āne þorn on hacggenhamme; ðanen on āne hege; ðat on irichte on āne oc; ðonne ēst ouer melenbrōc on āne; ðæt on āne stapel; eft tō āne alerriðe.

CCXLII.

Dis is ðæt landgemæra intō Crohleā. Ærest of Crohwællan intō mægidna brycge; of mægidna brycge eall ābūtan snoddes leā in hymelbrōc; æfter hymelbrōce in hunigburnan; æfter hunigburnan in Godincges gemæra æt Brādigcotan; of Godinges gemæra intō ðām sīce be Crohleā wuda; and æfter ðām sīce intō Oddinga leā wuda; ondlang ðæs aldan geardstealles intō Hudigtūna gemæra; and swā æfter ðām hege stealle eft intō Crohwællan.

CCLXII.

Primum Tomsetna gemære and Pencersetna foran rehtes gæt in Wærburge rōde; deinde ad rischylle bi ðæm earðlande foreweardum; sic in strætmeære; tunc in Hæðleāge sceagan ðær he þynnest is of strætmeære; deinde in Hæðleāge wællan; sic in midlestan dene; tunc ūfan in blācan meære; deinde in Ceólferðes mōr; ðæt ymbe Ceólferðes æcer ūt an ðæt ūfan in colle; suuē andlang streāmes in wiððan weording; ðonan in heodenes sceagan foreweardne; andlang riðges swā in ða twislihtran biricean be sūðan Coenberhtes grāfe; ðæt ofer mearðes hrycg þueres; and ðonon in wiðing meære; ðæt ūt wið hopwudes wīca; ðonne ondlanges ðæs heagan ðæt ūfan be eambanerne sūðan; ðæt ūfan in hāran eapolderne; ðonan ūfan in crāwan brōc; swā tō Pandan æc; ðonon ūp in æune wiðing; ā bi twige ðæt hit cymeð tō Wer-mundes erne westan; suā ymbe crāwan hyll ūtan ðæt hit cymeð tō ðām gemýðum; ðæt ūp be ðām gemænan lande in hæðbeorh middeweardne; and ðonne in Scīrburnan; ðonan in reādan sloe; suā in mære brōc; ðonan wið Heortsolwe; ðonne wið rāhgelēga; ðonon

in âne linde Byrnhelmes gemære and cyninges and Eadbaldes ; suâ in ânne æsc ; and ðonne út in Creodan âc ; sué in Tyes mére ; ðæt ðonan út ofer ðæt hæð in Babban fælinge ; sué tó Wylheardes trie ondlang ðæs holan weges ; ðonne út ofer ðæt hæð wið Cybles weorðiges sūðeweardes ; ðæt ðær foranrehtes in ða rôde ; ðonan eft in Hæðleáge wyllan.

CCLXIII.

Hii sunt termini terrae de Damices eye. Uidelicet primo a loco qui uocatur Damices eye directe per Auene usque Wodebrigge ; et ab eodem loco usque strenges buryeles ; et ab eodem loco directe per fossatum quod appellatur holde dicke usque Budegete ; et ab eodem loco usque ad locum quod appellatur heðene burieles ; et ab eodem loco usque ad grete hames suð hele ; et ab eodem usque ad quoddam lignum quod appellatur grete trewe ; et sic ultra clytes combe usque le stanclyf ; et ab eodem loco directe per quendam locum qui appellatur le egge usque ad locum qui dicitur scufan borwe ; et ab eodem loco usque ad fontem qui appellatur swynes welle ; et ab eodem fonte usque hayeleye gate ; et ab eodem loco directe in Dameces eye borne buye ; et ab eodem loco usque le rigweye, uidelicet super le heðene burieles ; et ab eodem usque ad le wyðy bed, uidelicet ad eundem locum qui appellatur heued aker hende ; et sic ab eodem loco usque le apeldore stoc ; et ab eodem usque Auene, uidelicet ad locum qui dicitur le syche ; et ab eodem loco directe per Auene circa locum primo nominatum, uidelicet Dameces eye.

Hii sunt termini prati quod uocatur Swanhammes mede quod pertinet ad Damices eye. Primo a quodam loco qui uocatur torre qui iacet in parte occidentali eiusdem prati usque ad spinam quae appellatur ay-

þorne a midewarde; et ab eadem spina usque ad
 riuium qui dicitur Ydouere, uidelicet contra le holde
 garanne; et sic directe per Ydouere usque le blake
 pole; et ab eodem loco usque ad quandam petram
 recte contra le ellarne; et sic ab eadem petra directe
 per uiam usque ad locum primo nominatum, uidelicet,
 la torre.

CCLXVI.

Dis syndon ðæs landesgemæru æt Grimanleáge.

Ærest of Seferne be higna gemære on sceacon halh;
 and swā be ðære alra ofesce in ða neōwan dīc; and
 swā ūp ondlang ðære neōwan dīc ðæt on ða aldan
 hegestowe; and sƿððan ā ondlang ðære ealdan hege-
 stowe on ðone folchearpað; ðæt ūp ondlang ðæs
 hearpoðes tō ðæm Criste mæle; and swā fram ðām
 Cristes mæle ofdūnweard ondlang ānre ealdre dīc
 westweard and norðweard; ðæt in ælrbrōc; and seoð-
 ðan ā swā alrbrōc ligeð ūpweard tō Mossetena ge-
 mære; and swā big Mossetena gemære ofer Sihtferð
 on ðone ealdan kyninges hagan; ðæt swā andlang ðæs
 aldan cyninges hagan norðweard tō ðām aldan stōd-
 falde; and ðonne fram ðām aldan stōdfalde bi Beonot-
 setena gemære on Sihferð; and swā ondlang Sihtferðes
 in Bæle; swā ondlang Bæles in Séferne. Dis syndon
 ðæs londes gemære æt Mosleáge. Of ðæm aldan felde
 westreht on gearnec; swā ondlang bróces on ðone
 gemær hagan ofer fildburnan on timberrycg; ðonon
 on beostinghrycg; swā eástweard on blācan brygge;
 ðanon eft on ðone ealdan feld.

CCLXVIII.

Dis syndon ðæra .xii. hida landgemære intō Cyrnea
 and tō Calmundes dene ðe Beorhtulf cyninc gebōcode

Ælfege his fæder sune. Ærest on Bereforda; of ðæm forða on willan dīc; of ðæm dīce ðæt on swifstan beorh; of ðæm beorhge ðæt on ebbel dīc westwearde; of ðære dīc ðæt on eā in Brihtinc brōc; of ðæm brōce ðæt on Cyrnea ā ongear strētun ðæt on Hrindan brōc; of ðæm brōce ðæt on gerihte ðæt on ðone stān; of ðæm stāne ðæt on winterwellan; of ðære wellan ðæt on þeōfan dene; andlong dene ðæt on Fos; andlonges Fos ðæt on Hnices þorn; of ðæm þorne on gerihte ðæt eft on Bereford.

CCLXX.

7 ærest on ða norðigge eastewearde ðone on ðam iclan med ðone on tedginc mæd ðonne on ðam ylen dīc ðone up to mealmehtan leahe ðone to scelces stede ðone on æschyrste æftewerde ðone to hunigyrste ðone tō ðunres felda ðonne on fontanhlewe ðonne on wernan broc ðonne on wrennan wylle ðonne on þ wæterslæd ðæt forð on hagan eft to ðere norðigge eastewearde.

CCLXXIV.

Sic terminatam. Dys sind ða londgemære intō Wylleres ege. Ærest of ðære ege on sondbrōc; of sondbrōce on heigweig; onlong weiges on norðhommes brōc; ūp onlong brōces on ða ealdan dīc; andlong ðære dīc ðæt on Badsetena gemære; of Badsetena gemære on Tūnwealdes stān; of Tūnwealdes stāne on Wudanhammes brōc; ūp onlong brōces ðæt on burhwellan; of burhwellan on ða burhwalles; of ðam burhwallan onbūtan Eādulfing gāran; and ðer onlong stræt ðæt on sūðwardne ðone burhwal and westwardne; swā norð oð ða egge; ðæt on Bleccan mære onlong riðies; ðæt on gerihte ā be ðān heāfdan; ðæt æft on Wylleres eige.

CCLXXXIII.

Ærest á norðward ðán londe on ða ealden díc; ðanen út þurch Sinnleáh sūð wid ðére heren wíke; ðanen wið Clahgráues; ðanne on erðer burg; ðanen on Ceadenford; ðanen ðár sūð ouer on ðære ôðer eá; ðanen úp on Nodre on ðat réde clif; ðanen norð on díc; ðanen on hrycgleáh éstward.

Rubric. Haec est donatio Æðelberti regis de tribus cassatis in loco qui dicitur Dunningheland deo et ecclesiae sancti Eadwardi Shaftoniensi imperpetuum.

CCLXXXIV.

Ærest on ðane reáden weg; ðat on ðone forde tō Teofunte; ðanen on brochenen berge; ðat on hoddas clif; ðanen on Abbenbeorg; ðat on stortencumb on ðes linkes háuede sūðward and norðward; ðanen on leon berg; ðat on ða ealden dích; ðanne onne ðat furch ðe is á ðe riuen tō Nodre; ðannen on Funtnes ford; ðannen on herepað on ðe réden wege on ða two meades, ôðer be Nodre, ôðer be Wilig, ðe ðártó herað. Si quis autem hanc meam [donationem] augere et amplificare uoluerit, augeat omnipotens deus dies eius prosperos.

Rubric. Haec est concessio regis Æðelbaldi de .XIII. cassatis terrae iuxta Tefuntam, qua ut in subsequente notatur pagina omni tempore dictare concessit.

CCLXXXIX.

Dis syndon ða landgemére ðe intō Eoueshám belimpað ðára túna ðe ðús genamade syndon; Ceadweallan byrig, Uffenham, þry lytlen túnes, bútan ríf-

tan healfre hide ðára hina landes, and Poddan hō, and Brādferdtūna, and Baddesig, and mid ðyssum gemærum hī synd utan ymbgyrde. Ærest of Auene on Moshām on ða ealdan dīc; andlang dīc innan ðone gráf on ðe stýge; upp andlang stýge on ðone hrycg; andlang hrycgges ðæt on Ceadweallan byrig; of Ceadweallan byrig á be Ælfhéges gemære ðæt on ðone weg; anlang weges on ðæt sýc; andlang sýces on ða dīc; andlang dīc on Luddes bróc; of Ludes bróce on ða sealtstrét; andlang strét on Syflæde stán; of Sygflédde stán norðriht on ðæt sýc; andlang sýces on Twyfyrde; of Twyfyrde upp andlang Afene streámes ðæt on Piceres hamme; of Piceres hamme on burhhlincas; of burhhlincun on turfhleōwun; of turfhleōwun on Buggan strét; andlang strét on Eallistānes byrigels; of ðām byrigeles á be ðām heáfum on ða ealdan dīc; of ðere dīc on Hunigburnan; andlang Hunigburnan on ða dīc; andlang dīc on Wunburnan; of Wunburnan on Lelles þorn; of Lelles þorne on Trentan; of Trentan on Tūnewolde stán; of Tūnewolde stāne on norðhamme; on Brādsetena gemære; á be ðām gemære on Wýcweoniga gemære; ðæt on ða grēnan dīc; andlang dīc on būran bróc; andlang bróces on lydeburnan; ðæt on Auene; andlang Auene streámes ðæt eft on Moshām ðær hit ær onfeng. Ðys syndon ðára feower hida landgemære æt Podden hō ðe on sundran geleggen ys. Ærest of Hunigburne on Podden hō; of Podden hō on éstbróc; of éstbróc ábútan ða mæðe on Hunigburnan; of Hunigburnan on hrefnes pytt; of refnes pytt anlang slædes on ðán bráddan strét; andlang strét on þyrspytt; of þyrspytte á be ðára æcera æfdum; eft on Podden hō.

CCXCI.

Ðis synd ða landgemære æt Wulfweardigleá. Of Stūre on hunigbróc; up æfter bróce on ðone ealdan

hege; onlang hæges oð ðone caldan weg; ondlang weges on ða mycclan strête; ondlang strête on feower gemære; ðat swā on calcbróc; ondlang bróces ðæt swā on horsa bróc; ondlang bróces ðæt swā on ða díc; ondlang díces on Stúre; eft of Stúre on ða díc; ondlang díces ðæt on Cúðredes treó; ondlang díces on heafecan berh; of heafecan berge on ða díc; ondlang díces on Wénferð; ondlang Wénferð ðæt eft on Stúre.

CCXCII.

These boundaries are the same as those given in No. 291.

CCC.

Dis is ðes landes imære ðús úten þinsald. Ærest on landscarhline tó Chiselburne; ðannen anlang streāmes; ðannen úp of streāme on āne blinches heāued; ðanen be sūðe Scafesbury on ðane hline; of ðat ihlinche on āne castel at Swíndúne; úpward of ðý castele tó Burnstowe; ðanen on āne linkes heāued; ðanen tó āne castel; of ði castele on āne herepað westward; ouer herepað on hlincreāwe; ðanen on āne crundel tó Burnstowe on āne cnap; on āne ierðlonde norðward; ðanen wið āne crundeles; of ðane crundele on ðes heges hirne; ðanne éft tó herepaðe; of herepaðe on heān dene beorg on deuelisc; of dūne anlang streāmes; úp of streāme on āne furch; on āne stān castel; of ða icastele on Bleómannes berge; of ða iberge on landscarline an sex mæde eres be frome be deuelisc mæde ðe ierð on ðise lande.

Rubric. Æðeldredus rex ista subscriptione litterarum .ii. cassatos iuxta Cheselburneam ut praesens notatur inscriptio in haereditatem concedit perennem.

CCCII.¹

Dis land is ȝisen imāre ȝūs ūte pinsald. Ærest on landscarhlinc tō Cheselburne; ȝannen anlang streāmes; ȝanne ūp of streāme on ānne linkes hāued; ȝanen be sūðe ceatwan berge on ȝane hlinc; of ȝane ihlinche on ānne castel at Swīndone; uuewearde of ȝe castele tō Burnstowe; ȝanen ūp anlang Burnstowe; ȝanne on ānne linkes héued; ȝanen tō ānne castele; of ȝo icastel on ȝere herepað westward; op ȝe herepað on ȝat hlincreāwe; ȝanen on ānne crundel tō Burnstowe on ānne cinep on ȝān gerðe lande norðe-ward; ȝanen wið ānne crundeles; of ȝi crundele on ȝes heges hirnen; ȝanen eft tō herepað; of ȝe erepaðe on hēndune beorch on deflich ofdūne anlang streāmes; ūp on streāme on ānne furch on ānne stān castel; of ȝi castele on blieque mannes beorg; of ȝa iberge on landscarehlinc and sex made eres be frume wið deulisc mād ierð tō ȝise lande.

Rubric. Æðeldredus rex huius carminis inscriptione dimisit et uendidit .v. hidas ad Cheselburniam cum omnibus rite pertinentibus ut in subsequente scripto subnotatur.

CCCIV.

Dis synd ȝa landgemæru æt Mearnan clyfe .x. hida. Dæt is ȝonne, ærest of turfhlāwan in ȝone holen weg; of ȝām holan wege innon Afene ȝat hit cymeð wið ūfan pearroces yge and se mæðhom ȝærtō; ȝæt swā ūp on ȝone lytlan hlāuw; of ȝām hlāwe on ȝa mæx dīc; of ȝære dīc on brādan wege; ondlang weges innan ȝæt sīc; ondlang ȝæs sīces innon ȝone þyrspytt; of ȝæm pytte innan Pidewællan; of Pidwællan æfter

¹ These boundaries are the same as those given in No. 300, but there are variations of form.

ðám wege tó ðám úferan heáfdan; ðæt æfter heáfdan eft in turfhláwen.

CCCVIII.

Dis synd ða landgemæru intó Uferabyrig. Ærest of Kærent in Eomotsíc; ondlang ðæs síces in Rúmwoldes mór; of Rúmwoldes móre in holan stán; of holan stáne in mærcumb; of ðám cumbe in eorðnutena þorn; of ðám þorne in ðæt wudugæt; of ðám geate ondlang ecge intó ðám stódfalde; of ðám stódfalde in Duddan stáne; of Duddan stáne in swálawa bærh; of ðám berhge in þiccan stán; of ðám stáne big lytlan wudu in Simæres ford; of ðám forda ondlang hwátebróc intó Kærent; ondlong Kærent in Eádríces ford; of Eádríces forda in Eomodes póll.

Aliae diuisiones.

Dis syndon ðæra twéigra hida landgemære æt Penedoc. Æt Ælfstánes brycge; ðæt ondlang Osríces pulle; and swá ðæt hit cymð on ducan seáðe; of ducan seáðe ðæt hit cymð on Rischale; of Rischale ðæt hit cymð on ðone lytlan snæðfeld; and swá ðæt on ðone háran wiðig; and swá west ðæt hit cymð tó ðán hæcce be súðan Cranmère; and swá ðanon ðæt hit cymð tó Penbróce; and ondlang Penbróces ðæt hit cymð on hina gemære be norðan hege; and swá forð be Eádreðes felde ðæt hit cymð tó ðán byhte tó æsc apaldre leáge norðewearðre; and swá on ðone westhalh ðæt hit cymð on Gynddinc gærstune; and swá forð ðanon ðæt hit cymð tó ðære stræte; of ðære stræte ðæt hit cymð tó west-mædwan bútan án furlung hina herðlandes betweenan ðære stræte and ðære mædwe; and swá andlang norðgeardes ðæt hit cymð be súðan stánbeorgan innon ðone byht; and of Wanddinc hale forð be ðám gráue ðæt hit cymð intó ðám snæde; and of ðán snæde ðæt hit cymð in ðone norðran Styfcing in ðone swínhagan; and of ðán

swínhagan ðæt on sealtleáge; and of sealtleáge in ðone hyrstgeard; ðæt swá forð on ðone háran wiðig; and ðánon ondlong ðæs riðiges ðæt on Osríces pull; and ondlong Osríces pulle ðæt eft on Ælfstānes brycge, feodecing leáge, and ðæt lytle linland eal bútan ánan hrycge ðám westemæstan; and twégen æceras on gemang hina lande; and se westra eást-halh; and án stycce ðæt westmæstan; and seō þridde hid æt Dy-dinccotan; ðæt is se þridde æcer. Ðonne is ealles ðæs landes þreō hida .ii. æt Peonedoc, and án æt Dydinccotan.

CCCXI.

Hoc autem rus his finibus ambitur. Æt Byrhtan-wellan; from Ceólulfes treówe ondlong longan hylles on Fildena weg; ðonan on holan dene; úp on cadandúne tō Æðelheges gemære; ðonan tō Ecgfríðes gemære; ðonne á big Ecgfríðes gemære tō Cuces-hæma gemære; ðæt tō Incghæma gemære; ðæt swá ondlong Incghæma gemære sūð þurh eástléh; ðæt tō gisles bæce; ðæt ondlong gisles bæces ðæt eft tō Ceól-wulfes treówe; and ðæt mæðlond betweenum Egsa-forda and Strætforda be norðan bróce and ðone wudu ðærtō ðe Scylfrycg is gehāten.

CCCXII.

Hi sunt termini trium aratrum circumiacentes. In oriente, Miodowæge; in meridie, Heallingwara mearc úp wið halles méres; in occidente, Briogening ðára mearc oð norðdúne norðan; in aquilone, eást andlanges dúne oð cinges mearc; and út fram cinges merce oð ða aldan stræt; eást be ðære aldan stræte oð hlið; and ðanan út be ðán hliðe oð ða eá Medewegan.

CCCXIII.

Ærest of hæslwellan in hæsdene; ðonne of hæsl-dene on waldes wellan; of waldes wellan on sweordes stān; of sweordes stāne in eowcumb; of eowcumbe in Afene streām; of Afene streāme eft ūp ðæt in hricgleāge; ðonne of hrycgleāge ðæt on penpau; of penpau ðæt in Sæferne streām; of hæslwellan eft ðæt in leādgedelf; of leādgedelfe on mylepul; of mylen-pulle in Afene streām.

CCCXVIII.

Dis is ðe landimêre tō Certeseye and tō Ðorpe. Ðat is, ærest on Waïemūðe; ūp endlonge Waie tō Waïbrugge tō midstrême; of Waïbrugge sūðuuard tō Boggesley; of Boggeslye bi midestrême tō Wudehām; of Wudehām sūðrihte intō Haleuuik; bi midestrême; and so forð bituene ðe londe of Haleuuik and ðe londe of Wyntredeshulle westrigte; and so forð westrigte in fūle brok ðe geð bitwene Fecingelye and ðe uergðe; and so forðrigte tō ðe hōre stōne; and fram ðe hōre stōne intō ðe derne forde; and so forð westrigte endlonge strême intō ðe mōre æt estuuodes ende; and so ūp betuuene estuuode and Otershaghe on ðe hōre þorne; of ðe hōre þorne tō eccan treiuue; of eccan treōuue tō ðe þrem burghen; of ðe þrem burghen intō ðe shigtren; of ðe shigtren intō merche brōke; of merche brōke on exlæfes burne; of exlæfes burne tō ðene hōre mapeldure; of ðe hōre mapeldure tō ðe þrem treōuuen; of ðe þrem treōuuen endlange dēpe brōke rigt tō wealegate; of wealegate on shýrepōl; of shýrepōl rigt tō fūle brōk; of fūle brōk tō ðe blāke witghe; of ðe wiðeghe forðrigte tō weales hūðe andlange Temese an ôðere haluc mixtenham in ðere

âc betuene burgheyge and mixtenham; enlonge ðe wætere rigt tō neatel eyghe; of ðen eyge endlonge Temese âbûte oxelake; and so forð endlange Temese tō bores burghe; and so forð endlange Temese rigt tō hâmen eyge; and suâ forð endlange strême rigt be norðen hâmen eyghe; and suâ forð endlange Temese be healue strême; eft on Wayemûðe.

CCCXX.

Ærest bi Æfene stæðe on Stintesford; ðonne on riscslæd; ðonne on Cioltanford; ðonne on Wifelesford; ðonne swæ ondlong weges tō sondbeorge; ðonne tō botan wælle; ðonne bi wiodde; ðonne ofer wiod on ðone gæran; and swæ eft on Afene.

Rubric. Ðis his ðære .x. bida bōc æt Norðniwetune, ðat Ælfred gebōcode Æðelhelm his þeine on êche yrfe.

CCCXXIX.

Termini terrae de Chelewrðe. Inprimis a loco qui appellatur Prestemere usque bradone weye; et ab eodem usque Colesleye; et ab illo loco usque ad deyburtē heye; et sic usque etinges hæle uersus meridiem; et ab eodem per wrðwelaue uersus meridiem usque Eadbeldinges leye; et sic usque Chelewrðe; et ibi stat quidam truncus ex opposito in occidentali parte de leye; et ab eodem per metam uersus meridiem ultra boscum usque ad fossatum; et per illud fossatum usque ad uiam regiam quae tendit de Kemele gete; et sic usque ad spinam quae stat inferius in australi parte de Tæuesdene in ualle; et sic usque etinges heale praeter unam acram; item .XII. acrae iacent ex parte occidentali de Kemele gete quae pertinent ad Chelewrðe; et .X. acrae quae iacent in

criseten more; et .vi. in ualle quae appellatur lasse dale .iiii. in loco qui appellatur inare; et in loco qui appellatur sunder in orientali parte de Crudewelle iacet quaedam parua terra quae quidem est communis cum terra de Crudewelle et terra de Estcote.

Rubric. De Chellewrð quam Ordlaſ Meldunensi coenobio largitus est licentia gloriosissimi regis Eadwardi pro commutatione terrae de Mehhandun.

CCCXXXI.

Ærest on hanan welle; sīððan on hanan wurðe; ðonne forð on stān mære; ðonne on Sigewunne dīc westewearde; and swā ūp on landscare hangran; ðonne bi eāstan cester slæd byrg .xxx. gerda; swæ ūp tō herepaðe; ðæt swā uest on herepaðe anlang hrygges; ðæt of herepaðe on rugan dīc on berhulle westewearde; ðonne forð ofer herepað ðæt on sticelan pað on wadding gerstūn eāstewardne; ðæt forð ofer chealfhyle middewearde; ðonne on wulfcumb ūfeweardne; swā þurh dellwuda on landscor aac; swā on streām on Nodre; swā of dūne on streām; ðæt ūp of streāme on hanan welle.

CCCXXXV.

Dis his siō landseten æt Stāntūne ðe Cenwold hæfde. Ærest on holan wylle; ðonne from holan wylle on holan weg middewearðne; ðonne ðonan on þrifing dene; and ðonne of þryfing dene on sceobban stān; ðonne ðonan on blācan grāf; ðonne of blācan grāue on gemērstān; ðonne of gemērstāne on gemær beorgas; ðonne of langan dene neoðewearde tō ānan stāne; ðonne ofer Wódnes dīc; ðæt tō ðære eorðbyrig;

ðonne ðonan tó oxnamére middeweardne; ðonne ðonan on lytlan beorg tó ánan stáne; ðonne ðonan tó eást móre tó ðære burgilsan; ðonne ðonan tó Bromlace; ðonne andlang bróces æt Eddesford; ðonne eft from Eddesforda úpweard andlang bróces; ðæt eft tó holan wylle.

CCCXL.

Ðæt is ðonne ærest from Wifeles lace; ðæt swá úp andlang riðiges ðæt hit cymð tó fagan floran; and ðonne swá andlang slædes be ðám twām lytlan beorgan ðæt hit cymð tó Wulfunes treowstealle willan suna; ðæt swá þwyres ofer ðæt furlang; ðæt on ða þyrnan westewarde ðær se mycla þorn stód; ðæt swá on fugelmére; ðæt ðonne á ondlong dices oð ðæt hit cymeð tó horwyllan; ðæt swá ondlang riðies ðæt hit cymð tó Cearwyllan; ðonne mæreð hit Cerwylle secððan.

Rubric. Eatūn.

CCCXLII.

✠Ærest on Icenan æt Brombrigce; úp andlang weges tó hlidgeate; ðanon onlang slædes tó Beámstéde; ðæt be hagan tó Dearnegles forða; ðæt úp be Sweðelinge tó Dugebróce; ðæt forð be mearce tó Culesfelda; forð be gehrihtum gemære tó Stóðleáge; swá tó Ticnesfelda; ðæt tó mearcdene; swá tó Tæppeleáge; swá forð tó Scipleáge; ðæt tó bráðan ersce; swá tó ðære ealdan cwalmstowe; ðæt forð be deópan delle; ðæt be Craweleāinga mearce tó bacegeate; forð be mearce tó ðém æaldan falde; swá norð and eást tó hearpaðe; á be hearpaðe tó heáfodstocum; swá be hideburninga gemære on Icenan; ðæt úp be streáme; ðæt swá wið eáston worðige; ðanon be rihtre mearce tó ðæm gemærðornan; ðæt tó ðære

reádan róde; swá forð be ealdormonnes mearce; á be mearce ðæt hit cimð on Icenan úp be streāme tō Alresforda; ðonan on Ticceburnan; úp andlang burnan tō hearpaðe; swá tō tyrngeate wiðinnan ðe æfise tō sceapwícan; ðæt be riht gemære tō Ellenforda; swá tō brádan dene; ðæt tō meolne cumbe; swá tō meolen beorge; andlang weges tō Wealthæminga mearce; be sūðon gemære tō hige leáge; ðæt tō clæne felda; swá on áre dene; forð be hagan on sceatteleáge; ðæt forð on Icenan be norðan Stánforde; swá mid streāme ðæt hit cymð eft on Brombricge.

CCCXLVI.

Primitus ad Dumoltan eástan on Esingburnan; ðonne sūðan of Esingburnan westweardes ondlong díces; ðæt swá úpp on geribte on dagan oran; ðæt swá ondlong slæðbróces in gemæredíc; ðæt swá ondlong in secgmére; ðæt swá of secgmére eást-ryhte in Esingburnan in Dernaforð. ðonne sind ðis ða londgemæru æt Pidwellan. Of Pidwellan in crundelu; of crundelum sūðryhte ondlong hrycges on Tittandūn; of Tittandūne west on caldan wellan; ðonon in Winterburnan; swá in Pidwellan; of Pidwellan on Eoméres mēdwa; and swá on ōðerne Winterburnan; ðæt in Pidwellan; and swá ondlong Pidwellan úp oð crundelu.

CCCXLVII.

ðis sindon ða landgemæro tō Austán. Ærest of Sæfern; and swá forð be Tátan gráfes wurtwale; and ðonne swá forð ðæt hit stícað on miclancumb; and of miclancumbe ðæt hit stícað on litlancumb; and of litlancumbe ðæt on irfurlanges díc; and

of irfurlanges dīc ðæt on mærdīc; and of mærdīc ðæt on ealdan dīc; and of ealdan dīc ðæt on brádan bricge; and of brádan bricge ðæt on holan pyl; and of holan pylle on pincanhammes dīc; and of pincanhammes dīc innan miclan pyl; and of miclan pylle ðæt æft on Sæferne.

CCCLIV.

Dis sindon ðæra .x. hida landgemæru æt Priscþūne. Ærest on ðone ealdan edenan ford; of ðām forða on hwītda cumb; andlang cumbes ongen strēm on ðone herepað; andlang herepaðes west on ðone þyrla stān; of ðām stāne on ðone hāran stān; and of ðān stāne innan ðone ealdan sele; and of ðām sele norð on gerihte innan Loxan; andlang Loxan ongen strēm on Leómmannes grāf westeweardan; ðonne norð andlang ðære ealdan dīc on reādan ford; of reāda forða on ða stræt; andlang stræt ūp on gerihte on wynna dūne westewearde on ðone herepað; andlang herepaðes eāst on gerihte on Ælfsiges stān; of ðām stāne eft ādūn on ðone ealdan edenan ford.

Dis synd ða landgemæru þāra .iii. hyda tō Æscþūne. Ðæt is, fram Heortleāge westeweardre andlanges mærbeges; ðæt ūp on wādhām; ðonne be ecge on Eanswīðe wyllas; ðonne ūprihte on ða hwyrfel-dīc; fram ðære dīc tō ðām crundelum; fram ðām crundelum oð midne ðone reādan weg; ðonne ādūn rihte ūt þurh ðone sceagan oð ða lēge; ðonne be wyrtruman oð ða rōde neoðewearde; ðonne be westan rōde oð sticelan stīg; ðonne be ðære stīge oð ða ealdan dīc; ðonne west andlang dīc on ðone æsc; ðonne norð on gerihte on ðæt ealde hlypeget; of ðām gete andlang herpoðes on ðæt fūle sloh; of ðām slo west be wyrtruman tō cocggan hylle; ðonne be grāue neoðeweardan oð cattys geat; ðonne be ecge oð holan wege; eft be ecge oð holan wylle; ðonne tō

ðam lāmpytte; fram ðam pytte eást on ða hæðenan byrigelsas; ðonne of ðam byrgelsum tó ðam sealt-herpoðe; andlang herpoðes oð Æðelmodes wudu; ðonne súð be wuda oð Eddes dene; of ðære dene middeweardre licgað twégen æceras on norðhealf; ðæt eft on ða ilcan dene; andlanges dene eft on mærweg; andlang mærweges on mapodor leáge; be eást on ðære leáge twégen æceras; of ðam æcerum on hlemmes dene; andlang dene on hlammys wyll; andlang bróces tó ðæs cinges gemýðan; of ðam gemýðan west be bróce tó linlegwyll; of ðære wyll on ða hyle; ðonne be ðære hyle úpp andlang slædes tó hafocwyll; of hafocwyll eft on Heortleáge weste-weardre.

CCCLV.

Nortone.

Hii sunt termini quinque hidarum in uilla de Nortone. Imprimis a loco qui appellatur fougelmere, directe per stratam usque smale weye; et ab eadem uia usque walderes welle; et ab eodem fonte directe per cursum aquae usque le mere acre; et sic usque lasse dene suð eke; et ab eodem eke usque smale weye; et sic directe per uiam usque lange forlange; et sic uersus meridiem per le heuedlande usque le ellerne stubbe; et ab eodem usque burhweye; et sic ab eadem uia usque culuerþorne; et ab eadem spina per pratum usque kyngweye; et ab eadem uia directe usque luderston; et sic uersus occidentem directe per uiam usque magðe forde; et ab eodem usque bading mede; et ab eodem prato usque gurwe slade; et sic directe per uallem usque ad fossatum; et a fossato directe usque ad spinam quae stat in Ysendone; et ab eadem spina per hides edisc; et sic per sulcū directe usque pirdes welle; et sic directe per

uallem usque ad locum primo scriptum, scilicet, foulmere.

Ewelme.

Hii sunt termini terrae de Ewlme. Inprimis de hencofre usque Perestone ; et inde usque lydewelle ; et ab illo fonte usque stratam quae uocatur Fosse ; et sic usque wolu crundle, uidelicet, usque la hore stone ; et ab eodem usque lytle berwe ; et ab illo loco usque zunte stone ; et ab eodem directe uersus occidentem usque la diche walle ; et sic per fossatum directe usque in riulo de Tamyse, directe usque le holde uille dich uersus austrum ; et ab eodem uersus occidentem usque la est lake brugge in litle more uersus meridiem ; et inde directe usque le mere dich ; et ab eodem fossato uersus aquilonem directe per uiam usque ad locum primo scriptum, uidelicet, le ofre in Perestone. Item ad terram praenominatam pertinent .xxiii. acrae prati quae quidem iacent in feor more ; et decem acrae terrae arabilis quae iacent in biken hulle ; et .xvi. acrae et wið bosci in la graue quae appellatur scefernus graue inter Pole et Kemele. Item praedicta uilla habere debet in eodem prato communem pasturam, uidelicet, quae ymene morlese appellatur, cum aliis uillatis, scilicet, Somerforde, Pole et Kemele.

CCCLVI.

Dis sindan ða landgemæro ðe tō Fearnbeorgan gebyriað. Of Fearnbeorge west on ðone weg tō ðām stānum ; of ðām stānum sūð on ðone weg oð ða andheāfda ; of ðām andheāfdum on ða hlincræwe ūp tō ðære dīc be norðan stóðfaldon ; ðonne forð on ða dīc tō mærflióðan be eāstan lillingleá ; ðonne forð andlang ðæs sūðeran weges oð ðæt lang trēw ; ðonne forð west on ðone weg ofer Beocumb tō ðām stān-

crundle; ðonne norð on ðone smalan weg wið cástan brócenan beorg tó ðám wege ðær eást ligð; ðonne forð on ðone weg tó cytelflóðan be westan mûles cumbe ðær ða wegas twisligað; ðonne forð tó Scyldmêre; ðonne forð on ða furh tó furcumbes; andlanges furcumbes middeweardes tó ðære dene; ðonne forð on ða denu tó ðæra wega gemýðan; ðonne forð tó ðám hwítan wege tó ðám háran þorne; of ðám hwítan wege on Fearnbeorg, and se leág be eástan catmêre ðe ðærtó gebyreð; ðæt is on ðone wege ðe lîð tó Stánleáge; ðonne forð síððan súð on ðone stánihtan weg; of Stánmêringa gemære; ðonne forð on ðone smalan weg tó ðám fúlan wege se hátte stifc weg; ðæt is Catmêringa gemære and ðæs landes tó Fearnbeorgan; ðonne forð andlang ðæs wegus út on ðone felde; and ðonne ealle ða hangran betweenan ðám wege and ðám ðe tó Stánleáge ligð gebyriað ealle tó Fearnbeorgan.

CCCLXI.

Ærest on Wdebrigche; and ðanen ûp on beces wirðe slêd; ðanen tó Snelles hamme weghe; ðanne on þurch ðo aelres tó holencumbe; of ðanne cumbe tó holenwelle; of ðan welle on hamelen dūne norðecge; ðanen tó langen cumbes háuede; ðanen on dollen berch; and ðanne tó wde on ðonne hagen oð ðás soces seað; ðanen on holewei; of holleweie on slêdwich; of slêdweie on hriycsweg; ðannen anlang hricgweges; of rigwei út tó ðe wines weie; ðanen tó burchlinken; ðannen on ða gereðrenc wiðinne ða chealcseðas; ðanen tó holebróke; ðanen on ðies litlen seaxpennes súð eke; ðane on sandhelle slêd; ðanne on ða rîðe costyrd; ðanen anlang streāmes eft tó Wdebrigce; ðanne on hālgan weies lake; ðanen tó ðanen wellesiluen; ðanen on ða hegereaawe tó ðanes hamelen an tó ðan herapaðe; ðonne west be

Wintrintúne út þurch fūlan grāf; ðanne one 7e hegen be weste hegen paðe; and ðar ofdúne tó ðære stigele; ðanne west anlang hegen tó heldmannes wrðe sūðward; ðanen norð tó Ludmannes putte; ðannen be wirtrune on hlinches bróc; of ðanne bróke tó Wigheardes stapele; fram Wigheardes stapele tó cludes lēghe; of ðære lēge tó ðanen ealden herepaðe; 7æt schet tó hlinches felde; ðanen forð be wyrtenne tó Scearpenhāme; ðanen one 7at lake tó Stirchel; anlang streāmes eft to Wdebrige; and at Suttúne ligð .xxiiii. akres meade 7at hirð intó Funtmel on 7es horderes land, oðer half hewisse of Suttúne erðe intó 7is land.

Rubric. Hoc est donum Æðelstani regis de .xi. carrucatis terrae ut notant solicoli iuxta Funtmel.

CCCLXVI.

Ærest of pimpern welle; and ðanen tó 7ære rede hane; and ðanen tó 7ære hwiten dīch; and ðanen andlang dīch tó dungete út þurch 7ane wde; and ðanen tó 7ān stānegan crundel; and ðanen tó Fildene lane ūpp ende; and ðanen tó Terrente; and ðanen anlang streāmes oð 7anne forde; and ðanen eft anlang herepaðes oð littlen wde; and 7anne anlang 7ære fures onē 7at dīch; and ðanen tó Tātan beorge; and of 7ane berge anlang wīc herepaðes tó chirchelford; and of 7anne forde tó bacging berghe; and ðanen on 7ane oðerne beoit; and ðannen tó horse dīch; and ðannen on worres berg; of 7ane beorge ést on 7one mēd hām sūðewardne; and ðanen on 7at beorhlem be westen cockes þorne; and ðanen þyres ouer Chelesberghe; and ðanen wið norðen ðanen graetem beorge; and 7anne of dūne tó pimpern on 7a burne stowe middewardde; and ðanen eft tó pimpern welle.

Rubic. Æðelstanus rex haec inscripto bis sex manentes ad Tarentam deo et aecclesiae sancti Eadwardi roboratum est.

CCCLXX.

Ærest fram Toppes horan úp an exan on ðone nearan teampol; ðanon úp on exan; ðænne of exan on ða smalan lace; of ðære eft an exan; ðænne úp anlang exan on ðone úferan teampol; ðanon úp on exan streám oð pole; úp of pole on ðone ealdan herpoð tó dyranstreówe; ðanan súð on wynford úp on streám on Wyndeles cumb middeweardne úp on ða pyrian; ðanon anlang díce on ðone weg; eást anlang wegese on ðære díce hyrnan; anlang díce út on clyft; anlang streámes eft tó Toppes horan.

CCCLXXI.

Ærest of sulforda eást anlang herpoðes on Culum; ðanon eástrihte tó longanford; ðanon súð anlang streámes oð Culum lace; anlang lace; of ðære lace úp tó ðære ealdan díc; anlang ðære díce on Ceaggan cum; ðanon on cinges sloh; ðanon anlang wæges tó ðæm mégen stáne; ðanon súð ðær ða wegas tólicgað; ðanon on ðone norðmystan hricweg; anlang hrycgese tó ðære eorðburh middeweardre; ðanon on brydena will; ðanon út on exan; úp anlang exan oð Scræwan léges lace and Scræwan lég ðærtó; ðænne fram Æðelstánes hammes forða on sulforda, and feower æceras be westen exan forn ágean Eaðferðes ealdlande.

CCCLXXIII.

Ærest on hacapenn foreweard ādūn on secgwyll;
 ðanon on Craduce; ðonne anlang streāmes on Culum-
 ford; of ðæm forde tō þornwylle; ðanon tō bryd-
 wylle; ðanon tō ðære ænlipan æc; ðanon anlang
 herpoðes on heān hangran middeweardne; ðanon on
 hwītan beorh; ðanon on gerihtne on fengel; ðanon
 on gerihtne tō ðām ealdan geweorc; ðanon tō byric
 hangran; ðanon ūp on gyran torr; ðanon on ðone hwyr-
 fel; ðanon on ðone þorn; ðanon on peonmynet eāste-
 ward; ðanon on gerihte on ða lace ādūn on Culum;
 ūp of Culum on ðām ealdan lace on Burhgeardes
 worðig; ðanon on gerihtne tō Rancumb; ðanon west
 on gerihtne be ecge; on hacapenn foreweardne.

CCCLXXIV.

✠ Ærest on ucingc ford of ðæs cumbes heafde on
 þone smalan weg þurh ðone mor to wiðigslæde þæt to
 brocenan beorge: swa to wuduforda. þ to lulles
 beorge. swa forð 7lang [he]arpaðes to mægenstanes
 dene swa to wiðlea gate þ to nædran beorge. þ ðurh
 þone mor beriht gemære on wiðig mor ðæt eft on
 ucingc ford. ✠ Ærest of sæ up on hengestesrige.
 ðonan norð on gyrd weg. swa norð 7lang hricges
 on middeweardna sealtera cumb. þ be cumbe ing on
 holan broc þ 7lang streames ing on hlos moc. adune
 on stream on seofan æceras þær of streame eft on
 butan seofan æceras. eft suð on hlosmoc. ðæt adune
 on stream oðða suran apeldran. þ suð on ða norð
 ræwe. ðanan eft ofer cern on gata ford. ðæt suð
 bufan litlan graf. swa suð on earnes hlingc. of earnes
 hlince eft ut on sæ.

CCCLXXVI.

Dis sent ða landimære tō Archet ðære westere fīf hide. Ærest sūðward of ealdmannes wyrðe at lang-hecgan tō sugging mæde; ðane on irichte tō stuðel on ðane alr beneðen scealden forde; and ðanen anlang hig weges ðæt of hige weges ande Funtemel þrý akres wid eástem ðane bróc; ðone anlang Funtmeales oð Eádelmes melne; of Funtemel tō ðane twám þornen; ðat forð on irichte tō stigel hege; ouer stirtel; and ðonun on irichte tō ginun hócum tō þrem landsharen; ðat on Archet hamm; and ðanen cag bróc; úp anlang cag bróges tō landshare hegen; ðonne anlang heges tō ealdmannes wyrðe.

CCCLXXVIII.

þis synt þa landgemæro to uferantun
 . . . es dene. þonne to wuda on mæc wege. þoñ on
 hyrs leage up to wodnes dic on titferþes geat. þoñ on
 wiþig tan to æpelferþes setle on þone
 stanihtan weg. þonne on smalan leage. þoñ þurh scyt
 hangran 7lang þæs weges to þæm þonne
 norð ofer dune on þæt riht gemære. þær to dune.
 þonne on cynetan on sealt ham. of sealt hamme up
 betweox an on þæs furlanges west
 heafde þoñ on scropes pyt þonne on þam . . pan crun-
 del middewerde. þonne on coltan beorh
 . acan penne. þoñ andlang herpaþes on þa dic. wiþ
 suþan æpelferþes stane. þoñ suþ andlang hric weges.
 on þone dunnan stan. þoñ west oland on
 pyttel dene. þoñ úp on lambapæþ suð on þone hlinec
 ufeweardne. on hole weg. þon eft on cynetan. þonne
 is þis þara gemære 7 þæs dun landes on map-
 peldrelen westweardre. þoñ norþ up anlang stanræwe.

þoñ on þa byrgelsas · þoñ suþ andlang weges
andlang hlincs on þæt suþ heafod · þonne adune on
þæt slæd · þonne úp andlang weges eft to mappeldre
lea.

Dorso. Ðis is uferantunes land [hoc] þe æpelstan
cing gebo[code] wulfswyþe on eche yrfe.

CCCLXXIX.

Ðis syndan ða landgemæro æt Wilig. Ærest of
Wiligstaðe úp andlang mærfyrh on ðane wónhlinc;
of ðæm wónhlince tó wege; andlang weges tó mærh-
hlince; andlang mærhlines tó Stāncumbe; ðonne
andlang Stāncumbes; of Stāncumbe úp ofer ða eorð-
burg; fram ðære eorðburg tó wulflóðan; ðonne
andlang ðære díc from wulflóðan tó Teofuntinga
gemære; ðonne andlang ðære díc oð Sidanhamme;
on ðære hina gemære on ðone stānhlinc; ðonne of
stānhlince wið westan hæðslæd; ðonne of hæðslæde
on billandene ðonne of billan dene on ðone mærhlinc;
ðonne andlang mærhlines oð ðára þreora æcera
heáfod; ðonne eft be ðára þreora æcera heáfdom on
óðerne mærhlinc; ðonne andlang ðæs mærhlines
oð ðe wellbærninge; ðonne from wellbærninge and-
lang weges oð ðæt hit cumð tó ðám herpaðe; ðonne
ofer ðone herpað and niðer ofer ðone mersc ðæt hit
cumð on Wiligstað; ðonne niðer andlang strémes
onbútan ðone horsgærstun ðæt hit stícað on ðære eá
sylfre; ðonne andlang eá oð ðæt hit cumð tó ðám
eást landgemære æt mærfurh ðær hit ðær onfeng.
And ðis is ðæt landgemære æt Brembelcumbe, æt
ðám wícum ðe intó Wilig hyrð. Ærest æt Punteles
treówe; ðonne andlang weges ðæt ofer Tilmannes
dene; ðonne forð be ðám yrðlonde ðæt hit stícað on
Æðeríces gemære; on ðám wege; ðonne andlang ðæs
weges ðæt hit stícað on Hunan wege; ðonne andlang

Hunan weges ƿæt hit cumð tó mærdíc; ðonne andlang mærdíc; ƿæt eft tó Punteles treôwe; and seô mæd æt Duttonhamme hurð intó Wilig; and se haga æt Wiltúne ðe hyrð intó Wilig; and ƿæs tûnes heges boton gráfanleá; and ƿæt þridde treow on monnes pólbære. Ðis hyrð eall intó Wilig tó Ordwaldes tûne.

Rubric. Ðis his ƿære .x. hida bók be Wilig ðe Eádmund cing gebócade Ordwolde his þægne on éche yrfe.

CCCLXXXVI.

Ðis sand ðe landimære tó Lidentúne. Ærest of Dorcyn on ða tóbrokene stráte; anlang stráte on Lyden; úp anlang Liden on ðe éstre lyde cumb; ðanen of feden þorn; of feden þorne on wllene stán; ðanen on Badherdes sléde éstward; of dún sléde anlang ðére dích on Bechilde treu; ðanan anlang berge dúne on ðane rēd stán; of ðane stáne west onlang weies on ðére twēie iberges; of ðo iberghen on ðe foer stánes; ðanen on teppen cnolle; of ðane cnolle on olencumb; ðanen on grines cumb; ðanne on ðére herepaðe on ðane pet; of ðane pitte on bicen dích; ðanen út þurh ðone ordceard; of ðane ordcearde on ƿære ordere herepað; on ðone pet; ðanen on gósan welle; of gósan welle on médeburne úp one ƿæt stráte; of ƿære stráte on ƿet rēde sloh; of ðane slo on snodes helle; of snodes helle eft on Dorcyn.

CCCLXXXVII.

Ðis synt ða landgemæro tó Swealewan clife. Ærest on ðane hwítan weg; ðonon on ða reádan hane; of ƿære hane on ðone herpað tó posses hlæwe; of ðæm hlæwe tó lytlan crundelle; of ðæm crundele on ða lytla hwítan geryðra beneaðan yfre on ðane þorn;

ðonne of ðám þorne tó ðám herepaðe; on hoddess tocc; tó uncer Wulfrices eald gemære; ðone andlang chealfa dūne tó ðám holan paðe; of ðám holan paðe on wida ford; andlang bróces oð Mýðford; of ðám forde on Wærmundes treow; of ðám treowe andlang weges oð Wilburge mære; and twēgen æcras mealcing mæde.

Rubric. Ðis his Swealewan clifes bōc ðe Eādmund cyng gebōcade Gārulfes his þegne on éche yrfe.

CCCLXXXVIII.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ða landgemæro ðe hyrað tó Corsantūne. Ærest on Corsanstreām up oð ðone ealdan stānweall sūð oð ða hyrnan; ðonan westrihte oð cilda stān; of cilda stāne on merces burh norðe-wearde; ðonne west on ða burh oð ða westhyrnan; ðonne norð on herepað oð ðone anlipigan þorn; west ðonan on ðone hrycg; ðæt on ðone anlipian stān; ðonan norðrihte on mære mæde westewearde; ðonan rihte on ðone herepað oð Wífeles cumbes heáfod; ðonne of Wífeles cumbes sūðecge on æscwylle; ðonan sūð on ecge oð ðæt niehste slæd; ðonne of ðám slæde on stānwealles brōc dūne on Afene; up on Afene oð Corsan.

CCCXC.

Ðis sand ðes landes imære at Stoke. Up anlang Ningeburne oð ðat hrisclad; anlang ðese richtledes on ðane ealde treōstēde; ðanan anlang weies on Stānforde; ðanen anlang streāme on boten welle; and of boten welle on prēstes setel; ðanen anlang weges on wineles ford; ðanen up anlang mercdene onne stoke-brōc; ðanen anlang stocbrōc on hringheburne ðár it ārest onfeng.

CCCXCII.

Dis sant ðe landimāre tō Cheselburne. Of Lise-brōke on ðane fearngāren; of ðane fearngāren on ðone ston istel; of ðān istelle anlang ricges on ða þeāfde; of ðane þeāfde on ðane forðerðe acre; of ðane forerð akere on Cheselburne streām; of ðane streāme on ðe twifelde dīch; of ðāre dīc onne flescumbe; on ðane crundel; of ðane crundel on ðe ulisc streām; of ðane streāme on langhelee; norðward on langhelee on ðe blāken þornes; norðward of ðane blāke þorne anlang hricgeweges tō ðe beorge; of ðe berge on ðone crundel; of ðane crundele on ða holu sūðward tō deulisc streāme. Dis is ðe twēire hide bōch at Winterburne ðe Eādmund king ibōkede Wenflēde on ēchen halue intō Cheselburne; ðo sealde hire Ælfsige .v. hiden sǣrtō on ēche halue; ðo ichte Eādmund kyng ðis bōc sǣr midde. Dis sand ðāre .ii. hide landimāre at Winterburne. Ærest of Winterburne tō Chelfgrāue; of Chelfgrāue one wīcweie; neðerward anlang brōke one meairweie; anlang weies tō wīdes gete; anlang cinincces dīch on ðe sherd; of ðane shearde anlang þīdes tō nearn ðān anstīgan; of ðān anstīgan tō midel gete; of midel gate þurh ðane gāren; anlang herepaðes on hornget; of horngetes hirne lang landshare tō leaxen oc; anlang wdes tō ðane ealde seale; ðanen one ðo berges eāstward tō Winterburne; of Winterburne on ða restūnes hirne; onlang ðane herepaðe on ðene dēpe crundel; of dūne anlang landshare eft on Winterburne.

CCCXCIV.

Dis sanden ðe landimāren tō Mapeldertūne. Ærest of Elmēre ūp anlang streāmes on Winterburne on ða dīch; and ðanne anlang riscemēres oð hit cumð tō

ðære alde dīc; ðanne andlang dīche foren ongen wiðig þeuel; ðanen on ruwan þorn; of ðane þorne on sex þorn; of sex þorne on āne þorn þiuel wið Winterburne; and ðanne andlang Winterburne on āne water pet; of ðane pitte on stānhecheres ande; of stānhecheres ande on grēnen hille; of ða hegereawe; onlang heiereawe on hwēte cumb; anlang cumbes tō wde; innen wde on āne crundel; of ðane crundele on ðe elðen strēt; of ðære streāte on āne weie tō horgate; of horgate on Weritūn; of Wertūne on limben lee; of limben lee on cinninces dīc; anlang stān dene tō molenhāme; of molenhāme tō cellor; of cellor on windee bergh; of ðane berghe anlang weies on Winterburne ford; anlang streāmes eft on Elmēre.

CCCXCV.

Dis syndon ða landgemæro tō Niwantūne. Ærest on sūðewardan of oteres hole ūp andlang Wiliges oð ða lace; ðonne andlang ðære lace oð pynding mersc; ðonne be ðæs hlines niðer ecge oð ðæt hit cymð tō ðæm yrðlande; ðonne eft on Wilig on pynding ford ūfewerde; ðonne of pynding forða ūp andlang ðære westemestan lace oð eft innan Wilig on ða ealdan dīc; ðonne andlang ðære dīc oð ðæs furlanges ūp ende; ðonne norð on gerihte tō ðære ealdan dīc; ðonne andlang ðære dīc oð ðæs clifes norð hyldan; ðonne eāst andlang be ðām yrðlande oð hit cymð tō ðām wīc herpaðe; ðonne andlang ðæs wīc herpaðes tō ðām stānenan stapole; ðonne sūð andlang ðæs weges oð ðone stānenan stapol; of ðām stapole on dūne on þorndūne cumb; tō ðære mæde; forð be ðære tō ðære ealdan dīc; andlang ðære ealdan dīc ūt on Afene; ðonne andlang Afene oð ðæs pōles heāfod; ðonne of ðæm pōle ūp on æccan dene norð hyldan; swā swā seō ealde furh ryct ūp tō ðæm stānenan

stapole; and swá west tó ðære ealdan hlincræwe; and swá be ðære yrðmearce niðer tó higforde; ðonne of higforda eft ofer Wilig on oteres hol. Ðis is seó mæd ðe hyrð tó Niwantúne. Æt Weolces clife; ðonne gæð ðæt gemære súð úp of Wilig on ða lace tó ðæs clifes west ende; ðonne á úp be ðám yrðlande; ðæt eft on Wilig æt ðære díc. Ðis sindon ða landgemæro tó Fyrste felda westeweardenðe gebyrgeð tó ðæm þrim hidum. Ðæt his, ærest æt hlidgeat leáge; ðonne of hlidgeat leáge andlanges hagan on hæ[ð] cumb; on sceardhweogl; on hemedede weg; of hemedede wege on heán hylle; on ða rugan þyrnan; of ðære þyrnan on ða brembel þyrnan on ðære díce norð ende; ðonne andlang díc oð ðone súð ende; of ðám ende on ðone weg; of ðám wege on ða ealdan díc; of ðære díc on Wulfstánes heges byhte; of ðám byhte on ðæs cumbes heáfode on cealccrundel; of cealccrundel on ceabwisce; of ceabwisce on ðæt reáde land; fram ðám reáden lande on Eádeáges treów; of ðám treówe on dýrbróc; of dýrbróce eftsóna on hlidgeat leáge; and seó læs is tó foran eallum mannum gemæne on ðám hæðfelda.

Rubric. Súð Niwetúne. Ðis his Niwantúnes bóc and Fyrstes feldes ðe Eádmund cing gebócade Wulf-gære his þegne on éce yrfe.

CCCXCVI.

Ðis synt ða landgemæro æt Langanforda ðára þreóra hida. Ðæt is, ærest of ðám stapole westen on mére dúne on ðære díc; west andlang díc oð hunan weg; and ðár norð ofer herpað andlang hlincræwe þwyres ofer botes cumb; and swá forð andlang hlincræwe oð ðone herpað; ðonne andlang herpaðes oð ðære foryrðe úp ende; ðonne ádúne be ðære foryrðe westeage oð hit cymð tó ðære díc; of ðære díc on

Wilig oð midne streām; andlang streāmes ádúne oð hit cymð rihte ongearn ða forhyrde middewearde; ðonne búfan wege andlang westcumbes betweah ða twá yrhmearca tó greátan hlince; of greátan hlinces ende on healdan weg; andlang heldan weges on ðane pyt; of ðám pytte ofer smalan dene úp on mére dune oð ðone pyt; of ðám pytte tó ðám stapule ðær hyt ær onfeng; and swá mæd gemæne swá hió ær wæs.

CCCXCVII.

Dis sand ðe landes imære at Hāmtúne. Ærest of héfdes welle on nunnene linc; of nunnene linche on litiges héuede; of litiges héuede anlang diche on Stúre at oxene bricge; unen úp anlang Stúre at Súðwde; ðannen of ðane hegen; of ðane hegen tó dích; ðanen anlang dích ouer ciuerget mór on ðane mapelder; of ðane mapeldere be ðane akere héueden on Chelbrichtes dích; anlang cuterget móres on ðane streām; anlang streāmes on Eádwines imære; úp anlang imæres ðat eft on éfdes welle súðward.

CCCCI.

Dis synt ða landgemæra tó Wrollendúne. Ærest úp of Noddre staðe on eástewardne hunda ham; ðonnen úp on gerihte tó ðám stapole; ðonon úp ofer deórhinc; of ðám hlince tó ðám beorge tó Ælfredes landscare; ðonne is hit ðær feower furlanga brád bútan feower gyrðan; ðonne gæð hit ðær niðer be ðára wyrhtena landscare of wines hlinces heáfod; and ðonon niðer oð ðæt hit cumð in on Noddre; ðonne six æceras be norðan Noddre ðæs mersces; and ðonne eft in on Noddre niðer andlang streāmes oð ðæt hit cumð tó pures fenne ðær hit ær onfeng.

Rubric. Rollendūne. Ðis his ƿære þreōra hida bōc be Rollandūne, ƿe Eādmund cyng gebōcode Ælfgýwe nunnan on éche yrfe, for Godes lufan and for hire gebedrædenne.

CCCCII.

✠ Ðis sind ƿa landgemæra and se embegang ƿara landa tō Baddanbyrig, and tō Doddanfordan, and tō Eferdūne. Ðæt is ƿonne, æræst æt Baddanbyrig westewardre and norðewardre æt ƿām litlam tō-clofenan beorge; ƿonne on gerihte of ƿān beorge norð tō wearge dūne bitweox ƿa littlan twēgen beorgas; ƿæt ƿær norð andlang ƿære littlan dīc æt ƿæs grāfes ende oð ƿa smalan þornas; ƿonne of ƿām þornum ūp on ƿa little dūne middewardre; ƿonne of ƿære dūne eāst on foxhulle eāsteward. Ðonne geūðe ic Ælfwine and Beortulfe ƿes leās and ƿes hammes be norðan ƿære littlan dīc; ƿonne lið ƿæt gæmære on gerihte of foxhulle norðeward on ƿone holan wæg æt hyndehlypan; ƿonne of hyndehlypan on ƿone wylle æt ƿām leā ūfewærdan; of ƿām wylle on ƿæt heortsole; of ƿæm heortsole norð on gerihte on ƿone beorg; ƿonne of ƿām beorg on gerihte tō ƿām leā; ƿæt forð be leā on wiðigwylles heāfod; of ƿām wylle norð on gerihte on ƿām þornehtan dūne tō emnæs ƿām geate æt ƿære ealdan byrig; ƿæt fram ƿām geate on gerihte eāst tō mære pytte; ƿonne of ƿām pytte on gerihte tō ƿām stāne; æt ƿām wylle wyð norðan mæres dæl; ƿonne sūð on gerihte andlang Wætlinga stræt on ƿone weg tō Weoduniga gemære; ƿonne west andlang weges on ƿone littlan beorg ƿære ƿe stoc stōd; ƿæt ðonne sūðrihte on ðone ealdan myliær ƿær ƿa welegas standað; ƿæt west andlang burnan oð hit cymð ƿér bliðe ūtscyt; ƿæt andlang bliðan oð ƿa stānbrigge; ƿæt eāst of ƿære brigge andlang dīc oð ƿone hēðenan byrgels; of ƿām

byrgels forð norð be wyrtruman oð ðæs heges ende be Weoduniga mære; ðæt ðonan andlang gemæres on gerihte tó ðám stocce on eástweard ðám leá; of ðám stocce sūðrihte on ðære stræt; andlang stræt tó ðere fyrr ðe scyt sūðrihte tó ðære miclan stræt æt ðæs wylles heáfde æt snoces cumbes gemære; ðæt west andlang stræt on ðone æsc; ðæt fram ðám æsce andlang stræt betweox ða twégen leás; on ðám ealdan sealtstræt oð ðone stæort; fram ðám stæorte andlang ðæs fūlan bróces oð bliðan. Ðonne is ðæt land æt snoces cumbe healf ðæs cinges, healf uncer Brentinges būton me God geunne and mīn hleāford ðæt he his me geunnan wille. Ðonne gæð sið mearc forð andlang bliðan west oð ðæt seó lacu útscyt on bliðan wiðūfan stānbricgge; ðæt norð andlang lace oð ða dīc; ðonne andlang dīc oð ðone weg ðe scyt tó Fealuwes leá on ðám slāde; ðæt on Fealuwes leá ðær Ælfrīc biscop rēdan hēt tó ðære ealdan dīc; andlang dīc tó ðám wege ðe scyt ūp tó ðám hricgge; andlang hricgges tó ðám wege ðe scyt fram Fealuwes leá tó Baddanby āne little hwīle; ðonne of ðære apuldre ðe stent wið westan ðám wege þurh ðone leá tó ðám miclan hæsllwride; of ðám hæsllwride ādūn on ða blācan rixa; of ðám rixum on ða littlan hecggan æt ðám wege ðe scyt fram Baddeby tó Cearwyllun; andlang weges oð ðone bróc ðe scyt tó Fealuwes leá; tó ðám forða; ðæt west efre andlang bróces oð ðone weg ðe scyt tó Stæfertūne wið sūðan ða ealdan burh æt Baddanbyrig; ðæt west andlang weges oð tó emnes ðære miclan dīc oð westweard ðe burh; andlang ðære dīc and be ðære byrg westweard; norð oð ðone tōbrocenan beorg ðe ðær is tōclofan on norðweard; and on westweard Baddenbyrig.

CCCCIV.

Ðis synden ða landgemæro ðe Eádmund kyng gebócade intó saincte Eádmunde. Ðone is ðær, ærest súð be ahte treóuuu; and ðonne úp be Eálmundes treóuuu; and suá forð tó Osulfes leá; and suá forð on gerichte be manige hyllan; and ðanan úp tó Hamarloda; and suá forð tó fouuer hagas; and suá æfter ðém uuege tó Litlandtúne; and ðonan ofer ða eá æfter ðám uuege tó Bertúne dene; and suá on gerihte eást tó Holgate; and suá forð án furlang be eásten Bromleága; and ðonan súð tó Niuuantúne meaduue.

CCCCVII.

Ðis synt þa landgemæro to gamelan wyrþe. sup fealcing rip of sæ. widan fleot mearc on west hand æt þara hina lande to folces stane 7 þonne þas biscopes mearc on norþ healfe 7 on east healfe ut to sæ.

CCCCVIII.

Ðis synd ða landgemæru ða .viii. æceras ðe Æðel-ere áhte ða sceótað on oden æcer. Of oden æcere dún tó ðæs hegges hyrnan; andlang hegges swá ádún tó ðám bróce on kynges wudu; andlang bróces úp tó bytles cumbe tó ðám hege; of ðám hege úp anan ænne æcer innan wudu; of ðám æcere tó ðám ealdan hole; of ðám hole tó ðám ealdan hylle búuan Ellencumbe; of ealdan hylle tó sclæt æcere; tó ðám wegge; of ðám wegge tó ðám .iii. æcere. Ðis synd ða landgemæru ðe sceótað dún tó Pucanwylle. Of Pucanwylle andlang bróces tó hida wudu; of hida wuda úp tó ðám .iii. æceran; of ðám .iii. æceran tó ðám gáran; of ðám gáran tó ðám ôðran gáran and-

lang riges tō þām lytle mappeldre; of þām mappuldre dūn tō þām oðeran stān ūp oð a hylle; of þām mapuldre tō þām hæg þorne; of þām hæg þorne tō þām brōce; swā ūp be brōce þār blācwylle ūtscyt; of blācwylle tō þām wīc be westan blācwylle ūtscyt; of þām wīce tō þære hapuldre; of þære hāran apuldre tō þān alrestān onforan þām hylle; of þām alre tō þām twām wýcan standað on gerēwe eal swā ðæt gemēre gæð; swā ūp tō þām wīce stynt beneoðan bællēs wæge; of þām wīce innan bællēs wæg; andlang bællēs wæge ūp tō þære stýge; andlang stýge ūt tō þām holan; of þām holan tō þām mappuldre; of þære mappuldre tō þām wæge tō huttes æsce; swā be hege tō lytle wylle; of lytlan wylle intō Pucanwylle; of ealdan hāmstealle ðe Æðelere āhte tō plegidíc; of plegidíc tō higi wegge; of higi wegge intō ānlīpe þyrnan; ūp ānlīpi þurnan intō sclardes pōle intō Loxan; of Loxan intō Afenan; swā be eā tō Brihtwoldes were; of þām were tō þære díc; of þære díc tō þām wealle; of þām wealle intō hlipgete; of þām hlipgete intō þām hachan; of þām hachan intō clēan feldan; þanan on Loxan; ā be Loxan intō þām gemýðan; of þām gemýðan ūp be midde rīce; of midde rīce tō Stutardes cumbe, tō rawuwe; of þære rawuwe tō stēnnihta wege; of þām stēnnihtan wege ā be egge ðæt ðū cymmes tō þām wealle; of þām wealle swā norð ðæt ðū cyme tō þæs wealles hyrnan; of þære hyrnan ā be wealle ðæt ðū cyme to Ellebeorhan; of Ellebeorhan intō stānclude; ā be hege tō ealdan wýcan tō þām wealle; of þām wealle ā be hege æft intō Loxan .XIII. æceras liggat būuan ðære byri wið þes abbudes gemære.

CCCCXII.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis syndon ða landgemæro intó Dydelingtúne. Ærest on Lindúne eásteweardre tó ðære hina gemære on Cheoles burge eástgeat; ðonon út on ðæt westgeat; of ðám westgeate on Dydelingdúne; of Dydelingdúne on Winburnan; úp andlang Winburnan oð horetúninge gemære; andlang horetúninge gemæres oð stígla pæð; of stígela paðe ofer ðone reádan weg; ðæt eft on Lindúne; and ða men ðe on ðæm londe standeð; and seó mæd lið on ige ðe ðærtó gebyred.

Rubric. Dudelington. Ðis his ðære .v. hide bóc æt Dydelingtúne ðe Eáðred cing gebócode Wulfríce his þegne on éche yrfe.

CCCCXIII.

Istis terminibus p[raedict]a terra circūgyrata esse uidetur. þis synd þa landgemæro to mearsætham on þone þorn be norþan eadrices stane þonon up to bean stede betwih þam twam hammū. of bean stede swa forþ on þa ruwan apuldre. þonon on esnesham. of esneshamme on cisses stede beorh of þā beorge on tunles weorþ eastewardne. þonon þurh þa ige on þone fulan broc. of þā broce 7lang streames on þone blæc pól. of þam pôle ut to þā beorgum þæt þonon on becces ham westewardne þonon forþ to badewoldes hagan westewardne of þā hagan on todan camp of todan campe on ceomman treow þonon on scynes weorþ westewardne of scynes weorþe on þone hundes þyfel. of hundes þyfele forþ be wyrtwalan on þone þorn be norþan eadrices stane.

✠ Certis uero causis et incertis temporibus unicui-

que precauendum est ut tutelā defensionis preponat antequā machinatores retinacula fraudulenter insidiationis muscipulā illum defraudauerint a fastigio recte et iuste tramitis studio quia iniquitatis adquisitores alienū lucrū sibi usurpatiuē cū ambitione iniquitatis uendicare satagunt. Sed torpentes auaritiē omnimodo interdico. Ita ut meum donum corroboratū sit cum sig⁺naculo scē cru⁺cis. Etiam si quis aliū antiquū librū in propatulo protulerit nec sibi nec aliis proficiat. Sed in sempiterno graphio deleatur et cū iustis non scribatur nec audiatur.

✠ þis is þara þwentiga hida boc æt mearsætham þe eadred cing gebocode oswige his þegne on ece yrfe.

CCCCXVI.

Dis sindon ʒāra þreōra [hida landgemæru] . . . swā west am mōr be . . . owe ar tō mēres hammes gemēra; swā norð be middan fæne oð gif . . . hammes gemēra; swā tō horiges gemæro; ʒanan inntō ʒone landf[leōt] and ān sealtearn wið pefenes eā be norðan landfleōt.

Rubric. Dis is ʒāra þreōra hida bōc æt west Haccanan hamme, and æt Glindleā, ʒe Eādræd cyng gebōc-ade Eādmund his þegene en ēcce yrfe.

CCCCXVIII.

Ðese sanden ʒe landimære. Ærest fram wīcan forð on beāmbrōcan; ʒonnen anlang brōke on āne wiðig þefeles þiers ouer ʒane mersc ʒære weilait; ʒanne on āne ston; of ʒanne stāne on alle þiscan; of alle þiscan on anne dīch; ʒannen sūð andlang dīch on ʒone herepað; of ʒen herepaðe sūð anlang dīch on ʒane cumb; ʒonne anlang cumbe on ʒen hīrenne onne

Strutheardes paðe; of ðane paðe forð anlange welles
 one ðane westrene cumbe; ðanne áðūn anlang cumbes
 on ðane bróc; ðonne anlang strémes on ðe schort
 mannes pól; þerð út on sæ. Ðane is ðis seó westere land-
 sceare. Of sa an áne stántor; of ðane tore on ðane
 clif úpward; on áne dích; ðanen norð anlang Safun-
 dūne on ðene richte herepað; ðanen norð anlang dích
 oð ðán ealden stóðfald éstward; ðane forð on ða
 ealden hegeréwe; anlang ðære hegeréwe oð ða dích;
 of ðære dích on áne lincreawe; of ðane linche on
 bl; ðanne anlang bróces oð olle
 discan; of olle discan norð ouer ðane on
 Scyleford; ðane anlang streáme ðat it comeð eft tó
 Wíkenforde.

CCCCXXI.

[Ærest of crawan crundu] on wereðan hylle . on
 fýrdinges lea . on eblesburnan to afene . on pysere . on
 ða fulan lace . on earnes beorh . on dic . æt beoredes
 [treowe; on ðon harepoðe to headdan grafe; ðonne
 on ðone ha]gan to pytan wyrðe . on dyre broc . on
 welewe . on ða díc æt hicles wyrðe . ðonne ofer ðone
 feld on hagan ut þurh brember wudu [on ðone stene-
 nan stapul; andlang herepaðes to fobban wylle;]
 anlang herepaðes to ðæs hagan ende to fæger hylde
 forða . on ðone hagan on ceorles hlæwe . on crawan
 crundul . ðonne on ða [yferan gemere on Eblesburnan;
 on Stretford; on hrof]an hric . anlang weges on ða dic
 to býmera cumbe . 7 ðær ðwýres ofer ðreo crundelas .
 ofer ða stræt . ðwyres ofer ða dune to wudu [beorch
 hylle ofer berigan cumb on Eblesburnan on beor]dune .
 on ðæs hlinescende . on ðone smalan weg . ofer hig-
 cumb . on ðæm smalan wege . on ðæne stan . on ðæt
 hæð westeward . on ðone beorh [to ðem ricgwege;
 ðonne east andlang hricgweges tó Brytfo]rdingea
 landsceare . þ suð on strætford . .

Dorso. þis is ƿæs landes boc æt duntune. ƿe eadred cyngc ednywon gebocade sƿæ trinitate. 7 sƿæ petre. 7 paule ingto ealdan mynstre . .

CCCCXXII.

Istis terminis praedicta [terra] circumgyrata esse uidetur. Ðis sendon ƿa londgemære. Ærest on ealdan díc; of ealdan díc on cigean cytan; of cygean cytan on cuffes cnol; of cuffes cnolle on widan leáge; of widan leáge on wulfa bróc; of wulfa bróce on Wealinga ham; of Wealinga hamme on Winterburnan; of Winterburnan on nunnena dene; of nunnena dene on scearpan dune; of scearpan dune on laweorcdune; of laweorcdune eft on ealdan díc.

Rubric. Ðis his ƿære .x. hida bōc æt Cnugel ƿe Eádræd cing gebōcode Ælfheáhe his þegne on éche yrwe.

CCCCXXIII.

Ðis sindon ƿa landgemæro tō Ægelesuurðe. Ærest úp of Nyn tō ðære ealdan díc wið súð tūn gemære; fram ðære díc tō ðære ealdan stréte; tō mamanan þorne; ƿanon tō mármædue; á gerihte tō wida; swá innan wida be Uptūn gemære; swá tō Uffawyrða gemære; ƿanon tō Hylpestūn gemære; swá tō Kyneburgecæstre gemære; swá út of wyda; fram ƿám wyda be Cyneburgecæstre gemære tō ƿám wege; ofer ƿone wege andlang ðære æaldan díc; of ðære díc eft út on Nyn.

CCCCXXV.

✠ His inquam limitibus hec telluris particula circumgirari uidetur. Ærest on norð healfe. æðelferðes

londe swa forð be sande oþ norð muþan from norð muþan to macan broce ðonne to ærne wege of ærne wege to eanflæde muþan of eanflæde muþan on mearc fleotes muþan of mearc fleotes muþan eft on eanflæde muðan ðonne on east healf to mylen fleotes muðan oð suðtun of suðtune andlang broces to haðe mæringe ðonne on suðhealf of haðe mæringe to stoccum of stoccum andlong stræte oð sçe agustines mearce frō sçe agustines mearce oð brōc andlang broces oð stan brycge suð from stan brycge oð wifeling to cristes cirican gemære frō cristes cirican gemære oð ealdan hege on west healf ealdan hege to feaxum · ðonne west from feaxū to celdan to cinges gemære from cinges gemære oð gata gehægge · ðonne siendan feower swulung binnan ea ðæs londes þe gebyreð innto raculfe · on tænett · feower swulung ond an læs on waru ðe gebyreð innto raculfe · ðonne is ealles þæs landes xxv · swuþga 7 an swulung on ceolulfingtune suð bewealda þære cirican to bote :

Dorso. Anno DCCCC°.XLIX°. Rex eadred⁹ dedit eccle xpi canġ monasġiū de raculf cū oīb : ad eā rite ptinētib :. tēpore odonis aŕepi · 7 hāc cartā dictauit sġs dūstan⁹.

CCCCXXVI.

✠ Dis synt ðāra twentiges hida landgemæra tō Burhtūne. Ærest of wiðig forða andlang weges tō pippenes penne; of pippenes penne andlang slades on turcandene; ūp andlang dene tō ðære spelstowe; sýð-ðan andlang Foss tō ðān ealdan sīce wið slohterword; andlang sīces ōn wenris; andlang streāmes eft on wiðig ford. ✠ ðonne is ðis ðāra .vii. hida landgemæra æt mæðelgāres byrig ðe hyrð intō Burghtūne ðere se; of mæðelgāres byrig on deōpancumb; of deōpancumbe on cwenena brōce; of cwenena brōce ūp be ðām

geriðe tō ðām beorgan; of ðām beorgan on riscwille;
 of riscwille on mærwille; of mærwille on sealthi wille;
 of sealthes wille andlang bróces tō ðām greátan þorne;
 of ðām þorne on þorn beorh; of þorn beorge on Foss;
 eft andlang Foss ðæt in on ða eá on wænric; úp on
 streám oð ðone gáran súðweardne; of ðām ✠ gáran
 on horpyt; of horpytte eft on Foss wið súðan ðone
 gáran; andlang Foss eft on mæðelgáres byrig. ✠
 Donne is ðis ðára .vii. hida landgemæra æt Dægeles
 forða ðe hirð intō Burgtúne. Ærest of Blædene on mûles
 hlæw; ðæt forð úp tō heortdúne tō hwettan stánes
 wylle; of hwettan stánes wille on heort bróc; of ðām
 bróce on ða stíge; andlang stíge díc; andlang díc
 on ða stræt tō ðære óðere stræt; of ðære stræt on
 beágan wille; anlang bróces eft on Blædene.

 CCCCXXVII.

Istis terminibus prædicta terra circumgyrata esse
 uidetur. Dis synt þa lándgemæro to weligforda. ærest
 of wines treowe 7lang dene þæt up on þone weg þonon
 on bradan leage norþeweardre on anne ham 7 þoñ
 þurh ut þone lea on anne ham suþeweardne on þa ealdan
 hegeræwe in on wopig hangran of þā hangran on
 scilling hangran þonon on bradan ham westeweardne
 on þā hamme on cardan hlæw on þā hlæwe on lām-
 burnan þonon up on deoran treowe of þā treowe on
 þone elebeam styb þonon on ceolbaldes wylle of þā
 wylle on cytasihtes ford of þā forða to wulfrices ge-
 mære þonon to hordhlince ufeweardum of þā hlince
 on sihtre mæde norþeweardre swa forþ on cenelmes
 stán of þā stane on þone grenan weg on þā wege to
 rigehamme þonon ut on þa lāmpyttas on þane crun-
 del of þā crundele on þone æsc þonon forþ ofer burnan
 7lang mylen paþes on þa þrie þornas 7 swa forþ 7lang
 hlinces on cardan ham of þam hamme ut þurh þone

lea on grenan beorh of þā beorge on ecgunes treow
of þā treowe on mearc weg þonon on þa dene 7 swa
forþ to þam þrim gemærum of þam gemærum eft on
wines treow.

CCCCXXVIII.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse
uidetur. Dis synt ða landgemæro ðæs hiwisces æt
Winterburnan. Ærest of Byrhtferðes hlæwe andlang
burhweges tō Beornwyne stāne; of ðām stāne andlang
burhweges tō ðære stānhýpan; ðonne niðer andlang
burnan swā seó Læfer scæt tō bealdan hlince; ðonen
swā seó Læfer scæt on ðæs deōpan fordes ende; of ðām
forda swā seó Læfre scæt on chýpmanna ford; of ðām
forda swā seó Læfer scæt on horswylle; ðonon swā
seó Læfer scæt eft on Byrhtferðes hlæw. Dis his ðæs
hiwisces landgemæro ðe ðærtō hyrð on Wiht; fram
hyrste andlang slādes tō Wullāfes hlýpan; ðonon
andlang lanan tō Beorhtnaðes stāne; of ðām stāne
andlang lanan tō ðæs mōres heāfde; ðonon andlang
slādes út on scos fleót; ðonne andlang streāmes út
on Scealdan fleót; ðonnen andlang Scealdan fleótes
úp tō hyrste.

Rubric. Dis his ðæs ānes hiwisces bōc æt Winter-
burnan and ðas ôðres hiwisces on Wiht ðe ðærtō hýrð,
ðe Eādræd cyng gebócode Ælfsige his goldsmiðe on
éche yrfe.

CCCCXXXII.

Ærest of Elmères pōle on biken mūðe; swō anlang
brines fleótes tō Tilbirhes forde; swō on sā; of sā
on ðane stapel; of ðanne stapele eft in Tilbirhthes
forde; of ðanne forde eft ðanen on stānford; of stān-
forde eft on Almères pōl.

CCCCXXXV.

Dis sand ƿære .xvi. hyde landimære at Corf ƿe Eáðred king bókien Winsige his þegene on élcƿe halue. Ærest of sá on ánnedích; anlang dích úppe on swuren; þwers ouer swuran on ƿæt þwers dích; of ƿære díche on ecge; forð be ecge on Ælfríches welle; of ƿane welle on ánnedweg; of ƿane wíge on ándích; anlang dích norðrichte on wícun; niðer anlang wícum streámes; of ƿane streáme on ánnedþorn; norð anlang dích on ánnedwalle; onlang walles on Stánwei; of ƿane dích on ánnedích; onlang díche norð irichte on wícun; niðer anlang wícun streámes; of ƿat streáme on ánnedþorn; of ƿane þorne on ƿa holen dích; anlang dích úppen iricht þurch ƿane wde; on ƿære sích on ƿane rupemór; of ƿane móre on ƿone crundel; of ƿane crundel úp irichte on ƿat holenbedde; of ƿat holnebedde on ƿære holnestoke; of ƿane stocke on ƿære streám; anlang streámes on Auenes bróc; of ƿane bróke on ƿære ealde weg; andlang weies on hecgan sléd; of ƿane sléde on ƿære streáme; anlang streámes on ƿat stánene bregge; of ƿære brigge on ƿære wei; anlang weies of irichte on ƿane richt wei; of ƿane weie on ánnedstán wal; of ƿane walle niðer irichte on Wickenford; onlang Wikenforde úppen irichte on beámbróc; swó úp anlang streámes; of ƿane streáme on ƿat wiði bedh; of ƿanne wiðibedde on ánnedstán; of ƿane stáne on ƿane óðerne; of ƿane stáne on hole wicken; eft on ƿære stán; of ƿane stáne on ƿa ealdene dích; anlang dích on ƿane wal; anlang welles on Struðgeardes cum; anlang welles on Struðherdes wege; of ƿane wege eft on ánnedwal; onlang welles on seuen willes þry; anlang streámes út á irichte on seortmannes pól.

Rubric. Eadredus rex .xvi. mansas apud Corf et

Blakenhamwelle in donum perpetuum hic inscripto muniuit.

Aliae diuisiones.

Dis sand þa landimære tō Corf and tō Blechenenwelle þære .vii. hide. Ærest of wíkenforde; anlang wíken of Scylenforde; of Scylenforde on richt wege; of þanne weie on olle discan; þanen on Blechene; of þanen welle on þane hlinc; anlang hlinkes on áne dích; þanen one þo ealde rōde; onlang rōde onne þo álde stóðfald; of þanen falde on áne dích; súð anlang díc on þære herepað; of þanne herepað súð anlang sawendúne on áne dích; onlang dích oðe clif; þanen út on sé. Ðanen sant þis þat westrene landimære. Of sé one ðe stóddíc; þanen forð be wertrumen on áne stánweal. of þanne walle þweres ouer smalen cumbe; of þa þorne úpwarde; þanen forð be euisc one þat norðene stóddích; of þære dích on áne stánen wal; nord onlang walles on Stánwege; anlang weies on áne díc; þanne norð anlang dích; of þære díche on Wícean; of Wíchen on áne þorn; and þanen on áne díche; of þære díche on áne þorne; and þanen norð on iricht wege; of þane iwege on Ælfstánes pað; þane forð be efclif on aneres bróc; ádune anlang brókes oð þane bige; of þane bige on áne þorn; þanne súð on irichte on áne mór; ádune anlang móres on Wícean; úp anlang Wícean eft on Wíchenforde.

Rubric. Hoc est donum regis supradicti de Corf et de Blakenwelle intitulatum.

CCCCXXXVI.

Et hiis limitibus haec telluris particula circumgirari uidetur. Ærest on aftewearde be eástan stoke þære hine lande úp of Ebbelesburnan; andlang áne ealdre díc wið Ælfeáges langemæro; þanne æt þære díche

ende hit byhð eāst ænne æker innan Ælfheāges land;
 ðanne at ðas akeres ūpende hit fēhð on ða land-
 gewyrpu ūp oð landscare hlinc; fram ðām hlinche ūp
 andlang ðāra landgewyrpa oð wuduburh hylle; ðanne
 byhð hit ðær west on ðære cnihta land ānne aker;
 ðonne ðanan eft andlang ðāra landgewyrpa; ðat þwyres
 ofer middeldūne oð ðat hit cymð tō ðām hāðenum
 byrgelsum; ðonne forð ofer ða þrý crundelas oð ðat
 hit cymð tō ðān þorne and ðār tō wege; and swā forð
 andlang weges oð ðat hit cymð tō ðān hōkedan gāran,
 ðonne bebyhð hit ðone gāran ūtan oð ðat hit cymð tō
 landscare wege; ðonne forð andlang weges oð ðat
 hit cymð tō chetoles beorge; of ðām beorge ðat hit
 stīcað on cheotoles heāfde; ðanne tō michelan byrg;
 ðonne tō trogan; ðonan tō hlos hrycge; and swā tō
 beornhāmes wege; of ðān wege tō bicansetle; ðonne
 andlang weges tō tilluces leāge; and ðanne west tō
 Lāfres mēre; ðonan tō wulfpýttan; ðonne tō mearc-
 treōwe; and swā tō bican dene; ðonne andlang bican
 dene tō cortes hamme; ðonne forð oð ðat hit cymð
 ðār mon ðane chiorl slōh for ðān buccan; ðonne ðonan
 tō erscgrāfan; forð ðonne tō mēdakeran; ðonne and-
 lang weges ūp ongene gāran; and swā andlang hrycg-
 es ðat hit cymð tō beaces hlāwe; ðonne eft andlang
 weges tō Scyldes treōwe; ādūne ðonne andlang land-
 schare dene; ðonne at ðære dene ende tō ðān herepaðe
 at heāfodstoccan; ðonne licgað binnan ðissum gemā-
 rum syx hida landes hýrað tō dūnheāfdan; ða gemāro
 synt ðæt genamode. Ærest of ðære stræte æt ðære ende
 hit gæð ūp on āne furh oð ðat hit cymð tō ðæs hlinches
 orde tō ðān ellenstybbe; ðannen tō Winterburge
 geate; ðonan tō esna dīche geate; ðonne tō ðān stāne
 ðe ligð on ðære stræte; and swā on ðane stāncistel;
 ðonne tō ealcan seāðe; of ðām seāðe ūp on mapuldor-
 cumb; ðonne andlang cumbes tō ðæs cumbes heāfde;
 ðonne tō ippan beorge; ðonan tō þornwylle; and swā
 tō ðān were; ðonne on ðone herepað; west ðonne and-

lang herepaðes tō ðām heáfodstoccum ðær we hit ær forleten ðās gemæro; and ðās syx hida we lætað hūt of ðisse boec. Nū fēhð hit eft on ða landgemæro æt ðān heáfodstoccan þwyres ofer ðone herepað tō norð-dūne ende; ðonan tō brydinga dīc; ðonne eāst andlang hrycgēs oð ða furh; ðonne licgað hēr syx hide ðe hyrað tō Rimucwude þwyres ofer eall ðæt land ðe hyrð tō Cheolcun; ða gemæro synt ðūs hātene; niðer andlang ðære fyrh ðæt hit cymð tō hyrel; ðonne þwyres ofer hyrel on ða furh ofer clænan dūne; ðonne þurh wudu tō trogan bibygð; ðonne [þurh] ðone wuda ðe hýrð tō Rimucwuda ðat hit cymð ūp on hricgwege; ðonne eft on clænan dūne; nimð ðonne on oðre healfe ānes hiwisces ðat hit cymð tō hyrel, tō ðām clife; and swā andlang clifes tō asdene; ðonne gæð hit norð ofer hyrel tō ðām pytte se is æt landgemāre. Ðis land we lætað eac hūt of ðisse boec; ðonne of ðān pytte eāst andlang hrycgēs tō Stochæma lande; swā ðanne forð ðæt hit cymð eft innan Ebbelesburnan; ðonne andlang streāmes tō ðān ðær we ær onfengon. Ðis synt ða landgemæro on Semeleāge. Ærest on Nodre forde æt gen on gemýðan ūp be Nodre tō chealfa leāge; ðonne þweres ofer ða leāge west and sūð andlang beorcoran; ðonne ofer lindoran; ðonan tō reoches oran; and swā on ða stigele; ðanna tō Rādeleāge; ðonan tō Bilanleāge; and swā on se mēd oð hit cymð eft tō Nodre forde.

[Here follow the signatures.]

Ðonne beode we Godes bebode, and ðās cinges, and ðæs ercebiscopes, and ealra ðære biscopea, ðe heōra noman hēron āwritene syndon, and ðis eall geðafedan, and ðās bōc intō ðære stowe gebletsodan, ðat ne sý nān man ðe ðyses landes æniges dæles brūke, būtan he hit ofgange æt ðām hiwum ðe æt ðām mynstre Gode þeniað, mid rihtum landrihte, and leódrihte swā hit on lande stonde; and se ðe ðis dōn nelle oððe ongean

ƿissum gange, ƿonne brúke he his ofer Godes est, and ofer ealra his háligra, and ealles ƿæs hiredes ƿe on ƿán mynstre sƿ, bútan he tó ƿære bóte gechyrre.

Rubric. ƿis his ƿære hundteontiga hida landbóc æt Cheolcum, ƿe Eáduuig cing gebókede ƿý forman geare his ríches for hine and for his ylðrum, Gode almihtigum and sancta Marian and ƿære árwyrdan gesomnunge ingtó ƿám mynstre æt Wiltúne on éche yrfe. Amen.

CCCCXXXVII.

ƿis syndon þa landgemæru to cuþenes dune .xx. hida. [of] hrypera forða on holan ford. of holan forde on lahhan mere 7lang riþiges on bradan mædwa. þæt swa norð 7lang fura on set þorn. of set þorne on fúlan riþig on anne pyt. of þā pytte 7lang riþiges on þæt heafod lond. of þā heafodon 7lang fura. on pric þorn on foreweardne eanferþes hlau. of eanferþes hlawe 7lang fure. þæt on án riþig. 7lang riþiges þ on ane díc. 7lang dices on drygean bróc. þæt swa 7lang dices on mærwelle bróc. 7lang broces on mærwelle. of mærwelle. on þæt heafodlong on gerihte to stræt. þonne east 7lang stræte. oþ þæra stræta gelæto. þ[on]an rihte norþ onðlong weges oþ þa heafdo þ on mærweg. 7long mærweges þ onbutan ceorla graf. on fost bróc. of fost bróce on þone hlið weg. 7long weges on hina gemæro. 7long hina gemæres on þa hlýðan. þ of þær hlyðan on þa stan bricge 7long healhtunes gemæres on riscdene. þæt of riscdene on gerihte on þæt þri ex. of þā þri exe on þa stræt. 7long stræte on holan bróc. 7long broces on herpaþ ford on tame 7long tame þ eft on hrypera ford.

CCCCXL.

ƿis synd ƿa landgemæra tó Hámþúne. Upp of Afene in mærbroc on þyrllan stán; úpp on gerihte on

herces næs; sūðewearde andlang mærhagan on herces dīc; andlang dīc on herces get; of ðām gete on cyninga þyrnan; eāstewearde andlang weges on hemlec lēge; eāstewearde andlang stīge on Ulfan treōw; west andlang weges ādūne on ðone crundelæcer; eāstewearde ādūne on ðone mærhægan on ðone nearuan byge on Afene; ūpp andlang strēmes ðæt eft ūpp on mærbroc.

CCCCXLI.

Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ærest on Temese be sūðan fordwere ðære ūp on ða dīc on Eocenes gærstun sūðweardne; ðonne ondlang dīc tō Eoccen; ondlong Eocenes tō abbodes dīc; ondlong dīc tō ceāldanwylle; of ceāldanwylle on ðæt riscslēd middewearde oð Beorhtwoldes mōr; ðæt ðær on ða dīc; ondlang dīc tō mearcforda; ðonne ūp ondlang brōces oð hyt cymð tō emnes ðæm ealdan lēghrycge; ðonne on gerihte betweoh Potteles treōw on ðone ellenstyb; ðæt ðær on wuduford on Sunninga wylles brōc; ondlang brōces tō dunnanforda; ðæt ðær on ðæt wiðigbed; ðonne on ðone healfan æcer norðewearde; ðonne andlang fyrh tō ðon heāfdon; ðæt ðær sūð ofer ðone healfan æcer; ðæt ðær eāst on ða furh; ðæt tō ðām sceortan lond; ðær on ðone hæðenan byrgels; ðonne ðær on ða seofon æceras westwearde; ðæt ðær norð tō lippan dīc; ondlang dīc tō sugcan grāf; ðæt on ðone ellenstyb; ðonne on ða brembel þyrnan on ða dīc; andlang dīc tō horspytte; ðonne þurh Mādoces leāh on ða ealdan dīc; ðonne on ða æcerdīc; ðonne on hæseldīc; of hæseldīc on ðonne gemærweg on bægan wyrðe; andlang weges tō higwege; ondlang hiweges tō Ecguines wyrðe; ðonne on bacgan leāh; ðæt ā be wyrtwalan; ðæt on bacgan brōc; of bacgan brōc on hafoces oran; ondlang ðæs gemærhagan ðæt út on rigewyrðe westewearde

on ða ealdan dīc; ðonne ondlang dīc tō ðēr hangran;
 ðonne on Wulfrīces brōc; ðonne on gerihte ofer hyr-
 dyige tō ðām greátan welige; ðæt ðær út on Temese;
 ðonne ondlong Temese ðæt eft on occenes gærstun-
 dīc sūðewardne. Ðis syndon ðæs londes gemæro tō
 Abbandūne ðe Eādwig cyning syleð Gode tō lofe
 intō ðām mynster and himsylfum tō ēcere āre.

CCCCXLII.

His terminis praedicta terra circumgyrata esse uide-
 tur, tribus in locis distincta. Ðis synt ða landge-
 mæro ðara .x. hida. Ærest of Eoppan wyllan brōc;
 ðæt on ða blācan wyllan; ðæt of blācan wyllan on
 ðone heāfodæcre; of ðām æcre andlang gemæres on
 hæselburh; middeweardre of hæselbyrg on hæselford;
 andlang streāmes on ðone ealdan ford; of ðām forda
 ā be gemære ðæt on ða stræt; of ðære stræt on ðone
 lægæcer; of ðām lægæcer ā be gemære ðæt on ðone
 hricweg; of ðām hricwege be gemære ðæt on ða
 ealdan dīc; andlang dīces on landgāres brigce; of
 ðære brigce ongean streām ðæt on cærswyllan brōc;
 of ðām brōce on fūle wyllan; of ðām wille be ge-
 mære on scearpan nasse; ā be gemære ðæt on ðone
 steort; of ðām steort on ða stræt; andlang stræt on
 hunburg leāh; of ðære leāh ðæt eft on Eoppan willan
 brōc. ✚. Ðis syndon ða landgemæro æt ða .v. hydun
 in Tademærtōn. Ærest of Eāwardes mylne ðæt on
 ða ealdan dīc on mærbroc; of mærbroce on ðæt
 eāstre sīc; of ðām sīce on mærstān; of mærstāne on
 ðone ealdan gāran; of ðān gāran ā be heāfdan ðæt
 on ðone brōc; of ðān brōce ongean streām ðæt on
 ðæt risched; ðæt on ðone weg; ðæt sūð andlang
 weges ðæt on ðæt slæd; ðæt of ðām slæde ūp on ða
 ecg; ðæt andlang ecge on Heortwyllan; of Heort-
 wyllan on ða ealdan stīge; ðæt andlang stīge on ðone

mærpýt; of ðám pytte on Wilbaldes ecge; of Wilbaldes ecge ðæt eft of Eádweardes mylne. ✠. Ðis synt ða landgemæro tó oðer .v. hidin. Ærest on Halhford; ðæt andlang Woburnan; ðæt on Eoppan welles streám; ðæt úp ongean streám on Sandford; of Sandforda on be gemære ðæt on ða heáfodstoccas; of ðán stoccan on ðone mærstán; of ðán mærstán o be gemære ðæt on landgāres bricge.

CCCCXLIII.

Ðis sint ða landgemære tó Cytringan. Cransleá bricg andlang ðes burnan ðæt hit cymð tó Hunan bricge; fram Hunan bricge tó ðám galhtreówe on deópan dene; of deóppen dene on Cynestānes heáfod; of Cynestānes heáfde on ða langan díc; of ðe.e díc tó wycleá; forð andlang ýsan ðet cymð tó pihtes leá forða; of ðám forða andlang ðes bróches ðæt hit cymð eft tó Cransleá bricge.

CCCCXLV.

Ðis sint þa landgemæro to anninga d[en]e ærest on þa deopan riþe be eastan bremre swa west ofer bremre to cumbhæma gemæro swa be cumbhæma gemæra to dentununga gemære of dentununga gemære swa to suntinga gemære swa be suntinga gemære to bidelinga gemære swa þonne forþ east be bidelinga gemære oþ eft [eastan] bremre.

Dorso. ✠ Ðis is þara .xvi. hida bōc æt anninga dune þe eadwig cing gebocode eadmunde ealdormen on ece yrfe.

CCCCXLVI.

Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis synt ða landgemæra tó Langanforde. Ærest of ðære eá on

eāstcumb; ðonon on æs dūne; of æs dūne tō puntas stāne; ðonon andlang Grimes dīc tō hunan wege tō ðām stāne; ðonon on botes cumb; ðonon on ðone tōbrocenan beorh; ðonon ādūne andlang weges on ðone lytlan tōbrocenan beorh; ðonon eft on ða eā.

Rubric. Ðis his ðære .vi. hida bōc æt Langanforde ðe Eādwig cing gebōcode Byrnrice his þegne on ēche yrfe.

CCCCXLVII.

Ðis sent ðe fiftiga hide landimāre tō Dūnheued, and tō Estūne, and tō Cumtūne ðe man ða hiwen offet on Scaftesburi. Ærest on heāued lakes; ðanen on hertmēre; forder on wermes hore; forðward ðanne forð be dine on laibōc heued; ðanen on berghore ūuewearde; ðanen on cealchelēge; ðanen on Stānburne; ūp anlang streāmes ðanne ūp on dūne; ðanen ēst be wirtrume oð bridinghe dīch; ðanen on ða gereðe of ðane dūne ferðerwarde; ðanne ūp anlang stordene; swō on ðanne ealden hole weg tō beches hlēwe; ðanen on mādalleres on land cumbes ūp on gimānen cumb; ðanen on ðat mīchle flōde oð Ælfsiges landimāre; ðanen anlang cumbes hracan; ðannen on wirt-dūne beorch; ðanen on cheluedūne; ðannen eft on heuedstockes; ðis sant ðe fiftiðe hide. Ðe sex hide at Estūne. Ðane sant ðis ðane sex hide landimāre. Ærest on offen weg; ðanne on ðone ellenstub; ðanen on mīclen dīches get; ðanen on esnes dīges get; ðanen on stānstylien; ðanen on elchene seāð; ðanen on mapeldere cumb; ðanen on Empenbeorch; ðanen on bican pet; ðanen on Ðornwelles; ðanen onlang strēt eft offen weg. Ðis .x. hide hereð intō ðane fiftigen hiden atte Cumtūne. Ðis sent ðære .x. hide landegemāre. Ærest on Torscylget; ðanen be wirtrume oð dollen beorge; ðanen on ðane imēren hole weg; ðanen on hōlen wyllē; of hōllen welle on hōlen

cumb; ðanen on ða lake tó smale bróke; ðanen áðún one ðat lake tó smale bróke; ðanen áðún one ðat lake at hereweg on Stirchel; anlang streámes on ðat litlen lake at Meleburge imáre; ðanen on Fernhelle; forð ðanen on áne hús; ðanen on Meleberig dúne dúneward on ðat ealde ád; ðonne ðanen on lippen stagen; swó be wirtrume eft on Torchilgat; ðanen sent at Heánlégen and at Iwern and forðe hide ða es fostoder landes; and ðis sent ða landimáre. Ærest on litlen ácle eástward; of ácle on pegan beorh; ðanen on berendes beorh; ðanen on ðére herepað at Mesdélle; ðanen on ðat get at seuen díche súð ende; anlang díche oðes slédes norð ecge; ðanen on ðane ánlipien þorn; ðanne be ðane on heueden áðún tó wege; andlang weges on ðannen mylen stóde; ðanen on ðane hegereawe oð ða furuh on landfuruh on Totenberg; ðanen on Achylle on tilluches lége; ðanen on biken settle; ðanen on Mealeburg norðewarde; ðanen eft tó anclee eástward. ðanne sent ðis landimáre at Iwern. Ærest on Terente dene; ðanen tó Fideriches dene úeward; ðanne on ðære crundel at ðære weie itðislen on ðane crundel; ðanen on Budencumbe hracan; ðanne on wungwylle; ðane on ðane ealden forde; ðanen on Cranmère; ðanen on cing hille; ðanen onne smal þornes; ðanen on swylles; ðanen on Lacmère; ðanen anlang streámes oð Sandford; ðanen on Earsmóres heáued; ðanen on Styb; ðanen on foxlee norðwarde; ðanen on ágen þorn; ðanen on ðére crundel norðwarde; ðannen on Wáddene úeward on hlincreawe; ðanen on ðone grén wai at mērewege uue; ðanen on ða hēren apeldren; ðæt eft on Terente dene.

CCCCXLVIII.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Dis synt ða landgemæro tó Tadmertúne ðára .v. hida. Ærest of Eoppa wyllan bróc; ðæt on ða blácan wyllan; ðæt of blácan wyllan on ðone heáfodæcre; of ðam æcre andlang gemæres on hæselburh; middweardre of hæselbyrg on hæselford; andlang streámes on ðone ealdan ford; of ðam forða á be gemære ðæt on ða stræt; of ðære stræt on ðone lægæcer; of ðam lægæcer á be gemære ðæt on ðone hricweg; of ðam hricwege be gemære ðæt on ða ealdan díc; andlang dices on landgáres brige; of ðære brige on gean streám ðæt on cærswyllan bróc; of ðam bróce on fúle wyllan; of ðam wille be gemære on scearpan næsse; á be gemære ðæt on ðone steort; of ðam steort on ða stræt; andlang stræt on hunburg leáh; of ðære leáh ðæt eft on Eoppa wyllan bróc. ✠ Dis syndon ða landgemæro æt ða .v. hydun in Tadmærtón. Ærest of Eádwædes mylne ðæt on ða ealdan díc on mærbroc; of mærbroc on ðæt eástre síc; of ðam síce on mærstán; of mærstáne on ðone ealdan gáran; of ðan gáran á be heáfðan ðæt on ðone bróc; of ðan bróce on gean streám ðæt on ðæt riscbed; ðæt on ðone weg; ðæt súð andlang weges ðæt on ðæt slæd; ðæt of ðam slæde up on ða ecg; ðæt andlang ecge on Heortwyllan; of Heortwyllan on ða ealdan stige; ðæt andlang stige on ðone mærpýt; of ðam pýtte on Wilbalðes ecge; of Wilbalðes ecge ðæt eft of Eádwædes mylne. ✠ Dis synt ða landgemæro tó oðer .v. hidin. Ærest on Halhford; ðæt andlang Woburnan; ðæt on Eoppa welles streám; ðæt up on gean streám on Sandford; of Sandforda on be gemære ðæt on ða heáfðostoccas; of ðan stoccan on ðone mærstán; of ðan mærstán o be gemære ðæt on landgáres brige.

CCCCXLIX.

Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis sint ða landgemæro intô Stowe. Ærest of ðám hálgan wylles forða sūð andlang wætlinga stræte on hludan wylles [bróc] ; andlang bróces on ða fyrdstræt ; andlang ðære stræt on ða ôðre stræt ; andlang ðære stræt on Rûmboldes dene ádúne wyl ; ádúne andlang streámes eft on hálgan wylles ford.

CCCCL.

Istis terminis ambit' praedicta tellus. Ðis synt þa landgemæro to melebroce. ærest of hreod brycge 7lang stræte on fearninga broce 7lang mearce on melebroces ford east 7lang mearce on þunres lea norþewearðne þonon 7lang weges on cinges díc þonon 7lang mearce on holan weg of þā wege on þa ea of midne stream 7lang streames on hreod brycge. 7 se haga an hamtune þe þærto gebyret.

Dorso. ✠ Ðis is þara .vii. hida bōc æt melebroce þe eadwig cing gebocode wulfrice his þegne on ece yrfe.

CCCCLI.

Ðis syndon ða gemæru tō Fepsetnatūne. Ærost of hymelbróc ; and swā on sūðdene ; of ðære dene on fleferð ; and swā on ða díc ; ondlang díces on mærford ; of ðám forde on nutfen ; ðæt swā ondlang dene ; of ðære dene on Æðelflede stíge ; swā on scylfwege ; of ðæm wege on hymelbróc.

CCCCLII.

Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Ðis synd ða landgemæra tō Dyddanhāme. Of Wægemuðan tō iwes heāfdan; of iwes heāfdan on stānræwe; of stānræwe on hwītan heal; of hwītan heale on iwdene; of iwdene on brādan mōr; of brādan mōre on Twyfyrd; of Twyfyrd on æstege pul út innan Sæfern.

CCCCLIII.

Ðis syndon ða landgemæro æt tademærtune ðara .v. hida . ærest of eadwardes mylne þ̅ on ða ealdan dic of ðære dic on mærbroc of mærbroce on þ̅ eastre sic of ðam sice on mærestan of mærestane on ðane ealdan garan of ðan garan a be heafdan a be heafdan þ̅ on ðone broc of ðam broce ongean stream þ̅ on þ̅ riscbed of ðam riscbedde þ̅ on ðone weg þ̅ suð 7lang weges þ̅ on þ̅ slæd þ̅ of ðan slæde up on þa ecge þ̅ 7lang ecge on heortwyllan of heortwyllan on ða ealdan styge þ̅ 7lang styge on ðone mærpýt of ðam pytte on wilbaldes ecge of wilbaldes ecge þ̅ eft on eadweardes mylne.

Dorso. Ðis is ðara .v. hida boc æt tademærtune ðe eadwig cyning gebocaþ brihtrice on ece yrfe.

CCCCLIV.

Istis terminis ambitur praedicta tellus. Ðis sint ðære .v. hida landgemære tō Dydylingtūne, and ðas syxtan æt Udding ðe ðærtō gebyreð. Ærest on roddan pōl nioðewardne; and of roddan pōle on ðane langan hlinc; and of ðan langan hlince on fugelan pæð; from fugelan pæðe on ða twégen ærcas ðær bod-

dingc weg útgæð; and fram bodding wege ofer ðane rêdan weg; and of ðam rêadan wege on Lindûne; efta-
 wearde ðær tō ðam ealdan wege; and swā andlang
 wegcs tō mearcbrōces heāfde; from mearcbrōces heāfde
 andlang wegcs inan cheoles byris eāstgete; and of
 ðam ēstgete eft út æt ðam westgeāte; and of ðam
 westgeāte on Dydelingdûne middewearde; and of
 Dydelingdûne on ða hāran apuldran; and of ðære
 hāran apuldran ðære ādûne innan Winburnan oð
 midne streām; and swā andlang streāmes oð roddan
 pōl; and æt Cawanforda synd .vi. mædæcras ðe
 ðærtō gebyriað; and on ige twēgen; and ðis sint ðæs
 hywiscs landgemære æt Udding. Ærest on cucan-
 dene; and of cucandene on Cranmōr middewardne;
 and of Cranmōre on ðæne heal; and of ðam heale on
 ða fūlan lake; and of ðære fūlen lake on secgbrōc;
 and ūp ðanan andlang brōkes oð ða brydenan bricgge;
 and of ðære brycgge andlang wegcs on Hāmwoaldes
 þorne; and of Hāmwoaldes þorne on cucan and on ige
 .ii. mædæcras ðærtō.

Rubric. Ðis his ðara .v. hida bōc æt Dydylinge-
 tûne, and ðas ānes hiwiscs æt Uddingc, ðe Eādwig
 cing gebōcode Ælfrede his þeine on éche yrfe.

 CCCCLV.

Ærest of horspōles heāuede anlang dīch on Luden-
 hām; of Ludenhāme alang streāmes on Eldenhām;
 ðannen forð tō ðære ealden hege; ðannen forder be
 hegen one Stocwey; of Stokwei anlang Hecghām tō
 Filedhamme; of Filedhamme út þurð ðære groue on
 irichte tō ðære eald dīch; of ðære eald idīch on irichte
 tō herepað; of herepaðe anlang richtes tō lorten
 wille on ða ealden dīch; of ðære ealden dīc on Duccen-
 hulle; of Duccenhulle on Cawel; andlang dīch on
 Wincawel; ðannen anlang streāmes on horspōles
 heāued.

Rubric. Eadredus rex ruris particulam sub estimatione .v. caractorum in loco qui Hengstes reg dicitur sub munificentiae suae dono imperpetuum consignavit.

CCCCLVI.

Dis synt ða landgemære æt Leófsiges gete. Up tó ðære díc; ðonne úp tó ðám þorne; ðonne úp tó Grimes díc; andlang díc tó óðeren þorne; ðonne tó ðám grægan stáne; ðonne tó ðám wuduwege ðat hit stícað innan Nodre; ðonne andlang Noddre ðat hit stícað on Eatstánes landscare; ðat hit stícað úp tó herpoðe.

Rubric. Dis is ðære .iiii. hida landbóc be Noddre ðe Eádwi cing gebócode Wistáne on éche yrfe.

CCCCLVII.

Dis is ðára .x. hida landgemære æt Corsatúne. Ærest of Afene úp andlang Corsan on Eclescumb súðewardne; ðæt west be wealle; eft sýð be wealle ðær úp ofer feld on ða riht landgemære on ðone sidling weg tó wuda; of wuda be ecge on ða þreó landgemære; ðanon norð tó wege on gerihte on Wí-mundes stán; of ðám stáne norð andlang weges; ðær ést of ðám wege on gerihte tó brynes cumb súðewardne; á norð be ecge; of ecge eást on stánwell bróc; andlang bróces eft on Afene.

CCCCLX.

Hii sunt termini terrae de Bokeneberge. Inprimis ab orientali parte et australi ubi amnis qui Corsbrok uocatur cadit in ripariam de Auene inter Somer-

ford et enne pol; ab eodem termino per eundem directe amnem de Corsbrok usque ad metam fossati quae dich appellatur; ab eodem fossato citra sterkele usque beucumbe; ab eo usque smale brok; ab eo directe per echerelmeres imere usque Cleygate; ab eo directe per stratam publicam usque kingwei; et ab eo directe usque hegforlong a parte orientali; ab eo usque ad metam super Doddinges doune; ab eo usque Corsbrok; ab eodem amne directe usque Haywardes hamme; ab eo usque ad uiam; et per eandem directe uiam usque kyngweie; et per eandem uiam usque ad metam quae dich, hoc est fossatum, appellatur; ab eo usque Caudel mere; ab eo usque Wolfinges lewe; ab eo directe usque ad piriun; ab eo ultra Pleies wrðe usque toðulle; a parte occidentali usque Cliue; et ab eo continue usque ad amnem; et per eundem amnem usque Stretforde ultra Totele; ab eo directe per stratam publicam quae ab antiquis Stret nunc Fos nuncupatur usque ad alteram Stretforde sub bubbe þorne ad aquam quae Ingelbourne appellatur; et per eandem aquam directe usque ad Cidde-more; ab eo usque Morewelle; ab eo a parte orientali et australi usque ad blake þorne; ab eo per capita iugerum directe usque Wolgeres imere; et ab eo a parte australi per metas usque wincrondel; ab eo usque Elfheyes putte; ab eo usque Lutle borne; ab eo a parte australi per stratam publicam de Fosse usque ad metas quae sunt de terra dominica per capita iugerum usque Estmondestone; ab eo directe a parte boreali de saltherpe usque la slade; ab eo usque la pulle; a parte boreali usque ad Ellerne; ab eo usque dich gerstone; et per eundem fossatum processu continuo usque Chegghemwilles broke; et per eundem riuulum usque la dene; ab eo usque ad stratam publicam; et per eandem processu continuo usque Kemeles hage; et ab eo usque la smale weie; et per eandem uiam usque cruddesetene imere directe per

uiam maiorem quae extenditur usque ad fossatum a parte australi de Chelewrðe; ab eo per eundem fossatum usque Wodeforde processu continuo usque ad medium prati de Medlege; ab eo usque in Stanlege; ab eo usque in Etingeheles ex parte australi ab eo processu continuo usque Deigetez heie; ab eo usque Colesleie processu continuo usque Trindlege; et ab eo directe per sepem usque Bradelege; et a Bradeleges heie in grauerugge a parte australi; et ab eo processu continuo per uallem usque wikkedich; et ab eo per sulcus aratri in altum sulcantis usque smeles weye; et per eandem uiam usque Primwaldes putte; et ab eo usque ad Crudeham wiles lake; et per eundem riuum usque ad medium de Pohamlege; et ab eo usque la sloge; ab eo usque de la dich; et per eundem fossatum continue usque wiðeres cumbe; ab eo usque Bradene broke; et per eundem amnem usque Eðerelfede imere progressu continuo usque wite gete; ab eo usque Boreglege; ab eo usque stretpen; ab eo usque ad metam quae appel þorn nuncupatur; et ab eodem ligno pomifero per stratam publicam usque Woubourne; et per eandem aquam progressu continuo usque Geresbourne; et per eundem amnem directo progressu usque Ordwoldes wode quod modo Bradene appellatur; et per idem nemus ad tria circiter miliaria usque ad metam quae holehoke appellatur; et ab eo per metas usque Lindebourne; et ab eo usque ad Beðamhamme ad usque idoure; et per eandem continue aquam usque limesule; et ita per stratam usque Coueres giet; ab eo usque sondheie; ab eo usque ad metam de la scete quousque ueniat usque dich; et sic per eundem fossatum usque in alueum aquae de Auene.

Infra memoratos terrarum terminos est terra quae data fuit ad monachos Maldumesburgi uestiendos .XXXII. hidas continens quae ante tempus regis Eadwii eisdem ad uestituram collata fuerat. Et hū

sunt termini .x. hidarum pertinentium ad manerium de Brokeneberge quae sunt de centum hidis nominatis. Hoc est de Suttone. Inprimis ubi meta quae Raheie uocatur extenditur usque Cutelwille; et ab eo usque merebrok; et per eundem riuum usque in Auene; ab eo directe per alueum aquae processu continuo usque ad segmede a parte orientali usque Brodewulle.

CCCCLXI.

Dis synd ƿara .v. hida landgemæru æt Ælfestūne. Ærest on hringwylle; of bringwylle [on] dudding dene; andlang denes on ƿa ealdan mærdic; andlang dīce west on gerihte on smīta pull; of smīta pylle westrihte on blāca ford; of blāca forda innan Hreōdham; of Hreōdhamme on cildes hammes west ende; ƿonne norð on gerihte tō hreōdƿīcan on ƿa ealdan stræt; andlang stræt tō norðƿīcan; of norðƿīcan eft andlang stræte tō Billesham; of Billeshamme eft on gerihte innan mycela pyll; of mycela pylle on smala pyll; andlang pylls on hwīta gærstun; of hwīta gærstune on ƿa mærdic; andlang dīce tō mōrmæde norð hyrnan; ƿonne norðrihte on ƿa dīc innan holapyll; andlang holapylles eft on ƿa mærdic; ƿonne eft be ƿære dīc tō ƿære stænenan bricge; of ƿære bricge sūð innan Wærbyrdes croft eall onbūton eft on ƿa mærdic; andlang dīc tō mærcumbe; andlang cumbes midwerd tō ƿære ealdan stræt; andlang stræte tō beādanhealan; of beādanhealan éstrihtes innan rīgecumb norðewærd tō ƿære smalan æc; of ƿære æc andlang cumbes tō pislēge; of pislēge on doggi þorn; of ƿām þorne tō Eādingham; of ƿām hamme tō fōtmæle; of fōtmæle éstrihtes on wulfputt; of ƿām pytte on ƿa wogan æc; of ƿære āc on ƿa foryrðe eāstewerde æt Langalēge; of Langalēge tō wulfhricge; of wulfhricge tō grénhülle; of ƿām hülle tō mannes

dæle; of mannes dæle tō æccelcumbes heāfdan; ðanon westrihtes on ða ealdan stānreawe tō ðære ealdan bēc; of ðære bēc innan cūcanhealas on ðone æsc; of ðām æsce on scypa cumle tō ðām brōke; andlang brōkes tō ðām gemære; ðonne ðār norðrihtes andlang Ludes cumbes tō ðām ealdan herepaðe; west andlang herepaðes tō ælla treōwe on hola wæg; of hola weige tō hafochylle; of hafochylle be ðære ealdan dīc; eft on bringwylle.

Diuisiones et consuetudines in Dyddanhamme.

On Dyddanhamme synd .xxx. hida .ix. inlandes and .xxi. hida gesettes landes. Tō Stræt synd .xii. hida .xxvii. gyrda gafollandes; and on Sæuerne .xxx. cytweras; tō Middeltūne .v. hida .xiiii. gyrda gafollandes .xiiii. cytweras on Sæuerne; and .ii. hæcweras on wæge; tō Cinges tūne .v. hida sind .xiii. gyrda gafollandes and .i. hida búfan dīc ðæt is nū eac gafolland, and ðæt útan hamme is gyt sum inland, sum hit is ðān scipwealan tō gafole gesett; tō Cynges tūne on Sæuerne .xxi. cytweras, and on wæge .xii. tō Biscopes tūne synd .iii. hida, and .xv. cytweras on wæge; on Landcawet synd .iii. hida. and .ii. hæcweras on wæge. and .ix. cytweras. Ofer eall ðæt land gebyrað æt gyrde .xii. pænegas, and .iiii. ælmes penegas, æt ælcum were ðe binnan ðām .xxx. hidan is gebyreð æfre se ōðer fisc ðām landhláforde, and ælc seldsýnde fisc ðe weorðlic byð, styria, and mēreswýn, healic ōðer sǣfisc; and nāh man nænne fisc wið feo tō syllanne ðonne hláford on land byð ær man hine him gecýðe. Of Dyddanhamme gebyreð micel weorcræden. Se geneát sceal wyrcan swá on lande, swá of lande, hweðer swá him man byt, and ridan, and auerian, and lāde lædan, drāfe drifan, and fela ōðra þinga dōn. Se gebúr sceal his riht dōn, he sceal erian healfne æcer tō wíceworce, and ræcan sylf ðæt sǣd on hláfordes berne gehálne tō cyrcscette sá hweðere of his ágenum berne tō werbolde .xl.

mæra oððe an foðer gyrda; oððe .VIII. geocu byld .III. ebban tyne, æcertynge .XV. gyrda, oððe dīche fīfthyne; and dīcie .I. gyrde burhheges, ripe oðer healfne æcer, māwe healfne; on oðran weorcan wyrce, ā be weorces mæðe. Sylle .VI. penegas ofer ēstre, healfne sester hunies tō Hlāfmæssan .VI. systres mealtes tō Martines mæsse an cliwen gōdes nettgernes. On ðām sylfum lande stent seðe .VII. swyfn hæbbe ðæt he sylle .III. and swā forð ā ðæt teoðe, and ðæs nāðulæs mæstenrædene ðonne mæsten beō.

CCCCLXII.

Dis sint ða landgemæro ða.X.hida tō Cnugel. In æt ðæs cumbes heāfde tō ðas cinges gemære; west ofer ðone cnol tō ðæn seohtore tō þrubróce; of þrubróce on wulfā bróc; ðonan on welingahām; ðonan on Winterburnan; ðanon on nunnena dene on ðes hlinesc heáfod; ðanon tō sahlbeorge; ðær of dūne andlanges shlaðes ūp andlang dene ūp tō gōsa beorge; and sō tō eadan dīc; andlang eadan dīc tō ðes cumbes heáfode.

CCCCLXIII.

Istis terminis haec tellus ambita uidetur. Dis synd ða landgemæra tō Forda. Ærest of Afene andlang stræt on ðone āne stān; of ðām stāne on Beonnan lēhe; of Beonnan lēhe innan wæfer; andlang wæfer on Sibyrhtleāge; of Sibyrhtleāge on Hnæsleāge; of Hnæsleāge on cunuca leāge; of cunuca leāge ūt on Afene.

CCCCLXVII.

Dis sint ða landgemæra tō Stāntūne. Ærest of hole wille on ða ruwan hola; ðonon on ðone ealdan

weg úp tō ðán hæðenan byrgelse; ðonan on þryfyld dene; of ðære dene on ðane scearpan stán; ðonon on cobban stán; of ðám stáne on áne hlincræwe oð hit cymð tō blācan grāfum; ðonon on ðane mærstán; of ðán stáne on ða foxholu; ðonon on ðone stánigan beurh on Ðorndúne norðewearde; of ðán beorge on ða stānes andlang dene; neoðewearde of ðám stáne on áne stán; ðonon on áne þorn; ðonon on ða wearh-róða on Wódnes díc; ðonon on ða ealdan burh midde-wearde; of ðære ealdan on oxna mēre; ðonon on áne crundel on liðan stán; of ðám stáne on ðone mid-mestan hrycg on eástcumbum; ðonon on eástmōres heáfod tō ðám hæðenan byrgelse on Brómlace; ðonne andlang streāmes eft on holen wylle.

Rubic. Ðis his ðære .xx. hida bōc æt Stántúne ðe Eádwig cing gebócode Osulfe biscope on éche yrfe.

CCCCLXVIII.

Ðis synt ða landgemære tō Ubbantúne. Ærest of Langanforda on hægdúne westewearde; ðonon forð andlang díc on bican brache; andlang díc on finbeorh; ðonon on hundes geat; of hundes geata swā Cyn-rices gemære scæt and Ubbantúninga gemære on Wilig; ðonne úp andlang Wilig eft on Langanford.

Rubic. Ðis his ðære .x. hida bōc æt Ubbantúne ðe Eádwig cing gebócode Æðerede his þeine on éche yrfe.

CCCCLXX.

Ðis sant ðe landimære at Scafesberi. Ærest of Bogenwylle on brandes hricg; andlang hrichces on byteles mōr; of biteles mōre on wyndrede díc; of ðære díche on Bokenwelle.

Rubic. Haec est inscriptio Eadwig regis de . . . cassatis apud Shaftesbury.

CCCCLXXIV.

Dis sant ða landimære at Ðorntúne ðe ierð intō Hám-túnne. Ærest on Arceðam; of Archeðamme on Rúmanhelle; ðanen of Breðling máde ðæt on wigerðes stapel; ðanen tō Tudesléghe; of ðére lége be kinges imære on blinnes feld; ðanen be wde on ðére hine imære; anlang mæres ðæt on ealdmanneswyerðe; ðanan on ða seales; of ðán sealen ðat eft on Arceðam. And ðis sent ðe twēire hide landimære ðe Cyna áchte ðe ealde. Ærest on Ipernbróc; of ðane bróke on ðe lang dích; ðán on ðene weie; anlang weies tō lace mære; ðane onlang slédes on ða smale þornes; ðanne on ða dích; ðanne swó be dícche on Cranemære; of Crane-mære eft on Ipernbróc.

Rubric. Istius definitionis notamine Eadricus rex .III. terrae mansas ad Ðorntune . . . tas dono sub deputa forma condonauit.

CCCCLXXV.

Dis synd ða gemære tō Beáddingaburnan. Ærest of Beáddingaburnan eást andlang díc on ðone stán; ðonon sūð andlang ðes grénan weges on ðone óðerne stán; of ðám stáne on ðone sandihtan hærepoð; ðonon on ricsmære; of ricsmære on stánbeorg; ðonon on holan bróc; of holan bróce on Beáddingaburnan; sīððan norð andlang Beáddinganburnan on ða eástlangan díc.

CCCCLXXIX.

Dis synt ðára feower hida landgeméra be Noddre æt ðére pyrgean. Ærest of Noddre andlang ðes portherpaðes on ðone gáran; ðæt andlang ðára landgewirpa úp tō hricgdíc; west andlang ðára díc on

Beornolfes stān; and swā forð on ða rugan hylle; ðonene ādūne rihte on ðone hǣðenan byrgels; of ðān hǣðenan byrgelse on ðone stānigan beorh; of ðān stānigan beorge oð ða heāfda; west be heāfdan æt ða fore yrðe; and swā forð on gatehlincs heāfde; and swā ādūne tō ðām port herpaðe; ðonan on ucgan ford; and swā ādūne andlang streāmes on ða mylenware; of ðāre mylenware tō ðāre swēte apuldre; ðonne eft on ðone herpað ðær we ær onfengan.

Rubric. Dis his ðære feower hida bōc be Noddre æt ðāre pyrigean ðe Eādwic cyng gebōcode Ælfheāhe his mæge on ēce yrfe.

CCCCLXXX.

Dis sind ða landgemære tō hǣafuddene. Of Usan ūp on Wilbaldes fleōt; of Wilbaldes fleōte on ða dīc; andlang dīces on Deorwentan; of Deorwentan on gerihtne on Cærholm; of Cærholme andlang dīces eal onbūtan ðane wuda on fūlan eā; andlang fūlan eā on ealdan Deorwentan; andlang ealde Deorwentan ðæt eft on Usan. Ða sind ða hērað tō hǣafoddene mid sace and mid sōcne. Cnyllingatūn, Beornhyll, Cafeld, Ðorp, Hyðe, Eāstringatūn, Belleby, Celpene. Dis sindon ða landgemære æt Ealdedrege. Of Yr on Hrōdlāfes holm; of Hrōdlāfes holme tō se mære on Sigeres āc; of Sigeres āc on Usan; andlang Usan ðæt eft ūp on Yr.

CCCCLXXXII.

His metis praefatum rus hinc inde gyratur.

Dis synt ða landgemære tō Stāntūne. Ærest of hollan wylle on ða ruwan hola; ðonon on ðone ealdan weg ūp tō ðām hǣðenan byrgelse; ðonon on þryfyld dene; of ðære dene on ðone scearpan stān; ðonon on

cobben stān; of ðān stāne on āne hlincræwe oð hit cymð tō blācan grāfum; ðonon on ðone mærstān; of ðām stāne on ða foxholu; ðonon on ðane stānigan beorh on ðorndūne norðsewearde; of ðām beorge on ða stānas andlang dene; neoðsewearde of ðām on āne stān; ðonon on āne þorn; ðonon on ða wearhrōde on Wōdnes dīc; ðonon on ða ealdan burh midde-
wearde; of ðære ealdan on oxna mēre; ðonon on āne crundel on liðan stān; of ðām stāne on ðone midmestan hrycg on eāstcumbum; ðonon on eāst-
mōres heāfod tō ðām hǣðenan byrgelse on Brōmlace; ðonne andlang streāmes eft on holan wylle.

Rubric. Ðis his ðære .xx. hida land bōc æt Stān-
tūne ðe Eādgār cyng gebōcode Osulfē byscope on
ēhce yrfe.

CCCCLXXXIV.

Praedictum namque rus his terminis circumcinctum
clarescit. Ðis synt ða landgemæra æt Geofanstige.
Ærest of deōpanforda andlang camelar oð pyttelles
ford; ūp of pyttelles forda andlang ceōrla gemære oð
ðone ellenstyb; of ðām ellenstybbe on ðone ealdan
seāð; of ðām seāðe swā wyrtruma sceat oð Ramleāh
weg; andlang ðæs wegēs oð ðone bæðherpoð; and-
lang ðæs herpoðes eft on deōpanford.

CCCCLXXXV.

Donne sindon hér ða landgemæra. Ærest of corti-
mæde ūpp tō ðām æsce; of ðām æsce on plegdīc; of
plegdīc be swīncumbes hēfde tō crawan hylle; of
crawan hylle ūpp tō dūne; west be ecgge tō lacwege;
of lacwege tō ceōles cumbe; of ceōles cumbe ēst be
ecgge tō ðām weallon; of ðām wealle tō ðām tūne;
of ðām tūne on higweg; andlang higweges tō ænly-

pan þunan; of ænlypan þunan on Selardes pól; of Selardes pôle út on Auene; ðonne eft ærost on ða ealdan lanan tō horpytton upp on epenn; of ðām penne on heān æsc; of heān æsce upp andlang weges tō blācan lēge tō ðære ealdan dīc; of ðære ealdan dīc ā be grāue tō wulflāede; of wulflāede ā be wege; andlang weges tō Alesbeorge; of Alesbeorge tō ðām hlýpgete; of ðām hlýpgete ā be wealle tō Lincumbe; of Lincumbe tō middahriccges wege; of middahriccges wege tō Stutardes cumbes grāfe; of Stutardes cumbe tō Starforda; andlang bróces tō tūne.

CCCCLXXXVI.

Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ærest westān norðan hyt mērað Wōdnes dīc; ðonne on horscum wyllan andlang bróces innon cameler; andlang camelar ongean streām on mērbroc; andlang bróces ongean streām on ða westran seofon wyllas; ðanon up on dūne on mērbroc; ðonne norðrihte sume hwīle; ðonne hwon west ymbūtan ænne gāran oð ða ealdan stræt; andlang strāte ðæt eft on Wōdnes dīc.

CCCCLXXXVII.

His metis p̃fatū rus hinc inde girat'. Ðis synd þa landgemæra to rimetuda of þære br ea 7lang eā on biccan pol of þam pole on dyrnan ford þonne is seo mæd gemæne of þam forda on lucan beorh of þam beorge on pisteles æc of þam acum on broclea ford of þam forda on þa stigele of þære stigele on cuttes mæd of þære mæde on afene up on wudeburge hlinc of þam hlince on lindford of þam forda on þone sē troh of þam troge on þone hæþenan byrgels of þam byrgelse up to wind geate of wind

geate on spon ford of þæm forða on þone fulan ford of þam forða on mules cumb of mules cumbe on þone herepað 7lang herepaþes on þiofa cumb of þam cumbe on hlypeburnan of þam burnan on leofan mearce on þa dīc of þære dīc on þa brembel þyrnan of þære þyrnan on burh rydingg ford on þa mæd lace of þære lace on þone haran wiðig. þonne is seo mæd gemæne of þam wiþige on afene up on sandford of þam forða on æðelwoldes mearce of his mearce on undernbeorh of þæm beorge on þone haran wiþig of þam wiþige eft on þa bricge. 7 þisses landes is ealles .xxxii. hida.

 CCCCLXXXVIII.

✠ Ðis synt ða landgemæro tō Wiðileá. Ærest on Ucing ford; of ðám forða on gerihte tō ðám smalan wege; forð on ðone weg tō woddan beorge; of ðám beorge tō wiðigslæde; of ðám slæde on gerihte tō brocenan beorge; of ðám beorge tō Wuduforda; of ðám forða on gerihte tō Lulles beorge; of ðám beorge forð andlang herpoðes tō Cynulfes treōwe; of ðám treōwe on gerihte tō mægenstānes dene; of ðære dene on ðone weg tō Wiðileá gate; of ðám gate forð be ðære dīc; eft tō Ucing forða.

Rubric. Ðis is ðæra feower hyda land bōc æt Wiðigleá ðe Eādgár cing hæfð gebōcod Cenulfe on ēce yrfe.

 CCCCLXXXIX.

His [terminis prædictu]m rus hinc inde gyratur. [þis s]ynt þa landgemæro to afene. ærest of þam
 . . . on billing cumb andlang cumbes on geferþes hlæw of þam hlæwe andlang weges on þone bradan herpað of þam herepaðe on windryðe dīc of þære dīc 7lang clifes þonne adune on þone þorn of þan þorne 7lang afene eft on þone ealdan forða.

CCCCXC.

His metis rus hoc giratur. Ðis syndon þa landgemæro to ceorles wyrðe . of eaforda 7lang cwyrnburnan ꝥ hit cymð to mannan mearce þonne þanon 7lang wealc hyrste forð be ānan burnan ꝥ hit cymð eft on mannan mearce 7 on asan þonne þanon 7lang heges ꝥ hit cymð to anre dene þonne swa forð ꝥ hit cymð on þone burnan þe scyt to culanfenne þonne swa forð 7lang þæs burnan ꝥ hit cymð to oswiðes mearce 7 eadwoldes . þonne forð 7lang heges þe scyt of þam burnan ꝥ hit cymð to stræte swa forð 7lang stræte ꝥ hit cymð inn on mearcellan . þonne forð 7lang mearcellan ꝥ hit cymð þær cwyrnburna 7 mearcella sceotað togædere þonne forð 7lang cwyrnburnan ꝥ hit cymð eft in on eáford.

CCCCXCV.

Ðis synd ða londgemæra tō Uptūne. Ærest of Sæuerne on innan pullæ ; ondlong pulles ðæt tō ðæra hina gemære ; ondlong ðæs gemæres ðæt hit cymð on ðone feld ; ā be ðān wuda swā sulh and sīðe hit gegan mæge ðæt hit cyme tō ðære æc ; ðæt swā forð be ðām wuda ðæt on ða rugan æc ; of ðære æc on ðone aldan hagan ; ondlong hagan ðæt on ða lhydan ; onlong lhydan ūp onlong alre on ðone æcergeard ; ā be ðæm gearde ðæt on ða wōn āc ; ðæt swā on secmōr ðær þet ðic tō sceot ; ðæt ðonon on gerihte on eow rhyc ; ðæt swā on fūlan mōr ; of ðæm mōre on rinnan pul ; ondlong pulles on mærbroc ; ondlong broces ðæt on scīran pul ; forð on gerihte ofer ðæt pul tō ðān hagan ; on gerihte on ðone hagan ; ondlong ðæs hagan on Sæfern ; ondlong Sæfern ðæt eft tō innan pulle ; and þreō tene æceras on eāst halue Sæfern and ðone wer. Ðonne is, etc.

Rubric. Uptūn. Cynelme and Godwine.

CCCCXCVIII.

Ðis synd ða londgemæru tó Beonetlæge. Ærust of Sæuerne on Bæle; onlong Bæles on Sihtforð; of Sihtforð on bærbrôc; of bærbrôce on ða aldan díc; onlong dices on Hiortburnan; ondlong Hiortburnan neoðan tó heafuchrycge; ðæt swá norðriht eft on Bæle; on ða díc; onlong ðære díc in Doferíc; ondlong Doferices on Sæuerne; ondlong Sæuerne eft on Bæle.

Rubric. Beonetleáh. Eádmære and Wulfrúne.

DI.

Ðis sant ðe landimære tó Archet. Of eldmannes wrðe on irichte; anlang hina imâres tó ðán scamelen; fram ðanne scamelen anlang hine imâres oð Wdebrige; of Wudebricge áðúne anlang streâmes oð landscor forde; of ðane forde anlang leouen imære oð kinghes imære; andlang gemære oð funtemel forde; of ðane forde áðúne mid streâme oðes bissopes imære út sceôhtað; ðanen on irichte tó ðán lipgete; fram ðane gete on irichte tó áne wónalre; of ðane alre on irichte tó Sugimáde háuede; of ðane háuede on irichte þurch ðene holt tó Wlgâres imâren; of ðán imâren eft on eldemannes wyrde.

Rubric. Istius graphii assignatione Eadgar rex quandam telluris ad Archet particulam imperpetuum ut praesente manifestetur scripto dono assignauit.

DII.

His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synt ða landgemæra tó Stántúne. Ærest on wynlmæddúne west heáfod ðæt on ða caldan díc; ðæt úpp on

Wineces burug; ðanne of ðære byrig þwyses ofer ðane sceagan; ðonne forð á be wyrtruman ðæt on Wódnes díc; ðanne of Wódnes díc on ða byrug norðewearde andlang gemæres; ðæt innan Corsan; ðonne úpp andlang bróces on ðæt swelgend; ðonne sūð andlang bróces ðæt on ða díc; ðæt andlanges díc on ðane bæðherpað; ðæt west andlanges herpaðes ðæt eft on wnlmæddúne west beáfod. Ðonne is biinnan ðám tyn hydun Ælfsiges þridde healfe hide.

DVI.

Ðis syndon ða landgemæru ðe ymbbe lycgeað Teodeces læge. Timan hyl; of Timan hylle on widan dene; of widdan dene on oslan mēre; of oslan mēre on diópan seáð; of diópan seáðe tó úlan bearhe; á be ðære æfesce on hrischalh; of hrischalh on eaman bróc; of eaman bróce on ðone díc; of ðon díce on scírholtcs weg; of scýrholtcs wæge on ealdan læge; of ealdan læge on farsthealh; of forsthalh á be efæsce on smēðe metue; of smēðe metue on Teodeces bróc; of ðám bróce on dūnan hyl. Ðis synd ða landgemæra tó Æpslæge. Fioloméres ford; of Fioloméres forde on færlæge; of fernlæge on oflic weg; of oflic wege tó ðære brádan stræte; of ðære stræte on cifesbróc; of ðám bróce on bioton halh; of biotan hale in fucces treówe; of fucces treówe in mærford; of mærford on cnollan gæte in ða diópan bæce; of ðám diópan bæce in ðane ealdan weg; of ðám ealdan wege in Fioloméres ford.

DVII.

Ðis synd ða landgemæran tó Oddunggaleá. Ærest of stigel éc on ðæt riðig; ondlong riðies ðæt on ðane

grēnan weg; ondlong weges on ða mearc; ðæt swā tō feower gemæran; ðæt swā eāstrihte ondlong weges on ða dīc; of ðām dīce on deōrleāge; ðæt swā on longan dīc; ondlong dīces on Eardlæge; ðæt swā be ðām rāhhege on calwan hyll; ðonne sūðrihte on croh-hæma gemæra; ondlong ðæs gemæres eft on stigel āc. Ða landgemæru æt ðære healfre hide æt Lawern. Ærest of Lawern on ðæt riðig; ondlong riðiges on ðæt grāf; swā be ðām grāfe útweardon ðæt hit cymð tō ðæm hæðe; swā forð be ðām æcerhege ðæt on sulig grāf; swā be ðām grāfe on ða port stræet; ondlong stræte ðæt hit cymð tō ðām grēnan wege; ondlong ðæs weges on hāran læh; swā eāstrihte be ðære gebūra londe; ðæt on fearnleāge; of ðære leāge on ðæt mōr; þurh ðone on Ippanburnan; ondlong burnan eft on Lawern.

DVIII.

Ðis syndan ða landgemæru tō Coddanhrycge. Ærest ūp on Temedan andlang biscopes gemæres norðrihte on ætinc weg; of ætinc wege in Coddanhrycges bece; andlang beces tō Bricgeburnan fordes; ðanan andlang stræte ðæt hit cymeð beneoðan Ob-an treōw; ðanan sūðrihte andlang ðære hegeræwe in rixuc; andlang rixuc on hihtes gehæg; ðanan sūðrihte in ða stræte; andlang stræte ðæt in Bregnes ford ūp andlang Temedan; ðæt eft on biscopes gemære.

Item.

Ðis syndon ða landgemæra tō Coddanhrycge. Of Temede middan streāme on lūsa pull; of lūsa pulle on ðone deōpan pyt; swā on ða sūðstræte; of ðære stræte on cyrces pull; of cyrces pulle on hina hege; of hina hege on ðone grēnan weig; swā on ða ealdan rōðe; andlang rōðe tō ðām eāstran stænihtan brōce æt Wulfgāres gemære; swā on bragen monna brōc;

andlang bróces on Twigford; of Twigforda on caldan wylle; of caldan wylle on ættinc weg; of ættinc wege on mærgearð; andlang gearðes on Temede middan streām.

DIX.

Dis synd ða landgemæro ðære āre biðæ intō Heortforda. Of Stānforda ūp on mæres slæd; of mæres slæde ūp on ða cæstello eāstewardre; of ðān cæstello on Colomóres síc neoðewardre; of Colomóres síce ūp on burghæma weg; ondlang ðæs weges on ðone litlan beorh; ðonne swā andlang furu ðæt on ða healdan stige; ondlang stige ðæt forð on Ælfrices gemæro; ðonne andlang hricweges on ða eā æt ðære ealdan mylne; andlang eā eft on Stānford.

Rubric. Æt Heortforda. Æðelnóðe and Ælfsige. Ðás gen béc hýrað intō Winces cumbe.

DX.

Dis synd ða landgemære æt Reóðemæreleāge. Of sealterforda ondlong Glences ðæt hit cymð ðær wiðig-mæres bróc sceót of Glencing; ðonan riht tō ceólan-heāfdan; of ceólon heāfdon tō longan læge; of longan læge tō bruttan geate; of bruttan geate tō Wærlāfes dūne sūðewardre; of Wærlāfes dūne on miclan feld; of miclan feldan on wēnbroc; ondlong wēnbroces ðæt hit cymð tō ðān mære on efen cronmære; ðonon ondlong ðæs ealden gemæres ðæt hit cymð ðær hafoc bróc sceót on Glencing; ðonne ondlong Glencing eft on salterforda.

Rubric. Rydemæreleāge. Eādmære and Leófrūne.

DXI.

Ðis synd ða landgemæra tó Ðorndúne. Ondlong amman bróces ðæt hit stícað in Pidelan; ondlong Pidelan ðæt hit cymð tó Oredes hamme; of Oredes hamme on Deórelmes díc; of Deórelmes díc on incsetena gemære; of incsetena gemære in ða stræt; of ðære stræte in þornhæma díc; of ðære díc in ðæt síc; of ðám síce ðæt hit stícað in amman bróc; and .XII. æceras on incsetena lande; and seó wudung on gemænan gráfe tó Ðorndúne.

DXV.

Ðis syndan ðæs londes gemæru æt Grimanleáge ðe higen biscope gesald habbað. Ærest of Sæuerne be higna gemære on scæccan halh; and swá be ðære alra ofesce in ða niwan díc; and swá úp onlong ðære niwan díce ðæt on ða aldan hegestowe; and seoððan á onlong ðære aldan hegestowe on ðone folchearpað; ðæt úp onlong ðæs hearpoðes tó ðæm Cristes mæle; and swá from ðæm Cristes mæle of dúnweard onlong áre ealdre díc westweard and norðweard; ðæt in alræbróc; and seoððan á swá alrbróc ligeð úpweard tó mossetnæ gemære; and swá bi mossetna gemære of Sihtferð on ðone aldan cyninges hagan; ðæt swá onlong ðæs aldan cyninges hagan norðweard tó ðæm aldan stóðfalode; and ðonne from ðæm aldan stóðfalode bi Beonetsetna gemære on Sihtferð; and swá onlong Sihtferðes in Bæle; swá onlong Bæles in Sæferne. Ðis syndon ðæs londes gemæru æt Mosleáge. Of ðæm aldan felda westriht on gearnec; swá onlong bróces on ðone gemærhagan; ðæt ondlong hagan ofer Fildburnan on timberhrycg; ðonon on beóstinc hrycg; swá eástweard on

lācan hrycgce; ðonon eft in ðone aldan feld. Ðis
 syndon ðāra halfe hide londgemæru æt Wīcan.
 Ærest of turtlingforda on horsa croft; of horsa crofte
 be Wulfrīces gemære in ðæt pull; of ðæm pulle ūp-
 weard bi ðære wellan; ðæt ūp in ða lanan; ondlong
 lanan norðweard ðæt on æntingc gærstun in ða heg-
 can; andlang hægcān eāstweard ðæt on Lawern;
 ondlong Lawern ðæt on streōnhalh; be streōnen-
 halæ ðæt in Temedan ūp ongean stræām; ondlong
 Temedan ðæt eft in turtlingcford; and seō saltwell-
 ingc ðe hyrð intō Grīmanlēge in Brādsetena selle
 oðer intō Moslēge in ðām ilcan sele.

Rubric. Æt Grīmanlēge and æt Moslēge. Qsul[fe]
 and Æðelstāne and Ufede.

DXVI.

Et his limitibus hæc telluris particula præter
 arcem, pontem, expeditionem, libera circumgyrari uidet-
 ur. Ærest æt wiðigmæde on ðone weg oð hit stīcað
 on ðære ealdan stānbricge; sýððan be onheāfdan oð
 Wīnces burch on ða ealdan dīc; of ðære dīc on Eād-
 byrhtinglēge; of ðære lēge be Wyrtwalan oð Wódnes
 dīc; of ðære dīc ðes ūpp on ðone wudu oð ðone
 ealdan weg; andlang weges on ealdan lēge; of ðære
 lēge on cilda stān; of ðæm stāne andlang hricges on
 ðone ealdan weall; of ðæm weall tō steorte; ðanon
 on Corsan; be Corsan andlang streāmes on ðone
 sweliend; of ðæm sweliende andlang bróces on ða
 ealdan dīc; of ðære dīc on ðone ealdan herepað;
 andlang herepaðes on wynne dūne westheāfdo; ðæt
 eft on wiðigmæde.

DXVIII.

Istis terminibus circumgirata + terra suprascripti
 multis nota .;

Dis synt þara tyn sulunga landgemæro tō brom-
leage . ærest on eastan cyselhyrstes gemæro . þonne
ōn croptunes gemæro . þonne þanon ōn rugebeorges
gemæro . þonne ōn suð healfē . cyssestanēs gemæro
forð be weard setlan . þonne be westan wīc hammes
gemæru . 7 beohhahammes gemæru . þonne be norðan
beringahammes gemæru . 7 modingahammes gemæro .
7 þonon eft east ōn cinges gemæro . þæt ōn cysel-
hyrst ;

Dorso. ✠ þis is þara .x. sulunga boc æt brom-
leage þe eadgar cing gebocode sċe andrċe cristes
apostole on ece yrfa .

DXXII.

Dis sanden ƿe landimāren at Uppidele. Of Pidelen
streāme on hlosstedes crundles sūðecge; of ƿane
crundle on ðat mēre sléd; of ðat mēre slēde on þeō
herepaƿe; anlang herepaƿes on mearhhilde mēre; of
mearhhilde mēre on ƿane hāðene berielese on midde
ƿane punfald; of ƿanne punfalde on Pidelen streām; of
Pidelen strēme anlang burnstowe on grēten linkes sūð-
ecge; of ƿane grēten linke on Chellenberghe; ƿæt eft
on Pidelen streāme; and se mādē be frome ƿat tō
ƿane tūne ibereð.

Rubric. Istius praesentis graphii intitulatione deo
et aecclesiae sancti Eadwardi, Eadgar rex .x. cassatos,
scilicet, ad Uppidelem omni tempore suo intitulat dono.

DXXVI.

His metis rus hoc girañ. ✠ Dis sint þa gemæru
to niwanhamme cattanēge into niwanham of þam
hæpnan birigelsan up 7lang dic innan mæwege up
7lang mæwege þæt up on wearddune þær þæt
cristes mæl stod of þan up on þa readan slo of þære

ealdan byrig of þære readan slo on þæt crundel þær se haga utligeþ. Of þan crundelle innan mid slæde 7lang mid slædes on þa grægan hane of þære grægan hane 7lang hearp dene on cealfa leage neopewearde of cealfa leage ā be hagan 7 be þan ealdan wege inon þ bec siþþan 7lang beces on tæmese 7lang ea on cattan ege.

Dorso. ✠ Ðis is ʒara .x. hida landboc æt niwanham þe eadgar cyning gebocode aelfgife his magan on ece yrfe :

DXLVI.

His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synd ʒara .xxv. hida landgemæra tō Fífhidan. Ærest of Eoccan on scortan díc; of sceortan díc on Ælfrýðe díc; andlang díc on ðæne mór; of ʒám móre on ða ealdan díc; of ðære díc on Temese streāme; of ðæt riðig; andlang riðiges on wāse; of wāsan on cyddes ige ofer rigedūne on pættes wege; of ðæm wege on mæne mór; of ʒám móre ðæt eft on Eoccan.

DLXVI.

His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ðis synt ʒara .x. hida gemæra tō Cliftūne. Ærest Afene streām healt ʒone norðende; of Afene ūpp on smalan cumbes bróc; ʒonne on Æðelburge weg; ʒonne ūpp on holan weg; ʒonne of holan wege sūð on ecge on Hygelāces git; ʒonne on tūnnes treow; ʒonne on æsning hyrste on ða hegeræwe; on horscumbes bróc; andlang bróces ūpp in horscumbes heáfod; ʒonne sūðrihte on Wódnes díc; of Wódnes díc on Fosse stræt; andlang Afene ūpp eft on smalan cumbes bróc.

DLXXIII.

Et his limitibus haec telluris pars sic cingi uidetur. Ærest on Corsan streām ūp on ðone ealdan stānweall sūð oð ða hyrnan; ðanon westrihte oð cilda stān; of cilda stāne on merces burh norðewearde; ðonne west on ða burh oð ða westhyrnan; ðonne norð on herepað oð ðone ānlipigan þorn; west ðonon on ðone hrycg; ðæt on ðone ānlipian stān; ðonan norðrihte on mære mæde westewearde; ðonan rihte on ðone herepað oð Wífeles cumbes heáfod; ðonne of Wífeles cumbes sūðecge on æscwylle; ðonan sūð on ecge oð ðæt niehste slæd; ðonne of ðām slæde on stānwealles bróc dūn on Afene; ūp on Afene oð Corsan.

DLXXXV.

Hii sunt termini de Escote. Inprimis a loco Primewaldes putte uersus aquilonem usque le mereweye; et ab illo loco directe per uiam usque le inlonde; et tunc uersus orientem per le inlondes mero usque braden uel brode weye in parte aquilonari, uidelicet, ad note graue; et ab eodem per wurwelaue usque smale broke; et sic per amnem directe usque foule slowe; et ab eodem per uiam usque contra uiridem uiam de la bruere, et tunc uersus meridiem usque le olde weye; et sic per medium hangre usque wynes leye; et ab eodem usque hykemeres streme; et sic per filum aquae haylwyrðeslew; et tunc uersus occidentem per bradene broke usque le grete wyðye; et ab eodem usque le foule slo; et ab illo loco uersus meridiem usque in le olde dich; et ab eodem directe per fossatum usque le deope slo; et ab eodem usque le olde weye; et tunc per eandem uiam usque pohanleye, uidelicet, in medio; et ab eadem leye, uidelicet, a parte australi

uersus occidentem usque ad fossatum; et ab eodem fossato uersus occidentem usque cruddemores lake; et sic per la lake directe usque Sunderhamme; et tunc ex parte australi illius pratelli quod appellatur ðe souðer hamme directe uersus occidentem per la riðe per spacium unius forlong; et per capita illius forlong directe uersus aquilonem usque le olde dich; et ab eodem fossato per les akere heueden usque ad locum primoscriptum, scilicet, Primewaldes putte. •

DCXLIII.

Et his limitibus haec telluris particula circumgyrari uidetur. Ðis synd ða landgemære. Ærest of Hicemannes stâne on Foss; andlang Fosse tō æscheorge; of æscheorge tō wudubeorge; áðún on strēm on welewe heia; of welewe heia úpp tō hlýpcumbe; of hlýpcumbe eft on Hicemannes stán.

FINIS TOMI III.

LONDON :

Printed by S. & J. BENTLEY, WILSON, and FLEY,
Bangor House, Shoe Lane.

1

1

ENGLISH HISTORICAL SOCIETY.

MEMBERS.

JUNE 1st, 1844.

HER MAJESTY QUEEN VICTORIA.

The VISCOUNT ACHESON, M.P.
The LORD ASHBURTON.
The EARL of BANDON, D.C.L.
The DUKE of BEDFORD.
THOMAS WENTWORTH BEAUMONT, Esq.
The LORD BEXLEY, F.R.S. F.S.A.
BERIAH BOTFIELD, Esq. M.P.
Captain ARTHUR ARUNDEL BROWNE.
Rev. JOHN BROWNE, D.C.L.
The EARL BROWNLOW.
Sir JAMES LEWIS KNIGHT BRUCE, Vice-Chancellor.
The DUKE of BUCCLEUCH, K.G.
Rev. JAMES BULWER, M.A.
WILLIAM BURGE, Esq.
The EARL of BURLINGTON.
The LORD CALTHORPE.
The LORD CAMPBELL.
The DEAN and CHAPTER of CANTERBURY.
The EARL of CARLISLE.
The Hon. RICHARD CAVENDISH.
The EARL of CAWDOR.
WILLIAM NELSON CLARKE, Esq. M.A.
RICHARD CLEASBY, Esq.
The DUKE of CLEVELAND.
The Hon. CHARLES THOMAS CLIFFORD.
Rev. HENRY O. COXE, M.A. Bodleian Library.
The Hon. ROBERT CURZON.
The VISCOUNT DUNGANNON, M.P.
The LORD BISHOP of DURHAM.

The DEAN and CHAPTER of DURHAM.
 LORD FRANCIS EGERTON, M.P.
 The Right Hon. MOUNTSTUART ELPHINSTONE.
 JOSEPH WALTER KING EYTON, Esq.
 ROBERT FEW, Esq.
 The EARL FITZWILLIAM.
 Sir THOMAS GAGE, Bart.
 WILLIAM GATTY, Esq.
 Rev. WILLIAM STEPHEN GILLY, D.D. Prebendary of Durham.
 HENRY GODWIN, Esq. F.S.A.
 WILLIAM GRANT, Esq.
 The Right Hon. THOMAS GRENVILLE.
 The EARL GREY, K.G.
 Rev. WILLIAM GRYLLS, M.A.
 HENRY HALLAM, Esq. V.P.S.A.
 Rev. EDWARD CRAVEN HAWTREY, D.D. Head Master of Eton
 Sir THOMAS BUCHAN HEPBURN, Bart. M.P.
 JOHN BUCHAN HEPBURN, Esq.
 JOHN HODGSON HINDE, Esq. M.P.
 JAMES MAITLAND HOG, Esq.
 THOMAS HOG, Esq.
 ROBERT STAYNER HOLFORD, Esq.
 ALEXANDER JAMES BERESFORD HOPE, Esq. M.P.
 HENRY THOMAS HOPE, Esq. M.P.
 PHILIP HENRY HOWARD, Esq. M.P.
 The EARL of ILCHESTER.
 The Hon. SOCIETY of the INNER TEMPLE.
 JOHN MITCHELL KEMBLE, Esq. M.A.
 Rev. JOHN KENRICK.
 RICHARD JOHN KING, Esq.
 The Right Hon. HENRY LABOUCHERE, M.P.
 The LORD LANGDALE, Master of the Rolls.
 AUGUSTUS LANGDON, Esq.
 The MARQUESS of LANSDOWNE, K.G.
 The Hon. SOCIETY of LINCOLN'S INN.
 The LORD BISHOP of LLANDAFF.
 JAMES LOCH, Esq. M.P.
 JOHN LOCH, Esq.
 The HOUSE of LORDS.
 The Right Hon. HOLT MACKENZIE.
 JOHN WHITEFOORD MACKENZIE, Esq.

Rev. S. R. MAITLAND, Librarian to the Archbishop of Canterbury.
 NEILL MALCOLM, Esq.
 JOHN MEE MATHEW, Esq.
 The Hon. WILLIAM LESLIE MELVILLE.
 Rev. J. MENDHAM, M.A.
 Sir WILLIAM MOLESWORTH, Bart.
 The LORD MONTEAGLE.
 The MARQUESS of NORTHAMPTON, P.R.S.
 The DUKE of NORTHUMBERLAND.
 The LORD NUGENT, G.C.M.G.
 ANTONIO PANIZZI, Esq. LL.D. British Museum.
 LOUIS HAYES PETIT, Esq. F.R.S.
 RALPH PRICE, Esq.
 ALEXANDER PRINGLE, Esq. M.P.
 The EARL of POWIS.
 PHILIP PUSEY, Esq. M.P.
 Rev. JAMES RAINE, M.A. Vicar of Meldon, Librarian of Durham
 Cathedral.
 JOHN RICHARDSON, Esq. F.S.A.
 ANDREW RUTHERFORD, Esq. M.P.
 The VISCOUNT SANDON, M.P.
 The EARL OF SHREWSBURY.
 JOHN AUGUSTUS FRANCIS SIMPKINSON, Esq. Q.C.
 Sir ROBERT SMIRKE, R.A. F.S.A.
 JOHN SMITH, Esq. LL.D.
 The DUKE of SOMERSET, K.G.
 The Right Hon. the SPEAKER of the HOUSE of COMMONS.
 JOHN SPOTTISWOODE, of Spottiswoode, Esq.
 JOHN SPENCER STANHOPE, Esq. M.A.
 THOMAS STAPLETON, Esq.
 Sir GEORGE STAUNTON, Bart. M.P.
 The DUKE of SUTHERLAND.
 CLEMENT TUDWAY SWANSTON, Esq. Q.C. F.S.A.
 The LORD TEIGNMOUTH.
 The Hon. WILLIAM TENNANT.
 HENRY SYKES THORNTON, Esq.
 Sir ROBERT THROCKMORTON, Bart.
 JOHN THRUPP, Esq.
 Rev. GEORGE TOWNSEND, B.D. Prebendary of Durham.
 EDWARD TYRRELL, Esq. Remembrancer of the City of London.
 PATRICK FRASER TYTLER, Esq. F.S.A.E.

ADAM URQUHART, Esq.
 The LORD VERNON.
 JOHN WALKER, Esq.
 WILLIAM HARRY PERCEVAL WARD, Clerk, M.A.
 ROBERT WEDDELL, Esq. Berwick.
 M. VAN DE WEYER, Minister of the King of the Belgians.

COUNCIL.

The MARQUESS of NORTHAMPTON.
 The LORD BISHOP of DURHAM.
 The LORD TEIGNMOUTH.
 The EARL of BURLINGTON.
 ALEXANDER PRINGLE, Esq. M.P.
 PATRICK FRASER TYTLER, Esq.
 HENRY HALLAM, Esq.
 JAMES LOCH, Esq. M.P.

TREASURER.

HENRY SYKES THORNTON, Esq.

SECRETARY.

JOHN MITCHELL KEMBLE, Esq.

ACTING SECRETARY.

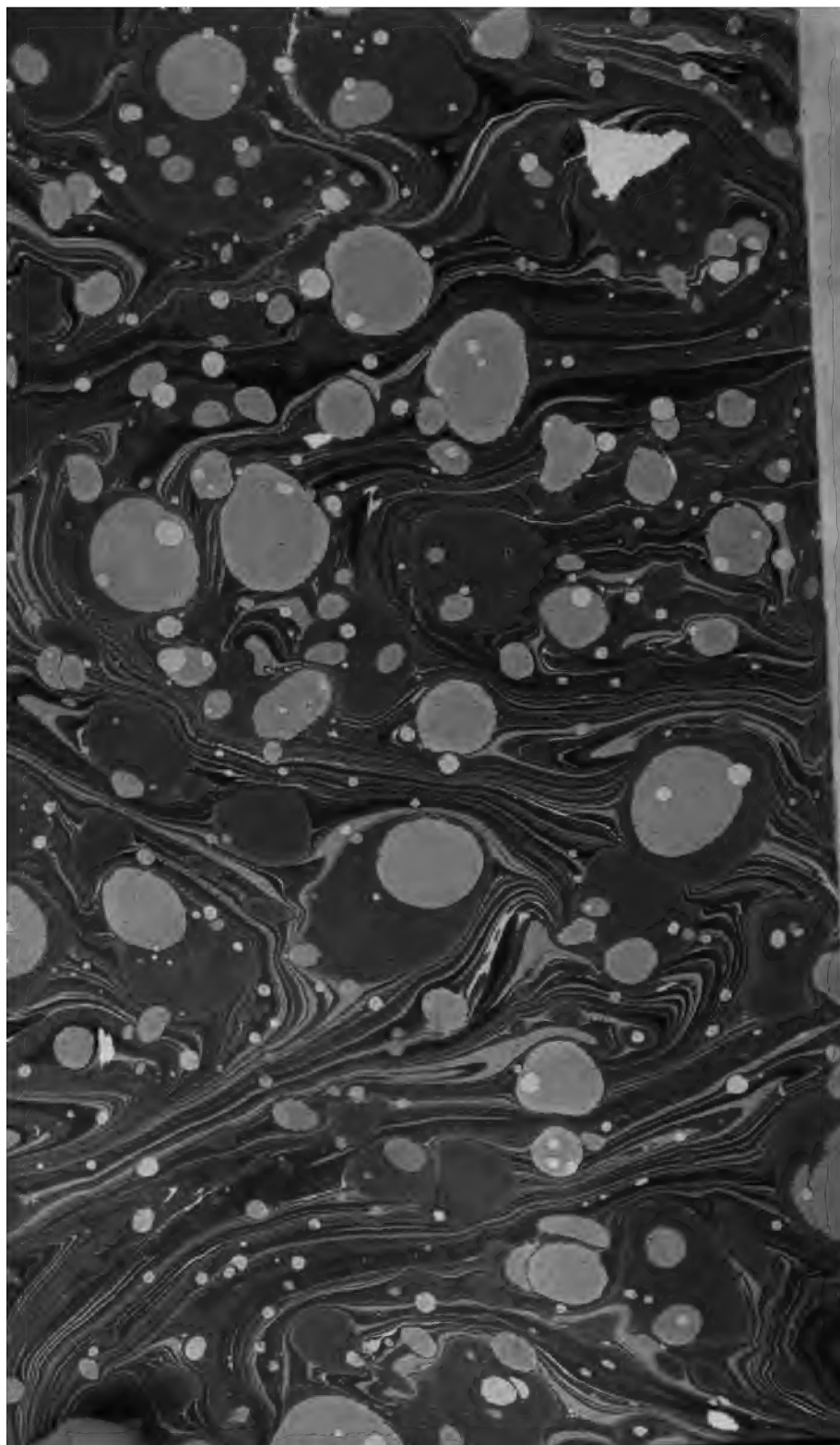
WILLIAM KINGSTON, Esq.

Works already published by the Society.

VENERABILIS BEDÆ <i>Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum</i>	1 vol.
VENERABILIS BEDÆ <i>Opera Historica Minora</i>	1 vol.
Chronicon RICARDI DIVISIENSIS <i>de Rebus Gestis Ricardi Primi Regis Angliæ</i> (never before published)	1 vol.
GILDAS <i>de Excidio Britanniae</i>	1 vol.
NENNII <i>Historia Britonum</i>	1 vol.
CODEX DIPLOMATICUS Aevi SAXONICI (never before published)	3 vols.
WILLELMI MALMESBIRIENSIS <i>Monachi Gesta Regum Anglorum, atque Historia Novella</i>	2 vols.
ROGERI DE WENDOVER <i>Chronica, sive Flores Historiarum</i> (never before published) with an Appendix, constituting the fifth volume	5 vols.
F. NICHOLAI TRIVETI, <i>de Ordine Frat. Prædicatorum, Annales Sex Regum Angliæ, qui a Comitibus Andegavensibus originem traxerunt</i>	1 vol.

The whole impression of the *Small-paper Copies* of *Bede's Ecclesiastical History*, the *Chronicle of Richard of Devises*, *Gildas*, *Nennius*, and the *First Volume of the Saxon Charters*, having been sold, those Works are consequently now out of print.

NON-CIRCULATING

DATE DUE			

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD, CALIFORNIA 94305

